

Med beaktande jämväl av det rådande ekonomiska läget förordar jag, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarsstaben: Anskaffning av krigskartor* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 90 000 kronor.

[27.] 5. **Försvarsstaben: Anskaffning och underhåll av materiel.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	470 000	303 845
1948/49 (statsliggaren s. 201) ..	470 000	
1949/50 (förslag)	325 000	

Av anslaget för innevarande budgetår avses 53 000 kronor för försvarsstaben. Detta belopp disponeras med 15 000 kronor till anskaffning, underhåll och drift av motorfordon, 10 000 kronor till underhåll m. m. av chiffreringsapparater, 8 000 kronor till fotoanstaltens verksamhet samt 20 000 kronor till inköp av åskådningsmateriel m. m. för identifiering av flygplan.

Chefen för försvarsstaben har under förevarande anslag för nästa budgetår beräknat ett belopp av 185 000 kronor för anskaffning av chiffreringsapparater. I övrigt har försvarsstabschefen icke ifrågasatt annan ändring beträffande medelsanvisningen för de ändamål, som nu tillgodoses genom anslaget, än att han föreslagit höjning av anslagsposten till fotoanstaltens verksamhet med 2 000 kronor till 10 000 kronor.

Försvarsstabschefen har emellertid under anslaget för nästa budgetår äskat medel för att tillgodose vissa utgiftsändamål, för vilka medel icke nu äro beräknade under anslaget. För anskaffning och underhåll av vissa reproduktionsapparater samt för förbrukningsmateriel har beräknats ett belopp av 20 000 kronor. Vidare har försvarsstabschefen under anslaget beräknat ett belopp av 10 000 kronor till registrering och bearbetning av fotografisk materiel. För detta ändamål hade under beredskapen disponerats beredskapsmedel och under tiden närmast efter beredskapen särskilda medel för beredskapens avveckling.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget såvitt avser försvarsstaben har alltså beräknats till (53 000 + 185 000 + 2 000 + 20 000 + 10 000 =) 270 000 kronor.

Departementschefen. Kostnaderna för anskaffning av chiffreringsapparater torde jämväl i fortsättningen böra bestridas av arméns anslag till anskaffning av tygmateriel m. m. Härtill återkommer jag i det följande vid behandlingen av sistnämnda anslag.

Jag är i nuvarande läge icke beredd att förorda att förevarande anslag för försvarsstabens del upptages med högre belopp än 65 000 kronor. Såsom framgår av den under försvarsstabens avlöningsanslag omnämnda promemorian beräknar jag medelsbehovet under detta anslag för försvarsväsendets radioanstalt till 260 000 kronor (nu 417 000 kronor). Anslaget bör således

upptagas med ett belopp av (65 000 + 260 000 =) 325 000 kronor, innebärande en anslagsminskning med 145 000 kronor.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarsstaben: Anskaffning och underhåll av materiel* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 325 000 kronor.

Armén.

Avlöningar m. m. till fast anställd personal.

[28.] 6. Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	110 000 000	111 311 567
1948/49 (statsliggaren s. 201) ..	110 000 000	
1949/50 (beräknat belopp).....	112 000 000	

Med hänsyn till vissa pågående utredningar och överväganden i frågor av beskaffenhet att kunna påverka utformningen av de personalorganisationer som böra tagas i beräkning under försvarsgrenarnas allmänna avlöningsanslag, bland annat frågan om den centrala ledningen av militärsjukvården, är jag icke beredd att nu framlägga slutliga förslag beträffande dessa anslag. Anslagen torde därför i statsverkspropositionen få upptagas med allenast beräknade belopp. Med hänsyn till anslagsbelastningen under budgetåret 1947/48 och, i den mån uppgifter föreligga, första delen av innevarande budgetår samt med beaktande av att manskapsrekryteringen utfallit något gynnammare under hösten 1948 än tidigare föreslår jag, att anslagen nu beräknas till 112 000 000 kronor för armén, 46 700 000 kronor för marinen och 46 000 000 kronor för flygvapnet. Dessa beräknade belopp innebära i förhållande till de anvisade anslagen för innevarande budgetår ökningar med sammanlagt 2 600 000 kronor. Av ökningarna belöpa 2 000 000 kronor på arméns och 600 000 kronor på flygvapnets anslag, under det att marinens anslag beräknats med oförändrat belopp.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl.* för budgetåret 1949/50 beräkna ett förslagsanslag av 112 000 000 kronor.

[29.] 7. Armén: Avlöningar till personal å övergångsstat.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48.....	190 000	211 712
1948/49 (statsliggaren s. 204) ..	125 000	
1949/50 (förslag).....	88 000	

Försvarets civilförvaltning har med ledning av en från chefen för armén inhämtad uppgift angående det beräknade antalet å övergångsstat kvarstående

beställningshavare beräknat medelsbehovet till 88 000 kronor, innebärande en anslagsminskning om 37 000 kronor. Häremot har jag intet att erinra, och jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Avlöningar till personal å övergångsstat* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 88 000 kronor.

[30.] 8. **Armén: Avlöningar till personal å reservstat.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	1 300 000	1 472 652
1948/49 (statsliggaren s. 205) ..	1 300 000	
1949/50 (förslag)	1 340 000	

Försvarets civilförvaltning har på förslag av chefen för armén icke räknat med någon ändring i fråga om antalet beställningar på reservstat men förutsatt, att beställningar för 2 överstar och 1 major skola hållas vakanta. Med denna utgångspunkt har medelsbehovet, med beaktande av gällande grunder för bestämmande av rörliga tilläggsförmåner, beräknats till 1 340 000 kronor.

Departementschefen. Vid anmälan av motsvarande anslagsfråga till 1947 års statsverksproposition (bil. 6, punkt 26) framhöll jag, att avlöningsförmånerna till personal å reservstat bestämts under visst hänsynstagande till de avlönings- och pensionsförmåner, som utginge till personal på aktiv stat. Det skulle därför kunna övervägas att med hänsyn till den allmänna löne-regleringen vidtaga förbättringar även i fråga om reservstatspersonalens avlöningsvillkor. Emellertid syntes det kunna ifrågasättas, huruvida icke en förutsättningslös omprövning av förhållandet mellan personalens förmåner och tjänstgöringsskyldighet borde vidtagas. Även riksdagens revisorer ansågo i sin berättelse om den år 1947 av dem verkställda granskningen, att vissa frågor rörande reservstatsinstitutionen borde övervägas. Någon utredning i frågan har emellertid ännu icke kunnat igångsättas. Jag anser mig därför böra för närvarande räkna med oförändrade löneförmåner åt reservstatspersonalen.

Civilförvaltningen har i sina anslagsberäkningar förutsatt, att beställningar för två överstar och en major skola hållas vakanta. Ifrågavarande beställningar ha senast innehafts av beställningshavare, som varit förordnade i arvodesbefattningar såsom försvarsområdesbefälhavare. Huruvida de komma att återbesättas under nästa budgetår kan icke nu bedömas. Jag godtager civilförvaltningens anslagsberäkning, innebärande en anslagshöjning med 40 000 kronor. Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen.

att till *Armén: Avlöningar till personal å reservstat* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 1 340 000 kronor.

[31.] 9. Armén: Avlöningar till personal i arméns reserver.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	3 000 000	2 291 394
1948/49 (statsliggaren s. 206) ..	3 000 000	
1949/50 (förslag)	2 300 000	

Försvarets civilförvaltning har anført, att medelsbehovet för avlöningar på grundval av uppgifter, lämnade av chefen för armén angående antalet tjänstgöringsdagar för olika kategorier reservpersonal, kunde beräknas till 3 340 000 kronor. Med hänsyn bland annat till att reservpersonal kunde komma att tjänstgöra i vakanta beställningar på aktiv stat och i arvodesbefattningar syntes emellertid medelsanvisningen kunna begränsas till 3 100 000 kronor (nu 2 600 000 kronor).

Kostnaderna för reservbefälstraktamenten har civilförvaltningen beräknat till 315 000 kronor (nu 230 000 kronor) och för rörligt tillägg till 385 000 kronor (nu 170 000 kronor).

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget har alltså av civilförvaltningen beräknats till (3 100 000 + 315 000 + 385 000 =) 3 800 000 kronor.

I detta sammanhang torde få anmälas en av *Svenska reservunderofficersförbundet* i skrivelse den 3 november 1947 gjord framställning om att bereda vissa sergeanter, anställda enligt förordningen den 23 september 1927 (nr 364) angående befäl och civilmilitär personal i arméns reserver, möjlighet att förvärva kompetens för befordran till fanjunkare (styckjunkare). Enligt nämnda förordning anställd sergeant äger jämlikt förordningens bestämmelser erhålla sådan befordran endast om han fullgjort för befordran till sergeant på aktiv stat stadgade villkor samt såsom underofficer i reserven fullgjort minst fyra befäls- och fyra repetitionsövningar. Reservunderofficersförbundet har på anförda skäl hemställt, att sergeant, som icke uppfyllde förstnämnda villkor, måtte i syfte att erhålla kompetens för befordran till fanjunkare (styckjunkare) i reserven få efter frivilligt åtagande genomgå fanjunkarekurs om 48 dagar i stället för en befäls- och en repetitionsövning om tillhoppa 40 dagar.

Chefen för armén har förordnat, att här avsedda sergeanter erhålla möjlighet att förvärva erforderlig kompetens för befordran. Sådan kompetens borde emellertid med hänsyn till de numera skärpta fordringarna för anställning såsom reservunderofficer förvärfvas genom att fanjunkarekurs om 48 dagar genomgives utöver eljest stadgad fredstjänstgöring. För att ernå likhet med reservunderofficer, anställd enligt 1943 års reservbefälskungörelse, borde vidare kursen genomgås före fyllda 38 år.

Civilförvaltningen har anført, att det ur personalsynpunkt uppenbarligen finge anses önskvärt, att en utväg till befordran öppnades för berörda underofficerare. Beträffande kostnaderna härför har civilförvaltningen anført i huvudsak följande.

Enligt vad civilförvaltningen under hand inhämtat syntes antalet reservsergeanter, som skulle kunna tänkas ifrågakomma till här ifrågavarande utbildningskurs, utgöra högst 300. Därest samtliga dessa komme att genomgå

utbildningskursen, skulle kostnaderna kunna beräknas till 53 520 kronor enligt reservunderofficersförbundets förslag, motsvarande lön och reservbefälstraktamenten för 8 dagar, samt till 345 620 kronor enligt arméchefens förslag, motsvarande lön och reservbefälstraktamenten för 48 dagar, samt kostnader för in- och utryckningsresor. Det syntes emellertid vara att förvänta att vid en anordning enligt arméchefens förslag allenast en mindre del, måhända högst 100, skulle vilja ifrågakomma för vidareutbildning. Vilken av de alternativa utvägarna som än valdes syntes kostnaderna kunna antagas bli fördelade på ett flertal år, enär under varje år allenast ett mindre antal reservunderofficerare syntes kunna beredas möjlighet till genomgång av här avsedd fanjunkarekurs. På grund därav syntes kostnaderna kunna inrymmas i arméns förslagsanslag till avlöningar till personal i arméns reserver. Med hänsyn emellertid till utgiftsändamålets karaktär och då berörda anslag icke beräknats för bestridande av kostnader, varom här vore fråga, borde den av reservunderofficersförbundet väckta frågan anmälas för riksdagen.

Departementschefen. Belastningen å anslagen till avlöningar till personal i försvarsgrenarnas reserver har de senaste åren icke oväsentligt understigit de efter vedertagna grunder beräknade anslagsbeloppen. Med utgångspunkt från anslagsbelastningen under budgetåret 1947/48 föreslår jag, att förevarande anslag minskas med 700 000 kronor till 2 300 000 kronor.

Liksom chefen för armén och civilförvaltningen anser jag mig böra förorda, att förenämnda enligt 1927 års reservbefälsförordning anställda sergenter erhålla möjlighet att förvärva kompetens för befordran till fanjunkare (styckjunkare) i reserven. Detta synes på sätt arméchefen föreslagit böra ske genom att vederbörande beredes tillfälle genomgå fanjunkarekurs om 48 dagar utöver eljest stadgad fredstjänstgöring. Kostnaderna härför torde kunna bestridas av förevarande anslag utan att detsamma av denna anledning uppräknas.

Aberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Avlöningar till personal i arméns reserver* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 2 300 000 kronor.

[32] 10. Armén: Rekryteringskostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48.....	100 000	93 911
1948/49 (statsliggaren s. 207) ..	100 000	
1949/50 (förslag)	125 000	

Försvarets civilförvaltning har, med utgångspunkt från en beräknad manskapsrekrytering om 1 050 man och en rekryteringskostnad per anställd av 75 kronor, uppskattat de egentliga rekryteringskostnaderna till 78 750 kronor. Kostnaderna för anställningspenningar, 75 kronor till varje anställd, har civilförvaltningen beräknat till likaledes 78 750 kronor.

Civilförvaltningen har vidare under anslaget beräknat ett belopp av 7 000 kronor (nu 6 000 kronor) för upplysningsverksamhet för officersrekrytering. Höjningen har motiverats med ökade papperspriser.

Enligt förslag av chefen för armén skulle under anslaget beräknas medel, 30 000 kronor, för att i rekryteringssyfte bereda 300 gymnasister tillfälle till praktikanttjänstgöring vid armén. Civilförvaltningen, som anslutit sig till arméchefens uppfattning om angelägenheten av att dylik tjänstgöring kommer till stånd, har emellertid ansett, att uppkommande kostnader böra bestridas av arméns ordinarie anslag till reseersättningar, mathållning etc.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget har civilförvaltningen alltså beräknat till $(2 \times 78\,750 + 7\,000 =)$ 164 500 kronor, vilket belopp emellertid med hänsyn till rekryteringsutfallet under de senaste åren ansetts kunna reduceras till 160 000 kronor.

Departementschefen. Kostnaderna för praktikanttjänstgöring böra, såsom civilförvaltningen förutsatt, bestridas från försvarsgrenarnas ordinarie anslag till reseersättningar, mathållning m. m., och jag beräknar därför inga medel för ändamålet under förevarande anslag. Däremot böra kostnader för upplysningsverksamhet för officersrekrytering, i enlighet med vad som för närvarande gäller för armén, bestridas från försvarsgrenarnas rekryteringsanslag.

Med hänsyn till de förbättrade förutsättningar för manskapsrekryteringen, som numera föreligga, lär en viss anslagshöjning vara erforderlig. I avvaktan på närmare erfarenheter föreslår jag emellertid, att höjningen begränsas till 25 000 kronor.

Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Rekryteringskostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 125 000 kronor.

[33.] 11. **Armén: Ekiperingsersättningar.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	1 450 000	1 668 258
1948/49 (statsliggaren s. 208) ..	1 550 000	
1949/50 (förslag)	1 650 000	

Såsom framgår av 1944 års statsverksproposition (fjärde huvudtiteln, punkt 17) har förutsatts, att storleken av den till reservpersonal utgående ekiperingshjälpen årligen skall prövas i samband med att medelsäskande framlägges för riksdagen. Beträffande de för innevarande budgetår fastställda grunderna torde få hänvisas till statsliggaren.

Försvarets civilförvaltning har med utgångspunkt i hittills tillämpade grunder beträffande ekiperingsersättningar beräknat kostnaderna för ekiperingshjälp till 491 900 kronor och för ekiperingsbidrag till 1 329 390 kronor. Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget har således uppskattats till $(491\,900 + 1\,329\,390 =)$ i avrundat tal 1 820 000 kronor.

Departementschefen. Jag anser det icke nödvändigt, att anslaget höjes med mer än 100 000 kronor till 1 650 000 kronor, ungefärligen motsvarande anslagsbelastningen under det sistförflutna budgetåret. Liksom civilförvaltningen räknar jag icke med någon ändring i nu tillämpade grunder för bestämmande av ekiperingsersättningar.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till Armén: *Ekiperingsersättningar* för budgetåret 1949/50
anvisa ett förslagsanslag av 1 650 000 kronor.

[34.] 12. Armén: **Avlöningar till viss arbetarpersonal.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	8 675 000	12 727 984
1948/49 (statsliggaren s. 208)	11 500 000	
1949/50 (förslag)	13 000 000	

Under anslaget beräknas liksom hittills medel för förrådsarbetare m. fl. och för eldarpersonal.

Chefen för armén har beräknat behovet av kollektivavtalsanställda förrådsarbetare m. fl. för nästa budgetår till 2 303 man, varav 1 375 förrådsarbetare, 49 remontskötare och 879 ersättare för värnpliktiga i ekonomitjänst. Av förrådsarbetarna beräknas 170 för försvarsområdena och 1 205 för förband och skolor m. m. Allt efter som rationaliseringar genomföras och fredsförråden färdigställas beräknas behovet av förrådsarbetare minska. *Försvarets civilförvaltning* har ansett sig i avvaktan på säkrare beräkningar kunna godtaga det av arméchefen angivna personalbehovet.

Personal i eldningstjänst har för innevarande budgetår upptagits till 397 man, varav 41 anställda för eldningssäsongen. Civilförvaltningen har med hänsyn till att situationen på oljemarknaden icke syntes medgiva övergång till oljeeldning i förutsedd omfattning beräknat behovet för nästa budgetår till 435 man, varav 65 säsonganställda. För ersättningar till deltidanställd eldarpersonal för skötseln av värmeanläggningar vid vissa förråd har för innevarande budgetår anvisats 45 000 kronor från förevarande anslag. Civilförvaltningen har anmält, att fråga uppkommit om ändrade grunder för dessa ersättningar, och med hänsyn härtill upptagit motsvarande belopp för nästa budgetår till 50 000 kronor.

Personalreserven för eldningstjänst har civilförvaltningen med hänsyn till ovissheten om bränslesituationen upptagit till 20 man mot för innevarande budgetår 15.

Departementschefen. Behovet av personal såsom ersättare för ekonomivärnpliktiga beräknades för innevarande budgetår till 425 man. Även för nästa budgetår torde detta personalbehov kunna beräknas till lägre antal man än arméchefen angivit. Tillgången på ekonomivärnpliktiga, besiktningsgrupp 4, är med nu tillämpade inryckningstider minst vid budgetårets början men stiger under de närmaste månaderna, allt efter som den nedklassning ur högre besiktningsgrupp som erfarenhetsmässigt sker hunnit verkställas.

För att tillgodose det sålunda sjunkande behovet av ersättare för värnpliktiga erfordras enligt verkställda beräkningar 880 man under två veckor, 630 man under åtta veckor och 430 man under återstoden av budgetåret eller, jämnt fördelat över året, 478 man. Med denna beräkning skulle behovet av förrådsarbetare m. fl. uppgå till $(1\,375 + 49 + 478 =)$ i runt tal 1 900

man. Jag anser mig kunna godtaga dessa beräkningar. Medelsbehovet för avlöningar till ifrågavarande personal uppskattar jag till omkring 10 600 000 kronor.

Genom beslut den 24 september 1948 har Kungl. Maj:t medgivit viss utökning för innevarande budgetår av personal i eldningstjänst för att tillgodose det ökade behov av dylik personal som uppkommit till följd av återgång i viss utsträckning till eldning med fast bränsle. Med tillämpande av samma beräkningsgrunder som därvid kommit till användning och med beaktande av tillkomsten från och med innevarande budgetår av 11 extra maskinister vid arméns värmeanläggningar kan behovet av personal i eldningstjänst för armén för nästa budgetår bestämmas till 345 helårsanställda och 80 säsonganställda eldare och arbetare i eldningstjänst. Avlöningskostnaderna för denna personal uppskattar jag till omkring 2 500 000 kronor.

I personalreserv för eldningstjänst räknar jag med 15 man och 75 000 kronor. Likaså upptager jag för ersättningar till deltidsanställd eldarpersonal för skötseln av värmeanläggningar vid vissa förråd oförändrat 45 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget skulle enligt angivna beräkningar utgöra $(10\,600\,000 + 2\,500\,000 + 75\,000 + 45\,000 =)$ 13 220 000 kronor. Jag räknar med att ett anslag av 13 000 000 kronor skall vara tillräckligt. Anslagshöjningen utgör 1 500 000 kronor.

I likhet med vad som gäller för innevarande budgetår bör Kungl. Maj:t äga att, om tillgången på värnpliktiga, som kunna tagas i anspråk för ekonomitjänst, kommer att understiga det här beräknade antalet, medgiva överskridande av det antal anställda, varpå anslagsberäkningarna grundats.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén*: *Avlöningar till viss arbetarpersonal* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 13 000 000 kronor.

Avlöningar m. m. till värnpliktiga.

[35.] 13. *Armén*: *Avlöningar m. m. till värnpliktiga.*

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	18 700 000	13 926 615
1848/49 (statsliggaren s. 209) ..	18 700 000	
1949/50 (förslag)	19 000 000	

Såsom inledningsvis anförts utgår jag vid anslagsberäkningarna för nästa budgetår från de provisoriska bestämmelser rörande utbildningstiden för värnpliktiga, som enligt beslut av 1948 års riksdag (proposition nr 207; riksdagens skrivelse nr 376) gälla under innevarande budgetår. För arméns del innebära dessa bestämmelser, att huvuddelen av de värnpliktiga är skyldig fullgöra första tjänstgöring under 9 månader samt repetitions- och efterutbildningsövningar enligt bestämmelserna i värnpliktslagen. Värnpliktiga vid kavalleriet och det hästanspända artilleriet ha förutsatts skola fullgöra tjänstgöring i en följd under 11 månader, varvid de två sista månaderna

tillgodoräknas de värnpliktiga som repetitionsövningar. För flertalet värnpliktiga inlägges ett uppehåll om 14 dagar under sommaren på för jordbruket lämplig tidpunkt, varvid tiden för uppehållet icke inräknas i övningstiden. Under uppehållet åtnjuta de värnpliktiga ekonomiska förmåner enligt samma bestämmelser som under övningsuppehåll.

Vid 1948 års riksdag (proposition nr 209, punkt 2; riksdagens skrivelse nr 370) fattades beslut om höjning av penningbidraget med 50 öre för dag för samtliga kategorier värnpliktiga. Erforderliga bestämmelser i anledning av detta beslut ha meddelats i kungörelse den 30 juni samma år (SFS nr 600) om ändring i vissa delar av kungörelsen den 21 december 1945 (nr 881) om värnpliktsavlöning. Enligt dessa bestämmelser utgår penningbidraget med lägst 1 krona 50 öre och högst 6 kronor 50 öre, allt efter uppnådd tjänstegrad.

Försvarets civilförvaltning har med utgångspunkt i ett av chefen för armén uppskattat antal tjänstgöringsdagar för värnpliktiga av 12 961 800 och med ledning av gällande bestämmelser angående avlöning m. m. till värnpliktiga beräknat medelsbehovet under förevarande anslag till 26 612 000 kronor.

Departementschefen. Då jag icke räknar med att repetitions- och efterutbildningsövningar skola anordnas i den omfattning civilförvaltningen förutsatt, får anslagsberäkningen grundas på ett mindre antal tjänstgöringsdagar för värnpliktiga än det civilförvaltningen utgått från. Med hänsyn härtill torde medelsanvisningen under förevarande anslag kunna begränsas till i runt tal 19 000 000 kronor. Anslagshöjningen utgör 300 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Avlöningar m. m. till värnpliktiga* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 19 000 000 kronor.

[36.] 14. **Armén: Familjebidrag.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	4 950 000	¹ 5 680 746
1948/49 (statsliggaren s. 209) ..	4 950 000	
1949/50 (förslag)	5 900 000	

Försvarets civilförvaltning har beräknat medelsbehovet under arméns anslag till familjebidrag till 7 700 000 kronor, i vilket belopp inräknats 50 000 kronor (nu 30 000 kronor) till särskild hjälpverksamhet till förmån för de värnpliktiga och deras familjer. Vid beräkningen av medelsbehovet har civilförvaltningen vidare utgått från att generalpoststyrelsen av anslaget skulle beredas ersättning för utsändande över postgiro av familjebidrag och hemortslön.

Departementschefen. Beträffande familjebidragsanslagens konstruktion får jag hänvisa till vad jag därom anfört vid anmälan till 1947 års statsverksproposition av motsvarande anslag (Bil. 6, punkt 32).

¹ Med beaktande av förändringar beträffande å anslaget redovisade förskott.

Enligt beslut den 28 mars 1947 erhöll försvarets socialbyrå i uppdrag att i samråd med socialstyrelsen och i den mån så befanns påkallat även med statens arbetsmarknadskommission (numera arbetsmarknadsstyrelsen) verkställa utredning rörande frågan om bibehållande av dyrortsgraderingen av familjebidragen. Med skrivelse den 21 december 1948 har socialbyrån avgivit förslag i ämnet. I avvaktan på förslaget remissbehandling kan jag icke taga ställning till detsamma utan torde framdeles få återkomma till denna fråga. De merkostnader under försvarsgrenarnas anslag till familjebidrag och under anslaget till bidrag till ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, som kunna uppkomma under nästa budgetår därest förslaget genomföres, torde emellertid icke bli va den storlek, att de i större omfattning påverka beräkningarna av familjebidragsanslagen, vilka alltid måste bli va mycket osäkra. Jag har därför ansett mig kunna redan nu framlägga definitiva förslag beträffande ifrågavarande anslag.

Belastningen å arméns anslag till familjebidrag utgjorde under budgetåret 1947/48 i runt tal 5 700 000 kronor. Såsom av det föregående framgår räknar jag med repetitions- och efterutbildningsövningar i viss utsträckning under nästa budgetår. De merkostnader som föranledas därav motverkas emellertid delvis av att utbildningstiden förkortats samt att den åldersklass, som avses skola fullgöra första tjänstgöring under huvuddelen av nästa budgetår, är mindre än den som fullgjorde motsvarande tjänstgöring under budgetåret 1947/48. Med beaktande av vad sålunda anförts föreslår jag, att anslaget uppföres med ett belopp av 5 900 000 kronor, innebärande en anslagshöjning med 950 000 kronor. Jag utgår från att av anslaget fortfarande skola bestridas, förutom de egentliga familjebidragskostnaderna, såväl kostnaderna för den särskilda hjälpverksamheten till förmån för de värnpliktiga och deras familjer som utgifterna för utsändande av familjebidrag och hemortslön genom generalpoststyrelsens försorg.

Åberopande det anförda får jag jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Familjebidrag* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 5 900 000 kronor.

Sjukvård.

[37.] 15. Armén: Sjukvård.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	785 000	1 557 246
1948/49 (statsliggaren s. 210)	665 000	
1949/50 (förslag)	1 000 000	

Försvarsgrenarnas anslag till sjukvård ha från och med budgetåret 1942/43 varit beräknade på fyra olika utgiftsändamål, anslutande sig till de avlöningsbestämmelser, som då gällde för de olika personalkategorierna, nämligen värnpliktiga, fast anställt manskap med avlöning enligt manskapsavlöningsreglementet, beställningshavare med avlöning enligt militära avlöningsreglementet samt icke-ordinarie tjänstemän med avlöning enligt militära icke-

ordinariereglementet. Till grund för beräkningen av anslagsbehovet beträffande värnpliktiga har lagts ett örestal för tjänstgöringsdag och beträffande övriga kategorier visst kronbelopp för beställnings-(befattnings-)havare och år. Örestal och kronbelopp ha endast blivit hypotetiskt uppskattade, enär den förstärkta försvarsberedskapen omöjliggjort en exakt beräkning av de till fredssjukvården hänförliga utgifterna.

Utgifterna under sjukvårdsanslagen bokföras från och med budgetåret 1945/46 å fem redovisningstitlar, som ansluta sig till de i normalomkostnadsstaten under anslagsposten till sjukvård uppförda delposterna. Redovisningstitlarna äro följande: 1. Ersättning åt verksläkare (tjänsteläkare), 2. Sjukhusvård, 3. Medicin, 4. Sjukvård i övrigt och 5. Begravningshjälp.

Försvarets sjukvårdsförvaltning har anfört, att anslagsberäkningarna under de tre budgetår, som förflutit efter omläggningen av bokföringen på sjukvårdsanslagen, visat sig icke tillnärmelsevis motsvara det verkliga anslagsbehovet. Därtill komme, att genom ikraftträdandet av statens allmänna avlöningsreglemente den hittills tillämpade beräkningen av anslagsbehov för olika personalkategorier numera saknade all grund. Att vid behovsberäkningen fortsättningsvis göra åtskillnad mellan värnpliktig och övrig personal syntes icke heller tjäna något ändamål, enär i många fall sjukvårdskostnader förekomme, vilka icke läte sig uppdelas. Tidpunkten och omständigheterna i övrigt talade för att från och med budgetåret 1949/50 verkställa omläggning av staterna för försvarsgrenarnas sjukvårdsanslag i syfte att vinna överensstämmelse med redovisningstitlarna.

Sjukvårdsförvaltningen har beräknat sjukvårdsanslagen för nästa budgetår med ledning av belastningen under de tre senast förflutna budgetåren, varvid dock icke medräknats å anslagen bokförda kostnader för remisstandvård. De av sjukvårdsförvaltningen meddelade uppgifterna rörande anslagsbelastningen (i kronor) ha sammanställts i följande tablå, vari till jämförelse lämnas uppgift även om summan av anvisade anslagsbelopp.

	B u d g e t å r e t			Medeltal
	1945/46	1946/47	1947/48	
Armén	1 173 500	1 464 200	1 112 500	1 250 000
Marinen	393 800	416 500	315 500	375 000
Flygvapnet	324 000	297 400	251 300	291 000
Summa	1 891 300	2 178 100	1 679 300	1 916 000
Anvisade anslag....	1 640 000	1 505 000	1 235 000	1 460 000

I enlighet med vad sålunda anförts har sjukvårdsförvaltningen beräknat medelsbehovet för nästa budgetår under arméns sjukvårdsanslag till 1 250 000 kronor.

Departementschefen. Såsom sjukvårdsförvaltningen framhållit ha försvarsgrenarnas sjukvårdsanslag under en följd av år avsevärt överskridits. Överskridandena sammanhånga delvis med att remisstandvården på grund av

brist på tandläkare vid försvarets tandpolikliniker blivit av mycket stor omfattning. Under budgetåret 1947/48 uppgingo sålunda kostnaderna för remiss-tandvården till sammanlagt 700 000 kronor. Dessa merkostnader å sjukvårdsanslagen motsvarades emellertid till väsentlig del av minskade utgifter under anslagen till försvarets tandvård. Å dessa uppkommo nämligen under samma budgetår besparingar å tillhoppa 520 000 kronor. Då remissförfarande beräknas behöva tillgripas endast övergångsvis och torde kunna avvecklas, när försvarets tandvårdsorganisation blivit helt utbyggd, torde, såsom redan i 1947 års statsverksproposition (Bil. 6 s. 63) uttalats, angivna förhållande icke böra föranleda omräkning av sjukvårds- och tandvårdsanslagen.

Även oavsett kostnaderna för remisstandvården ha emellertid sjukvårdsanslagen avsevärt överskridits. Såsom framgår av sammanställningen i det föregående utgör merbelastningen för de tre sistförflutna budgetåren i genomsnitt omkring 450 000 kronor per år. Då det med nu gällande redovisningssystem icke torde vara möjligt att såsom tidigare grunda beräkningarna på viss genomsnittskostnad för å ena sidan fast anställd personal och å andra sidan värnpliktiga, torde anslagsberäkningarna i huvudsak få grundas på tillgängliga belastningssiffror, dock med de jämkningar som kunna finnas påkallade med hänsyn till värnpliktsutbildningens omfattning m. m.

Sjukvårdsförvaltningen har med angivna utgångspunkter uppskattat medelsbehovet för nästa budgetår under arméns sjukvårdsanslag till 1 250 000 kronor. Jag föreslår emellertid, att anslagsbeloppet i avvaktan på ytterligare erfarenheter begränsas till 1 000 000 kronor, innebärande en anslagsökning med 335 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Sjukvård* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor.

Reseersättningar m. m.

[38.] 16. Armén: Reseersättningar m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	4 700 000	6 066 290
1948/49 (statsliggaren s. 212)	5 700 000	
1949/50 (förslag)	6 000 000	

Försvarets civilförvaltning har med utgångspunkt från anslagsbelastningen under budgetåret 1947/48 och med beaktande av under år 1948 företagen höjning av järnvägstaxorna beräknat medelsbehovet under anslaget till i runt tal 6 400 000 kronor, varav till resekostnads- och traktamentsersättningar 830 000 kronor (nu 700 000 kronor), till tjänstgöringstraktamenten m. m. 2 255 000 kronor (nu 1 900 000 kronor), till flyttningersättningar 575 000 kronor (nu 400 000 kronor) och till de värnpliktigas färdkostnader 2 700 000 kronor (oförändrat belopp).

Departementschefen. I avvaktan på närmare erfarenheter rörande de verkliga utgifterna under anslaget efter järnvägstaxornas höjning anser jag mig böra föreslå, att anslaget uppföres med ett belopp av 6 000 000 kronor, innebärande en anslagshöjning med 300 000 kronor.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Reseersättningar m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 6 000 000 kronor.

Expenser m. m.

[39.] 17. Armén: Bränsle m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	8 700 000	11 977 079
1948/49 (statsliggaren s. 213) ..	8 900 000	
1949/50 (förslag)	9 800 000	

Arméförvaltningen har beräknat bränsleförbrukningen vid arméns fasta värmeanläggningar under budgetåret 1949/50 till 66 000 ton normalkol. Efter samråd med statens bränslekommission har ämbetsverket utgått från att av bränsleförbrukningen 500 ton kunna täckas med olja, 43 000 ton med kol, 4 500 ton med koks, 10 000 ton med ved och 8 000 ton med torv. Efter ett pris per ton av 110 kronor för olja, 85 kronor för kol, 120 kronor för koks, 115 kronor för ved och 110 kronor för torv skulle bränslekostnaderna uppgå till 6 280 000 kronor. Genom ytterligare rationaliserad anskaffning i samband med central upphandling av bränsle ha kostnaderna ansetts kunna minskas med i runt tal 150 000 kronor till 6 130 000 kronor. Vid angivande av medelsbehovet för bränsle har emellertid arméförvaltningen inräknat även kostnaderna för den anbefallda bränslekontrollerande verksamheten, 100 000 kronor, varför de sammanlagda bränslekostnaderna skulle uppgå till 6 230 000 kronor.

Kostnaderna för elektrisk energi, gas och vatten ha med utgångspunkt i medelsförbrukningen under budgetåret 1947/48 beräknats till 2 200 000 kronor.

För glödlampor, säkringar och stiekkontakter har beräknats samma belopp som för innevarande budgetår, eller 250 000 kronor.

I det av arméförvaltningen beräknade medelsbehovet för bränsle, elektrisk energi och vatten ingå jämväl kostnaderna för driften vid arméns tvättinrättningar. Med hänsyn till pågående centralisering av tvätt- och reparationstjänsten, varigenom vid ingången av nästa budgetår — utöver tidigare nedlagda — tvättinrättningarna vid Västernorrlands regemente och Norrlands artilleriregemente beräknas ha nedlagts, har arméförvaltningen ansett sig kunna räkna med en minskning av kostnaderna för bränsle, lyse och vatten med i runt tal 30 000 kronor.

Kostnaderna för renhållning och städning har arméförvaltningen med ledning av de verkliga utgifterna under budgetåren 1946/48 upptagit till 1 550 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget skulle således enligt arméförvaltningens beräkningar utgöra ($6\,230\,000 + 2\,200\,000 + 250\,000 - 30\,000 + 1\,550\,000 =$) $10\,200\,000$ kronor.

Departementschefen. Utvecklingen på bränslemarknaden under nästa budgetår kan givetvis icke med säkerhet överblickas redan nu. De grunder, från vilka arméförvaltningen utgått vid sin anslagsberäkning, synas emellertid i nuvarande läge i stort sett godtagbara och torde, med någon jämkning i fråga om bränslepriserna, kunna komma till användning vid beräkningen av samtliga försvarsgrenars bränsleanslag. Med hänsyn bland annat till den begränsning av antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga, varmed jag räknar, torde medelsbehovet under anslaget vid iakttagande av sparsamhet kunna hållas inom ramen för ett belopp av $9\,800\,000$ kronor. De besparingsåtgärder, som enligt vad sålunda förutsatts böra vidtagas, böra särskilt avse renhållning och städning. Kostnaderna härför ha nämligen under senare år visat en starkt uppåtgående tendens och belöpa sig nu till betydande belopp.

Under erinran att anslagshöjningen utgör $900\,000$ kronor får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Bränsle m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av $9\,800\,000$ kronor.

[40.] 18. **Armén: Telefon m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	460 000	625 467
1948/49 (statsliggaren s. 215) ..	660 000	
1949/50 (förslag)	750 000	

Arméförvaltningen har utgått från de beräkningar, som lågo till grund för ämbetsverkets medelsäskande för innevarande budgetår och enligt vilka medelsbehovet för samma budgetår skulle uppgå till $685\,000$ kronor. Till detta belopp borde läggas dels i runt tal $158\,000$ kronor, utgörande merkostnader för den från och med den 1 april 1948 genomförda höjningen av abonnemangsavgifterna, dels $2\,500$ kronor, utgörande kostnaderna för telefon vid arméns fem centralmagasin, vilka kostnader tidigare bestritts från arméns anslag till mathållning, dels ock $2\,000$ kronor, motsvarande ökade telefonkostnader vid arméns fasta drivmedelsanläggningar. Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget skulle alltså för nästa budgetår uppgå till ($685\,000 + 158\,000 + 2\,500 + 2\,000 =$) i runt tal $845\,000$ kronor.

Departementschefen. Med hänsyn till anslagsbelastningen för budgetåret 1947/48 anser jag medelsanvisningen för nästa budgetår kunna begränsas till $750\,000$ kronor. Anslagshöjningen utgör $90\,000$ kronor, i huvudsak föranledd av den genomförda höjningen av abonnemangsavgifterna.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Telefon m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av $750\,000$ kronor.

[41.] 19. Armén: Övriga expenser m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48.....	490 000	498 051
1948/49 (statsliggaren s. 215) ..	500 000	
1949/50 (förslag)	500 000	

Arméförvaltningen har föreslagit, att anslaget uppräknas med 40 000 kronor dels för att möjliggöra viss effektivisering av utbildningen och dels med hänsyn till stegrade priser på kontorsartiklar och ökade fraktkostnader.

Departementschefen. Med beaktande av föreliggande reservation å anslaget, i runt tal 108 000 kronor vid utgången av budgetåret 1947/48, föreslår jag, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp. Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Armén: Övriga expenser m. m. för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kronor.

Mathållning m. m.

[42.] 20. Armén: Mathållning.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48.....	23 500 000	16 855 980
1948/49 (statsliggaren s. 215) ..	15 500 000	
1949/50 (förslag).....	18 000 000	

Till grund för medelsanvisningen för innevarande budgetår har lagts en beräknad portionskostnad av 1 krona 70 öre för man och tjänstgöringsdag, varav 1 krona 50 öre beräknats motsvara kostnaden för proviant å förläggningsorten (normalportionspriset) och återstoden, 20 öre, övriga kostnader för arméns mathållning, nämligen merkostnader för proviant utom förläggningsorten, under transporter och vissa övningar ävensom kostnaderna för sjukportion, för de centrala magasinens drift m. m.

I fråga om medelsbehovet för nästa budgetår har arméförvaltningen framhållit, att livsmedelspriserna, liksom under budgetåret 1946/47, fortlöpande höjts under budgetåret 1947/48. Normalportionspriset hade på grund härav oavbrutet stigit och hade i medeltal för arméns förband m. m. varit: under perioden 1 juli—30 september 1947 148 öre, under perioden 1 oktober—31 december samma år 154 öre, under perioden 1 januari—31 mars 1948 156 öre och under perioden 1 april—30 juni samma år 160 öre. Då livsmedelspriserna sannolikt icke komme att sänkas under budgetåret 1949/50 utan en höjning av dem snarare vore att förvänta, borde enligt arméförvaltningens åsikt till grund för anslagsberäkningen icke läggas lägre normalportionspris än 160 öre.

Beträffande dagsbeloppet för övriga kostnader har arméförvaltningen anfört i huvudsak följande.

Ämbetsverket hade undersökt utgifterna under de första tio månaderna av budgetåret 1947/48 och därvid funnit, att dessa kostnader i medeltal upp-

gått till i runt tal 21 öre per portion. Med hänsyn till det relativt låga antalet tjänstgöringsdagar under maj och juni och då en del av ifrågavarande utgifter vore oberoende av antalet tjänstgöringsdagar finge årsmedeltalet beräknas bli något större. Bland »övriga kostnader» inginge kostnaderna för fria portioner, som vid övningar m. m. utlämnades till officerare, underofficerare, furirer och annan normalt icke portionsberättigad personal. Antalet sådana portioner uppginge vid nuvarande tjänstgöringsförhållanden till cirka 250 000. Med hänsyn till den omfattning dessa fria portioner nu fått syntes det ämbetsverket lämpligt, att portionsantalet hädanefter medräknades i det antal tjänstgöringsdagar, som låge till grund för beräkningen av anslagets huvuddel. Enligt statistiken för föregående budgetårs första 10 månader, uppginge kostnaden för dessa portioner, beräknad efter medelportionspriset, till omkring 20 % av »övriga kostnader», eller cirka 4 öre. En överflyttning av nämnda kostnader från »övriga kostnader» borde sålunda nedbringa dessa från cirka 21 till cirka 17 öre per portion. Med hänsyn till den ökade omfattning, i vilken övningar utom förläggningssorten kunde förväntas i samband med den ytterligare effektiviseringen av utbildningen och de ökade kostnader för mathållningsanslaget, som därvid kunde uppstå (jämväl på grund av ökningen av livsmedelspriserna), ävensom på grund av höjningen av frakter vid såväl järnvägs- som biltransporter samt stegringen av omkostnader överhuvud taget ansåge sig ämbetsverket, trots förenämnda överflyttning av vissa kostnader, icke kunna räkna med lägre kostnad än 20 öre per portion för »övriga kostnader».

Antalet tjänstgöringsdagar för manskap med rätt till fri förplägnad m. m. har arméförvaltningen uppskattat till 13 879 100. Med tillägg av förenämnda 250 000 portionsdagar för tillfälligt portionsberättigad personal skulle antalet tjänstgöringsdagar bli i runt tal 14 129 000. Medelsbehovet under anslaget skulle alltså enligt arméförvaltningens beräkningar utgöra ($14\,129\,000 \times 1,80 =$) i runt tal 25 400 000 kronor.

Departementschefen. I likhet med arméförvaltningen finner jag det erforderligt att anslaget uppräknas för att möta de inträdda prisstegringarna å livsmedel. Jag anser mig därvid kunna godtaga ämbetsverkets beräkning av portionskostnaden och utgår alltså vid anslagsberäkningen från ett normalportionspris av 1 krona 60 öre, innebärande en höjning med 10 öre. Jag har intet att erinra mot arméförvaltningens förslag att i det antal tjänstgöringsdagar, som bör läggas till grund för anslagsberäkningen, inräkna antalet portioner, omkring 250 000, till normalt icke portionsberättigad personal. Kostnaderna härför ha tidigare inräknats i de till 20 öre per tjänstgöringsdag uppskattade övriga mathållningskostnaderna. Med hänsyn härtill torde dessa kostnader i avvaktan på närmare erfarenheter kunna nedräknas till 18 öre per tjänstgöringsdag. Den sammanlagda dagskostnaden skulle således utgöra 1 krona 78 öre.

Jag uppskattar antalet tjänstgöringsdagar för personal med fri förplägnad m. m. till 10 285 000. Till grund för beräkningen av medelsbehovet under förevarande anslag bör alltså läggas ett antal tjänstgöringsdagar av ($10\,285\,000 + 250\,000 =$) 10 535 000. Medelsbehovet skulle således komma att uppgå till ($10\,535\,000 \times 1,78 =$) i runt tal 18 700 000 kronor. Då jag emellertid

icke anser uteslutet, att anslagsberäkningen med de nya grunder som här förutsatts leder till ett alltför högt belopp, föreslår jag, att anslaget begränsas till 18 000 000 kronor. Anslagshöjningen utgör 2 500 000 kronor, varav omkring 900 000 kronor belöpa på prisstegring.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Mathållning* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 18 000 000 kronor.

[43.] 21. **Armén: Furagering.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	4 500 000	5 810 251
1948/49 (statsliggaren s. 216) ..	5 000 000	
1949/50 (förslag)	5 000 000	

Till grund för arméförvaltningens medelsäskanden för innevarande budgetår har i fråga om furagering å förläggningssorten lagts ett beräknat pris per häst och dag för normalfoderstat 1 (stamhästar) av 2 kronor 6 öre, för normalfoderstat 2 (ackordhästar) av 2 kronor 23 öre och för normalströstaten av 12 öre. Övriga furageringskostnader (transporter, magasinshyror m. m.) beräknades till 5 öre för häst och dag.

Arméförvaltningen har framhållit, att upphandlingspriserna å foderartiklar under budgetåret 1947/48 visat en fortlöpande stegring. Dessa priser — inberäknat kostnader för ströstaten — hade i medeltal varit under perioden 1 juli—30 november 1947 för stat 1 2 kronor 31 öre och för stat 2 2 kronor 55 öre, under perioden 1 december 1947—31 mars 1948 för stat 1 2 kronor 66 öre och för stat 2 2 kronor 98 öre samt för perioden 1 april—30 juni 1948 för stat 1 2 kronor 69 öre och för stat 2 3 kronor 1 öre. Även om foderpriserna under budgetåret 1947/48 varit onormalt höga till följd av den dåliga skörden 1947, särskilt i fråga om hö, ansåge sig arméförvaltningen med hänsyn till den allmänna tendensen rörande priserna å lantbruksprodukter böra räkna med följande priser för budgetåret 1949/50, nämligen för normalfoderstat 1 2 kronor 19 öre, för normalfoderstat 2 2 kronor 40 öre och för normalströstaten 18 öre. Övriga furageringskostnader ansåge ämbetsverket med hänsyn till höjda järnvägstaxor böra beräknas till 6 öre för häst och underhållsdag.

Antalet hästunderhållsdagar — bortsett från underhållsdagarna för remonter vid remontdepåerna — har arméförvaltningen för nästa budgetår uppskattat till 1 561 790 enligt normalfoderstat 1, till 624 590 enligt normalfoderstat 2 och till 2 186 380 enligt normalströstaten. Kostnaderna för utfodring av arméns hästar — utom nämnda remonter — skulle således komma att uppgå till $(1\,561\,790 \times 2,19 + 624\,590 \times 2,40 + 2\,186\,380 \times 0,18 + 2\,186\,380 \times 0,06 =)$ 5 444 067 kronor. Kostnaderna för utfodring av remonterna vid remontdepåerna ha beräknats till 409 950 kronor och kostnaderna för arméhundarnas utfodring till 35 000 kronor. Medelsbehovet under anslaget skulle alltså en-

ligt arméförvaltningens beräkningar uppgå till (5 444 067 + 409 950 + 35 000 =) i runt tal 5 900 000 kronor.

Departementschefen. Detta anslag uppräknades från och med innevarande budgetår med 500 000 kronor i anledning av prisutvecklingen beträffande foderartiklar. Ehuru belastningen på anslaget för budgetåret 1947/48 talar för att det skulle bli erforderligt att ytterligare uppräknas anslaget, föreslår jag, att detsamma i avvaktan på säkrare hållpunkter för bedömande av prisutvecklingen uppföres med oförändrat belopp.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Furagering* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 5 000 000 kronor.

Intendenturmateriel m. m.

[44.] 22. Armén: Beklädnad m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	12 000 000	7 436 331
1948/49 (statsliggaren s. 217) ..	6 500 000	
1949/50 (förslag)	8 000 000	

Anslaget har i den för innevarande budgetår fastställda staten fördelats med 6 050 000 kronor till beklädnad m. m. och 450 000 kronor till skidmateriel.

Arméförvaltningen har vid beräkningen av anslagsposten till beklädnad m. m. utgått från en kostnad per man och tjänstgöringsdag av 85 öre, eller samma belopp som tillämpats vid anslagsberäkningen för innevarande budgetår.

Alltsedan budgetåret 1944/45 har vid beräkningen av medelsbehovet under detta anslag räknats med viss kostnadsminskning i anledning av den av 1943 års riksdag beslutade centraliseringen av reparationstjänsten. Denna kostnadsminskning har för innevarande och närmast föregående budgetår uppskattats till 4,5 öre per tjänstgöringsdag för förband, som helt hänvisats till central reparationstjänst. Arméförvaltningen har emellertid framhållit, att det, sedan verksamheten vid fabriksstyrelsens centralanstalter numera i större skala kommit i gång, visat sig, att de av anstalterna debiterade priserna icke medfört beräknad kostnadsminskning. I stället hade — såsom närmare framginge av en inom ämbetsverkets intendenturavdelning verkställd utredning — kostnaderna för reparationer genom centralanstalter i fråga om praktiskt taget alla persedelslag blivit större än för reparationer genom garnisonsverkstäder. Motiv saknades alltså för anslagsminskning på grund av reparationstjänstens utförande genom centrala anstalter. Rätteligen borde i stället en anslagshöjning ifrågakomma. Då emellertid fabriksstyrelsen meddelat, att av styrelsen planerad maskinimport samt vissa pågående rationaliseringsarbeten beräknades kunna påverka driften i kostnads-sänkande riktning, syntes, åtminstone för nästa budgetår, de av styrelsen planerade åtgärdernas verkningar böra avvaktas.

Med utgångspunkt i ett sammanlagt antal tjänstgöringsdagar för manskap med rätt till fri beklädnad m. m. av 13 879 100 skulle medelsbehovet under anslagsposten till beklädnad m. m. uppgå till $(13\,879\,100 \times 0,85 =) 11\,797\,235$ kronor. Arméförvaltningen har emellertid liksom för innevarande budgetår under denna anslagspost beräknat jämväl kronans kostnader för tillhållande av uniformspersedlar åt furirer. Dessa kostnader har arméförvaltningen angivit till 38,33 öre per tjänstgöringsdag, varav 35 öre utgjorde skillnaden mellan det för tjänstgöringsdag i allmänhet beräknade beloppet, 85 öre, och det belopp för dag, 50 öre, furir hade att erlagga för utbekommande av kronans utrustning. Återstoden, eller 3,33 öre, vore avsedd att tillföras tvättanslaget såsom ersättning för tvätt. Antalet tjänstgöringsdagar för furirer beräknade ämbetsverket till 1 415 105, varför anslagsposten till beklädnad m. m. borde ökas till $(11\,797\,235 + 1\,415\,105 \times 0,3833 =)$ i runt tal 12 340 000 kronor.

För skidmateriel har arméförvaltningen beräknat ett belopp av 500 000 kronor.

Liksom för innevarande och närmast föregående budgetår har arméförvaltningen räknat med en besparing å anslaget på grund av att lagerhållningen av marschskodon ansetts kunna minskas. Denna besparing har beräknats motsvara nyanskaffningsvärdet av 32 000 par sådana skodon, eller 800 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget skulle således enligt arméförvaltningens beräkningar utgöra $(12\,340\,000 + 500\,000 - 800\,000 =)$ 12 040 000 kronor.

Överbefälhavaren har framhållit, att vad arméförvaltningen anfört bestyrkt de av överbefälhavaren tidigare uttalade farhågorna för att ur ekonomisk synpunkt föga eller intet skulle stå att vinna med den genomförda centraliseringen och att krigsberedskapen därigenom blivit sämre tillgodosedd. Därest fördyringen fortginge, borde därför en återgång till ett decentraliserat system för tvätt- och reparationstjänsten ånyo övervägas och en omprövning verkställas beträffande uppförandet av de centrala anstalter, som ännu icke påbörjats.

Försvarets fabriksstyrelse har i avgivet utlåtande framställt vissa erinringar mot vad arméförvaltningen anfört rörande kostnaderna för reparationer vid de centrala anstalterna. Fabriksstyrelsen har bland annat framhållit, att kostnaderna för textilreparationer vid de centrala anstalterna under innevarande budgetår beträffande flertalet persedelslag vore lägre än de kostnader, omräknade till 1947 års prisnivå, som beräknats vid en av generaldirektören C. T. Sällfors på Kungl. Maj:ts uppdrag år 1945 verkställd ekonomisk utredning rörande centraliseringen av reparationstjänsten.

Beträffande det närmare innehållet i den inom intendenturavdelningen verkställda utredningen och fabriksstyrelsens däröver avgivna utlåtande torde få hänvisas till handlingarna.

Departementschefen. Enligt en av 1943 och 1944 års riksdagar godkänd plan för centralisering av försvarets underhållstjänst beträffande intendentur-

materiel skall verksamheten koncentreras till sju centrala anstalter, av vilka dock en, avsedd för de i de sydligaste delarna av landet förlagda trupp-förbanden, tills vidare icke skall uppföras. För sistnämnda delar av landet utnyttjas i stället tills vidare såsom provisorisk central anstalt en tidigare av styrelsen för tvångsarbetsanstalten i Landskrona driven tvättanstalt. Dessutom betjänas försvaret för närvarande av en större tvätt- och reparationsanstalt, som är lokalt anknuten till den beklädnadstillverkning, som förekommer i Karlskrona. Av de anstalter som beslutats skola nyuppföras ha tre, i Stockholm, Visby och Boden, trätt i verksamhet. En fjärde anstalt, i Långsele, är under uppförande, medan återstående två anstalter, i Herrljunga och Mjölby, med hänsyn till förhållandena på byggnadsområdet ännu icke påbörjats.

Centraliseringen, vilken beslutats på grundval av ett av 1942 års militära reparationstjänstutredning framlagt förslag, har förutsatts skola medföra betydande besparingar i de årliga tvätt- och reparationskostnaderna. Sedan från bland annat arméförvaltningens sida yppats tvivelsmål rörande centraliseringens ekonomiska bärighet, verkställde generaldirektören Sällfors på Kungl. Maj:ts uppdrag år 1945 en förnyad utredning rörande de ekonomiska förutsättningarna för ett fullföljande av centraliseringsplanen. Av denna utredning framgick, att planens fullföljande komme att medföra ett ekonomiskt sett avsevärt gynnsammare driftsresultat än den garnisonsvis ordnade verkstadsdrift, som förordats av arméförvaltningen. Utredningens resultat fram-lades för riksdagen i propositionen 1946: 132, varvid uttalades, att anledning saknades att ifrågasätta ändring i det av statsmakterna beslutade byggnadsprogrammet. Riksdagen (skrivelse 1946: 337) anslöt sig till vad sålunda an-förts.

Vissa erfarenheter av centraliseringen ha erhållits från de anstalter, som enligt vad nyss sagts trätt i verksamhet. Arméförvaltningen har på grundval av dessa erfarenheter gjort gällande, att de av anstalterna debiterade priserna i fråga om praktiskt taget alla persedelslag blivit högre än för arbeten å arméförvaltningens garnisonsverkstäder. Överbefälhavaren har i anledning härav ifrågasatt, huruvida icke återgång borde ske till ett decentraliserat system för tvätt- och reparationstjänsten och en omprövning verkställas be-träffande uppförandet av de centrala anstalter, som ännu icke påbörjats.

Det är uppenbart, att vissa svårigheter förelegat i samband med att de nya centralanstalterna igångsatts och att prissättningen på grund härav varit hög. Den av fabriksstyrelsen förebragta utredningen visar emellertid, att dessa svårigheter redan delvis övervunnits, och priserna å reparationer ha därför från och med den 1 juli 1948 kunnat avsevärt sänkas. Såvitt avser textilreparationer ligga priserna i allmänhet trots inträffade löneökningar i paritet med de av Sällfors beräknade kostnaderna.

En jämförelse mellan kostnaderna vid de av fabriksstyrelsen drivna anstalterna och arméförvaltningens verkstäder försvåras av att vissa kostnads-element i de senare icke kunna på den föreliggande utredningen med säkerhet uppskattas. Det är emellertid icke sannolikt, att några större förskjutningar

inträtt beträffande dessa kostnadselement, sedan Sällfors för endast tre år sedan verkställde utredning i ämnet.

Beslutet om centralisering av reparationstjänsten har tillkommit efter ingående utredningar av särskilda för ändamålet tillkallade sakkunniga. De ekonomiska kalkylerna ha därefter för tre år sedan granskats av en särskilt tillkallad utredningsman, som förordat att centraliseringsprogrammet genomföres. Anledning saknas att med anledning av vad arméförvaltningen nu anført låta ytterligare utreda denna grundligt undersökta fråga. Centraliseringsplanen bör därför fullföljas så snart förhållandena på byggnadsmarknaden det medgiva.

Jag har i det föregående i huvudsak berört frågan om textilreparationer. Vad arméförvaltningen anført rörande kostnaderna för tvätt vid de centrala anstalterna — varför redogöres i det följande vid behandlingen av arméns tvättanslag — föranleder icke till annat ställningstagande till frågan om centraliseringsplanens genomförande.

De för närvarande vid de centrala anstalterna tillämpade priserna torde icke motivera att man för nästa budgetår beräknar någon kostnadsminskning under beklädnadsanslagen på grund av övergång till centraliserad reparationstjänst.

I det föregående har jag uppskattat antalet tjänstgöringsdagar för manskap med rätt till fri beklädnad m. m. till i runt tal 10 285 000, eller omkring 3 590 000 mindre än vad arméförvaltningen beräknat. Med angivna utgångspunkter skulle medelsbehovet under anslaget uppgå till i runt tal 8 900 000 kronor. Då emellertid liksom för innevarande budgetår det ekonomiska läget gör det nödvändigt att strängt begränsa all materielanskaffning, föreslår jag att anslaget uppföres med ett belopp av 8 000 000 kronor. Anslagsökningen utgör 1 500 000 kronor.

Aberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Beklädnad m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 8 000 000 kronor.

[45.] 23. *Armén: Inventarier m. m.*

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	2 300 000	2 123 221
1948/49 (statsliggaren s. 219) ..	1 800 000	
1949/50 (förslag)	1 850 000	

Medelsbehovet under anslaget för budgetåret 1948/49 har beräknats *dels* med ett fast belopp av 570 000 kronor för anskaffning och underhåll av expeditionsinventarier m. m., varav 60 000 kronor för fortsatt anskaffning av specialmöbler i samband med rationaliseringen av stabs- och förvaltnings-tjänsten vid arméns förband, *dels* efter ett belopp av 6 öre för man och tjänstgöringsdag för anskaffning och underhåll av sängservis och annan för manskapet avsedd kasernutredning, *dels* till förplägnadsmateriel efter ett belopp av 7 öre för man och tjänstgöringsdag och efter 1 öre för häst och

underhållsdag, *dels ock* med 36 400 kronor för anskaffning och underhåll av musikmateriel.

Arméförvaltningen har, med hänsyn till att fortsatt anskaffning av förenämnda specialmöbler erfordras under nästa budgetår, föreslagit, att det fasta beloppet jämväl för nämnda budgetår upptages med 570 000 kronor.

Beträffande kostnaderna för anskaffning och underhåll av kasernutredning, förplägnadsmateriel och musikmateriel har *arméförvaltningen* icke föreslagit någon ändring av de för innevarande budgetår tillämpade beräkningsgrunderna. I fråga om kostnaderna för musikmateriel har *arméförvaltningen* förutsatt att, för den händelse en mindre förstärkning av härför beräknade medel skulle visa sig oundgängligen erforderlig, denna skulle kunna rymmas inom anslaget i dess helhet.

Då antalet tjänstgöringsdagar för manskap uppskattats till 13 879 100 och antalet underhållsdagar för hästar till 2 411 000, skulle medelsbehovet under anslaget enligt *arméförvaltningens* beräkningar utgöra $(570\,000 + 13\,879\,100 \times 0,06 + 13\,879\,100 \times 0,07 + 2\,411\,000 \times 0,01 + 36\,400 =)$ i runt tal 2 435 000 kronor.

Departementschefen. I det föregående har jag uppskattat antalet tjänstgöringsdagar för manskap som här bör tagas i beräkning till 10 285 000, eller omkring 3 590 000 mindre än vad *arméförvaltningen* beräknat. Med hänsyn härtill och med beaktande av föreliggande reservation å anslaget, vid utgången av budgetåret 1947/48 i runt tal 2 360 000 kronor, synes medelsanvisningen för nästa budgetår kunna begränsas till 1 850 000 kronor, innebärande en anslagsökning med 50 000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Inventarier m. m.* för budgetåret 1949/50
anvisa ett reservationsanslag av 1 850 000 kronor.

[46.] 24. *Armén: Tvätt.*

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	1 120 000	1 540 294
1948/49 (statsliggaren s. 220) ..	775 000	
1949/50 (förslag)	1 000 000	

Arméförvaltningen har beräknat tvättgodsmängden till 0,3 kg vattentvätt och 0,045 kg kemisk tvätt per man och tjänstgöringsdag. Med ledning av de under budgetåret 1947/48 tillämpade priserna har *arméförvaltningen* beräknat kostnaderna för den vid garnisonstvättinrättningarna utförda vattentvätten till 24 öre (enligt anslagsberäkningarna för innevarande budgetår 20 öre) per kg, under det att kostnaderna för tvätt vid centrala tvättanstalter, där all vid *armén* förekommande kemisk tvätt utföres, beräknats till 42 öre (30 öre) per kg för vattentvätt och till 38 öre (30 öre) per kg för kemisk tvätt.

Då antalet tjänstgöringsdagar beräknats till 13 879 100, varav 7 179 100 hänförliga till garnisonstvättinrättningar och 6 700 000 till centrala tvättinrättningar, har arméförvaltningen angivit medelsbehovet för vattentvätt till $(7\,179\,100 \times 0,3 \times 0,24 + 6\,700\,000 \times 0,3 \times 0,42 =)$ 1 361 095 kronor och för kemisk tvätt till $(13\,879\,100 \times 0,045 \times 0,38 =)$ 237 332 kronor. Det sammanlagda medelsbehovet skulle alltså utgöra $(1\,361\,095 + 237\,332 =)$ i runt tal 1 598 000 kronor.

Försvarets fabriksstyrelse har i sitt förenämnda utlåtande framställt vissa erinringar mot arméförvaltningens beräkning av kostnaderna för vattentvätt vid de centrala anstalterna. Enligt vad fabriksstyrelsen beräknat skulle dessa kostnader, under förutsättning att samma förhållanden komme att råda beträffande tvättgodsmängd och efterbehandlingsfrekvens som under budgetåret 1947/48, för nästa budgetår uppgå till 38,7 öre per kg.

Departementschefen. I det föregående har jag uppskattat antalet tjänstgöringsdagar till i runt tal 10 285 000 eller omkring 3 590 000 mindre än enligt arméförvaltningens beräkningar. Mot arméförvaltningens anslagsberäkning har jag intet annat att erinra än att jag anser mig böra utgå från de av fabriksstyrelsen beräknade kostnaderna för vattentvätt vid de centrala anstalterna. Enligt beräkningarna skulle vattentvätten vid fabriksverkets anläggningar kosta 38,7 öre per kg, medan tvätten vid garnisonstvättinrättningarna skulle kosta allenast 24 öre. Att sistnämnda kostnad understiger fabriksverkets priser beror på att i fabriksverkets kostnads kalkyler inräknats statsverkets samtliga utgifter för tvätten, medan en stor del av kostnaderna för tvätten vid garnisonstvättinrättningarna — direkt eller indirekt — belasta andra anslag. Medelsbehovet enligt angivna beräkningsgrunder skulle uppgå till i runt tal 1 135 000 kronor. I avvaktan på ytterligare erfarenheter rörande kostnadsutvecklingen föreslår jag emellertid, att anslaget begränsas till 1 000 000 kronor. Anslagshöjningen utgör 225 000 kronor.

Jag får alltså — under hänvisning jämväl till vad jag anfört vid behandlingen av arméns beklädnadsanslag — hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Tvätt* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor.

Övningar m. m.

[47] 25. Armén: Övningar m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	12 000 000	11 693 168
1948/49 (statsliggaren s. 221) ..	11 500 000	
1949/50 (förslag)	16 100 000	

I fråga om medelsbehovet för nästa budgetår har *arméförvaltningen* till en början framhållit, att den omständigheten att första tjänstgöringen för de värnpliktiga sänkts till nio månader enligt ämbetsverkets åsikt icke komme

att medföra minskat medelsbehov under övningsanslaget. För ytterligare effektivisering av utbildningen på grund av den minskade utbildningstiden krävdes nämligen övningar utom förläggningssorten i större omfattning än förut med därav följande ökade kostnader samt mera övningsmateriel för såväl den teoretiska som den praktiska utbildningen. Arméförvaltningen har beräknat medelsbehovet för nästa budgetår till 17 680 000 kronor, innebarande en ökning med 6 180 000 kronor i förhållande till medelsanvisningen för innevarande budgetår. Beträffande beräkningen av de olika anslagsposterna inhämtas av arméförvaltningens framställning i huvudsak följande.

Anslagsposten till förbandens vanliga övningar (nu 1 900 000 kronor) har föreslagits skola höjas med 40 000 kronor i anledning av höjda järnvägstaxor, 60 000 kronor för tjänstgöringstraktamenten till furirer, 65 000 kronor till övningsmateriel för ingenjörkårerna och 15 000 kronor till bestridande av transportkostnader vid omförläggning till Laxön av Göta ingenjörkårs vattenövningsplats. Posten borde härutöver ökas med 200 000 kronor, motsvarande kostnader för repetitions- och efterutbildningsövningar samt omskolning.

Anslagsposten till fortsatt befälsutbildning (nu 700 000 kronor) har beräknats komma att öka med 40 000 kronor i anledning av höjda järnvägstaxor och med 10 000 kronor för tjänstgöringstraktamenten till furirer. Anslagsposten har vidare föreslagits skola uppräknas med 200 000 kronor för bestridande av kostnaderna för utbildning i form av frivilliga stabs- och fältövningar med personal, krigsplacerad vid försvarsområdena. Erfarenheten hade framhåvt angelägenheten av att dylik utbildning, som syftade till att göra personalen förtrogen med sina uppgifter under mobilisering och krig, komme till stånd vid samtliga försvarsområden.

Anslagsposten till krigsövningar (nu 1 280 000 kronor) har föreslagits skola höjas med 192 000 kronor respektive 288 000 kronor i anledning av höjda järnvägstaxor och drivmedelspriser samt 10 000 kronor för tjänstgöringstraktamenten till furirer. Härutöver har posten föreslagits skola uppräknas med 750 000 kronor, motsvarande kostnader för repetitions- och efterutbildningsövningar samt omskolning.

Medelsanvisningen till målflygning (nu 900 000 kronor) har föreslagits skola höjas med 500 000 kronor, varav 200 000 kronor angivits hänföra sig till kostnader för repetitions- och efterutbildningsövningar samt omskolning.

Anslagsposten till drivmedel (nu 4 410 000 kronor) har ansetts böra höjas med 3 570 000 kronor, varav 540 000 kronor belöpte på kostnader för repetitions- och efterutbildningsövningar samt omskolning. Vid beräkning av drivmedelsbehovet för budgetåret 1949/50 hade stammotorfordonen bibehållits vid samma antal som för budgetåret 1948/49. Jämväl motorfordonens användning beträffande antalet mil (timmar) per år och drivmedelsförbrukningen per mil (timme) överensstämde med de för budgetåret 1948/49 gjorda beräkningarna.

Drivmedelskvantiteterna vore desamma, som beräknats åtgå för budgetåret 1948/49, men erfarenheten hade visat, att den beräknade åtgången av smörjolja och kylarvätska måste ökas, beträffande smörjolja från 3 till 3,5 % av motorbränsleförbrukningen och beträffande kylarvätska till stridsvagnar, pansarbilar etc. från 25 till 35 liter per fordon och år. För flertalet av arméns motorfordon beräknades etylbensin användas från och med budgetåret 1949/50. Lättbentyl (motyl 25) beräknades komma till användning endast för stridsvagnar, pansarbilar och övriga specialfordon.

Vid tillämpning av nu gällande anskaffningspriser uppkomme nedan-

stående kostnader (inberäknat skatt å motorbrännolja, som användes för motorfordon).

10 787 610 l	bensin och lättbentyl	à	62 öre/l	kronor	6 688 318
471 800 »	motorbrännolja (motorfotogen) »		17 öre/l	»	80 206
210 000 »	motorbrännolja (skatt)..... »		34 öre/l	»	71 400
834 000 kg	bilkol	»	25 öre/kg	»	208 500
426 174 l	smörjolja	»	70 öre/l	»	298 322
24 190 kg	motorfett	»	1: 50 kr/kg	»	36 285
61 300 l	kylarvätska	»	4: 75 kr/l	»	291 175
240 000 »	rödspit..... »		41 öre/l	»	98 400

Summa kronor 7 772 606

Förutom för kostnader för utbildning och övning vid förband, utbildningsanstalter etc., avsåges ifrågavarande anslagspost till bestridande av drivmedelskostnaderna dels för förvaltnings-(ekonomi-)transporter med kronans motorfordon, dels för sådana med kronans motorfordon utförda tjänsteresor m. m. som ej vore hänförliga till utbildning och övningar. För utförande av förvaltnings-(ekonomi-)transporter vid 57 truppförband, 7 undervisningsanstalter och 24 försvarsområden toges sammanlagt omkring 190 lastbilar i anspråk. Under anslagsposten till drivmedel hade för dessa fordon endast räknats med den ordinarie drivmedelsåtgången (500 mil per fordon och år och en drivmedelsförbrukning av 5 liter bensin per mil och fordon). I fråga om de personbilar, omkring 60 stycken, som använts för utbildning och övningar ej hänförliga till tjänsteresor m. m., hade motsvarande beräkning gjorts (500 mil per fordon och år och en drivmedelsförbrukning av 2,5 liter bensin per mil och fordon). Sålunda hade vid beräkning av det ordinarie drivmedelsbehovet för ifrågavarande motorfordon medtagits 550 000 liter bensin (lättbentyl).

Under budgetåret 1947/48 förd statistik visade emellertid att den totala bensinförbrukningen för förvaltnings- (ekonomi-) transporter och transporter i samband med till utbildning och övningar ej hänförliga tjänsteresor m. m. uppginge till 1 200 000 liter. Den förut angivna beräkningsgrunden om 500 mil per fordon och år hade således avsevärt överskridits, vilket hade sin orsak däri att lastbilarna för förvaltnings- (ekonomi-) transporter ständigt behövde tagas i anspråk. Materieltransporter utfördes dessutom till förrädslokaler, belägna på stort avstånd från vederbörliga förläggningsorter. I samband med bensinransoneringen hade emellertid vissa restriktiva åtgärder anbefallits inom armén beträffande förvaltnings- (ekonomi-) transporters utförande och motorfordons användande för tjänsteresor m. m., varför arméförvaltningen beräknade att drivmedelsåtgången för ifrågavarande transporter skulle kunna begränsas till 70 % av förbrukningen under budgetåret 1947/48 eller till 840 000 liter bensin. Av denna kvantitet hade enligt vad nyss framhållits 550 000 liter bensin inkluderats i slutsumman vid beräkning av den ordinarie drivmedelsförbrukningen, varför merförbrukningen komme att uppgå till 290 000 liter bensin. Kostnaderna för 290 000 liter bensin jämte smörjmedel och kylarvätska utgjorde 208 000 kronor.

Kostnaderna för drivmedel för budgetåret 1949/50 beräknades således uppgå till (7 772 606 + 208 000 =) i runt tal 7 980 000 kronor.

Under anslagsposten till särskilda övningskostnader (nu 160 000 kronor) hade för innevarande budgetår beräknats ett belopp av 100 000 kronor för belöningar på grund av skicklighet i skjutning m. m. Erfarenheten hade visat, att detta belopp vore otillräckligt och borde höjas med 30 000 kronor.

Kostnaderna för övningar vid de fasta utbildningsanstalterna (nu upp-

tagna till 850 000 kronor) ha beräknats öka med 20 000 kronor på grund av höjda järnvägstaxor.

Anslagsposten till särskilda utbildningskurser m. m. (nu 1 300 000 kronor) har slutligen föreslagits skola höjas med 90 000 kronor på grund av höjda järnvägstaxor, 70 000 kronor för tjänstgöringstraktamenten till furirer och 30 000 kronor för kurser vid försvarets brevskola.

I detta sammanhang torde få behandlas ett av *fortifikationsförvaltningen* framställt förslag om att anvisa medel för anordnande av övningssamhällen för strid i ort. Vid anmälan till 1947 års statsverksproposition (bil. 6, punkt 45) av arméns övningsanslag anförde jag, sedan dåvarande arméns fortifikationsförvaltning för budgetåret 1947/48 hemställt om anvisande av medel för nämnda ändamål, att dylika övningssamhällen utan tvivel skulle medföra en effektivisering av utbildningen på detta område. Emellertid var jag icke beredd att i dåvarande läge tillstyrka särskilt anslag för detta ändamål. Jag anförde emellertid att hinder icke borde möta för Kungl. Maj:t att, i den mån eventuell reservation å övningsanslaget därtill lämnade tillgång, bemyndiga fortifikationsförvaltningen att anordna övningssamhällen vid infanteriskjutskolan och möjligen även vid vissa truppförband. Vad sålunda anförts föranledde ingen erinran från riksdagens sida. För ändamålet torde i enlighet härmed enligt uppgift av fortifikationsförvaltningen kunna disponeras ett belopp av 375 000 kronor. Med hänsyn till svårigheterna att erhålla byggnadstillstånd har hittills endast en mindre del av detta belopp kunnat ställas till förfogande.

Fortifikationsförvaltningen har föreslagit, att för budgetåret 1949/50 för anordnande av övningssamhällen för strid i ort anvisas ett reservationsanslag av 870 000 kronor. Av detta belopp avsåges 220 000 kronor att jämte förenämnda belopp å 375 000 kronor, tillhoppa 595 000 kronor, användas för att anordna ett övningssamhälle vid infanteriskjutskolan. Återstoden av det äskade beloppet, 650 000 kronor, avsåges för utförande i en första etapp av övningssamhällen vid truppförband. Fortifikationsförvaltningen har framhållit, att i en av chefen för armén företagen utredning rörande sådana effektiviseringsåtgärder, som komme att bli erforderliga till följd av den beslutade förkortade utbildningen för vissa värnpliktiga, ordnande av övningssamhällen för strid i ort upptagits bland de mest angelägna ändamålen.

Departementschefen. I förhållande till medelsanvisningen för innevarande budgetår, 11 500 000 kronor, innebär arméförvaltningens förslag en höjning med icke mindre än drygt 6 000 000 kronor. Av det ökade medelsbehovet belöpa emellertid i runt tal 4 200 000 kronor på kostnadsstegringar, som icke tagits i beaktande vid beräkningen av årets anslag, främst de höjda drivmedelspriserna och järnvägstaxorna. Återstoden av höjningen avser till större delen kostnader för repetitions- och efterutbildningsövningar. Såsom inledningsvis erinrats har vid anslagsberäkningarna för innevarande budgetår förutsatts, att repetitions- och efterutbildningsövningar av större omfattning icke skulle komma att anordnas under budgetåret.

Av det anförda framgår, att en avsevärd höjning av anslaget är erforderlig

främst för att möta de genom prisstegringar föranledda kostnaderna men även för att inom anslagets ram bereda utrymme för repetitions- och efterutbildningsövningar. Å andra sidan kan jag i nuvarande ekonomiska läge och med den begränsning av repetitions- och efterutbildningsövningarna varmed jag räknar icke förorda en så avsevärd anslagshöjning som arméförvaltningen äskat. Det torde vidare vara möjligt att åtminstone för vissa slag av motorfordon något nedbringa drivmedelsförbrukningen per mil i förhållande till arméförvaltningens beräkningar. Jag föreslår med beaktande av här anförda synpunkter, att till arméns övningar beräknas ett belopp av 15 900 000 kronor.

Såsom i det föregående anförts stå 375 000 kronor av tillgänglig reservation under förevarande anslag till förfogande för anordnande av övnings-samhällen för strid i ort. Utan tvivel är dylik övningsmateriel av stor betydelse för effektivisering av utbildningen på detta område. Då jag anser det angeläget, att tillräckliga medel anvisas för åtminstone en större anläggning, i första hand vid infanteriskjutskolan, föreslår jag, att under anslaget beräknas ytterligare 200 000 kronor för ifrågavarande ändamål.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget skulle således utgöra (15 900 000 + 200 000 =) 16 100 000 kronor, innebärande en anslagshöjning om 4 600 000 kronor, väsentligen föranledd av prisstegringar. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att i vanlig ordning besluta om anslagets användning.

Jag torde i annat sammanhang få för Kungl. Maj:t anmäla frågan om anvisande av medel för innevarande budgetår för att bestrida merkostnader på grund av prisstegringar m. m.

Äberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Övningar m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 16 100 000 kronor.

[48.] 26. **Armén: Drivmedelsförråd m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48.....	800 000	680 588
1948/49 (statsliggaren s. 222)....	630 000	
1949/50 (förslag).....	750 000	

Arméförvaltningen har vid angivande av medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår upptagit till avlöningar 253 679 kronor (nu 211 000 kronor). Det ökade medelsbehovet föranleddes av att för driften vid de elva drivmedelsanläggningarna — utöver redan anställda fem kollektivavtalsanställda arbetare — erfordrades ytterligare åtta dylika arbetare. Som skäl härför har arméförvaltningen anfört i huvudsak följande.

Enligt den nu tillämpade personalorganisationen, som fastställts på grundval av genom statens organisationsnämnd under år 1946 utförda organisationsundersökningar, utgjorde personalstyrkan vid fem av anläggningarna, däribland anläggningen i Knyppplan, tre man (förrådsförvaltare, förste

montör och en arbetare) samt vid övriga sex anläggningar två man (förrådsförvaltare och förste montör). För att kunna betjäna en vid anläggningen i Knyppplan inrättad särskild fatskölningsavdelning erfordrades vid denna anläggning ytterligare två arbetare. Även de sex anläggningar, som nu betjänades av endast två man, krävde ur arbetssynpunkt och i synnerhet ur säkerhetssynpunkt minst tre man per anläggning. Vid envar av dessa anläggningar borde därför tillkomma en arbetare.

Till frakter och transporter m. m. har arméförvaltningen med hänsyn till ökade fraktkostnader, omkring 20 %, beräknat 360 000 kronor (nu 300 000 kronor).

Anslagsposten till anskaffning och underhåll av drivmedelsutredning m. m. har arméförvaltningen beräknat till 70 000 kronor, eller samma belopp som anvisats för innevarande budgetår.

Vad slutligen angår anslagsposten till övriga driftkostnader, varifrån bestridas utgifter för svinnförluster m. m., har arméförvaltningen med hänsyn till ökade drivmedelspriser beräknat densamma till 78 640 kronor (nu 49 000 kronor).

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget skulle alltså enligt arméförvaltningens beräkningar utgöra $(253\,679 + 360\,000 + 70\,000 + 78\,640 =)$ i runt tal 760 000 kronor.

Statens organisationsnämnd har efter verkställda särskilda undersökningar tillstyrkt en utökning av personalen vid anläggningen i Knyppplan med två man och vitsordat behovet av ytterligare arbetskraft vid de övriga anläggningarna. Sistnämnda behov borde dock för att möjliggöra en smidigare och effektivare anpassning till arbetskraftsbehovets växlingar lämpligare tillgodoses genom att erforderligt belopp — 26 250 kronor beräknade för omkring 10 500 extra arbetstimmar — ställdes till arméförvaltningens förfogande för ändamålet.

I skrivelse den 6 oktober 1948 har *arméförvaltningen* föreslagit, att tjänstemannapersonalen vid drivmedelsförråden, 11 förrådsförvaltare i Ce 19 och 11 förste montörer i Ce 11, skulle erhålla ordinarie anställning och överföras till redovisning under arméns avlöningsanslag.

Försvarets civilförvaltning har tillstyrkt detta förslag samt förordat, att, oberoende av om ordinariesättning komme till stånd, avlöningskostnaderna för personalen skulle överföras till arméns avlöningsanslag.

Departementschefen. Vid behandlingen i det föregående av anslaget till försvarets sjukvårdsförvaltnings förrådsorganisation har jag i anledning av förslag om ändrad redovisning av den till denna organisation hörande personalen förordat närmare övervägande av frågan om redovisningen av personal vid samtliga förråd, där omsättningen redovisas över förrådstitlar, alltså även arméns drivmedelsförråd. Jag har även förutsatt, att förslag, till vilka dessa överväganden kunde leda, skulle framläggas i samband med medelsäskandena för budgetåret 1950/51. Jag anser det med hänsyn härtill icke lämpligt föreslå, att avlöningskostnaderna för tjänstemannapersonalen vid arméns centrala drivmedelsförråd nu överföras till arméns avlöningsanslag. Då några

väsentliga olägenheter icke torde vållas av att personalen tills vidare kvarstår i extra ordinarie anställning, föreslår jag icke heller ordinariesättning av denna personal från och med nästa budgetår.

I likhet med organisationsnämnden tillstyrker jag, att för anläggningen vid Knyppplan avses ytterligare två kollektivavtalsanställda arbetare. Jag anser mig vidare böra förorda den av organisationsnämnden föreslagna anordningen för att tillgodose det vid vissa andra drivmedelsanläggningar uppkomna ökade behovet av arbetskraft och har intet att erinra mot nämndens beräkning av kostnaderna härför. Med beaktande av det anförda och då jag i övrigt anser mig kunna i huvudsak godtaga arméförvaltningens anslagsberäkning upptager jag medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår till i runt tal 750 000 kronor. Anslagshöjningen utgör 120 000 kronor och hänför sig huvudsakligen till höjda frakt- och drivmedelskostnader.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Drivmedelsförråd m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 750 000 kronor.

Anskaffning och vård av hästar m. m.

[49.] 27. Armén: Remontering.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	2 850 000	1 291 976
1948/49 (statsliggaren s. 222)	2 000 000	
1949/50 (förslag)	800 000	

Enligt beslut av 1948 års riksdag (prop. 1948: 206, s. 313—323) skall antalet ridstamhästar och ackordhästar vid armén minskas, under det att antalet stamhästar för dragbruk skall något ökas. Antalet ridstamhästar (nu 4 723) skall sålunda minskas med 1 021 till 3 702 och antalet ackordhästar (enligt 1942 års försvarsbeslut 12 640) med 2 474 till 10 166. Vad åter beträffar antalet stamhästar för dragbruk (nu 359) skall detsamma ökas med 115 till 474. Nämnda förändringar i fråga om arméns hästbestånd ha avsetts skola genomföras under innevarande och nästa budgetår, varvid beslutade minskningar av hästantalet beräknats skola fördelas lika på vardera budgetåret. Den sålunda beslutade begränsningen av hästbeståndet har angivits utgöra en första etapp härvidlag. I förenämnda proposition har förutsatts att — sedan viss förändring av mobiliseringsorganisationen och remontutbildningen ägt rum samt säkrare underlag erhållits för möjligheterna att genomföra ytterligare motorisering — i en andra etapp en ytterligare begränsning av hästantalet skall visa sig möjlig. Vad remontutbildningen angår tillämpas för närvarande försöksvis i begränsad omfattning ett system med förkortad utbildning, innebärande att remonterna i motsats till vad nu är fallet redan vid remontdepån bibringas viss förberedande utbildning och att utbildningen vid truppförbandet, som nu är tvåårig, avkortas till att omfatta endast ett

år. En övergång till den förkortade utbildningen medför att ridstamhästarna kunna minskas med ett antal motsvarande en årskull remonter. Såsom i förutnämnda sammanhang framhållits, kräver en omläggning av remontutbildningen en tid av tre år, varför en sådan minskning blir aktuell först i samband med den andra etappen av hästbestandsrevideringen.

Genom brev den 17 september 1948 har Kungl. Maj:t, med beaktande av vad enligt propositionen 1948:206 anförts rörande begränsning av antalet hästar vid armén, meddelat bestämmelser angående dispositionen av innevarande budgetårs anslag. Enligt dessa bestämmelser må av anslaget icke användas större belopp än 1 809 000 kronor.

Stamhästar. *Arméförvaltningen* har för nästa budgetår räknat med samma remonteringsprocent som för innevarande budgetår, 11 % av stamhästantalet. Vidare har ämbetsverket utgått från att remontpriset, som vid anslagsberäkningen för innevarande budgetår upptagits till 1 800 kronor, för nästa budgetår skulle komma att uppgå till 1 900 kronor. Det antal ridstamhästar, på vilket remonteringen skulle beräknas, har arméförvaltningen uppskattat till sammanlagt 3 538 (för innevarande budgetår 4 524). Härvid har ämbetsverket räknat med det antal stamhästar, som skall finnas efter genomförd ettårig remontutbildning, samt med 244 reservstamhästar för Svea och Wendes artilleriregementen. För ersättning av å depå störtade remonter har arméförvaltningen räknat med inköp av 13 remonter, varför det sammanlagda antalet remonter, som bör inköpas, skulle uppgå till $(3\,538 \times 0,11 + 13 =)$ 402 remonter. Kostnaderna för inköp av remonter skulle således utgöra $(402 \times 1\,900 =)$ 763 800 kronor.

Arméförvaltningen har föreslagit, att antalet stamhästar för dragbruk, nu 474 (prop. 1948:206, s. 320), ökas med 4 till 478. Arméns jägarskola hade nämligen 4 ständigt inkallade ackordhästar, vilka principiellt borde redovisas såsom stamhästar. Det antal stamhästar för dragbruk, som borde anskaffas under nästa budgetår, utgjorde enligt arméförvaltningen 48, eller samma antal varmed räknats vid anmälan av propositionen 1948:206. Arméförvaltningen har vidare anført att det ur flera synpunkter vore önskvärt, att av dragstamhästarna, som hittills till övervägande del utgjorts av hästar av kallblodig ras, ett större antal vore varmblodshästar. Ämbetsverket har härvid framhållit, att det, på grund av befarade svårigheter att i erforderlig omfattning utackordera varmblodiga ackordhästar, syntes ändamålsenligt att genom remonteringen av dragstamhästbeståndet med viss del av de såsom ackordhästar avsedda remonterna nedbringa det antal, som måste utackorderas. Arméförvaltningen räknade med att dragstamhästbeståndet till halva antalet borde utgöras av varmblodiga hästar. Under budgetåret 1949/50 syntes med hänsyn härtill böra till dragstamhästar uppköpas 24 varmblodiga remonter, som i likhet med varmblodiga ackordhästremonter skulle utbildas vid remontdepåerna, och 24 kallblodiga hästar. Då arméförvaltningen beräknat medelinköpspriset för de till dragstamhästar avsedda remonterna till samma belopp som för övriga remonter, 1 900 kronor, och för de kallblodiga hästarna till 1 500 kronor, eller samma belopp varmed räknats för inne-

varande budgetår, skulle kostnaderna för anskaffning av stambästar för dragbruk uppgå till $(24 \times 1\,900 + 24 \times 1\,500 =)$ 81 600 kronor.

För övriga utgifter i samband med anskaffning m. m. av stambästar har arméförvaltningen räknat med ett medelsbehov av 70 510 kronor.

Inkomsterna vid försäljning av utrangerade stambästar ha med utgångspunkt i ett försäljningspris av 350 kronor per häst (vid beräkningen av anslaget för innevarande budgetår 500 kronor) av arméförvaltningen uppskattats till 157 500 kronor.

Arméförvaltningen har således beräknat det sammanlagda medelsbehovet för anskaffning av stambästar till $(763\,800 + 81\,600 + 70\,510 - 157\,500 =)$ i runt tal 758 000 kronor.

Ackordhästar. Beträffande medelsbehovet för ackordhästar har arméförvaltningen anført i huvudsak följande.

För innevarande budgetår avsåges för remontering inköpas 50 varmblodiga ackordhästremonter och 966 ackordhästar eller tillsammans 1 016. För budgetåret 1949/50 borde remonteringen av ackordhästar beräknas till oförändrade 10 % eller 1 016. Detta antal beräknades till viss del kunna fyllas genom sådana ridstambästar, som bleve övertaliga genom minskningen av ridstambästbeståndet och som kunde befinnas lämpliga att överföras till ackordhästar. Antalet dylika hästar kunde icke nu med säkerhet beräknas men syntes kunna uppskattas till högst 200 stycken. För remonteringen av ackordhästbeståndet borde man emellertid — med hänsyn till bland annat utackorderingssvårigheter — av ifrågavarande kategori hästar icke räkna med större antal än 100. Av de återstående 916 hästar, som erfordrades för remonteringen av beståndet, borde 74 utgöras av varmblodiga ackordhästremonter, varigenom den sammanlagda anskaffningen av varmblodiga remonter komme att uppgå till 500. De varmblodiga ackordhästremonterna beräknades skola utbildas vid remontdepå.

Medelinköpspriset borde för de varmblodiga ackordhästremonterna beräknas till samma belopp som remontpriset eller 1 900 kronor och för de övriga ackordhästarna till samma belopp som för stambästar för dragbruk eller 1 500 kronor. Medelsbehovet utgjorde sålunda $(74 \times 1\,900 + 842 \times 1\,500 =)$ 1 403 600 kronor.

Transport-, rese- och diversekostnader i samband med uppköpen av de varmblodiga ackordhästremonterna uppskattades till 9 990 kronor.

Vid beräkning av kostnaderna för utackordering av ackordhästarna hade tidigare icke räknats med att kronan skulle svara för av utackorderingar föranledda transportkostnader. För budgetåret 1949/50 vore det emellertid nödvändigt att kronan svarade för vissa dylika kostnader vid arméns jägar-skola. En utredning hade visat att huvuddelen av hästarna vid skolan måste utackorderas på långt avstånd från Kiruna, nämligen i trakten av Boden, Piteå, Umeå eller Skellefteå, samt att fodervärdar icke kunde erhållas, därest de enligt nu gällande utackorderingsbestämmelser skulle betala transportkostnader i samband med hästarnas inkallelse till tjänstgöring vid skolan. För att kunna få hästarna utackorderade syntes det därför nödvändigt att fodervärds skyldighet att bestrida transportkostnader inskränktes till att avse endast av utackorderingen föranledda transporter från Boden, Piteå, Umeå eller Skellefteå vid hästarnas utmönstring till fodervärd och till nämnda platser vid hästarnas inkallelse till skolan. Kronans merkostnader i anledning härav, omkring 2 000 kronor per år, vore icke av den storlek att ändring av den för innevarande budgetår använda beräkningsgrunden, 10 kronor

per häst och år, erfordrades. Kostnaderna för utackordering borde således beräknas till $(10\,166 \times 10 =) 101\,660$ kronor.

Ersättning till fodervärdar, som mottoge varmblodiga ackordhästar, hade för innevarande budgetår beräknats till $(100 \times 250 =) 25\,000$ kronor. För budgetåret 1949/50 borde ersättning beräknas även för förenämnda 200 ridstamhästar, som eventuellt komme att överföras till ackordhästar. Medelsbehovet borde sålunda beräknas till $(300 \times 250 =) 75\,000$ kronor.

Inflytande ackordavgifter borde beräknas efter samma grunder som för innevarande budgetår eller högst 20 kronor per häst och år, dock icke för de 300 varmblodiga ackordhästarna. Ackordavgifterna uppskattades alltså till $[(10\,166 - 300) \times 20 =] 197\,320$ kronor.

Antalet utrangerade ackordhästar, för vilka ersättning borde inflyta, beräknades uppgå till högst 5 % av hästbeståndet. Inkomsterna för försäljning av utrangerade ackordhästar, varvid räknades med samma genomsnittliga försäljningspris som för utrangerade stamhästar, borde sålunda upptagas till högst $(500 \times 350 =) 175\,000$ kronor.

Arméförvaltningen har således beräknat medelsbehovet för ackordhästar till $(1\,403\,600 + 9\,990 + 101\,660 + 75\,000 - 197\,320 - 175\,000 =) 1\,217\,930$ kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget har alltså av arméförvaltningen beräknats till $(758\,000 + 1\,217\,930 =)$ i runt tal 1 975 000 kronor.

Departementschefen. De inköpspriser å hästar och försäljningspriser å utrangerade hästar, från vilka arméförvaltningen utgått vid anslagsberäkningen, överensstämma med de priser, som legat till grund för de av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelserna angående dispositionen av anslaget för innevarande budgetår, och kunna godtagas av mig. Då jag icke heller i övrigt har något att erinra mot arméförvaltningens beräkningar, skulle medelsbehovet för nästa budgetår, under förutsättning att repetitions- och efterutbildningsövningar anordnas i den omfattning varmed arméförvaltningen räknat, utgöra 1 975 000 kronor.

Den av mig förutsatta begränsningen av nämnda övningar leder emellertid till minskade kostnader under anslaget. Medelsbehovet för nästa budgetår kan vidare nedbringas om tillgänglig reservation å anslaget tages i anspråk. Av den vid utgången av budgetåret 1947/48 tillgängliga reservationen, i runt tal 3 760 000 kronor, voro vid berörda tidpunkt 925 000 kronor odisponerade. Ytterligare inemot 200 000 kronor stå till Kungl. Maj:ts disposition av det för innevarande budgetår anvisade anslaget. Enligt vad som upplysts från arméförvaltningen avses dessa medel skola disponeras för att under de närmaste åren i snabbare takt ersätta ackordhästar av högre ålder. Även om en ökad anskaffning av ackordhästar kan vara motiverad av det nuvarande hästbeståndets ogynnsamma åldersfördelning, anser jag mig med hänsyn till det ekonomiska läget böra föreslå, att de reserverade medlen väsentligen utnyttjas för att nedbringa medelsbehovet för nästa budgetår. Med beaktande av vad sålunda anförts upptager jag anslaget till 800 000 kronor.

Den omständigheten, att jag vid anslagsberäkningen godtager i det föregående angivna hästpriser, innebär icke att jag tagit ställning till frågan

vilka priser som vid inköp böra erläggas. Denna fråga bör bedömas med ledning av det utredningsmaterial, som föreligger vid den tidpunkt — våren 1950 — då inköpen skola ske. Om inköpspriserna då äro lägre än här beräknats, bör medelsanvändningen under anslaget i motsvarande grad begränsas.

Under erinran att anslagsminskningen utgör 1 200 000 kronor får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Remontering* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 800 000 kronor.

[50.] 28. **Armén: Uttagning av hästar och hästfordon m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48.....	125 000	91 455
1948/49 (statsliggaren s. 223) ..	125 000	
1949/50 (förslag)	100 000	

Arméförvaltningen har föreslagit, att anslaget för nästa budgetår upptages med oförändrat belopp. Med beaktande av anslagsbelastningen under föregående budgetår föreslår jag emellertid, att anslaget minskas med 25 000 kronor till 100 000 kronor, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Uttagning av hästar och hästfordon m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kronor.

[51.] 29. **Armén: Veterinärvård.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48.....	190 000	149 938
1948/49 (statsliggaren s. 223) ..	190 000	
1949/50 (förslag).....	190 000	

Anslaget, som för närvarande är avsett för bestridande av kostnaderna för veterinärvård av arméns hästar, har från och med budgetåret 1944/45 beräknats efter ett belopp av 7,4 öre för häst och underhållsdag.

Arméförvaltningen har med utgångspunkt i ett antal underhållsdagar för hästar av i runt tal 2 411 000 och ett oförändrat dagskostnadsbelopp beräknat medelsbehovet för veterinärvård av hästar under nästa budgetår till $(2\,411\,000 \times 0,074 =)$ i runt tal 178 000 kronor.

Vidare har ämbetsverket under anslaget beräknat kostnaderna för utförande av hovbeslag vid ridskolan. På grund av avsaknad av skosmedja vid skolan måste nämligen för detta arbetes utförande anlitas civil hovslagare. Kostnaderna härför uppskattades för nästa budgetår till 5 000 kronor.

Kostnaderna för veterinärmateriel för hundar, vilka kostnader för närvarande bestridas från arméns anslag till hundväsendet, har arméförvaltningen föreslagit i stället skola från och med nästa budgetår gäldas från förevarande anslag. Ämbetsverket har uppskattat dessa kostnader till 3,5 öre per hund och underhållsdag. Då antalet underhållsdagar för hundar beräknats till i

runt tal 186 000, har alltså arméförvaltningen angivit medelsbehovet för bestridande av kostnaderna i fråga till $(186\,000 \times 0,035 =)$ i runt tal 6 500 kronor.

Slutligen har arméförvaltningen under förevarande anslag beräknat medel för skyddsympning av arméns tjänstehundar mot valpsjuka. På grund av den inom landet sedan ett par år tillbaka förekommande elakartade valpsjukepizootien har nämligen överfältveterinären efter samråd med veterinärstyrelsen anbefallt allmän skyddsympning för såväl armén tillhöriga hundar (stamhundar) som de enskilda tillhöriga, till arméns förfogande ställda hundar (reservhundar), vilka inkallas till tjänstgöring vid armén. Medelsbehovet härför har beräknats till 10 750 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget till veterinärvård har alltså av arméförvaltningen angivits till $(178\,000 + 5\,000 + 6\,500 + 10\,750 =)$ i runt tal 200 000 kronor.

Departementschefen. Jag tillstyrker, att kostnaderna för veterinärmateriel för arméns hundar överflyttas till förevarande anslag. Icke heller i övrigt har jag funnit anledning till erinran mot arméförvaltningens anslagsberäkning. Med beaktande av förefintlig reservation å anslaget föreslår jag emellertid, att anslaget för nästa budgetår upptages med oförändrat belopp, 190 000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Veterinärvård* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 190 000 kronor.

[52.] 30. **Armén: Hundväsendet.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48.....	62 000	54 968
1948/49 (statsliggaren s. 224) ..	62 000	
1949/50 (förslag).....	50 000	

Arméförvaltningen har, såsom framgår av vad jag anført vid behandlingen av närmast föregående anslag, till veterinärvård, föreslagit att till nämnda anslag överflyttas kostnaderna för veterinärmateriel för hundar, beräknade till 6 500 kronor, vilka kostnader för närvarande bestridas från förevarande anslag. Ämbetsverket har vidare föreslagit, att kostnaderna för arvoden till veterinärer för hundsjukvård vid truppförband, där fast anställd militär-veterinär icke finnes, för nästa budgetår beräknade till 3 500 kronor, överflyttas från förevarande anslag till arméns avlöningsanslag. Ämbetsverket har härvid erinrat om att motsvarande kostnader beträffande arméns hästar bestridas från sistnämnda anslag.

Beträffande medelsanvisningen för de övriga utgiftsändamål, som tillgodoses genom anslaget, har arméförvaltningen icke ifrågasatt annan ändring än att ämbetsverket föreslagit, att densamma med hänsyn till ökade kostnader för transporter av hundar höjes med 4 000 kronor.

Enligt arméförvaltningens beräkningar skulle alltså medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår utgöra (62 000 — 6 500 — 3 500 + 4 000 =) 56 000 kronor.

Departementschefen. Vid behandlingen av anslaget till veterinärvård har jag tillstyrkt den föreslagna överflyttningen till nämnda anslag av kostnaderna för veterinärmateriel för hundar. Jag har icke heller något att erinra mot förslaget om att till arméns avlöningsanslag överflytta kostnaderna för arvoden till veterinärer för hundsjukvård vid truppförband, där fast anställd militärveterinär icke bestrider veterinärvården. Jämväl i övrigt anser jag mig kunna godtaga arméförvaltningens anslagsberäkning. Med beaktande av förefintlig reservation å anslaget föreslår jag emellertid, att detsamma för nästa budgetår uppföres med ett belopp av 50 000 kronor. Anslagsminskningen utgör 12 000 kronor och föranledes delvis av överflyttning av vissa kostnader till andra anslag.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Hundväsendet* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kronor.

Tygmateriel m. m.

[53.] 31. Armén: Anskaffning av tygmateriel m. m.

	Anslag	Nettoinkomst
1947/48	40 000 000	451 412
1948/49 (statsliggaren s. 224)	45 000 000	
1949/50 (förslag)	30 000 000	

Av anslaget för innevarande budgetår ha för armén ställts till förfogande för komplettering och förnyelse av tygmateriel m. m. 19 863 000 kronor, för anskaffning av ammunition för övningar 15 000 000 kronor samt för forskning och försök beträffande tygmateriel 5 000 000 kronor. Även en post om 1 262 000 kronor till viss materielanskaffning för försvarsstaben har ställts till förfogande för därmed avsedda ändamål. Av den i staten för anslaget till Kungl. Maj:ts disposition ställda anslagsposten om 3 875 000 kronor har försvarsväsendets radioanstalt bemyndigats taga i anspråk 1 750 000 kronor för materielanskaffningar.

Arméförvaltningen har i sina medelsäskanden för nästa budgetår anført vissa grundläggande synpunkter beträffande de önskvärda ekonomiska formerna för genomförandet av anskaffningarna av tygmateriel m. m. för armén. Arméförvaltningen har härvid framhållit, att anskaffningarna med hänsyn till materielens tekniskt komplicerade natur krävde långa leveranstider och därför komme att omspanna en längre tidrymd än det budgetår, för vilket vederbörligt anslag beviljats. Vidare har ämbetsverket anført, att även ekonomiska skäl påkallade, att anskaffningarna finge planläggas för en längre sammanhängande tidsperiod. Härigenom möjliggjordes nämligen att beställ-

ningarna kunde sammanföras i större serier motsvarande två eller flera budgetårs leveranskvoter, varvid gynnsammare priser kunde ernås. I vissa fall vore även större sammanhängande beställningar erforderliga för att industrien, inhemsk eller utländsk, över huvud taget skulle vara villig att upptaga viss tillverkning. En rationell materielanskaffning för armén borde enligt arméförvaltningens mening icke grundas på anslag, beviljade för ett budgetår i sänder utan i stället på för längre tidsperioder avsedda anskaffningsplaner. För att undvika uppkomsten av stora reservationer borde härvid bemyndigande lämnas att vidtaga anskaffningar för hela den summa, som en anskaffningsplan omfattade, under det att för varje budgetår endast ställdes till förfogande det anslagsbelopp, som erfordrades för fullgörande av likvider.

Vad beträffar komplettering och förnyelse av tygmateriel m. m. har arméförvaltningen erinrat om sitt i propositionen 1948: 208 (p. 3) anmälda tilläggsäskande för budgetåret 1948/49, vilket avsåg materielanskaffningar för att täcka de viktigaste av förefintliga brister till en kostnad av 158,35 miljoner kronor utöver de 20 miljoner kronor som tidigare äskats för nämnda budgetår. I anslutning till detta äskande — med vissa ändringar och tillägg — hade arméförvaltningen uppgjort en materielplan, »Materielplan 1948», som upptog de i första hand angelägna anskaffningarna. Dessa anskaffningar vore enligt arméförvaltningens mening erforderliga oberoende av de eventuella organisationsändringar, som kunde bli en följd av anbefalld utredning rörande arméns krigsorganisation. Kostnaderna för dessa anskaffningar ha angivits till i runt tal 255 miljoner kronor och fördela sig på olika materielgrupper enligt följande uppställning, där beloppen angivits i miljoner kronor.

Vapenmateriel m. m.	27,5
Ammunition	90,3
Motorfordonsmateriel m. m.	46,7
Övrig fordonsmateriel m. m.	1,3
Signalmateriel m. m.	81,2
Fältarbets- och bromateriel m. m.	8,1
Summa 255,1	

En närmare redogörelse för de enskilda anskaffningsobjekten har arméförvaltningen lämnat i en särskild skrivelse.

Arméförvaltningen har understrukt önskvärdheten av att anskaffningarna enligt planen, som endast upptog de mest angelägna behoven, snarast genomfördes. Ämbetsverket har dock, enligt vad verket vidare anför, ansett sig icke kunna bortse från rådande svårigheter vid inhemska leveranser och den av knappheten på utländska valutor förorsakade ovissheten rörande möjligheterna att göra beställningar i utlandet. Dessa omständigheter ha föranlett ämbetsverket att för närvarande begränsa äskandena till sådana i materielplanen upptagna objekt, å vilka beställningar borde utläggas under nästkommande budgetår och för vilka i förekommande fall behovet av ut-

ländsk valuta vore relativt ringa. Det sålunda reducerade äskandet uppgår på sätt framgår av den särskilda skrivelsen till 60 miljoner kronor och fördelar sig, i miljoner kronor, på olika materielgrupper enligt följande uppställning.

Vapenmateriel m. m.	12,7
Ammunition	27,0
Motorfordonsmateriel m. m.	14,7
Övrig fordonsmateriel m. m.	1,3
Fältarbets- och bromateriel m. m.	4,3
	Summa 60,0

Under anslagsposten till komplettering och förnyelse av tygmateriel har arméförvaltningen härutöver beräknat 1 500 000 kronor till ersättning för genom normal förslitning, skada, förlust och dylikt avgången materiel och 2 000 000 kronor till anskaffning av materiel, som erfordras för genomförande av en rationalisering av utbildningen. Tillhopa har alltså arméförvaltningen under förevarande anslagspost beräknat (60 000 000 + 1 500 000 + 2 000 000 =) 63 500 000 kronor.

Till ammunition för övningar har arméförvaltningen upptagit 17 000 000 kronor och till forskning och försök 9 500 000 kronor.

Till det belopp som sålunda beräknats under anslaget, (63 500 000 + 17 000 000 + 9 500 000 =) 90 000 000 kronor, har arméförvaltningen begärt bemyndigande att utlägga beställningar för anskaffning av tygmateriel m. m.

De medel, som för budgetåret 1949/50 erfordras för förskott till leverantörer och för de likvider i övrigt m. m., som kunna beräknas utfalla under budgetåret, har arméförvaltningen uppskattat till omkring 40 000 000 kronor, vilket belopp alltså enligt vad arméförvaltningen hemställt skulle anvisas under förevarande anslag för nästa budgetår.

Som särskilt reservationsanslag har arméförvaltningen äskat 2 460 000 kronor till ersättning för viss tygmateriel som förstörts genom brand.

I det anslag som anvisats för innevarande budgetår för anskaffning av tygmateriel m. m. har under posten Viss materielanskaffning m. m. för försvarsstaben upptagits 163 000 kronor till anskaffning av chiffreringsapparater. 1945 års försvarskommitté föreslog i sitt betänkande, att dylika apparater skulle anskaffas till en kostnad av 565 000 kronor, fördelad över budgetåren 1948/49—1951/52. I skrivelse den 16 oktober 1948, varöver försvarets civilförvaltning yttrat sig, har *chefen för försvarsstaben* hemställt, att 185 000 kronor måtte anvisas för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår.

Överbefälhavaren har i yttrande över försvarets medelsäskanden förklarat sig intet ha att erinra mot den angivna materielplanen, i vilken dock förskjutningar mellan de olika materielgrupperna framdeles kunde visa sig erforderliga med hänsyn till stridsmedlens utveckling. I betraktande av anslagets betydelse för arméns krigsberedskap borde ytterligare reduceringar utöver de som arméförvaltningen redan gjort icke vidtagas av det begärda anslaget och beställningsbemyndigandet.

Departementschefen. Såsom framgår av vad jag inledningsvis anfört tillstyrker jag arméförvaltningens förslag beträffande bemyndigande att inom en viss kostnadsram utlägga beställningar på nyanskaffning av tygmateriel. Det torde icke vara lämpligt att här ingå på detaljer i den materielplan som ligger till grund för arméförvaltningens förslag för nästa budgetår. Närmare upplysningar om densamma torde få av riksdagens vederbörande utskott inhämtas genom de handlingar i ärendet som komma att tillhandahållas utskottet. Såvitt avser den del av planen, som omfattas av de beställningsbemyndiganden arméförvaltningen begär för nästa budgetår anser jag densamma kunna i stort sett godtagas. Mot de föreslagna anskaffningarna av materiel för att ersätta avgången materiel och för att effektivisera värnpliktsutbildningen har jag icke heller någon erinran.

Anskaffning av ammunition för övningar samt försöks- och forskningsverksamhet tillstyrker jag i den omfattning arméförvaltningen föreslagit.

Jag anser mig även böra tillstyrka den föreslagna ersättningsanskaffningen för genom brand förstörd tygmateriel beräknad till 2 460 000 kronor. För anskaffning av chiffereringsapparater torde även för nästa budgetår böra anvisas medel under förevarande anslag. Jag har intet att erinra mot att för ändamålet beräknas det belopp, 185 000 kronor, som försvarsstabschefen äskat. Även dessa sist angivna anskaffningar å tillhoppa ($2\,460\,000 + 185\,000 =$) 2 645 000 kronor böra inräknas i det bemyndigande som enligt mitt förslag skulle utverkas av riksdagen.

Arméförvaltningen har begärt bemyndigande att lägga ut beställningar inom en kostnadsram av 90 miljoner kronor. Med hänsyn till att de ytterligare anskaffningar, som jag här föreslagit, skulle inräknas i bemyndigandet samt därtill, att ombeväpningen inom armén från gevär till kulsprutepistoler nu förutsättes skola ske i snabbare takt än vad arméförvaltningen räknat med, torde denna kostnadsram böra något höjas. Jag föreslår, att ramen bestämmes till 100 miljoner kronor.

I enlighet med de principer för redovisning av utgifter för anskaffning av tygmateriel, som hänföra sig till femårsperioden 1942/47, och för tid därefter, för vilka jag inledningsvis redogjort, ha anslag från och med budgetåret 1947/48 för tygmaterielanskaffning redovisats särskilt. Till det nya anslaget ha allenast överförts medel för försök med viss tygmateriel och för anskaffning av övningsammunition, vilka tidigare anvisats under särskilda anslag. Å det för budgetåret 1947/48 anvisade anslaget till anskaffning av tygmateriel m. m. har genom att medel sålunda omföringsvis tillförts anslaget och att vissa andra inkomstmedel krediterats detsamma uppkommit en reservation per den 30 juni 1948 å omkring 50 miljoner kronor. Vid ingången av budgetåret 1948/49 uppgingo således, inberäknat anslaget för nämnda budgetår, tillgängliga medel under tygmaterielanslaget till drygt 95 miljoner kronor.

Såsom jag inledningsvis anfört böra vid övergången till ett bemyndigande-system sådant som jag förordat de reservationer, som komma att förefinnas under förevarande anslag vid utgången av budgetåret 1948/49, i princip

indragas. Till den del reserverade anslagsmedel vid nämnda tidpunkt ännu icke bundits genom beställningar övergår härvid anslagsanvisningen till bemyndigande att utlägga dylika beställningar. Utgifter som föranledas av redan utlagda beställningar böra bestridas av det anslag för 1949/50, som nu bör äskas av riksdagen. För dylika utgifter och för de utgifter som föranledas av beställningar under budgetåret 1949/50 inom ramen för tidigare gällande och nu föreslagna bemyndiganden beräknar jag ett medelsbehov av 30 000 000 kronor. Jag föreslår därför, att anslaget för nästa budgetår uppföres med nämnda belopp. Med hänsyn till den osäkerhet som givetvis måste vidlåda denna beräkning räknar jag med, att visst belopp, förslagsvis 25 miljoner kronor, av den reservation som förefinnes på anslaget vid utgången av innevarande budgetår skall reserveras under anslaget såsom betalningsreserv till Kungl. Maj:ts disposition.

Äberopande vad jag sålunda anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att enligt i det föregående angivna grunder medgiva, att beställningar å tygmateriel må utläggas inom en kostnadsram av 100 miljoner kronor;

b) till *Armén: Anskaffning av tygmateriel m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 30 000 000 kronor.

[54.] 32. **Armén: Underhåll av tygmateriel m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	39 000 000	34 160 286
1948/49 (statsliggaren s. 225)	39 000 000	
1949/50 (förslag)	39 800 000	

Arméförvaltningen har beräknat anslaget för nästa budgetår efter samma grunder som i ämbetsverkets anslagsberäkningar för innevarande budgetår. Enligt dessa skulle medelsbehovet uppgå till 43 900 000 kronor. Vissa justeringar vore emellertid påkallade för nästa budgetår. Sålunda beräknades kostnaderna för underhåll av signalförbindelser minska dels, med hänsyn till att luftbevakningsorganisationen numera överförts till flygvapnet, med 70 000 kronor motsvarande kostnaderna för underhåll av luftbevakningens signalförbindelser, dels ock med 15 000 kronor avseende övriga signalförbindelser. Ett till förevarande anslag från det för budgetåret 1946/47 anvisade anslaget *Armén: Underhåll av signalförbindelser* överfört belopp å 133 800 kronor 6 öre hade ännu icke tagits i anspråk. Medelsbehovet under förevarande anslag för nästa budgetår komme därför att minska med ytterligare i runt tal 134 000 kronor. I enlighet med arméförvaltningens beräkningar skulle således medelsbehovet under anslaget till underhåll av tygmateriel m. m. uppgå till (43 900 000 — 70 000 — 15 000 — 134 000 =) i runt tal 43 700 000 kronor.

Arméförvaltningen har framhållit, att vissa av beredskapen föranledda renoveringskostnader liksom under innevarande och närmast föregående

budgetår i avsaknad av särskilda medel å avvecklingsanslag även under nästa budgetår måste bestridas av underhållsanslaget. Vid nuvarande system för uttagning av motorbåtar för armén föreläge vidare ett visst mindre, årligt medelsbehov för bestridande av besiktningskostnader. Med hänsyn till kostnadernas natur syntes det lämpligt, att de bestredes från anslaget till uttagning av motorfordon och motorredskap. Emellertid hade chefen för försvarsstaben i skrivelse till fartygsuttagningskommissionen den 3 augusti 1948 framlagt förslag till ändrat system för uttagning av motorbåtar och hemställt, att kommissionen hos Kungl. Maj:t måtte utverka erforderliga föreskrifter i ämnet. Med hänsyn härtill syntes det icke ändamålsenligt att nu vidtaga ändring med avseende på nämnda anslag. Arméförvaltningen hemställde att, i avvaktan på en lösning av frågan om sättet för uttagning av motorbåtar, få bestrida med besiktningsverksamheten förenade kostnader från anslaget till underhåll av tygmateriel m. m.

Departementschefen. Av det för budgetåret 1947/48 anvisade anslaget till underhåll av tygmateriel m. m. ställdes till en början endast omkring 37 000 000 kronor till arméförvaltningens förfogande. Återstående 2 000 000 kronor motsvarade vissa avlöningskostnader, som från ifrågavarande anslag överförts till avlöningsanslag. Vid anmälan av 1948 års statsverksproposition (bil. 6 punkt 55) erinrade jag om att underhållsanslaget belastades med utgifter icke blott för det ordinarie fredsunderhållet utan även för iståndsättning av materiel, som förslitits under beredskapstiden. Samtidigt hade kostnaderna för materielunderhållet avsevärt fördyrats, främst genom det våren 1947 träffade kollektivavtalet för försvarets arbetare. De dittills under budgetåret 1947/48 vunna erfarenheterna syntes också visa, att de anslagsmedel, som ställts till arméförvaltningens förfogande för tygmaterielunderhåll, icke vore tillräckliga för att trygga det löpande underhållet samtidigt med iståndsättningen i planerad omfattning av materiel som förslitits under beredskapstiden. För att bereda möjlighet till ett bättre materielunderhåll och trygga beredskapsmaterielens iståndsättning ställde Kungl. Maj:t sedermera till arméförvaltningens förfogande återstående 2 000 000 kronor av det för budgetåret 1947/48 anvisade anslaget, varför ämbetsverket sålunda för nämnda budgetår disponerade tillhoppa 39 000 000 kronor för ändamålet. För innevarande budgetår har samma belopp anvisats.

Arméförvaltningen har nu under åberopande i huvudsak av tidigare framlagda kostnadsberäkningar hemställt att anslaget måtte uppräknas med ytterligare 4 700 000 kronor. En så avsevärd anslagshöjning kan jag icke i nuvarande läge tillstyrka. Enär en viss kostnadsstegring otvivelaktigt ägt rum sedan föregående år, föreslår jag emellertid att anslaget uppräknas med 800 000 kronor till 39 800 000 kronor.

Jag har intet att erinra mot att de av arméförvaltningen berörda kostnaderna för besiktning av motorbåtar övergångsvis få bestridas av detta anslag.

•

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Underhåll av tygmateriel m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 39 800 000 kronor.

[55.] 33. **Armén: Uttagning av motorfordon och motorredskap.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48.....	15 000	34 822
1948/49 (statsliggaren s. 225)....	15 000	
1949/50 (förslag).....	160 000	

Den nuvarande rekvisitionslagstiftningen av år 1942 bygger på att rekvisition av motorfordon med äganderätt i regel skall avse i fredstid uttagna fordon och verkställas genom beslut av bilvärderingsnämnder, vilka vid ianspråktagande av fordonen besiktiga dessa och omedelbart bestämma ersättningen till ägarna.

Då detta system ansetts behäftat med vissa svagheter, har inom *arméförvaltningen* utarbetats ett förslag, enligt vilket genom landets civila bilverkstäder skulle verkställas förbesiktningar å de uttagna fordonen enligt ett visst närmare angivet program. Över förbesiktningen skulle upprättas ett förbesiktningsprotokoll, vilket skulle läggas till grund för bilvärderingsnämndernas värdering. Denna skulle således icke grundas på av nämnderna själva verkställda besiktningar. Genom det föreslagna systemet skulle motorfordonen vid mobilisering kunna utan tidsödande värdering omedelbart dirigeras till förbandens utrustningsplatser. Förslaget, som förutsätter vissa ändringar i gällande rekvisitionsbestämmelser, är för närvarande föremål för remissbehandling.

I skrivelse den 13 december 1948 har *arméförvaltningen*, som i sina medelsöskanden för budgetåret 1949/50 beräknat medelsbehovet under förevarande anslag till 60 000 kronor, hemställt, att 325 000 kronor måtte ställas till förfogande för utförande så snart ske kan av en allmän förbesiktning.

Departementschefen. De nu gällande bestämmelserna om värdering av motorfordon vid rekvisition för krigsmaktens behov torde bli svåra att tillämpa vid en mera omfattande mobilisering av krigsmakten. Det av *arméförvaltningen* framlagda förslaget skulle medgiva ett mera smidigt förfarande ägnat att underlätta mobiliseringen. I avvaktan på förslagets remissbehandling kan jag dock icke taga slutlig ställning till detsamma.

Från *arméförvaltningen* inhämtade uppgifter ge vid handen, att för krigsmaktens behov uttagna motorfordon böra förbesiktigas så snart ske kan. Huruvida en dylik förbesiktning bör verkställas enligt nu gällande bestämmelser eller med tillämpning av det av *arméförvaltningen* föreslagna systemet kan i avvaktan på remissbehandlingens avslutande icke med säkerhet bedömas. Vid beräkandet av kostnaderna för förbesiktningen torde dock *arméförvaltningens* förslag kunna läggas till grund. Enligt detta skulle för besiktning av samtliga uttagna fordon erfordras 325 000 kronor. Jag räknar

med att förfarandet uppdelas på två år och föreslår alltså, att under förevarande anslag för ändamålet anvisas i avrundat tal 160 000 kronor, innebarande en anslagshöjning om 145 000 kronor. Jag har därmed icke tagit ställning till frågan huruvida besiktningsförfarandet av beredskapsskäl bör påskyndas.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Uttagning av motorfordon och motorredskap* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 160 000 kronor.

Fastigheter.

[56.] 34. *Armén: Ersättning till försvarets fastighetsfond: Arméns delfond.*

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	¹ 20 150 000	18 667 787
1948/49 (statsliggaren s. 226) ..	18 872 000	
1949/50 (beräknat belopp)	18 872 000	

Förslag till stater för de olika delfonderna av försvarets fastighetsfond ha avgivits av vederbörande förvaltningsmyndigheter. Då emellertid prövningen av dessa förslag icke kan hinna slutföras före statsverkspropositionens avlåtande, torde anslagen i statsverkspropositionen bära upptagas med beräknade belopp. Anslagen synas härvid bära preliminärt beräknas till 18 872 000 kronor för arméns delfond, 7 400 000 kronor för marinens delfond, 13 000 000 kronor för flygvapnets delfond och 6 200 000 kronor för befästningars delfond. Frågan om avlåtande av proposition med förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1949/50 torde senare få anmälas för Kungl. Maj:t.

Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Armén: Ersättning till försvarets fastighetsfond: Arméns delfond* för budgetåret 1949/50 beräkna ett förslagsanslag av 18 872 000 kronor.

Hemvärnet.

[57.] 35. *Armén: Hemvärnets avlöningar.*

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	² 343 000	340 989
1948/49 (statsliggaren s. 227) ..	336 000	
1949/50 (förslag)	336 000	

Försvarets civilförvaltning har i anledning av förslag av rikshemvärnschefen, som tillstyrkts av chefen för armén, förordat att följande nya tjänster

¹ Anslaget för budgetåret 1947/48 är icke direkt jämförbart med senare anslag, enär från och med budgetåret 1948/49 inrättats en ny delfond av försvarets fastighetsfond, Befästningars delfond.

² Anslaget begränsades sedermera med 900 kronor.

inrättas för hemvärnet, nämligen 1 beställning såsom chef för hemvärnets stridsskola i alternativt Ma 10 eller Ma 9 och 1 befattning såsom vaktmästare i Ce 9, avsedd att dels handha den till hemvärnschefens förfogande stående personbilen och dels utföra vaktmästarsysslor vid staben. I öfrigt har civilförvaltningen icke föreslagit några förändringar beträffande hemvärnets personalorganisation.

Sedan ingången av budgetåret 1947/48 har i begränsad omfattning prövats ett av 1945 års hemvärnskommitté framlagt förslag att anställa tillsynsmän för vissa hemvärnsförråd (1947 års statsverksprop., bil. 6, punkt 59; rd. skr. nr 4, punkt 49:0). Kostnaderna härför, i runt tal 25 000 kronor per år, bestridas för närvarande från hemvärnets omkostnadsanslag men ha förutsatts skola, därest anordningen blir av permanent natur, beräknas under avlöningsanslaget. På uppdrag av Kungl. Maj:t har *chefen för armén* med skrivelse den 30 augusti 1948 inkommit med redogörelse för resultatet av dessa försök och därvid anfört, att enligt från samtliga försvarsområden inkomna rapporter försöken lämnat mycket goda resultat. Sålunda hade inträtt en avsevärd och synnerligen önskvärd lättnad i hemvärnschefernas arbetsbörda. Personellarnas och materielens uppläggning och vård hade allmänt förbättrats. Dessutom hade inlämning till och utlämning från förråd kunnat ske smidigare än tidigare varit fallet. Härigenom hade tid sparats för såväl hemvärnsbefälet som hemvärnsmännen, till fördel för utbildningsarbetet. Chefen för armén hemställde därför, att erforderliga medel, av rikshemvärnschefen beräknade till 115 000 kronor, för anställande av tillsynsmän måtte beräknas under hemvärnets avlöningsanslag för nästa budgetår.

Departementschefen. Förslag om att inrätta en särskild beställning såsom chef för hemvärnets stridsskola, vilken befattning för närvarande bestrides av därtill kommenderad officer, och en tjänst såsom bilförare, tillika vaktmästare, vid hemvärnsstabens upptogs av 1945 års försvarskommitté i dess den 25 november 1947 avgivna betänkande. Beträffande förslaget om att inrätta en chefsbeställning för stridsskolan uttalades i propositionen 1948: 206, att beaktansvärda skäl talade för att en dylik beställning uppfördes i personalförteckningen för hemvärnet. Med hänsyn till det ekonomiska läget är jag emellertid icke beredd tillstyrka, att den föreslagna nya beställningen inrättas från och med nästa budgetår. Jag anser mig icke heller nu böra beräkna några medel till den föreslagna vaktmästarbefattningen.

Ehuru de verkställda försöken med särskilda tillsynsmän för vissa hemvärnsförråd visat, att betydande fördelar stå att vinna genom en dylik anordning, anser jag mig i nuvarande läge icke kunna tillstyrka, att densamma slutligt genomföres från och med nästa budgetår. Jag utgår därför från att provisoriska åtgärder i huvudsaklig överensstämmelse med de för innevarande budgetår vidtagna skola bli erforderliga även under nästa budgetår. Kostnaderna för arvoden åt erforderligt antal tillsynsmän torde härvid, liksom motsvarande kostnader för innevarande budgetår, omkring 25 000 kronor, få bestridas från hemvärnets omkostnadsanslag.

Anslaget torde böra uppföras med oförändrat belopp och med samma fördelning å anslagsposter som enligt avlöningsstaten för innevarande budgetår.

I anslutning till beslut av 1948 års riksdag (prop. nr 206; rd. skr. nr 369) har Kungl. Maj:t förordnat, att benämningarna hemvärnschef, hemvärnskrets-befälhavare och hemvärnsområdesbefälhavare skola ersättas med respektive benämningarna rikshemvärnschef, kretshemvärnschef och hemvärnschef. Den ändrade benämningen rikshemvärnschef bör nu införas även i hemvärnets personalförteckning.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) besluta att i personalförteckningen för hemvärdet skall uppföras en beställning för rikshemvärnschef i lönegrad Mo 14 i utbyte mot en beställning för hemvärnschef i samma lönegrad;
- b) till *Armén: Hemvärnets avlöningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 336 000 kronor.

[58.] 36. **Armén: Hemvärnets omkostnader.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48.....	700 000	470 741
1948/49 (statsliggaren s. 228) ..	600 000	
1949/50 (förslag).....	500 000	

Försvarets civilförvaltning har för nästa budgetår beräknat medelsbehovet under anslaget till 645 000 kronor, eller 45 000 kronor mera än som anvisats för innevarande budgetår. Av det ökade medelsbehovet belöpa 15 000 kronor på anslagsposten till reseersättningar och sammanhånga med biljettpriernas höjning. Återstoden av ökningen, som angivits hänföra sig till anslagsposten till expenser, föranledes dels av höjda telefonabonnemangsavgifter, 15 000 kronor, och dels av ökade kostnader, likaledes 15 000 kronor, för anskaffning av förrådslokaler för tyg- och intendenturmateriel.

Departementschefen. Vid behandlingen under närmast föregående punkt av hemvärnets avlöningsanslag har jag förordnat, att från förevarande anslag även under nästa budgetår skulle bestridas kostnaderna, beräknade till omkring 25 000 kronor, för vissa provisoriska åtgärder för förrådsvård.

Enligt beslut av 1947 års riksdag (statsverksprop. Bil. 6 s. 137, rd. skr. nr 4) må hemvärnsfonden årligen åtnjuta bidrag med högst 8 500 kronor för vård och underhåll av hemvärnets stridsskola. För att underlätta en planering på längre sikt av underhållet torde dessa medel i stället böra utgå av hemvärnets anslag till intendenturmateriel m. m., vilket har reservationsanslags karaktär.

Med hänsyn härtill och med beaktande av anslagsbelastningen under sistförflutet budgetår föreslår jag, att anslaget uppföres med ett belopp av 500 000 kronor. Jag räknar med att de av civilförvaltningen berörda kostnadsstegringarna skola kunna rymmas inom detta anslagsbelopp. Anslagsminskningen utgör 100 000 kronor.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Hemvärnets omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 500 000 kronor.

[59.] 37. **Armén: Hemvärnets intendenturmateriel m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	400 000	161 352
1948/49 (statsliggaren s. 228)....	400 000	
1949/50 (förslag).....	400 000	

Arméförvaltningen har för nästa budgetår föreslagit oförändrad medelsanvisning. Av den å anslaget vid utgången av budgetåret 1947/48 tillgängliga reservationen, i runt tal 834 000 kronor, voro vid berörda tidpunkt omkring 793 000 kronor disponerade genom utlagda beställningar. Återstoden av reservationen, omkring 41 000 kronor, torde med all sannolikhet komma att helt disponeras under innevarande budgetår. Jag förordar, att anslaget i enlighet med arméförvaltningens förslag uppföres med oförändrat belopp, 400 000 kronor, men förutsätter, att inom ramen för detta belopp skall kunna bestridas det vid behandlingen av hemvärnets omkostnadsanslag berörda bidraget å högst 8 500 kronor till hemvärnsfonden.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Hemvärnets intendenturmateriel m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kronor.

[60.] 38. **Armén: Hemvärnets övningar.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48.....	975 000	1 124 362
1948/49 (statsliggaren s. 229) ..	975 000	
1949/50 (förslag).....	975 000	

I enlighet med förslag av arméförvaltningen förordar jag, att anslaget uppföres med oförändrat belopp, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Hemvärnets övningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 975 000 kronor.

[61.] 39. **Armén: Hemvärnets tygmateriel m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	1 600 000	1 701 668
1948/49 (statsliggaren s. 229) ..	1 800 000	
1949/50 (förslag)	2 500 000	

Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget avses 600 000 kronor för materielunderhåll och 1 200 000 kronor för övningsammunition.

Arméförvaltningen har i enlighet med förslag av rikshemvärnschefen förordat, att anslaget för nästa budgetår uppföres med ett belopp av 3 100 000 kronor eller 1 300 000 kronor mera än för innevarande budgetår. Ökningen har angivits helt hänföra sig till kostnaderna för övningsammunition.

Departementschefen. Anslaget har för innevarande budgetår beräknats med utgångspunkt från att det skulle vara möjligt att i viss utsträckning förse hemvärdet med övningsammunition ur arméns förråd. Med hänsyn till att arméns ammunitionsförråd icke synas kunna i samma omfattning anlitas under nästa budgetår bör anslaget nu uppräknas. Anslaget torde emellertid kunna begränsas till ett belopp av 2 500 000 kronor, innebärande en anslagsökning med 700 000 kronor. Jag vill i detta sammanhang framhålla, att den vid utgången av budgetåret 1947/48 tillgängliga reservationen å anslaget, i runt tal 648 000 kronor, redan till största delen förbrukats för bestridande av underhållskostnader hänförliga till budgetåren 1946/48.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Hemvärdets tygmateriel m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 2 500 000 kronor.

Bidrag och understöd.

[62.] 40. *Armén: Frivilliga befälsutbildningsrörelsen m. m.*

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	1 1013 000	1 490 658
1948/49 (statsliggaren s. 229) ..	1 1263 000	
1949/50 (förslag)	1 400 000	

Från reservationsanslaget *Armén: Understöd åt frivilligt försvarsarbete* utgå för närvarande bidrag till Centralförbundet för befälsutbildning samt till Sveriges kvinnliga bilkårers riksförbund och Frivilliga automobilkåren, vilka båda organisationer äro anslutna till centralförbundet, ävensom till Frivilliga motorcykelkåren.

Anslaget *Armén: Bidrag till frivilliga tjänstehundväsendet* användes för bidrag till Svenska brukshundklubben, vilken likaledes är ansluten till centralförbundet.

Ytterligare en organisation, Frivilliga radioorganisationen, är ansluten till centralförbundet. Radioorganisationen har emellertid hittills icke erhållit statsbidrag.

Vid anmälan av propositionen 1948:206 utgick jag i likhet med 1945 års försvarskommitté från att de uppgifter, som enligt 1942 års försvarsbeslut åvila de frivilliga försvarsorganisationerna, i princip borde kvarstå oför-

¹ Därav 3 000 kronor under anslaget *Armén: Bidrag till frivilliga tjänstehundväsendet* och återstoden under reservationsanslaget *Armén: Understöd åt frivilligt försvarsarbete*.

ändrade. Med hänsyn bland annat till att åtskilliga för det frivilliga försvarsarbetet väsentliga spörsmål vore i behov av ytterligare utredning ansåg jag mig emellertid icke beredd att i nämnda sammanhang taga ställning till de förslag försvarskommittén framlagt beträffande de frivilliga försvarsorganisationerna. Kommittén hade förordat icke oväsentliga anslagshöjningar samt vissa andra åtgärder i syfte att förbättra arbetsbetingelserna för nämnda organisationer och därigenom möjliggöra en effektivisering av deras verksamhet. I fråga om de inledningsvis angivna organisationerna hade kommittén beräknat statsbidrag från fjärde huvudtiteln å sammanlagt 2 404 000 kronor från och med budgetåret 1951/52 och 1 851 000 kronor för budgetåren dessförinnan. Av sistnämnda belopp hade 1 659 000 kronor beräknats för den av Centralförbundet för befälsutbildning bedrivna verksamheten, 27 000 kronor för Sveriges kvinnliga bilkårers riksförbund, 67 000 kronor för Frivilliga automobilkåren, 88 000 kronor för Frivilliga motorcykelkåren, 7 000 kronor för Frivilliga radioorganisationen och 3 000 kronor för frivilliga tjänstehundväsendet.

Enligt Kungl. Maj:ts den 30 juni 1948 lämnade bemyndigande har jag den 23 juli samma år tillkallat fem utredningsmän — Kommittén för frivilligt försvarsarbete — för att biträda med utredning rörande vissa spörsmål beträffande de frivilliga försvarsorganisationerna.

Centralförbundet för befälsutbildning, som föreslagit att förevarande anslag erhåller den ändrade benämningen Frivilliga befälsutbildningsrörelsen, har beräknat behovet av statsbidrag under nästa budgetår för den av centralförbundet bedrivna verksamheten till 1 736 000 kronor (nu 1 098 000 kronor), varav till befäls- och ungdomsutbildning 575 000 kronor (nu 557 000 kronor), till utbildning i luftbevakningstjänst 15 000 kronor (oförändrat belopp), till avlöningar 340 000 kronor (nu 100 000 kronor) samt till förnödenheter och materiel m. m. 806 000 kronor (nu 426 000 kronor). Centralförbundet har därjämte anmält behov av statsbidrag till Frivilliga radioorganisationen med 7 000 kronor och till Sveriges kvinnliga bilkårers riksförbund med 31 000 kronor (nu 15 000 kronor), varav till administration och utbildning 11 000 kronor och till naturaförmåner 20 000 kronor. Härutöver har centralförbundet räknat med statsbidrag till riksförbundet från andra huvudtitlar till ett belopp av 62 000 kronor. Till Svenska brukshundklubben har förbundet räknat med ett till 5 000 kronor förhöjt bidrag, avsett att möjliggöra utbildning av instruktörer i större omfattning än tidigare.

Styrelsen för frivilliga automobilkåren har hemställt om ett statsbidrag av 61 750 kronor (nu 50 000 kronor).

Försvarets civilförvaltning har inledningsvis anfört följande allmänna synpunkter beträffande anslagen till de frivilliga försvarsorganisationerna.

Det förhållandet att vissa för den frivilliga utbildningen betydelsefulla frågor ännu icke vore slutligt lösta, gjorde att frågan om de frivilliga försvarsorganisationernas medelsbehov alltjämt vore svåra att bedöma. Det

syntes emellertid vara av stor betydelse, att icke nämnda organisationer under tiden innan samtliga nyssberörda frågor slutligt utretts genom alltför låga anslag försattes i en sådan situation, att de icke sedermera kunde fylla de uppgifter som kunde komma att åläggas dem. I förhandenvarande läge hade civilförvaltningen vid bedömandet av de frivilliga organisationernas medelsbehov räknat med att de borde erhålla möjlighet att fullgöra de arbetsuppgifter, som enligt försvarskommitténs förslag och statsmakternas beslut skulle ankomma på dem. I anslutning därtill hade civilförvaltningen ansett sig i första hand böra utgå från de noggranna beräkningar rörande medelsbehovet som förebragts av försvarskommittén. Ämbetsverket hade emellertid förutsatt, att de av kommittén föreslagna beloppen i allmänhet borde innefatta en övre gräns för den medelstilldelning som för närvarande borde ifrågakomma. Med beaktande av såväl den allmänna osäkerheten rörande vissa med den frivilliga utbildningen sammanhängande frågor som ock de aktuella kraven på utgiftsbegränsningar hade civilförvaltningen sökt att inom den sålunda angivna ramen iakttaga återhållsamhet vid beräkningen av medelsbehoven.

Vad angår den av centralförbundet bedrivna verksamheten har civilförvaltningen förordnat, att bidraget till förbundets befäls- och ungdomsutbildning tills vidare, bestämmes till det av försvarskommittén beräknade beloppet, 513 000 kronor. Då kommittén icke räknat med särskild medelstilldelning för utbildningen i luftbevakningstjänst, syntes jämväl det härför erforderliga beloppet få rymmas inom den angivna ramen. Av den för avlöningar avsedda posten utginge för närvarande daglön till den personal, som deltog i frivillig befälsutbildning. Medelsbehovet för detta ändamål syntes av flera skäl ovissst. Därest pågående utredning skulle giva vid handen, att de deltagande borde åtnjuta samma förmåner som värnpliktiga, syntes böra övervägas om icke kostnaderna härför — i likhet med vad som gällde i fråga om sjövärnsskårens personal — borde bestridas av anslaget till avlöningar m. m. till värnpliktiga. Med hänsyn därtill liksom även till att avlöningsposten redan för innevarande budgetår avsevärt ökats syntes det vara tillfyllest att densamma ytterligare ökades med 100 000 kronor till 200 000 kronor.

Beträffande centralförbundets behov av medel till förnödenheter och materiel m. m. har civilförvaltningen framhållit, att kostnaderna för inkvartering, förplägnad och järnvägstransporter under budgetåret 1947/48 uppgått till förhållandevis ringa belopp. Med hänsyn härtill syntes någon anslagsökning för dessa ändamål för närvarande icke erforderlig. Detsamma gällde beträffande kostnaderna för utrustning, inklusive beklädnad, och för lån av motorfordon. Till drivmedel hade hittills inga särskilda medel beräknats för centralförbundet, utan kostnaderna därför hade bekostats av de för befälsutbildning avsedda medlen. Civilförvaltningen förordade, att för nästa budgetår under posten till förnödenheter och materiel m. m. för ändamålet beräknades ett belopp av 40 000 kronor. Därigenom komme motsvarande medel att frigöras för bestridande av utbildningskostnader. Civilförvaltningen föresloge vidare att det till ammunition avsedda beloppet, för innevarande budgetår 300 000 kronor, höjdes med 100 000 kronor till 400 000

kronor. Medelsbehovet för förnödenheter och materiel m. m. skulle således uppgå till $(426\,000 + 40\,000 + 100\,000 =) 566\,000$ kronor.

Civildförvaltningen har alltså beräknat medelsbehovet för den av centralförbundet bedrivna verksamheten till $(513\,000 + 200\,000 + 566\,000 =) 1\,279\,000$ kronor.

Civildförvaltningen har tillstyrkt, att ett statsbidrag av 7 000 kronor avses för Frivilliga radioorganisationen. Bidraget till Sveriges kvinnliga bilkårens riksförbund åter har civilförvaltningen föreslagit skola upptagas till 11 000 kronor, eller det belopp försvarskommittén avsett till förbundets utgifter för administration och utbildning. Ämbetsverket har härvid förutsatt, att kostnaderna för riksförbundets naturaförmåner liksom hittills skulle inrymmas i de medel för förnödenheter och materiel m. m., som avsäges för Centralförbundet för befälsutbildning.

Statsbidraget till Frivilliga automobilkåren och Frivilliga motorcykelkåren har civilförvaltningen föreslagit skola upptagas med oförändrade belopp, 50 000 kronor respektive 85 000 kronor.

Civildförvaltningen har alltså beräknat det sammanlagda medelsbehovet under förevarande anslag till $(1\,279\,000 + 7\,000 + 11\,000 + 50\,000 + 85\,000 =) 1\,432\,000$ kronor.

Civildförvaltningen har slutligen tillstyrkt, att anslaget i enlighet med Centralförbundets för befälsutbildning förslag erhåller den nya benämningen Frivilliga befälsutbildningsrörelsen.

Bidraget till Svenska brukshundklubben (frivilliga tjänstehundväsendet) har av civilförvaltningen föreslagits till oförändrat belopp, 3 000 kronor.

Kommittén för frivilligt försvarsarbete har beträffande den av Centralförbundet för befälsutbildning bedrivna verksamheten framhållit, att anslutningen av elever till den frivilliga befälsutbildningen avsevärt ökat under den senaste tiden. Då emellertid brist på erforderliga medel omöjliggjort kursverksamhet i önskvärd omfattning, hade åtskilliga till kurserna anmälda deltagare icke kunnat beredas önskad utbildning. Med hänsyn härtill syntes det kommittén angeläget, att ekonomiska förutsättningar skapades för en utvidgning av kursverksamheten. Kommittén har godtagit civilförvaltningens beräkning av statsbidraget till centralförbundet med den jämkningen att kommittén med beaktande av föreliggande till anslagsposten till förnödenheter och materiel m. m. hänförliga reservation, i runt tal 30 000 kronor, förordat att bidraget begränsas till 1 250 000 kronor.

Beträffande Frivilliga radioorganisationen har kommittén framhållit, att denna organisation nyligen startat sin verksamhet men att dess värde ur försvarssynpunkt vore stort. Organisationen syftade till att bibringa sändareamatörer sådan utbildning att de kunde användas i militär radiosignaltjänst. Vid sådant förhållande hade kommittén icke funnit anledning till erinran mot att organisationen erhöle ekonomiskt stöd av statsverket. Mot storleken av det föreslagna bidraget, 7 000 kronor, hade kommittén intet att erinra.

I fråga om bidragen till Sveriges kvinnliga bilkårens riksförbund, Frivilliga automobilkåren och Frivilliga motorcykelkåren har kommittén biträtt civilförvaltningens förslag.

Departementschefen. Såsom civilförvaltningen framhållit erbjuder det svårigheter att innan vissa betydelsefulla frågor, som beröra det frivilliga försvarsarbetets organisation och arbetsuppgifter, blivit utredda bedöma de frivilliga försvarsorganisationernas behov av statsbidrag. Å andra sidan är det angeläget att de ekonomiska betingelserna för dessa organisationers fortsatta verksamhet i försvarets tjänst icke under tiden avsevärt försämrats. En sådan utveckling skulle nämligen med stor sannolikhet medföra att intresset för det frivilliga försvarsarbetet skulle avtaga. Vad beträffar den verksamhet, som bedrivs av Centralförbundet för befälsutbildning, torde för nästa budgetår en ökning av statsbidraget vara motiverad, särskilt med hänsyn till att, såsom kommittén för frivilligt försvarsarbete framhållit, anslutningen av elever avsevärt ökat under den senaste tiden och till att luftbevakningen bör moderniseras så snabbt sig göra låter. Även den sedan 1947 inträdda prisstegringen å vissa förnödenheter, särskilt drivmedel, föranleder ökade utgifter under anslaget. Det må framhållas, att denna prisstegring kan kräva uppräknings även av de till Frivilliga automobilkåren och Frivilliga motorcykelkåren anvisade beloppen. Å andra sidan kan jag i nuvarande läge icke tillstyrka en så avsevärd anslagshöjning som av de olika organisationerna föreslagits. Jag förordar, att till bidrag åt i det föregående angivna frivilliga försvarsorganisationer anvisas ett anslag av 1 400 000 kronor. Vid anslagsberäkningen har jag i motsats till kommittén ansett mig icke kunna räkna med någon begränsning av bidragen under nästa budgetår på grund av de reservationer, som redovisats under de till förnödenheter och materiel m. m. avsedda anslagsposterna. Då nämligen dessa i avsaknad av närmare erfarenheter beträffande medelsåtgången beräknats restriktivt för innevarande budgetår, finns det anledning antaga att reservationerna komma att vara förbrukade vid ingången av nästa budgetår.

Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa stat för anslaget, varvid jag förutsätter att vad här anförts kommer att beaktas.

Jag har intet att erinra mot att anslaget gives en benämning, som bättre angiver dess användning, och föreslår, med någon jämkning av civilförvaltningens förslag, att anslaget benämnes Armén: Frivilliga befälsutbildningsrörelsen m. m. Det i nu gällande riksstat uppförda anslaget Armén: Bidrag till frivilliga tjänstehundväsendet kan vid bifall till vad här föreslagits utgå.

I propositionen 1947: 309 uppdrogos, efter en redogörelse för den dittills verkställda avvecklingen av de under beredskapstiden för militära ändamål anskaffade barackerna, vissa riktlinjer för det fortsatta avvecklingsarbetet på detta område. Det förutsattes därvid, att de baracker, som ej erfordrades för försvarets fredsorganisation, skulle försälgas. Vid olika tillfällen har uppkommit fråga om överlåtelse av baracker till frivilliga försvarsorganisationer. Då den verksamhet, som bedrivs av dessa organisationer, är av stor

militär betydelse, synes det skäligt, att de utan särskild kostnad vid behov få övertaga baracker, som icke erfordras för rent militära behov. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att härutinnan meddela beslut.

Med erinran att anslagshöjningen utgör 137 000 kronor får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Frivilliga befälsutbildningsrörelsen m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 1 400 000 kronor.

[63.] 41. **Armén: Frivilliga sjukvårdsväsendet i krig.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	48 000	48 000
1948/49 (statsliggaren s. 231)....	48 000	
1949/50 (förslag).....	48 000	

I enlighet med förslag av försvarets civilförvaltning förordar jag, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Frivilliga sjukvårdsväsendet i krig* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 48 000 kronor.

[64.] 42. **Armén: Frivilliga djursjukvården i krig.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	11 000	11 000
1948/49 (statsliggaren s. 231)....	11 000	
1949/50 (förslag).....	11 000	

I enlighet med en av Föreningen Svenska blå stjärnan gjord framställning och efter förslag av försvarets civilförvaltning förordar jag, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Frivilliga djursjukvården i krig* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 11 000 kronor.

[65.] 43. **Armén: Frivilliga skytteväsendets befrämjande.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	1 440 000	1 334 156
1948/49 (statsliggaren s. 232) ..	1 440 000	
1949/50 (förslag)	1 440 000	

Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget disponeras 1 395 000 kronor för det allmänna gevärsskyttet, 35 000 kronor för Svenska pistol-skytteförbundet och 10 000 kronor för Svenska sportskytteförbundet.

Skytteförbundens överstyrelse har hemställt, att statsbidraget till det allmänna gevärsskyttet måtte höjas med 530 000 kronor till 1 925 000 kronor.

Av den begärda höjningen ha 200 000 kronor respektive 27 000 kronor angivits hänföra sig till kostnader för instruktörsarvoden och instruktörskurser samt 284 000 kronor till understöd åt skytteföreningarna. Återstoden av höjningen, 19 000 kronor, fördelar sig med 1 000 kronor på överstyrelsens administrationskostnader och med 18 000 kronor på underhåll av skjutbanor.

Svenska pistolskytteförbundet har hemställt, att dess bidrag måtte höjas med 23 500 kronor till 58 500 kronor. Av den begärda höjningen belöpa 3 000 kronor på administrationskostnader och 20 500 kronor på ammunitions-kostnader.

Slutligen har *Svenska sportskytteförbundet* hemställt, att bidraget till förbundet måtte höjas med 10 000 kronor till 20 000 kronor.

Försvarets civilförvaltning har tillstyrkt, att statsbidragen till gevärs- och sportskyttet höjas till de av respektive organisationer äskade beloppen, 1 925 000 kronor respektive 20 000 kronor. Statsbidraget till pistolskytteförbundet åter har civilförvaltningen föreslagit skola för nästa budgetår bestämmas till 50 000 kronor. Enligt civilförvaltningens beräkning skulle således det sammanlagda medelsbehovet under anslaget utgöra (1 925 000 + 20 000 + 50 000 =) 1 995 000 kronor.

Departementschefen. Jag får erinra om att 1945 års försvarskommitté förordade betydande ökningsar av de statsbidrag som bestridas från förevarande anslag. Försvarskommittén föreslog sålunda, att de årliga bidragen till gevärs- och sportskyttet skulle höjas till 1 925 000 kronor respektive 20 000 kronor, eller samma belopp som äskats för nästa budgetår. Bidraget till pistolskytteförbundet åter föreslog försvarskommittén skola höjas till 100 000 kronor. Vid anmälan av propositionen 1948:206 ansåg jag mig icke kunna taga ställning vare sig till dessa eller till övriga av kommittén framlagda förslag beträffande de frivilliga försvarsorganisationerna utan förutsatte att frågan om de framtida medelsbehoven för nämnda organisationer finge prövas i samband med de årliga anslagsäskandena. Beträffande de av försvarskommittén föreslagna ökningarna av bidragen till pistol- och sportskytteförbunden anförde jag, att jag ställde mig tveksam till frågan, huruvida en så avsevärd anslagsökning å fjärde huvudtiteln vore motiverad för ifrågavarande sammanslutningar.

Även om inträffade prisstegringar beträffande främst ammunition tala för ökad medelsanvisning under förevarande anslag, kan jag med hänsyn till det ekonomiska läget icke nu tillstyrka någon anslagshöjning utan föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Frivilliga skytteväsendets befrämjande* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 1 440 000 kronor.

[66.] 41. Armén: Understöd åt vissa föreningar m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	22 000	22 000
1948/49 (statsliggaren s. 234)....	22 000	
1949/50 (förslag)	22 000	

Försvarets civilförvaltning har anfört, att redaktionen för *Artilleritidskrift* anhållit om höjning av det nu utgående understödet till tidskriften, 1 600 kronor, till 8 000 kronor. Som skäl härför hade anförts den kraftiga nedgången av annonsintäkterna, som endast i ringa mån kunnat uppvägas av att prenumerationsavgiften höjts från och med år 1948. För att tidskriften i fråga, som kunde betraktas som en halvofficiell publikation, skulle kunna bibehålla sitt nuvarande omfång och sin traditionella standard, erfordrades ett statsbidrag av 8 000 kronor. Civilförvaltningen hade i samband med avgivandet av förslag till anslagsäskanden för tidigare budgetår framhållit betydelsen av de facktidskrifter, som erhöle statsbidrag från förevarande anslag. Ämbetsverket hade också understrukit de svårigheter som numera mötte för finansiering av nämnda tidskrifter, och föreslagit vissa höjningar av bidragen. Medelstilldelningen under anslaget i dess helhet hade dock av statsmakterna sedan budgetåret 1944/45 begränsats till det belopp som nu funnes uppfört i riksstaten. Civilförvaltningen ville, icke minst med hänsyn till det värde facktidskrifterna syntes äga för den militära undervisningen, ifrågasätta huruvida icke frågan om medelsbehovet för desamma lämpligen borde göras till föremål för utredning ur militär synpunkt, förslagsvis genom överbefälhavarens försorg.

I avvaktan på att en sådan bedömning kommer till stånd har civilförvaltningen ansett sig för närvarande icke kunna tillstyrka någon anslagshöjning.

Departementschefen. Med hänsyn till de av civilförvaltningen anförda omständigheterna kunde en anslagshöjning vara motiverad. I nuvarande läge måste emellertid särskild återhållsamhet iakttagas beträffande nya utgifter, som icke kunna anses vara av särskild betydelse för försvarskraften, och jag föreslår därför i likhet med civilförvaltningen oförändrad medelsanvisning. Därest en utredning rörande facktidskrifternas betydelse befinnes påkallad, torde denna lämpligen böra verkställas av civilförvaltningen i samråd med vederbörande militära myndigheter.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Understöd åt vissa föreningar m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 22 000 kronor.

Marinen.**Avlöningar m. m. till fast anställd personal.****[67.] 45. Marinen: Avlöningar till aktiv personal m. fl.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	46 000 000	44 888 392
1948/49 (statsliggaren s. 235) ..	46 700 000	
1949/50 (beräknat belopp).....	46 700 000	

Under hänvisning till vad jag anfört i det föregående vid behandlingen av arméns motsvarande anslag får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Marinen: Avlöningar till aktiv personal m. fl.* för budgetåret 1949/50 beräkna ett förslagsanslag av 46 700 000 kronor.

[68.] 46. Marinen: Avlöningar till personal å övergångsstat.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	320 000	217 134
1948/49 (statsliggaren s. 237) ..	200 000	
1949/50 (förslag)	175 000	

Försvarets civilförvaltning har beräknat medelsbehovet till 225 000 kronor, varav 145 000 kronor till avlöningar, 7 000 kronor till tjänstgöringstraktamenten och 73 000 kronor till rörliga tilläggsförmåner.

Departementschefen. Med hänsyn bland annat till att ett flertal beställningshavare på övergångsstat såsom innehavare av arvodesbefattningar för pensionerad personal uppbära sina avlöningsförmåner från annat anslag har belastningen å förevarande anslag de senaste åren avsevärt understigit de på grundval av antalet beställningshavare på övergångsstat beräknade anslagsbeloppen. Då samma förhållande torde komma att föreligga under nästa budgetår, räknar jag med att anslagsbelastningen icke kommer att överstiga 175 000 kronor, med vilket belopp anslaget bör upptagas. Anslagsminskningen utgör 25 000 kronor.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Avlöningar till personal å övergångsstat* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 175 000 kronor.

[69.] 47. Marinen: Avlöningar till personal å reservstat.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	60 000	59 974
1948/49 (statsliggaren s. 237) ..	60 000	
1949/50 (förslag)	60 000	

Försvarets civilförvaltning har beräknat medelsbehovet till 64 000 kronor. Jag förordar emellertid, att anslaget uppföres med oförändrat belopp, och

hemställer alltså — under åberopande tillika av vad jag anfört vid behandlingen av motsvarande anslagsfråga för armén — att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen*: *Avlöningar till personal å reservstat* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 60 000 kronor.

[70.] 48. **Marinen: Avlöningar till personal i marinens reserver.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	1 180 000	773 688
1948/49 (statsliggaren s. 238) ..	1 180 000	
1949/50 (förslag)	800 000	

Försvarets civilförvaltning har med utgångspunkt i av chefen för marinen lämnade uppgifter angående beräknat antal tjänstgöringsdagar för personal i marinens reserver beräknat medelsbehovet för avlöningar till 1 510 000 kronor (nu 1 100 000 kronor). Kostnaderna för reservbefälstraktamenten har civilförvaltningen beräknat till 70 000 kronor (nu 20 000 kronor) och för rörligt tillägg till 170 000 kronor (nu 60 000 kronor). Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget har civilförvaltningen alltså beräknat till (1 510 000 + 70 000 + 170 000 =) 1 750 000 kronor. Vid anslagsberäkningen har bland annat förutsatts, att per år skola anställas 10 marinunderingenjörer, medförande en sammanlagd tjänstgöring om 180 månader, och att antalet stipendier för mariningenjörer av 2. graden i mariningenjörkårens reserv — vilka utgå under 18 månader — skall utgöra 10, motsvarande 15 stipendier per helt år.

Departementschefen. Civilförvaltningens anslagsberäkning föranleder i och för sig ingen erinran från min sida. Under hänvisning till vad jag anfört vid behandlingen av arméns motsvarande anslag föreslår jag emellertid, att anslaget uppföres med ett belopp av 800 000 kronor, innebärande en anslagsminskning om 380 000 kronor.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen*: *Avlöningar till personal i marinens reserver* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 800 000 kronor.

[71.] 49. **Marinen: Rekryteringskostnader.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	75 000	53 031
1948/49 (statsliggaren s. 239) ..	75 000	
1949/50 (förslag)	75 000	

Försvarets civilförvaltning har, med utgångspunkt från en beräknad manskapsrekrytering om 900 man och en rekryteringskostnad per anställd av 90 kronor, uppskattat de egentliga rekryteringskostnaderna till 81 000 kronor.

Kostnaderna för anställningspenningar, 75 kronor till varje anställd, har civilförvaltningen beräknat till 67 500 kronor. Det sammanlagda medelsbehovet har således beräknats till $(81\,000 + 67\,500 =)$ i avrundat tal 148 000 kronor.

Departementschefen. Jag räknar med att oförändrad medelsanvisning skall vara tillfyllest och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Rekryteringskostnader* för budgetåret 1949/50
anvisa ett förslagsanslag av 75 000 kronor.

[72.] 50. **Marinen: Ekiperingsersättningar.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	800 000	717 343
1948/49 (statsliggaren s. 239) ..	700 000	
1949/50 (förslag)	700 000	

Såsom anförts vid behandlingen av motsvarande anslag för armén har förutsatts, att storleken av den till reservpersonal utgående ekiperingshjälpen årligen skall prövas i samband med att medelsäskande framlägges för riksdagen. Beträffande de för innevarande budgetår fastställda grunderna torde få hänvisas till statsliggaren.

Försvarets civilförvaltning har med utgångspunkt i hittills tillämpade grunder beträffande ekiperingsersättningar beräknat medelsbehovet för ekiperingshjälp till 196 150 kronor och för ekiperingsbidrag till 673 650 kronor. Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget har civilförvaltningen således uppskattat till $(196\,150 + 673\,650 =)$ i avrundat tal 870 000 kronor.

Departementschefen. Liksom civilförvaltningen räknar jag icke med någon ändring i nu tillämpade grunder för bestämmande av ekiperingsersättningar. Med beaktande av anslagsbelastningen under budgetåret 1947/48 föreslår jag, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Ekiperingsersättningar* för budgetåret 1949/50
anvisa ett förslagsanslag av 700 000 kronor.

[73.] 51. **Marinen: Avlöningar till viss arbetarpersonal.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	935 000	1 692 535
1948/49 (statsliggaren s. 239) ..	1 450 000	
1949/50 (förslag)	1 450 000	

I det antal förrådsarbetare m. fl. som nu må anställas, högst 12 vid marinens lokala sjukvårdsförråd och högst 88 vid kustartilleriets regionala uppbördsorganisation samt högst 4 vaktkarlar vid Blekinge kustartilleriförsvär, föreslås för nästa budgetår ingen ändring. Avlöningskostnaderna för denna personal uppskattas av *försvarets civilförvaltning* till 590 000 kronor.

Utöver kostnader för denna personal ha i anslaget för innevarande budgetår inräknats 400 000 kronor för kontanta avlöningsförmåner till arbetare med lön enligt kollektivavtal som anställas såsom ersättare för vissa underofficerare, fast anställt manskap och värnpliktiga. Civilförvaltningen har föreslagit vissa ändringar i redovisningen av kostnader för personal som anställas såsom vikarier eller eljest såsom ersättare för personal, uppförd på personalförteckning. I enlighet med detta förslag har civilförvaltningen icke beräknat några medel under förevarande anslag för ifrågavarande personal.

Marinchefen har hemställt, att under anslaget måtte upptagas 100 000 kronor för att anställa civil vaktpersonal vid marina anläggningar. Medelsbehovet hade framkommit vid en på överbefälhavarens uppdrag verkställd revidering av de planer, som funnes utarbetade till skydd av marinens anläggningar mot sabotage genom åverkan eller stöld. Civilförvaltningen som ansett en närmare utredning om behovet av vaktpersonal vid marinen erforderlig har i avvaktan på dylik utredning icke beräknat medel för ändamålet under anslaget.

Behovet av personal i eldningstjänst vid marinens anläggningar har civilförvaltningen beräknat till 75 helårsanställda och 15 säsonganställda eldare och arbetare i eldningstjänst mot för innevarande budgetår 72 och 12. Kostnaderna för avlöning och förmåner i övrigt åt denna personal ha uppskattats till 540 000 kronor.

Departementschefen. Det behov av vaktpersonal vid vissa marinens anläggningar som marinchefen anmält torde vara av natur att böra tillgodoses med anlåtande av medel under marinens allmänna avlöningsanslag. Jag får anledning att framdeles vid behandlingen av nämnda anslag återkomma till denna fråga. Jag föreslår, att även de avlöningskostnader för fyra vaktkarlar vid Blekinge kustartilleriförsvar som hittills utgått av arbetaranslaget överföras till det allmänna avlöningsanslaget. Jag räknar därför under posten förrädsarbetare m. fl. med 100 arbetare. Avlöningskostnaderna för dessa beräknar jag till 565 000 kronor.

I avvaktan på resultatet av pågående utredning av frågan om avlöningsstaternas uppställning är jag icke beredd att nu föreslå några ändringar i redovisningen av kostnaderna för personal som anställes såsom ersättare för viss fast anställd personal och värnpliktiga. Jag beräknar därför allttjämt 400 000 kronor för detta ändamål under förevarande anslag.

Med de grunder för beräkning av eldarpersonal som tillämpats i det vid behandlingen av arméns motsvarande anslag omnämnda beslutet av den 24 september 1948 och med beaktande av att enligt vad jag i det föregående föreslagit viss eldarpersonal skulle överföras till fortifikationsförvaltningen från och med nästa budgetår beräknar jag behovet av personal i eldningstjänst vid marinen för nämnda budgetår till 69 helårsanställda och 18 säsonganställda eldare och arbetare i eldningstjänst. I avlöningskostnader för denna personal upptager jag samma belopp som för innevarande budgetår, 485 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget skulle således utgöra (565 000 + 400 000 + 485 000 =) 1 450 000 kronor eller samma belopp, varmed anslaget upptagits för innevarande budgetår.

I likhet med vad som gäller för innevarande budgetår bör Kungl. Maj:t äga att medgiva överskridande av det antal anställda, varpå anslagsberäkningarna grundats, därest detta skulle visa sig erforderligt på grund av att tillgången på militär personal blir mindre än som i anslagsberäkningarna förutsatts. I viss omfattning har dylikt medgivande lämnats under innevarande budgetår.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Avlöningar till viss arbetarpersonal* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 1 450 000 kronor.

Avlöningar m. m. till värnpliktiga.

[74.] 52. *Marinen: Avlöningar m. m. till värnpliktiga.*

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	3 100 000	2 931 494
1948/49 (statsliggaren s. 240) ..	3 600 000	
1949/50 (förslag)	3 800 000	

Enligt de vid behandlingen av arméns motsvarande anslag berörda provisoriska bestämmelserna rörande utbildningstiden för värnpliktiga skall flottan tilldelad värnpliktig fullgöra tjänstgöring i en följd i 12 månader. För kustartilleriets värnpliktiga har liksom för huvuddelen av arméns värnpliktiga föreskrivits skyldighet att fullgöra första tjänstgöring om 9 månader samt repetitions- och efterutbildningsövningar enligt bestämmelserna i värnpliktslagen.

Beträffande gällande bestämmelser rörande penningbidrag till de värnpliktiga får jag hänvisa till vad jag därom anført under arméns förenämnda anslag.

Försvarets civilförvaltning har med utgångspunkt i ett av chefen för marinen uppskattat antal tjänstgöringsdagar för värnpliktiga av 2 134 797 och med ledning av gällande bestämmelser angående avlöning m. m. till värnpliktiga beräknat medelsbehovet under förevarande anslag till 3 975 000 kronor.

Departementschefen. Jag räknar med att ett anslag av 3 800 000 kronor, innebärande en anslagshöjning med 200 000 kronor, skall vara tillfyllest och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Avlöningar m. m. till värnpliktiga* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 3 800 000 kronor.

[75.] 53. Marinen: Familjebidrag.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	800 000	950 000
1948/49 (statsliggaren s. 240) ..	1 000 000	
1949/50 (förslag)	1 000 000	

Beträffande familjebidragsanslagens konstruktion får jag hänvisa till vad jag därom anfört vid anmälan till 1947 års statsverksproposition av arméns anslag till familjebidrag (Bil. 6, punkt 32).

Förevarande anslag torde i enlighet med förslag av försvarets civilförvaltning böra uppföras med oförändrat belopp. Under hänvisning i övrigt till vad jag anfört vid behandlingen av arméns motsvarande anslag får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Familjebidrag* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor.

Sjukvård.**[76.] 54. Marinen: Sjukvård.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	235 000	388 285
1948/49 (statsliggaren s. 240) ..	250 000	
1949/50 (förslag)	600 000	

Försvarets sjukvårdsförvaltning har enligt de under arméns sjukvårdsanslag angivna beräkningsgrunderna — med utgångspunkt från belastningen under de senaste budgetåren — räknat med ett belopp av 375 000 kronor under marinens sjukvårdsanslag.

Ämbetsverket har härutöver upptagit ett belopp av 350 000 kronor till merkostnader för sjukhusvård vid länslasarettet i Karlskrona. Kostnaderna sammanhänga med den av 1943 års riksdag beslutade utbyggnaden av läns-lasarettet till ett för såväl civila som militära patienter avsett samarbets-sjukhus. Enligt det vid propositionen 1943:207 fogade förslaget till avtal mellan Kungl. Maj:t och kronan, å ena, samt Blekinge läns landsting, å andra sidan, som avsågs skola ligga till grund för överenskommelse rörande bland annat vårdkostnaderna för försvarets personal, skulle landstinget för vård och underhåll å lasarettet av militärpatienter äga uppbära ersättning på grundval av lasarettets driftkostnader, vilka skulle uträknas enligt vissa i förslaget angivna riktlinjer. Sedan tvist uppkommit mellan kronan och landstinget rörande tolkningen av uttrycket militärpatienter, ha tillkallade skiljemän enligt skiljedom den 3 maj 1948 förklarat, att till militärpatienter skola hänföras all för vård å lasarettet intagen vid försvarsväsendet anställd manlig personal, som antingen enligt de för fredstid meddelade avlöningsbestämmelserna eller enligt gällande kollektivavtal är berättigad till sjukhusvård helt på statens bekostnad. Skiljedomen medför, att kronan för ett stort antal patienter med fast anställning vid försvaret måste betala hela vårdkostnaden i stället för, såsom från kronans sida hävdats, endast legosängs-

avgift. Sjukvårdsförvaltningen har ansett, att landstinget bör debitera förbanden belopp motsvarande legosängsavgiften, medan skillnaden mellan vårdkostnaden och legosängsavgiften skulle debiteras sjukvårdsförvaltningen för att likvideras och bokföras under en särskild, under marinens sjukvårdsanslag upplagd redovisningstitel. Då antalet vård dagar för den personal, varom här är fråga, beräknats utgöra minst 20 000 per år samt skillnaden mellan vårdkostnad och legosängsavgift under nästa budgetår beräknats till minst 17 kronor 50 öre, ha kostnaderna under angivna redovisningstitel av sjukvårdsförvaltningen uppskattats till 350 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget har alltså av sjukvårdsförvaltningen beräknats till (375 000 + 350 000 =) 725 000 kronor.

Departementschefen. Såsom vid behandlingen av arméns sjukvårdsanslag anförts bör beräkningen av försvarsgrenarnas sjukvårdsanslag i huvudsak grundas på tillgängliga uppgifter rörande anslagsbelastningen under föregående år. För marinens del måste dock, såsom sjukvårdsförvaltningen framhållit, beaktas de merkostnader som uppkomma för vården av militärpatienter vid läns lasarettet i Karlskrona. Mot sjukvårdsförvaltningens beräkning av medelsbehovet har jag icke funnit anledning till erinran. Jag föreslår dock, att anslaget i avvaktan på ytterligare erfarenheter uppföres med ett belopp av 600 000 kronor. Anslagshöjningen utgör 350 000 kronor.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Sjukvård* för budgetåret 1949/50 anvisa ett
förslagsanslag av 600 000 kronor.

Reseersättningar m. m.

[77.] 55. **Marinen: Reseersättningar m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	900 000	1 281 544
1948/49 (statsliggaren s. 241) ..	1 200 000	
1949/50 (förslag)	1 300 000	

Försvarets civilförvaltning har med utgångspunkt från anslagsbelastningen under budgetåret 1947/48 och med beaktande av under år 1948 företagen höjning av järnvägstaxorna beräknat medelsbehovet under anslaget till 1 370 000 kronor, varav till resekostnads- och traktamentsersättningar 330 000 kronor (nu 220 000 kronor), till tjänstgöringstraktamenten m. m. 340 000 kronor (nu 280 000 kronor) samt till flyttningersättningar och de värnpliktigas färdkostnader 100 000 kronor respektive 600 000 kronor (oförändrade belopp).

Departementschefen. Civilförvaltningens anslagsberäkning ger mig icke anledning till erinran. Anslagsbeloppet torde dock böra avrundas nedåt till 1 300 000 kronor, innebärande en anslagshöjning om 100 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Reseersättningar m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 1 300 000 kronor.

Expenser m. m.

[78.] 56. *Marinen: Bränsle m. m.*

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	2 650 000	3 503 998
1948/49 (statsliggaren s. 241) ..	3 000 000	
1949/50 (förslag)	3 000 000	

Marinförvaltningen har beräknat bränsleförbrukningen vid marinens fasta värmeanläggningar under budgetåret 1949/50 till 16 000 ton normalkol samt utgått från att av bränsleförbrukningen 2 500 ton kunde täckas med olja, 9 000 ton med kol, 2 000 ton med koks och 2 500 ton med ved och torv. Efter ett pris per ton av 100 kronor för olja, 78 kronor för kol, 120 kronor för koks samt 125 kronor för ved och torv skulle bränslekostnaderna uppgå till 1 504 000 kronor.

Kostnaderna för elektrisk energi och belysningsmateriel m. m. samt för vatten har *marinförvaltningen* beräknat till respektive 600 000 kronor och 160 000 kronor.

Renhållningskostnaderna har *marinförvaltningen* beräknat till 950 000 kronor, varav 670 000 kronor belöpte på inre och 280 000 kronor på yttre renhållning. *Marinförvaltningen* har anfört, att ämbetsverket hade sin uppmärksamhet riktad på frågan om renhållningskostnadernas begränsning och att ämbetsverket överenskommit med försvarets centrala organisationskommitté att renhållningsverksamhetens organisation hos de marina lokalmyndigheterna skulle särskilt uppmärksammas i samband med kommitténs organisationsundersökningar.

Marinförvaltningen har beräknat, att anslaget därjämte komme att belastas med kostnader för utrotning av skadedjur med 20 000 kronor, med kostnader för bad vid civila badinrättningar med likaledes 20 000 kronor och med kostnader för löner till administrativ personal med 50 000 kronor, eller med tillhoppa 90 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget skulle således utgöra (1 504 000 + 600 000 + 160 000 + 950 000 + 90 000 =) i runt tal 3 300 000 kronor.

I detta sammanhang torde jag få erinra om ett av Kungl. Maj:t genom brev den 6 augusti 1948 meddelat beslut angående bidrag till uppvärmning av vissa tjänstebostäder i Karlskrona. I enlighet med beslut vid 1927 års riksdag (proposition nr 151, riksdagens skrivelse nr 108) förordnade Kungl. Maj:t genom brev den 8 april samma år att ett belopp av 1 000 kronor för år finge från sjöförsvarets dåvarande anslag till bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt m. m. utgå såsom bidrag till uppvärmning av det befälhavande amiralen i Sydkustens marindistrikt såsom tjänste-

bostad anvisade s. k. kungshuset i Karlskrona. Vidare medgav Kungl. Maj:t genom brev den 31 mars 1938, sedan 1938 års riksdag lämnat utan erinran av föredragande departementschefen vid anmälan av samma års statsverksproposition (fjärde huvudtiteln, punkten 90) framställt förslag i ämnet, att ett belopp av 600 kronor om året finge utgå av nyssnämnda anslag såsom bidrag till uppvärmning av den varvschefen i Karlskrona anvisade tjänstebostaden. I förenämnda brev den 6 augusti 1948 har Kungl. Maj:t, med ändring av vad genom breven den 8 april 1927 och den 31 mars 1938 härutinnan blivit bestämt, med hänsyn till inträffade ökningar i bränslekostnaderna medgivit att från marinens anslag till bränsle m. m. finge från och med budgetåret 1947/48 utgå bidrag till uppvärmning av ifrågavarande boställen med fem åttondelar respektive hälften av den å vartdera bostället belöpande totala årliga uppvärmningskostnaden.

Vidare torde för riksdagen böra anmälas, att Kungl. Maj:t den 23 januari 1948, med hänsyn till den hösten 1947 genomförda inskränkningen i rätten att använda elektrisk kraft för uppvärmning, medgivit att av förevarande anslag finge disponeras ett belopp av högst 100 000 kronor för vidtagande av erforderliga åtgärder för uppvärmning av vissa arbets-, kontors- och vaktm. fl. lokaler på annat sätt än genom elektrisk kraft.

Departementschefen. I avvaktan på säkrare hållpunkter beträffande prisutvecklingen på bränslemarknaden anser jag mig böra räkna med oförändrat anslag. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Bränsle m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 3 000 000 kronor.

[79.] 57. **Marinen: Telefon m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	410 000	411 805
1948/49 (statsliggaren s. 242) ..	420 000	
1949/50 (förslag)	460 000	

Marinförvaltningen har beräknat medelsbehovet för nästa budgetår till 500 000 kronor, eller 80 000 kronor mera än medelsanvisningen för innevarande budgetår. Av den beräknade merbelastningen ha 55 000 kronor angivits belöpa på merkostnader för verkställda taxehöjningar. Återstoden av merbelastningen, 25 000 kronor, har ansetts erforderlig för att i viss utsträckning tillgodose önskemål om ökad användning av interurbana telefonsamtal i syfte att underlätta stabs- och expeditionstjänsten.

Departementschefen. Jag finner icke anledning till erinran mot marinförvaltningens beräkning av merkostnaderna för de verkställda taxehöjningarna. Vidare anser jag befogat att vid anslagsberäkningen — såsom redan skett beträffande arméns motsvarande anslag — i viss utsträckning tillgodose önskemålen om ökad användning av interurbana telefonsamtal i syfte att underlätta tjänsten. Då emellertid anslaget för budgetåret 1947/48, trots de under senare delen av budgetåret inträdda taxehöjningarna, endast obetydligt

behövt överskridas, anser jag medelsanvisningen för nästa budgetår kunna begränsas till 460 000 kronor, innebärande en anslagshöjning med 40 000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen*: *Telefon m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 460 000 kronor.

[80.] 58. **Marinen: Övriga expenser m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	175 000	155 819
1948/49 (statsliggaren s. 242) ..	185 000	
1949/50 (förslag)	185 000	

Marinförvaltningen har beräknat medelsbehovet till 220 000 kronor, eller 35 000 kronor mera än medelsanvisningen för innevarande budgetår. Det ökade medelsbehovet har angivits bero på inträdda prishöjningar.

Departementschefen. Med beaktande av föreliggande reservation å anslaget, vid utgången av budgetåret 1947/48 omkring 58 000 kronor, föreslår jag, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp. Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen*: *Övriga expenser m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 185 000 kronor.

Mathållning.

[81.] 59. **Marinen: Mathållning.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	7 700 000	7 429 298
1948/49 (statsliggaren s. 242) ..	6 700 000	
1949/50 (förslag)	8 500 000	

Till grund för medelsanvisningen för innevarande budgetår har lagts en beräknad portionskostnad av 1 krona 70 öre för man och dag vid tjänstgöring i land och 2 kronor 10 öre vid tjänstgöring ombord, varvid i fråga om landportionskostnaden 1 krona 50 öre beräknats motsvara kostnaden för normalportionen och återstoden, 20 öre, övriga mathållningskostnader. Härutöver ha i anslagsbeloppet inräknats kostnaderna för mässpenningar, 1 538 700 kronor.

Marinförvaltningen har för nästa budgetår i likhet med arméförvaltningen beräknat portionskostnaderna vid tjänstgöring i land till 1 krona 80 öre, varav 1 krona 60 öre beräknats motsvara kostnaden för normalportionen och återstoden, 20 öre, övriga mathållningskostnader. Skeppsportionspriset har marinförvaltningen beräknat skola i medeltal uppgå till 2 kronor 30 öre.

Antalet tjänstgöringsdagar för manskap med rätt till fri förplägnad m. m. har marinförvaltningen uppskattat till 3 448 000, varav 1 888 000 i land och 1 560 000 ombord.

Vid beräkningen av kostnaderna för mässpenningar har marinförvaltningen utgått från bestämmelser härom i kungörelsen den 30 juni 1948 (nr 564) med tilläggsbestämmelser till statens allmänna avlöningsreglemente. I enlighet härmed ha kostnaderna beräknats efter ett medeltal av 5 kronor 20 öre per dag för officerare, 4 kronor 70 öre per dag för underofficerare, 1 krona 50 öre per dag för högbåtsmän och 75 öre per dag för furirer. För högbåtsmän och furirer har härvid upptagits endast det i mässpenningarna ingående fasta tillägget, enär denna personal på grund av bespisingförhållandena ombord beräknats vara hänvisad till att uttaga skeppsportion. På grundval av chefens för marinen uppgifter å planerade fartygsrustningar har marinförvaltningen beräknat de sammanlagda kostnaderna för mässpenningar till 2 072 000 kronor.

Kostnaderna för utfodring av marinens bevakningshundar, beräknade till 7 000 kronor, har marinförvaltningen ansett kunna bestridas från förevarande anslag utan att hänsyn därtill behövde tagas vid anslagsberäkningen.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget skulle alltså enligt marinförvaltningens beräkningar utgöra $(1\,888\,000 \times 1,80 + 1\,560\,000 \times 2,80 + 2\,072\,000 =)$ i runt tal 9 000 000 kronor.

Departementschefen. Under hänvisning till vad jag anfört vid behandlingen av arméns motsvarande anslag kan jag godtaga den av marinförvaltningen beräknade normalportionskostnaden, 1 krona 60 öre, innebärande en höjning med 10 öre i förhållande till det pris, som ligger till grund för beräkningen av innevarande budgetårs anslag. Övriga kostnader torde tills vidare kunna beräknas efter samma grunder som för armén, eller efter 18 öre per tjänstgöringsdag, varför landportionskostnaden sammanlagt skulle uppgå till 1 krona 78 öre. Kostnaden för skeppsportionen synes i enlighet med marinförvaltningens förslag böra höjas med 20 öre till 2 kronor 30 öre. Av höjningen belöpa 10 öre på kostnad för matens tillredning och smaksättning, till vilken kostnad hänsyn tidigare icke tagits vid anslagsberäkningen.

Med tillämpning av marinförvaltningens beräkningsgrunder i övrigt, mot vilka i och för sig intet synes vara att erinra, skulle medelsbehovet uppgå till i runt tal 9 000 000 kronor. I avvaktan på säkrare hållpunkter i fråga om prisutvecklingen föreslår jag dock att anslaget uppföres med ett belopp av 8 500 000 kronor. Anslagshöjningen utgör 1 800 000 kronor, varav omkring 800 000 kronor belöpa på prisstegring och förhöjda mässpenningar.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Mathållning* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 8 500 000 kronor.

Intendenturmateriel m. m.

[82.] 60. Marinen: Beklädnad m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	2 325 000	2 507 690
1948/49 (statsliggaren s. 244) ..	2 200 000	
1949/50 (förslag)	2 800 000	

Medelsbehovet för beklädnad m. m. för innevarande budgetår har liksom för övriga försvarsgrenar beräknats efter 85 öre för man och tjänstgöringsdag.

Marinförvaltningen har framhållit, att man vid beräkningen av medelsbehovet under anslaget alltsedan budgetåret 1942/43 utgått från nyssnämnda dagskostnadsbelopp, 85 öre, ehuru kostnadsökning inträtt beträffande flertalet av de utgiftsändamål, för vilka anslaget är avsett. Sålunda hade exempelvis inköpspriset för ett ställ beklädnad av oförändrad omfattning för flottans manskap fördyrats med omkring 36 % från 1942 till 1948. Vissa persedelslag, vilka krävde betydande ersättningsanskaffningar varje år, hade under samma period stigit i pris med mer än 50 %. Även andra kostnader för beklädnadstjänsten hade ökat, såsom för transporter, förrådsverksamhet m. m. Dessutom hade under de senaste åren beklädnadsanslaget tagits i anspråk för vissa nytillkommande utgiftsändamål såsom tillhandahållande av nattdräkter för flottans personal, anskaffning och underhåll av viss specialbeklädnad, anskaffning av skidmateriel för kustartilleriet m. m. Av det sagda framginge, att ett för budgetåret 1949/50 på grundval av oförändrat dagskostnadsbelopp beräknat anslag icke kunde komma att förslå till att täcka de regelmässiga utgifter, för vilkas bestridande anslaget avsåges.

Marinförvaltningen har vidare framhållit, att de skäl som förelegat för att anslaget icke tidigare uppräknats icke längre föreläge. Sålunda hade tidigare beräknad kostnadsminskning genom centraliserad reparationstjänst icke inträtt. Vidare hade de användbara överskotten av beklädnadspersedlar sedan beredskapstiden förbrukats, varjämte de reservationer, som förefunnes å anslaget, på grund av inträdda prisfördyringar numera icke försloge att helt täcka genom rådande anskaffningssvårigheter uppkomna brister.

Med hänsyn till av överbefälhavaren lämnade direktiv och för att såvitt möjligt ernå principiell likhet med de beräkningsgrunder, som tillämpades vid övriga försvarsgrenar, har emellertid marinförvaltningen även för nästa budgetår vid anslagsberäkningen utgått från en dagskostnad per man och tjänstgöringsdag av 85 öre. Det sålunda uträknade beloppet borde dock ökas med dels 700 000 kronor till täckande av avlöningskostnader vid marinen beklädnadsförråd, dels 60 000 kronor till täckande av utgifter för vissa i det föregående nämnda nytillkomna utgiftsändamål och dels 150 000 kronor för att täcka prisstegringar. Marinförvaltningen har vidare under anslaget beräknat kronans kostnader för tillhandahållande av uniformsperedlar åt furirer. Dessa kostnader har marinförvaltningen angivit till

35 öre, utgörande skillnaden mellan det för tjänstgöringsdag i allmänhet tillämpade beloppet, 85 öre, och det belopp för dag, 50 öre, furir hade att erlägga för utbekommande av kronans utrustning. Med utgångspunkt i ett sammanlagt antal tjänstgöringsdagar för manskap med rätt till fri beklädnad m. m. av 2 923 600 och för furirer av 601 400 skulle enligt marinförvaltningen medelsbehovet under anslaget komma att uppgå till $(2\,923\,600 \times 0,85 + 601\,400 \times 0,35 + 700\,000 + 60\,000 + 150\,000 =)$ i runt tal 3 605 000 kronor.

Departementschefen. Med hänsyn till det ekonomiska läget och materialbristen kan jag icke tillstyrka en så avsevärd anslagshöjning som marinförvaltningen föreslagit. Jag förordar, att anslaget uppföres med ett belopp av 2 800 000 kronor. Anslagshöjningen utgör 600 000 kronor.

Äberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Beklädnad m. m.* för budgetåret 1949/50
anvisa ett reservationsanslag av 2 800 000 kronor.

[83.] 61. **Marinen: Inventarier m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	545 000	387 596
1948/49 (statsliggaren s. 245) ..	730 000	
1949/50 (förslag)	880 000	

Anslaget för innevarande budgetår har vad beträffar inventarier och förplägnadsmateriel beräknats efter en kostnad av 13 öre per man och tjänstgöringsdag, varjämte ett fast belopp av 140 000 kronor upptagits för anskaffning och underhåll av möbler och därmed jämförliga inventarier för expedition- och övriga lokaler ävensom gymnastikmateriel. Vidare ha under anslaget upptagits för anskaffning och underhåll av kontorsmaskiner 45 000 kronor, för musikmateriel 16 000 kronor samt för avlöningar till tjänstemän och förrådspersonal 125 000 kronor.

Marinförvaltningen har icke ifrågasatt någon ändring beträffande det vid beräkningen av kostnaderna för inventarier och förplägnadsmateriel tillämpade dagskostnadsbeloppet, 13 öre, varav 7 öre beräknats motsvara kostnaden för förplägnadsmateriel såväl i land som ombord. Ämbetsverket har emellertid föreslagit, att under anslaget skall beräknas ett fast belopp av 52 500 kronor för anskaffning och underhåll av maskinell köksutrustning m. m. vid marinens depåmaterinrättningar. Till stöd för detta förslag har ämbetsverket anført i huvudsak följande.

Från anslagsposten till förplägnadsmateriel skola för förplägnadsanstalterna i land bestridas bland annat kostnader för anskaffning och underhåll av maskinell köksutrustning, värmeapparater och elektriska spisar, köksmaskiner, kylskåp, transportmateriel m. m. samt köks- och serviseffekter. Ombord bestridas av detta anslag endast kostnader för anskaffning och underhåll av vissa smärre flyttbara köksmaskiner samt köks-, servis- och skaffningseffekter.

På grund av de särskilda förhållanden, som råda inom marinen, har emellertid nämnda beräkningsgrund icke visat sig ändamålsenlig, och stora svårigheter ha förelegat att på ett tillfredsställande sätt underhålla ifrågasvarande materiel.

För budgetåret 1949/50 beräknas antalet tjänstgöringsdagar för personal med fri inkvartering och förplägnad utgöra i land sammanlagt 1 820 000 samt ombord 1 993 000. Antalet tjänstgöringsdagar ombord utgör sålunda omkring 52 % av det totala antalet tjänstgöringsdagar. Flottans personal tjänstgör emellertid viss del av året i land och under viss del ombord. Under tjänstgöringen i land utspisas personalen i huvudsak i depåmatinrättningarna, vilket medför, att dessa dels komma att utnyttjas synnerligen ojämnt, dels måste dimensioneras för ett avsevärt större portionsantal än som antalet tjänstgöringsdagar i land i och för sig motsvarar. Då kostnaderna för den maskinella köksutrustningens anskaffning och underhåll äro tämligen konstanta vare sig förplägnadsanstalten utnyttjas till sin fulla kapacitet eller ej, komma dessa kostnader för marinens förplägnadsanstalter i land att bliva jämförelsevis höga. Härtill kommer att, då totala antalet tjänstgöringsdagar vid marinen är relativt litet, de fasta kostnaderna för underhållet av denna del av förplägnadsmaterielen komma att kräva en så stor del av anslagsposten, att erforderlig nyanskaffning försvåras.

Ombord bestridas kostnaderna för motsvarande materiel med undantag för viss smärre maskinell utrustning från anslaget till underhåll av flottans fartyg.

Beträffande kustartilleriets förplägnadsanstalter är förhållandet analogt. Kustartilleripersonal tjänstgör nämligen viss del av året vid depåregemente och viss del vid kustartilleriets ytterförläggningar.

Med anledning av det anförda synes sålunda i likhet med vad som skett beträffande möbler m. m. en särskild anslagspost böra beräknas för täckande av de fasta kostnaderna — främst anskaffning och underhåll av maskinell köksutrustning vid marinens depåmatinrättningar. Intill dess större erfarenhet vunnits bör denna anslagspost beräknas med 5 % av det beräknade värdet för den maskinella köksutrustningen vid marinens depåmatinrättningar — 1 050 000 kronor — eller 52 500 kronor. Även om ett särskilt belopp beräknas för berörda underhållskostnader bedömes likväl med hänsyn till anförda omständigheter dagskostnadsbeloppet av 13 öre icke kunna minskas.

Det fasta beloppet för anskaffning och underhåll av möbler m. m. har marinförvaltningen beräknat till 143 000 kronor.

För anskaffning och underhåll av kontorsmaskiner samt för avlöningar till tjänstemän och förrådspersonal har marinförvaltningen beräknat samma belopp som för ändamålen anvisats för innevarande budgetår, 45 000 kronor respektive 125 000 kronor.

Till musikmateriel har marinförvaltningen beräknat ett belopp av 18 000 kronor, eller 2 000 kronor mera än för innevarande budgetår. Ökningen är avsedd att möjliggöra överförande i kronans ägo av den för musikkåren erforderliga materielen, som nu äges av flottans musikkassa.

Marinförvaltningen har slutligen under anslaget beräknat medel för underhåll av serviseffekter och duktyg till mässar å marinens fartyg. Efter ett beräknat antal tjänstgöringsdagar för ombord kommenderade officerare och underofficerare av 362 000 och en dagskostnad per mässmedlem av 2,5 öre har nämnda medelsbehov angivits till 9 050 kronor.

Vid anslagsberäkningen har marinförvaltningen utgått från ett antal tjänstgöringsdagar ombord av 1 993 000, varav 362 000 för officerare och underofficerare, samt 1 820 000 i land, inberäknat 125 000 dagar, under vilka furirer beräknats ha sådana tjänstgöringsförhållanden att de erhålla fri inkvartering och förplägnad, eller tillhopa 3 813 000 tjänstgöringsdagar. Enligt marinförvaltningens beräkningar skulle alltså medelsbehovet under anslaget utgöra $(3\,813\,000 \times 0,13 + 52\,500 + 143\,000 + 45\,000 + 125\,000 + 18\,000 + 9\,050 =)$ i runt tal 888 000 kronor.

Departementschefen. Med hänsyn till vad marinförvaltningen anfört rörande utnyttjandet av marinens matinrättningar i land torde ett belopp av i avrundat tal 50 000 kronor böra beräknas för underhåll av förplägnadsmaterielen därstädes. Under anslaget böra vidare i enlighet med marinförvaltningens förslag beräknas medel, i runt tal 9 000 kronor, för underhåll av serviseffekter m. m. till mässar å marinens fartyg. För anskaffning och underhåll av möbler m. m. torde böra upptagas samma belopp som för innevarande budgetår, 140 000 kronor. Mot marinförvaltningens beräkningsgrunder i övrigt har jag intet att erinra. Med hänsyn till det anförda synes medelsbehovet för nästa budgetår kunna beräknas till i runt tal 880 000 kronor, innebärande en anslagshöjning med 150 000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Inventarier m. m.* för budgetåret 1949/50
anvisa ett reservationsanslag av 880 000 kronor.

[84.] 62. **Marinen: Tvätt.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48.....	550 000	621 020
1948/49 (statsliggaren s. 245)....	500 000	
1949/50 (förslag).....	550 000	

Anslaget har för innevarande budgetår beräknats med ledning av tvättkostnaderna under budgetåret 1946/47 och med beaktande av att en kostnadsminskning kunde påräknas på grund av att tvätt skulle utföras vid centrala anstalter, tillhörande försvarets fabriksverk.

Marinförvaltningen har framhållit, att priserna å tvätt vid centrala anstalter ökat under budgetåret 1947/48. Prisstegringar hade förekommit även vid de enskilda tvättanstalter, vilka måst anlitas av sådana förband ur marinen som genom sin belägenhet icke haft möjlighet att lämna sin tvätt till centrala anstalter. Från och med den 1 juli 1948 hade priserna å tvätt vid de centrala anstalterna ytterligare höjts. Försvarets fabriksstyrelse hade på förfrågan meddelat, att styrelsen ej kunde uttala sig om när de planerade nya anstalter, vilka kunde komma i fråga att anlitas av marinens förband, kunde tagas i bruk. På grund därav beräknade marinförvaltningen icke någon minskning av tvättkostnaderna under nästa budgetår. Med utgångspunkt i anslagsbelastningen för budgetåret 1947/48 beräknade ämbetsverket medelsbehovet under anslaget för budgetåret 1949/50 till 600 000 kronor.

Departementschefen. Mot marinförvaltningens anslagsberäkning, vilken grundar sig på de verkliga utgifterna under budgetåret 1947/48, synes i och för sig intet vara att erinra. Jag föreslår dock, att anslagshöjningen i avvaktan på ytterligare erfarenheter rörande anslagsbelastningen begränsas till 50 000 kronor. Anslaget bör alltså uppföras med ett belopp av 550 000 kronor.

Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen*: *Tvätt* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 550 000 kronor.

Övningar m. m.

[85.] 63. Marinen: Övningar m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	12 900 000	11 223 769
1948/49 (statsliggaren s. 245)	10 000 000	
1949/50 (förslag)	15 000 000	

Marinförvaltningen har beräknat medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår till 17 495 000 kronor, eller 7 495 000 kronor mera än som anvisats för innevarande budgetår. Beträffande de av marinförvaltningen tillämpade beräkningsgrunderna inhämtas av ämbetsverkets framställning i huvudsak följande.

För *flottan* har med utgångspunkt från en inom marinstaben upprättad preliminär rustningsplan för budgetåret 1949/50 och med ledning av dels lokalmyndigheternas äskanden och dels tillgänglig statistik för såväl övningar ombord som i land till allmänna övningskostnader beräknats ett belopp av 2 400 000 kronor (nu 2 034 900 kronor). Marinförvaltningen har härvid framhållit, att medel för uppvärmning och belysning av fartyg i vissa fall nu beräknades under denna anslagspost i stället för under anslagsposten till drivmedel, att kostnaderna för transporter ökat i samband med att bensinpris och frakttaxor höjts, att traktamentskostnaderna ökat till följd av att traktamentsbeloppen höjts och traktamentsrätten utvidgats till att omfatta även furirer samt att prisstegringar inträffat på material-, tele- och skyddsutredning m. m.

Kostnaderna för flottans ammunition ha på grundval av från marinstaben erhållet underlag, lokalmyndigheternas äskanden och tillgänglig statistik beräknats till 3 000 000 kronor (nu 1 360 000 kronor). Härvid har bland annat åberopats prishöjning på artilleri- och handvapenammunition med i genomsnitt 15 å 20 %. Från och med 1948 gällde vidare nya övningstabeller till skjutinstruktion för flottan, vilkas tillämpning medförde att kostnaderna per manskapselev för artilleriammunition ökades med omkring 200 kronor. Härtill komme att elevantalet beräknades bli större än tidigare.

Flottans kostnader för drivmedel ha beräknats till 7 400 000 kronor (nu 3 060 000 kronor). Marinförvaltningen har härvid räknat med följande drivmedelskvantiteter och priser — varvid inom parentes angivas de priser som legat till grund för beräkningen av medelsbehovet för innevarande budgetår — nämligen 8 500 ton kol å 80 (66) kronor per ton, 40 000 000 liter pannbrännolja å 12 (8) öre per liter, 6 400 000 liter motorbrännolja å 16 (9,1) öre per liter, 325 ton smörjolja å 86 (86) öre per kg, 1 000 000 liter flygbensin å 65,1 (36) öre per liter och 8 750 liter annan bensin å 67 (35) öre per liter.

Kostnaderna för målflygning för flottan ha beräknats till 570 000 kronor (nu 340 000 kronor). Hävid har marinförvaltningen utgått från ett flygtidsbehov av 1 200 timmar, varav 200 flygtimmar beräknats kunna utföras genom flygvapnets försorg för en kostnad av 350 kronor per timme och återstoden, 1 000 flygtimmar, med anlitande av civila flygplan för en kostnad av 500 kronor per timme.

Det till flottan hänförliga medelsbehovet har alltså beräknats till $(2\,400\,000 + 3\,000\,000 + 7\,400\,000 + 570\,000 =) 13\,370\,000$ kronor (nu 6 794 900 kronor).

För *kustartilleriet* har med ledning av tillgänglig statistik och de erfarenheter, som vunnits under de senaste budgetåren, till allmänna övningskostnader beräknats ett belopp av 960 000 kronor (nu 732 000 kronor). Marinförvaltningen har härvid i tillämpliga delar åberopat samma kostnadsökande faktorer som beträffande motsvarande anslagspost för flottan. Ämbetsverket har emellertid framhållit, att traktamentsrättens utsträckning till furirer hade proportionsvis kraftigare kostnadsökande effekt vid kustartilleriet. Vid tjänstgöring å kustartilleriets ytterförläggningar komme nämligen numera furirerna i åtnjutande av traktamentsersättning, under det att flottans furirer vid motsvarande tjänstgöring — sjökommendering — erhöles sjötillägg, som bestredes från avlöningsanslag.

Kostnaderna för kustartilleriets ammunition ha med ledning av från inspektören från kustartilleriet inhämtade uppgifter beräknats till 1 367 000 kronor (nu 1 157 000 kronor). Ökningen av medelsbehovet har angivits helt hänföra sig till förutsedd prishöjning å artilleri- och handvapenammunition.

Kustartilleriets kostnader för drivmedel ha beräknats till 603 000 kronor (nu 376 000 kronor). Härvid har marinförvaltningen, som räknat med samma drivmedelspriser som beträffande motsvarande anslagspost för flottan, utgått från att drivmedelsåtgången kunde uppskattas till följande kvantiteter, nämligen 2 500 ton kol, 315 000 liter motorbrännolja, 15 ton smörjolja och 509 500 liter bensin.

Kostnaderna för målflygning för kustartilleriet ha beräknats till 350 000 kronor (nu 280 000 kronor). Härvid har marinförvaltningen utgått från ett flygtidsbehov av 700 timmar och en kostnad per flygtimme av 500 kronor. För kustartilleriets del beräknades ingen eller mycket obetydlig flygtid komma att uttagas från flygvapnet.

Det till kustartilleriet hänförliga medelsbehovet har alltså beräknats till $(960\,000 + 1\,367\,000 + 603\,000 + 350\,000 =) 3\,280\,000$ kronor (nu 2 545 000 kronor).

De för marinen *gemensamma kostnaderna* under övningsanslaget ha beräknats till 845 000 kronor (nu 660 000 kronor). Härvid ha beräknats för de fasta utbildningsanstalterna 275 000 kronor (nu 285 000 kronor) och för särskilda utbildningskurser m. m. 570 000 kronor (nu 375 000 kronor). Marinförvaltningen har beträffande sistnämnda post framhållit, att inom olika områden särskilt efter krigsslutet tillkommit helt nya tekniska hjälpmedel och vapen för den marina krigsföringen, vilka för att kunna rätt utnyttjas fordrade specialutbildning. Den beslutade kortare övningstiden för värnpliktiga och nedskärningen av stamkadrerna betingade vidare en effektivisering av utbildningen inom alla tjänstegrenar. I vad avsåge marinens tekniskt betonade vapengrenar vore det icke möjligt att med den förkortade utbildningstiden bibehålla utbildningsmålen utan en långt driven special- och yrkesutbildning. Denna omständighet hade medfört anordnande av yrkes- och specialkurser i långt större omfattning än tidigare och därmed också ökade kostnader under ifrågavarande post. Beräkningen av kostnaderna under posten kunde emellertid av flera skäl — framförallt ovissa leveranstider av utomlands beställd specialmateriel och svårigheten att förutse antalet elever i olika kurser — endast bli ungefärlig.

De sammanlagda kostnaderna under övningsanslaget ha alltså av marinförvaltningen beräknats till (13 370 000 + 3 280 000 + 845 000 =) 17 495 000 kronor.

Departementschefen. Även för marinens del ha, sedan innevarande budgetårs anslag beräknades, inträtt avsevärda ökningar av vissa med övningsverksamheten förenade kostnader, särskilt för drivmedel och ammunition. Under nästa budgetår torde även de av mig förutsatta repetitionsövningarna vid kustartilleriet föranleda ökade utgifter under anslaget. Ökade utgifter för utbildningen kunna vidare beräknas uppkomma genom erforderliga åtgärder i syfte att effektivisera värnpliktsutbildningen. Med hänsyn till nämnda förhållanden är det ofrånkomligt att avsevärt uppräknat förevarande anslag. Jag anser mig emellertid böra föreslå, att anslaget begränsas till ett belopp av 15 000 000 kronor, innebärande en anslagshöjning med 5 000 000 kronor. Höjningen belöper väsentligen på merkostnader, som inträtt redan under innevarande budgetår. Med hänsyn till den å anslaget vid ingången av budgetåret föreliggande reservationen torde någon förstärkning av årets anslag icke bli erforderlig.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Övningar m. m.* för budgetåret 1949/50
anvisa ett reservationsanslag av 15 000 000 kronor.

[86.] 64. **Marinen: Drivmedelsförråd m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	1 130 000	965 785
1948/49 (statsliggaren s. 246)	850 000	
1949/50 (förslag)	750 000	

Marinförvaltningen har hemställt om oförändrad medelsanvisning. Med hänsyn till belastningen under sistförflutet budgetår, vilken efter avdrag av kostnader som numera bestridas från andra anslag uppgick till omkring 725 000 kronor, föreslår jag emellertid, att anslaget nedräknas med 100 000 kronor till 750 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Drivmedelsförråd m. m.* för budgetåret 1949/50
anvisa ett förslagsanslag av 750 000 kronor.

[87.] 65. **Marinen: Materialförråd m. m.**

1948/49 (statsliggaren s. 247)	300 000
1949/50 (förslag)	325 000

Anslaget, som uppförts i riksstaten första gången för budgetåret 1948/49, avser att täcka vissa förrådsomkostnader vid marinens allmänna materialförråd. Marinförvaltningen har för nästa budgetår äskat ett med 35 000 kronor förhöjt anslag. Beloppet avses för att bereda marinverkstäderna ersättning för omkostnader för materialier som av förrädstekniska skäl för-

varas i dess verkstadsförråd men i redovisningshänseende böra behandlas på samma sätt som materialier i materialförråden.

Departementschefen. I brist på närmare erfarenhet av medelsbehovet under detta anslag anser jag mig, med godtagande i huvudsak av marinförvaltningens beräkningar, kunna föreslå att anslaget för nästa budgetår uppföres med 325 000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Materialförråd m. m.* för budgetåret 1949/50
anvisa ett förslagsanslag av 325 000 kronor.

[88.] 66. **Marinen: Hundbevakningstjänsten.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	20 000	10 522
1948/49 (statsliggaren s. 247) ..	5 000	
1949/50 (förslag)	15 000	

Anslag för hundbevakningstjänst vid marinen anvisades första gången för budgetåret 1947/48 (jfr 1947 års statsverksprop., bil. 6, s. 175). Härvid beräknades det erforderliga antalet hundar till 63. Då 8 hundar redan funnos tillgängliga, beräknades för nämnda budgetår medel för inköp av 55 hundar.

Marinförvaltningen har nu framhållit, att 5 av förenämnda 8 hundar visat sig tillhöra arméhundväsendet eller enskilda, varför medel borde beräknas för inköp av dessa hundar. Ämbetsverket har vidare anfört, att vunna erfarenheter visat, att ett bestånd av 63 hundar icke vore tillfyllest. Av marinstaben nyligen verkställda utredningar beträffande bevakningens effektivisering vid örlogssvarven visade på behov av ytterligare 8 hundar. Vidare beräknades 4 hundar erforderliga för Gotlands kustartilleriförsvar, som tidigare icke haft hundbevakningstjänst. Marinens hundbestånd borde alltså uppbibrigas till 75 hundar.

För nästa budgetår har marinförvaltningen beräknat 4 250 kronor till nyanskaffning av 17 hundar, 1 750 kronor till ersättningsanskaffning för avgångna hundar, 3 000 kronor till anskaffning av ytterligare 30 hundkojor och 6 625 kronor till stall- och dressyrmateriel, veterinärvård, transporter och övriga kostnader, eller tillhoppa i runt tal 15 600 kronor.

Departementschefen. Jag har icke funnit anledning till erinran mot den föreslagna utökningen av marinens hundbestånd. Den av marinförvaltningen verkställda anslagsberäkningen anser jag mig kunna godtaga men föreslår, att anslaget avrundas till 15 000 kronor. Anslagshöjningen utgör 10 000 kronor och hänför sig huvudsakligen till engångskostnader i samband med berörda nyanskaffning av hundar. Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Hundbevakningstjänsten* för budgetåret 1949/50
anvisa ett reservationsanslag av 15 000 kronor.

Flytande materiel, artillerimateriel m. m.

[89.] 67. Marinen: Fartygsbyggnader.

	Anslag	Nettoinkomst
1947/48	20 000 000	2 058 237
1948/49 (statsliggaren s. 248) ..	20 000 000	
1949/50 (förslag)	30 000 000	

Denna anslagsfråga är av den natur, att en fullständig redogörelse för densamma icke bör lämnas till statsrådsprotokollet. Ytterligare upplysningar torde få inhämtas genom de handlingar, som i vanlig ordning komma att tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

Flottan.

Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget avses för flottan 17 000 000 kronor, varav för påbörjande enligt det av 1948 års riksdag beslutade nybyggnadsprogrammet av två jagare 6 000 000 kronor, av tre ubåtar 3 500 000 kronor och av fyra mindre torpedbåtar likaledes 3 500 000 kronor samt för modernisering av lättare fartyg enligt det moderniseringsprogram, som 1948 års riksdag beslutat, 4 000 000 kronor.

Totalkostnaderna för de två jagarna, för vilka beräknats en byggnadstid av fyra à fem år, ha såsom framgår av propositionen 1948: 208 uppskattats till sammanlagt 73 000 000 kronor, eller 36 500 000 kronor för vardera jagaren, enligt prisläget den 1 juli 1947. *Marinförvaltningen* har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår anført, att 15 000 000 kronor erfordrades för nämnda budgetår för att jagarbyggena skulle kunna fortsättas i sådan takt att fartygen kunde färdigställas inom den beräknade tiden.

I sina medelsäskanden för innevarande budgetår hade marinförvaltningen preliminärt beräknat kostnaderna för de tre ubåtarna till sammanlagt 24 000 000 kronor, eller 8 000 000 kronor per båt, enligt prisläget den 1 juli 1947. Vid anmälan av propositionen 1948: 208 framhöll jag emellertid, att det funnes anledning förmoda att kostnaderna på grund av prisstegringar komme att ställa sig något högre. Enligt vad marinförvaltningen nu anført har fortsatt utredning visat, att kostnaderna komma att uppgå till omkring 10 000 000 kronor per båt enligt nämnda prisläge. För fortsatt byggande av dessa ubåtar har ämbetsverket för nästa budgetår äskat 4 000 000 kronor.

Byggnadskostnaderna enligt prisläget den 1 juli 1947 för de fyra mindre torpedbåtarna ha såsom framgår av propositionen 1948: 208 beräknats till 5 800 000 kronor. För nästa budgetår har marinförvaltningen äskat 1 500 000 kronor för fortsatt byggande av båtarna.

Förutom för att påbörja nyssnämnda fyra mindre torpedbåtar ha, enligt beslut av 1946 och 1947 års riksdagar, medel ställts till marinförvaltningens förfogande för att anskaffa sex dylika torpedbåtar, vilka för närvarande äro

under byggnad. Marinförvaltningen har föreslagit vissa konstruktionsändringar på dessa båtar i förhållande till vad som tidigare projekterats. Kostnaderna för dessa konstruktionsändringar ha beräknats till 75 000 kronor per båt eller till sammanlagt 750 000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1948. Marinförvaltningen har hemställt att 250 000 kronor måtte anvisas för ändamålet för nästa budgetår.

För att påbörja större torpedbåtar stå av de för femårsperioden 1942/47 anvisade fartygsbyggnadsanslagen ett belopp av i runt tal 3 397 000 kronor till marinförvaltningens förfogande. Byggnadskostnaden för en dylik torpedbåt, som tidigare beräknats till 4 600 000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1941, har marinförvaltningen enligt det projekt till båten, som nu föreligger utarbetat, beräknat till 5 800 000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1948. Kostnadsökningen har dock angivits innefatta även viss standardförbättring. Beställning av båten har beräknats kunna ske under hösten 1948. Marinförvaltningen har hemställt, att det ytterligare belopp som erfordrades för att färdigställa denna båt, (5 800 000 — 3 397 000 =) i runt tal 2 400 000 kronor, måtte anvisas för nästa budgetår.

Marinförvaltningen har framhållit behovet av mindre minsvepare av ny typ och därvid anført i huvudsak följande.

Enligt av 1948 års riksdag godkända grunder för beräkning av fartygens livslängder skulle huvuddelen av det nu befintliga beståndet av mindre minsvepare avföras ur linjeflottan inom en nära framtid. Den koncentration av ersättningsbyggandet av denna fartygstyp till en mycket kort tidsperiod, som skulle vara nödvändig för att bibehålla det nuvarande beståndet i linjeflottan, vore emellertid förenad med bestämda nackdelar. En till tiden mera likformigt fördelad nybyggnad vore i princip eftersträfvärd och erbjöde bland annat förbättrade möjligheter att följa den tekniska utvecklingen. En successiv förnyelse av beståndet av mindre minsvepare borde därför äga rum och plan härför hade uppgjorts. Enligt denna plan borde under budgetåret 1949/50 igångsättas nybyggnad av två dylika fartyg. Tillkomsten av dessa båtar, som finge karaktären av typbåtar, vore förutsättningen för att serietillverkning vid behov skulle kunna igångsättas utan fördröjning.

Kostnaderna för de föreslagna två minsveparna ha beräknats till sammanlagt 4 000 000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1948. För budgetåret 1949/50 har marinförvaltningen äskat 2 000 000 kronor för att påbörja byggnaderna.

Marinförvaltningen har vidare anmält behov av medel för nybyggnad av vissa träng- m. fl. fartyg. Härom har marinförvaltningen anført i huvudsak följande.

Den utveckling av flottans basorganisation enligt moderna principer, som i viss utsträckning redan påbörjats och om vars fortsättande 1948 års riksdag fattat beslut, ställde ökade krav på båtar för transport av ammunition av olika slag, brännoljor m. m. till förråd och krigsförtöjningsplatser. Av marinförvaltningen tidigare i olika sammanhang gjorda framställningar om medel för anskaffning av pråmar, tankfartyg, oljeläktare m. fl. liknande fartyg för trängtjänst hade i stor utsträckning icke rönt statsmakternas bifall, varför ett stort behov av förnyelse nu föreläge på detta område. Utöver nämnda fartygs-

objekt föreläge behov av torpedbärningsfartyg, dykarbåt, räddningsbåtar samt utbildnings- och transportbåtar.

Marinförvaltningen har lämnat en redogörelse för de mest aktuella behoven av dylika fartyg. Redogörelsen omfattar följande fartyg med anskaffningskostnaderna angivna enligt prisläget den 1 juli 1948.

En självgående vattenbåt för Karlskrona örlogsvarv, 300 000 kronor, avsedd att ersätta två äldre dylika båtar som måste bogseras;

ett tankfartyg för Stockholms örlogsvarv, 600 000 kronor, som ersättning för en äldre oljetankbåt som måste kasseras;

en självgående oljeläktare för Göteborgs örlogsvarv, 200 000 kronor, för att fylla ett behov som hittills fått tillgodoses genom förhyrning;

en ammunitions- och en minpräm för Stockholms örlogsvarv, 450 000 kronor; behov av dylika fartyg hade länge förelegat och ytterligare ökat på grund av större ammunitionsförbrukning och utspridning av förråd och förhöjningsplatser;

en torpedbärningsbåt, 400 000 kronor, för Väst kustens marindistrikt, där dylika fartyg saknas;

en dykarbåt för Stockholms örlogsvarv, 150 000 kronor, för ändamålsenligare dykarutrustning;

en räddningsbåt, 100 000 kronor, för transport av sårade;

en utbildnings- och en transportbåt, 130 000 kronor, för successiv ersättning av äldre båtar, som ur såväl underhålls- som driftsynpunkt i stor omfattning måste förnyas; samt

två flottor till torpedinskjutningsstation för Stockholms örlogsvarv, 40 000 kronor, av kraftigare konstruktion än de nu förefintliga.

De sammanlagda kostnaderna för här angivna träng- m. fl. fartyg ha alltså uppskattats till 2 370 000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1948. Marinförvaltningen har hemställt, att för nästa budgetår måtte anvisas 800 000 kronor för att påbörja de objekt som, när anslagsmedlen bleve tillgängliga, befunes mest erforderliga.

För modernisering av ett antal jagare, minsvepare och ubåtar ha hittills ställts till marinförvaltningens förfogande 12 100 000 kronor respektive 4 000 000 kronor från de för budgetåren 1947/48 och 1948/49 anvisade fartygsbyggnadsanslagen och 4 670 000 kronor från kontot Besparingar å äldre anvisningar, eller sålunda sammanlagt 20 770 000 kronor. Av det från besparingskontot anvisade beloppet avses 970 000 kronor för att möta prisstegringar intill den 1 juli 1947. Marinförvaltningen har preliminärt beräknat, att de sammanlagda kostnaderna för att genomföra ifrågavarande moderniseringsprogram komme att uppgå till omkring 50 390 000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1948. För ändamålet skulle alltså återstå att anvisa omkring 30 000 000 kronor. Marinförvaltningen har hemställt att härav 7 500 000 kronor skulle anvisas för nästa budgetår.

Marinförvaltningen har emellertid ansett vissa moderniseringsarbeten, innefattande stridsledningsorganisation, omdisposition av radioutrymmen m. m., böra utföras å ytterligare fyra jagare. Kostnaderna härför ha beräknats till sammanlagt 5 500 000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1948. För nästa budgetår har marinförvaltningen föreslagit skola för ändamålet anvisas 2 250 000 kronor.

Kustartilleriet.

För budgetåren 1947/48 och 1948/49 ha anvisats tillhoppa 1 945 000 kronor för att påbörja två vedettbåtar och två minutläggare. Totalkostnaderna för fartygen ha beräknats till 3 070 000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1947. Det ytterligare belopp som erfordras för att färdigställa fartygen, (3 070 000—1 945 000 =) 1 125 000 kronor, har *marinförvaltningen* föreslagit skola anvisas för nästa budgetår.

Marinförvaltningen har vidare föreslagit, att för nästa budgetår anvisas medel för att anskaffa och installera motormaskineri i en transportbåt tillhörig Blekinge kustartilleriförsvär och en trafikfärja tillhörig Stockholms kustartilleriförsvär, vilka fartyg för närvarande äro utrustade med ångmaskineri. Kostnaderna härför ha enligt prisläget den 1 juli 1948 beräknats till 130 000 kronor för transportbåten och 70 000 kronor för trafikfärjan, eller alltså tillhoppa 200 000 kronor. Marinförvaltningen har framhållit bland annat att den föreslagna omändringen till motordrift skulle såvitt avser transportbåten medföra en nettovinst av omkring 15 000 kronor per år och beträffande trafikfärjan en nedgång av utgifterna för drivmedel och uppvärmning med omkring 21 000 kronor per år. Hela det för omändringen erforderliga beloppet, 200 000 kronor, har föreslagits skola anvisas för nästa budgetår.

Gemensamma kostnader.

Till försök avseende fartygsmateriel har marinförvaltningen föreslagit samma belopp som för innevarande budgetår, eller 2 000 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår utgör enligt marinförvaltningens äskanden 39 025 000 kronor. Ämbetsverket har hemställt att ett anslag om nämnda belopp måtte anvisas för nästa budgetår och därjämte hemställt om medgivande att få överskrida detta anslag med belopp motsvarande merkostnader på grund av prisstegringar efter den 1 juli 1947 respektive den 1 juli 1948.

I fråga om det under förevarande anslag upplagda kontot Besparingar å äldre anvisningar har marinförvaltningen anmält, att behållningen å desamma vid utgången av budgetåret 1948/49 beräknats uppgå till omkring 1 950 000 kronor.

Överbefälhavaren har i sitt yttrande över försvarets medelsäskanden för nästa budgetår tillstyrkt det begärda anslaget till fartygsbyggnader såsom i huvudsak innefattande medel för fortsatt byggande av redan beslutade fartygsenheter. Det har synts överbefälhavaren angeläget, att ersättningsbyggnad av minsvepare snarast påbörjas samt att trängfartyg anskaffas. Behovet av lämpliga trängfartyg för en effektiv underhållstjänst inom flottans basområden hade ytterligare bestyrkts vid det underhållskrigsspel som avhållits under 1948.

Departementschefen. Inledningsvis har jag redogjort för de budgettekniska principer som enligt min mening böra tillämpas beträffande anskaffningen

av fartygsmateriel från och med nästa budgetår i syfte att dels motverka reservationsanhopningen å fartygsbyggnadsanslaget, dels ock möjliggöra en ur bland andra ekonomiska synpunkter fördelaktigare anskaffningsplanering. Redan enligt hittills tillämpat system har riksdagen efter Kungl. Maj:ts förslag godkänt nybyggnads- och moderniseringsprogram för marinens fartyg enligt kostnadsberäkningar som företetts riksdagen. Inom det fastställda nybyggnadsprogrammet ha de beställningar kunnat utläggas som varit erforderliga för att genomföra programmet. Vad moderniseringsprogrammet beträffar har den takt, i vilken detta program kunnat genomföras, reglerats av storleken av de anslagsmedel som årligen anvisats för moderniseringarna. Jag föreslår nu, att det bemyndigandesystem som tillämpats beträffande nybyggnadsföretagen alltjämt bibehålles. I fråga om moderniseringarna bör av riksdagen årligen utverkas bemyndiganden att medgiva att beställningar må utläggas på materiel, som erfordras för att fullfölja moderniseringsprogrammet, inom visst av riksdagen fastställt belopp. Det anslag som årligen äskas av riksdagen bör beräknas efter behovet att under budgetåret likvidera beställd materiel.

Liksom jag föreslagit beträffande anslaget till anskaffning av tygmateriel m. m. böra de reservationer, som kunna förefinnas på anslaget till fartygsbyggnader för budgetåret 1948/49, överföras till budgetutjämningsfonden, med undantag av ett belopp, som med hänsyn till osäkerheten i beräkningarna av kommande betalningsutfall bör behållas såsom betalningsreserv till Kungl. Maj:ts förfogande.

För *flottan* har av 1948 års riksdag fastställts ett nybyggnadsprogram, som omfattar två jagare av modifierad Öland-typ, tre ubåtar av ny typ och fyra mindre torpedbåtar. Detta program har på sätt framgår av propositionen 1948:208 tidigare kostnadsberäknats till sammanlagt ($2 \times 36\,500\,000 + 24\,000\,000 + 5\,800\,000 =$) 102 800 000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1947. Under det fortsatta arbetet med projektering av ny ubåtstyp har det visat sig, att såsom också antyddes i nämnda proposition kostnaderna, alltjämt enligt prisläget den 1 juli 1947, för de tre ubåtarna nu måste beräknas till 30 000 000 kronor i stället för tidigare angivna 24 000 000 kronor. Totalkostnaderna för 1948 års nybyggnadsprogram beräknas således nu till omkring 108 800 000 kronor. Med hänsyn till önskvärdheten att till en rimlig kostnad erhålla en så effektiv fartygstyp som möjligt anser jag mig kunna godtaga denna kostnadsberäkning.

Till nybyggnadskostnaderna böra också hänföras kostnaderna för de föreslagna konstruktionsändringarna på de i programmet ingående fyra motortorpedbåtarna. Jag tillstyrker ändringarna i båtarnas utformning och har intet att erinra mot kostnaderna, 300 000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1948.

För att påbörja detta nybyggnadsprogram, som alltså skulle draga i kostnader ($108\,800\,000 + 300\,000 =$) 109 100 000 kronor, ha för innevarande budgetår anvisats 13 000 000 kronor, varför enligt de nu gjorda beräkningarna 96 100 000 kronor skulle återstå att anvisa.

Jag tillstyrker, att ytterligare erforderliga medel anvisas för byggandet av den större torpedbåt, till vilken medel i viss omfattning redan finnas anvisade under äldre fartygsbyggnadsanslag. De förbättringar å fartyget som delvis föranleda kostnadsökningen äro betingade av utvecklingens krav på stridsledningsorganisation samt på modern spanings- och navigeringsutrustning. Jag har intet att erinra mot de nu gjorda beräkningarna för denna torpedbåt och beräknar därför ytterligare 2 400 000 kronor för densamma.

Då såsom marinförvaltningen framhållit flertalet av de nu befintliga mindre minsveparna i enlighet med fastställda grunder för beräkning av fartygens livslängder böra avföras ur linjeflottan under de närmaste åren, är en förnyelse av beståndet av dylika fartyg nödvändig. Jag delar marinförvaltningens uppfattning att denna förnyelse icke bör koncentreras till en mycket kort tidsperiod utan ske mera successivt. Ämbetsverkets förslag om att under nästa budgetår igångsätta nybyggnad av två mindre minsvepare av ny typ anser jag mig kunna biträda. Mot kostnadsberäkningarna, 4 000 000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1948, torde intet vara att erinra.

De av marinförvaltningen föreslagna nybyggnaderna av vissa träng-m. fl. fartyg synas i flera fall vara mycket angelägna. I anslutning till marinförvaltningens förslag beträffande dessa fartyg förordar jag, att inom ett belopp av 800 000 kronor åtgärder må vidtagas för att påbörja nybyggnader av ett mindre antal dylika fartyg, avsedda att fylla de behov som kunna visa sig viktigast på detta område.

Det moderniseringsprogram för flottan, till vars påbörjande 20 770 000 kronor anvisats av 1947 och 1948 års riksdagar, omfattar modernisering av ett antal jagare, minsvepare och ubåtar samt ombyggnad av två äldre jagare till minsvepare. Programmet har i dess helhet godkänts av riksdagen. Emellertid ha sedan kostnadsberäkningarna för dessa moderniseringar ursprungligen uppgjordes uppkommit behov av ytterligare förbättringar som väsentligt ökat kostnaderna, såsom stridsledningsorganisation å samtliga fartyg samt därutöver vissa andra förbättringar å ubåtarna. Inom ramen för hittills anvisade medel ha dylika förbättringsarbeten i viss utsträckning redan medgivits. Kostnaderna enligt prisläget den 1 juli 1947 för att genomföra hela programmet beräknade marinförvaltningen i underlaget till medelsaskandena för budgetåret 1947/48 till 23 500 000 kronor. För stridsledningsorganisation beräknades sedermera 12 565 000 kronor enligt samma prisläge, varför totalkostnaderna i underlaget för medelsaskandena för budgetåret 1948/49 angavos till omkring 36 065 000 kronor. Inberäknat de ytterligare förbättringsarbetena på ubåtarna beräknas totalkostnaderna nu enligt prisläget den 1 juli 1948 preliminärt till 50 390 000 kronor. Då 20 770 000 kronor redan anvisats för ändamålet, skulle alltså enligt dessa beräkningar ytterligare erfordras omkring 30 000 000 kronor för att fullfölja programmet. Marinförvaltningen har hemställt, att härav 7 500 000 kronor skulle anvisas för nästa budgetår.

I de medel som redan anvisats av riksdagen för detta moderniserings-

program ingå även kostnader för att införa den nya stridsledningsorganisationen på en del av de i programmet ingående fartygen. Jag förordar, att anordningar vidtagas för dylik organisation på samtliga i programmet ingående fartyg.

De ubåtar som ingå i moderniseringsprogrammet ha alla levererats inom en tidrymd av fem år och komma därför alla att under en relativt kort tidsperiod falla för åldersstrecket. En ersättningsbyggnad i en takt, avpassad efter beräknade livslängder för dessa båtar, torde icke vara lämplig eller ens möjlig. Det är därför nödvändigt att räkna med att fartygen måste behållas längre än som svarar mot livslängdsberäkningen. För att deras stridsvärde därvid skall kunna bibehållas och anpassas efter teknikens utveckling är det nödvändigt att de moderniseras i erforderlig omfattning. Jag har med hänsyn härtill intet att erinra mot att ytterligare medel beräknas för ubåtarnas modernisering.

Mot de nu framlagda beräkningarna av kostnaderna för att genomföra moderniseringsprogrammet har jag ingen erinran. Utöver tidigare anvisade medel beräknar jag därför ytterligare 30 000 000 kronor för moderniseringsarbeten.

Liksom beträffande de i nybyggnadsprogrammet ingående fyra mindre torpedbåtarna tillstyrker jag marinförvaltningens förslag, att även de sex nu under byggnad varande mindre torpedbåtarna erhålla ändrad utformning. Kostnaderna härför ha beräknats till sammanlagt 450 000 kronor, mot vilken beräkning jag icke har något att erinra. De medel om 250 000 kronor som marinförvaltningen äskat för nästa budgetår för ifrågavarande ändamål torde böra helt beräknas för de här avsedda sex båtarna.

Ett nytt moderniseringsprogram som marinförvaltningen nu föreslår innefattar införande av modern stridsledningsorganisation på ett antal modifierade stadsjagare och de nyligen färdigställda landskapsjagarna samt därutöver anskaffningar och ombyggnader för modern spanings- och navigeringsutrustning på nämnda stadsjagare till en sammanlagd kostnad av 5 500 000 kronor. Jag tillstyrker att dessa moderniseringar utföras. I enlighet med marinförvaltningens förslag böra för ändamålet beräknas 2 250 000 kronor för nästa budgetår.

För de moderniseringsarbeten som jag sålunda tillstyrkt har marinförvaltningen alltså för nästa budgetår äskat sammanlagt (7 500 000 + 250 000 + 2 250 000 =) 10 000 000 kronor.

Vad *kustartilleriet* beträffar torde dess nybyggnadsprogram, som omfattar två minutläggare och två vedettbåtar och kostnadsberäknats till totalt 3 070 000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1947, böra fortsättas under nästa budgetår.

Av de föreslagna moderniseringsarbetena på *kustartilleriet* tillhörig båtmateriel kan jag tillstyrka förslaget beträffande trafikfärjan för Stockholms kustartilleriförsvar. Kostnaden för detta moderniseringsarbete, 70 000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1948, bör beräknas för nästa budgetår.

I fråga om *gemensamma kostnader* tillstyrker jag, att försök avseende fartygs-

materiel under nästa budgetår bedrivs inom en kostnadsram av 2 000 000 kronor.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit skulle förslag beträffande nybyggnad av fartygsmateriel som nu bör föreläggas riksdagen för godkännande omfatta kostnadsökningar från 102 800 000 kronor till 109 100 000 kronor eller med 6 300 000 kronor på det tidigare godkända nybyggnadsprogrammet för flottan, merkostnader å 2 400 000 kronor för en större torpedbåt, nybyggnad av två mindre minsvepare till en sammanlagd kostnad av 4 000 000 kronor och påbörjande av nybyggnad av träng- m. fl. fartyg inom en kostnadsram av 800 000 kronor.

Det bemyndigande som skulle utverkas av riksdagen med avseende på moderniseringsarbetena bör, oavsett att 1948 års riksdag redan godkänt flottans moderniseringsprogram till större omfattning än som svarar mot hittills anvisade medel, bestämmas till ett belopp som möjliggör för marinförvaltningen att utlägga beställningar för programmets genomförande i önskvärd takt. Sammanlagt för flottan och kustartilleriet har marinförvaltningen för moderniseringar i den omfattning jag ansett mig kunna tillstyrka dem äskat anslagsmedel för nästa budgetår å 10 070 000 kronor. I bemyndigandet bör även inräknas det för försök avseende fartygsmateriel beräknade beloppet om 2 000 000 kronor. Jag anser, att bemyndigandebeloppet i princip kan beräknas efter dessa grunder men föreslår, för att inrymma en mindre marginal för oförutsedda förskjutningar i programmet, ett belopp av 15 000 000 kronor.

Utöver dessa bemyndiganden föreligga vid ingången av nästa budgetår också de beställningsbemyndiganden som motsvaras av då indragna reservationer på 1947/48 och 1948/49 års anslag.

Behovet av anslagsmedel under nästa budgetår för att täcka likvider på beställningar som hänföra sig till anslag till fartygsbyggnader för budgetåren 1947/48 och 1948/49 och till de beställningsbemyndiganden som kunna komma att medgivas för budgetåret 1949/50 uppskattar jag till 30 000 000 kronor. Anslagshöjningen utgör 10 000 000 kronor. Såsom jag förut anfört förordar jag att såsom betalningsreserv till Kungl. Maj:ts disposition bibehållas en del, förslagsvis 25 000 000 kronor, av de reservationer som kunna komma att föreligga den 30 juni 1949.

Under åberopande av vad jag sålunda anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) i den omfattning som i det föregående angivits godkänna programmen för nybyggnad av fartyg för marinen;
- b) enligt de grunder som i det föregående angivits bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva att under budgetåret 1949/50 beställningar må utläggas på arbeten och materiel för moderniseringar av marinens fartyg inom en kostnadsram av 15 000 000 kronor;
- c) till *Marinen: Fartygsbyggnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 30 000 000 kronor.

[90.] 68. Marinen: Anskaffning av artillerimateriel m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	16 700 000	7 631 409
1948/49 (statsliggaren s. 248) ..	15 000 000	
1949/50 (förslag)	20 000 000	

Från detta anslag bestridas samtliga kostnader för anskaffning av teknisk materiel för marinen, med undantag av fartyg, samt för försök med dylik materiel.

Marinförvaltningen har i sina medelsäskanden för nästa budgetår anfört vissa synpunkter på frågan om den budgetmässiga regleringen av materielanskaffningen under förevarande anslag. Ämbetsverket har härvid framhållit, att man för huvuddelen av materielen numera icke syntes kunna räkna med kortare anskaffningstid än två år. Med hittillsvarande system för medelsanvisning och med successiva utbetalningar på beställningarna, måste vid varje budgetårs ingång förefinnas en reservation lika stor som de årligen genomsnittligt anvisade beloppen. Marinförvaltningen beräknade, att under anslaget den 1 juli 1949 komme att förefinnas en reservation å omkring 26 miljoner kronor, varav 24 miljoner kronor beräknades vara bundna genom utlagda beställningar. För att framdeles kunna i möjligaste mån nedbringa reservationerna erfordrades enligt marinförvaltningens mening övergång till ett system, där medlen i större utsträckning än hittills anvisades i form av årliga kvoter anslutna till bemyndiganden för marinförvaltningen att utlagga större, flera år omspännande beställningar.

Marinförvaltningen har hemställt, att under anslaget för nästa budgetår måtte anvisas ett belopp av 25 220 000 kronor, varav till materielanskaffning 24 890 000 kronor och till vissa försök 330 000 kronor, ävensom att ämbetsverket måtte bemyndigas att på en gång utlagga nya beställningar inom en kostnadsram av ytterligare 18 329 000 kronor. För att erhålla erforderlig överblick över behovet av medel för att täcka redan lämnade och nu äskat bemyndigande har marinförvaltningen uppgjort en plan häröver. Enligt denna plan, vilken avsåges att rättas varje år med hänsyn till det aktuella anskaffningsläget, skulle för täckning av redan tidigare beviljade och nu äskade bemyndiganden för budgetåren 1950/53 erfordras respektive 11 527 000 kronor, 8 992 000 kronor och 1 850 000 kronor.

Det torde icke vara lämpligt eller erforderligt att i detta sammanhang lämna en detaljerad redogörelse för marinförvaltningens förslag. I det följande anges därför endast de olika anskaffningsobjekten och i korthet motiveringarna för desamma. Närmare upplysningar om förslagen torde få inhämtas genom handlingarna i ärendet.

Det för nästa budgetår till materielanskaffning äskade beloppet och det för samma budgetår äskade bemyndigandet fördelas enligt marinförvaltningens förslag på följande huvudgrupper.

	Anslag kronor	Bemyndigande kronor
Artillerimateriel	6 925 000	6 400 000
Torpedmateriel	4 350 000	5 325 000
Minmateriel	1 200 000	554 000
Nautisk materiel	45 000	—
Teleteknisk materiel	10 953 000	5 650 000
Motorfordon	322 000	—
Ingenjörmateriel	1 095 000	400 000
Summa kronor	24 890 000	18 329 000

Den av marinförvaltningen föreslagna anskaffningen av artillerimateriel avser till största delen ett fullföljande av den materielanskaffning, som ägt rum under de senaste åren. För sådana ändamål upptager förslaget anslagsbehov för nästa budgetår av 3 595 000 kronor och bemyndigande att därutöver utlägga beställningar inom belopp om sammanlagt 2 350 000 kronor.

Såsom nya utgiftsändamål har ämbetsverket upptagit vissa kompletteringar och ändringar av fartygsartilleriets eldledningsmateriel, anskaffning av förrådsammunition till fyra nya torpedbåtar och vissa under modernisering varande fartyg, täckande av brister i förrådsbehovet av artilleriammunition för flottan och kustartilleriet, anskaffning av vissa detaljer till ammunition för flottan och kustartilleriet samt nya tändrör för viss luftvärnsammunition för kustartilleriet, utbyte av pjäser i visst medelsvårt kustartilleribatteri ävensom anskaffning av automatsikten för sjöfrontspjäser, specialammunition och sprängmateriel för kustartilleriet samt materiel för indikering och mätning av radioaktiv strålning.

Beträffande berörda eldledningsmateriel har marinförvaltningen anført, att erfarenheterna visat att den nu befintliga materielen borde i vissa avseenden ändras och kompletteras, varigenom möjligheterna att insätta visst artilleri mot luftmål väsentligt skulle ökas. Marinförvaltningen beräknade att för en första anskaffning erfordrades 320 000 kronor, varav 120 000 kronor borde anvisas för budgetåret 1949/50 och 200 000 kronor beräknas i bemyndigande.

Den förenämnda förrådsammunitionen till de nya torpedbåtarna och under modernisering varande fartygen — ett antal jagare och större minsvepare — avses för artilleripjäser av ny konstruktion. Marinförvaltningen har beräknat kostnaderna för ammunitionen till 820 000 kronor för torpedbåtarna och 1 600 000 kronor för de övriga fartygen, varav 410 000 kronor respektive 1 100 000 kronor föreslagits skola anvisas för nästa budgetår. Ämbetsverket har emellertid hemställt om bemyndigande att på en gång beställa ammunition för de större beloppen och därför i bemyndiganden utöver anslagsbeloppen räknat med tillhopa 910 000 kronor.

Kostnaderna för den anskaffning av artilleriammunition, som för närvarande ansetts erforderlig för att täcka förefintliga brister i förrådsbehovet, har marinförvaltningen beräknat till 790 000 kronor för flottan och 5 000 000 kro-

nor för kustartilleriet. För nästa budgetår borde för ändamålet anvisas 400 000 kronor respektive 250 000 kronor. Ämbetsverket har emellertid hemställt om bemyndigande att på en gång beställa dylik ammunition för flottan för hela det beräknade beloppet och för kustartilleriet för ett belopp av 1 000 000 kronor, eller, utöver anslagsbeloppen, tillhoppa 1 140 000 kronor.

Kostnaderna för den föreslagna anskaffningen av ammunitionsdetaljer har marinförvaltningen preliminärt beräknat till 3 600 000 kronor för flottan. För att täcka det mest trängande behovet erfordrades 800 000 kronor, för vilket belopp ämbetsverket borde bemyndigas att på en gång utlägga beställningar. För nästa budgetår borde för ändamålet anvisas 180 000 kronor.

För kustartilleriet ha kostnaderna för motsvarande anskaffning av ammunitionsdetaljer beräknats till omkring 1 730 000 kronor. Marinförvaltningen har hemställt, att för nästa budgetår måtte för ändamålet anvisas ett belopp av 75 000 kronor. Ämbetsverket borde emellertid bemyndigas att på en gång utlägga beställningar för 400 000 kronor.

Sammanlagt för dessa ammunitionsdetaljer begär marinförvaltningen sålunda bemyndigande om 945 000 kronor utöver anslagsbeloppen.

Beträffande den planerade anskaffningen av nya tändrör för viss luftvärnsammunition för kustartilleriet har marinförvaltningen framhållit, att en inom försvaret nyligen verkställd utredning givit vid handen, att ett utbyte av nuvarande tändrör mot rör av ny typ skulle i vad avsåge vissa luftvärnspjäser väsentligt bidra till att öka pjäsernas eldverkan och därmed minska den erforderliga ammunitionsinsatsen. Marinförvaltningen beräknade kostnaderna för anskaffning av de nya tändrören till 780 000 kronor, varav 75 000 kronor borde anvisas för nästa budgetår. Beställning borde emellertid få på en gång utläggas för 255 000 kronor utöver anslagsbeloppet.

Kostnaderna för föreslaget utbyte av pjäser i visst medelsvårt kustartilleribatteri har marinförvaltningen beräknat till omkring 850 000 kronor, varvid ämbetsverket utgått från att kanontorn jämte kanoner från utrangerade fartyg skulle komma till användning. Medelsanvisningen för ändamålet har ansetts kunna uppdelas på tre budgetår. För nästa budgetår har marinförvaltningen föreslagit skola för ändamålet anvisas 300 000 kronor. Beställning borde emellertid få på en gång utläggas för ytterligare 400 000 kronor.

Vad avser de förenämnda automatsiktarna har marinförvaltningen anført, att, enligt vad inspektören för kustartilleriet framhållit, en modernisering av fasta, medelsvåra och lätta sjöfrontspjäser genom utrustning med moderna automatsikten vore av största värde. För nästa budgetår borde för ändamålet anvisas 200 000 kronor samt ämbetsverket bemyndigas att på en gång utlägga beställning för ytterligare 200 000 kronor.

Den föreslagna anskaffningen av specialammunition och sprängmateriel har angivits skola utgöra en första åtgärd för att täcka härutinnan befintliga brister vid kustartilleriet. Marinförvaltningen har föreslagit att för nästa budgetår anvisas 200 000 kronor för detta ändamål.

För berörda anskaffning av materiel för indikering och mätning av radioaktiv strålning slutligen har marinförvaltningen för nästa budgetår äskat ett belopp av 20 000 kronor.

Av marinförvaltningen äskade anslagsmedel och begärda bemyndiganden för dessa nya anskaffningsändamål uppgå således till 3 330 000 kronor respektive 4 050 000 kronor.

I fråga om torpedanskaffningen får jag erinra om att Kungl. Maj:t erhållit bemyndigande av 1946 års riksdag att medgiva utläggande av beställningar å torpeder intill ett belopp av 3 000 000 kronor. Detta bemyndigande har i sin helhet utnyttjats. För bestridande av kostnaderna för anskaffningen ha av 1947 och 1948 års riksdagar anvisats tillhoppa 1 500 000 kronor. Marinförvaltningen har räknat med ett ytterligare medelsbehov för nästa budgetår av 1 200 000 kronor.

Med stöd av bemyndigande av 1948 års riksdag har Kungl. Maj:t medgivit marinförvaltningen att utlagga beställningar dels av torpeder inom en kostnadsram av 1 650 000 kronor, dels ock av material till ytterligare torpeder inom en kostnadsram av 425 000 kronor. Beställningen av torpederna, för vilken av innevarande budgetårs anslag avsetts ett belopp av 250 000 kronor, har beräknats för nästa budgetår kräva en medelsanvisning av 575 000 kronor. Beställningen av material till torpeder åter har marinförvaltningen föreslagit skola helt täckas genom en medelsanvisning å 425 000 kronor för nästa budgetår. Marinförvaltningen har vidare hemställt att få på en gång utlagga beställning å torpeder av nämnda material inom en kostnadsram av 1 450 000 kronor, varav för nästa budgetår borde anvisas ett belopp av 425 000 kronor.

Marinförvaltningen har hemställt, att under nästa budgetår få utlagga beställningar, förutom å nyssnämnda torpeder, å ytterligare torpeder, kostnadsberäknade till 5 625 000 kronor. För nästa budgetår borde av detta belopp anvisas 1 325 000 kronor.

För ändringar å befintlig torpedmateriel och för smärre anskaffningar har marinförvaltningen för nästa budgetår beräknat ett belopp av 400 000 kronor.

Den av marinförvaltningen föreslagna medelsanvisningen till minmateriel avser fortsatt anskaffning av s. k. avståndsmått, anskaffning av viss min- och minsvepningsmateriel samt modernisering av viss minmateriel.

Anskaffning av nautisk materiel avser i huvudsak materiel av ny konstruktion, såsom kikare, sextanter, kompasser m. m.

Den av marinförvaltningen föreslagna anskaffningen av teleteknisk materiel avser till största delen radarmateriel. Marinförvaltningen har anfört, att ändrad anskaffningsform för denna materiel komme att medföra väsentligt större kostnader och längre leveranstider än man tidigare haft att räkna med samt nödvändiggjorde större beställningar av mindre antal typer. De tidigare uppgjorda anskaffningsprogrammen måste därför ändras i fråga om typvalet av anläggningar och komme att bli i hög grad försenade. För anskaffning av radarmateriel har marinförvaltningen för nästa budgetår äskat

tillhopa 6 918 000 kronor ävensom hemställt om bemyndigande att på en gång utlägga beställningar å dylik materiel för ytterligare 5 400 000 kronor. Marinförvaltningen har vidare för nästa budgetår äskat tillhopa 2 220 000 kronor för anskaffning av radiomateriel samt hemställt om bemyndigande att på en gång utlägga beställning å sådan materiel för ytterligare 250 000 kronor. Av återstoden av det för nästa budgetår äskade beloppet avses för telefonmateriel 565 000 kronor och för hydroakustisk materiel 1 250 000 kronor.

Vad angår anskaffningen av motorfordon får jag erinra att Kungl. Maj:t av de för budgetåren 1946/47 och 1947/48 anvisade anslagen ställt tillhopa 1 420 000 kronor till marinförvaltningens förfogande för anskaffning av terränggående motorfordon för kustartilleriet, varjämte ämbetsverket med stöd av bemyndiganden av 1947 och 1948 års riksdagar medgivits utlägga beställningar å motorfordon inom ramen för ytterligare tillhopa 500 000 kronor. Marinförvaltningen har framhållit att genom inköp från utlandet viss besparing uppkommit å det för ifrågavarande anskaffning ursprungligen beräknade beloppet men att det ännu icke vore möjligt att exakt angiva denna besparing. Ämbetsverket räknade med att för nästa budgetår 300 000 kronor skulle vara erforderligt för betalning av beställda motorfordon.

Härjämte har marinförvaltningen äskat 22 000 kronor till förnyelse av ekonomimotorfordon vid marinen.

Av de för ingenjörmateriel beräknade beloppen avse 765 000 kronor i anslagsmedel i huvudsak att möjliggöra att redan igångsatta anskaffningar och omändringsarbeten m. m. fullföljas. Såsom nya utgiftsändamål har marinförvaltningen upptagit böjliga manöverledningar till ventiler å örlogsfartyg, anordnande av ny uppställningsplats för strålkastare på kustjagare, utbyggnad av minskyddsanläggningar på flottans fartyg och anskaffning av mobil lyftkran för Göteborgs örlogsvär.

Den förenämnda anordningen med böjliga manöverledningar har avsetts skola utföras på samtliga egentliga stridsfartyg och beräknats draga en kostnad av sammanlagt 200 000 kronor. För nästa budgetår har marinförvaltningen för ändamålet äskat ett belopp av 40 000 kronor.

Beträffande det anmälda behovet av nya uppställningsplatser för strålkastare har marinförvaltningen anført, att artilleristrålkastarna på vissa fartyg vore olämpligt placerade. Kostnaderna för anordnande av nya uppställningsplatser för två kustjagare ha beräknats till 15 000 kronor per jagare, eller tillhopa 30 000 kronor, vilket belopp föreslagits skola anvisas för nästa budgetår.

Den föreslagna utbyggnaden av minskyddsanläggningar på flottans fartyg sammanhänger, enligt vad marinförvaltningen anført, med den allt större fulländning som magnetminan nått och som medfört, att den ursprungligen använda anordningen för minskydd ansetts numera icke vara till fyllest. För utbyggnad av minskyddsanläggningarna ha kostnaderna preliminärt beräknats till 1 800 000 kronor. Medelsanvisning för ändamålet har ansetts kunna uppdelas på flera budgetår, varvid beställning av erforderlig maskinell utrust-

ning borde utläggas under första budgetåret. Marinförvaltningen har hemställt, att för nästa budgetår måtte anvisas ett belopp av 200 000 kronor och att ämbetsverket måtte bemyndigas att på en gång utlägga beställning å materiel för ytterligare 400 000 kronor.

Kostnaderna för förenämnda lyftkran slutligen ha beräknats till omkring 60 000 kronor, vilket belopp marinförvaltningen föreslagit skola anvisas för nästa budgetår.

För dessa nya anskaffningsändamål under gruppen ingenjörmateriel har marinförvaltningen alltså äskat anslagsmedel om 330 000 kronor och begärt bemyndigande därutöver om 400 000 kronor.

Av det till vissa försök äskade beloppet avses 80 000 kronor för artilleriemateriel, 70 000 kronor för min-, svep- och sjunkbombmateriel, 100 000 kronor för teleteknisk materiel samt 80 000 kronor för ingenjörmateriel.

Som ett särskilt reservationsanslag har marinförvaltningen för nästa budgetår äskat medel för ersättningsanskaffning av vissa kustartilleribatterier. Härom inhämtas av ämbetsverkets framställning bl. a. följande.

1945 års försvarskommitté hade föreslagit, att under den tioårsperiod, inom vilken av kommittén förordade organisationsförändringar borde genomföras, skulle anskaffas ett antal nya 10,5 cm kanonbatterier, avsedda att ersätta vissa förslitna batterier av mindre kaliber inom Stockholms kustartilleriförsvar. Marinförvaltningen ansåge emellertid, att det vore nödvändigt att förslitna pjäser ersattes snabbare och räknade därför med en mer omfattande anskaffning under samma period samt en annan uppställning av pjäserna än försvarskommittén räknat med. Med marinförvaltningens förslag skulle även vissa viktiga batterier inom Blekinge och Göteborgs kustartilleriförsvar kunna ombestyckas med nya 10,5 cm pjäser. Beställning borde dock till en början utläggas endast å ett mindre antal batterier. Kostnaderna för dessa batterier beräknades till 8 900 000 kronor. För budgetåret 1949/50 erfordrades härav 2 000 000 kronor för erforderliga förskott till leverantörer och till förberedande åtgärder. Ämbetsverket borde emellertid bemyndigas att på en gång utlägga beställningar för det större beloppet, eller för ytterligare 6 900 000 kronor.

Marinförvaltningen har vidare föreslagit anskaffning av ett automatiskt 15,2 cm kanonbatteri, avsett att ersätta ett med äldre pjäsmateriel bestyckat batteri. Kostnaderna för denna anskaffning beräknade ämbetsverket till 10 600 000 kronor. För budgetåret 1949/50 erfordrades härav 2 150 000 kronor för erforderliga förskott till leverantörer och till förberedande arbeten. Ämbetsverket borde emellertid bemyndigas att på en gång utlägga beställningar för det större beloppet, eller för ytterligare 8 450 000 kronor.

Marinförvaltningen har i anslutning härtill hemställt, att för nästa budgetår måtte anvisas ett reservationsanslag av $(2\,000\,000 + 2\,150\,000 =) 4\,150\,000$ kronor till ersättningsanskaffning av kustartilleribatterier samt att ämbetsverket måtte bemyndigas att på en gång utlägga beställningar å dylik materiel för ytterligare $(6\,900\,000 + 8\,450\,000 =) 15\,350\,000$ kronor.

Marinförvaltningen har för nästa budgetår beräknat de på marinen belöpande kostnaderna för verksamheten vid den genom Kungl. Maj:ts beslut den

19 mars 1948 inom flygförvaltningen inrättade försvarets robotvapenbyrå till 1 521 000 kronor. Ämbetsverket har föreslagit, att detta belopp anvisas såsom ett särskilt reservationsanslag under marinen.

Överbefälhavaren har i yttrande över försvarets medelsäskanden anført, att en förnyelse av kustartilleriets pjäsmateriel med hänsyn till dess ålder borde snarast påbörjas, men ansett, att frågan huruvida de till nyanskaffning föreslagna pjäserna skulle utnyttjas på föreslaget sätt borde ytterligare utredas. Mot anslagsäskandena i övrigt i förevarande del har överbefälhavaren intet haft att erinra.

Departementschefen. Såsom jag inledningsvis anført är jag icke beredd att för reglering av anskaffningar under detta anslag nu föreslå en övergång till ett bemyndigandesystem som skulle innefatta även reglering av reservationerna under anslaget. Jag har förutsatt, att frågan härom skulle närmare övervägas av marinförvaltningen i samråd med försvarets civilförvaltning. Däremot anser jag det lämpligt att, såsom marinförvaltningen nu föreslagit, bemyndigandena givas förhållandevis större omfattning än som hittills förekommit.

De anskaffningar samt kompletteringar och ändringar av materiel, som marinförvaltningen föreslagit skola genomföras eller påbörjas under nästa budgetår med anlåtande av medel under anslaget till anskaffning av artillerimateriel m. m. eller i anslutning till detta anslag begärda bemyndiganden, har jag funnit vara av den angelägna natur att jag i huvudsak kan biträda ämbetsverkets förslag härutinnan. Ej heller ger mig förslaget beträffande forskning och försök anledning till erinran.

Jag delar överbefälhavarens och marinmyndigheternas uppfattning om behovet av en förnyelse av kustartilleriets pjäsmateriel. Vid sidan av de åtgärder för effektivisering av kustartilleriförsvaret genom överföring dit av pjäsmateriel från utrangerade fartyg som också föreslås torde även nyanskaffning böra ske i viss omfattning. Jag tillstyrker därför att marinförvaltningen bemyndigas utlägga beställningar på moderna pjäser. Utan att nu taga slutlig ställning till frågan vilka pjäser som böra anskaffas föreslår jag, att bemyndigandet tills vidare begränsas till det belopp, som marinförvaltningen beräknat för 15,2 cm batteriet. Vid frågans slutliga bedömande, vilket bör få ankomma på Kungl. Maj:t, bör avseende bl. a. fästas vid den takt, i vilken anskaffningen beräknas kunna ske. Frågan om placeringen av batterier som anskaffas torde såsom överbefälhavaren framhållit böra ytterligare övervägas. Kostnaderna för ifrågavarande anskaffning böra bestridas av förevarande anslag.

Jämväl de på marinen belöpande kostnaderna för försök med och anskaffning av robotvapenmateriel, mot vilka jag icke funnit anledning till erinran, böra bestridas av förevarande anslag.

För de ändamål, som jag sålunda tillstyrkt skulle bestridas från

förevarande anslag, har marinförvaltningen äskat i anslag och bemyndiganden att därutöver utlägga beställningar (25 220 000 + 2 150 000 + 1 521 000 =) 28 891 000 kronor respektive (18 329 000 + 8 450 000 =) 26 779 000 kronor, eller tillhoppa 55 670 000 kronor. Med hänsyn till att i vissa fall materielkonstruktionerna ännu icke äro fullt klara samt därtill att materialbrister och svårigheter att anvisa erforderlig valuta kunna antagas komma att fördröja anskaffningsprogrammen anser jag det icke sannolikt att vare sig för utbetalningar eller beställningar kunna under nästa budgetår tagas i anspråk så stora belopp. För att emellertid möjligheterna till anskaffningar skola kunna tillvaratagas, där de yppa sig, bör enligt min mening det sammanlagda beloppet icke alltför hårt beskäras. Jag föreslår, att den totala ram, inom vilken anskaffningar må bindas under nästa budgetår, bestämmes till 50 miljoner kronor.

Behovet av betalningsmedel för likvidering av beställningar, som utlagts med anlitan av tidigare lämnade beställningsbemyndiganden utöver anslag, samt för nybeställningar och övriga utgifter å anslaget under nästa budgetår inom ramen för dessa 50 miljoner kronor torde enligt min mening icke komma att överstiga 20 miljoner kronor. Jag föreslår därför, att anslaget upptages till sistnämnda belopp samt att bemyndigande utverkas av riksdagen att medgiva att därutöver beställningar å materiel må utläggas inom en kostnadsram av 30 miljoner kronor. Anslagshöjningen utgör 5 000 000 kronor.

Under återopande av vad jag sålunda anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) till *Marinen: Anskaffning av artillerimateriel m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 20 000 000 kronor;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva att därutöver beställningar å materiel må utläggas inom en kostnadsram av 30 000 000 kronor.

[91.] 69. **Marinen: Underhåll av fartyg m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	25 700 000	26 196 919
1948/49 (statsliggaren s. 251) ..	23 800 000	
1949/50 (förslag)	25 300 000	

Av *marinförvaltningens* skrivelse med anslagsäskanden för nästa budgetår framgår, att lokalmyndigheterna beräknat ett sammanlagt medelsbehov för underhåll av flottans fartyg m. m. av 18 050 650 kronor. Marinförvaltningen har emellertid anfört, att ämbetsverket funnit det av örlogsvärven beräknade medelsbehovet för underhåll av fartyg och båtar vid oförändrat prisläge och med oförändrad utrustning på stridsfartygen kunna minskas med 1 175 000 kronor. Å andra sidan räknade marinförvaltningen med att installation av radar, stridsledningsorganisation, asdic m. m. komme att med-

föra en ökning av underhållskostnaderna för fartygen med omkring 300 000 kronor. Marinförvaltningen beräknade vidare under berörda anslagspost ett medelsbehov av 2 586 000 kronor för omsättning av ackumulatorbatterier, rustning av moderniserade fartyg, förvaring och underhåll av vissa inventarier och viss utredning ombord på avrustade fartyg, administration vid ämbetsverket m. m. Det sammanlagda medelsbehovet för underhåll av flottans fartyg m. m. skulle alltså enligt marinförvaltningens beräkningar utgöra ($18\,050\,650 - 1\,175\,000 + 300\,000 + 2\,586\,000 =$) i runt tal 19 760 000 kronor.

Marinförvaltningen har beräknat medelsbehovet för underhåll av kustartilleriets materiel m. m. med utgångspunkt från det av ämbetsverket för innevarande budgetår äskade beloppet, 3 810 000 kronor. Till detta belopp borde läggas 70 000 kronor, motsvarande beräknad ökning av transportkostnaderna. Det sammanlagda medelsbehovet för underhåll av kustartilleriets materiel m. m. har marinförvaltningen alltså angivit till ($3\,810\,000 + 70\,000 =$) 3 880 000 kronor.

De för marinen gemensamma kostnader, som bestridas från detta anslag, har marinförvaltningen beräknat till 153 000 kronor, varav för årsprov med ammunition m. m. 95 000 kronor, för underhåll av motorfordon 38 000 kronor samt för underhåll av den övnings- och utbildningsmateriel, som ej underhålls genom örlogsvarvens försorg, 20 000 kronor.

För bestridande av beredskapskostnader vid marinverkstäderna har marinförvaltningen beräknat samma belopp som för ändamålet anvisats för innevarande budgetår, eller 1 800 000 kronor.

Enligt marinförvaltningens beräkningar skulle således det sammanlagda medelsbehovet under anslaget uppgå till ($19\,760\,000 + 3\,880\,000 + 153\,000 + 1\,800\,000 =$) 25 593 000 kronor.

I skrivelse den 22 december 1948 har marinförvaltningen hemställt, att till förstärkning av de för underhåll av kustartilleriets materiel avsedda medlen måtte anvisas ytterligare 150 000 kronor.

Departementschefen. Marinförvaltningen har enligt det anförda för nästa budgetår äskat ett anslag, som med i runt tal 1 950 000 kronor överstiger årets anslag. Det ökade medelsbehovet föranledes delvis därav, att underhållsmedel måste beräknas för de nya kryssarna och för den tekniskt komplicerade materiel för stridsledning m. m., som under senaste tid i stor omfattning tillförts marinen. Marinförvaltningen har vidare räknat med att inventarier och utrustning tillhörande avrustade fartyg av beredskapsskal skola förvaras ombord å fartygen i större omfattning än tidigare varit fallet.

Det är tydligt att en avsevärd uppräknig av anslaget är erforderlig, om materielen skall kunna tillfredsställande underhållas och beredskapen i tillräcklig omfattning upprätthållas. Jag föreslår med beaktande härav, att anslaget uppföres med ett belopp av 25 300 000 kronor, innebärande en anslagshöjning med 1 500 000 kronor.

Fråga har uppkommit, om icke kostnader för att avhjälpa skador, som

åsamkats marinens fartyg genom haveri som icke orsakats av normalt slitage, skulle till någon del belasta marinens underhållsanslag och icke som hittills helt bestridas av anslaget till oförutsedda utgifter. Marinförvaltningen har av given anledning framlagt sina synpunkter på denna fråga i en skrivelse den 16 november 1948. I händelse av beslut i antydd riktning har marinförvaltningen efter viss grund uppskattat de årliga utgifter som sålunda skulle komma att belasta underhållsanslaget till 150 000 kronor. Ärendet är för närvarande föremål för remissbehandling. Frågan torde framdeles komma att föreläggas riksdagen. Anslaget sådant jag här beräknar det torde komma att lämna utrymme för haverikostnader i viss omfattning, om övervägandena skulle visa att det tänkta redovisnings sättet är lämpligt.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Underhåll av fartyg m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 25 300 000 kronor.

Fastigheter.

[92.] 70. *Marinen: Ersättning till försvarets fastighetsfond: Marinens delfond.*

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	1 6 763 000	6 588 960
1948/49 (statsliggaren s. 251) ..	6 898 000	
1949/50 (beräknat belopp)	7 400 000	

Under åberopande av vad jag anført vid behandlingen av motsvarande anslagsfråga för armén hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Marinen: Ersättning till försvarets fastighetsfond: Marinens delfond* för budgetåret 1949/50 beräkna ett förslagsanslag av 7 400 000 kronor.

[93.] 71. *Marinen: Bortsprängning av grund invid Karlskrona.* I sina medelsåskanden till kapitalbudgeten för budgetåret 1948/49 anmälde *marinförvaltningen* behov av medel för bortsprängning av grund utanför Drottninghallskajen i Karlskrona och anförde därom följande.

Angöringen av Drottninghallskajen med större fartyg vore mycket svår med anledning av de två grund, vilka utifrån delvis stängde infarten. Vid flera tillfällen hade allvarliga tillbud till grundstötningar förekommit. Vid vissa vindar vore svårigheterna och riskerna vid angöringen synnerligen stora. I början av november 1945 hade en olycka inträffat vid bogseringsarbeten utanför kajen. Vid tillfället hade rått hård vind, vilken pressat fartygen mot grunden. Vid de manövrer, som utförts i den trånga passagen mellan grunden och kajen för att förflytta ett större fartyg från den intilliggande utrustningspiren, hade en av de deltagande bogserbåtarna dragits omkull av en bogserwire och sjunkit, varvid två man drunknat. För att

¹ Anslaget för budgetåret 1947/48 är icke direkt jämförbart med senare anslag, enär från och med budgetåret 1948/49 inrättats en ny delfond av försvarets fastighetsfond, Befästningars delfond.

söka förebygga olyckor och olyckstillbud av förenämnda slag borde grunden avlägsnas i sådan omfattning och till sådant djup, att även större fartyg för egen maskin kunde passera till och från anööringsplatserna i lämpliga riktningar. Marinförvaltningen vore av den uppfattningen, att i första hand det mindre grundet borde avlägsnas.

I sina medelsäskanden till kapitalbudgeten för nästa budgetår har *fortifikationsförvaltningen* ånyo upptagit förslaget om bortsprängning av det mindre grundet och i anslutning därtill hemställt, att för ändamålet måtte anvisas ett anslag av 131 000 kronor.

Departementschefen. Såsom av det anförda framgår försvåras angöringen av ifrågavarande kaj i hög grad genom förekomsten av grund utanför densamma. Denna omständighet har även förorsakat ett flertal olyckstillbud, varjämte, särskilt beträffande de nya kryssarna med hänsyn till dessas storlek, risk föreligger för grundstötningar med därav följande värdeförstöringar. Jag finner mig därför böra förorda, att medel för bortsprängning av det mindre av de två grunden anvisas. Mot det för ändamålet beräknade beloppet har jag intet annat att erinra än att detsamma torde böra avrundas till 130 000 kronor. Då ifrågavarande arbete icke synes mig vara av investeringskaraktär, torde de föreslagna medlen böra anvisas under driftbudgeten.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen*: *Bortsprängning av grund invid Karlskrona* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 130 000 kronor.

Bidrag och understöd.

[94.] 72. Marinen: Bidrag till sjövärnsskåren.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48.....	155 000	167 922
1948/49 (statsliggaren s. 251)....	155 000	
1949/50 (förslag).....	255 000	

I anslutning till beslut vid 1948 års riksdag (proposition nr 206; riksdagens skrivelse nr 369) har Kungl. Maj:t den 30 juni 1948 fastställt nytt reglemente för sjövärnsskåren, varigenom från och med den 1 juli samma år viss omorganisation av kåren genomförts. Genom beslut den 1 oktober 1948 ha nya bestämmelser meddelats rörande förmåner till sjövärnsmän samt instruktörs- och förvaltningspersonal vid kåren. Den nya organisationen, för vars huvudsakliga innebörd lämnats en redogörelse i propositionen 1948: 206 (s. 404 o. f.), har beräknats medföra vissa ökade kostnader för kårens verksamhet, främst avseende nya utgifter för ersättningar till personal inom kår- och flottiljstaverna samt förmåner till sjövärnsmän och aspiranter under frivillig tjänstgöring. 1945 års försvarskommitté har för sjövärnsskåren beräknat ett anslag av 275 000 kronor för budgetår till och med budgetåret 1950/51 och 300 000 kronor under ettvarvt av följande budgetår. Härvid har försvarskommittén förutsatt, att från anslaget skulle bestridas samtliga kost-

nader för kårens verksamhet med undantag av avlöningskostnad för såsom adjutant hos kårchefen kommenderad kompaniofficer ur flottan, avlöningskostnader för såsom instruktörer m. m. vid av sjövärnsskåren anordnade skolor och kurser kommenderade officerare, underofficerare och underbefäl ur flottan, kostnader för familjebidrag samt kostnader för underhåll m. m. av sjövärnsskårens båtar. Försvarskommittén har vid kostnadsberäkningarna bland annat utgått från att för chefen för sjövärnsskåren, som för närvarande innehar en för pensionerad officer avsedd arvodesbefattning i löneklasse 1:31 å marinstabens stat, skulle inrättas en arvodesbefattning i löneklasse 1:34 med avlöning från sjövärnsskårens anslag.

Anslaget till sjövärnsskåren har icke för innevarande budgetår uppräknats i anledning av den genomförda omorganisationen. I samband med att beslut fattades om den nya organisationen förutsattes, att verksamheten i dess nya form under budgetåret skulle bedrivas inom ramen för de medel som tidigare avsetts för kåren, d. v. s. förutom vad som stod till förfogande under sjövärnsskårens anslag även vissa medel från marinens anslag. De genom förenämnda beslut den 1 oktober 1948 stadgade förmånerna till personal vid kåren kunna på grund av brist på medel icke helt utgå under budgetåret 1948/49.

Försvarets civilförvaltning har anfört, att chefen för sjövärnsskåren för nästa budgetår föreslagit en medelsanvisning under anslaget av 300 000 kronor. Chefen för marinen hade emellertid ansett medelsanvisningen böra begränsas till 275 000 kronor, eller det belopp försvarskommittén beräknat för samma budgetår. Civilförvaltningen räknade med att sjövärnsskåren skulle erhålla ett statsbidrag av ungefärligen den storlek försvarskommittén angivit. Kostnaderna för penningbidrag och premier till värnpliktiga, som inkallades för utbildning vid kåren, beräknade till 16 000 kronor, borde emellertid i avslutning till vad departementschefen härutinnan anfört vid anmälan av 1948 års statsverksproposition bekostas av marinens anslag till avlöningar m. m. till värnpliktiga. Civilförvaltningen har i enlighet med det anförda förordat, att sjövärnsskårens anslag för nästa budgetår upptages med (275 000 — 16 000 =) i runt tal 260 000 kronor.

Departementschefen. Jag anser det angeläget att sjövärnsskårens verksamhet i dess nya form från och med nästa budgetår skall kunna bedrivas i avsedd omfattning. Civilförvaltningens anslagsberäkning, som grundats på försvarskommitténs beräkningar av de kostnader som efter kårens omorganisation ansetts böra bestridas från förevarande anslag, har i och för sig icke givit mig anledning till erinran. Då jag emellertid icke biträder förslaget om att överföra den å personalförteckningen för marinstaben uppförda för pensionerad officer avsedda arvodesbefattningen såsom chef för sjövärnsskåren till avlöning från kårens anslag, bör anslaget begränsas till ett belopp av 255 000 kronor, innebärande en anslagshöjning med 100 000 kronor.

Såsom av det föregående framgår komma vid bifall till vad jag sålunda föreslagit alltjämt vissa till sjövärnsskårens verksamhet hänförliga kostnader

att bestridas från vissa för marinen avsedda anslag. Dessa kostnader kunna för närvarande uppskattas till i runt tal 50 000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Bidrag till sjövärnsskåren* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 255 000 kronor.

[95.] 73. **Marinen: Bidrag till maritim ungdomsverksamhet.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	19 000	16 661
1948/49 (statsliggaren s. 252) ..	19 000	
1949/50 (förslag)	19 000	

I enlighet med förslag av försvarets civilförvaltning förordar jag, att anslaget för nästa budgetår upptages med oförändrat belopp, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Bidrag till maritim ungdomsverksamhet* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 19 000 kronor.

[96.] 74. **Marinen: Understöd åt föreningar m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	23 000	22 250
1948/49 (statsliggaren s. 252) ..	23 000	
1949/50 (förslag)	23 000	

I enlighet med förslag av försvarets civilförvaltning förordar jag, att anslaget för nästa budgetår upptages med oförändrat belopp, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Understöd åt föreningar m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 23 000 kronor.

Flygvapnet.

Avlöningar m. m. till fast anställd personal.

[97.] 75. **Flygvapnet: Avlöningar till aktiv personal m. fl.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	41 800 000	42 281 202
1948/49 (statsliggaren s. 253) ..	45 400 000	
1949/50 (beräknat belopp)....	46 000 000	

Under hänvisning till vad jag anført i det föregående vid behandlingen av arméns motsvarande anslag får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Flygvapnet: Avlöningar till aktiv personal m. fl.* för budgetåret 1949/50 beräkna ett förslagsanslag av 46 000 000 kronor.

[98.] 76. **Flygvapnet: Avlöningar till personal å reservstat.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	5 000	5 625
1948/49 (statsliggaren s. 255)....	5 000	
1949/50 (förslag).....	18 000	

Enligt gällande organisation omfattar flygvapnets reservstat endast en beställning, för flygläkare av 1. graden.

1945 års försvarskommitté föreslog, att vid flygvapnet skulle inrättas en reservstat, bestående av 2 överstar, 6 överstelöjtnanter (varav 1 i intendenturbefattning), 11 majorer (varav 1 i intendenturbefattning), 3 kaptener (varav 1 i intendenturbefattning) och 17 fanjunkare.

I *propositionen 1948: 206* (s. 449) godtogs försvarskommitténs förslag med tillägg av 1 major och 1 fanjunkare.

Riksdagen (skrivelse 1948: 369) hade intet att erinra mot förslaget.

Chefen för flygvapnet har nu föreslagit, att reservstaten för nästa budgetår utökas med beställningar för 1 överstelöjtnant och 1 kapten, båda i intendenturbefattning. Då personaltillgången i fråga om flygande personal alltså är mindre tillfredsställande, ha däremot icke föreslagits några beställningar för denna personalkategori.

Försvarets civilförvaltning har räknat med de av *chefen för flygvapnet* föreslagna beställningarna och beräknat medelsbehovet för avlöningar till 12 480 kronor (nu 3 650 kronor). Kostnaderna för tjänstgöringstraktamenten ha beräknats till 1 000 kronor (nu 300 kronor) och för rörliga tilläggsförmåner till 4 920 kronor (nu 1 050 kronor). Det sammanlagda medelsbehovet skulle således utgöra (12 480 + 1 000 + 4 920 =) 18 400 kronor.

Departementschefen. I enlighet med förslaget torde flygvapnets reservstat böra utökas med beställningar för 1 överstelöjtnant och 1 kapten, båda i intendenturbefattning. Mot anslagsberäkningen har jag intet annat att erinra än att anslagsbeloppet torde kunna avrundas till 18 000 kronor. Anslagshöjningen utgör 13 000 kronor.

Jag får alltså — under åberopande tillika av vad jag anfört vid behandlingen av motsvarande anslagsfråga för armén — hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Avlöningar till personal å reservstat* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 18 000 kronor.

[99.] 77. **Flygvapnet: Avlöningar till personal i flygvapnets reserv.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	750 000	528 335
1948/49 (statsliggaren s. 255) ..	650 000	
1949/50 (förslag).....	650 000	

Vid 1948 års riksdag (statsverkspropositionen: Bil. 6, s. 89; rd. skr. nr 4; propositionen nr 206, s. 456; rd. skr. nr 369) beslöts, att flygvapnets reserv

skulle utökas med befattningar för meteorologer och för förtidsavgångna mästare och verkmästare.

Försvarets civilförvaltning har med beaktande härav och med utgångspunkt i av chefen för flygvapnet lämnade uppgifter beträffande den omfattning, i vilken reservpersonalen beräknas fullgöra tjänstgöring, uppskattat kostnaderna för löner till i runt tal 515 000 kronor och för flygtillägg m. m. till 165 000 kronor. De sammanlagda kostnaderna för avlöningar skulle således utgöra 680 000 kronor (nu 600 000 kronor). Kostnaderna för reservbefälstraktamenten ha uppskattats till 45 000 kronor (nu 10 000 kronor) och för rörligt tillägg till 60 000 kronor (nu 40 000 kronor).

Det sammanlagda medelsbehovet har alltså beräknats till $(680\,000 + 45\,000 + 60\,000 =) 785\,000$ kronor.

Departementschefen. Under hänvisning till vad jag anfört vid behandlingen av arméns motsvarande anslagsfråga föreslår jag, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Avlöningar till personal i flygvapnets reserv* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 650 000 kronor.

[100.] 78. **Flygvapnet: Rekryteringskostnader.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	75 000	60 539
1948/49 (statsliggaren s. 255)....	75 000	
1949/50 (förslag)	75 000	

Försvarets civilförvaltning har, med utgångspunkt från en beräknad manskapsrekrytering om 535 man och en rekryteringskostnad per anställd av 100 kronor, uppskattat de egentliga rekryteringskostnaderna till 53 500 kronor. Kostnaderna för anställningspenningar, 75 kronor för varje anställd, har civilförvaltningen beräknat till 40 125 kronor. Det sammanlagda medelsbehovet har således beräknats till $(53\,500 + 40\,125 =)$ i avrundat tal 93 000 kronor.

Departementschefen. Jag räknar med att oförändrad medelsanvisning skall vara tillfyllest och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Rekryteringskostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 75 000 kronor.

[101.] 79. **Flygvapet: Ekiperingsersättningar.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	470 000	767 314
1948/49 (statsliggaren s. 256) ..	470 000	
1949/50 (förslag)	700 000	

Såsom anförts vid behandlingen av motsvarande anslag för armén har förutsatts, att storleken av den till reservpersonal utgående ekiperings-

hjälp en årligen skall prövas i samband med att medelsäskande framlägges för riksdagen. Beträffande de för innevarande budgetår fastställda grunderna torde få hänvisas till statsliggaren.

Försvarets civilförvaltning har med utgångspunkt i hittills tillämpade grunder beträffande ekiperingsersättningar beräknat medelsbehovet för ekiperingshjälp till 227 000 kronor och för ekiperingsbidrag till 546 900 kronor. Det sammanlagda medelsbehovet har således uppskattats till (227 000 + 546 900 =) i avrundat tal 774 000 kronor.

Departementschefen. Liksom civilförvaltningen räknar jag icke med någon ändring i nu tillämpade grunder för beräkningen av ekiperingsersättningar.

Såsom civilförvaltningen funnit är en höjning av anslaget erforderlig. I avvaktan på närmare erfarenheter föreslår jag emellertid, att anslagsbeloppet begränsas till 700 000 kronor, innebärande en anslagshöjning om 230 000 kronor.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Ekiperingsersättningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 700 000 kronor.

[102.] 80. **Flygvapnet: Avlöningar till viss arbetarpersonal.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	660 000	868 141
1948/49 (statsliggaren s. 256) ..	750 000	
1949/50 (förslag)	750 000	

Anslaget för innevarande budgetår är beräknat för lön åt 104 helårsanställda och 40 säsonganställda eldare och arbetare i eldningstjänst. För nästa budgetår har *försvarets civilförvaltning* beräknat personalbehovet för eldningstjänst till 110 helårsanställda och 50 säsonganställda. Kostnaderna för denna personal beräknar civilförvaltningen till 887 000 kronor.

Civilförvaltningen har därutöver anført, att under innevarande budgetår anmälts behov av arbetarpersonal i förrådstjänst såsom ersättare för värnpliktiga, vilket behov vitsordats av såväl flygförvaltningen som statens organisationsnämnd. Civilförvaltningen hade icke kunnat tillgodose dessa behov från förevarande anslag. Då det synts civilförvaltningen finnas anledning antaga, att behov av förrädsarbetare komme att förefinnas vid flygvapnet även under nästa budgetår, har civilförvaltningen föreslagit, att en särskild post till förrädspersonal m. fl. uppföres under flygvapnets arbetaranslag i likhet med motsvarande anslag för armén och marinen. I brist på närmare hållpunkter har civilförvaltningen beräknat flygvapnets behov av arbetare i förrådstjänst under nästa budgetår till 20 till en kostnad av 113 000 kronor.

Departementschefen. Såsom jag anført under arméns motsvarande anslag har Kungl. Maj:t medgivit viss utökning av arbetarpersonalen för eldnings-tjänst vid försvaret redan för innevarande budgetår i anledning av den återgång till eldning med fast bränsle som betingats av förhållandena. För flyg-

vapnet var denna utökning endast temporär. Sedan de extra maskinistbefattningar som tillkommit från och med innevarande budgetår tillsatts, nedgår behovet av kollektivanställd eldarpersonal under det antal, för vilket anslaget ursprungligen beräknats för innevarande budgetår. Antalet kan för nästa budgetår beräknas till 95 helårsanställda och 38 säsonganställda eldare och arbetare i eldningstjänst. Kostnaderna för denna personal uppskattar jag till 700 000 kronor.

Utan närmare utredning angående behovet av förrådspersonal vid flygvapnet och tillgången på personal för att fylla detta behov kan det av civilförvaltningen väckta förslaget om särskild medelsanvisning för dylik personal svårligen bedömas. Jag finner det emellertid sannolikt att inom flygvapnet liksom inom de övriga försvarsgrenarna kan finnas behov att anställa civilpersonal såsom ersättare för personal som normalt avses för förrådstjänst men av en eller annan anledning icke står till buds för dylik tjänst. Anslaget bör därför kunna anlitas för att enligt Kungl. Maj:ts medgivande anställa dylik ersättarpersonal. Jag beräknar ett belopp av 50 000 kronor under anslaget för dylikt ändamål men förutsätter, att detta belopp skall kunna få överskridas om så visar sig nödvändigt vid den utredning som bör förebringas innan medlen tagas i anspråk.

Enligt vad jag sålunda föreslagit skulle anslaget för nästa budgetår kunna upptagas med oförändrat belopp, 750 000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Avlöningar till viss arbetspersonal* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 750 000 kronor.

Avlöningar m. m. till värnpliktiga.

[103.] 81. Flygvapnet: Avlöningar m. m. till värnpliktiga.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	3 000 000	2 608 103
1948/49 (statsliggaren s. 256) ..	3 500 000	
1949/50 (förslag)	3 500 000	

Enligt de vid behandlingen av arméns motsvarande anslag berörda provisoriska bestämmelserna rörande utbildningstiden för värnpliktiga skall värnpliktig vid flygvapnet fullgöra tjänstgöring i en följd i 12 månader.

Beträffande gällande bestämmelser rörande penningbidrag till de värnpliktiga får jag hänvisa till vad jag därom anført under arméns förenämnda anslag.

Försvarets civilförvaltning har med utgångspunkt i ett av chefen för flygvapnet uppskattat antal tjänstgöringsdagar för värnpliktiga av 2 061 865 och med ledning av gällande bestämmelser angående avlöning m. m. till värnpliktiga beräknat medelsbehovet under förevarande anslag till 3 640 000 kronor.

Departementschefen. I avvaktan på närmare erfarenheter rörande anslagsbelastningen föreslår jag, att anslaget uppföres med oförändrat belopp, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Avlöningar m. m. till värnpliktiga* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 3 500 000 kronor.

[104.] 82. **Flygvapnet: Familjebidrag.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	750 000	949 690
1948/49 (statsliggaren s. 257)...	750 000	
1949/50 (förslag)	1 000 000	

Beträffande familjebidragsanslagens konstruktion får jag hänvisa till vad jag därom anfört vid anmälan till 1947 års statsverksproposition av arméns anslag till familjebidrag (Bil. 6, punkt 32).

Med beaktande av belastningen å förevarande anslag under budgetåret 1947/48, i runt tal 950 000 kronor, förordar jag i enlighet med förslag av försvarets civilförvaltning, att anslaget uppföres med ett belopp av 1 000 000 kronor, innebärande en anslagshöjning med 250 000 kronor. Under hänvisning i övrigt till vad jag anfört vid behandlingen av arméns motsvarande anslag får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Familjebidrag* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor.

Sjukvård.

[105.] 83. **Flygvapnet: Sjukvård.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	215 000	434 326
1948/49 (statsliggaren s. 257)...	230 000	
1949/50 (förslag)	275 000	

Försvarets sjukvårdsförvaltning har beräknat medelsbehovet till 290 000 kronor. Under hänvisning till vad jag anfört vid behandlingen av motsvarande anslagsfråga för armén förordar jag, med någon jämkning nedåt av det föreslagna beloppet, att anslaget uppföres med ett belopp av 275 000 kronor. Anslagsökningen utgör 45 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Sjukvård* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 275 000 kronor.

Reseersättningar m. m.**[106.] 84. Flygvapnet: Reiseersättningar m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	950 000	1 197 523
1948/49 (statsliggaren s. 257) ..	950 000	
1949/50 (förslag)	1 200 000	

Försvarets civilförvaltning har i sina medelsäskanden för nästa budgetår med utgångspunkt från anslagsbelastningen under budgetåret 1947/48 och med beaktande av under år 1948 företagen höjning av järnvägstaxorna beräknat medelsbehovet under anslaget till 1 250 000 kronor, varav till resekostnads- och traktamentsersättningar 420 000 kronor (nu 275 000 kronor), till tjänstgöringstraktamenten 415 000 kronor (nu 300 000 kronor), till flyttningsersättningar 125 000 kronor (nu 110 000 kronor) och till de värnpliktigas färdkostnader 290 000 kronor (nu 265 000 kronor).

Sedermera har civilförvaltningen i utlåtande den 5 november 1948 över en av chefen för flygvapnet gjord framställning om anvisande av medel för att bestrida resekostnads- och traktamentsersättningar för de enligt beslut av 1948 års riksdag nytillkomna inspektionsmyndigheterna vid flygvapnet hemställt, att det äskade anslaget måtte höjas med ytterligare 30 000 kronor till 1 280 000 kronor.

Departementschefen. I avvaktan på ytterligare erfarenheter rörande medelsbehovet under anslaget föreslår jag, att detsamma uppföres med ett belopp av 1 200 000 kronor, innebärande en anslagshöjning om 250 000 kronor, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Reiseersättningar m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 1 200 000 kronor.

Expenser m. m.**[107.] 85. Flygvapnet: Bränsle m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	3 600 000	4 824 323
1948/49 (statsliggaren s. 258) ..	4 000 000	
1949/50 (förslag)	4 800 000	

Flygförvaltningen har beräknat bränsleförbrukningen vid flygvapnets fasta värmeanläggningar under budgetåret 1949/50 till 34 000 ton normalkol samt utgått från att av bränsleförbrukningen 8 500 ton kunde täckas med olja, 18 700 ton med kol, 1 700 ton med ved och 5 100 ton med torv. Efter ett medelpris per normalton bränsle av 99 kronor skulle bränslekostnaderna uppgå till i runt tal 3 366 000 kronor.

Kostnaderna för lyse och vatten har flygförvaltningen beräknat med ledning av de verkliga kostnaderna för budgetåret 1947/48 till respektive 765 000 kronor och 150 000 kronor.

Renhållningskostnaderna har flygförvaltningen beräknat till samma belopp som för ändamålet anvisats för innevarande budgetår, 800 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget skulle således utgöra (3 366 000 + 765 000 + 150 000 + 800 000 =) i runt tal 5 080 000 kronor.

Departementschefen. Vid anslagsberäkningen torde man med hänsyn till föreliggande svårigheter att erhålla olja böra räkna med annan proportion mellan olika bränslesorter än den flygförvaltningen utgått från. Med någon jämkning även i fråga om de av flygförvaltningen angivna bränslepriserna beräknar jag bränslekostnaderna vid flygvapnets värmeanläggningar till i runt tal 3 100 000 kronor, eller 266 000 kronor mindre än vad flygförvaltningen beräknat.

Då jag i övrigt icke funnit anledning till erinran mot flygförvaltningens anslagsberäkning, uppskattar jag medelsbehovet under anslaget till (5 080 000 — 266 000 =) i runt tal 4 800 000 kronor. Anslagshöjningen utgör 800 000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Bränsle m. m.* för budgetåret 1949/50
anvisa ett förslagsanslag av 4 800 000 kronor.

[108.] 86. **Flygvapnet: Telefon m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	890 000	771 593
1948/49 (statsliggaren s. 258) ..	920 000	
1949/50 (förslag)	1 000 000	

Flygförvaltningen har vid anslagsberäkningen för nästa budgetår utgått från det för innevarande budgetår anvisade beloppet 920 000 kronor, minskat med 10 000 kronor avseende vissa engångskostnader, eller alltså ett belopp av 910 000 kronor. Till sistnämnda belopp borde enligt ämbetsverket läggas dels 80 000 kronor, utgörande merkostnader för den från och med den 1 april 1948 genomförda höjningen av abonnemangsavgifterna, dels ock 230 000 kronor, motsvarande merkostnader under anslaget i anledning av luftbevakningens överförande till flygvapnet. Av sistnämnda belopp belöpte 130 000 kronor å kostnader för abonnemang av telefonväxlar m. m. och underhåll av ledningar samt 100 000 kronor å kostnader för signalförbindelsernas inkoppling och utnyttjande under luftförsvarsövning. Å andra sidan beräknade flygförvaltningen att kostnaderna för fjärrskriftförbindelser komme att minska med 20 000 kronor på grund av omläggning av väderleksobservationstjänsten i Fårösund och Karlstad. Enligt flygförvaltningens beräkningar skulle alltså medelsbehovet under anslaget utgöra (910 000 + 80 000 + 230 000 — 20 000 =) 1 200 000 kronor.

Departementschefen. Med hänsyn till att anslaget för budgetåret 1947/48, trots de under samma budgetår inträdda taxehöjningarna, lämnat en behållning på icke mindre än omkring 118 000 kronor och till att beräkningen av

merkostnaderna i anledning av luftbevakningens överförande till flygvapnet måste betraktas såsom osäkra torde anslaget icke behöva höjas så avsevärt som av flygförvaltningen föreslagits. Jag förordar, att detsamma uppföres med ett belopp av 1 000 000 kronor, innebärande en anslagshöjning om 80 000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Telefon m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor.

[109.] 87. **Flygvapnet: Övriga expenser m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48.....	170 000	161 022
1948/49 (statsliggaren s. 259)....	170 000	
1949/50 (förslag).....	120 000	

Flygförvaltningen har beräknat medelsbehovet till oförändrat belopp. Med hänsyn till föreliggande reservation å anslaget, vid utgången av budgetåret 1947/48 i runt tal 120 000 kronor, föreslår jag emellertid, att anslaget för nästa budgetår uppföres med allenast 120 000 kronor, innebärande en anslagsminskning med 50 000 kronor. Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Övriga expenser m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 120 000 kronor.

Mathållning.

[110.] 88. **Flygvapnet: Mathållning.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48.....	5 000 000	4 316 502
1948/49 (statsliggaren s. 259)....	3 900 000	
1949/50 (förslag).....	4 300 000	

Till grund för medelsanvisningen för innevarande budgetår har lagts en beräknad portionskostnad av 1 krona 65 öre för man och tjänstgöringsdag, varvid 1 krona 50 öre beräknats motsvara kostnaden för normalportionen och återstoden, 15 öre, övriga kostnader för flygvapnets mathållning.

Flygförvaltningen har för nästa budgetår i likhet med arméförvaltningen beräknat portionskostnaderna till 1 krona 80 öre, varav 1 krona 60 öre beräknats motsvara kostnaden för normalportionen och återstoden, 20 öre, övriga mathållningskostnader. Ämbetsverket har därvid framhållit, att normalportionspriset vid anslagsäskandenas avgivande utgjorde 1 krona 58 öre och att övriga mathållningskostnader under budgetåret 1947/48 stigit till något mera än 20 öre per portion.

Antalet tjänstgöringsdagar för manskap med rätt till fri förplägnad m. m. har flygförvaltningen uppskattat till i runt tal 2 487 000. Vid anslagsberäkningen har emellertid ämbetsverket liksom för innevarande budgetår räknat med 10 % lägre portionstal än antalet tjänstgöringsdagar, eller i runt tal

2 240 000, med hänsyn till att portion, såsom erfarenheten visade, icke uttoges i full utsträckning av de därtill berättigade. Å andra sidan har flygförvaltningen, i likhet med arméförvaltningen, vid anslagsberäkningen i antalet tjänstgöringsdagar inräknat antalet portioner som vid övningar m. m. utlämnas till normalt icke portionsberättigad personal. Dessa portioner ha uppskattats till omkring 250 000. Det antal tjänstgöringsdagar, från vilket flygförvaltningen utgått vid beräkningen av medelsbehovet för nästa budgetår, utgör alltså $(2\,240\,000 + 250\,000 =) 2\,490\,000$.

Kostnaderna för utfodring av flygvapnets bevakningshundar ha beräknats efter 30 öre (nu 10 öre) för hund och dag, varvid antalet hundtjänstgöringsdagar uppskattats till 70 000.

Medelsbehovet för flygvapnets mathållning har således av flygförvaltningen angivits till $(2\,490\,000 \times 1,80 + 70\,000 \times 0,80 =)$ i runt tal 4 500 000 kronor.

Departementschefen. Under hänvisning till vad jag anfört vid behandlingen av arméns motsvarande anslag kan jag godtaga den av flygförvaltningen beräknade normalportionskostnaden, 1 krona 60 öre, innebärande en höjning med 10 öre i förhållande till det pris, som ligger till grund för beräkningen av innevarande budgetårs anslag. Övriga kostnader torde liksom för armén kunna beräknas till 18 öre per tjänstgöringsdag, varför den sammanlagda dagskostnaden skulle utgöra 1 krona 78 öre. Jag har härvid förutsatt, att i det antal tjänstgöringsdagar, som bör ligga till grund för anslagsberäkningen, skall inräknas antalet portioner, omkring 250 000, till normalt icke portionsberättigad personal. Då jag anser mig kunna godtaga flygförvaltningens beräkning av antalet tjänstgöringsdagar för personal med fri förplägnad m. m., skulle således medelsbehovet för flygvapnets mathållning komma att uppgå till $(2\,490\,000 \times 1,78 =)$ i runt tal 4 400 000 kronor. Då jag emellertid icke anser uteslutet, att anslagsberäkningen med de nya grunder som här förutsatts leder till ett alltför högt belopp, föreslår jag, att anslaget begränsas till 4 300 000 kronor. Kostnaderna för utfodring av flygvapnets hundar äro relativt sett så obetydliga, att de icke kunna påverka anslagsberäkningen. Anslagshöjningen utgör 400 000 kronor, varav omkring 250 000 kronor belöpa på prisstegring.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Mathållning* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 4 300 000 kronor.

Intendenturmateriel m. m.

[111.] 89. *Flygvapnet: Beklädnad m. m.*

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	2 980 000	1 304 594
1948/49 (statsliggaren s. 261) ..	2 300 000	
1949/50 (förslag)	2 300 000	.

Flygförvaltningen har beräknat medelsbehovet för speciell flygarbeklädnad till samma belopp som för innevarande budgetår, eller 210 000 kronor.

Beträffande medelsbehovet för beklädnad i övrigt har flygförvaltningen framhållit, att det belopp för man och tjänstgöringsdag, 85 öre, vilket legat till grund för medelsanvisningen för innevarande budgetår, tillämpats alltså sedan budgetåret 1942/43. Den allmänna prisstegring, som sedan dess inträtt, hade starkt påverkat kostnaderna för anskaffning och underhåll av uniforms- och övriga beklädnadspersedlar. Då emellertid materielanskaffningen under de närmaste åren komme att i hög grad påverkas av den knappa materiel-tillgången, som i första hand syntes komma att utnyttjas för att tillgodose äldre materielbehov, vartill medel redan stode till förfogande, ansåge sig flygförvaltningen icke nu böra yrka på att nyssnämnda grundläggande dags-belopp höjdes. Å andra sidan saknades anledning att beträffande de förband, som för sin reparationstjänst hänvisats till central reparationsanstalt, räkna med lägre dagsbelopp — för innevarande budgetår 80,5 öre — än beträffande flygvapnets övriga förband. Reparationskostnaderna hade nämligen stigit avsevärt utöver vad som beräknats vid de utredningar, som legat till grund för beslutet om dessa anstalters tillkomst. Med ett beräknat antal tjänst-göringsdagar för manskap med rätt till fri beklädnad m. m. av 2 487 000 skulle medelsbehovet uppgå till $(2\,487\,000 \times 0,85 =) 2\,113\,950$ kronor. Flyg-förvaltningen har emellertid, liksom för innevarande budgetår, utgått från att samtliga furirer skulle komma att begagna sig av dem medgiven förmån att såsom lån av kronan utfå beklädnad mot erläggande av ersättning, 50 öre för man och tjänstgöringsdag. Då antalet tjänstgöringsdagar för furirer uppskattats till 558 450, har flygförvaltningen räknat med ett ytterligare medelsbehov av $(558\,450 \times (0,85 - 0,50) =) 195\,457$ kronor. Vidare har flyg-förvaltningen till engångsanskaffning av beklädnad för lottor, vilka skola ingå i den till flygvapnet från och med innevarande budgetår överflyttade luftbevakningen, beräknat ett belopp av 140 000 kronor. För underhåll av för luftbevakningen avsedd, i arméns förråd förvarad beklädnad har beräknats ett belopp av 15 000 kronor. Det sammanlagda medelsbehovet under an-slagsposten till beklädnad i övrigt skulle således utgöra $(2\,113\,950 + 195\,457 + 140\,000 + 15\,000 =)$ i runt tal 2 464 000 kronor.

Flygförvaltningen har alltså angivit medelsbehovet under förevarande anslag till $(210\,000 + 2\,464\,000 =) 2\,674\,000$ kronor.

Departementschefen. Ehuru jag anser mig kunna i huvudsak godtaga de beräkningsgrunder flygförvaltningen tillämpat, torde anslaget med hänsyn till den begränsning av materielanskaffningarna, som det ekonomiska läget nödvändiggör, böra upptagas med samma belopp som för innevarande bud-getår, eller 2 300 000 kronor.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Beklädnad m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 2 300 000 kronor.

[112.] 90. Flygvapnet: Inventarier m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48.....	675 000	418 444
1948/49 (statsliggaren s. 262)....	500 000	
1949/50 (förslag).....	400 000	

Flygförvaltningen har liksom för innevarande budgetår beräknat medelsbehovet för inventarier och förplägnadsmateriel efter 13 öre för tjänstgöringsdag, därav 6 öre för inventarier och 7 öre för förplägnadsmateriel. Ämbetsverket har vidare räknat med ett fast belopp av 248 000 kronor för anskaffning och underhåll av möbler, kontorsmaskiner m. m. i expeditions- m. fl. lokaler. Till underhåll av musikmateriel har flygförvaltningen beräknat samma belopp som för innevarande budgetår, eller 16 000 kronor. Då ämbetsverket uppskattat antalet tjänstgöringsdagar för manskap med undantag av kontantavlönat manskap till 2 487 000, har alltså det sammanlagda medelsbehovet under anslaget beräknats till $(2\,487\,000 \times 0,13 + 248\,000 + 16\,000 =)$ i runt tal 587 000 kronor.

Departementschefen. Jag har intet annat att erinra mot flygförvaltningens anslagsberäkning än att jag anser medelsanvisningen med hänsyn till föreliggande reservation å anslaget, vid utgången av budgetåret 1947/48 i runt tal 1 060 000 kronor, kunna för nästa budgetår begränsas till 400 000 kronor, innebärande en anslagsminskning med 100 000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Inventarier m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kronor.

[113.] 91. Flygvapnet: Tvätt.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48.....	400 000	472 101
1948/49 (statsliggaren s. 263)....	325 000	
1949/50 (förslag).....	360 000	

Flygförvaltningen har anfört, att medelkostnaden under budgetåret 1947/48 för tvätt vid central tvättanstalt varit 13 öre för man och dag samt vid privat tvättinrättning 15,6 öre för man och dag. Med ledning av dessa priser har flygförvaltningen vid beräkningen av medelsbehovet för budgetåret 1949/50 utgått från en kostnad av 14,5 öre för man och tjänstgöringsdag. Då antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga och blandavlönat manskap beräknats till 2 487 000, skulle alltså medelsbehovet under anslaget uppgå till $(2\,487\,000 \times 0,145 =)$ i runt tal 360 000 kronor.

Departementschefen. Jag har intet att erinra mot flygförvaltningens anslagsberäkning och föreslår alltså, att anslaget uppföres med ett belopp av 360 000 kronor. Anslagshöjningen utgör 35 000 kronor.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Tvätt* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 360 000 kronor.

Övningar m. m.

[114.] 92. Flygvapnet: Övningar m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	2 880 000	2 704 932
1948/49 (statsliggaren s. 263) ..	2 940 000	
1949/50 (förslag)	3 300 000	

Flygförvaltningen har vid beräkningen av övningskostnaderna för nästa budgetår räknat med en flygtid av 151 200 timmar och med en kostnad av 20 kronor 50 öre per flygtimme.

Vidare har flygförvaltningen under anslaget beräknat till utbildning av trafikledare 12 000 kronor, till kurser i polis- och brandtjänst för till flottiljpoliser avsedd personal 16 000 kronor respektive 25 000 kronor, till luftförsvarsövning, avsedd att årligen återkomma från och med nästa budgetår, 150 000 kronor samt till s. k. kulsprutefilm 200 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget har alltså av flygförvaltningen angivits till $(151\,200 \times 20,50 + 12\,000 + 16\,000 + 25\,000 + 150\,000 + 200\,000 =)$ i runt tal 3 500 000 kronor.

Departementschefen. Jag anser mig kunna räkna med att flygtiden kommer att bli något lägre än enligt flygförvaltningens beräkningar. Med hänsyn härtill och då det ekonomiska läget kräver, att särskild sparsamhet iakttages, föreslår jag, att anslaget uppföres med ett belopp av 3 300 000 kronor, vilket innebär en anslagshöjning med 360 000 kronor.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Övningar m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 3 300 000 kronor.

[115.] 93. Flygvapnet: Hundbevakningstjänsten.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	18 000	19 445
1948/49 (statsliggaren s. 264)	18 000	
1949/50 (förslag)	1 000	

Flygförvaltningen har beräknat medelsbehovet under anslaget till oförändrat belopp, 18 000 kronor, varav 7 500 kronor belöpa på hundgårdar och 10 500 kronor på förnyelse av hundbeståndet och oförutsedda utgifter. Härvid har flygförvaltningen utgått från att flygvapnets bestånd av stamhundar i fredstid, nu 215 hundar, kan nedbringas till 195 hundar. Å andra sidan har ämbetsverket räknat med att veterinärkostnaderna, som vid beräkningen av innevarande budgetårs anslag upptagits till 10 kronor för hund och år, skulle komma att uppgå till 15 kronor för hund och år.

Departementschefen. Vid utgången av budgetåret 1947/48 förelåg å anslaget en reservation av omkring 24 000 kronor. Med hänsyn härtill föreslår jag att anslaget för nästa budgetår upptages med allenast ett formellt belopp

av 1 000 kronor. Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Hundbevakningstjänsten* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 kronor.

Flygmateriel m. m.

[116.] 94. Flygvapnet: Anskaffning av flygmateriel m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	128 000 000	110 325 174
1948/49 (statsliggaren s. 265)	125 000 000	
1949/50 (förslag)	110 000 000	

Inledningsvis har jag erinrat om det system för reglering av anskaffningarna av flygmateriel m. m. som genomförts från och med innevarande budgetår.

Kostnaderna för anskaffning av flygmateriel m. m. enligt den anskaffningsplan, omfattande sjuårsperioden den 1 juli 1948—den 30 juni 1955, som fastställts den 30 juni 1948, beräknades i propositionen 1948: 208 till 1 073,9 miljoner kronor, eller i runt tal 1 074 miljoner kronor. Årskostnaderna — kostnaderna för materielförnyelse m.m. — beräknades för de olika i perioden ingående budgetåren komma att stiga från 132,4 miljoner kronor för budgetåret 1948/49 till 149,1 miljoner kronor för ettvar av de två sista budgetåren i perioden, 1953/54 och 1954/55. Kostnaderna voro beräknade enligt prisläget den 1 juli 1947.

Kostnadsramen för det av riksdagen lämnade bemyndigandet att utlägga beställningar å flygmateriel m. m. bestämdes till 400 miljoner kronor. I princip förutsattes i propositionen 1948: 208 att bemyndigandets belopp för varje år skall bestämmas till vad som förutses komma att bindas genom beställningar under det närmaste budgetåret.

För likvidering av beställningar ha under budgetåret 1948/49 funnits tillgängliga 125 miljoner kronor i anslag och därutöver 35 miljoner kronor såsom betalningsreserv till Kungl. Maj:ts disposition.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *flygförvaltningen* ej ifrågasatt någon jämkning av den i propositionen 1948: 208 angivna totalkostnadsramen och i anslutning därtill kostnadsberäknat den anskaffningsplan, som nu bör fastställas att omfatta sjuårsperioden den 1 juli 1949—den 30 juni 1956, till 1 082 miljoner kronor. Beräkningsgrunden har därvid varit, att den nu löpande planens slutsumma minskas med beloppet för dess första budgetår (1948/49) och en årskvot av engångskostnaderna och ökas med samma belopp som nu upptagits för ettvar av de två sista budgetåren i den löpande planen (alltså $1\,073,9 - 132,4 - \frac{60,3}{7} + 149,1 = 1\,082$).

Flygförvaltningen har föreslagit vissa ändrade principer för beräkning av de årliga bemyndigandena och utifrån detta förslag hemställt om ett bemyndigande för nästa budgetår å 215 miljoner kronor.

Utbetalningsbehovet under budgetåret 1949/50 för den planerade materielanskaffningen har flygförvaltningen beräknat till omkring 140 miljoner kronor, vilket belopp ämbetsverket äskat i anslag för nämnda budgetår. Flygförvaltningen har även föreslagit, att anslaget från och med nästa budgetår skulle uppföras såsom förslagsanslag.

Departementschefen. Den nu löpande planen för anskaffning av flygmateriel m. m. är kostnadsberäknad efter prisläget den 1 juli 1947. Enligt vad jag under hand inhämtat kan kostnadsstegringen under tiden den 1 juli 1947—den 30 juni 1948 beräknas till i genomsnitt 1,5 % på den materiel som ingår i planen, vilket skulle öka kostnadsramen med i runt tal 14 miljoner kronor. Denna prisstegring bör inräknas i kostnadsramen för den anskaffningsplan som bör fastställas från och med nästa budgetår. Med prisstegringen jämnt fördelad på de i sistnämnda plan ingående budgetåren och med tillämpning av flygförvaltningens beräkningsgrunder i övrigt kan denna kostnadsram beräknas till 1 096,7 miljoner kronor enligt följande sammanställning (beloppen i miljoner kronor).

	1948/49	1949/50	1950/51	1951/52	1952/53	1953/54	1954/55	1955/56	Summa
<i>1948 års kostnadsram.</i>									
Årskostnader	132·4	141·2	143·9	148·9	149·0	149·1	149·1	—	1 013·6
Engångskostnader	7·9	14·5	32·8	1·7	1·7	1·7	—	—	60·3
<i>Minskning med första och ökning med sista årskvoten i 1948 års kostnadsram ...</i>	-140·3	—	—	—	—	—	—	149·1	8·8
<i>Prisstegring å 1948 års kostnadsram</i>	—	2·0	2·0	2·0	2·0	2·0	2·0	2·0	14·0
Summa kostnader för 1949 års anskaffningsplan	—	157·7	178·7	152·6	152·7	152·8	151·1	151·1	1 096·7

Vad beträffar bemyndigandet att utlägga beställningar finner jag ingen anledning att nu frånga de förra året fastslagna grunderna för beräkningen av bemyndigandets belopp. Detta bör alltså för nästa budgetår bestämmas till vad som kan förutses komma att behöva bindas genom beställningar under nämnda budgetår. Efter närmare prövning av behovet från denna utgångspunkt anser jag mig böra föreslå, att av riksdagen nu utverkas ett ytterligare bemyndigande å 200 miljoner kronor.

Behovet av betalningsmedel för likvidering av beställningar å flygmateriel m. m. under nästa budgetår torde enligt min mening icke behöva beräknas till så stort belopp som av flygförvaltningen angivits. Jag räknar med att ett anslag av 110 miljoner kronor skall vara tillfyllest. Anslaget, som tills vidare alltjämt torde böra vara reservationsanslag, skulle alltså minskas med 15 miljoner kronor.

Den anskaffningsplan som bör fastställas från och med nästa budgetår att gälla för en sjuårsperiod bör delgivas riksdagens vederbörande utskott, som jämväl bör beredas tillfälle att taga del av övriga handlingar i ärendet.

Äberopande vad jag sålunda anført får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva att ytterligare beställningar å flygmateriel m. m. må utläggas i enlighet med vad i det föregående angivits;

b) till *Flygvapnet: Anskaffning av flygmateriel m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 110 000 000 kronor.

[117.] 95. **Flygvapnet: Drift och underhåll av flygmateriel m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48.....	33 800 000	30 107 424
1948/49 (statsliggaren s. 265)....	33 800 000	
1949/50 (förslag).....	38 800 000	

Flygförvaltningen har beräknat kostnaderna för drivmedel för flygplan till i runt tal 12 688 000 kronor (nu 7 450 000 kronor), varvid till utredning anförts i huvudsak följande.

Antalet flygtimmar beräknades till 151 200.

Med utgångspunkt i den av flygningarnas omfattning givna bränsleförbrukningen och nedan angivna priser beräknades kostnaderna för flygbensin, flygfotogen och flygmotorolja sålunda:

Flygbensin 80.....	1 165 840 liter à 18 öre kronor	209 851
» 100/130.....	32 312 635 » à 20 » »	6 462 527
Flygfotogen	22 198 160 » à 17 » »	3 773 687
	55 676 635 liter	kronor 10 446 065
Flygmotorolja.....	1 226 336 » à 80 öre »	981 069
	Summa kronor 11 427 134	

För anskaffning av kylvätska till vätskekylda motorer hade beräknats följande kostnader:

Flygglykol K, 60 000 kg à 4:22	kronor 253 200
Destillerat vatten 75 000 liter à 0:10	» 7 500
	Summa kronor 260 700

Vidare beräknades ett medelsbehov av 1 000 000 kronor för anskaffning av startraketer.

Förbrukningen av drivmedel för annan materiel av teknisk natur, d. v. s. motorfordon, motorbåtar, flygfälts- och snöröjningsmateriel m. m., har flygförvaltningen beräknat till sammanlagt 3 331 900 liter bensin, 225 000 liter motorbrännolja och 67 425 liter smörjolja. Flygförvaltningen har i samråd med arméförvaltningen beräknat priserna å bensin, motorbrännolja och smörjolja till respektive 62 öre, 17 öre och 70 öre för liter. Kostnaderna för drivmedel till flygvapnets bestånd av motorfordon m. m. skulle i enlighet härmed bliva ($3\,331\,900 \times 0,62 + 225\,000 \times 0,17 + 67\,425 \times 0,70 =$) i runt tal 2 151 000 kronor. Därjämte har flygförvaltningen räknat med 40 000 kro-

nor för att bestrida kostnader för drift av förhyrda motorfordon och med 60 000 kronor för att bestrida särskilda kostnader för motorfordon under luftförsvarsövning. Det sammanlagda medelsbehovet för här avsedda ändamål har alltså av flygförvaltningen angivits till ($2\,151\,000 + 40\,000 + 60\,000 =$) 2 251 000 kronor (nu 1 240 000 kronor).

Kostnaderna för underhåll av flygmateriel har flygförvaltningen beräknat till 20 790 000 kronor (nu 18 260 000 kronor), varvid ämbetsverket, såvitt avser underhåll av flygmotorer, utgått från ett på grundval av den beräknade flygtiden, 151 200 timmar, uppskattat antal motortimmar av 169 900. I fråga om kostnadsberäkningen har flygförvaltningen anfört bl. a. följande.

Flygvapnet tillfördes ständigt ny materiel, varöver kostnadsstatistik till en början helt saknades eller i varje fall bleve föga tillförlitlig. I sådana fall hade den bedömningsmässiga beräkningen av underhållskostnaderna grundats på tillförlitlig statistik över nu befintlig och närmast jämförbar materiel. De flygplantyper, som sålunda tillfördes flygvapnet, vore till väsentlig del reaktionsdrivna och avsedda för höga hastigheter. Därigenom hade kravet på noggrant underhåll med nödvändighet blivit väsentligt skärpt med hänsyn till att flygsäkerheten icke finge åsidosättas. Även om en ökning av underhållskostnaderna med hänsyn därtill vore direkt uppenbar, så funnes ändock grundad anledning antaga, att de ständigt fortgående rationaliseringsåtgärderna vore ägnade att till större delen kompensera de med den tekniska utvecklingen normalt ökade underhållskostnaderna.

De gjorda medelsäskandena anslöte sig till följd därav i de flesta fall helt till den verkliga medelsförbrukningen under budgetåret 1947/48. Flygförvaltningen funne det därför angeläget framhålla som sin åsikt, att en ytterligare reducering av anslaget icke syntes vara möjlig inom ramen för ovan angiven flygtid.

För underhåll av annan materiel av teknisk natur än flygmateriel har flygförvaltningen upptagit tillhoppa 3 320 000 kronor (nu 3 220 000 kronor). Härvid har beräknats för vapenmateriel, inklusive målskjutningsmateriel, 2 300 000 kronor, för motorfordon och motorbåtar 710 000 kronor, för flygfältsmateriel 85 000 kronor samt för undervisningsmateriel 225 000 kronor.

Flygförvaltningen har slutligen för administration, d. v. s. för avlöningar till icke-ordinarie tjänstemän vid flygförvaltningen och flygflottiljernas materielavdelningar, samt för lärlings- och yrkesutbildning beräknat samma belopp som för ändamålet anvisats för innevarande budgetår, eller 3 250 000 kronor respektive 380 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget skulle alltså enligt flygförvaltningens beräkningar utgöra ($12\,688\,000 + 2\,251\,000 + 20\,790\,000 + 3\,320\,000 + 3\,250\,000 + 380\,000 =$) 42 679 000 kronor. Ämbetsverket har emellertid anfört, att anslaget med hänsyn till föreliggande reservation skulle kunna begränsas till 40 679 000 kronor.

I detta sammanhang torde jag få till behandling upptaga fråga om anvisande av medel till social verksamhet vid flygvapnets verkstäder m. m. Efter av flygförvaltningen i skrivelser den 25 januari 1947 och den 4 juni 1948 gjorda framställningar i ämnet har Kungl. Maj:t genom beslut den 2

maj 1947 respektive den 10 september 1948 av fjärde huvudtiteln anslag till extra utgifter ställt till förfogande för budgetåret 1947/48 ett belopp av högst 3 000 kronor till social verksamhet vid de centrala flygverkstäderna samt för budgetåret 1948/49 ett belopp av högst 5 000 kronor till dylik verksamhet vid nyssnämnda verkstäder, flottiljverkstäderna, centrala flygmaterielförrådet och försökscentralen i Malmslätt. I sin berörda skrivelse den 4 juni 1948 hade flygförvaltningen anfört i huvudsak följande.

Inom privatindustrien ägnades ett betydande intresse åt personalens sociala omvårdnad, och man hade kommit till allt starkare insikt om den stora betydelse denna personalvård hade för vederbörande företag. Det vore en numera inom industrien allmänt vedertagen inställning att de medel, som nedlades på personalens omvårdnad och trivsel i arbetet, gäve rikligt utbyte för företaget genom att personalen icke i samma utsträckning som tidigare bytte anställning, effektiviteten i arbetet ökade, samarbete och samförstånd skapades mellan arbetsgivare och arbetstagare samt rekrytering av personal till företaget underlättades. De erfarenheter som i detta sammanhang hittills vunnits vore synnerligen gynnsamma. De medel som stode till förfogande för den personalvårdande verksamheten hade emellertid visat sig otillräckliga för att anordna tillfredsställande försök på detta område. Flygförvaltningen hemställde om bemyndigande att av vederbörliga driftmedel disponera ett belopp av 20 000 kronor för bedrivande av social verksamhet under budgetåret 1948/49 vid flygvapnets verkstäder m. m.

Departementschefen. Flygförvaltningen har hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte höjas med i runt tal 6 900 000 kronor. Av detta belopp belöpa emellertid drygt 3 600 000 kronor på beräknade prisstegringar å drivmedel. I övrigt hänför sig det beräknade ökade medelsbehovet i huvudsak till kostnaderna för underhåll av flygmateriel, vilka kostnader bli större i den mån flygvapnet tillföres ny materiel av mera invecklad konstruktion, framför allt reaktionsflygplan. Såsom flygförvaltningen framhållit kunna emellertid fortgående rationaliseringsåtgärder till stor del motverka den ökning av underhållskostnaderna som den tekniska utvecklingen normalt medför. Jag vill understrika angelägenheten av att alla de åtgärder vidtagas som kunna vara ägnade att begränsa dessa kostnader.

Av det anförda framgår, att en avsevärd anslagshöjning är erforderlig för att möta de ökade drivmedels- och underhållskostnaderna. Vid behandlingen i det föregående av flygvapnets anslag till övningar m. m. har jag emellertid ansett mig kunna räkna med att flygtiden kommer att bli något mindre än flygförvaltningen beräknat. Vidare äro de drivmedelspriser, varå flygförvaltningen grundat sin anslagsberäkning, något högre än man nu har anledning räkna med. Med beaktande härav och då det nuvarande ekonomiska läget kräver särskild återhållsamhet vid medelsanvisningen, förordar jag att anslagshöjningen begränsas till 5 000 000 kronor. Anslaget bör alltså för nästa budgetår uppföras med ett belopp av $(33\,800\,000 + 5\,000\,000 =)$ 38 800 000 kronor.

Enligt min uppfattning får det anses vara betydelsefullt, att den personalvårdande och sociala verksamhet som bedrivs vid flygvapnets verkstäder

m. m. får fortsätta. Kostnaderna härför torde vad verkstäderna beträffar böra belasta dessas driftmedel och komma således att även i denna del i sista hand utgå av förevarande anslag. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma den ram inom vilken verksamheten skall få bedrivas.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Drift och underhåll av flygmateriel m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 38 800 000 kronor.

[118.] 96. **Flygvapnet: Drivmedelsförråd m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	2 500 000	1 701 983
1948/49 (statsliggaren s. 267) ..	1 900 000	
1949/50 (förslag)	1 700 000	

Flygförvaltningen har beräknat förevarande anslag för nästa budgetår till 1 700 000 kronor, eller 200 000 kronor mindre än som anvisats för innevarande budgetår. Jag har intet att erinra mot anslagsberäkningen och hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Drivmedelsförråd m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 1 700 000 kronor.

Fastigheter.

[119.] 97. **Flygvapnet: Ersättning till försvarets fastighetsfond: Flygvapnets delfond.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	¹ 11 757 000	11 173 701
1948/49 (statsliggaren s. 268) ..	12 005 000	
1949/50 (beräknat belopp) ..	13 000 000	

Under åberopande av vad jag anført vid behandlingen av motsvarande anslagsfråga för armén hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Flygvapnet: Ersättning till försvarets fastighetsfond: Flygvapnets delfond* för budgetåret 1949/50 beräkna ett förslagsanslag av 13 000 000 kronor.

¹ Anslaget för budgetåret 1947/48 är icke direkt jämförbart med senare anslag, enär från och med budgetåret 1948/49 inrättats en ny delfond av försvarets fastighetsfond, Befästningars delfond.

Bidrag och understöd.**[120.] 98. Flygvapnet: Understöd åt privatflyget.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48.....	390 000	286 741
1948/49 (statsliggaren s. 269)....	350 000	
1949/50 (förslag)	300 000	

Vid utgången av budgetåret 1946/47 förelåg å anslaget en reservation å i runt tal 150 000 kronor. Med hänsyn till denna reservation nedräknades anslaget för innevarande budgetår med 40 000 kronor. Det minskade anslagsbehovet hänförde sig helt till anslagsposten till utbildningskostnader och utbildningspremier, som för budgetåret uppfördes med ett belopp av 35 000 kronor.

Luftfartsstyrelsen har för nästa budgetår icke föreslagit annan ändring beträffande medelsanvisningen under anslaget än att styrelsen förordat, att berörda anslagspost höjes med 40 000 kronor till 75 000 kronor. Anslaget borde alltså uppföras med ett belopp av (350 000 + 40 000 =) 390 000 kronor.

Departementschefen. Å anslaget förelåg vid utgången av budgetåret 1947/48 en reservation av i runt tal 190 000 kronor, av vilken reservation omkring 96 000 kronor alltjämt äro odisponerade. Med hänsyn till det ekonomiska läget föreslår jag att hela den odisponerade delen av reservationen utnyttjas för att nedbringa medelsbehovet för nästa budgetår. Anslaget bör i enlighet härmed uppföras med ett belopp av 300 000 kronor, innebärande en anslagsminskning med 50 000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Understöd åt privatflyget* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 300 000 kronor.

D. Vissa för försvaret gemensamma ändamål.**Sjökarteverket.****[121]. 1. Sjökarteverket: Avlöningar.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	1 740 000	744 723
1948/49 (statsliggaren s. 269) ..	777 000	
1949/50 (förslag)	817 000	

Styrelsen för sjökarteverket har föreslagit, att föreståndarna för verkets nautiska och jordmagnetiska avdelningar, vilka äro byrådirektörer i Ca 29, beredes ställning såsom byrådirektörer i Ca 31, till vilken lönegrad den för sjökortsavdelningen avsedda byrådirektörsbefattningen är hänförd. Styrelsen

¹ Medgivande har lämnats sjökarteverket att överskrida anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal med 1 800 kronor.

har härvid bland annat framhållit, att av ålder avdelningsföreståndarna vid sjökarteverket i lönehänseende intagit en mellanställning mellan de vid rikets allmänna kartverk tjänstgörande byråcheferna samt förste statskartograferna och förste statsgeodeten, vilka sistnämnda befattningshavare vore placerade i 29 lönegraden.

Vidare har styrelsen föreslagit, att befattningen såsom statsgeodet i Ca 26 utbytes mot en befattning för förste statsgeodet i Ca 29. Ifrågavarande befattning vid sjökarteverket borde nämligen med hänsyn till de med befattningen förenade arbetsuppgifterna givas en något förmånligare löneställning än statsgeodetbefattningarna vid rikets allmänna kartverk, vilka fr. o. m. innevarande budgetår vore placerade i 27 lönegraden. I vart fall borde statsgeodeten vid sjökarteverket beredas ställning såsom statsgeodet i sistnämnda lönegrad.

Sjökarteverkets tre befattningar för statshydrografer, varav två i Ca 26 och en i Ca 26, har styrelsen föreslagit skola utbytas mot tre befattningar för statshydrografer i Ca 27, i vilken lönegrad närmast motsvarande befattningar, statskartograferna, vid allmänna kartverket placerats fr. o. m. innevarande budgetår.

Befattningen såsom ingenjör i Ca 25, vars innehavare förestår sjökarteverkets tekniska avdelning, har föreslagits skola uppflyttas till lönegrad Ca 27 och befattningen såsom kamrerare i Ca 23 till lönegrad Ca 25.

Då särskild befattningshavare befunnits erforderlig för skötseln av sjökarteverkets telefonväxel, har styrelsen hemställt, att medel måtte beräknas till avlöning åt en för ändamålet avsedd extra tjänsteman i Cf 4.

För innevarande budgetår har under anslaget beräknats ett belopp av 2 100 kronor för ersättning efter 20 kronor för dag under 105 tjänstledighetsdagar till vikarier för kontrollstationsföreståndarna i Stockholm, Göteborg och Malmö. Då det visat sig att kompetent kraft icke kunnat erhållas mot lägre ersättning än 25 kronor för dag, har styrelsen hemställt, att för ändamålet måtte för nästa budgetår beräknas ett belopp av 2 625 kronor.

Slutligen har styrelsen föreslagit, att anslagsposten till särskilda löneförhöjningar, nu 51 000 kronor, uppräknas med 30 000 kronor till 81 000 kronor med hänsyn till den fr. o. m. den 1 juli 1948 genomförda höjningen av sjö-tilläggen.

Styrelsen har i anslutning till vad sålunda föreslagits beräknat anslaget för nästa budgetår till 820 000 kronor.

Statskontoret har förklarat sig icke vara berett förorda den föreslagna uppflyttningen från Ca 29 till Ca 31 av byrådirektörsbefattningarna vid nautiska och jordmagnetiska avdelningarna. Däremot har statskontoret icke anfört erinran mot att sjökarteverkets två ordinarie statshydrografer placeras i Ca 27. Ej heller har ämbetsverket motsatt sig att den extra ordinarie statshydrografbefattningen uppföres å ordinarie stat i Ca 27. Beträffande den ifrågasatta lönegradsuppflyttningen för statsgeodeten vid sjökarteverket har statskontoret — under erinran om att statsmakterna vid 1946

års riksdag (prop. nr 120, s. 264 och 277) förutsatt, att befattningen i fråga skulle jämföras med statsgeodetbefattning vid allmänna kartverket — anført, att annan löneställning än Ca 27 icke borde ifrågakomma. Förslaget om att uppflytta kamrerarbefattningen i Ca 23 till Ca 25 har avstyrkts av statskontoret. Däremot har ämbetsverket förklarat sig icke vilja motsätta sig en höjning av ersättningen till vikarier för kontrollstationsföreståndarna i Stockholm, Göteborg och Malmö från 20 kronor till 25 kronor per dag.

Statens lönenämnd har ställt sig tveksam till förslaget om att uppflytta byrådirektörsbefattningarna vid nautiska och jordmagnetiska avdelningarna från Ca 29 till Ca 31. I likhet med statskontoret har lönenämnden förordat, att statsgeodet- och statshydrografbefattningarna vid sjökarteverket uppflyttas till lönegrad Ca 27, men ansett sig icke kunna tillstyrka de föreslagna lönegradsuppflyttningarna för ingenjören och kamreraren.

Departementschefen. Löneställningen för byrådirektörerna vid sjökarteverket har fastställts av 1946 års riksdag efter förslag i propositionen nr 120. Vid anmälan av berörda proposition fann jag det i viss mån tveksamt, huruvida löneställningen för byrådirektörerna å nautiska och jordmagnetiska avdelningarna vore tillräcklig, enär av dessa befattningshavare fordrades högre teoretiska kvalifikationer än av byrådirektören å sjökortsavdelningen. Med hänsyn till att de organisatoriska uppgifter, som ankomma på sistnämnda befattningshavare, äro av en helt annan storlek än de som ankomma på de båda övriga byrådirektörerna, fann jag mig emellertid böra biträda det av särskilt tillkallad utredningsman framlagda förslaget om en högre löneställning för chefen för sjökortsavdelningen. Jag finner det alltså tveksamt, huruvida den nuvarande löneställningen för byrådirektörerna å nautiska och jordmagnetiska avdelningarna är tillräcklig. Med hänsyn till den stränga återhållsamhet, som i nuvarande läge är nödvändig vid prövning av frågor om förbättrad löneställning, anser jag mig dock icke för närvarande böra föreslå ändrad löneställning för nämnda byrådirektörer. Liksom statskontoret och lönenämnden kan jag icke heller biträda förslagen om lönegradsuppflyttningar för de befintliga befattningarna för ingenjör i Ca 25 och kamrerare i Ca 23.

Vad åter angår befattningarna för statsgeodet och statshydrografer vid sjökarteverket förordar jag i likhet med remissmyndigheterna, att dessa befattningar, såsom redan skett beträffande närmast motsvarande befattningar vid allmänna kartverket, uppflyttas till 27 lönegraden. Jag tillstyrker vidare, att den nuvarande extra ordinarie statshydrografbefattningen i samband härmed uppföres å ordinarie stat.

Med godtagande i övrigt av vad styrelsen för sjökarteverket föreslagit uppskattar jag medelsbehovet under anslaget till 817 000 kronor, med den fördelning mellan olika anslagsposter, som framgår av förslaget till avlöningsstat i det följande. Anslagshöjningen utgör 40 000 kronor, väsentligen beroende på redan beslutad höjning av sjöstilläggen.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) i personalförteckningen för sjökarteverket utbyta befattningen för statsgeodet i lönegrad Ca 26 mot en befattning för statsgeodet i lönegrad Ca 27 samt tre befattningar för statshydrograf, två i lönegrad Ca 26 och en i lönegrad Ce 26, mot tre befattningar för statshydrograf i lönegrad Ca 27;

b) godkänna följande avlöningsstat för sjökarteverket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1949/50:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 420 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 8 340
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 230 000
4. Särskilda löneförmåner, <i>förslagsvis</i>	» 81 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 77 660
Summa kronor 817 000	

c) till *Sjökarteverket*: *Avlöningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 817 000 kronor.

[122.] 2. Sjökarteverket: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48.....	260 000	306 701
1948/49 (statsliggaren s. 270)....	280 000	
1949/50 (förslag)	300 000	

Styrelsen för sjökarteverket har för nästa budgetår beräknat anslagsposten Sjukvård m. m. (nu 3 500 kronor) till 4 500 kronor. Det ökade medelsbehovet föranleddes bland annat av att det fasta årsarvodet till verksläkare numera utginge med omkring 600 kronor högre belopp än tidigare.

Anslagsposten Resekostnader m. m. (nu 114 300 kronor) har föreslagits skola höjas till 128 500 kronor med hänsyn till genomförd höjning av mässpenningarna.

Vidare har styrelsen föreslagit, att anslagsposten *Expenser* m. m. (nu 29 200 kronor) höjes till 35 000 kronor. Av höjningen ha 2 000 kronor angivits belöpa på delposten till bränsle, lyse och vatten samt återstoden, 3 800 kronor, på delposten till övriga *expenser*. Av sistnämnda belopp hänföra sig 1 800 kronor till kostnader för städning, 1 700 kronor till kostnader för en automatisk telefonväxel och 300 kronor till kostnader för telefon.

Slutligen har styrelsen föreslagit att anslagsposten *Publikationstryck* (nu 133 000 kronor) höjes till 149 000 kronor. Av det äskade medelsbehovet ha 3 000 kronor angivits belöpa på delposten till militärsjökort och hänföra

sig till tillfällig kostnad för utgivning av vissa nya militärsjökort samt återstoden, 13 000 kronor, på delposten till tidskriften »Underrättelser för sjöfarande». Till stöd för förslaget om höjning av sistnämnda delpost har styrelsen anført, att distributionen av vissa med hänsyn till efter kriget kvarstående minrisk erforderliga kursanvisningar för handelssjöfarten sedan hösten 1947 omhänderhades av sjökarteverket genom nämnda tidskrift. Utgifterna härför hade hittills bestritts av anslag under tionde huvudtiteln. Kostnaderna för tiden oktober 1947 — juni 1948 hade uppgått till cirka 10 200 kronor. Årskostnaden kunde följaktligen beräknas till omkring 13 000 kronor. Styrelsen ansåge, att tryckning och distribution av ifrågavarande meddelanden alltså borde ske genom försorg av redaktionen för »Underrättelser för sjöfarande». Ifrågavarande delpost borde följaktligen uppräknas med 13 000 kronor.

Enligt styrelsens förslag skulle således omkostnadsanslaget för nästa budgetår uppföras med ett belopp av (4 500 + 128 500 + 35 000 + 149 000=) 317 000 kronor.

Departementschefen. Jag kan icke biträda förslaget om att till förevarande anslag överföra kostnaderna för tryckning och distribution av förenämnda kursanvisningar för handelssjöfarten. Den omständigheten att distributionen av nämnda anvisningar sker genom tidskriften »Underrättelser för sjöfarande» synes icke böra utgöra hinder för att kostnaderna liksom hittills bestridas från anslag under tionde huvudtiteln. I övrigt har jag icke funnit anledning till annan erinran mot styrelsens anslagsberäkning än att jag anser anslagsbeloppet kunna avrundas nedåt till 300 000 kronor. Anslagshöjningen utgör 20 000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sjökarteverket: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 300 000 kronor.

[123.] 3. **Sjökarteverket: Mättnings- och rekognosceringsverksamhet.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48.....	540 000	581 956
1948/49 (statsliggaren s. 271)....	620 000	
1949/50 (förslag).....	620 000	

I enlighet med förslag av styrelsen för sjökarteverket förordar jag, att anslaget för nästa budgetår upptages med oförändrat belopp, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sjökarteverket: Mättnings- och rekognosceringsverksamhet* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 620 000 kronor.

[124.] 4. Sjökarteverket: Bidrag till internationella hydrografiska byrån.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	15 000	16 508
1948/49 (statsliggaren s. 271)	15 000	
1949/50 (förslag)	15 000	

I enlighet med förslag av styrelsen för sjökarteverket förordar jag, att anslaget för nästa budgetår upptages med oförändrat belopp, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sjökarteverket: Bidrag till internationella hydrografiska byrån* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 15 000 kronor.

Krigsarkivet.

[125.] 5. Krigsarkivet: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	¹ 132 000	143 873
1948/49 (statsliggaren s. 271)	141 000	
1949/50 (förslag)	141 000	

Krigsarkivarien har föreslagit, att den befintliga befattningen för expeditionsvakt i Ca 10 utbytes mot en befattning för institutionsvaktmästare i Ca 11. Till stöd härför har anförts, att innehavaren av expeditionsvaktsbefattningen utför enklare ordnings- och registreringsarbeten samt verkställer vissa utredningar, för vilka icke erfordras högt kvalificerad personal med akademisk examen. Han säges därjämte ha på uppbörd institutionens samtliga inventarier och all dess materiel för buntning, konservering av arkivalier och kartor samt för inbindning av böcker.

Vidare har krigsarkivarien föreslagit, att en befattning för kanslibiträde i Ca 11, avsedd för krigsarkivets bibliotek, inrättas. Till stöd för detta förslag har anförts bland annat att den tjänsteman, som förestår biblioteket och som tillika är föreståndare för fjärde sektionen, halva dagen tjänstgör som expeditionshavande i forskarsalen och därför endast i mycket begränsad omfattning kan ägna sig åt biblioteket. För sådana arbetsuppgifter som förande av accessionskatalog över nyförvärvad litteratur, utskrivande av katalogkort, klassificering m. m. anses en särskild tjänsteman erforderlig. Av denne måste krävas ett avsevärt mått av allmänbildning, kunnighet i främmande språk och om möjligt genomgång av vid Kungl. biblioteket anordnad kurs för utbildning av blivande befattningshavare vid de vetenskapliga specialbiblioteken. Av rekryteringshänsyn anses det erforderligt, att befattningen inrättas såsom ordinarie.

Med beaktande av vad sålunda föreslagits har krigsarkivarien beräknat medelsbehovet under anslaget till 149 700 kronor.

¹ Medgivande har lämnats krigsarkivet att överskrida anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal med högst 2 500 kronor.

Departementschefen. Jag är i nuvarande läge icke beredd tillstyrka de föreslagna personalförändringarna och räknar därför med oförändrat anslag. Jag får hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Krigsarkivet: Avlöningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 141 000 kronor.

[126.] 6. **Krigsarkivet: Omkostnader.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	38 000	24 606
1948/49 (statsliggaren s. 272) ..	38 000	
1949/50 (förslag)	38 000	

Krigsarkivarien har föreslagit, att anslaget höjes med 100 kronor avseende anslagsposten till sjukvård. Jag anser att anslaget bör kunna upptagas med oförändrat belopp och hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Krigsarkivet: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 38 000 kronor.

[127.] 7. **Krigsarkivet: Samlingars konservering m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	1 900	1 339
1948/49 (statsliggaren s. 272) ..	1 900	
1949/50 (förslag)	1 900	

I enlighet med förslag av krigsarkivarien förordar jag, att anslaget uppföres med oförändrat belopp, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Krigsarkivet: Samlingars konservering m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 1 900 kronor.

Armémuseum.

[128.] 8. **Armémuseum: Avlöningar.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	¹ 93 000	88 193
1948/49 (statsliggaren s. 273)	90 000	
1949/50 (förslag)	90 000	

Gällande personalförteckning för armémuseet upptager följande befattningshavare, nämligen 1 styresman i Ca 30, 1 intendent i Ca 26, 1 rustmästare i Ca 17, 1 biträde för textilvården i Ca 10 och 3 vaktmästare i Ca 9.

Vidare bestridas från anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie per-

¹ Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal begränsades sedermera med 3 800 kronor.

sonal avlöningar till 1 kanslibitråde i Ce 11 och 1 extra biträde för textilvården i Cg 10 samt arvoden till 1 extra assistent med 4 200 kronor för år samt till 3 extra visningsvakter å vardagar med 2 kronor 10 öre för timme och till 4 extra visningsvakter å sön- och helgdagar med 3 kronor för timme.

Försvarets civilförvaltning har anfört, att styresmannen för armémuseet upprepat vissa av honom i medelsäskandena till budgetåren 1947/48 och 1948/49 framställda förslag, nämligen *dels* att styresmannabefattningen uppflyttas till Ca 33, *dels* att en beställning för militärassistent i Ma 9 inrättas, *dels* att biträdet för textilvården i Ca 10 uppflyttas till Ca 15 och att det extra biträdet för textilvården överföres på ordinarie stat i Ca 11, *dels* att kanslibiträdesbefattningen i Ce 11 ombildas till en ordinarie befattning i Ca 15 och att en extra ordinarie befattning för skriv- och kontorsgöromål inrättas, *dels* att nuvarande tre vaktmästarbefattningar i Ca 9 ombildas till befattningar för en vaktmästare, tillika finsnickare, i Ca 12, en vaktmästare, tillika vapenhantverkare, i Ca 11 och en vaktmästare, tillika snickare, i Ca 11 samt att en befattning för vaktmästare i Ca 9 nyinrättas, *dels* ock att medel beräknas för anställande av ytterligare en extra visningsvakt.

Civilförvaltningen har vid anslagsberäkningen för nästa budgetår icke räknat med andra förändringar beträffande museets personal än att ämbetsverket förordat, att befattningar för 1 extra vaktmästare (Cg 9) och 1 extra biträde för skriv- och kontorsgöromål (Cg 8) inrättas samt att ytterligare 1 extra visningsvakt får anställas. Civilförvaltningen har emellertid förutsatt, att vid slutligt ställningstagande till en av särskilt tillkallade sakkunniga den 7 oktober 1946 avgiven utredning rörande löne- och anställningsvillkoren för den lägre personalen vid museer och därmed jämförliga institutioner den här avsedda personalen vid armémuseet erhåller de löneställningar som föreslagits av de sakkunniga. De sakkunnigas förslag innebär att befattningarna för rustmästare i Ca 17 och biträde för textilvården i Ca 10 skulle utbytas mot 2 befattningar för preparator i Ca 14, att de 3 vaktmästarbefattningarna i Ca 9 skulle ombildas till befattningar för 1 hantverkare i Ca 10 och 2 museivakter i Ca 9 samt att det extra biträdet för textilvården i Cg 10 skulle utbytas mot 1 befattning för tekniskt biträde i Ca eller Ce 8.

Medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår har civilförvaltningen beräknat till 102 000 kronor.

Departementschefen. Vid anmälan till 1947 års statsverksproposition av motsvarande anslag för budgetåret 1947/48 anförde jag, att frågan om löneställningen för styresmannen borde prövas i samband med en allmän översyn av löneställningarna för föreståndarna för de statliga museerna. I avvaktan på en sådan översyn är jag icke heller nu beredd att framlägga förslag till ändrad löneställning för armémuseets styresman.

Enligt vad jag inhämtat är det av förenämnda sakkunniga den 7 oktober 1946 avgivna förslaget rörande löne- och anställningsvillkoren för den lägre personalen vid museer och därmed jämförliga institutioner allttjämt föremål

för provning inom finansdepartementet. Jag är med hänsyn härtill fortfarande förhindrad föreslå några ändringar beträffande den befintliga biträdes- och vaktpersonalen vid armémuseet. I nuvarande läge anser jag mig icke heller böra beräkna medel för anställande av ytterligare personal vid museet.

Anslaget torde med hänsyn till det anförda kunna uppföras med oförändrat belopp, 90 000 kronor, och med samma fördelning å anslagsposter som enligt avlöningsstaten för innevarande budgetår.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armémuseum: Avlöningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 90 000 kronor.

[129.] 9. **Armémuseum: Omkostnader.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48.....	8 000	8 159
1948/49 (statsliggaren s. 273) ..	8 000	
1949/50 (förslag).....	10 000	

Försvarets civilförvaltning har föreslagit, att anslaget för nästa budgetår höjes med 2 000 kronor till 10 000 kronor. Höjningen har angivits hänföra sig till ökade städningskostnader.

Vidare har civilförvaltningen upprepat ett av ämbetsverket i anslags-äskandena för innevarande budgetår framställt förslag om att anvisa ett särskilt reservationsanslag, beräknat till 24 000 kronor, för nytryckning av katalog över museets samlingar.

Departementschefen. Vid anmälan till 1948 års statsverksproposition (Bil. 6, punkt 136) av motsvarande anslagsfråga för innevarande budgetår anförde jag beträffande förslaget om att anvisa medel för nytryckning av katalog, att jag, ehuru det finge anses önskvärt att en nytryckning av museets katalog komme till stånd, med hänsyn till rådande pappersbrist och det ekonomiska läget i övrigt icke ansåge mig böra förorda, att medel därför då anvisades. Av samma skäl kan jag icke heller nu tillstyrka, att medel anvisas för ändamålet.

Vad åter angår medelsbehovet under armémuseets omkostnadsanslag torde det vara ofrånkomligt att anslaget höjes med hänsyn till de ökade städningskostnaderna. Jag anser mig kunna biträda civilförvaltningens förslag härutinnan och tillstyrker alltså att anslaget höjes med 2 000 kronor till 10 000 kronor. Vid museet inflytande inträdesavgifter m. m. böra såsom för närvarande få användas för ändamål avseende museets verksamhet.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armémuseum: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 10 000 kronor.

[130.] 10. **Armémuseum: Samlingars konservering m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	11 100	11 098
1948/49 (statsliggaren s. 273)....	11 100	
1949/50 (förslag)	11 100	

I enlighet med förslag av försvarets civilförvaltning förordar jag, att anslaget uppföres med oförändrat belopp, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armémuseum: Samlingars konservering m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 11 100 kronor.

Försvarets forskningsanstalt.

[131.] 11. **Försvarets forskningsanstalt: Avlöningar.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	¹ 873 000	906 814
1948/49 (statsliggaren s. 273)	1 330 000	
1949/50 (förslag)	1 330 000	

Försvarets forskningsanstalt har i sina medelsäskanden för nästa budgetår hänvisat till att anstalten i en promemoria till överbefälhavaren i juli 1947 framlagt en plan till successiv utbyggnad av anstalten under budgetåren 1948/49, 1949/50 och 1950/51. 1945 års försvarskommitté, till vilken överbefälhavaren överlämnade promemorian med tillstyrkan, hade i huvudsak godtagit planen. Medelsbehovet för budgetåret 1949/50 har, framhåller anstalten, i stort sett grundats på det förslag beträffande organisationen som förordats i promemorian. Med hänsyn till den stora betydelsen för försvaret av verksamheten vid forskningsanstalten har det emellertid synts anstalten angeläget, att den för nämnda treårsperiod beräknade utbyggnaden av organisationen med vissa mindre ändringar kommer till stånd redan under nästa budgetår.

Forskningsanstalten består av ett kansli och tre fasta avdelningar, inrättade huvudsakligen för kemisk, fysisk och teleteknisk forskning. Härjämte finnas vid anstalten befattningar för verkstadschef och militärassistenter.

Såvitt gäller kansliet har anstalten föreslagit, att den kamrer med nuvarande placering i Ca 27, som är chef för kansliet, skall uppflyttas till Ca 31 och erhålla benämningen byrådirektör. Till stöd för den högre lönegradsplaceringen har åberopats bl. a. jämförelse med liknande befattningar vid andra statliga myndigheter, t. ex. försvarets sjukvårdsförvaltning och försvarsväsendets radioanstalt. Vidare har anstalten upprepat tidigare framställning om utbyte av en kontoristbefattning i Ce 13 mot en befattning som kassör i Ca 15

¹ Medgivande har lämnats forskningsanstalten att överskrida anslagsposten till Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal med 10 000 kronor.

under hänvisning jämväl till ökade arbetsuppgifter i befattningen. Härjämte har föreslagits, att en till kansliet knuten byråingenjör i Ce 27 skall uppflyttas till Ce 29, varvid framhållits att, sedan nuvarande innehavaren av befattningen anhållit om entledigande, anstalten på grund av lönesättningen icke lyckats erhålla lämplig ersättare.

Beträffande avdelning 1 har anstalten ånyo upptagit ett för innevarande budgetår väckt förslag om att inrätta tre nya befattningar för laborator i högst Cp 9, avsedda en för oorganisk kemi, en för organisk kemi och en för planeringsarbeten, varvid emellertid den sistnämnda befattningen föreslagits erhålla benämningen förste planeringsingenjör. För forskning rörande raketvapen ha föreslagits två befattningar för förste forskningsingenjör i Ce 29 och en för forskningsingenjör i Ce 27. Härjämte har för försvarsmedicinsk forsknings- och försöksverksamhet, för vilket ändamål från och med innevarande budgetår inrättats två befattningar såsom forskningsläkare, föreslagits ytterligare en sådan befattning i Ce 27.

I fråga om avdelning 2 har hemställts, att tre från och med innevarande budgetår inrättade laboratorsbefattningar i Ce 31 vid respektive instrumentsektionen, matematiska sektionen och krutraketsektionen omändras till befattningar i högst Cp 9. De vid bifall härtill ledigblivna tre extra ordinarie tjänsterna ha föreslagits skola överflyttas till tre andra sektioner, nämligen sektionen för detonationsskydd, styrningssektionen och maskeringssektionen. Såsom chef för envar av sistnämnda tre sektioner tjänstgör för närvarande en förste forskningsingenjör i Ce 29. Av de på angivet sätt frigjorda tre tjänsterna i Ce 29 har anstalten avsett att disponera en för sektionen för allmän fysik och en för styrningssektionen, som sålunda skulle bli förstärkt med en laboratorsbefattning i Ce 31. Den tredje tjänsten i Ce 29 skulle avföras från personalförteckningen. Utöver vad nu sagts har anstalten funnit fyra nya befattningar såsom forskningsingenjör i Ce 27 erforderliga vid denna avdelning, nämligen för instrumentsektionen, optiska sektionen, maskeringssektionen och sprängämnessektionen.

För avdelning 3 har anstalten föreslagit, att en särskild forskningsutrednings- och planeringsgrupp inrättas med en laborator i högst Cp 9 som chef. Vidare har hemställts, att två från och med innevarande budgetår inrättade laboratorsbefattningar i Ce 31 omändras till befattningar i högst Cp 9. Den ena av de vid bifall härtill ledigblivna båda tjänsterna i Ce 31 skulle enligt anstaltens förslag tagas i anspråk för en laborator vid forskningsgruppen »Teknisk service», medan den andra skulle utgå ur personalförteckningen. Härjämte har anstalten för denna avdelning föreslagit fem nya befattningar såsom förste forskningsingenjör i Ce 29 och nio såsom forskningsingenjör i Ce 27.

Befattningen såsom verkstadschef, tillhörande lönegraden Ce 30, har hittills måst hållas vakant med hänsyn till att anstalten icke erhållit den samlade förläggning som från början avsetts. På grund av byggnadsfrågans

läge har anstalten funnit befattningen böra tills vidare avföras från personalförteckningen.

Med tillämpning av principerna för reglerad befordringsgång för biträdespersonal ha två kontorsbiträden beräknats att från och med ingången av nästa budgetår bliva berättigade till ordinarie tjänst, och anstalten har därför i sitt förslag till personalförteckning upptagit ytterligare två befattningar i Ca 8.

Forskningsanstalten har vidare i detta sammanhang anført, att anstalten övervägt frågan om ordinariesättning av extra ordinarie befattningar vid anstalten, närmast i fråga om biträdespersonalen. Främst på den grund att den relativt korta tidrymd under vilken verksamheten vid anstalten pågått icke medfört tillräcklig erfarenhet i hithörande frågor har anstalten emellertid ansett sig icke böra för närvarande avgiva några förslag i berörda hänseenden.

Forskningsanstaltens här redovisade förslag i personalhänseende ha för anlett krav på ökad medelsanvisning under avlöningsanslaget. Anstalten har vidare utgått från, att utbyggnaden av verksamheten med nödvändighet kommer att medföra ökning även av antalet befattningar i 24 och lägre lönegrader. På denna grund har anstalten funnit anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal böra uppräknas med 400 000 kronor utöver vad som föranledes av de förut berörda personalförändringarna. Medelsbehovet under avlöningsanslaget har anstalten beräknat till 2 210 000 kronor. Härvid har anstalten utgått från att lönekostnaderna för viss lägre löneplansplacerad personal skulle, liksom nu är fallet, bestridas från anslaget till viss forskningsverksamhet.

Försvarets civilförvaltning har erinrat om att ämbetsverket i yttrande över forskningsanstaltens anslagsäskanden för innevarande budgetår tillstyrkt framställning från anstalten om uppflyttning av kamrerarbefattningen till Ca 29 och har förklarat sig sakna anledning att frångå detta yttrande. Den föreslagna omvandlingen av kontoristbefattningen till en kassörsbefattning i Ca 15 har ämbetsverket tillstyrkt. I fråga om behovet av befattningar för nya arbetsuppgifter har civilförvaltningen ansett sig icke kunna göra annat uttalande än att viss återhållsamhet med hänsyn till det ekonomiska läget syntes ämbetsverket påkallad. Tjänstebenämningen för en föreslagen förste planeringsingenjör har civilförvaltningen funnit böra utbytas mot förste byråingenjör.

Statskontoret, som förklarat sig sakna möjlighet att på föreliggande utredning bedöma behovet eller angelägenheten av de påyrkade personalökningarna, har ansett sig icke kunna förorda ändrad löneställning för vare sig kamreraren eller kontoristen. Ej heller har ämbetsverket blivit övertygat om det angelägna av att nu uppflytta byråingenjörstjänsten å kansliet i högre lönegrad. Statskontoret har vidare funnit uteslutet att nu jämka löneställningen för de från och med innevarande budgetår inrättade laboratorstjänsterna i Ce 31. Om antalet laboratorstjänster finnes böra ökas, böra de enligt statskontorets mening inplaceras i Ce 31 och således icke uppföras på löneplan 2. Ej heller har ämbetsverket funnit förbättrad löneställning erforderlig för de tre förste forskningsingenjörer som tjänstgöra såsom sektionschefer vid avdelning 2.

Statens lönenämnd har i likhet med de hörda myndigheterna förklarat sig icke vara i tillfälle att bedöma styrkan av de motiv som föranlett forskningsanstalten att hemställa om förstärkning av personalorganisationen. I fråga om uppflyttning i lönegrad av kamrerarbefattningen har lönenämnden under hänvisning till sitt utlåtande över forskningsanstaltens anslagsäskanden för innevarande budgetår ansett sig icke böra framställa erinran mot placering av befattningen i Ca 29 med oförändrad tjänstebenenämning. Om rekryteringsskäl göra det nödvändigt att utbyta byråingenjörstjänsten på kansliet mot en förste byråingenjör i Ce 29 har lönenämnden icke velat motsätta sig detta. Spörsmålet om ändrad lönegradsplacering för de omnämnda fem från och med innevarande budgetår inrättade laboratorsbefattningarna i Ce 31 har lönenämnden funnit vara väl tidigt väckt.

Departementschefen. Forskningsanstalten har vid sina beräkningar av anstaltens medelsbehov för nästa budgetår utgått från att den utbyggnad av organisationen, som anstalten tidigare beräknat skola genomföras under en treårsperiod med budgetåret 1950/51 såsom slutår, med vissa mindre ändringar skulle fullbordas redan under nästa budgetår eller sålunda efter två år. Under förutsättning vidare att för forskningsanstalten aktuella byggnadsfrågor under nästa budgetår bringas närmare sin lösning har anstalten räknat med att då kunna bearbeta ett flertal omfattande och aktuella problem i avsevärt större omfattning än som hittills varit möjligt. Från dessa utgångspunkter har anstalten framställt medelsäskanden som innefatta anslagsökningar i förhållande till innevarande budgetår å tillhoppa omkring 5 400 000 kronor. Av ökningarna hänföra sig 880 000 kronor till avlöningsanslaget och 4 150 000 kronor till anslaget till viss forskningsverksamhet. Bifall till dessa äskanden skulle innebära, att forskningsanstaltens sammanlagda anslag i stort sett fördubblades.

Den militära forskningens betydelse för vårt försvar har av mig förut understrukits i olika sammanhang. Denna betydelse har för visso icke förringats genom det senaste årets allmänna militärpolitiska utveckling. Det framstår därför såsom i och för sig befogat såväl att forskningsanstaltens personalorganisation förstärkes som att i övrigt medel i ökad omfattning ställas till anstaltens förfogande för forskningsverksamhetens bedrivande. Å andra sidan utesluter emellertid ramen för budgetberäkningen för nästa budgetår anslagshöjningar av den storlek som forskningsanstalten förutsatt. Med hänsyn härtill finner jag mig icke kunna förorda, att anstaltens anslag för nästa budgetår uppräknas med högre belopp än sammanlagt omkring 1 500 000 kronor.

Det är uppenbart, att en begränsning av forskningsanstaltens utbyggnad i enlighet med vad jag här nödgats förorda kommer att inverka på planeringen av forskningsverksamheten i fortsättningen vid anstalten. Det torde få ankomma på anstaltens styrelse, eventuellt efter samråd med militära myndig-

heter, att överväga angelägenhetsgraden av föreliggande forskningsuppgifter och efter denna anpassa den nyrekrytering av forskare som kan äga rum inom den begränsade anslagsramen. Där vid nyrekrytering val uppkommer mellan olika forskningsområden som bedömas vara av samma angelägenhetsgrad, torde tillgången på särskilt kvalificerad person för den ena eller andra uppgiften få bli avgörande.

Beträffande anslaget till avlöningar avser forskningsanstaltens förslag såvitt gäller kansliet förbättrad löneställning för kamreraren, en kontorist med kassagöromål och en byråingenjör. I denna del kan jag i nuvarande läge icke förorda annan ändring än att befattningen såsom byråingenjör, vilken med nuvarande placering i Ce 27 visats icke kunna besättas med kvalificerad sökande, synes böra utbytas mot en befattning såsom förste byråingenjör i Ce 29.

Vad angår forskningspersonalen har anstalten föreslagit ett flertal nya befattningar för laboratorer, förste forskningsingenjörer och forskningsingenjörer. På förut anförda skäl finner jag mig förhindrad att tillstyrka någon utökning av antalet pensionsberättigande befattningar i de högre lönegraderna. Den ytterligare personal som oundgängligen erfordras för anstaltens forskningsarbeten torde få knytas till anstalten med utnyttjande av anslaget till viss forskningsverksamhet i den mån detta därtill lämnar tillgång.

Enär, enligt vad forskningsanstalten anført, den å personalförteckningen uppförda befattningen för verkstadschef i Ce 30 tills vidare icke är erforderlig, torde densamma böra indragas. Härigenom beredes ökat utrymme för anställande av lägre icke-ordinarie personal inom anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Någon uppräknig av denna post för ytterligare ökning av dylik personal kan jag icke tillstyrka.

I enlighet med forskningsanstaltens förslag torde på grund av reglerad befordringsgång på anstaltens personalförteckning böra uppföras ytterligare två befattningar för kontorsbiträde i Ca 8.

I likhet med vad tidigare varit fallet torde, inom ramen för fastställda personalstater, personal ur de olika försvarsgrenarna få avdelas för tjänstgöring vid forskningsanstalten.

Då det av mig i det föregående förordade utbytet av en byråingenjörsbefattning till en befattning såsom förste byråingenjör icke torde behöva medföra någon ökning av anslagsposten till icke-ordinarie personal, beräknar jag forskningsanstaltens avlöningsanslag för nästa budgetår till oförändrat belopp.

Aberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) besluta att å personalförteckningen för försvarets forskningsanstalt skola — med uteslutande av befattningar för verkstadschef i lönegrad Ce 30 och för byråingenjör i lönegrad Ce 27 — uppföras befattningar för en förste byråingenjör i lönegrad Ce 29 och två kontorsbiträden i lönegrad Ca 8;

b) godkänna följande avlöningsstat för försvarets forskningsanstalt, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1949/50:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	256 000
2. Arvode till pensionerad personal i arvodesbefattning, <i>förslagsvis</i>	»	8 200
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	11 200
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	920 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	140 100
Summa kronor		1 335 500

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	kronor	5 500
Nettoutgift kronor		1 330 000;

c) till *Försvarets forskningsanstalt*: *Avlöningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 1 330 000 kronor.

[132.] 12. Försvarets forskningsanstalt: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	126 000	194 341
1948/49 (statsliggaren s. 275)	186 000	
1949/50 (förslag)	195 000	

Under anslaget äro upptagna anslagsposterna sjukvård, reseersättningar m. m. och expenser, vilka för innevarande budgetår äro uppförda med respektive 6 000, 29 000 och 151 000 kronor.

Försvarets forskningsanstalt har hemställt om höjning av medelsanvisningen med 63 000 kronor till 249 000 kronor. Av höjningen belöpa 4 000 kronor på sjukvård, 10 000 kronor på reseersättningar m. m. och 49 000 kronor på expenser.

Forskningsanstalten har hänvisat till att nettoutgifterna under anslagsposten till sjukvård under budgetåret 1947/48 utgjorde 7 985 kronor och har därjämte såsom motiv till den nu föreslagna anslagsökningen åberopat den tillämnade utbyggnaden av anstaltens organisation. I vad avser anslagsposten till reseersättningar m. m. har anstalten erinrat om att Kungl. Maj:t genom beslut den 2 april 1948 medgivit bl. a., att resekostnaderna för personal avlönad från anslaget till viss forskningsverksamhet finge bestridas från samma anslag, och uttalat, att den nu gjorda beräkningen av anslagsposten till reseersättningar m. m. grundats på förutsättningen, att så finge ske jämväl i fortsättningen. Beträffande anslagsposten till expenser har anstalten framhållit,

att Kungl. Maj:t föreskrivit, att av anslagsposten för innevarande budgetår finge tagas i anspråk för bränsle, vatten och elektrisk ström förslagsvis 55 000 kronor och till övriga expenser högst 96 000 kronor samt att nettoutgifterna budgetåret 1947/48 utgjort under den förra posten 68 310 kronor och under den senare 92 799 kronor. De föreslagna anslagsökningarna till expenser fördela sig med 14 000 kronor på delposten till bränsle, vatten och elektrisk ström samt 35 000 kronor till övriga expenser, huvudsakligen skrivmateriel samt inköp och underhåll av inventarier.

Departementschefen. Med beaktande av anslagsbelastningen under budgetåret 1947/48 och under hänvisning till vad jag under nästföregående punkt anført beträffande forskningsanstaltens ytterligare utbyggnad föreslår jag att förevarande anslag uppföres med ett belopp av 195 000 kronor. Anslagshöjningen utgör 9 000 kronor.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarets forskningsanstalt: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 195 000 kronor.

[133.] 13. **Försvarets forskningsanstalt: Viss forskningsverksamhet.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	3 850 000	5 381 495
1948/49 (statsliggaren s. 275) ..	3 550 000	
1949/50 (förslag)	5 000 000	

Försvarets forskningsanstalt har, efter samråd med bland andra *överbefälhavaren*, framlagt beräkningar rörande medelsbehovet under förevarande anslag för budgetåret 1949/50.

Då ärendet är av den natur, att närmare redogörelse för detsamma icke kan lämnas till statsrådsprotokollet, får jag beträffande detaljerna i medelsberäkningen hänvisa till handlingarna i ärendet. Av beräkningarna inhämtas, att kostnaderna för forskningsverksamheten för nästa budgetår uppskattas till 7 900 000 kronor. Under hänvisning till att anslaget torde kunna gottskrivas inkomster å omkring 200 000 kronor har forskningsanstalten föreslagit, att anslaget för nästa budgetår uppföres med ett belopp av 7 700 000 kronor.

Departementschefen. Jag har i det föregående vid behandlingen av forskningsanstaltens avlöningsanslag berört den svårighet som föreligger vid avvägningen mellan å ena sidan försvarets intresse av en utbyggnad av den militära forskningsverksamheten och å andra sidan det starka sparsamhetskrav som det nuvarande ekonomiska läget uppställer. Då jag härvid funnit mig nödsakad att förorda, att uppräkningsen av forskningsanstaltens anslag för nästa budgetår begränsas till omkring 1 500 000 kronor, har jag förutsatt, att anslagsökningen skall i stort sett komma nu ifrågavarande anslag till godo.

I enlighet härmed finner jag mig böra tillstyrka, att anslaget upptages till ett belopp av 5 000 000 kronor. Anslagshöjningen utgör 1 450 000 kronor.

Såsom förut angivits utgjorde belastningen å anslaget under budgetåret 1947/48 nära 5 400 000 kronor. För innevarande budgetår har anslaget uppförts med 3 550 000 kronor, och vid budgetårets ingång fanns å anslaget en reservation av 1 740 000 kronor. Jag har för avsikt att senare denna dag framlägga förslag om att ytterligare 500 000 kronor anvisas för innevarande budgetår. Det har från forskningsanstaltens sida förutsatts, att vid utgången av innevarande budgetår reservationen kommer att vara i sin helhet förbrukad. Av det anförda följer, att även med den av mig förordade uppräkningsningen av anslaget till 5 000 000 kronor stor sparsamhet måste iakttagas under nästa budgetår.

I anslaget har för innevarande budgetår inräknats medel för försvarsmedicinsk forskning såväl vid forskningsanstalten som vid andra institutioner. Jag förutsätter, att anslaget under nästa budgetår skall belastas av utgifter för dylik forskning allenast vid forskningsanstalten samt att i övrigt erforderliga medel för denna forskningsverksamhet skola bestridas av anslag under åttonde och elfte huvudtitlarna.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarets forskningsanstalt: Viss forskningsverksamhet* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 5 000 000 kronor.

[134.] 14. Försvarets forskningsanstalt: Engångsanskaffning av viss utrustning.

	Anslag
1948/49 (statsliggaren s. 275).....	200 000
1949/50 (förslag)	240 000

Försvarets forskningsanstalt har hemställt, att för ifrågavarande ändamål måtte beräknas ett reservationsanslag av 500 000 kronor, och har härutinnan anført i huvudsak följande.

Sedan forskningsanstalten genom skrivelse den 30 juni 1948 till fortifikationsförvaltningen anmält sina behov beträffande erforderliga byggnads- och anläggningsarbeten under nästkommande budgetår, har förvaltningen i sina framställningar rörande medelsbehovet för budgetåret 1949/50 äskat medel härför. Därest ifrågavarande arbeten kunna komma till utförande, synes ett visst belopp böra beräknas för utrustning av sålunda nytillkommande lokaler. Preliminärt kunna dessa kostnader uppskattas till för avdelning 1 omkring 100 000 kronor samt för avdelning 2 och 3 vardera cirka 200 000 kronor eller tillhopa 500 000 kronor. Då det emellertid av skilda anledningar i nuvarande läge icke är möjligt att avgöra, i vad mån behov av medel för ovan antydda ändamål kommer att föreligga, har forskningsanstalten för avsikt att framdeles inkomma med särskild framställning i ämnet. I avbidan härpå torde anslaget böra upptagas till allenast ett preliminärt belopp av ovan nämnda storleksordning.

Departementschefen. I sina medelsäskanden för nästa budgetår har fortifikationsförvaltningen hemställt, att för anordnande av provisoriska lokaler för försvarets forskningsanstalt måtte anvisas ett investeringsanslag av 1 211 000 kronor. Jag har för avsikt att i annat sammanhang denna dag för ändamålet föreslå ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor. För utrustning av de lokaler som med anlitande av detta anslag kunna komma att anordnas för forskningsanstaltens räkning torde för nästa budgetår ett belopp av 240 000 kronor vara tillfyllest. Anslagsökningen utgör 40 000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarets forskningsanstalt: Engångsanskaffning av viss utrustning* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 240 000 kronor.

Försvarets socialbyrå.

[135.] 15. Försvarets socialbyrå: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48.....	¹ 182 000	135 512
1948/49 (statsliggaren s. 275) ..	170 000	
1949/50 (förslag).....	170 000	

Styrelsen för försvarets socialbyrå har för nästa budgetår beräknat anslaget till 171 500 kronor och därvid icke föreslagit annan ändring beträffande byråns avlöningsstat än att anslagsposterna till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal och till rörligt tillägg föreslagits skola uppräknas med 1 000 kronor respektive 500 kronor. Till stöd för förslaget om uppräkning av förstnämnda anslagspost har åberopats inträffande kostnadsökningar på grund av bestämmelserna om reglerad befordringsgång. Enär emellertid ifrågavarande anslagsposter torde inrymma vissa marginaler för kostnadsökningar, föreslår jag att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarets socialbyrå: Avlöningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 170 000 kronor.

[136.] 16. Försvarets socialbyrå: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	85 000	81 045
1948/49 (statsliggaren s. 276) ..	85 000	
1949/50 (förslag)	105 000	

Styrelsen för försvarets socialbyrå har föreslagit, att anslaget höjes med 43 000 kronor till 128 000 kronor. Av det ökade medelsbehovet ha 20 000

¹ Anslaget begränsades sedermera med 19 000 kronor.

kronor angivits hänföra sig till ökade kostnader för annonsering och annan upplysningsverksamhet för manskapsrekryteringen. Styrelsen har härvid bland annat framhållit, att numera fastställda utbildningsplaner för flottan förutsatte, att manskapsrekryteringen vid denna del av krigsmakten komme att äga rum varje kvartal, vilket medförde en ökning av antalet rekryterings-terminer med två. Vidare har styrelsen räknat med en kostnad av 20 000 kronor för framställning av en rekryteringsfilm. Återstoden av den föreslagna anslagshöjningen, 3 000 kronor, har angivits belöpa å kostnader för renhållning i byråns nya tjänstelokaler, vilka tagits i bruk under augusti 1948. Kostnaderna för renhållning i de förutvarande tjänstelokalerna bestredes genom byggnadsstyrelsens försorg.

Departementschefen. Då det uppenbarligen är angeläget att byråns verksamhet i rekryteringsfrämjande syfte icke skall behöva väsentligt inskränkas till följd av ökade omkostnader för denna verksamhet, finner jag det ofrånkomligt att anslaget uppräknas. Med beaktande jämväl av de nytillkomna kostnaderna för renhållning föreslår jag, att anslaget för nästa budgetår uppföres med ett belopp av 105 000 kronor, innebärande en anslagshöjning med 20 000 kronor. Kostnaderna för inspelning av rekryteringsfilm torde icke böra bestridas från förevarande anslag. Därest en dylik åtgärd efter närmare utredning befinnes erforderlig, torde anslaget Försvarsfilm få tagas i anspråk härför.

Jag får alltså hemställa, att Kungl Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarets socialbyrå: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 105 000 kronor.

[137.] 17. **Försvarets socialbyrå: Vissa civilanställningsåtgärder.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48.....	785 000	509 283
1948/49 (statsliggaren s. 277) ..	785 000	
1949/50 (förslag).....	550 000	

Styrelsen för försvarets socialbyrå har icke ifrågasatt annan ändring beträffande medelsanvisningen under detta anslag än att styrelsen föreslagit, att den å staten för anslaget upptagna anslagsposten till viss utbildning i civilanställningssyfte för på aktiv stat kvarstående manskap, nu 70 000 kronor, höjes med 10 000 kronor till 80 000 kronor. Till stöd härför har styrelsen anfört, att utbildningen i civilanställningssyfte för beställningshavare vid flygvapnet inom yrkesgrenen stamflygförare kunde beräknas få en vidgad omfattning under budgetåret 1949/50. Styrelsen har alltså beräknat medelsbehovet under anslaget till (785 000 + 10 000 =) 795 000 kronor.

Departementschefen. Enär belastningen å anslaget för budgetåret 1947/48 uppgick till endast omkring 510 000 kronor och då, med undantag för kostnaderna för utbildning i civilanställningssyfte för stamflygförare, anledning icke torde

finnas att räkna med avsevärt högre anslagsbelastning för budgetåret 1949/50, föreslår jag att anslaget nedräknas till 550 000 kronor. Anslagsminskningen utgör 235 000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarets socialbyrå: Vissa civilanställningsåtgärder* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 550 000 kronor.

Försvarets läroverk.

[138.] 18. Försvarets läroverk: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	695 000	522 926
1948/49 (statsliggaren s. 277) ..	608 000	
1949/50 (förslag)	660 000	

Försvarets civilförvaltning har beträffande personaluppsättningen vid försvarets läroverk icke ifrågasatt annan förändring än att ämbetsverket i enlighet med förslag av läroverkets styrelse räknat med att antalet extra ordinarie adjunkter i Ce 24, nu 7, komme att ökas med 4 till 11.

Medelsbehovet under anslaget har civilförvaltningen uppskattat till 681 000 kronor. Enligt förslag av läroverkets styrelse har ämbetsverket härvid såsom nytt utgiftsändamål räknat med ett belopp av i runt tal 8 000 kronor för timarvoden åt lärare vid skolan för undervisning vid vissa tillfälliga kompletteringskurser. Å andra sidan har vid anslagsberäkningen hänsyn tagits till att ett för närvarande i anslaget inberäknat belopp av 3 000 kronor till lärare vid frivillig extra undervisning i samhällslära icke längre vore erforderligt. Till arvode åt rektorsbiträde har civilförvaltningen räknat med ett belopp av 2 000 kronor, eller samma belopp som utgår under innevarande budgetår.

Departementschefen. Vad beträffar frågan om ytterligare tjänster för extra ordinarie adjunkter i Ce 24 får jag framhålla, att styrelsen för försvarets läroverk i skrivelse den 21 juni 1948 hos Kungl. Maj:t hemställt dels att begränsningen av antalet extra ordinarie adjunktstjänster måtte upphävas och dels att förordnande å dylik tjänst vid läroverket måtte få ske enligt samma grunder som vid de allmänna läroverken, d. v. s. efter viss tjänstgöring och utan särskild utlysning med förhandsfixerad ämneskombination för varje särskild tjänst. Den föreslagna anordningen synes lämplig. Vid anslagsberäkningarna uppskattar jag antalet extra ordinarie adjunkter i Ce 24 till 10.

Vid beräkningen av anslaget för innevarande budgetår utgick jag i avvaktan på resultatet av en inom ecklesiastikdepartementet igångsatt utredning rörande organisationen av arbetet på rektorsexpeditionerna vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter från ett av styrelsen för försvarets läroverk före-

slaget belopp av 3 000 kronor såsom arvode åt rektorsbiträde. Härvid förut-
sattes att det skulle ankomma på Kungl. Maj:t att, sedan berörda utredning
slutförts, besluta rörande storleken av arvodet. Arvodet bestämdes seder-
mera till 2 000 kronor. Resultatet av utredningen i fråga har framlagts i ett
den 20 december 1947 dagtecknat betänkande. Ärendet är alltjämt föremål
för prövning inom ecklesiastikdepartementet. Med hänsyn härtill anser jag
mig även för nästa budgetår böra vid anslagsberäkningen utgå från det
högre arvodet, 3 000 kronor.

Liksom civilförvaltningen räknar jag med ett medelsbehov av 8 000 kronor
för timarvoden åt lärare för undervisning vid vissa tillfälliga kompletterings-
kurser samt utgår från att det i innevarande budgetårs anslag inberäknade
beloppet av 3 000 kronor till lärare vid frivillig extra undervisning i sam-
hällslära icke längre är erforderligt.

Medelsbehovet under anslaget beräknar jag på sätt framgår av förslaget
till avlöningsstat till 660 000 kronor. Anslagshöjningen utgör 52 000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå
riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för försvarets läroverk,
att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1949/50:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	355 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	4 600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	»	235 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	65 400
Summa kronor		660 000

- b) till *Försvarets läroverk*: *Avlöningar* för budgetåret 1949/50
anvisa ett förslagsanslag av 660 000 kronor.

[139.] 19. **Försvarets läroverk: Omkostnader.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	65 000	57 842
1948/49 (statsliggaren s. 278) ..	65 000	
1949/50 (förslag)	70 000	

Den av Kungl. Maj:t den 30 juni 1948 fastställda staten för innevarande
budgetårs anslag upptager anslagsposter till ett sammanlagt belopp av
69 000 kronor. I enlighet med förslag av försvarets civilförvaltning torde
anslaget för nästa budgetår böra uppföras med ett belopp av 70 000 kronor,
innebärande en anslagshöjning med 5 000 kronor. Jag får alltså hemställa,
att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

- att till *Försvarets läroverk*: *Omkostnader* för budgetåret 1949/50
anvisa ett förslagsanslag av 70 000 kronor.

Försvarets brevskola.

[140] 20. Försvarets brevskola: Avlöningar.

	Anslag
1948/49 (statsliggaren s. 279)	75 000
1949/50 (förslag)	76 000

Å riksstaten ha för innevarande budgetår uppförts avlönings- och omkostnadsanslag för en för försvaret gemensam skola, försvarets brevskola, med uppgift att handhava korrespondensundervisning inom försvaret. Medel för bestridande av utgifterna för skolans fasta organisation och av kostnaderna för sådana studiekurser, som skola begagnas av personal ur alla försvarsgrenar, ha avsetts skola bestridas av brevskolans anslag, medan kostnaderna för kurser, som utarbetas för enskilda försvarsgrenar, avses skola bestridas från vederbörliga övningsanslag.

Försvarets civilförvaltning har anfört, att chefen för armén föreslagit utökning av brevskolans personaluppsättning med en civil lärare i Ce 24 och ett biträde för skriv- och kontorsgöromål. Arméchefen hade härvid framhållit, att verksamheten vid skolan komme att avsevärt utökas. Sålunda skulle vid skolan utarbetas, bland annat, kurser i och meddelas undervisning i främmande språk samt historia åt i första hand officerare, som skulle söka inträde vid krigshögskolan. Vidare hade chefen för flygvapnet beräknat att under budgetåret 1949/50 högst fem korrespondenskurser komme att utarbetas, avsedda för utbildningsverksamheten vid flygvapnet. Härav föranledda kostnader hade av flygvapenchefen uppskattats till högst 10 000 kronor.

Civilförvaltningen har för egen del framhållit, att skolans nuvarande personaluppsättning överensstämde med 1945 års försvarskommittés beräkningar härutinnan och att enligt uttalande av departementschefen vid anmälan av propositionen 1948: 206 (s. 498) undervisningen vid skolan till övervägande del avsåge rent militära ämnen. Med hänsyn härtill och då närmare erfarenheter rörande skolans verksamhet i dess nya organisation knappast ännu syntes föreligga, ansåge ämbetsverket sig icke kunna tillstyrka att redan nu inrättades ytterligare extra ordinarie tjänster vid skolan. För att emellertid hålla möjligheterna öppna att bereda skolan viss förstärkning av arbetskraften, därest detta skulle visa sig oundgängligen erforderligt, syntes under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal böra beräknas visst belopp, förslagsvis 17 000 kronor, vilket borde få disponeras först efter Kungl. Maj:ts medgivande.

Civilförvaltningen har i enlighet med det anförda uppskattat medelsbehovet under anslaget till 90 000 kronor.

Departementschefen. Jag är icke beredd tillstyrka, att personaluppsättningen vid försvarets brevskola, som inrättats från och med innevarande budgetår, utan ytterligare erfarenheter redan nu utökas. Det må i detta sammanhang framhållas att det icke bör ifrågakomma att, som chefen för armén

förutsatt, genom brevskolan meddelas avgiftsfri undervisning i språk och historia åt officerare, som ämna söka inträde vid krigshögskolan. Kostnaderna för erforderlig komplettering av kunskaperna i dessa ämnen synas, liksom för närvarande är fallet, böra bestridas av den enskilde. Vad åter angår de av chefen för flygvapnet avsedda korrespondenskurserna böra dessa enligt de för skolans anslag uppdragna riktlinjerna bekostas av flygvapnets övningsanslag.

Jämlikt grunderna för den reglerade befordringsgången för biträdespersonal bör vid brevskolan inrättas en ordinarie kontorsbiträdestjänst i utbyte mot en icke-ordinarie befattning för skriv- och kontorsgöromål.

Med beaktande av det anförda och då jag icke finner skäl att av annan anledning biträda civilförvaltningens förslag om att under anslaget avse särskilda medel för förstärkning av arbetskraften vid skolan, beräknar jag medelsbehovet under anslaget, på sätt framgår av följande förslag till avlöningsstat, till 76 000 kronor. Anslagsökningen utgör 1 000 kronor och sammanhänger med omräkning av anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän med hänsyn till personalens löneklassplaceringar.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för försvarets brevskola, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1949/50:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 29 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 1 440
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 38 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 7 560
Summa kronor 76 000	

b) till *Försvarets brevskola*: Avlöningar för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 76 000 kronor.

[141.] 21. Försvarets brevskola: Omkostnader.

	Anslag
1948/49 (statsliggaren s. 279)	30 000
1949/50 (förslag)	30 000

I enlighet med förslag av försvarets civilförvaltning förordar jag, att anslaget upptages med oförändrat belopp, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarets brevskola*: Omkostnader för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 30 000 kronor.

Sjukvårdsmateriel m. m.

[142.] 22. Sjukvårdsmateriel.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	¹ 625 000	¹ 2 040 325
1948/49 (statsliggaren s. 211, 241 och 257)	¹ 600 000	
1949 50 (förslag)	1 000 000	

För bestridande av kostnader för sjukvårdsmaterielens anskaffning och underhåll m. m. har hittills anvisats ett särskilt reservationsanslag för varje försvarsgren. Sålunda ha för ifrågavarande ändamål för innevarande budgetår anvisats för armén 460 000 kronor, för marinen 85 000 kronor och för flygvapnet 55 000 kronor eller tillhopa 600 000 kronor.

Vid anmälan av 1947 års statsverksproposition (bil. 6, s. 61 och 62) upptog jag till behandling ett av riksräkenskapsverket den 26 februari 1946 framställt förslag om att sammanföra försvarsgrenarnas sjukvårdsmateriel- och sjukvårdsanslag till för försvarsgrenarna gemensamma anslag. Som skäl för en sådan sammanslagning hade vad särskilt sjukvårdsmaterielanslagen beträffade anförts i huvudsak, att det vore omöjligt att med nuvarande redovisningssystem å de olika anslagen rätt fördela förråds-kostnader och anskaffningskostnader för materielen samt rättvisande redovisa de medelstransaktioner, som ägde samband med försäljning och omsättning av förråden. För egen del framhöll jag i nämnda sammanhang i huvudsak följande.

Det vore i hög grad önskvärt, att de olika försvarsgrenarnas kostnader i görligaste mån redovisades för sig, enär jämförelser mellan kostnaderna för försvarsgrenarna förväradades i den mån med försvarsgrenarnas verksamhet omedelbart sammanhängande kostnader bestredes av gemensamma anslag. I viss mån tillgodosåge ett av försvarets civilförvaltning av mig tillstyrkt förslag om redovisning av förråden över förrådstitlar riksräkenskapsverkets önskemål, nämligen såtillvida som förrådsomkostnaderna i huvudsak komme att bestridas av gemensamma anslag. Anskaffning för och omsättning av förråden komme att redovisas över respektive förrådstitel. På sjukvårds- och sjukvårdsmaterielanslagen komme att redovisas den årliga förbrukningen av materiel, i den mån anslagen toges i anspråk härför. Fördelningen av dessa kostnader syntes icke bereda några svårigheter. Övriga kostnader under anslagen utbetalades i huvudsak från förbanden, varför icke heller beträffande dessa redovisningssvårigheter behövde uppkomma. Då en i stort sett rättvisande fördelning av ifrågavarande kostnader således syntes vara möjlig, funne jag icke skäl biträda riksräkenskapsverkets förslag utan upptog alltjämt särskilda anslag för sjukvård och sjukvårdsmateriel under de tre försvarsgrenarna.

Försvarets sjukvårdsförvaltning har emellertid i sina anslagsäskanden för budgetåret 1949 50 på de av riksräkenskapsverket anförda skälen föreslagit, att de tre försvarsgrenarnas sjukvårdsmaterielanslag sammanslås till ett för försvaret gemensamt reservationsanslag. Sjukvårdsförvaltningen hade av

¹ Beloppet fördelat å särskilda anslag för armén, marinen och flygvapnet.

gjorda erfarenheter stärkts i sin uppfattning, att ett dylikt gemensamt sjukvårdsmaterielanslag vore synnerligen önskvärt. Enligt ämbetsverkets uppfattning föreläge det endast med avseende å läkemedel någon möjlighet att genom förrådstitelredovisning utvinna en exakt uppgift angående kostnadernas fördelning på vederbörliga försvarsgrenar. Ett gemensamt sjukvårdsmaterielanslag måste vidare anses möjliggöra ett mera rationellt utnyttjande av anslagsmedlen. Härvid skulle ämbetsverket dessutom kunna i viss omfattning inskränka nuvarande bokförings- och redovisningsåtgärder.

Sjukvårdsförvaltningen har beräknat medelsbehovet för nästa budgetår under ett dylikt gemensamt sjukvårdsmaterielanslag till 1 192 000 kronor, eller 592 000 kronor mera än som för innevarande budgetår anvisats under försvarsgrenarnas anslag till sjukvårdsmateriel. Beträffande de av sjukvårdsförvaltningen tillämpade beräkningsgrunderna inhämtas av ämbetsverkets framställning i huvudsak följande.

Medelsbehovet för fredssjukvårdsmateriel borde för budgetåret 1949/50 uppskattas efter samma beräkningsgrund som för innevarande budgetår, d. v. s. efter 1,5 öre för man och tjänstgöringsdag.

Anslagsmedlen under sjukvårdsmaterielanslagen hade emellertid hittills uppskattats endast efter det antal tjänstgöringsdagar, för vilka anslag till mathållning beräknades, eller efter antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga och för fast anställt manskap, som ägde rätt till fri förplägnad. I och med tillkomsten av statens allmänna avlöningsreglemente hade emellertid rätten till fri förplägnad bortfallit för stora grupper av det fast anställda manskapet, som i stället erhållit ersättning genom kontanta löneförmåner. Därmed skulle enligt hittills tillämpad beräkning medel icke komma att beräknas för den sjukvårdsmateriel, som erfordrades för dylik personals sjukvård. Så skulle även bliva förhållandet beträffande de stora kategorier extra ordinarie och extra personal, vilkas avlöning och därmed även kostnader för sjukvård och sjukvårdsmateriel tidigare utgått från sakanslag men nu bestredes från avlönings- respektive sjukvårds- och sjukvårdsmaterielanslag. Med hänsyn till de krav modern sjukvård ställde på tidsenlig och tillräcklig sjukvårdsmateriel av olika slag vore beräkningsgrunden 1,5 öre för man och tjänstgöringsdag i och för sig mycket låg. Sjukvårdsförvaltningen ansåge det nödvändigt att beräkna medelsbehovet för fredssjukvårdsmateriel efter antalet tjänstgöringsdagar icke blott för den personal, som ägde rätt till fri förplägnad, utan även för samtliga övriga befattningshavare, vilka enligt gällande avlöningsbestämmelser ägde rätt till fri öppen sjukvård och för vilka erforderlig sjukvårdsmateriel skulle bekostas av anslag till sjukvårdsmateriel, ävensom för kollektivavtalsavlönad arbetarpersonal, vars avlöning bestredes från avlöningsanslag och för vilken erforderlig sjukvårdsmateriel bekostades av sjukvårdsmaterielanslag.

Enligt uppgifter från försvarsgrenscheferna kunde antalet tjänstgöringsdagar under nästa budgetår för här avsedd personal uppskattas för armén till 19 809 000, varav i runt tal 13 879 000 för fast anställt manskap och värnpliktiga, för marinen till 5 173 000, varav i runt tal 2 865 000 för fast anställt manskap och värnpliktiga, och för flygvapnet till 4 937 000, varav i runt tal 2 488 000 för fast anställt manskap och värnpliktiga. Medelsbehovet för fredssjukvårdsmateriel skulle alltså utgöra för armén ($19\,809\,000 \times 0,015 =$) i runt tal 297 000 kronor, för marinen ($5\,173\,000 \times 0,015 =$) i runt tal 77 000 kronor och för flygvapnet ($4\,937\,000 \times 0,015 =$) i runt tal 74 000 kronor.

Medelsbehovet för krigssjukvårdsmateriel hade hittills beräknats efter 1 % å värdet av materieluppbörden vid armén och marinen samt $1\frac{1}{2}$ % å uppbördsvärdet vid flygvapnet. Sjukvårdsförvaltningen ansåge denna beräkningsgrund för närvarande icke böra frångås. Nyssnämnda procentsatser hade emellertid hittills beräknats efter värdet av uppbörden under år 1940 eller å ett värde uppgående för armén till 35 000 000 kronor, för marinen till 3 500 000 kronor och för flygvapnet till 450 000 kronor.

I fråga om denna värdesättning erinrade sjukvårdsförvaltningen om att ämbetsverket redan i sina anslagsäskanden för budgetåret 1947/48 anfört, att värdet av i arméns utrustning ingående sjukvårdsmateriel under beredskapsåren stigit så avsevärt, att en omräkning av anslagsbehovet med hänsyn härtill finge anses berättigad. Enligt en vid tiden närmast före sistnämnda anslagsäskandes avgivande verkställd omvärdering av materielen hade värdet av arméns krigssjukvårdsmateriel stigit till 46 200 000 kronor. Härtill komme värdet av materielen i de centrala förråden, uppgående till 18 000 000 kronor. Med hänsyn till att sistnämnda materiel till övervägande del bestode av nya artiklar ansåge emellertid sjukvårdsförvaltningen, att förråds- och vårdkostnaderna för denna materiel kunde sättas avsevärt lägre än för den vid truppförbanden (motsvarande) utlagda. Sjukvårdsförvaltningen räknade därför med ett belopp av 0.2 % å värdet av denna materiel.

Enligt motsvarande omvärdering av krigssjukvårdsmaterielen vid marinen och flygvapnet uppginge värdet av dylik materiel vid marinen till 4 000 000 kronor och vid flygvapnet till 550 000 kronor.

Vid de omvärderingar som sålunda ägt rum hade sjukvårdsförvaltningen likväl icke räknat med nu rådande högre återanskaffningspriser.

Den tillämpade beräkningsgrunden av 1 % å värdet av huvuddelen av krigssjukvårdsmaterielen måste betecknas såsom synnerligen låg. Härvid borde beaktas, att de senare årens avsevärda prisstegringar icke endast drabbade nyanskaffning av materiel utan även dess underhåll, vård, omsättning och förrådshållning. Denna procentuella beräkning måste därför ofrånkomligen baseras å det värde, som materielen i sin nuvarande omfattning representerade.

I enlighet med det anförda skulle medelsbehovet för krigssjukvårdsmateriel utgöra för armén jämte centralförråden ($46\,200\,000 \times 0,01 + 18\,000\,000 \times 0,002 =$) 498 000 kronor, för marinen ($4\,000\,000 \times 0,01 =$) 40 000 kronor och för flygvapnet ($550\,000 \times 0,015 =$) i runt tal 8 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för freds- och krigssjukvårdsmateriel skulle alltså utgöra för armén jämte centralförråden ($297\,000 + 498\,000 =$) 795 000 kronor, för marinen ($77\,000 + 40\,000 =$) 117 000 kronor och för flygvapnet ($74\,000 + 8\,000 =$) 82 000 kronor, eller tillhopa 994 000 kronor. Sistnämnda belopp borde emellertid för mötande av inträffade prisstegringar höjas med omkring 20 % till 1 192 000 kronor.

Departementschefen. Med hänsyn till vad sjukvårdsförvaltningen anfört vill jag icke längre motsätta mig förslaget om att sammanföra försvarsgrenarnas sjukvårdsmaterielanslag till ett för försvarsgrenarna gemensamt reservationsanslag. Anslaget torde böra benämnas Sjukvårdsmateriel och under särskild rubrik uppföras under avdelning D. Vissa för försvaret gemensamma ändamål. Vid utgången av innevarande budgetår eventuellt förelig-

gande reservationer å de nuvarande sjukvårdsmaterielanslagen torde härvid böra överföras till det nya anslaget.

Jag har i huvudsak intet annat att erinra mot de grunder sjukvårdsförvaltningen tillämpat vid anslagsberäkningen än att jag såsom av det föregående framgår för arméns del räknar med mindre antal tjänstgöringsdagar för fast anställt manskap och värnpliktiga än det ämbetsverket utgått från. Hänsynen till det statsfinansiella läget föranleder emellertid, att medelsanvisningen för nästa budgetår måste något begränsas utöver vad som föranledes av nämnda förhållande. Jag föreslår att anslaget uppföres med ett belopp av 1 000 000 kronor, innebärande en anslagshöjning med 400 000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sjukvårdsmateriel* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor.

[143.] 23. **Engångsanskaffning av sjukvårdsmateriel m. m.** Vid anmälan av propositionen 1948:208 (punkt 2) upptog jag till behandling ett flertal av beredskapsskäl gjorda framställningar om medelsanvisningar till materielanskaffning m. m. utöver vad som äskats i myndigheternas ordinarie anslagsäskanden för budgetåret 1948/49. Jag förklarade mig i nämnda sammanhang icke kunna tillstyrka ett av försvarets sjukvårdsförvaltning i skrivelse den 24 mars 1948 framställt förslag om att för nämnda budgetår anvisa ett anslag av 3 093 000 kronor till viss engångsanskaffning av sjukvårdsmateriel m. m. Av nämnda belopp avsågos 400 000 kronor till komplettering av de i försvarsområdena ingående sjukvårdskompaniernas utrustning, 1 037 000 kronor till täckande av vissa övriga brister i arméns sjukvårdsutrustning, 250 000 kronor till flyttning av krigssjukhusens förråd, 706 000 kronor till täckande av vissa brister i marinens sjukvårdsutrustning och 700 000 kronor till modernisering dels i form av partiell nyanskaffning och dels i form av änderingsarbeten av röntgenapparat, ingående i arméns krigssjukvårdsutrustning. Den föreslagna moderniseringen av röntgenapparat har angivits vara nödvändig för att åstadkomma erforderligt strålningsskydd.

För att möjliggöra en omedelbar anskaffning av viss materiel till förstärkning av krigsberedskapen har emellertid Kungl. Maj:t den 30 juni 1948 medgivit om disponering av vissa till sjukvårdsförvaltningens förfogande stående medel om tillhopa 255 000 kronor.

I sina medelsäskanden för budgetåret 1949/50 har *sjukvårdsförvaltningen* anfört, att det i ämbetsverkets förenämnda skrivelse den 24 mars 1948 anmälda medelsbehovet alltjämt kvarstode. Därutöver hade framkommit ett trängande behov av att anskaffa torrplasma eller ersättning härför till ett värde av 100 000 kronor. Vidare erfordrades ytterligare 140 000 kronor för att täcka genom prisökningar föranledda merkostnader för anskaffning av röntgenapparat. Det sammanlagda medelsbehovet för ifrågavarande anskaffning m. m. utgjorde allt-

så (3 093 000 + 100 000 + 140 000 =) 3 333 000 kronor. Då emellertid av de medel till sjukvårdsförvaltningens förfogande, beträffande vilka Kungl. Maj:t genom berörda beslut den 30 juni 1948 medgivit omdisposition, ett belopp av 55 000 kronor ansetts icke behöva täckas genom nytt anslag, har sjukvårdsförvaltningen angivit den erforderliga medelsanvisningen till (3 333 000—55 000 =) 3 278 000 kronor. Med hänsyn till svårigheten att slutföra ifrågavarande materielanskaffningar under ett budgetår och i enlighet med direktiv av överbefälhavaren har sjukvårdsförvaltningen dock föreslagit, att medelsanvisningen fördelas på två budgetår. För nästa budgetår borde för ändamålet anvisas ett reservationsanslag av 1 640 000 kronor. Ämbetsverket borde emellertid bemyndigas att på en gång utlägga beställningar för det större beloppet.

Sjukvårdsförvaltningen har vidare anmält medelsbehov för engångsanskaffning av viss apparatur för truppförbandssjukhus. Sålunda erfordrades för anskaffning av elektrokardiografapparater 124 000 kronor och av apparater för kortvågsdiatermi 225 000 kronor, eller tillhoppa i runt tal 350 000 kronor. För nästa budgetår borde för ändamålet anvisas ett reservationsanslag av 175 000 kronor, varvid ämbetsverket emellertid borde bemyndigas att på en gång utlägga beställningar för det större beloppet.

Sjukvårdsförvaltningen har ytterligare hemställt, att för nästa budgetår måtte till anskaffning av sjukhusinventarier anvisas ett reservationsanslag av 32 000 kronor, varav till komplettering av inventarier i anledning av planerad ombyggnad av Göta ingenjörkårs sjukavdelning 10 000 kronor och till anskaffning av inventarier till planerad sjukhusbyggnad för Stockholms luftvärnsregemente 22 000 kronor.

Slutligen har sjukvårdsförvaltningen hemställt att medel måtte anvisas till anskaffning för beredskapslagring av penicillin och transfusionsmedel.

Till motivering för penicillinanskaffningen har ämbetsverket anfört i huvudsak följande.

Penicillinet vore ett absolut nödvändigt läkemedel för behandling av krigsskadade och detta gällde såväl sårade som dem, vilka ådragit sig infektionsjukdomar. Genom bruket av detta läkemedel hade dödlighetsprocenten vid t. ex. en av de vanligast förekommande bakterieförgiftningarna kunnat nedbringas från 75 till 10 %. Vid många sjukdomar hade genom användning av penicillin vårdtiden kunnat nedbringas till en bråkdel av den tidigare. Vidare förhindrade detta läkemedel vid ett flertal sjukdomar uppkomsten av invaliditet.

Inom den svenska krigsmakten användes givetvis penicillin enligt samma grunder som inom den civila sjukvården men inginge ännu icke i försvarets läkemedelsutrustning, vilket måste betraktas som en allvarlig brist.

I händelse av krigsutbrott syntes erforderlig mängd penicillin icke kunna erhållas från utlandet. Ej heller vore det möjligt att den inhemska tillverkningen på krigets första dag genast kunde tillgodose försvarets behov. Därför vore det ofrånkomligen nödvändigt att redan i fred upplägga erforderligt lager av ifrågavarande läkemedel.

Sjukvårdsförvaltningen har beräknat kostnaderna för fyllandet av utrustnings- och ersättningsbehovet av penicillin till 1 400 000 kronor. Enligt upp-

gift som lämnats av den svenske tillverkaren skulle den till lagring för försvarets räkning avsedda kvantiteten kunna omsättas i fredstid utan risk för större kassation och därav föranledda förluster för kronan.

I fråga om behovet av transfusionsmedel har ämbetsverket anført, att erfarenheter från andra världskriget tillfullo bevisat transfusionens oskattbara värde icke blott som livsräddande åtgärd utan även som ett medel att förkorta långvariga läkningsförlopp och reducera den tid, under vilken de skadade krävde sluten sjukhusvård. Den transfusionsapparatursom för närvarande inginge i den militära sjukvårdsutrustningen daterade sig från beredskapens början och vore behäftad med så avsevärda brister att den måste ersättas. Vidare måste torrplasma och dextran i viss begränsad omfattning upplagras i fredstid. De sammanlagda kostnaderna för anskaffning av transfusionsmedel, inberäknat apparatur och glas, beräknade sjukvårdsförvaltningen till i runt tal 3 100 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för anskaffning av penicillin och transfusionsmedel har sjukvårdsförvaltningen alltså angivit till (1 400 000 + 3 100 000 =) 4 500 000 kronor. Med hänsyn till medelsbehovets storlek och i enlighet med direktiv av överbefälhavaren har sjukvårdsförvaltningen föreslagit, att medelsanvisningen fördelas på två budgetår. För nästa budgetår borde för ändamålet anvisas ett reservationsanslag av 2 250 000 kronor. Ämbetsverket borde emellertid bemyndigas att på en gång utlägga beställningar för det större beloppet.

Sjukvårdsberedskapsnämnden har understrukt angelägenheten av att de av sjukvårdsförvaltningen anmälda bristerna i sjukvårdsmaterielutrustningen snarast täckas. Den föreslagna moderniseringen av den i arméns sjukvårdsutrustning ingående röntgenapparaturen har nämnden förklarat vara synnerligen angelägen ur personalskyddssynpunkt.

Beträffande den föreslagna anskaffningen av penicillin har sjukvårdsberedskapsnämnden, som understrukt penicillinets synnerligen stora betydelse som läkemedel, anført, att det med hänsyn till den svenska fabrikationens starka centralisering vore ur sjukvårdsberedskapssynpunkt angeläget att ett reservlager av viss angiven omfattning funnes upplagt även för civilt bruk. Därest ett lika stort militärt beredskapslager upplades, skulle med nuvarande inhemska produktionskapacitet uppkomma en viss brist, som måste täckas genom import. Det syntes nämnden under sådana förhållanden synnerligen önskvärt att den svenska produktionen ökades. Därest en sådan ökning genomfördes, hade ämbetsverket intet att erinra mot att ett militärt reservlager av penicillin upplades. En förutsättning vore dock att ett dylikt lager med hänsyn till varans lagerbeständighet bleve omsatt i erforderlig utsträckning.

I fråga om anskaffning av transfusionsmedel har sjukvårdsberedskapsnämnden anført, att den föreslagna uppläggningsen av ett militärt lager av dextran icke syntes komma att inverka menligt på landets normala försörjning beträffande denna vara. Även i detta fall vore det angeläget att omsättningsfrågan bleve vederbörligen beaktad.

Departementschefen. Med hänsyn till angelägenheten av att försvaret kan upprätthålla tillräcklig beredskap även på sjukvårdsområdet är det icke tillrädligt att längre uppskjuta sådan anskaffning av sjukvårdsmateriel som är erforderlig för att täcka de mest framträdande bristerna i sjukvårdsutrustningen. Jag anser mig därför nu böra tillstyrka, att medel anvisas för anskaffning av sjukvårdsmateriel i huvudsak i den omfattning sjukvårdsförvaltningen föreslagit.

Enligt vad jag inhämtat torde det vara ofrånkomligt att krigssjukhusens förråd erhålla en placering, som bättre svarar mot det beräknade behovet av sjukhus under krig. Jag tillstyrker därför att erforderliga medel anvisas för ändamålet.

Jag anser mig vidare böra tillstyrka att medel anvisas för föreslagen modernisering av den röntgenapparat, som ingår i arméns krigssjukvårdsutrustning. Ett ytterligare uppskov med denna ur personalskyddssynpunkt viktiga anskaffning synes nämligen icke tillrädligt.

Vad angår förslaget om medelsanvisning till anskaffning av sjukhusinventarier får jag framhålla, att sjukhusbyggnaden för Stockholms luftvärnsregemente och ombyggnaden av Göta ingenjörkårs sjukavdelning såvitt nu kan bedömas icke torde kunna påbörjas under nästa budgetår. Med hänsyn härtill beräknar jag icke nu medel för anskaffning av inventarier för dessa byggnader. Om det skulle visa sig att byggnadsprogrammet kan påbörjas tidigare än jag här förutsatt, torde kostnaderna för anskaffning av erforderliga inventarier få bestridas av de anslag för sjukvårdsmaterielanskaffning, som komma att stå till sjukvårdsförvaltningens förfogande.

Jag kan i nuvarande läge icke heller tillstyrka att medel anvisas för anskaffning av elektrokardiografapparater och apparater för kortvågsdiatermi.

Med godtagande i huvudsak av de kostnadsberäkningar sjukvårdsförvaltningen framlagt uppskattar jag medelsbehovet för de av mig i det föregående förordade materielanskaffningarna m. m. till i runt tal 3 175 000 kronor.

Den av sjukvårdsförvaltningen föreslagna lagringen av penicillin och transfusionsmedel är synnerligen angelägen ur beredskapssynpunkt. Jag är därför beredd tillstyrka, att erforderliga medel anvisas för anskaffning av dylika läkemedel i huvudsak i den utsträckning ämbetsverket föreslagit. Såsom framgår av vad ämbetsverket anfört torde den avsedda lagringen icke vara större än att tillräcklig omsättning i fredstid blir möjlig. Enligt vad jag inhämtat torde den inhemska produktionskapaciteten för penicillin komma att under den närmaste tiden väsentligt utökas på sätt sjukvårdsberedskapsnämnden ansett önskvärt.

Kostnaderna för ifrågavarande anskaffning av läkemedel uppskattar jag med utgångspunkt från sjukvårdsförvaltningens beräkningar till sammanlagt 4 500 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för anskaffning av sjukvårdsmateriel och läkemedel skulle således uppgå till $(3\,175\,000 + 4\,500\,000 =) 7\,675\,000$ kronor.

Jag räknar med att kostnaderna för anskaffningen skola fördelas på tre budgetår och föreslår, att för nästa budgetår anvisas 2 500 000 kronor, varvid emellertid sjukvårdsförvaltningen bör få bemyndigas att på en gång utlägga erforderliga beställningar inom ramen för det större beloppet, eller sålunda intill ytterligare 5 175 000 kronor. Jag föreslår, att för ändamålet anvisas ett särskilt reservationsanslag, benämnt Engångsanskaffning av sjukvårdsmateriel m. m., under avdelning D. Vissa för försvaret gemensamma ändamål.

Aberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) till *Engångsanskaffning av sjukvårdsmateriel m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 2 500 000 kronor;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva att därutöver beställningar å sjukvårdsmateriel m. m. må utläggas inom en kostnadsram av 5 175 000 kronor.

Garnisonssjukhusen.

[144.] 24. Garnisonssjukhusen: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	2 660 000	2 923 189
1948/49 (statsliggaren s. 279) ..	¹ 200 000	
1949/50 (förslag)	² 400 000	

Från detta anslag bestridas avlöningskostnader vid garnisonssjukhusen i Karlsborg, Skövde, Eksjö, Linköping, Sollefteå och Boden. Enligt beslut av 1947 års riksdag (propositionen nr 101; riksdagens skrivelse nr 256) skall garnisonssjukhuset i Linköping från och med den 1 juli 1949 övertagas av Östergötlands läns landsting.

Försvarets civilförvaltning har inledningsvis anført, att några på särskilda expertundersökningar grundade utredningar rörande behovet av personal av olika kategorier vid garnisonssjukhusen icke utförts. Vid sådant förhållande och med hänsyn till ovissheten om garnisonssjukvårdens framtida organisation i stort har civilförvaltningen ansett försiktighet böra iakttagas i fråga om ordinariesättning av befattningar vid sjukhusen, varför nya ordinarie befattningar föreslagits i mycket begränsad omfattning.

Vad därefter angår personalbehovet vid de olika garnisonssjukhusen har civilförvaltningen såvitt avser garnisonssjukhuset i Karlsborg tillstyrkt ett av försvarets sjukvårdsförvaltning framställt förslag om att utbyta bataljons-

¹ Under anslaget har upptagits en inkomstpost avseende vårdavgifter å 2 700 000 kronor. Medelsbehovet oavsett denna post 2 900 000 kronor.

² Inkomstposten avseende vårdavgifter 3 100 000 kronor. Medelsbehovet oavsett denna post 3 500 000 kronor.

läkarbeställningen i Ca 25 mot en beställning för regementsläkare i Ca 29. Till stöd för förslaget har sjukvårdsförvaltningen framhållit, att ifrågasvarande sjukhusläkartjänst i fråga om ansvar och arbetsuppgifter kunde jämföras med överläkartjänsterna å kirurgiska avdelningarna vid garnisons-sjukhuset i Boden och karolinska sjukhusets garnisonsavdelningar, för vilka överläkartjänster vore avsedda regementsläkarbeställningar.

Enligt beslut av 1948 års riksdag (statsverksprop.: Bil. 6, punkt 144; riksd. skr. nr 4) har vid garnisonssjukhuset i Skövde inrättats en extra förste underläkartjänst i Cg 26, avsedd för röntgenavdelningen. Härvid förutsattes emellertid, att ledningen av arbetet vid avdelningen, liksom tidigare, skulle ankomma på regementsläkaren vid Skaraborgs pansarregemente.

Sjukvårdsförvaltningen, som redan i sina medelsäskanden för innevarande budgetår föreslog att för ledningen av arbetet på röntgenavdelningen skulle avses en regementsläkare i Ca 29 på garnisonssjukhusens stat, har nu föreslagit, att en dylik beställning inrättas i utbyte mot den extra förste underläkartjänsten. Till stöd härför har ämbetsverket framhållit, bland annat, att det vore förenat med svårigheter att för en extra tjänst i Cg 26 förvärva en kvalificerad sjukhusläkare med möjlighet att ägna erforderlig tid åt sjukhusarbetet.

Civilförvaltningen har erinrat om att Kungl. Maj:t den 29 mars 1946 uppdragit åt den år 1944 tillsatta utredningen rörande sjukhusfrågornas lösande vid vissa truppförband att i samråd med sjukvårdsförvaltningen upptaga förhandlingar med Skaraborgs läns landsting om bland annat överförande till landstinget av garnisonssjukhuset i Skövde. Med hänsyn härtill syntes någon ordinarie tjänst icke böra inrättas för här avsett ändamål. Emellertid framginge av vad sjukvårdsförvaltningen i särskild promemoria anfört, att med hänsyn till planläggning och personaluppsättning vid ifrågasvarande röntgenavdelning två läkare icke lämpligen kunde samtidigt tjänstgöra därstädes och att icke heller arbetsvolymen vid avdelningen vore sådan att i nuvarande läge där krävdes mer än en ständigt tjänstgörande läkare. Med hänsyn till nämnda omständigheter förordade civilförvaltningen, att den befintliga extra förste underläkartjänsten i Cg 26 utbyttes mot en extra ordinarie läkartjänst i Ce 29, vars innehavare borde självständigt handha ledningen av röntgenavdelningen.

Såsom i det föregående anförts kommer garnisonssjukhuset i Linköping att från och med den 1 juli 1949 övertagas av Östergötlands läns landsting. Sjukvårdsförvaltningen har anmält, att behov föreläge av viss personal vid sjukhuset för avvecklingsuppgifter under tredje kvartalet 1949. Detta personalbehov utgjordes av regementsläkaren (Ca 29), som den 1 oktober 1949 inträdde i pensionsåldern, sjukhusväbeln (pensionerad underofficer med arvode i 1: 21), 1 biträde för skriv- och kontorsgöromål samt 1 civil arbetare. Sjukvårdsförvaltningen har i detta sammanhang framhållit, att det syntes böra ankomma på förvaltningen att i god tid uppsäga den vid sjukhuset anställda

icke-ordinarie personalen och att beträffande den ordinarie sköterskepersonalen, 3 översköterskor i Ca 12, ävensom sådan icke-ordinarie personal, som sedan lång tid varit anställd vid sjukhuset, vidtaga åtgärder för dess utnyttjande på annat håll inom försvaret, i den mån den ej kunde övertagas av landstinget.

Civildförvaltningen har biträtt sjukvårdsförvaltningens förslag och alltså, såvitt avser garnisonssjukhuset i Linköping, beräknat medel endast för avlöning under tre månader åt 1 regementsläkare i Ca 29, 1 sjukhusväbel med arvode i 1: 21, 1 biträde för skriv- och kontorsgöromål samt 1 civil arbetare.

Beträffande garnisonssjukhuset i Boden har civilförvaltningen tillstyrkt ett av sjukvårdsförvaltningen framställt förslag om att utbyta en underläkartjänst i Cg 25 mot en förste underläkartjänst i Cg 26, avsedd för den till kirurgiska avdelningen anknutna barnbördsavdelningen.

Vad angår behovet i övrigt av tjänstemän, utom beträffande garnisons-sjukhusen i Linköping och Boden, har civilförvaltningen i anledning av ett av sjukvårdsförvaltningen framlagt förslag tillstyrkt, att ytterligare följande extra ordinarie befattningar inrättas, nämligen vid garnisonssjukhuset i Karlsborg 1 föreståndarinna i Ce 16 i utbyte mot 1 översköterska i Ce 12, samt, i utbyte mot motsvarande extra befattningar, 1 biträde för skriv- och kontorsgöromål, 2 sjukvårdsbiträden i Ce 3 och 1 ekonomibiträde i Ce 2, vid garnisonssjukhuset i Skövde 1 biträde för skriv- och kontorsgöromål (telefonist) i utbyte mot 1 ekonomibiträde i Ce 2, vid garnisonssjukhuset i Eksjö 1 översköterska i Ce 12 och, i utbyte mot 1 ekonomibiträde (i kök) i Ce 2, 1 ekonomibiträde (kokerska) i Ce 6 samt vid garnisonssjukhuset i Sollefteå 1 biträde för skriv- och kontorsgöromål (telefonist).

För garnisonssjukhuset i Boden har sjukvårdsförvaltningen, med hänsyn bland annat till det ökade personalbehov som komme att uppstå i anledning av beräknat fullbordande av andra etappen av garnisonssjukhusets utbyggnad, föreslagit nyinrättande av följande befattningar, nämligen 1 första föreståndarinna i Ca 19 i utbyte mot 1 extra ordinarie dylik befattning, 1 föreståndarinna i Ce 16, 9 översköterskor i Ca 12, 1 översköterska i Ce 12, 4 sjuksköterskor i Ce 11, 1 snickare i Ce 9, 3 baderskor i Ce 6, varvid 1 befattning för sjukvårdsbiträde (i bad) i Ce 3 kunde indragas, 2 biträden för skriv- och kontorsgöromål, 54 sjukvårdsbiträden i Ce 3, 2 garderobvakter i Ce 2, 5 ekonomibiträden (i kök) i Ce 2 samt 1 ekonomibiträde (i städning) i Ce 2. Vidare har sjukvårdsförvaltningen med hänsyn till centraliseringen av tvätten för Bodens garnison föreslagit, att följande vid garnisonssjukhuset i Boden befintliga befattningar skola indragas, nämligen 1 maskintvättare i Ce 9, 1 tvättföreståndare i Ce 8 och 6 ekonomibiträden (i tvätt) i Ce 2. Samtidigt borde emellertid vid garnisonssjukhuset inrättas 1 befattning såsom föreståndarinna för centralt tvättgods i Ce 6.

Civildförvaltningen har ansett sig kunna tillstyrka, att antalet ordinarie befattningar för översköterskor i Ca 12 vid garnisonssjukhuset i Boden ökas

med 9 till 25, varigenom omkring hälften av översköterskebefattningarna skulle bli ordinarie. Beträffande sjukvårdsförvaltningens förslag i övrigt till utökning av tjänstemannapersonalen vid detta garnisonssjukhus har civilförvaltningen anfört, att ämbetsverket icke för närvarande kunde uttala sig om detsamma. Civilförvaltningen förutsatte emellertid, att frågan om de nytilkommande befattningarnas tillsättande i sinom tid underställdes Kungl. Maj:ts prövning. Vid anslagsberäkningen hade ämbetsverket dock utgått från att de av sjukvårdsförvaltningen föreslagna befattningarna skulle tillkomma.

I anslutning till bestämmelserna om reglerad befordringsgång har civilförvaltningen vidare föreslagit inrättande vid garnisonssjukhuset i Skövde av 1 befattning för kontorsbiträde i Ca 8 i utbyte mot 1 befattning för skriv- och kontorsgöromål.

Vad slutligen angår behovet av arbetarpersonal, utom såvitt avser garnisonssjukhuset i Linköping, har civilförvaltningen räknat med att ytterligare 6 arbetare, därav 1 säsonganställd eldare, erfordras under nästa budgetår. Med hänsyn främst till ovissheten på bränslemarknaden har civilförvaltningen därjämte räknat med en reserv av 5 arbetare, vilken reserv vore avsedd att möjliggöra för ämbetsverket att tillgodose under budgetåret uppkommande behov av tillfällig förstärkning av arbetarpersonalen vid garnisonssjukhusen.

I anslutning till det anförda och med beaktande av den kostnadsökning, som blivit en följd av Kungl. Maj:ts beslut den 2 april 1948 angående särskild ersättning till garnisonssjukhusens läkare för vård av civila patienter, har civilförvaltningen uppskattat medelsbehovet under anslaget till 445 000 kronor.

Departementschefen. Jag anser mig i nuvarande läge icke kunna tillstyrka det föreslagna utbytet av bataljonsläkarbeställningen i Ca 25 vid garnisonssjukhuset i Karlsborg mot en regementsläkarbeställning. Jag utgår härvid från att regementsläkaren vid Karlsborgs luftvärnsregemente, såsom för närvarande är fallet, tills vidare skall tjänstgöra såsom chefläkare vid sjukhuset.

Med hänsyn till ifrågasatt överlåtelse av garnisonssjukhuset i Skövde till Skaraborgs läns landsting torde ordinarie läkarbefattning icke nu böra inrättas för röntgenläkaren vid garnisonssjukhuset. Då emellertid den för närvarande tillämpade anordningen, enligt vilken ledningen av arbetet vid röntgenavdelningen ankommer på regementsläkaren vid Skaraborgs pansarregemente, icke synes vara lämplig, förordar jag att den nu för röntgenläkaren avsedda extra förste underläkartjänsten i Cg 26 utbytes mot en extra ordinarie överläkarbefattning i Ce 29, vars innehavare förutsättes skola handha ledningen av röntgenavdelningen. Med hänsyn till gällande bestämmelser om särskild ersättning till garnisonssjukhusens läkare för vård av civila patienter beräknas kostnaden för den nu föreslagna personalorganisationen bli något lägre än om 1948 års riksdagsbeslut fullföljes.

Liksom civilförvaltningen har jag intet att erinra mot att för fullgörande av avvecklingsuppgifter vid garnisonssjukhusen i Linköping för tiden intill den 1 oktober 1949 avses personal i den utsträckning sjukvårdsförvaltningen föreslagit. De befattningar som innehas av berörda övergångsvis erforderliga personal, bland annat 1 regementsläkare i Ca 29, böra alltså indragas med utgången av september 1949. Övriga för sjukhuset avsedda ordinarie befattningar — tre befattningar för översköterska i Ca 12 — ha föreslagits skola från och med nästa budgetår utnyttjas för garnisonssjukhuset i Boden, där såsom av det följande framgår antalet ordinarie befattningar föreslås utökat. Emellertid har fråga uppkommit att utnyttja en av befattningarna för förbands-sjukvården vid en av försvarsgrenarna. Med hänsyn därtill räknar jag icke med att mer än två befattningar skola kunna disponeras för Bodensjukhuset. Återstående för garnisonssjukhuset i Linköping för närvarande avsedda befattningar böra indragas med utgången av detta budgetår.

Förslaget om att utbyta den för barnbördsavdelningen vid garnisonssjukhuset i Boden avsedda extra underläkartjänsten i Cg 25 mot en förste underläkartjänst i Cg 26 är jag icke beredd att nu tillstyrka.

Enligt beslut av 1948 års riksdag har en för narkosläkare vid garnisonssjukhuset i Boden avsedd förste underläkartjänst i Cg 26 utbyts mot en extra ordinarie dylik tjänst i Ce 26. Sistnämnda befattning bör från och med nästa budgetår upptagas i personalförteckningen.

Jag delar civilförvaltningens uppfattning, att en viss försiktighet är motiverad, då det gäller att inrätta ordinarie befattningar vid garnisonssjukhusen. Jag kan dock biträda sjukvårdsförvaltningens av civilförvaltningen tillstyrkta förslag om att utöka antalet ordinarie översköterskebefattningar vid garnisonssjukhuset i Boden (nu 16) med 9 till 25. Då enligt vad i det föregående anförts två för garnisonssjukhuset i Linköping avsedda befattningar från och med nästa budgetår kunna utnyttjas för sjukhuset i Boden, bör det i personalförteckningen för garnisonssjukhusen upptagna sammanlagda antalet befattningar för översköterska i Ca 12 (nu 30) ökas med 7 till 37.

Jämväl sjukvårdsförvaltningens förslag om att utbyta den nuvarande extra ordinarie befattningen för första föreståndarinna i Ce 19 vid garnisonssjukhuset i Boden mot en ordinarie dylik befattning i Ca 19 kan jag tillstyrka.

I enlighet med civilförvaltningens förslag räknar jag med att en befattning för skriv- och kontorsgöromål vid garnisonssjukhuset i Skövde jämlikt bestämmelserna om reglerad befordringsgång utbytes mot en ordinarie kontorsbiträdestjänst i Ca 8.

Det torde böra få ankomma på Kungl. Maj:t att närmare pröva behovet av lägre extra ordinarie personal vid garnisonssjukhusen. Vad angår garnisonssjukhuset i Boden utgår jag vid anslagsberäkningen från sjukvårdsförvaltningens förslag till utökning av denna personal. I fråga om övriga garnisonssjukhus räknar jag med de personalförändringar som föreslagits av civilförvaltningen.

Jag är icke nu beredd taga ställning till framställda förslag om att utöka arbetarpersonalen vid garnisonssjukhusen utan förutsätter att även denna fråga får närmare prövas av Kungl. Maj:t. Vid anslagsberäkningen utgår jag emellertid från att sådan personal, utom såvitt avser den föreslagna reserven av 5 arbetare, tillkommer i den utsträckning varmed civilförvaltningen räknat.

Enligt beslut av 1948 års riksdag skola de vårdavgifter, som inflyta såsom ersättning för vård av civila patienter å garnisonssjukhusen, redovisas såsom inkomster under garnisonssjukhusens avlönings- och omkostnadsanslag. Med beaktande härav beräknar jag nettoutgifterna under anslaget, på sätt framgår av förslaget till avlöningsstat, till 400 000 kronor. Anslagshöjningen utgör 200 000 kronor. Om de å vårdavgifter belöpande inkomsterna, 3 100 000 kronor (nu 2 700 000 kronor), tilläggas, beräknas medelsbehovet till 3 500 000 kronor (nu 2 900 000 kronor), innebärande en ökning från innevarande budgetår med 600 000 kronor. Ökningen belöper väsentligen på anslagsposterna till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, (120 000 kronor) samt till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal (389 000 kronor). Ökningen av den förra posten beror i huvudsak på att ändrade grunder fastställts för särskild ersättning till garnisonssjukhusens läkare för vård av civila patienter och motsvaras av en ökning av de inflytande vårdavgifterna. Det ökade medelsbehovet under den senare posten sammanhänger främst med att medel beräknats för den av utbyggnaden av Bodensjukhuset föranledda personalökningen i de lägre graderna.

Aberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) å personalförteckningen för garnisonssjukhusen uppföra 1 befattning för första föreståndarinna i lönegrad Ca 19, ytterligare 7 befattningar för översköterska i lönegrad Ca 12, 1 befattning för kontorsbiträde i lönegrad Ca 8, 1 befattning för överläkare i lönegrad Ce 29 och 1 befattning för förste underläkare i lönegrad Ce 26;

b) fastställa följande avlöningsstat för garnisonssjukhusen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1949/50:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	390 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	»	72 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	267 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	»	2 328 000

5. Avlöningar till viss arbetarpersonal, för-	
slagsvis	kronor 171 000
6. Rörligt tillägg, förslagsvis	» 323 000
	Summa kronor 3 551 000

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, förslagsvis	kronor 51 000
Vårdavgifter, förslagsvis	» 3 100 000
	Nettoutgift kronor 400 000;

c) till *Garnisonssjukhusen*: *Avlöningar* för budgetåret 1949/50
anvisa ett förslagsanslag av 400 000 kronor.

[145.] 25. Garnisonssjukhusen: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	1 350 000	1 518 884
1948/49 (statsliggaren s. 282) ..	¹ 150 000	
1949/50 (förslag)	² 200 000	

Såsom framgår av vad jag anfört under föregående punkt kommer garnisonssjukhuset i Linköping att övertagas av Östergötlands läns landsting från och med den 1 juli 1949.

Försvarets sjukvårdsförvaltning har anfört, att enligt av direktionerna (förvaltningsmyndigheterna) vid garnisonssjukhusen gjorda beräkningar bruttoutgifterna under anslaget för nästa budgetår beräknats till 1 706 600 kronor. Motsvarande utgifter för innevarande budgetår ha, efter avdrag för de kostnader som hänföra sig till garnisonssjukhuset i Linköping, enligt fastställd omkostnadsstat upptagits till 1 364 400 kronor. Sjukvårdsförvaltningen har vidare framhållit, att den beräknade utgiftsökningen, 342 200 kronor, i viss mån hänförde sig till stegrade priser, vilka genomgående medfört höjda vårdkostnader vid landets sjukvårdsinrättningar. I särskild grad vore emellertid ökningen betingad av den av 1943 års riksdag beslutade utbyggnaden av garnisonssjukhuset i Boden och av de stegrade tvättkostnaderna vid samma sjukhus till följd av tvättens överflyttning till central tvättanstalt. Med en avrundning av de anmälda medelsbehoven beräknade sjukvårdsförvaltningen bruttoutgifterna under anslaget till 1 700 000 kronor. Å andra sidan har ämbetsverket under anslaget beräknat inkomster av vårdavgifter om 1 500 000 kronor (nu 1 300 000 kronor), varför nettoutgifterna under anslaget uppskattats till 200 000 kronor.

Departementschefen Med godtagande av sjukvårdsförvaltningens anslagsberäkning upptager jag anslaget för nästa budgetår till 200 000 kronor. Anslagshöjningen utgör 50 000 kronor. Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Garnisonssjukhusen*: *Omkostnader* för budgetåret 1949/50
anvisa ett förslagsanslag av 200 000 kronor.

¹ Under anslaget har upptagits en inkomstpost avseende vårdavgifter å 1 300 000 kronor. Medelsbehovet oavsett denna post 1 450 000 kronor.

² Inkomstposten avseende vårdavgifter beräknad till 1 500 000 kronor. Medelsbehovet oavsett denna post 1 700 000 kronor.

[146.] 26. Garnisonssjukhusen: Karolinska sjukhusets garnisonsavdelningar.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48.....	¹ 159 000	170 104
1948/49 (statsliggaren s. 283).....	180 000	
1949/50 (förslag).....	194 000	

Enligt Kungl. Maj:ts brev den 30 juni 1948 må från anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, tills vidare fr. o. m. budgetåret 1948/49 utgå bl. a. två arvoden, vart och ett å 9 000 kronor, till en läkare vid venerologiska avdelningen respektive en läkare vid röntgen- och ljusavdelningen. Nämda arvoden fastställdes genom beslut vid 1948 års riksdag (statsverksprop., bil. 6, punkt 146). Till grund för arvodesavvägningen lades härvid i enlighet med förslag av statskontoret en jämförelse mellan ifrågavarande båda läkare samt biträdande överläkare och biträdande läkare vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet, vilka sistnämnda befattningshavare — med en tjänstgöringstid av genomsnittligt 27 timmar per vecka — åtnjuta arvode av, i ett för allt, 11 760 kronor för år. Vid bestämmande av storleken av arvodet till här ifrågavarande båda läkare beaktades den för dessa gällande kortare tjänstgöringstiden (2½ å 3 respektive 3 å 4 timmar per dag).

I berörda brev den 30 juni 1948 har Kungl. Maj:t vidare medgivit, att anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal finge tills vidare fr. o. m. innevarande budgetår tagas i anspråk för anställande, bl. a., vid kirurgiska och medicinska garnisonsavdelningarna av två förste underläkare och två andre underläkare med grundarvoden av 14 400 respektive 11 300 kronor för år jämte vissa ålderstillägg och rörligt tillägg. Genom beslut den 9 juli 1948 har Kungl. Maj:t vidare medgivit, att under samma budgetår enligt försvarets sjukvårdsförvaltnings närmare beprövande må vid garnisonsavdelningarna finnas anställda — utöver den för sjukhuset enligt vederbörliga personalstater avsedda läkarpersonalen — högst fem andre underläkare med nyssnämnda avlöningsförmåner. Av dessa läkare avses två för kirurgiska avdelningen, därav en såsom narkosunderläkare, två för medicinska avdelningen och en för venerologiska avdelningen. Enligt meddelad föreskrift skola härav föranledda kostnader bestridas, vad avser narkosunderläkaren från fjärde huvudtiteln anslag till extra utgifter och beträffande övriga fyra underläkare från anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har *försvarets civilförvaltning* anført, att sjukvårdsförvaltningen hemställt om medel under förevarande anslag dels för arvode åt en pensionerad underofficer, avsedd att ersätta en till sjukhuset kommenderad sjukhusunderofficer (biträde åt sjukhusväbeln), och dels för anställande vid garnisonsavdelningarna av en vaktmästare och ett biträde för skriv- och kontorsgöromål, avsedda att ersätta viss annan till

¹ Medgivande har lämnats civilförvaltningen att överskrida anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal med högst 1 000 kronor.

sjukhuset kommenderad militär personal. Ehuru civilförvaltningen förklarat sig icke kunna på det förebragta underlaget bedöma behovet av den föreslagna pensionerade underofficeren, har ämbetsverket vid anslagsberäkningen räknat med att en arvodesbefattning med avlöning enligt löneklassen 1:20 skulle tillkomma. Beträffande åter frågan om anställande av civil biträdespersonal vid garnisonsavdelningarna har civilförvaltningen framhållit, att kostnaderna härför borde bestridas av elfte huvudtitelns anslag till avlöningar vid karolinska sjukhuset. Ämbetsverket har därför icke beräknat medel för ändamålet under förevarande anslag.

I gemensam skrivelse den 28 november 1948 ha *försvarets civil- och sjukvårdsförvaltningar* till behandling upptagit av Sveriges läkarförbund framställda förslag till omreglering av vissa läkartjänster vid garnisonsavdelningarna. Läkarförbundet hade föreslagit *dels* att de med arvoden av 9 000 kronor för år förenade läkartjänsterna vid venerologiska avdelningen samt röntgen- och ljusavdelningen skulle omregleras till pensionsberättigande överläkartjänster, *dels ock* att samtliga vid garnisonsavdelningarna förefintliga tjänster för andre underläkare skulle onvandlas till tjänster för förste underläkare. I anledning av läkarförbundets förslag hade förhandlingar ägt rum mellan, å ena sidan, civil- och sjukvårdsförvaltningarna och, å andra sidan, läkarförbundet och Sveriges yngre läkares förening. Härvid hade läkarförbundet såtillvida frånträtt sin ursprungliga hemställan, att förbundet med avseende å läkartjänsten vid venerologiska avdelningen icke påyrkat tjänstens omreglering till pensionsberättigande tjänst. Det med tjänsten förenade arvodet hade emellertid föreslagits skola i stället höjas till belopp motsvarande lönen i 29 löneklassen å 5-ort, eller 14 808 kronor för år. Civil- och sjukvårdsförvaltningarna ha tillstyrkt läkarförbundets förslag med nyss angiven jämkning, varvid ämbetsverken av anförda skäl förordat att läkartjänsten vid röntgen- och ljusavdelningen upptages såsom extra ordinarie i 29 lönegraden.

Enligt civilförvaltningens anslagsberäkning skulle medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår uppgå till 231 300 kronor.

Departementschefen. Med hänsyn till den stränga återhållsamhet som i rådande ekonomiska läge måste iakttagas i fråga om löneförbättringar, kan jag icke för närvarande tillstyrka ämbetsverkens förslag rörande anställnings- och avlöningsförhållandena för förenämnda läkare vid garnisonsavdelningarna.

Vad angår behovet av de läkare som enligt vad i det föregående anförts finnas anställda utöver den enligt personalstaterna avsedda läkarpersonalen får jag framhålla, att dessa läkare ursprungligen anställdes med hänsyn till den under beredskapen stora tillströmningen av militära patienter vid garnisonsavdelningarna men att de numera erfordras för att läkarvården för civila patienter vid avdelningarna skall kunna bestridas på ett tillfredsställande sätt. Då det icke är möjligt att redan nu förutsäga i vad mån behovet av ifrågavarande läkarförstärkning kommer att föreligga under nästa budgetår, torde det

böra ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles närmare pröva denna fråga. Vid anslagsberäkningen utgår jag emellertid från oförändrat behov av dessa läkare.

Jag är icke beredd förorda att vid garnisonsavdelningarna inrättas någon ytterligare befattning för pensionerad underofficer utan förutsätter att personalbehovet i fråga även under nästa budgetår täckes genom kommendering av lämplig underofficer.

Liksom civilförvaltningen beräknar jag icke några medel under förevarande anslag för anställande av civil biträdespersonal vid garnisonsavdelningarna.

Anslaget beräknar jag, på sätt framgår av förslaget till avlöningsstat i det följande, till 194 000 kronor, vilket innebär en anslagshöjning med 14 000 kronor.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) fastställa följande avlöningsstat för karolinska sjukhusets garnisonsavdelningar, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1949/50:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	kronor	29 000
2. Arvode till pensionerad personal i arvodesbefattning, förslagsvis	»	8 600
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	27 300
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	117 000
5. Rörligt tillägg, förslagsvis	»	17 600
Summa kronor		199 500

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, förslagsvis	kronor	5 500
Nettoutgift kronor		194 000;

- b) till Garnisonssjukhusen: Karolinska sjukhusets garnisonsavdelningar för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 194 000 kronor.

Militärapoteket.

[147.] 27. Militärapoteket: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48.....	1323 000	315 720
1948/49 (statsliggaren s. 284)....	341 000	
1949/50 (förslag).....	355 000	

¹ Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal begränsades sedermera med 3 100 kronor.

Genom brev den 30 juni 1948 medgav Kungl. Maj:t, i överensstämmelse med vad som förutsatts vid anslagsberäkningarna för innevarande budgetår, att vid militärapoteket finge med anlitande av anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal finnas anställd följande farmaceutpersonal, nämligen 2 apotekare i Cg 27, 6 apotekare i Cg 23 och 2 farmacie kandidater i Cg 19. Sedermera har Kungl. Maj:t emellertid, med hänsyn till svårigheterna att erhålla för verksamheten erforderlig värnpliktig farmaceutpersonal, genom beslut den 16 juli 1948 medgivit, att vid apoteket tills vidare under detta budgetår må finnas anställda 5 apotekare i Cg 23 och 4 farmacie kandidater i Cg 19. Beslutet innebär alltså, att antalet apotekare minskats med 1, och antalet farmacie kandidater ökats med 2. Av beslutet föranledda särskilda kostnader skola bestridas av fjärde huvudtitelns anslag till extra utgifter.

Chefen för militärapoteket har i sina medelsäskanden för nästa budgetår räknat med den jämkning beträffande apotekets uppsättning av farmaceutpersonal, som vidtagits genom Kungl. Maj:ts förenämnda beslut den 16 juli 1948.

Försvarets civilförvaltning har beträffande farmaceutpersonalen icke räknat med annan förändring i förhållande till den uppsättning sådan personal, som angivits i Kungl. Maj:ts berörda brev den 30 juni 1948, än att ämbetsverket förordat inrättande av ytterligare en befattning för farmacie kandidat i Cg 19. Vidare har ämbetsverket i anledning av en av chefen för militärapoteket i särskild skrivelse gjord framställning räknat med att en befattning för kassör i Ce 18 skulle inrättas i utbyte mot en befattning för kassaförvaltare i Ce 15.

Enligt beslut den 10 september 1948 har Kungl. Maj:t medgivit det sålunda föreslagna utbytet.

Medelsbehovet under anslaget har civilförvaltningen beräknat till 364 000 kronor.

Departementschefen. Jag anser mig vid anslagsberäkningen för nästa budgetår böra utgå från den uppsättning icke-ordinarie farmaceutpersonal som jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 16 juli 1948 må finnas vid apoteket under innevarande budgetår, nämligen 2 apotekare i Cg 27, 5 apotekare i Cg 23 och 4 farmacie kandidater i Cg 19. Jag förutsätter dock därvid, att personalen minskas till tidigare avsedd omfattning i den mån värnpliktig farmaceutpersonal kan ställas till apotekets förfogande.

Med beaktande härav beräknar jag medelsbehovet under anslaget till 355 000 kronor med den fördelning å anslagsposter som framgår av förslaget till avlöningsstat. Anslagshöjningen utgör 14 000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) fastställa följande avlöningsstat för militärapoteket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1949/50:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i>	kronor	17 400
2. Arvode till pensionerad personal i arvodesbefattning, <i>förslagsvis</i>	»	8 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	298 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	36 900
Summa kronor		360 500

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	kronor	5 500
Nettoutgift kronor		355 000

b) till *Militärapoteket*: *Avlöningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 355 000 kronor.

[148.] 28. **Militärapoteket: Omkostnader.**

	Anslag	Nettoinkomst
1947/48	90 000	25 711
1948/49 (statsliggaren s. 284)....	53 000	
1949/50 (förslag)	1 000	

Vid behandlingen i 1947 års statsverksproposition (Bil. 6, punkt 153) av militärapotekets omkostnadsanslag förutsattes att de omkostnadspålägg, som uttagas på läkemedel som försäljas från militärapoteket, skola tillgodoföras fjärde huvudtiteln och redovisas särskilt såsom uppbördsmedel under nämnda anslag. Vid medelsanvisningen under anslaget för budgetåren 1947/48 och 1948/49 har emellertid icke räknats med anslagsbegränsning av denna anledning.

Försvarets sjukvårdsförvaltning har i enlighet med förslag av chefen för militärapoteket för nästa budgetår beräknat utgifterna under anslaget till 54 000 kronor. Ökningen, 1 000 kronor, i förhållande till medelsanvisningen för innevarande budgetår har angivits belöpa på anslagsposten till sjukvård. Då emellertid förenämnda omkostnadspålägg beräknats för nästa budgetår uppgå till belopp överstigande utgifterna under anslaget, har sjukvårdsförvaltningen föreslagit, att anslaget upptages med allenast ett formellt belopp av 100 kronor.

Departementschefen. Jag har intet att erinra mot att anslaget uppföres med formellt belopp. Jag föreslår dock att anslagsbeloppet bestämmes till 1 000 kronor och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Militärapoteket*: *Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kronor.

Försvarets tandvård.**[149.] 29. Försvarets tandvård: Avlöningar.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48.....	900 000	500 586
1948/49 (statsliggaren s. 285)	1 090 000	
1949/50 (förslag).....	1 025 000	

Personalstaten för försvarets tandvård omfattar för närvarande följande tandläkarpersonal, nämligen 1 tandvårdsinspektör i Ce 29, 7 militärbefälstandläkare, varav 1 tillika poliklinikföreståndare, i Ce 23, och 35 poliklinikföreståndare i Ce 21.

Försvarets sjukvårdsförvaltning har framhållit, att bland annat från militärt håll kritik riktats mot den nuvarande provisoriska tandvårdsorganisationen, vilken även ur tandvårdssynpunkt i flera avseenden vore behäftad med olägenheter. Med hänsyn härtill ansåge ämbetsverket att viss omorganisation av militärtandvården nu borde genomföras. I avvaktan på att frågan om inrättande av en gemensam försvarsläkarkår vunne sin lösning kunde sådana organisatoriska förändringar inom militärtandvården genomföras, vilka icke sammanhängde med spørsmålet om upprättande av en dylik kår. Sålunda borde de nuvarande tjänstebenämningarna tandvårdsinspektör, militärbefälstandläkare och poliklinikföreståndare i överensstämmelse med vad 1941 års tandvårdsutredning föreslagit utbytas mot benämningarna försvarsövertandläkare, förste försvarstandläkare och försvarstandläkare av 1. graden. Befattningshavarna borde vidare beviljas rätt att bära militär tjänstedräkt och tilldelas militär tjänsteställning i enlighet med nämnda utredningsförslag.

Sjukvårdsförvaltningen har därjämte föreslagit ordinarie sättning av tandvårdsinspektörsbefattningen ävensom föreslagit, att de övriga tandläkare, som vid ingången av budgetåret 1949/50 fullgjort minst tre års tjänst inom försvarets tandvård, överföras till ordinarie anställning.

Slutligen har sjukvårdsförvaltningen föreslagit, att försvarets tandtekniker, för närvarande extra tjänstemän i Cg 12, erhålla extra ordinarie anställning.

Försvarets civilförvaltning har beträffande sjukvårdsförvaltningens förslag anfört följande.

Civilförvaltningen får erinra, att ämbetsverket i sitt utlåtande den 12 januari 1945 över tandvårdsutredningens betänkande uttalat tveksamhet rörande nödvändigheten av att hänföra tandläkarna till kategorien civilmilitär personal och att giva dem militär tjänsteställning. Däremot ansåg ämbetsverket med hänsyn till de förhållanden, under vilka tandläkarna fullgjorde sin tjänst, sig kunna biträda förslaget, att de skulle under tjänstgöring vara skyldiga att bära uniform. Ämbetsverket framhöll också att hithörande spørsmål kunde komma att påverkas av de resultat till vilka prövningen av militärsjukvårdskommitténs förslag kunde komma att leda.

Vad civilförvaltningen sålunda uttalat äger alltså giltighet. Då prövningen av militärsjukvårdskommitténs förslag ännu icke är slutförd, anser

civilförvaltningen sålunda att med genomförande av föreslagna åtgärder tills vidare bör anstå. Vad särskilt beträffar förslaget om överförande till ordinarie anställning av befattningen för tandvårdsinspektören vill civilförvaltningen framhålla, att denna fråga är avhängig jämväl av de resultat, var till den pågående förvaltningsutredningen kan komma.

I anslutning till det anförda har civilförvaltningen funnit sig icke böra räkna med några förändringar i personaluppsättning eller anställningsvillkor för tandvårdspersonalen.

Medelsbehovet under anslaget har civilförvaltningen beräknat till 1 025 000 kronor.

Departementschefen. Jag är icke beredd att föreslå, att några förändringar nu vidtagas beträffande tandläkarpersonalen. Däremot har jag intet att erinra mot att extra ordinarie befattningar inrättas för tandteknikerna, vilka för närvarande inneha extra anställning.

I enlighet med civilförvaltningens förslag upptager jag medelsbehovet under anslaget till 1 025 000 kronor. Anslagsminskningen utgör 65 000 kronor och beror på att anslaget, som tidigare beräknats efter genomsnittlig ortsgruppsfördelning och löneklassplacering, så långt sig göra låter grundats på de faktiska förhållandena i dessa avseenden.

Åberopande det anförda får jag — under hänvisning till vad jag vid anmälan av arméns sjukvårdsanslag anført beträffande belastningen å tandvårdsanslagen — hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) fastställa följande avlöningsstat för försvarets tandvård, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1949/50:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förlagsvis</i>	kronor	929 000
2. Rörligt tillägg, <i>förlagsvis</i>	»	96 000
Summa kronor		1 025 000

- b) till *Försvarets tandvård*: *Avlöningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 1 025 000 kronor.

[150.] 30. Försvarets tandvård: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	265 000	145 311
1948/49 (statsliggaren s. 286) ..	265 000	
1949/50 (förslag)	265 000	

I enlighet med förslag av försvarets sjukvårdsförvaltning förordar jag, att anslaget för nästa budgetår upptages med oförändrat belopp, och hemställer alltså — under hänvisning till vad jag vid anmälan av arméns sjukvårdsanslag anført beträffande belastningen å tandvårdsanslagen — att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

- att till *Försvarets tandvård*: *Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 265 000 kronor.

Centrala värnpliktsbyrån.**[151.] 31. Centrala värnpliktsbyrån: Avlöningar.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	¹ 427 000	375 747
1948/49 (statsliggaren s. 286)	441 000	
1949/50 (förslag)	448 000	

Försvarets civilförvaltning har tillstyrkt ett av chefen för centrala värnpliktsbyrån framställt förslag om att en för närvarande kollektivavtalsanställd arbetare med avlöning från anslaget till adresseringsmaskiner m. m. skulle utbytas mot en befattning för montör i Ce 12 med avlöning från förevarande anslag. Innehavaren av den föreslagna nya befattningen vore avsedd att, liksom nu är fallet beträffande berörda arbetare, jämte en extra ordinarie verkmästare i Ce 19 handha servicetjänsten beträffande de hos truppregistreringsmyndigheterna befintliga maskinerna för tryckning och präglning av registreringshandlingar.

Civilförvaltningen har vidare i enlighet med förslag av chefen för värnpliktsbyrån förordnat, att för arvoden åt sakkunniga m. fl. vid byråns personalprövningsdetalj, för vilket ändamål av innevarande budgetårs anslag avses ett belopp av 20 480 kronor, beräknas ett belopp av 28 000 kronor. Enligt vad chefen för byrån framhållit föreläge det nämligen avsevärda svårigheter att för det arvode som hittills kunnat utgå, i medeltal 40 kronor för dag, erhålla den kvalificerade expertis, som vore nödvändig. Medelarvudet måste därför beräknas till 45 kronor för dag. Härtill komme att antalet specialutredningar, för vilka särskild expertis måste tagas i anspråk, ökats, en tendens som kvarstode beroende på det ökade antalet arbetsuppgifter inom det militärpsykologiska området.

Slutligen har civilförvaltningen räknat med att 11 ordinarie kontorsbiträdesbefattningar i Ca 8 skola tillkomma jämlikt bestämmelserna om reglerad befordringsgång. Av dessa avses 5 för personal som innehar högre extra ordinarie befattningar.

I anslutning till det anförda har civilförvaltningen beräknat anslaget till 464 000 kronor.

Departementschefen. Jag anser mig i nuvarande läge icke kunna tillstyrka vare sig den föreslagna montörbefattningen eller förslaget att höja det för arvoden till sakkunniga m. fl. vid byråns personalprövningsdetalj avsedda beloppet.

Såsom civilförvaltningen anført böra jämlikt bestämmelserna om reglerad befordringsgång 11 ordinarie kontorsbiträdesbefattningar i Ca 8 inrättas från och med nästa budgetår. Härvid förutsätter jag emellertid att vikariatsförordnande icke meddelas å de av dessa tjänster, som avses för personal med högre icke-ordinarie befattning.

¹ Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal begränsades sedermera med 9 000 kronor.

Anslaget beräknar jag på sätt framgår av förslaget till avlöningsstat till 448 000 kronor. Anslagshöjningen utgör 7 000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) å personalförteckningen för centrala värnpliktsbyrån uppföra 11 befattningar för kontorsbiträde i lönegrad Ca 8;

b) fastställa följande avlöningsstat för centrala värnpliktsbyrån, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1949/50:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	60 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	»	90 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	21 200
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	290 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	50 800
Summa kronor		512 000

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	kronor	64 000
Nettoutgift kronor		448 000

c) till *Centrala värnpliktsbyrån*: Avlöningar för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 448 000 kronor.

[152.] 32. Centrala värnpliktsbyrån: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	80 000	70 665
1948/49 (statsliggaren s. 287) ..	80 000	
1949/50 (förslag)	80 000	

Försvarets civilförvaltning har för nästa budgetår beräknat medelsbehovet under anslaget till 85 000 kronor. Kostnadsökningen, 5 000 kronor, har angivits hänföra sig till anslagsposterna Sjukvård m. m. och Reseersättningar. Enär emellertid inom ramen för det nuvarande anslagsbeloppet torde finnas utrymme för en uppräknig av dessa anslagsposter, föreslår jag, att anslaget uppföres med oförändrat belopp. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Centrala värnpliktsbyrån*: Omkostnader för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 80 000 kronor.

[153.] 33. Centrala värnpliktsbyrån: Adresseringsmaskiner m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	65 000	84 308
1948/49 (statsliggaren s. 287) ..	80 000	
1949/50 (förslag)	100 000	

Försvarets civilförvaltning har anfört, att chefen för centrala värnpliktsbyrån för nästa budgetår beräknat anslaget till 106 000 kronor, eller 26 000 kronor mera än medelsanvisningen för innevarande budgetår. Ökningen av medelsbehovet har angivits i sin helhet hänföra sig till anslagsposten Vård och underhåll av adressographmaskiner, som föreslagits skola höjas från 8 000 kronor till 34 000 kronor. Civilförvaltningen har godtagit nämnda anslagsberäkning med den jämkningen att ämbetsverket beräknat berörda anslagspost kunna minskas med 6 000 kronor, motsvarande avlöningskostnaderna för den kollektivavtalsanställda arbetare ämbetsverket vid behandlingen av värnpliktsbyråns avlöningsanslag föreslagit skola utbytas mot en montör i Ce 12 med avlöning från sistnämnda anslag. Medelsbehovet under förevarande anslag har alltså av civilförvaltningen angivits till 100 000 kronor.

Departementschefen. Vid anmälan i det föregående av värnpliktsbyråns avlöningsanslag har jag ansett mig icke kunna tillstyrka civilförvaltningens förslag om att inrätta en montörsbefattning i Ce 12 med avlöning från nämnda anslag i utbyte mot en från förevarande anslag avlönad kollektivavtalsanställd arbetare. De ökade kostnader på förevarande anslag som härigenom uppkomma i förhållande till beräkningarna torde kunna bestridas inom ramen för den anslagshöjning som civilförvaltningen föreslagit. Med nämnda reservation tillstyrker jag denna höjning om 20 000 kronor, som väsentligen beror på att innevarande budgetårs anslag nedräknats med hänsyn till den reservation å anslaget som beräknats föreligga vid budgetårets ingång.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Centrala värnpliktsbyrån: Adresseringsmaskiner m. m.*
för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor.

Inskrivningsväsendet.**[154.] 34. Inskrivningskostnader.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	400 000	348 898
1948/49 (statsliggaren s. 287) ..	400 000	
1949/50 (förslag)	400 000	

Såsom under punkt 1 omnämnts har 1948 års värnpliktskommitté föreslagit, att de värnpliktiga skola inskrivas redan det år de fylla 19 år. Vid övergången till denna nya ordning måste inskrivningsförrättningarna under ett år dubbleras. Enligt förslaget skulle detta ske under nästa budgetår. I avvaktan

på prövningen av kommitténs förslag förordar jag, att förevarande anslag i enlighet med civilförvaltningens medelsäskanden uppföres med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Inskrivningskostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 400 000 kronor.

[155.] 35. **Inskrivningsrådet.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	6 000	6 000
1948/49 (statsliggaren s. 288) ..	6 000	
1949/50 (förslag)	6 000	

I enlighet med förslag av försvarets civilförvaltning förordar jag, att anslaget upptages med oförändrat belopp, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Inskrivningsrådet* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 6 000 kronor.

Vissa övriga gemensamma ändamål.

[156.] 36. **Vissa specialundersökningar m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	315 000	248 972
1948/49 (statsliggaren s. 288) ..	275 000	
1949/50 (förslag)	250 000	

Försvarets sjukvårdsförvaltning har med ledning av belastningen å anslaget för budgetåret 1947/48, i runt tal 249 000 kronor, beräknat medelsbehovet för nästa budgetår till 250 000 kronor, innebärande en anslagsminskning av 25 000 kronor. Med godtagande av denna beräkning hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa specialundersökningar m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 250 000 kronor.

[157.] 37. **Personalvårdsverksamhet.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	85 000	90 433
1948/49 (statsliggaren s. 289)	85 000	
1949/50 (förslag)	100 000	

Försvarsväsendets personalvårdsnämnd har i sina medelsäskanden för nästa budgetår beräknat medelsbehovet under anslaget till 163 450 kronor, eller 78 450 kronor mera än det för innevarande budgetår anvisade beloppet. Av ökningen ha 74 450 kronor angivits belöpa på anslagsposten till bidrag till soldathemsverksamhet under det att återstoden, 4 000 kronor, föreslagits skola utgå såsom bidrag till Kronprinsessan Victorias örlogshem i Karls-

krona. Till stöd för förslaget om höjning av förstnämnda anslagspost har anförts i huvudsak följande.

Under tiden för den förstärkta försvarsberedskapen hade soldathemmen, trots relativt blygsamma bidrag av statsmedel, kunnat bedriva en omfattande och för krigsmaktens manskapspersonal synnerligen betydelsefull verksamhet. Denna finansierades dämera till avsevärd del av inkomster från de café-rörelser soldathemmen i allmänhet dreve. Den avsevärt ökade besöksfrekvensen vid soldathemmen hade emellertid samtidigt medfört en betydande förslitning av lokaler och inventarier.

Efter tiden för den förstärkta försvarsberedskapen hade soldathemmens inkomster av café-rörelserna sjunkit. I detta läge måste soldathemmen aningen ersätta nödvändiga underhållsarbeten och inventarieanskaffningar eller skuldsätta sig, när ökade bidrag av statsmedel hittills icke annat än i enstaka undantagsfall kunnat erhållas.

Enligt till personalvårdsnämnden insända förvaltningsberättelser redovisade för budgetåret 1947/48 14 soldathemsstiftelser underskott med tillhoppa 26 855 kronor. Övriga redovisade överskott av i regel mycket blygsam storlek. Inom ramen för nu under anslagsposten till bidrag till soldathemsverksamhet uppförda medel kunde endast i ringa utsträckning justeringar i avseende på de av statsmedel utgående bidragen vidtagas. Någon möjlighet föreläge sålunda icke för närvarande att genom ökade sådana bidrag kompensera ifrågavarande 14 soldathemsstiftelser för uppkomna underskott. Med tanke på soldathemsstiftelsernas för personalvården i stort synnerligen betydelsefulla verksamhet medförde detta allvarliga olägenheter. Dessa bleve desto mera framträdande som krigsmakten själv för närvarande i regel icke disponerade erforderliga och lämpliga lokaler för personalvårdsverksamhet och för fritidens ändamålsenliga utnyttjande.

De under anslagsposten till bidrag till soldathemsverksamhet anvisade medlen ha hittills fördelats av Kungl. Maj:t efter förslag av personalvårdsnämnden. Nämnden har nu av praktiska skäl föreslagit, att det måtte få ankomma på nämnden att besluta om fördelning av de under ifrågavarande anslagspost upptagna medlen. Nämnden har härvid förutsatt att, liksom för närvarande är fallet, här avsedda statsbidrag skulle få utanordnas till vederbörliga soldathemsorganisationer endast mot redovisningsskyldighet och att det skulle åligga vederbörande förbandschef att bestämma om de anvisade medlens ändamålsenliga användande.

Beträffande det föreslagna bidraget till Kronprinsessan Victorias örlogshem i Karlskrona har personalvårdsnämnden närmare anført i huvudsak följande.

Örlogshemmet hade numera förbrukat större delen av sina tidigare fonder, huvudsakligen beroende på nödvändiga ombyggnader efter en eldsvåda i mars 1944. Hemmets kostnader täcktes nu huvudsakligen genom gåvomedel samt anslag från örlogsstationens manskapskassa och marketenteri. Örlogshemmet bedreve icke någon soldathemsverksamhet i egentlig mening men fyllde ändock en betydelsefull personalvårdande uppgift, när hemmets lokaler utgjorde klubblokaler för manskapspersonalen vid Karlskrona örlogsstation. Soldathemsverksamhet i mera egentlig mening bedreves dels av ett soldathem i själva Karlskrona, dels ock av ett soldathem å Gräsvik. Bägge dessa soldathem erhöles för sin verksamhet vissa medel från anslagsposten till bidrag till soldathemsverksamhet. Nämnda soldathems lokaler vore emellertid

alltför små för att kunna tillgodose det tidvis mycket stora behovet av samlingslokaler för förläggningssortens manskapspersonal.

I skrivelse den 8 november 1948 har personalvårdsnämnden — som numera enligt Kungl. Maj:ts beslut ombildats och erhållit benämningen Försvarsväsendets upplysnings- och personalvårdsnämnd — hemställt, att utöver tidigare äskat belopp måtte anvisas minst 4 000 kronor som bidrag till Konung Oscar II:s soldathem i Boden. Nämnden, som meddelat att detta soldathem för innevarande budgetår erhöle bidrag om 2 000 kronor från anslagsposten till bidrag till soldathemsverksamhet, har framhållit att hemmets verksamhet väl kunde jämföras med den verksamhet, som bedreves av Drottning Victorias örlogshem i Stockholm och Marinhemmet i Göteborg.

Chefen för försvarsstaben har hemställt, att till vissa ändamål, vilka icke för närvarande tillgodoses genom anslaget till personalvårdsverksamhet, måtte under anslaget anvisas ett belopp av 43 000 kronor, varav till prenumeration på tidskrifter m. m. för personalvårdsverksamhet, avsedda för försvarsstabens personalvårdsavdelning, 500 kronor, till handböcker för social rådgivning, avsedda för förbandens personalvårdsorgan, 2 500 kronor, till kurser för personalvårdsofficerare och personalvårdsassistenter 30 000 kronor samt till tryckning av vägledningar för inskrivningsskyldiga och värnpliktiga 10 000 kronor. Beträffande medelsbehovet för sistnämnda ändamål har anförts i huvudsak följande.

För att uppnå ett tillfredsställande utbildningsresultat vore det av betydelse att de värnpliktiga redan före första tjänstgöringen vore orienterade om såväl förhållandena under militärtjänstgöringen som om försvarsorganisationens ställning i samhället. Det vore därjämte av vikt, att de värnpliktiga i god tid finge kännedom om de sociala och ekonomiska förmåner, som kunde utgå under militärtjänstgöringen för att de skulle kunna planlägga sina personliga förhållanden under tiden för tjänstgöringens fullgörande.

För närvarande erhöle de inskrivningsskyldiga, då de kallades till inskrivningsförrättning, broschyren »Inför inskrivningen», utgiven av centrala värnpliktsbyrån, samt, då de inkallades till tjänstgöring, en kort promemoria om familjebidrag, sammanställd av försvarets socialbyrå. Dessa publikationer vore båda i behov av omarbetning. Arbetet borde utföras av försvarsstaben i samråd med socialbyrån och värnpliktsbyrån.

Därutöver hade vid ett 30-tal förband utarbetats en broschyr, vilken de värnpliktiga erhöle vid ankomsten till förbandet och som varit avsedd som vägledning inom garnisonsorten. Sistnämnda broschyr hade bekostats av lägerkassemedel. Även i fortsättningen borde denna broschyr utarbetas genom vederbörande förbandschefs försorg. Vid vissa förband vore emellertid lägerkassemedlen icke så stora att en dylik broschyr kunde bekostas. *Chefen för försvarsstaben* borde därför äga möjlighet att i dylika fall bidraga med viss del av kostnaderna.

Departementschefen. Den lämnade redogörelsen visar, att en höjning av förevarande anslag är erforderlig om personalvårdsverksamheten skall kunna bedrivas med önskvärd intensitet. Det ekonomiska läget tvingar mig emellertid att föreslå, att anslaget för närvarande höjes med endast 15 000 kronor

till 100 000 kronor. Jag är medveten om att med anledning härav bidragen till soldathemsverksamhet icke torde kunna höjas och att anslaget icke kommer att bereda utrymme för mer än en del av de av försvarsstabschefen angivna utgifterna. Dessa torde emellertid delvis vara av beskaffenhet att kunna bestridas av andra anslag. Sålunda torde kostnaderna för tryckning av vägledningar för inskrivningsskyldiga och värnpliktiga böra bestridas av anslaget till publikations- och blankettryck. Vidare böra kostnader för resor och traktamenten för deltagare i kurser för personalvårds-officerare och personalvårdsassistenter kunna utgå av respektive försvarsgrenars anslag till reseersättningar m. m.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Personalvårdsverksamhet* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor.

[158.] 38. **Försvarsupplysning.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	124 000	125 798
1948/49 (statsliggaren s. 289) ..	120 000	
1949/50 (förslag).....	150 000	

Av anslaget för innevarande budgetår avses bland annat till tidningsprenumeration, text- och bildtjänst, anordnande av pressbesök m. m. 10 000 kronor, till undervisning i medborgarkunskap för värnpliktiga 25 000 kronor och till utgivande av tidskriften Kontakt med krigsmakten 41 000 kronor.

Chefen för försvarsstaben har föreslagit, att anslagsposten till tidningsprenumeration, text- och bildtjänst, anordnande av pressbesök m. m. höjes med 3 000 kronor till 13 000 kronor. Av höjningen ha 600 kronor angivits hänföra sig till höjda prenumerations- och lösnnummeravgifter m. m., 1 400 kronor till kurser för pressofficerare och resor m. m. vid pressbesök samt 1 000 kronor till biltransporter under pressbesök.

Medel till undervisning i medborgarkunskap för värnpliktiga har chefen för försvarsstaben föreslagit skola för nästa budgetår anvisas under särskilt reservationsanslag. Medelsbehovet har beräknats till 110 000 kronor, eller 85 000 kronor mera än som för ändamålet anvisats för innevarande budgetår. Härvid ha 80 000 kronor avsetts till utbildning av militära lärare i medborgarkunskap, 5 000 kronor till utarbetande av handledning i medborgarkunskap och 25 000 kronor till tryckning av denna handledning.

Slutligen har försvarsstabschefen föreslagit att anslagsposten till utgivande av tidskriften Kontakt med krigsmakten höjes med 4 000 kronor till 45 000 kronor. Till stöd för förslaget har åberopats ökade papperskostnader och den införda pappersaccisen.

För de ändamål, som för närvarande tillgodoses genom anslaget till försvarsupplysning, har alltså chefen för försvarsstaben för nästa budgetår beräknat tillhoppa (120 000 + 3 000 + 85 000 + 4 000 =) 212 000 kronor.

Försvarets civilförvaltning har anfört, att därest medel skulle anvisas för utbildning av militära lärare i medborgarkunskap, det syntes riktigast att desamma anvisades antingen under respektive övningsanslag, från vilka kostnaderna för särskilda utbildningskurser numera bestredes, eller från anslaget till försvarsupplysning. Kostnaderna för utarbetande och tryckning av handledning i medborgarkunskap syntes i vart fall böra bestridas av sistnämnda anslag.

Departementschefen. Kostnaderna för utbildning av lärare i medborgarkunskap för värnpliktiga torde alltjämt böra bestridas från förevarande anslag. Med hänsyn till betydelsen av denna undervisning och till att det är ägnat att bidra till ett gott förhållande mellan befäl och meniga, om den ledes av truppbefälet, anser jag mig böra förorda ökad medelsanvisning för ändamålet. Med hänsyn till det ekonomiska läget kan jag dock icke tillstyrka, att anslaget höjes så avsevärt som försvarsstabschefen föreslagit. Jag beräknar medelsbehovet för ifrågavarande undervisning för nästa budgetår till 50 000 kronor, eller 60 000 kronor mindre än vad försvarsstabschefen angivit. Jag utgår från att det icke skall bli erforderligt att låta utarbeta och trycka särskild handledning i medborgarkunskap. Då jag i övrigt anser mig kunna i huvudsak godtaga försvarsstabschefens anslagsberäkning, upptager jag anslaget för nästa budgetår till (212 000 — 60 000 =) i runt tal 150 000 kronor, innebärande en anslagshöjning med 30 000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarsupplysning* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 150 000 kronor.

[159.] 39. **Fritidsundervisning.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	185 000	178 724
1948/49 (statsliggaren s. 290)....	185 000	
1949/50 (förslag).....	185 000	

I enlighet med förslag av chefen för försvarsstaben förordar jag, att anslaget upptages med oförändrat belopp, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fritidsundervisning* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 185 000 kronor.

[160.] 40. **Försvarsfilm.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48.....	400 000	315 396
1948/49 (statsliggaren s. 291)....	500 000	
1949/50 (förslag).....	420 000	

Chefen för försvarsstaben har föreslagit, att till upplysnings- och propaganda-film för nästa budgetår skall avses ett belopp av 25 000 kronor (nu 15 000 kronor).

Försvarets civilförvaltning har anfört, att chefen för marinen anmält behov av tillhoppa 165 000 kronor (nu 125 000 kronor) för militär undervisningsfilm under det att chefen för flygvapnet anmält, att för flygvapnets del motsvarande medelsbehov uppginge till 150 000 kronor (nu 185 000 kronor). Vad åter beträffar armén, som av innevarande budgetårs anslag disponerar ett belopp av 175 000 kronor till undervisningsfilm, har icke ifrågasatts ändrad medelstildelning för ändamålet.

Civilförvaltningen, som erinrat om att 1945 års försvarskommitté i avvaktan på slutförandet av en av överbefälhavaren igångsatt utredning rörande den militära filmverksamheten räknat med att förevarande anslag tills vidare skulle upptagas med omkring 500 000 kronor för budgetår, har i anslutning här till föreslagit oförändrad medelsanvisning under anslaget för nästa budgetår. Civilförvaltningen hade intet att erinra mot att i enlighet med försvarsstabschefens förslag det för upplysnings- och propagandafilm avsedda beloppet höjdes till 25 000 kronor men räknade med att för sådant fall motsvarande minskning av övriga poster vidtoges.

Departementschefen. Liksom civilförvaltningen anser jag mig icke böra räkna med större medelstildelning under anslaget för nästa budgetår än 500 000 kronor. Då för flygvapnets del anmälts minskat medelsbehov kunna alltså till militär undervisningsfilm för marinen samt till upplysnings- och propagandafilm avses större belopp än för innevarande budgetår. Å anslaget förelåg vid utgången av budgetåret 1947/48 en reservation av i runt tal 109 000 kronor, huvudsakligen hänförlig till flygvapnets delpost till militär undervisningsfilm. Med hänsyn här till torde anslaget för nästa budgetår kunna begränsas till 420 000 kronor. Såsom anförts vid behandlingen av försvarets socialbyrås omkostnadsanslag böra kostnaderna för eventuell inspelning av en rekryteringsfilm bestridas från förevarande anslag. Jag förutsätter, att detta skall kunna ske inom ramen för nyss angivna belopp. Anslagsminskningen utgör 80 000 kronor.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarsfilm* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 420 000 kronor.

[161.] 41. Publikations- och blankettryck.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	1 025 000	899 897
1948/49 (statsliggaren s. 291) ..	950 000	
1949/50 (förslag)	900 000	

Försvarets civilförvaltning har föreslagit, att anslaget upptages med oförändrat belopp. Då emellertid belastningen å anslaget under budgetåret 1947/48 utgjort endast i runt tal 900 000 kronor, föreslår jag, med beaktande jämväl av den särskilda återhållsamhet beträffande publikations- och blankettryck som kräves av gällande inskränkningar i papperstilldelningen, att

medelsanvisningen under anslaget för nästa budgetår begränsas till sistnämnda belopp. Anslagsminskningen utgör 50 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Publikations- och blankettryck* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 900 000 kronor.

[162.] 42. Lottaorganisationen.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	140 000	75 000
1948/49 (statsliggaren s. 291) ..	160 000	
1949/50 (förslag)	370 000	

Den av Riksförbundet Sveriges lottakårer bedrivna verksamheten har av 1945 års försvarskommitté bedömts vara av sådant värde för krigsmakten, att kommittén förordat höjning av statsbidraget till lottaorganisationen till 370 000 kronor, varav 256 000 kronor för administration, utbildning m. m. och 114 000 kronor till förnödenheter och materiel m. m. Enligt kommitténs beräkningar borde årligen vid grundläggande kurser och påbyggnadskurser utbildas 1 760 lottor vid armén, 290 vid marinen och 270 vid flygvapnet. Härtill komme 1 600 armélotter, 260 marinlotter och 175 flyglottor, som skulle fullgöra repetitionskurser, delvis i anslutning till fälttjänstövningar vid armén och större övningar vid marinen och flygvapnet. Vid anmälan av propositionen 1948: 206 anförde jag, att jag med hänsyn till den ståndpunkt jag i nämnda sammanhang intagit till frågan om ökad medelsanvisning till de under rubriken Armén redovisade frivilliga försvarsorganisationerna och innan bättre överblick vunnits över den omfattning, som luftbevakningsutbildningen kunde beräknas få under budgetåret 1948/49, icke kunde förorda en höjning av medelsanvisningen till lottaorganisationen utöver den, som föreslogs i 1948 års statsverksproposition, eller 160 000 kronor.

Överstyrelsen för Riksförbundet Sveriges lottakårer har för nästa budgetår hemställt om en höjning av anslaget med 582 000 kronor till 742 000 kronor, varav till avlöningar 155 000 kronor (nu 50 000 kronor), till instruktörs- och ledararvoden m. m. samt undervisningsmateriel 320 000 kronor (nu 42 000 kronor), till in- och utryckningsresor vid kurser m. m. 27 500 kronor (nu 8 000 kronor), till lokallhyror 47 000 kronor (nu 3 000 kronor) och till förnödenheter m. m. 171 500 kronor (nu 57 000 kronor) samt till administrationskostnader, för vilka medel för närvarande icke äro inberäknade i anslaget, 21 000 kronor. Vid beräkningen av medelsbehovet har överstyrelsen i enlighet med uppgifter från försvarsgrensheferna utgått från att tillhopa 6 095 lottor skulle genomgå grundläggande kurser och påbyggnadskurser samt att 8 290 lottor skulle fullfölja repetitionskurser. Överstyrelsen har i fråga om anslagsberäkningen framhållit i huvudsak följande.

Ett flertal nyttillkomna faktorer medverkade till det avsevärt ökade medelsbehovet. Sålunda hade medel beräknats för hemvärnets lottautbildning, vilken tidigare bekostats av genom lottaorganisationen insamlade medel.

Medelsanskaffningen mötte emellertid numera allt större svårigheter, och de medel som tidigare kunnat erhållas hade för övrigt icke varit tillräckliga för ändamålet. Till ökningen av antalet lottabefattningar hade bidragit att mobiliseringstabellerna reviderats. Efter överförandet av krigssjukvårdsanstalterna till arméns mobiliseringsverk avsåges vidare vissa befattningar, som tidigare tillsatts genom Svenska röda korset, numera skola besättas av Sveriges lottakårer. Repetitionsutbildningen, för vilken medel tidigare icke äskats, erfordrades numera i full utsträckning; detta hade icke varit fallet under åren närmast efter det beredskapen upphört, då fullgjord beredskapstjänst kunnat tillgodoräknas såsom repetitionsutbildning. Luftbevakningssystemets omläggning och därav förorsakade personalökningar m. m. medförde väsentligt ökade kostnader. Chefen för flygvapnet hade begärt att viss försöksutbildning av lottor för luftbevakningsstationer skulle komma till stånd under budgetåret 1949/50, vilket även medförde nya kostnader. Kostnaderna för naturaförmåner hade måst upptagas med högre belopp, beroende dels på högre pris, dels ock på att nya poster upptagits. Beträffande posten till administration ville överstyrelsen framhålla, att bidrag för motsvarande ändamål utginge till de flesta andra statsunderstödda frivilliga försvarsorganisationer och att det icke längre syntes möjligt att för det administrativa arbetet uteslutande lita till oavlönade frivilliga krafter.

Försvarets civilförvaltning har framhållit, att medelsbehovet för lottautbildningen i första hand bleve beroende av försvarsgrenarnas mobiliseringsbehov av lottor. De av överstyrelsen berörda anledningarna till att behovet av att utbilda lottor nu beräknats väsentligt överstiga det av försvarskommittén förutsatta vore, i den mån de hade sin grund i ändrade militärorganisatoriska förhållanden, i stort sett av den art att de undandrog sig civilförvaltningens bedömande. Civilförvaltningen har med anledning av vad överstyrelsen anfört vidare framhållit i huvudsak följande.

Vissa av överstyrelsen berörda förhållanden syntes fortfarande i viss mån osäkra. Sålunda hade överstyrelsen beräknat medel för bland annat utbildning av lottor för driftvärnets behov. Det syntes emellertid icke uteslutet att ifrågavarande kostnader, i anslutning till de principer, som gällde för bestridande av kostnaderna för driftvärnets verksamhet, borde bestridas av andra medel än förevarande anslag. I fråga om luftbevakningssystemets omläggning och därav förorsakade personalökningar rådde ävenledes osäkerhet. Slutligen syntes det ovisst, huruvida försvarskrafternas behov av lottor vare sig kunde eller måste fyllas i så snabb takt, som lottaöverstyrelsen räknat med. Överstyrelsen hade i huvudsak utgått från att av hela antalet för mobiliseringsorganisationen erforderliga lottor $\frac{1}{8}$ varje år skulle nyutbildas och $\frac{1}{5}$ vidareutbildas. Det vore knappast möjligt att nu bedöma, huruvida rekryteringen av lottor i ett sammanhang kunde utökas i den avsevärda omfattning, som erfordrades för detta programs genomförande. Å andra sidan syntes det icke uteslutet, att utbildningen kunde fördelas på flera år, varigenom det årliga rekryteringsbehovet skulle bli mindre. Såväl denna fråga som frågan om det totala mobiliseringsbehovet av lottor borde bli föremål för ytterligare överväganden innan slutlig ställning toges.

Civilförvaltningen har emellertid ansett det ofrånkomligt, att lottarörelsen nu erhåller en avsevärd förstärkning av sitt statsbidrag. I brist på säkrare hållpunkter för bedömandet av medelsbehovet, har ämbetsverket föreslagit, att anslaget för budgetåret 1949/50 fastställas till det av försvarskommittén föreslagna beloppet, 370 000 kronor.

Kommittén för frivilligt försvarsarbete har framhållit, att det av överstyrelsen beräknade medelsbehovet för utbildning av lottor avsåge behovet vid fullt utbyggd organisation. Då emellertid rekryteringen av kursdeltagare under de närmaste åren icke syntes kunna bedrivas i sådan takt, att utbildning kunde äga rum i den utsträckning överstyrelsen utgått från, ansåge kommittén medelsbehovet böra sättas lägre än vad överstyrelsen beräknat. I brist på erforderligt underlag för en närmare avvägning syntes medelsbehovet för nästa budgetår böra beräknas till det belopp civilförvaltningen föreslagit. Emellertid syntes å anslaget förefinnas odisponerade medel från föregående budgetår till ett belopp av något över 70 000 kronor, hänförliga till anslagsposten till förnödenheter och materiel m. m. Med hänsyn härtill syntes anslaget kunna för nästa budgetår begränsas till 300 000 kronor.

Departementschefen. Den ökade betydelse tillgången på utbildad lottapersonal fått för krigsmaktens mobiliseringsorganisation, särskilt med hänsyn till luftbevakningens omorganisation, torde motivera att statsbidraget till lottaorganisationen redan från och med nästa budgetår avsevärt förstärkes. Jag kan dock icke tillstyrka, att bidraget för nästa budgetår upptages med högre belopp än civilförvaltningen föreslagit, eller 370 000 kronor, innebärande en anslagsökning med 210 000 kronor. Av samma skäl som jag i det föregående vid behandlingen av anslaget Armén: Frivilliga befälsutbildningsrörelsen m. m. anført beträffande motsvarande fråga anser jag mig nämligen icke böra räkna med anslagsbegränsning till följd av den redovisade reservationen under anslagsposten till förnödenheter och materiel m. m.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lottaorganisationen* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 370 000 kronor.

Avveckling av beredskapen m. m.

[163.] 43. Vissa förrådskostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	1 900 000	1 261 881
1948/49 (statsliggaren s. 292) ..	1 900 000	
1949/50 (förslag)	1 750 000	

Å anslaget avföras de särskilda merutgifter för förrådsvården som föranledas av att fredsförråden ännu icke hunnit färdigställas och som icke belastas ordinarie anslag under fjärde huvudtiteln.

Fortifikationsförvaltningen har i sina medelsäskanden för budgetåret 1949/50 framlagt förslag rörande de delar av anslaget som förvaltas av ämbetsverket. Härvid ha beräknats för hyror och markarrenden 400 000 kronor, eller samma belopp som för innevarande budgetår, för iordningställande och nödortföttigt underhåll av provisoriska förrådslokaler 150 000 kronor, nu 200 000 kronor,

samt för återställande av förhyrda lokaler och arrenderad mark 250 000 kronor, eller samma belopp som för innevarande budgetår.

Chefen för armén har i skrivelse den 15 oktober 1948 i samråd med statens sakrevision framlagt beräkningar av kostnaderna för övriga utgiftsändamål under anslaget. Dessa ha uppskattats till för traktamenten 160 000 kronor (nu 140 000 kronor), för bevakningskostnader 105 000 kronor (nu 90 000 kronor) och för inflyttningskostnader 500 000 kronor (nu 400 000 kronor). Som reserv för oförutsedda utgifter ha härutöver upptagits 100 000 kronor. Sammanlagda medelsbehovet enligt dessa beräkningar uppgår således till 1 665 000 kronor. Med hänsyn till beräknad reservation vid utgången av innevarande budgetår av omkring 645 000 kronor har anslagsbehovet av chefen för armén angivits till 1 020 000 kronor.

I skrivelse den 12 november 1948 har chefen för armén i anslutning till avgivet förslag angående vissa av säkerhetshänsyn föranledda omflyttningar av provisoriska förråd av ammunition och sprängmedel föreslagit jämväl åtgärder för effektivisering av bevakningen av dessa provisoriska förråd till skydd mot brand, stöld och sabotage. En godtagbar lösning av bevakningsfrågan krävde enligt arméchefens mening väsentligt ökad anställning av civil personal för tillsyn, kontinuerlig nattbevakning eller ständig bevakning. Hittills hade militär personal i viss omfattning fått tagas i anspråk för bevakningsuppgifterna, vilket vore oförenligt med kraven på ett effektivt utnyttjande av övningstiden. En plan för bevakningen hade uppgjorts med beaktande av de principer som arméns bevakningskommitté kommit fram till i fråga om bevakningen av de permanenta förråden. Merkostnaderna för bevakning under budgetåret 1949/50 enligt denna plan uppginge till 300 000 kronor, vilket belopp arméchefen äskat av avvecklingsanslag utöver tidigare äskade medel.

Försvarets civilförvaltning har i skrivelse den 12 november 1948 med vissa tilläggsäskanden för budgetåret 1949/50 upptagit nämnda belopp om 300 000 kronor i beräkningarna av arméns avlöningsanslag, enär kostnader av denna art enligt civilförvaltningens mening icke vore av sådan beskaffenhet att avvecklingsanslag borde ifrågakomma. Likaså har civilförvaltningen i nämnda skrivelse i avlöningsanslaget inräknat ett belopp av i runt tal 17 000 kronor för vissa bevakningskostnader för permanenta förråd. Detta belopp hade arméchefen i underlag för anslagsberäkningarna förutsatt skola bestridas av avvecklingsanslag på den grund att fråga vore om kostnader för tillfällig personal, anställd i avvaktan på att planerade förrådsvaktmästarbostäder kunde färdigställas.

Departementschefen. Förevarande anslag har funnits uppfört i riksstaterna för budgetåren 1947/48 och 1948/49. Utöver dessa reservationsanslag för med avvecklingsverksamheten sammanhängande speciella förrådskostnader ha för avvecklingsändamål anvisats — förutom ett investeringsanslag av 2 miljoner kronor — förslagsanslag om tillhopa 131,2 miljoner kronor för budget-

åren 1945/46—1947/48. Inkomster som influtit genom försäljning eller genom förbrukning i den militära verksamheten av övertalig materiel m. m. ha tillförts anslagen såsom uppbördsmedel. De sammanlagda utgifterna under dessa anslag ha överstigit inkomsterna med 3,3 miljoner kronor, varför över dessa anslag tillförts budgetutjämningsfonden ett nettobelopp av 127,9 miljoner kronor. Härvid är att märka, att, såsom angavs vid behandlingen av anslaget till vissa förrådskostnader i 1948 års statsverksproposition (bil. 6, punkt 163), från dessa avvecklingsanslag avförts utgifter med omkring 50 miljoner kronor, som egentligen icke avsett åtgärder för avveckling av beredskapen, nämligen utgifter för leveranser av viss beredskapsmateriel. Å andra sidan böra från inkomsterna frånräknas medel som anvisats för återanskaffning av tidigare sålda förnödenheter och materiel, nämligen av riksdagen i anledning av propositionen 1948: 303 anvisat anslag av 3,15 miljoner kronor till anskaffning av drivmedel för marinen och av Kungl. Maj:t av tillgängliga medel till förfogande ställt belopp om 1,25 miljoner kronor för återanskaffning av försåld utrustning till motorfordon.

Vissa egentliga avvecklingsutgifter kvarstå även under innevarande budgetår och få enligt riksdagens medgivande (statsverkspropositionen bil. 6, punkt 163; statsutskottets utlåtande nr 4, punkt 113; riksdagens skrivelse nr 4) redovisas mot det för budgetåret 1947/48 anvisade förslagsanslaget Avveckling av beredskapen: Övriga avvecklingsutgifter. Med utgången av innevarande budgetår bör denna anordning upphöra.

Även vissa inkomster av avvecklingsverksamheten beräknas inflyta under innevarande budgetår, nämligen vid barackförsäljningar. Försäljningen av övertaliga baracker är icke avslutad därmed utan beräknas komma att pågå även under budgetåret 1949/50. De inkomster som därvid uppkomma liksom de särskilda utgifter som föranledas av försäljningarna böra under nästa budgetår särskilt redovisas under det anslag till vissa förrådskostnader som jag nu föreslår skall äskas av riksdagen.

Mot arméchefens ursprungliga beräkningar av kostnaderna för nästa budgetår för de med förevarande anslag avsedda ändamålen, 1 665 000 kronor, finnes i och för sig intet att erinra. Möjligheterna att taga i anspråk beräknade reservationer på innevarande budgetårs anslag begränsas dock av vissa dispositionsåtgärder, som under budgetåret vidtagits av Kungl. Maj:t. Sålunda ha av anslaget anvisats tillhoppa i runt tal 455 000 kronor för de omflyttningar av provisoriska förråd av ammunition och sprängmedel samt åtgärder för effektivisering av bevakningen som arméchefen omnämnt respektive föreslagit i förenämnda skrivelse den 12 november 1948. Beräknade tillgängliga reservationer minskas härmed till (645 000—455 000 =) 190 000 kronor.

För att möjliggöra en effektivare bevakning av förråden har Kungl. Maj:t alltså redan för innevarande budgetår anvisat medel från här ifrågavarande anslag. Även det belopp om 300 000 kronor som arméchefen äskat för nästa budgetår för detta ändamål bör enligt min mening beräknas under före-

varande anslag. Jag kan nämligen icke dela civilförvaltningens uppfattning, att kostnader för bevakning av provisoriska ammunitionsförråd icke äro av beskaffenhet att böra bestridas av avvecklingsanslag. Dylika kostnader utgå redan nu av anslaget till vissa förrådskostnader för innevarande budgetår, ehuru i mindre omfattning än arméchefen nu förutsatt. Anslaget är avsett att redovisa samtliga med den provisoriska förrådsvården förenade särskilda kostnader. Av praktiska skäl har undantag gjorts för kostnader för arbetarpersonal och drivmedel, vilka bestridas av respektive ordinarie anslag. I likhet med civilförvaltningen anser jag däremot, att kostnaderna, beräknade till omkring 17 000 kronor, för tillfälligt anställd personal för bevakning vid permanenta fredsförråd böra bestridas av arméns avlöningsanslag och icke från avvecklingsanslag.

I enlighet med vad jag sålunda anförte skulle medelsbehovet under detta anslag för nästa budgetår uppgå till (1 665 000 — 190 000 + 300 000 — 17 000 =) i runt tal 1 750 000 kronor. Anslagsminskningen utgör 150 000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa förrådskostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 1 750 000 kronor.

E. Diverse.

[164.] 1. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	50 000	50 000
1948/49 (statsliggaren s. 292) ..	50 000	
1949/50 (förslag)	50 000	

Under återopande av vad chefen för finansdepartementet förut denna dag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor därom anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 50 000 kronor.

[165.] 2. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	514 000	530 052
1948/49 (statsliggaren s. 292) ..	574 000	
1949/50 (förslag)	561 000	

Under återopande av vad chefen för finansdepartementet förut denna dag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor därom anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 561 000 kronor.

[166.] 3. Ersättning till försvarets fastighetsfond: Befästningars delfond.

¹ 1948/49 (statsliggaren s. 293)	6 030 000
1949/50 (beräknat belopp)	6 200 000

Under återopande av vad jag anfört vid behandlingen av anslaget Armén: Ersättning till försvarets fastighetsfond: Arméns delfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Ersättning till försvarets fastighetsfond: Befästningars delfond* för budgetåret 1949/50 beräkna ett förslagsanslag av 6 200 000 kronor.

¹ Befästningars delfond inrättades från och med budgetåret 1948/49.

[167.] 4. Bestridande av beredskapskostnader vid förswarets fabriksverk.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48.....	500 000	458 881
1948/49 (statsliggaren s. 293)....	500 000	
1949/50 (förslag)	500 000	

I enlighet med förslag av förswarets fabriksstyrelse förordar jag, att anslaget uppföres med oförändrat belopp, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bestridande av beredskapskostnader vid förswarets fabriksverk* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 500 000 kronor.

[168.] 5. Ersättning för automobilskatt.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	1 000 000	984 214
1948/49 (statsliggaren s. 293) ..	1 000 000	
1949/50 (förslag)	1 050 000	

Arméförvaltningen har — med erinran att anslaget för budgetåret 1949/50 avses för erläggande av automobilskatt för de motorfordon och släpvnagnar, som under kalenderåret 1949 tillhöra krigsmakten — anfört, att fordonsbeståndet nämnda kalenderår kan förväntas ha undergått någon ökning, huvudsakligen avseende terränggående, till stor del tyngre fordon. En anslagsökning anses därför vara erforderlig, och arméförvaltningen har med tillämpning av hittills gällande grunder för beräkning av automobilskatten uppskattat medelsbehovet till 1 100 000 kronor.

Departementschefen. För att öka krigsmaktens rörlighet har under de senaste åren inköpts ett stort antal terränggående motorfordon. Ehuru antalet standardbilar samtidigt i görligaste mån begränsats, har en viss ökning av motorfordonsbeståndet blivit ofrånkomlig. Anslaget bör därför uppräknas. En ökning av anslaget med 50 000 kronor torde dock vara tillräcklig.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning för automobilskatt* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 1 050 000 kronor.

[169.] 6. Ersättning för rustning och rotering.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	40 000	44 884
1948/49 (statsliggaren s. 293)	40 000	
1949/50 (förslag)	40 000	

Belastningen å detta anslag minskar successivt. Med hänsyn till utgifterna under anslaget budgetåret 1947/48 förordar jag emellertid, att det

samma även för nästa budgetår uppföres med ett belopp av 40 000 kronor. Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning för rustning och rotering* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 40 000 kronor.

[170.] 7. Resestipendier.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	50 000	20 470
1948/49 (statsliggaren s. 293)....	100	
1949/50 (förslag)	25 000	

Försvarets civilförvaltning har anfört, att enligt försvarsgrenshefernas beräkningar skulle för resestipendier erfordras tillhopa 110 000 kronor, varav 50 000 kronor för armén och 30 000 kronor för vardera av marinen och flygvapnet. Försvarsgrensheferna hade till stöd för sina äskanden framhållit betydelsen av att militära beställningshavare erhöles möjlighet att genom studier utomlands tillvarata krigserfarenheterna på olika områden. Utgifterna under ifrågavarande anslag hade för budgetåret 1947/48 uppgått till omkring 20 500 kronor. Emellertid hade allenast en ringa del av kostnaderna för utrikes resor bestritts från anslaget. Då övervägande antalet under föregående budgetår företagna resor avsett studier eller inköp av materiel, hade nämligen kostnaderna för resorna bestritts från vederbörliga sakanslag. Civilförvaltningen förutsatte, att förhållandena i stort sett komme att bli enahanda under kommande budgetår. Med hänsyn därtill och i betraktande av att valutaläget syntes nödvändiggöra en viss restriktivitet med avseende på medgivanden att företaga utrikesresor, ansåge ämbetsverket sig icke kunna förorda att här ifrågavarande anslag upptoges till det av försvarsgrensheferna föreslagna beloppet. För egen del finge civilförvaltningen — med förmälan att å anslaget vid ingången av innevarande budgetår förefanns en reservation av i runt tal 34 300 kronor — föreslå, att anslaget för nästa budgetår upptoges med ett belopp av 30 000 kronor.

Departementschefen. Med hänsyn till den avsevärda reservation å anslaget, som beräknades föreligga vid ingången av innevarande budgetår, uppfördes anslaget för detta budgetår med allenast ett formellt belopp. Behållningen å anslaget torde till väsentlig del komma att förbrukas under budgetåret, varför ytterligare medel böra anvisas för nästa budgetår. Då emellertid, såsom civilförvaltningen framhållit, valutaläget torde komma att kräva stor återhållsamhet i fråga om utrikes resor, förordar jag, att för ändamålet anvisas allenast 25 000 kronor. Anslagshöjningen utgör 24 900 kronor. Jag förutsätter härvid, att kostnaderna för resor, som sammanhånga med materielanskaffning m. m., liksom hittills skola bestridas av vederbörliga sakanslag.

Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Resestipendier* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 25 000 kronor.

[171.] 8. Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	¹ 425 000	391 097
1948/49 (statsliggaren s. 293)	300 000	
1949/50 (förslag)	375 000	

Försvarets civilförvaltning har framhållit, att de avsevärda kostnader, som föranletts av 1945 års försvarskommittés verksamhet, numera bortfallit men att å andra sidan de specialkommittéer som sedermera tillsatts för fortsatt utredning av vissa spörsmål, till vilka slutlig ställning icke tagits av 1948 års riksdag, syntes komma att draga icke obetydliga kostnader. Ämbetsverket har föreslagit, att anslaget för nästa budgetår höjes till 400 000 kronor.

Departementschefen. Såsom inledningsvis anförts har i anledning av 1948 års riksdagsbeslut i försvarsfrågan igångsatts ett flertal utredningar. Utredningsarbetet befinner sig ännu delvis på ett förberedande stadium och torde komma att draga avsevärda kostnader under nästa budgetår. Jag föreslår därför i likhet med civilförvaltningen, att anslaget höjes, men anser mig böra begränsa denna höjning till 75 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 375 000 kronor.

[172.] 9. Planering av allmänna arbeten.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	² 1 585 312	40 385
1948/49 (statsliggaren s. 294) ..	100	
1949/50 (förslag)	100	

Under åberopande av vad chefen för finansdepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Planering av allmänna arbeten* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

[173.] 10. Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	75 000	21 476
1948/49 (statsliggaren s. 294) ..	25 000	
1949/50 (förslag)	25 000	

Enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser må av anslaget bestridas *dels*, efter beslut av Kungl. Maj:t för varje särskilt fall, förskottsvis kostnader för utredningar och andra förberedande åtgärder för byggnadsföretag vid för-

¹ Härav å tilläggsstat II 75 000 kronor.

² Anslag för 1947/48 jämte reservation från föregående budgetår.

svaret, dels ock kostnader för motsvarande åtgärder för markförvärv för försvarets räkning, försäljning av fast egendom samt arrenderingar och förhyrningar, allt i den mån medel för ändamålet varken stå till förfogande under vederbörande förvaltningsmyndighets avlönings- eller omkostnadsanslag eller blivit särskilt anvisade. För förskottsvis bestridda utgifter för utredningar m. m. rörande byggnadsföretag skall anslaget tillföras ersättning av medel som må komma att ställas till förfogande för byggnadsföretagets utförande. Utredningskostnader för byggnadsföretag, om vilkas fullföljande Kungl. Maj:t icke inom fem år efter beslutet om kostnadernas bestridande genom förslag till riksdagen eller annorledes beslutat, skola slutligt stanna å anslaget.

Fortifikationsförvaltningen har med hänsyn till att anslaget sålunda i princip vore konstruerat såsom ett förskottsanslag beträffande kostnaderna för byggnadsutredningar och såsom ett engångsanslag beträffande kostnaderna för markutredningar föreslagit, att för de båda olika utgiftsändamålen för nästa budgetår anvisas två särskilda reservationsanslag.

Medelsbehovet till byggnadsutredningar har fortifikationsförvaltningen beräknat till 115 000 kronor, varav för utredningar och projektering av bergrumsanläggningar 50 000 kronor. Till markutredningar åter har ämbetsverket beräknat ett medelsbehov av 10 000 kronor. Sammanlagt har alltså fortifikationsförvaltningen för ifrågavarande ändamål äskat (115 000 + 10 000 =) 125 000 kronor.

Departementschefen. Medel till här avsedda byggnads- och markutredningar torde även för nästa budgetår böra anvisas under gemensamt anslag.

Under anslaget förelåg vid utgången av budgetåret 1947/48 en reservation av i runt tal 60 000 kronor. Med hänsyn härtill och då det, såsom jag framhöll vid anmälan av motsvarande anslagsfråga till 1948 års statsverksproposition, får förutsättas att under rådande förhållanden utredningar rörande nya byggnadsarbeten och markförvärv igångsättas endast i mycket begränsad omfattning, föreslår jag att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m.*
för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 25 000 kronor.

[174.] 11. Vissa ersättningar i anledning av skador vid militär verksamhet m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	325 000	613 952
1948/49 (statsliggaren s. 294)....	325 000	
1949/50 (förslag).....	325 000	

Försvarets civilförvaltning har föreslagit, att anslaget uppföres med oförändrat belopp. Ehuru anslagsbelastningen för budgetåret 1947/48 översteg anslagsbeloppet med i runt tal 290 000 kronor, anser jag mig i avvaktan på

ytterligare erfarenheter böra föreslå, att anslaget uppföres med oförändrat belopp, 325 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa ersättningar i anledning av skador vid militär verksamhet m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 325 000 kronor.

[175.] 12. Vissa ersättningar för inskränkningar i förfoganderätten till fast egendom.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	10 000	135
1948/49 (statsliggaren s. 294)	1 000	
1949/50 (förslag)	1 000	

Med hänsyn till den ytterst låga belastningen å detta anslag under budgetåret 1946/47, 95 kronor, uppfördes anslaget för budgetåret 1948/49 med allenast 1 000 kronor. Även för budgetåret 1947/48 var anslagsbelastningen mycket låg. Under innevarande budgetår torde anslaget komma att belastas med ett belopp av 18 200 kronor, vilket enligt Kungl. Maj:ts beslut den 15 oktober 1948 förskotterats från fjärde huvudtitelns anslag till extra utgifter men, såsom utgörande ersättning för en av flygsäkerhetsskäl verkställd omläggning av en högspänningsledning invid en av flygvapnets övningsplatser, torde vara av beskaffenhet att kunna bestridas av förevarande anslag. Då sistnämnda ersättning är av engångsnatur och hållpunkter saknas för ett bedömande i vad mån utgifter av liknande slag kunna uppkomma under nästa budgetår, föreslår jag, att anslaget alltjämt uppföres med ett belopp av 1 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa ersättningar för inskränkningar i förfoganderätten till fast egendom* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kronor.

[176.] 13. Ersättning för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsförhållandena under 1914—1919 års världskrig.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	35 000	34 298
1948/49 (statsliggaren s. 295)	30 000	
1949/50 (förslag)	30 000	

I enlighet med förslag av riksförsäkringsanstalten förordar jag, att anslaget uppföres med oförändrat belopp, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsförhållandena under 1914—1919 års världskrig*, för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 30 000 kronor.

[177.] 14. Bidrag till ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	10 500 000	11 317 507
1948/49 (statsliggaren s. 295) ..	12 000 000	
1949/50 (beräknat belopp)	10 000 000	

I avvaktan på ett förslag om ändrade grunder för vissa ersättningar enligt militärsättningsförordningen, som socialvårdskommittén väntas avlåta inom den närmaste tiden, bör detta anslag, såsom framgår av vad inledningsvis anförts, uppföras med ett beräknat belopp av 10 000 000 kronor. Beloppet är beräknat på grundval av nu gällande ersättningsgrunder.

Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring*, för budgetåret 1949/50 beräkna ett förslagsanslag av 10 000 000 kronor.

[178.] 15. Omskolning av i militärtjänst skadade.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	500 000	418 000
1948/49 (statsliggaren s. 296)	400 000	
1949/50 (förslag)	350 000	

Arbetsmarknadsstyrelsen har i skrivelse den 12 november 1948 hemställt, att för omskolning av i militärtjänst skadade måtte för nästa budgetår anvisas ett belopp av 350 000 kronor. Styrelsen, som till grund för anslagsberäkningen lagt materialet från den hittillsvarande omskolningsverksamheten för i militärtjänst skadade och från riksförsäkringsanstalten inhämtade uppgifter, har till jämförelse anfört, att motsvarande kostnader för budgetåren 1945/48 uppgått till respektive 648 000 kronor, 983 000 kronor och 418 000 kronor.

Rörande grunderna för styrelsens beräkningar torde få hänvisas till styrelsens skrivelse.

Styrelsen har vidare anfört, att det enligt styrelsens uppfattning möjligen borde övervägas huruvida icke medel till omskolning av i militärtjänst skadade, liksom när det gällde partiellt arbetsföra i allmänhet, borde anvisas genom anslag under femte huvudtiteln.

Departementschefen. Den här avsedda omskolningsverksamheten, som efter beslut vid 1945 års riksdag (prop. nr 120 och 163; rd. skr. nr 156 och 157) igångsattes under senare hälften av budgetåret 1945/46, var till en början i första hand avsedd för personer som skadats under beredskapstjänstgöring men har sedermera utsträckts till att avse även dem som skadats under fredstjänstgöring. Av en av arbetsmarknadsstyrelsen lämnad redogörelse för den hittillsvarande verksamheten framgår, att densamma i stort sett lämnat goda resultat. Med hänsyn härtill torde medel för dylik omskolningsverksamhet böra anvisas även för nästa budgetår.

Jag får erinra om att jag redan vid anmälan av motsvarande anslagsfråga till 1948 års statsverksproposition uttalade, att det här närmast vore fråga om åtgärder som sammanhänge med arbetsmarknadens reglering och att det därför syntes böra övervägas, huruvida icke kostnaderna härför framdeles borde bestridas från anslag under femte huvudtiteln. I avvaktan på prövningen av det förslag kommittén för partiellt arbetsföra kan väntas framlägga inom den närmaste tiden föreslår jag emellertid, att erforderliga medel för här avsedd omskolningsverksamhet anvisas under fjärde huvudtiteln även för budgetåret 1949/50.

Mot den av arbetsmarknadsstyrelsen verkställda anslagsberäkningen har jag icke funnit anledning till erinran. Jag tillstyrker alltså, att anslaget uppföres med ett belopp av 350 000 kronor, innebärande en anslagsminskning med 50 000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Omskolning av i militärtjänst skadade* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 350 000 kronor.

[179.] 16. **Extra utgifter.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	400 000	549 276
1948/49 (statsliggaren s. 296) ..	400 000	
1949/50 (förslag)	400 000	

I enlighet med förslag av försvarets civilförvaltning förordar jag, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kronor.

[180.] 17. **Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	375 000	355 088
1948/49 (statsliggaren s. 296) ..	330 000	
1949/50 (förslag)	275 000	

Jag föreslår, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 275 000 kronor, eller 55 000 kronor mindre än för innevarande budgetår, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 275 000 kronor.

Fjärde huvudtiteln	slutsumma, i den av 1948 års riksdag godkända riksstaten för budgetåret 1948/49 utgörande	kronor	771 434 500
kommer vid bifall till de i det föregående framställda förslagen att för budgetåret 1949/50 uppgå till.....	»		793 453 100
innebärande en ökning med.....	»		22 018 600

Beträffande orsakerna till ökningen och därmed sammanhängande förhållanden torde få hänvisas till vad inledningsvis anförts.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Magnus T. Miller.

Register

till

Fjärde huvudtiteln för budgetåret 1949/50.

Sid.		Kronor
A. Försvarsdepartementet.		
14	Avlöningar	665 000
14	Omkostnader	125 000
	Försvarsdepartementet	790 000
B. Centrala förvaltningsmyndigheter.		
Försvarets civilförvaltning.		
15	Avlöningar	2 430 000
26	Omkostnader	325 000
		2 755 000
Försvarets sjukvårdsförvaltning.		
27	Avlöningar	¹ 412 000
27	Omkostnader	¹ 50 000
28	Förrådsorganisationen	100 000
		562 000
Krigsmaterielverket.		
30	Avlöningar	2 350 000
37	Omkostnader	350 000
38	Förrådsorganisationen m. m.	1 075 000
39	Årskostnader för industriell krigsberedskap	500 000
40	Engångskostnader för industriell krigsberedskap	1 000
		4 276 000
Fortifikationsförvaltningen.		
41	Avlöningar	1 475 000
44	Omkostnader	210 000
44	Byggnads- och reparationsberedskapens övningar m. m. ..	1 000
45	Forskningsverksamhet m. m.	500 000
		2 186 000
Arméförvaltningen.		
45	Avlöningar	1 430 000
53	Omkostnader	500 000
		1 930 000
Marinförvaltningen.		
54	Avlöningar	675 000
59	Omkostnader	400 000
		1 075 000

¹ Beräknat belopp.

Sid.

Kronor

Flygförvaltningen.

60	Avlöningar	896 000
63	Omkostnader	400 000
		<u>1 296 000</u>
	Centrala förvaltningsmyndigheter	14 080 000

C. Försvarskrafterna.**Försvarsstaben.**

64	Avlöningar	6 430 000
71	Omkostnader	1 340 000
72	Övningar	64 000
72	Anskaffning av krigskartor	90 000
73	Anskaffning och underhåll av materiel	325 000
	Försvarsstaben	8 249 000

Armén.*Avlöningar m. m. till fast anställd personal.*

74	Avlöningar till aktiv personal m. fl. ¹	112 000 000
74	Avlöningar till personal å övergångsstat	88 000
75	Avlöningar till personal å reservstat	1 340 000
76	Avlöningar till personal i arméns reserver	2 300 000
77	Rekryteringskostnader	125 000
78	Ekiperingsersättningar	1 650 000
79	Avlöningar till viss arbetarpersonal	13 000 000
		<u>130 503 000</u>

Avlöningar m. m. till värnpliktiga.

80	Avlöningar m. m. till värnpliktiga	19 000 000
81	Familjebidrag	5 900 000
		<u>24 900 000</u>

Sjukvård.

82	Sjukvård	1 000 000
----	----------------	-----------

Reseersättningar m. m.

84	Reseersättningar m. m.	6 000 000
----	-----------------------------	-----------

Expenser m. m.

85	Bränsle m. m.	9 800 000
86	Telefon m. m.	750 000
87	Övriga expenser m. m.	500 000
		<u>11 050 000</u>

¹ Beräknat belopp.

Sid.

Kronor

Mathållning m. m.

87	Mathållning	18 000 000
89	Furagering	5 000 000
		23 000 000

Intendenturmateriel m. m.

90	Beklädnad m. m.	8 000 000
93	Inventarier m. m.	1 850 000
94	Tvätt	1 000 000
		10 850 000

Övningar m. m.

95	Övningar m. m.	16 100 000
99	Drivmedelsförråd m. m.	750 000
		16 850 000

Anskaffning och vård av hästar m. m.

101	Remontering	800 000
105	Uttagning av hästar och hästfordon m. m.	100 000
105	Veterinärvård	190 000
106	Hundväsendet	50 000
		1 140 000

Tygmateriel m. m.

107	Anskaffning av tygmateriel m. m.	30 000 000
111	Underhåll av tygmateriel m. m.	39 800 000
113	Uttagning av motorfordon och motorredskap	160 000
		69 960 000

Fastigheter.

114	Ersättning till försvarets fastighetsfond: Arméns delfond	¹ 18 872 000
-----	--	-------------------------

Hemvärnet.

114	Hemvärnets avlöningar	336 000
116	Hemvärnets omkostnader	500 000
117	Hemvärnets intendenturmateriel m. m.	400 000
117	Hemvärnets övningar	975 000
117	Hemvärnets tygmateriel m. m.	2 500 000
		4 711 000

Bidrag och understöd.

118	Frivilliga befälsutbildningsrörelsen m. m.	1 400 000
123	Frivilliga sjukvårdsväsendet i krig	48 000
123	Frivilliga djursjukvården i krig	11 000
123	Frivilliga skytteväsendets befrämjande	1 440 000
125	Understöd åt vissa föreningar m. m.	22 000
		2 921 000
	Armén	321 757 000

¹ Beräknat belopp.

Sid.

Kronor

Marinen.*Avlöningar m. m. till fast anställd personal.*

126	Avlöningar till aktiv personal m. fl.	¹ 46 700 000
126	Avlöningar till personal å övergångsstat	175 000
126	Avlöningar till personal å reservstat	60 000
127	Avlöningar till personal i marinens reserver	800 000
127	Rekryteringskostnader	75 000
128	Ekiperingsersättningar	700 000
128	Avlöningar till viss arbetarpersonal	1 450 000
		49 960 000

Avlöningar m. m. till värnpliktiga.

130	Avlöningar m. m. till värnpliktiga	3 800 000
131	Familjebidrag	1 000 000
		4 800 000

Sjukvård.

131	Sjukvård	600 000
-----	----------------	---------

Reseersättningar m. m.

132	Reseersättningar m. m.	1 300 000
-----	-----------------------------	-----------

Expenser m. m.

133	Bränsle m. m.	3 000 000
134	Telefon m. m.	460 000
135	Övriga expenser m. m.	185 000
		3 645 000

Mathållning.

135	Mathållning	8 500 000
-----	-------------------	-----------

Intendenturmateriel m. m.

137	Beklädnad m. m.	2 800 000
138	Inventarier m. m.	880 000
140	Tvätt	550 000
		4 230 000

Övningar m. m.

141	Övningar m. m.	15 000 000
143	Drivmedelsförråd m. m.	750 000
143	Materialförråd m. m.	325 000
144	Hundbevakningstjänsten	15 000
		16 090 000

¹ Beräknat belopp.

Sid.

Kronor

Flytande materiel, artillerimateriel m. m.

145	Fartygsbyggnader	30 000 000
153	Anskaffning av artillerimateriel m. m.	20 000 000
160	Underhåll av fartyg m. m.	25 300 000
		75 300 000

Fastigheter.

162	Ersättning till förswarets fastighetsfond:	
	Marinens delfond	¹ 7 400 000
162	Bortsprängning av grund invid Karlskrona....	130 000
		7 530 000

Bidrag och understöd.

163	Bidrag till sjövärnsskåren	255 000
165	Bidrag till maritim ungdomsverksamhet	19 000
165	Understöd åt föreningar m. m.	23 000
		297 000
		Marinen 172 252 000

Flygvapnet.*Avlöningar m. m. till fast anställd personal.*

165	Avlöningar till aktiv personal m. fl.	¹ 46 000 000
166	Avlöningar till personal å reservstat	18 000
166	Avlöningar till personal i flygvapnets reserv	650 000
167	Rekryteringskostnader	75 000
167	Ekiperingsersättningar	700 000
168	Avlöningar till viss arbetarpersonal	750 000
		48 193 000

Avlöningar m. m. till värnpliktiga.

169	Avlöningar m. m. till värnpliktiga	3 500 000
170	Familjebidrag	1 000 000
		4 500 000

Sjukvård.

170	Sjukvård	275 000
-----	----------------	---------

Reseersättningar m. m.

171	Reseersättningar m. m.	1 200 000
-----	-----------------------------	-----------

Expenser m. m.

171	Bränsle m. m.	4 800 000
172	Telefon m. m.	1 000 000
173	Övriga expenser m. m.	120 000
		5 920 000

Mathållning.

173	Mathållning	4 300 000
-----	-------------------	-----------

¹ Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
	<i>Intendenturmateriel m. m.</i>	
174	Beklädnad m. m.	2 300 000
176	Inventarier m. m.	400 000
176	Tvätt.	360 000
		3 060 000

	<i>Övningar m. m.</i>	
177	Övningar m. m.	3 300 000
177	Hundbevakningstjänsten.	1 000
		3 301 000

	<i>Flygmateriel.</i>	
178	Anskaffning av flygmateriel m. m.	110 000 000
180	Drift och underhåll av flygmateriel m. m.	38 800 000
183	Drivmedelsförråd m. m.	1 700 000
		150 500 000

	<i>Fastigheter m. m.</i>	
183	Ersättning till försvarets fastighetsfond: Flygvapnets delfond.	¹ 13 000 000

	<i>Bidrag och understöd.</i>	
184	Understöd åt privatflyget.	300 000
	Flygvapnet.	234 549 000
	Försvarskrafterna.	736 807 000

D. Vissa för försvaret gemensamma ändamål.

	<i>Sjökarteverket.</i>	
184	Avlöningar.	817 000
187	Omkostnader.	300 000
188	Mätnings- och rekognosceringsverksamhet.	620 000
189	Bidrag till internationella hydrografiska byrån.	15 000
		1 752 000

	<i>Krigsarkivet.</i>	
189	Avlöningar.	141 000
190	Omkostnader.	38 000
190	Samlingars konservering m. m.	1 900
		180 900

	<i>Armémuseum.</i>	
190	Avlöningar.	90 000
192	Omkostnader.	10 000
193	Samlingars konservering m. m.	11 100
		111 100

¹ Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
	Försvarets forskningsanstalt.	
193	Avlöningar	1 330 000
198	Omkostnader	195 000
199	Viss forskningsverksamhet	5 000 000
200	Engångsanskaffning av viss utrustning	240 000
		6 765 000
	Försvarets socialbyrå.	
201	Avlöningar	170 000
201	Omkostnader	105 000
202	Vissa civilanställningsåtgärder	550 000
		825 000
	Försvarets läroverk.	
203	Avlöningar	660 000
204	Omkostnader	70 000
		730 000
	Försvarets brevskola.	
205	Avlöningar	76 000
206	Omkostnader	30 000
		106 000
	Sjukvårdsmateriel m. m.	
207	Sjukvårdsmateriel	1 000 000
210	Engångsanskaffning av sjukvårdsmateriel m. m.	2 500 000
		3 500 000
	Garnisonssjukhusen.	
214	Avlöningar	400 000
220	Omkostnader	200 000
221	Karolinska sjukhusets garnisonsavdelningar	194 000
		794 000
	Militärapoteket.	
223	Avlöningar	355 000
225	Omkostnader	1 000
		356 000
	Försvarets tandvård.	
226	Avlöningar	1 025 000
227	Omkostnader	265 000
		1 290 000
	Centrala värnpliktsbyrån.	
228	Avlöningar	448 000
229	Omkostnader	80 000
230	Adresseringsmaskiner m. m.	100 000
		628 000
	Inskrivningsväsendet.	
230	Inskrivningskostnader	400 000
231	Inskrivningsrådet	6 000
		406 000

Sid.		Kronor
	Vissa övriga gemensamma ändamål.	
231	Vissa specialundersökningar m. m.	250 000
231	Personalvårdsverksamhet	100 000
234	Försvarsupplysning	150 000
235	Fritidsundervisning	185 000
235	Försvarsfilm	420 000
236	Publikations- och blankettryck	900 000
237	Lottaorganisationen	370 000
239	Avveckling av beredskapen m. m.:	
	Vissa förrådskostnader	1 750 000
		4 125 000
	Vissa för försvaret gemensamma ändamål	21 569 000

E. Diverse.

243	Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond	50 000
243	D:o: Byggnadsstyrelsens delfond	561 000
243	Ersättning till försvarets fastighetsfond: Befästningars delfond	¹ 6 200 000
244	Bestridande av beredskapskostnader vid försvarets fabriksverk	500 000
244	Ersättning för automobilskatt	1 050 000
244	Ersättning för rustning och rotering	40 000
245	Resestipendier	25 000
246	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga	375 000
246	Planering av allmänna arbeten	100
246	Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m.	25 000
247	Vissa ersättningar i anledning av skador vid militär verksamhet m. m.	325 000
248	Vissa ersättningar för inskränkningar i förfoganderätten till fast egendom	1 000
248	Ersättning för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsförhållandena under 1914—1919 års världskrig	30 000
249	Bidrag till ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring	¹ 10 000 000
249	Omskolning av i militärtjänst skadade	350 000
250	Extra utgifter	400 000
250	Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst	275 000
	Diverse	20 207 100
	Summa	793 453 100

¹ Beräknat belopp.

Bilaga 7 till

1949 års statsverksproposition.

Femte huvudtiteln.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Drottning-
holms slott den 3 januari 1949.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden
WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILS-
SON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK, ANDERSSON.

Departementschefen, statsrådet Möller, anmäler de frågor, som tillhöra
regleringen för **budgetåret 1949/50** av utgifterna under **riksstatens
femte huvudtitel**, innefattande anslagen till **socialdepartementet**, samt
anför därvid följande:

A. Socialdepartementet.

[1.] 1. Socialdepartementet: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	470 000	379 695
1948/49 (statsliggaren s. 297)	493 000	—
1949/50 (förslag)	493 000	—

Kungl Maj:t har den 28 maj 1948 fastställt följande avlöningsstat för
socialdepartementet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1948/49.

Avlöningsstat.

1. Avlöning till departementschefen	kronor	27 600
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	»	287 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	»	132 400
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	46 000

Summa förslagsanslag kronor 493 000

Jag finner icke anledning till annan ändring beträffande detta anslag än att en extra ordinarie kanslibiträdesbefattning, vilken torde vara stadigvarande erforderlig, bör ordinariesättas. Till följd härav bör anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän ökas med ett belopp av 5 500 kronor och posten till avlöningar till icke-ordinarie personal minskas med motsvarande belopp. Nämda poster böra därför uppföras med 292 500 resp. 126 900 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) besluta, att i personalförteckningen för socialdepartementet antalet befattningar som kanslibiträde i lönegrad Ca 11 skall ökas från en till två;

b) fastställa följande avlöningsstat för socialdepartementet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1949/50:

Avlöningsstat.

1. Avlöning till departementschefen	kronor	27 600
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	»	292 500
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	»	126 900
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	46 000

Summa förslagsanslag kronor 493 000;

c) till *Socialdepartementet*: *Avlöningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 493 000 kronor.

[2.] 2. **Socialdepartementet: Omkostnader.** Till omkostnader för socialdepartementet har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 50 000 kronor. Kungl. Maj:t har den 28 maj 1948 fastställt stat för användningen av anslaget (statsliggaren s. 297).

Jag finner icke anledning att för nästa budgetår föreslå någon ändring beträffande detta anslag. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Socialdepartementet*: *Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 50 000 kronor.

B. Socialstyrelsen med dithörande verksamhet samt arbetsdomstolen.

[3.] 1. Socialstyrelsen: Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	1 450 000	1 547 050
1948/49 (statsliggaren s. 298).....	1 518 000	—
1949/50 (förslag)	1 605 000	—

Kungl. Maj:t har den 28 maj 1948 fastställt följande avlöningsstat för socialstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1948/49.

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	525 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	15 900
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	828 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	149 100
Summa förslagsanslag kronor		1 518 000

Kungl. Maj:t har likaledes den 28 maj 1948 föreskrivit, att anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, tills vidare fr. o. m. budgetåret 1948/49 skall disponeras på följande sätt.

Arvode till generaldirektörens ställföreträdare	kronor	1 200
Arvode till en sakkunnig för ärenden rörande alkoholistvård ...	»	4 500
Ersättningar till ledamöter i indexnämnden, <i>förslagsvis</i>	»	300
Ersättningar till ledamöter i socialstyrelsens rådgivande nämnd för social hemhjälpssamhet, <i>förslagsvis</i>	»	700
Ersättningar till sakkunniga personer å barnavårdens specialområden samt till arkitekt	»	8 200
Ersättningar till läkarbiträde vid granskning av anstalter för halvöppen barnavård, <i>förslagsvis</i>	»	1 000
Summa kronor		15 900

I skrivelse den 19 augusti 1948 har *socialstyrelsen* gjort framställning om anslag till avlöningar för budgetåret 1949/50.

Styrelsen har föreslagit ordinariesättning av vissa byråchefstjänster. Härom har styrelsen anfört i huvudsak följande.

Av styrelsens sju byråchefstjänster äro tre ordinarie och fyra extra ordinarie. Socialvårdsbyråns, lagbyråns och statistiska byråns chefstjänster äro sålunda uppförda å ordinarie stat, under det att utredningsbyråns och de från den ursprungliga socialvårdsbyrån (fattigvårdsbyrån) resp. den 1 juli 1944, 1946 och 1947 avskilda nykterhetsvårds-, skol- och barnavårdsbyråernas chefer äro extra ordinarie.

Utredningsbyråns byråchefstjänst torde alltjämt böra vara extra ordinarie, då frågan om den statliga statistikens organisation ännu ej är avgjord.

Alkoholistsvårdsutredningen har föreslagit ordinariesättning av nykterhetsvårdsbyråns byråchefstjänst, vilket förslag sammanfaller med styrelsens tidigare framställning i denna fråga. Styrelsen ämnar tillstyrka förslaget i denna del.

Styrelsen föreslår vidare, att även byråchefstjänsterna på skol- och barnavårdsbyråerna uppföras å ordinarie stat. Såväl skolbyråns som barnavårdsbyråns arbetsuppgifter äro av lika bestående natur som socialvårdsbyråns. Det torde därför vara i hög grad befogat, att ordinarie anställning beredes cheferna för dessa byråer.

Socialstyrelsen har vidare föreslagit ändringar av personalorganisationen inom vissa av styrelsens byråer. Redogörelse torde först få lämnas för de föreslagna ändringarna i den mån de avse annan personal än biträdespersonal.

För *barnavårdsbyråns* barnavårdsavdelning föreslår styrelsen, att en extra byråsekreterarbefattning skall ombildas till en extra ordinarie befattning i Ce 24. Styrelsen åberopar, att befattningen är avsedd för ärenden sammanhängande med statens åtgärder för beredande av vila och rekreation åt mödrar och barn samt att denna verksamhet numera blivit av permanent natur.

Den å barnavårdsbyråns avdelning för daghem och lekskolor inrättade befattningen som konsulent för halvöppen barnavård föreslås uppflyttad från Ce 24 till Ce 27. Härjämte föreslås, att till avdelningen knytes ännu en amanuens.

Beträffande *socialvårdsbyrån* föreslår styrelsen uppflyttning av befattningen som hemhjälpkonsulent från Ce 24 till Ce 27.

Vad angår *lagbyrån* har styrelsen erinrat, att fr. o. m. den 1 juli 1946 i stället för den dittillsvarande registrators- och kassörstjänsten (Ca 18) inrättats två befattningar — en som kamrerare och en som kansliskrivare (registrator) — med arvoden motsvarande lön jämte förekommande tillägg i lönegraderna A 20 resp. A 11. Befattningarna hade fr. o. m. den 1 juli 1948 ombildats till extra tjänster i Cg 23 resp. Cg 15. Styrelsen har nu föreslagit, att tjänsten som kamrerare skall ordinariesättas i lönegrad Ca 25.

För *statistiska byrån* föreslår styrelsen inrättande av en förste aktuariebefattning i Ce 29 för pris- och levnadskostnadsstatistiken.

Styrelsen anför vidare, att styrelsen nyligen övertagit ansvaret för riksbankens konsumtionsprisindex. En index av i stort sett samma uppläggning som riksbankens hittillsvarande konsumtionsprisindex borde enligt styrelsens mening alltjämt beräknas. Fr. o. m. nästa budgetår erfordrades med anledning härav medel för avlönande av en amanuens med halvtidstjänstgöring.

För utarbetande av en särskild indexserie för landsbygden föreslås förstärkning av personalen å den prisstatistiska avdelningen med en amanuens med halvtidstjänstgöring.

Styrelsen anför, att en viss nedskärning av *utredningsbyråns* personalstyrka bör övervägas, därest statistiken över byggnadsverksamheten överflyttas från socialstyrelsen till bostadsstyrelsen.

Beträffande *nykterhetsvårdsbyrån* har socialstyrelsen räknat med oförändrad personal men erinrat, att 1946 års alkoholistvårdsutredning framlagt förslag angående byråns personalorganisation, över vilket förslag styrelsen vid avlåtandet av nu ifrågavarande skrivelse ännu icke yttrat sig.

Styrelsen föreslår, att å *skolbyrån* skall inrättas en befattning som förste byråsekreterare i Ce 29.

Styrelsen anför beträffande denna byrå vidare, att de fyra konsulenterna för eftervården f. n. avlönas från ungdomsvårdsskolornas avlöningsanslag. Anledningen härtill vore, att vid befattningarnas tillkomst en viss osäkerhet rått beträffande frågan huruvida konsulenterna skulle placeras ute i landet eller stationeras i Stockholm. På grund av de erfarenheter, som nu vunnits, föreslår styrelsen, att tjänsterna direkt knyts till styrelsen. Den ständigt återkommande kontakten med kollegerna och med skolbyråchefen vore så värdefull för arbetet, att den icke borde försvåras, vilket i allra högsta grad skulle bli fallet om konsulenterna flyttades ut på olika håll i landet. Styrelsen föreslår därför, att konsulenterna skola överflyttas till styrelsens personalstat.

Vad angår de *högre biträdetjänsterna* har socialstyrelsen föreslagit, att en kanslibiträdetsjänst i Ce 11 skall uppflyttas till kansliskrivarbefattning i Ce 15. Vidare har styrelsen föreslagit, att 5 kanslibiträden (3 Ca 11 och 2 Ce 11) skola uppflyttas till kontorister i Ca 13 eller, beträffande de extra ordinarie befattningarna, i andra hand Ce 13. En befattning som kontorist i Ce 13 föreslås ordinariesatt, varjämte en extra kontoristtjänst, som är avsedd för granskning av räkningar avseende de avgiftsfria resorna för mödrar och barn, föreslås ombildad till extra ordinarie befattning.

Angående den på socialvårdsbyråns fattigvårdsavdelning placerade kansliskrivartjänsten har socialstyrelsen anført i huvudsak följande.

Befattningen innehaves av en person, som numera innehar extra ordinarie byråsekreterartjänst i annat verk. Först i slutet av 1956 uppnår ifrågavarande befattningshavare 65 års ålder.

År 1938 överflyttades viss personal från socialdepartementet till socialstyrelsen, däribland ordinarie kanslibiträdet Greta Herlitz. Fr. o. m. överflyttningen har Herlitz uppehållit ifrågavarande kansliskrivartjänst och hon uppbär sedan den 9 februari 1940 vikariatslön på detta förordnande. Herlitz är född 1892.

Kansliskrivarbefattningen kommer sannolikt icke att bli ledig under den tid, som återstår, till dess att Herlitz uppnår den för henne såsom kanslibiträde gällande pensionsåldern. Styrelsen, som med hänsyn till arten och kvaliteten av Herlitz' tjänstgöring såsom kansliskrivare är angelägen om att hon kommer i åtnjutande av en högre pension än vad som skulle tillkomma henne såsom kanslibiträde, hemställer om medgivande att under tiden fr. o. m. den 1 juli 1949 för Herlitz få inrätta en extra ordinarie kansliskrivartjänst i lönegrad Ce 15. Tjänsten skall vara knuten till Herlitz personligen och sålunda upphöra, när Herlitz pensioneras såsom extra ordinarie kansliskrivare. Under den tid, då tjänsten är inrättad, skall vikarie givetvis icke förordnas på den ordinarie kansliskrivarbefattningen.

Antalet *kontors- och skrivbiträden* föreslås ökat med 7. Av de nya befattningarna avses en för socialvårdsbyråns hemhjälpssavdelning, en för lagbyråns registrators- och kassakontor, 4 för statistiska byrån och en för skolbyrån.

Härefter torde få redogöras för socialstyrelsens beräkning av medelsbehovet under de olika anslagsposterna m. m.

Under anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän beräknar styrelsen, att 8 nya ordinarie kontorsbiträdestjänster behöva inrättas fr. o. m. nästa budgetår. Då vissa av de nya ordinarie kontorsbiträdena beräknas komma att uppehålla högre icke-ordinarie tjänst, föreslår styrelsen dock, att ordinarieposten av ifrågavarande anledning ökas endast med ett belopp motsvarande kostnaden för 5 av de nya kontorsbiträdestjänsterna.

Medelsbehovet under posten beräknar socialstyrelsen med utgångspunkt från det för innevarande budgetår anvisade beloppet 525 000 kronor. De av styrelsen föreslagna ordinariesättningarna samt uppflyttningarna i högre lönegrad beräknas medföra ett ökat medelsbehov under posten av ca 105 000 kronor. Å andra sidan beräknas posten böra minskas med ca 7 500 kronor vid bifall till förslaget att inrätta en befattning i Ce 15 å socialvårdsbyrån i stället för vikariatslöneförordnande å en befattning i Ca 15. Posten har sålunda beräknats till $(525\,000 + 105\,000 - 7\,500)$ avrundat 622 000 kronor. Socialstyrelsen anför, att av ökningen, 97 000 kronor, ca 95 400 kronor motvaras av minskning av icke-ordinarieposten.

Vad angår anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har styrelsen icke ifrågasatt ändring beträffande delposterna till arvoden till generaldirektörens ställföreträdare och till styrelsens alkoholistvårdsexpert ävensom ersättningar till ledamöter i indexnämnden. Delposten till ersättningar till ledamöter i socialstyrelsens rådgivande nämnd för social hemhjälpssysselsättning anses kunna nedsättas från 700 till 300 kronor.

Beträffande delposten till ersättningar till sakkunniga personer å barnvårdens specialområden samt till arkitekt, vilken post f. n. är upptagen med 8 200 kronor, erinrar socialstyrelsen, att styrelsen tidigare föreslagit en uppdelning av posten å en delpost till ersättningar till arkitekt å förslagsvis 8 200 kronor samt en delpost till arvode till en socialpediatriskt sakkunnig läkare å 4 500 kronor. Styrelsen framlägger ånyo detta förslag. Styrelsen upplyser, att under budgetåret 1947/48 endast ca 4 400 kronor tagits i anspråk för ersättningar till arkitektexpertis, beroende på den rådande begränsningen av byggnadsverksamheten. Styrelsen anför vidare, att styrelsen under det gångna året prövat betydelsen av medicinsk expertis å barnvårdsbyrån. Sålunda hade en överläkare vid ett av landets barnsjukhus under en månad våren 1948 hospiterat vid byrån. Under denna tid hade byrån haft en synnerligen värdefull hjälp av läkaren, som konsulterats i ärenden rörande medicinsk barnavård.

Angående delposten till ersättningar till läkarbiträde vid granskning av anstalter för halvöppen barnavård har styrelsen anført, att vid bifall till förslaget om knytande av en socialpediatriker till styrelsen ifrågavarande granskningsarbete skulle kunna anförtros denne läkare och posten i sådant fall följaktligen utgå.

Anslagsposten beräknas sålunda av socialstyrelsen till $(15\,900 - 400 + 4\,500 - 1\,000)$ 19 000 kronor.

Under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal beräknar socialstyrelsen kostnaden för den av styrelsen för nästa budgetår föreslagna icke-ordinarie personalen till ca 855 000 kronor. Härtill har styrelsen lagt de beräknade kostnaderna för *dels* avlöningar åt vikarier vid semester, sjukdom eller annan tjänstledighet ävensom ersättningar för övertidsarbete *dels ock* utgifter för täckande av vissa speciella och oförutsedda behov (tillsyn över ämbetslokaler, maskinbearbetning av statistiskt material utanför styrelsen m. m.). Dessa kostnader ha uppskattats till resp. 10 000 och 6 000 kronor. Hela anslagsposten har sålunda beräknats till (855 000 + 10 000 + 6 000) 871 000 kronor.

Medelsbehovet under anslagsposten till rörligt tillägg beräknas av socialstyrelsen till 174 000 kronor.

Hela avlöningsanslaget beräknas sålunda till (622 000 + 19 000 + 871 000 + 174 000) 1 686 000 kronor.

I utlåtande över socialstyrelsens framställning har statskontoret anfört, att det inom bl. a. decentraliseringsutredningen och länsstyrelseutredningen pågående arbetet kan medföra icke oväsentlig förändring i fråga om styrelsens arbetsuppgifter. Statskontoret fortsätter.

Vid sådant förhållande synes någon utökning av styrelsens nuvarande personalorganisation icke f. n. böra vidtagas. I enlighet härmed kan statskontoret icke förorda inrättande av nya tjänster hos styrelsen och ej heller ändrad lönegradsplacering för befintliga befattningar. Likaledes måste statskontoret avstyrka, att f. n. konsulenterna för eftervården vid ungdomsvårdsskolorna överflyttas på styrelsens personalstat.

Frågan om inplacering i lönegrad av biträdespersonalen kommer enligt vad som i framställningen uppgivits att under hösten 1948 upptagas till behandling av biträdesutredningen. Anledning torde följaktligen saknas att i förvarande sammanhang närmare ingå på detta spörsmål.

Den av socialstyrelsen nu ånyo framförda frågan om inrättande av särskilda arvoden för ersättning till arkitekt och till en socialpediatriskt sakkunnig läkare föranleder statskontoret endast att erinra om vad som härutinnan förekommit i samband med behandlingen av samma spörsmål vid 1948 års riksdag (prop. nr 1/1948 V ht, s. 6 ff). Föredragande departementschefen uttalade vid anmälan av ärendet i statsrådet, att han ansåge, att den för budgetåret 1947/48 avsedda anordningen borde äga tillämpning även för budgetåret 1948/49. Såvitt statskontoret kan finna, torde skäl ej föreligga att nu vidtaga någon ändring, utan synes även för budgetåret 1949/50 ett gemensamt arvodesbelopp å 8 200 kronor böra upptagas för här avsedda ändamål. Framhållas må, att för budgetåret 1947/48 av detta arvode endast ett belopp av 4 378 kronor 70 öre behövde tagas i anspråk.

Det begärda medgivandet att inrätta en extra ordinarie kansliskrivartjänst i lönegrad Ce 15 i syfte att bereda förbättrade pensionsförmåner åt ett ordinarie kanslibitråde, som på förordnande med vikariatslön uppehåller en ordinarie kansliskrivarbefattning i 15:e lönegraden kan statskontoret av principiella skäl icke tillstyrka. Ett dylikt medgivande skulle nämligen leda till vittgående konsekvenser i de talrika fall, då befattningshavare med vikariatslön uppehåller tjänst i högre lönegrad än vederbörandes egen befattning.

Behovet av den konsumtionsprisindex som på riksbankens bekostnad utförts inom socialstyrelsen under budgetåret 1948/49 men för vilken medel

fr. o. m. budgetåret 1949/50 skulle anvisas å styrelsens stat undandraget sig statskontorets bedömande.

Statens lönenämnd har anført følgende.

Vad angår socialstyrelsens hemställan om uppflyttning av konsulenten för halvöppen barnavård från Ce 24 till Ce 27, får statens lönenämnd erinra, att nämnden i remissutlåtande över styrelsens anslagsäskanden för innevarande budgetår ansett sig böra avstyrka då föreliggande förslag om inplacering av konsulenten i 27 lönegraden. Lönenämnden hade härvid bl. a. beaktat, att frågan om den halvöppna barnavårdens ordnande vore föremål för utredning genom särskilda sakkunniga. Då nämnda utredning — enligt vad lönenämnden inhämtat — kan förväntas bliva avslutad inom den närmaste tiden, håller nämnden före, att spörsmålet om konsulentens lönegradsplacering bör upptagas till prövning i samband med behandlingen av de förslag, som må komma att av utredningsmännen framläggas.

Med anledning av styrelsens förslag att hemhjälpkonsulenten, som nu är uppförd i Ce 24, måtte inplaceras i Ce 27, varom förslag jämväl tidigare framförts, senast i petitaframställningen för budgetåret 1948/49, må framhållas, att lönenämnden i nyssnämnda remissutlåtande uttalat, att med ett slutligt ställningstagande till den ifrågasatta uppflyttningen av hemhjälpkonsulenten borde ytterligare anstå. Lönenämnden har icke funnit anledning frångå denna sin uppfattning, varför nämnden icke kan tillstyrka bifall till förevarande förslag.

Socialstyrelsen har vidare förordnat, att den extra kamrerartjänsten (Ce 23) hos styrelsen måtte ersättas med en kamrerarbefattning i Ca 25. Med hänsyn till arten av de göromål, som belöpa å kamreraren, finner sig lönenämnden böra biträda styrelsens hemställan i denna del. Vidkommande styrelsens förslag om förstärkning av personalen å statistiska byrån med en förste aktuarietjänst i Ce 29 vill lönenämnden erinra, att lönenämnden i utlåtande över styrelsens framställning om anslag för budgetåret 1948/49 förklarat sig icke vilja motsätta sig inrättandet av en dylik tjänst.

Beträffande skolbyrån har socialstyrelsen ansett det erforderligt, att byråchefen å denna byrå erhåller en kvalificerad medhjälpare. I personalförteckningen för nästa budgetår har därför förordnats ytterligare en förste byråsekreterartjänst i Ce 29. Därest behov skulle anses föreligga av en förste byråsekreterare å skolbyrån, håller lönenämnden före, att tjänsten åtminstone tills vidare icke bör placeras i högre lönegrad än Ce 27.

Vad angår biträdespersonalen har hemställts, att det ordinarie kanslibiträde, som alltsedan den 9 februari 1940 med vikariatslön uppehåller den för socialvårdsbyråns fattigvårdsavdelning avsedda ordinarie kansliskrivartjänsten, måtte beredas ställning som e. o. kansliskrivare. Med hänsyn till de i framställningen närmare anförda skälen för att bereda ifrågavarande befattningshavare e. o. anställning i kansliskrivargraden, anser sig lönenämnden icke böra framställa erinran häremot. Vidkommande biträdespersonalen i övrigt har styrelsen förordnat höjd lönegradsplacering för åtskilliga tjänstemän inom de högre biträdesgraderna. Då lönenämnden anser, att frågan om ändrad lönegradsplacering för dessa befattningshavare bör komma under bedömande av 1947 års biträdesutredning, har lönenämnden icke funnit anledning föreligga att i förevarande sammanhang ingå på prövning av dessa förslag.

I övrigt har framställningen icke givit lönenämnden anledning till särskilt uttalande.

Härefter torde följande få anmälas.

1946 års alkoholistvårdsutredning har i sitt betänkande med förslag till lag om nykterhetsvård m. m. (SOU 1948: 23) jämväl behandlat socialstyrelsens nykterhetsvårdsbyrå och dess organisation. Utredningen har i denna del föreslagit, förutom ordinariesättning av byråchefsbefattningen, inrättande av två befattningar som byrådirektör (Ca 31), ombildning av de nuvarande byråinspektörsbefattningarna i Ca 27 och Ce 25 till en förste byråsekreterarbefattning i Ca 27 och en byråinspektörsbefattning i Ca 25, inrättande av en befattning som byråsekreterare i Ca 24 samt ombildning av den nuvarande arvodesavlönade expertbefattningen för nykterhetsvårdsärenden till en heltidsbefattning i Cp 12. Slutligen har utredningen föreslagit viss förstärkning av amanuens- och biträdespersonalen å byrån.

Socialstyrelsen har i yttrande över betänkandet i huvudsak tillstyrkt utredningens förslag i ifrågavarande del. Expertbefattningen anses dock av styrelsen fortfarande böra vara en med arvode förenad deltidsbefattning, varjämte de nya tjänster, som skulle inrättas å byrån, anses kunna tills vidare vara extra ordinarie.

Med anledning av riksdagens skrivelse nr 240/1945 uppdrog Kungl. Maj:t den 12 juli 1946 åt socialstyrelsen att verkställa en utredning rörande förstärkning av förlikningsväsendet. Styrelsen har i oktober 1948 avgivit betänkande i ämnet.

Socialstyrelsen har i nämnda betänkande bl. a. föreslagit, att styrelsens nuvarande förlikningsmannaexpedition skall ombildas till en byrå. Härvid skulle den nuvarande cheftjänsten, vilken är en förste byråsekreterarbefattning i Ca 29, ersättas med en byråchefsbefattning. Vidare skulle å den nya byrån inrättas en ny befattning som förste byråsekreterare i Ca 27.

Socialstyrelsens förslag har undergått remissbehandling.

Slutligen må i detta sammanhang anmälas, att *socialstyrelsen* i skrivelse den 5 november 1948 föreslagit, att en å styrelsens skolbyrå inrättad arvodesbefattning som byråinspektör skall ombildas till en tjänst i Ce 26. Här om har styrelsen anfört i huvudsak följande.

Å skolbyrån är sedan oktober 1941 inrättad en arvodesbefattning såsom byråinspektör. Till befattningen må utses »lämplig person med erfarenhet av praktiskt ungdomsvårdsskolearbete eller med långvarig tjänstgöring inom ungdomsvårdsskoleinspektionen eller därmed jämförlig tjänstgöring». Under tiden för anställningen må befattningshavaren uppbära arvode med belopp motsvarande den lön, som tillkommer å 5-ort stationerad extra ordinarie tjänsteman med placering i lönegrad Ce 24 (tidigare Eo 21), samt, därest fråga är om befattningshavare med direkt erfarenhet av praktiskt ungdomsvårdsskolearbete, löneklass 26 och eljest löneklass 24 (tidigare löneklass 22 resp. 20).

Då denna tjänst inrättades, förutsattes att därå som regel skulle förordnas en rektorskompetent avdelningsföreståndare. Avdelningsföreståndartjänsterna voro då placerade i lönegrad A 20. Efter den omorganisation inom ungdomsvårdsskoleväsendet, som skett i och med 1947 års riksdagsbeslut, kan på befattningen tänkas förordnad jämväl en eftervårdskonsulent. Avdelningsföreståndartjänsterna äro fr. o. m. den 1 juli 1947 placerade i lönegrad Ca 25 och konsulenttjänsterna i lönegrad Ce 24. Skillnaden mellan arvodes-

tjänstens och avdelningsföreståndarbefattningarnas lönelägen har numera alltså minskat. En avdelningsföreståndare med ett ålderstillägg uppbär jämlikt nu gällande bestämmelser lön enligt samma löneklass, enligt vilken byråinspektörsbefattningens arvode i ett dylikt fall är bestämd.

Genom att viss omläggning av skolbyråns arbetsformer numera kommit till stånd, torde hädanefter annan person än sådan med erfarenhet av praktiskt ungdomsvårdsskolearbete icke komma att förordnas å tjänsten.

Statskontoret har i avgivet utlåtande förordat sådan ändring av bestämmelserna angående ifrågavarande tjänst, att innehavare av befattningen, som har direkt erfarenhet av praktiskt ungdomsvårdsskolearbete, må erhålla arvode med belopp motsvarande vad som skulle ha tillkommit honom, därest han vore å 5-ort stationerad befattningshavare i Ce 24.

Statens lönenämnd har för sin del anfört följande.

Vid bifall till socialstyrelsens framställning skulle befordringskarriären för rektorer vid ungdomsvårdsskolorna komma att omfatta lönegraderna 25 (avdelningsföreståndare), 26 (byråinspektör), 27 (rektor) och 29 (rektor). Med dylika befordringar genom flera intill varandra liggande lönegrader följer på grund av sneddningsregeln vissa icke önskvärda konsekvenser i löneturs-hänseende, varjämte vid avvikelser från den avsedda befordringskarriären ojämnheter kunna uppkomma olika tjänstemän emellan i fråga om löneklass-placeringen. Statens lönenämnd finner därför, med beaktande jämväl av under hand inhämtade upplysningar angående byråinspektörens arbetsuppgifter, skäl tala för att byråinspektörstjänsten placeras i 27 lönegraden. Er-inras må, att vid socialstyrelsen hittills inrättade byråinspektörstjänster äro placerade i 25 och 27 lönegraderna.

Departementschefen. Behovet för framtiden av socialstyrelsens nykterhets-vårds-, barnavårds- och skolbyråer torde icke kunna ifrågasättas. Jag tillstyrker därför styrelsens förslag, att de tre för dessa byråer avsedda byrå-chefsbefattningarna skola överföras på ordinarie stat.

De av socialstyrelsen föreslagna ändringarna av personalorganisationen inom vissa av styrelsens byråer kan jag under nuvarande förhållanden tillstyrka endast i mycket begränsad omfattning. Jag behandlar först förslagen beträffande annan personal än biträdespersonal.

Härvid kan jag icke förorda bifall till något av förslagen beträffande barnavårds- och socialvårdsbyråerna. Jag kan icke heller biträda förslaget att å lagbyrån inrätta en ordinarie kamrerarbefattning i 25 lönegraden. Däremot synes den nuvarande extra kamrerartjänsten i 23 lönegraden böra ändras till en extra ordinarie tjänst i sistnämnda lönegrad.

Statistiska byrån är enligt min mening otvivelaktigt i behov av ytterligare personal. Jag delar sålunda socialstyrelsens uppfattning att en index av i stort sett samma uppläggning som riksbankens hittillsvarande konsumtionsprisindex alltjämt bör beräknas. För detta arbete torde statistiska byrån vara i behov av personalförstärkning. Jämväl för övriga på byrån ankommande uppgifter synes en viss ökning av personalen önskvärd. Tills vidare torde emellertid det ökade personalbehovet få tillgodoses genom överflyttning från utredningsbyrån. Härom torde jag få närmare anföra följande.

Vid anmälan av propositionen nr 218/1948 angående den allmänna bostadspolitikens organisation förordade jag (s. 54), att den inom socialsty-

relsen sammanställda löpande statistiken rörande bostadsmarknaden, byggnadsverksamheten och byggnadskostnaderna med ingången av år 1949 skulle överföras till bostadsstyrelsen. Häremot anförde riksdagen icke erinran. Kungl. Maj:t har sedermera meddelat beslut i enlighet därmed. Sedan socialstyrelsen slutfört avvecklingen av styrelsens befattning med nämnda statistik, torde viss personal inom utredningsbyrån kunna frigöras. Jag räknar med att en aktuarie eller amanuens som följd härav kan överflyttas till statistiska byrån.

Såvitt angår nykterhetsvårdsbyrån kan jag f. n. icke tillstyrka någon förstärkning. Enligt vad jag inhämtat kommer chefen för inrikesdepartementet att föreslå proposition till innevarande års riksdag endast på grundval av sådana delar av 1946 års alkoholistvårdsutrednings förenämnda betänkande, som kunna förverkligas i huvudsak inom nuvarande kostnadsram.

Den för skolbyrån föreslagna befattningen som förste byråsekreterare kan jag icke tillstyrka. Med hänsyn till vad socialstyrelsen anfört rörande eftervårdskonsulenterna har jag däremot icke något att erinra mot att dessa överföras på styrelsens stat. Med biträdande av vad statens lönenämnd anfört i yttrande över socialstyrelsens tidigare nämnda framställning den 5 november 1948 förordar jag vidare, att den inom skolbyrån inrättade arvodsbefattningen som byrånspektör ombildas till en tjänst i Ce 27.

Förslaget att förlikningsmannaexpeditionen skall ombildas till en byrå och i samband därmed få personalförstärkning kan jag f. n. icke tillstyrka.

De av socialstyrelsen framlagda förslagen angående den högre biträdespersonalen kan jag biträda i vad avser ersättande av ett vikariatslöneförordnande å en ordinarie kansliskrivartjänst med en extra ordinarie befattning i 15 lönegraden. Inrättandet av denna befattning bör dock föranleda, att den ordinarie tjänsten föres på övergångsstat. I övrigt kan jag beträffande de högre biträdesbefattningarna f. n. endast tillstyrka, att den för granskning av vissa räkningar avsedda extra kontoristtjänsten inrättas som extra ordinarie.

Med anledning av vad socialstyrelsen anfört angående behovet av ordinarie kontorsbiträdesbefattningar föreslår jag, att åtta nya befattningar i Ca 8 inrättas. Härjämte beräknar jag i det följande medel till två nya icke-ordinarie biträden. Jag beräknar vidare, att överförandet till bostadsstyrelsen av den inom socialstyrelsen förda statistiken rörande bostadsmarknaden m. m. kommer att möjliggöra att två biträden inom utredningsbyrån kunna disponeras för andra arbetsuppgifter.

Jag övergår härefter till beräkningen av medelsbehovet under de särskilda anslagsposterna.

Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän, vilken för innevarande budgetår uppförts med 525 000 kronor, bör vid bifall till det av mig förordade förslaget om ordinariesättning av tre byråchefstjänster ökas med 48 600 kronor. Såsom socialstyrelsen föreslagit bör posten vidare ökas med den beräknade kostnaden för fem nya kontorsbiträdesbefattningar i Ca 8 eller med 24 900 kronor. Då jag i det föregående föreslagit, att ett vikariatslöneförordnande å en befattning i Ca 15 skall ersättas med en befattning i Ce 15, bör posten å andra sidan minskas med 7 400 kronor. Jag be-

räknar sålunda medelsbehovet under denna post till $(525\,000 + 48\,600 + 24\,900 - 7\,400) = 591\,100$ kronor, vilket belopp torde kunna avrundas till 590 000 kronor.

Socialstyrelsen har föreslagit, att den under anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, upptagna delposten till ersättningar till sakkunniga personer å barnavårdens specialområden samt till arkitekt, vilken för innevarande budgetår är uppförd med 8 200 kronor, skall ersättas med en delpost å samma belopp till ersättningar till arkitekt och en delpost å 4 500 kronor till arvode till en socialpediatrisk sakkunnig läkare. Samtidigt skulle den för budgetåret 1948/49 med 1 000 kronor uppförda delposten till ersättningar till läkarbiträde vid granskning av anstalter för halvöppen barnavård utgå. Samma förslag framlades av styrelsen i samband med beräkningen av medelsbehovet till avlöningar under innevarande budgetår. Då tillräcklig erfarenhet fortfarande saknas i denna fråga, bör enligt min mening den av mig för innevarande budgetår förordade anordningen (1948 års statsverksprop., femte ht., s. 11) äga tillämpning även under nästa budgetår. Delposten till ersättningar till sakkunniga personer å barnavårdens specialområden samt till arkitekt bör sålunda upptagas med oförändrat belopp, men Kungl. Maj:t bör fortfarande äga möjlighet att medge överskridande av densamma. Vid detta förhållande bör delposten till ersättningar till läkarbiträde vid granskning av anstalter för halvöppen barnavård upptagas med oförändrat belopp.

Socialstyrelsen har vidare ansett, att delposten till ersättningar till ledamöter i styrelsens rådgivande nämnd för social hemhjälsverksamhet skall kunna nedsättas med 400 kronor. Häremot har jag icke något att erinra.

Jag beräknar sålunda medelsbehovet under ifrågavarande anslagspost till $(15\,900 - 400) = 15\,500$ kronor.

Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, vilken för innevarande budgetår uppförts med 828 000 kronor, bör till en början på grund av ordinariesättningarna minskas med förenämnda belopp, 48 600 resp. 24 900 kronor. Posten bör å andra sidan ökas med *dels* kostnaden för en kansliskrivarebefattning, 7 400 kronor, *dels* kostnaden för fyra eftervårdskonsulenter, 45 600 kronor, *dels* kostnaden för omändring av byråinspektörstjänsten å skolbyrån, 600 kronor, *och dels* kostnaden för två nya kontorsbiträden, 8 400 kronor. Med hänsyn till reglerad befordringsgång och löneklassuppflyttningar bör posten ytterligare ökas med 12 100 kronor. Slutligen bör under posten beräknas ett belopp å 6 300 kronor, motsvarande halva årslönekostnaden för den personal, vilken fr. o. m. den 1 januari 1947 tillkommit för nykterhetsvårdsstatistiken. Vid prövningen av medelsbehovet för budgetåret 1946/47 beräknades medel till avlönande av denna personal endast för halvt budgetår (1946 års statsverksprop., femte ht., s. 25). Någon uppräknings av lönekostnaderna till att avse helt budgetår har sedermera icke skett.

Medelsbehovet under ifrågavarande post beräknas sålunda av mig till $(828\,000 - 48\,600 - 24\,900 + 7\,400 + 45\,600 + 600 + 8\,400 + 12\,100 + 6\,300) = 834\,900$ kronor, vilket belopp bör avrundas till 835 000 kronor.

Till rörligt tillägg beräknar jag 164 500 kronor.

Hela avlöningsanslaget skulle alltså utgöra (590 000 + 15 500 + 835 000 + 164 500) 1 605 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) besluta, att i personalförteckningen för socialstyrelsen skola vidtagas följande ändringar, nämligen *dels* att under rubriken tjänstemän å ordinarie stat antalet byråchefer i lönegrad Ca 33 ökas med tre, antalet kansliskrivare i lönegrad Ca 15 minskas med en samt antalet kontorsbiträden i lönegrad Ca 8 ökas med åtta, *dels* att under rubriken tjänstemän å övergångsstat uppföres en kansliskrivare i lönegrad Ca 15 *dels ock* att under rubriken extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än Ce 24 antalet byråchefer i lönegrad Ce 33 minskas med tre samt uppföres en byråinspektör i Ce 27;

b) fastställa följande avlöningsstat för socialstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1949/50:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	590 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	15 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	835 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	164 500

Summa förslagsanslag kronor 1 605 000;

c) till *Socialstyrelsen: Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 1 605 000 kronor.

[4.] 2. Socialstyrelsen: Avlöningar till viss personal för större statistiska specialundersökningar.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	20 000	60 244
1948/49 (statsliggaren s. 300) ..	20 000	—
1949/50 (förslag)	30 000	—

Av detta anslag bestridas avlöningskostnaderna för den personal, främst biträdespersonal, som i anledning av större specialundersökningar anställs å socialstyrelsens båda statistiska byråer.

Den vid ingången av budgetåret 1947/48 förefintliga reservationen å anslaget uppgick enligt riksräkenskapsverkets budgetredovisning till 45 550 kronor. Vid utgången av nämnda budgetår hade reservationen nedgått till 5 306 kronor.

I skrivelse den 19 augusti 1948 har *socialstyrelsen*, under framhållande av att den tidigare å anslaget befintliga betydande reservationen numera till största delen förbrukats, föreslagit, att anslaget för budgetåret 1949/50 upptages med 40 000 kronor.

Statskontoret har i avgivet utlåtande förklarat sig icke kunna förorda högre anslagsbelopp än 30 000 kronor.

Departementschefen. Detta anslag har tidigare under flera budgetår förstärkts med 30 000 kronor per budgetår. För budgetåren 1947/48 och 1948/49 har anslagsförstärkningen, med hänsyn till den å anslaget befintliga reservationen, begränsats till 20 000 kronor. Då reservationen numera är till största delen förbrukad, torde medelsanvisningen för nästa budgetår böra höjas till 30 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Socialstyrelsen*: *Avlöningar till viss personal för större statistiska specialundersökningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 30 000 kronor.

[5.] 3. **Socialstyrelsen: Omkostnader.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	240 000	386 884
1948/49 (statsliggaren s. 300) ..	241 000	—
1949/50 (förslag)	300 000	—

För användningen av det för innevarande budgetår anvisade anslaget har Kungl. Maj:t den 28 maj 1948 fastställt omkostnadsstat, upptagande följande poster.

Utgifter.			
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	9 000	
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	40 000	
3. Expenser:			
a) Expenser för eget behov, <i>förslagsvis</i> ..	kronor	148 000	
b) Expenser för annat än eget behov, <i>förslagsvis</i>	»	1 000	149 000
4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	»	53 000	
			Summa kronor 251 000

Särskilda uppbördsmedel.

Inkomst av försålda publikationer, <i>förslagsvis</i>	kronor 10 000
Nettoutgift kronor 241 000	

Av det för expenser för eget behov upptagna beloppet ha 11 500 kronor avsetts för bränsle, lyse och vatten samt 136 500 kronor för övriga expenser för eget behov.

I skrivelse den 19 augusti 1948 har *socialstyrelsen* framlagt beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår.

Socialstyrelsen upplyser, att kostnaderna under anslagsposten till sjukvård m. m. under budgetåret 1947/48 uppgått till ca 24 700 kronor. Även om hänsyn toges till att allmänna bostadsräkningens personal kommer att minskas med ca 100 personer, beräknar styrelsen medelsbehovet till 15 000 kronor för nästa budgetår.

Kostnaderna under anslagsposten till reseersättningar utgjorde under budgetåret 1947/48 ca 57 300 kronor. Styrelsen anför, att styrelsen vid sin beräkning av medelsbehovet för innevarande budgetår uppskattat resekostnaderna till 50 000 kronor. I denna summa hade ingått ett belopp å 2 000 kronor för reseersättningar till tjänsteläkare, som av styrelsen anlidades vid tillsyn över sommarkoloniverksamheten, samt ett belopp å 3 000 kronor för inspektion av de utländska barn, som vistades i riket. För sistnämnda verksamhet erfordrades icke längre särskilda medel. På grund av höjda resekostnader borde återstående belopp, 47 000 kronor, ökas med 5 000 kronor. Härutöver borde medel beräknas till resor för eftervårdskonsulenter vid ungdomsvårdsskolorna, vilka enligt styrelsens förslag fr. o. m. nästa budgetår skola överflyttas till socialstyrelsens stat. Konsulenternas huvudsakliga arbetsuppgifter bestode i att besöka ungdomsvårdsskolorna för att söka kontakt med företrädesvis de elever, som inom kort komme att utskrivas, och att sedan under den villkorliga utskrivningstiden övervaka eleverna. Följden härav vore, att resekostnaderna för de fyra konsulenterna bleve synnerligen höga. För budgetåret 1947/48 uppgingo dessa till omkring 18 000 kronor. För nästa budgetår beräknar styrelsen kostnaderna till 20 000 kronor. Det sammanlagda anslagsbehovet till reseersättningar uppskattas sålunda av styrelsen till (47 000 + 5 000 + 20 000) 72 000 kronor.

Beträffande anslagsposten till expenser föreslår socialstyrelsen, att till bränsle, lyse och vatten beräknas ett med 2 500 kronor förhöjt belopp eller 14 000 kronor.

Kostnaderna för övriga expenser för eget behov, vilka under budgetåret 1947/48 uppgått till 172 000 kronor, beräknar styrelsen för nästa budgetår till 166 000 kronor. Härav ha till renhållning och städning beräknats 30 000 kronor. För ändamålet åtgått under budgetåret 1947/48 29 552 kronor. Till skrivmaterialier, papper, blanketter o. dyl. ha beräknats 40 000 kronor, medan kostnaden under förra budgetåret utgjort 41 693 kronor. Till telegram, telefon och annonsering, som under budgetåret 1947/48 dragit en kostnad å 37 081 kronor, ha beräknats 38 000 kronor. Det till inköp och underhåll av möbler, skriv- och räknemaskiner m. fl. inventarier avsedda beloppet utgör 49 000 kronor. Medelsförbrukningen under förra budgetåret har utgjort 52 540 kronor. Till bokinköp, bindning av handlingar och böcker m. fl. ändamål beräknas 9 000 kronor, medan 11 133 kronor åtgått 1947/48.

Hela medelsbehovet till expenser för eget behov beräknas sålunda av styrelsen till (14 000 + 166 000) 180 000 kronor.

Under delposten till expenser för annat än eget behov, från vilken post bestridas kostnaderna för att tillhandahålla barnavårdsnämnderna vissa blanketter m. m. avseende allmänna barnbidrag, beräknar socialstyrelsen medelsbehovet till 4 000 kronor, innebärande en höjning med 3 000 kronor.

I fråga om anslagsposten till publikationstryck, vilken post under budgetåret 1947/48 belastats med utgifter å 75 362 kronor, har styrelsen anfört, att årskostnaderna för utgivning av styrelsens publikationer normalt uppgå beträffande Sociala meddelanden och Råd och anvisningar i socialvårdsfrågor till 45 000 kronor samt beträffande övriga publikationer till 10 000 kronor. Styrelsen hemställer, att anslagsposten upptages till 55 000 kronor.

De särskilda uppbördsmedlen beräknar styrelsen till oförändrat belopp, 10 000 kronor.

Omkostnadsanslaget i sin helhet har sålunda av socialstyrelsen beräknats till $(15\,000 + 72\,000 + 180\,000 + 4\,000 + 55\,000 - 10\,000)$ 316 000 kronor.

Statskontoret har i avgivet utlåtande anfört, att reseersättningar till tjänsteläkare, som anlitas vid tillsyn över sommarkoloniverksamheten, böra bestridas på samma sätt och av samma anslag som vederbörande tjänsteläkares övriga resor i tjänsten. Härav påkallad nedsättning av socialstyrelsens anslagspost till reseersättningar borde vidtagas. Då statskontoret avstyrkt överflyttning av eftervårdskonsulenterna till socialstyrelsens stat, böra enligt ämbetsverkets mening medel för konsulenternas resor icke anvisas under detta anslag.

Departementschefen. Från anslagsposten till sjukvård m. m. bestridas kostnader avseende jämväl den för allmänna bostadsräkningen anställda personalen. Ehuru denna personal beräknas komma att till största delen entledigas under innevarande budgetår, synes medelsåtgången under budgetåret 1947/48 böra föranleda uppräknings av posten med 6 000 kronor eller till 15 000 kronor.

Såvitt angår anslagsposten till reseersättningar delar jag statskontorets uppfattning att resekostnader för tjänsteläkare, som anlitas vid tillsyn över sommarkoloniverksamheten, icke böra bestridas från denna post. Däremot böra — i enlighet med det av mig vid behandlingen av socialstyrelsens allmänna avlöningsanslag förordade förslaget att överflytta eftervårdskonsulenterna till socialstyrelsens stat — medel för eftervårdskonsulenternas resekostnader beräknas under posten. Även i övrigt bör en viss uppräknings av posten äga rum. Jag föreslår, att posten för nästa budgetår uppföres med 65 000 kronor.

Under anslagsposten till expenser beräknar jag oförändrat belopp, 11 500 kronor, för bränsle, lyse och vatten. Till övriga expenser för eget behov beräknar jag, med beaktande av det avsevärda överskridandet av denna post under budgetåret 1947/48 samt med hänsyn till höjda städnings-, telefon- m. fl. kostnader, ett med 23 000 kronor ökat belopp eller 159 500 kronor. Medelsbehovet till expenser för annat än eget behov uppskattar jag i enlighet med styrelsens förslag till 4 000 kronor. Hela expensposten bör sålunda beräknas till $(11\,500 + 159\,500 + 4\,000)$ 175 000 kronor.

Anslagsposten till publikationstryck synes i enlighet med styrelsens förslag böra höjas med 2 000 kronor till 55 000 kronor.

Inkomstposten bör upptagas till oförändrat belopp.

Det sammanlagda medelsbehovet till omkostnader beräknar jag sålunda till $(15\,000 + 65\,000 + 175\,000 + 55\,000 - 10\,000)$ 300 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Socialstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 300 000 kronor.

[6.] 4. **Socialstyrelsen: Socialstyrelsens ortsombud.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	38 000	30 000
1948/49 (statsliggaren s. 301) ..	38 000	—
1949/50 (förslag)	50 800	—

Från detta anslag bestridas kostnaderna för insamling av minuthandelspriser på vissa livsförnödenheter. För innevarande budgetår har anvisats ett anslag av 38 000 kronor, vilket avsetts för bestridande av kostnaderna under budgetåret för prisinsamling såväl i städer och stadsliknande samhällen som å den egentliga landsbygden.

I skrivelse den 19 augusti 1948 har *socialstyrelsen* anfört, att ombud för prisinsamlingen på landsbygden beräknades komma att förordnas fr. o. m. den 1 januari 1949. Styrelsen hemställer, att till avlönande av ortsombuden såväl i städer och stadsliknande samhällen som å landsbygden beräknas oförändrat belopp eller 38 000 kronor. Härefter har styrelsen anfört i huvudsak följande.

Styrelsen har övertagit ansvaret för riksbankens konsumtionsprisindex. Riksbanken har för denna prisinsamling utbetalat 6 400 kronor i ersättning till ombuden. För budgetåret 1949/50 kommer detta belopp ej att utbetalas av riksbanken. Då styrelsen anser, att en indexserie av den typ, som riksbankens konsumtionsprisindex utgör, även i fortsättningen bör utarbetas, får styrelsen hemställa, att anslaget till styrelsens ortsombud höjes med nämnda belopp, 6 400 kronor.

Genom beslut den 14 november 1947 uppdrog Kungl. Maj:t åt socialstyrelsen att handhava insamlingen och bearbetningen av en löpande statistik över detaljhandelsomsättningen. Kostnader för arvoden till de ombud, vilka länsvis skola insamla uppgifter för statistiken i fråga, ha emellertid icke upptagits för innevarande budgetår. Styrelsen beräknar kostnaderna för angivna ändamål till, för helt år räknat, närmare 6 400 kronor. Under innevarande budgetår torde det vara nödvändigt att hänföra utgifterna för länsombuden till icke-ordinarieanslaget. Då en särskild anslagspost finnes för styrelsens ortsombud, synes det emellertid befogat att fr. o. m. budgetåret 1949/50 uppräknas denna anslagspost med anledning av de nytillkomna kostnaderna för arvoden till länsombuden.

Med anledning av vad sålunda anförts hemställer styrelsen, att under anslagsposten beräknas 44 400 kronor för styrelsens ortsombud och 6 400 kronor för styrelsens länsombud, eller sammanlagt 50 800 kronor.

Departementschefen. Jag har icke något att erinra mot socialstyrelsens beräkning av medelsbehovet under detta anslag. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Socialstyrelsen: Socialstyrelsens ortsombud* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 50 800 kronor.

[7.] 5. Allmän bostadsräkning m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1945/46	370 000	282 573
1946/47	850 000	706 916
1947/48	875 000	1 055 521
1948/49 (statsliggaren s. 301) ..	340 000	—
1949/50 (förslag)	255 000	—

1945 års allmänna bostadsräkning avsåg såväl samtliga tätorter som landsbygden. I samband med bostadsräkningen ha utförts dels en hyresräkning å alla tätorter med minst 1 000 invånare, dels en undersökning av bostäderna, hushållens sammansättning, inkomsterna m. m. för en tolfte-del av samtliga hushåll (»tolftedelssamplingen»), dels en bostadshushållsstatistik för orter, som skola upprätta bostadsförsörjningsplan, jämte inkomstredovisning för vissa av dessa orter, dels ock vissa specialundersökningar på representativt material. Bland specialundersökningarna må nämnas en undersökning av hyreslägenheternas yttorlek i förenämnda tätorter, en undersökning av bostadsförhållandena inom 100 landskommuner och en undersökning av vissa barnfamiljers bostadsförhållanden inom 30 kommuner av olika typ.

I skrivelse den 29 oktober 1948 har *socialstyrelsen* avgivit förslag till anslagsäskande för budgetåret 1949/50 i vad avser den allmänna bostadsräkningen m. m.

Socialstyrelsen har till en början lämnat en redogörelse för det hittills bedrivna och återstående arbetet. Styrelsen har härvid anfört i huvudsak följande.

Den allmänna hyresräkningen genomfördes våren 1947. På grundval därav beräknades vid samma tid bostadsposten vid dyrortsgrupperingen rörande skatter och löner, vid bostadskostnadsgrupperingen enligt lagen om folkpensionering samt vid hyresgrupperingen för folk- och småskollärarnas tjänstebostäder. Huvudresultaten av hyresräkningen ha publicerats i Sociala meddelanden 1947. En ytterligare bearbetning med hyror för olika åldersklasser av lägenheter har även skett och en sammanfattning av resultaten har lämnats i Sociala meddelanden 1948. En studie av hyresutvecklingen 1939—45 har givits i Sociala meddelanden 1948.

I övrigt har det vid bearbetningen av den egentliga bostadsräkningens material varit angeläget att i första hand ge statliga och kommunala myndigheter m. fl. de utförliga tabellsammanställningar, som anmälts omedelbart erforderliga, i många fall avpassade efter de speciella förhållandena. Dessa önskemål äro nu i huvudsak tillgodosedda. För den skull har den enhetliga bearbetningen av hela materialet och i anslutning därtill utarbetandet av den sammanfattande redogörelsen måst komma i andra hand. Även detta tabellarbete har dock pågått sedan en längre tid och beräknas bli avslutat under innevarande budgetår. Likaså torde den sammanfattande analysen bli i det närmaste färdig vid budgetårets utgång.

Ett flertal av de specialundersökningar, som anslutits till bostadsräkningen, äro slutförda.

Vid utgången av innevarande budgetår beräknas tabellarbetet för den på mantalsuppgifterna byggda bostadshushållsstatistiken för planorter vara avslutat och endast en del av den sammanfattande analysen av materialet återstå.

Den för den s. k. tolftedelssamplingen erforderliga bearbetningen av mantalsuppgifterna och kompletteringen med vissa uppgifter från den partiella folkräkningen torde kunna avslutas omkring årsskiftet 1948—49.

Personalstyrkan kommer att minskas ytterligare och skall den 1 januari 1949 omfatta högst 35 personer.

Styrelsen sammanfattar sin redogörelse rörande det återstående arbetet på följande sätt. Vid utgången av innevarande budgetår torde allt material till samtliga undersökningar vara överfört på hålkort och tabellarbetet vara i huvudsak avslutat. De tabellsammanställningar, som skola komma till direkt praktisk användning vid uppgörandet av bostadsförsörjningsplaner m. m., torde komma att bli färdiga under budgetåret och endast en del av tabelleringen torde återstå vid pågående specialundersökningar, närmast tolftedelssamplingen. Under budgetåret 1949/50 kommer enligt styrelsen bostadsräkningen och de i anslutning därtill företagna undersökningarna att avslutas. Maskintabelleringen beräknas sålunda bli avslutad under år 1949 och den återstående analysen av materialet, utarbetandet av återstående redogörelser m. m. avses komma att slutföras för olika avsnitt av undersökningarna successivt under budgetåret 1949/50. Allt arbete beräknas sålunda vara avvecklat i och med detta budgetår.

Kostnaderna under budgetåret 1949/50 beräknas av socialstyrelsen sålunda:

Personalkostnader	kronor 148 000
Maskinkostnader	» 17 000
Övriga kostnader	» 90 000
Summa kronor 255 000	

Styrelsen upplyser, att under posten övriga kostnader ingå kostnader för tryckning av redogörelser för bostadsräkningen och specialundersökningarna med ett belopp av 60 000 kronor. De tryckta redogörelserna förutsättas bli mycket starkt begränsade.

Slutligen har socialstyrelsen lämnat följande redogörelse för utfallet av de ursprungliga kostnadsberäkningarna för bostadsräkningen och de därtill anknutna undersökningarna.

Med ett sista anslag av 255 000 kronor för budgetåret 1949/50 skulle anslagen till bostadsräkningen och i anslutning därtill företagna specialundersökningar uppgå till 2 690 000 kronor. Kostnaderna för dessa undersökningar i den numera fastställda omfattningen skulle med de ursprungliga beräkningsgrunderna ha uppgått till 1 905 000 kronor.

Det bör erinras om att styrelsen i den ursprungliga planen underströk, att kostnadsberäkningen vore ungefärlig och endast utgjorde en förhandskalkyl. Erfarenhetsunderlaget för beräkningarna vore nämligen otillräckligt eller saknades helt i vissa hänseenden, och dessutom komme de faktiska kostnaderna att i viss mån bli beroende av icke förutsebara omständigheter.

Skillnaden mellan beräknade och faktiska kostnader täckes mer än väl av kostnader, som föranletts av omständigheter varöver styrelsen icke kunnat råda och som ej medräknats i den ursprungliga kalkylen. Främst kommer löne regleringen den 1 juli 1947, varigenom kostnaderna ökats med inalles ca 470 000 kronor. Vidare har barnfamiljundersökningen tillkommit, kostnads-

beräknad till 48 000 kronor, och vissa extra utgifter om ca 115 000 kronor, vilka närmare redovisats i styrelsens skrivelse den 19 november 1947, nämligen för uppvärmning av lokalerna, möbelanskaffning, transporter mellan de olika lokalerna m. m. Efter avdrag för dylika kostnader, vilka kunna relativt noggrant preciseras, skulle de med kostnadskalkylen jämförbara faktiska kostnaderna uppgå till högst 2 060 000 kronor.

Såsom styrelsen redovisat i ovannämnda och i tidigare skrivelser ha även andra kostnadsökningar uppstått med belopp, som icke kunna exakt angivas. De otillräckliga lokalerna och därmed alltför ringa personalstyrkan i början av verksamheten framtvingade en omläggning av arbetsplanerna för att i varje fall hyresräkningen skulle kunna slutföras inom fastställd tid. Detta medförde vissa dubbelarbeten och andra anordningar, som ökade totalkostnaden för bostadsräkningen. Senare erhöles visserligen tillräckliga utrymmen, men dessa voro spridda på olika delar av staden. I den ursprungliga kalkylen räknades emellertid med sammanhängande lokaler såsom en given förutsättning för arbetets rationella bedrivande. Lokalsplittringen kom därför att i hög grad rubba kostnadskalkylen. Dessa omständigheter ha föranlett en kostnadsökning, säkerligen långt större än den ovan framräknade skillnaden mellan den beräknade och den faktiska kostnaden, 155 000 kronor.

Socialstyrelsen har slutligen hemställt, att för budgetåret 1949/50 måtte anvisas ett reservationsanslag av 255 000 kronor.

Över socialstyrelsens framställning ha utlåtanden avgivits av bostadsstyrelsen och statskontoret. *Bostadsstyrelsen* har tillstyrkt den av socialstyrelsen framlagda planen för slutförandet av 1945 års bostadsräkning. *Statskontoret* har icke funnit anledning till erinran mot den föreliggande framställningen. De däri angivna beräkningarna av anslagsbehovet för uppdragets slutförande undandroge sig dock i väsentlig mån statskontorets bedömande.

Departementschefen. Bearbetningen av materialet från 1945 års allmänna bostadsräkning och av de i samband med denna inhämtade uppgifterna befinner sig numera i sitt slutskede. Med utgången av nästa budgetår beräknas arbetet vara avslutat. Väsentliga delar av bostadsräkningens resultat ha redan gjorts tillgängliga, främst genom att uppgifter tillhandahållits vederbörande statliga och kommunala med bostadsförsörjningsfrågor sysselsatta organ. Redogörelser för vissa avsnitt ha även publicerats i form av tidskriftsartiklar. Den slutliga sammanfattningen av resultatet återstår emellertid och avses bli huvuduppgiften under nästa budgetår. Sammanställningarna av bostadsräkningens resultat omfatta ett mycket stort material. I sin helhet torde detta material böra ställas till de bostadspolitiska organens förfogande. Det torde böra få ankomma på Kungl. Maj:t att avgöra, i vilken utsträckning materialet behöver tryckas.

Socialstyrelsen har beräknat kostnaderna under nästa budgetår för bostadsräkningen till 255 000 kronor, inberäknat tryckningskostnader. Jag har icke något att erinra mot denna beräkning.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Allmän bostadsräkning m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 255 000 kronor.

[8.] 6. Statens fattigvårds- och barnavårdskonsulenter: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	210 000	202 694
1948/49 (statsliggaren s. 301) ..	215 000	—
1949/50 (förslag)	208 500	—

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 fastställt personalförteckning för statens fattigvårds- och barnavårdskonsulenter, upptagande 13 dylika konsulenter i lönegraden Ce 26. Den 28 maj 1948 har Kungl. Maj:t fastställt följande avlöningsstat för ifrågavarande konsulenter, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1948/49.

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	kronor	195 700
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	19 300
Summa förslagsanslag		kronor 215 000

I skrivelse den 19 augusti 1948 har *socialstyrelsen* gjort framställning om anvisande av medel för nästa budgetår under ifrågavarande anslag.

Styrelsen har beträffande anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal anfört, att för innevarande budgetår under densamma beräknats bl. a. ett belopp av 6 500 kronor till expensersättning till de konsulenter, åt vilka icke kan beredas arbetsrum med telefon i av staten upplåtna lokaler. Enligt socialstyrelsens mening borde dessa ersättningar bestridas från anslaget till konsulenternas omkostnader. Förevarande anslagspost kunde därför minskas med 6 500 kronor. Å andra sidan borde posten med hänsyn till belastningen under budgetåret 1947/48 höjas med 3 700 kronor. Socialstyrelsen beräknar därför anslagsposten till (195 700 — 6 500 + 3 700) 192 900 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg beräknas liksom för innevarande budgetår till 19 300 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer socialstyrelsen, att ifrågavarande anslag under nästa budgetår upptages till (192 900 + 19 300) 212 200 kronor.

Statskontoret har icke haft något att erinra i anledning av socialstyrelsens framställning.

Departementschefen. Jag har icke något att invända mot förslaget att expensersättningarna skola utbetalas från anslaget till omkostnader för konsulenterna i stället för från avlöningsanslaget. Anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal bör därför minskas med 6 500 kronor. Någon annan ändring av posten synes icke böra vidtagas. Posten bör sålunda beräknas till (195 700 — 6 500) 189 200 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg torde böra uppföras med oförändrat belopp, 19 300 kronor.

Jag beräknar sålunda hela avlöningsanslaget till (189 200 + 19 300) 208 500 kronor.

Under hänvisning till det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) fastställa följande avlöningsstat för statens fattigvårds- och barnavårdskonsulenter, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1949/50:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal, förslagsvis	kronor 189 200
2. Rörligt tillägg, förslagsvis	» 19 300
Summa förslagsanslag kronor 208 500;	

b) till Statens fattigvårds- och barnavårdskonsulenter: Avlöningar för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 208 500 kronor.

[9.] 7. Statens fattigvårds- och barnavårdskonsulenter: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	49 400	70 952
1948/49 (statsliggaren s. 302)	55 400	—
1949/50 (förslag)	78 400	—

Enligt av Kungl. Maj:t den 28 maj 1948 fastställd omkostnadsstat för budgetåret 1948/49 ha 400 kronor avsetts för sjukvård m. m., 50 000 kronor för reseersättningar samt 5 000 kronor för expenser.

I skrivelse den 19 augusti 1948 har *socialstyrelsen* beräknat medelsbehovet för budgetåret 1949/50.

Styrelsen föreslår, att anslagsposten till sjukvård m. m. upptages till oförändrat belopp. Beträffande posten till reseersättningar hemställer styrelsen — med hänsyn främst till att belastningen å denna post under budgetåret 1947/48 uppgått till 64 000 kronor — att posten höjes till sistnämnda belopp.

I fråga om anslagsposten till expenser föreslår styrelsen, att det belopp, som avses till gottgörelse för konsulenternas interurbana telefonsamtal från bostadsorten, skall höjas med 1 200 kronor till 4 200 kronor, ävensom att till de expenser i övrigt, som hittills bestritts från omkostnadsanslaget, skall beräknas ett med 1 000 kronor förhöjt belopp. Medelsbehovet för angivna ändamål beräknas sålunda till (5 000 + 1 200 + 1 000) 7 200 kronor. Såsom under nästföregående punkt nämnts, har styrelsen härjämte för nästa budgetår under förevarande anslag beräknat medel till expensersättning till de konsulenter, åt vilka icke kan beredas arbetsrum med telefon i av staten upplåtna lokaler. Sådan ersättning har, anför styrelsen, under en

följd av år utgått med 500 kronor för år till envar av rikets 14 konsulenter med undantag av konsulenten för Gotlands län. Detta belopp måste i betraktande av nuvarande kostnader för uppvärmning, städning och telefonavgifter anses alltför lågt. Styrelsen föreslår, att beloppet höjes till 600 kronor för år eller för samtliga nu ifrågavarande 13 konsulenter till 7 800 kronor. Hela anslagsposten till expenser beräknas således av socialstyrelsen till (7 200 + 7 800) 15 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer socialstyrelsen, att förevarande anslag för nästa budgetår upptages till (400 + 64 000 + 15 000) 79 400 kronor.

Statskontoret har icke haft något att erinra i anledning av socialstyrelsens framställning.

Departementschefen. Anslagsposten till sjukvård m. m. synes, såsom socialstyrelsen föreslagit, böra upptagas med oförändrat belopp, 400 kronor. Medelsbehovet till reseersättningar torde i enlighet med styrelsens förslag böra uppräknas med 14 000 kronor till 64 000 kronor. Beträffande anslagsposten till expenser förordar jag, att till gottgörelse för konsulenternas interurbana telefonsamtal från bostadsorten beräknas ett med 1 200 kronor förhöjt belopp. På de av socialstyrelsen återopade skälen föreslår jag vidare, att till expensersättning åt de konsulenter, vilka icke kunna beredas arbetsrum med telefon i av staten upplåtna lokaler, under detta anslag beräknas ett belopp av 7 800 kronor. Hela expensposten bör sålunda beräknas till (5 000 + 1 200 + 7 800) 14 000 kronor och hela anslaget till (400 + 64 000 + 14 000) 78 400 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens fattigvårds- och barnavårdskonsulenter: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 78 400 kronor.

[10.] 8. **Arbetsdomstolen: Avlöningar.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	100 000	95 595
1948/49 (statsliggaren s. 303) ..	100 000	—
1949/50 (förslag)	111 000	—

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 fastställt personalförteckning för arbetsdomstolen. Förteckningen upptar dels en befattning som kontorsbiträde i lönegrad Ca 8 dels ock en befattning som sekreterare i lönegrad Ce 27. Befattningen, med vars återbesättande enligt Kungl. Maj:ts beslut skall anstå, har sedan lång tid uppehållits av vid hovrätt anställd extra ordinarie eller extra fiskal, vilken vid sådan tjänstgöring äger att från arbetsdomstolens avlöningsanslag uppbära fiskalslön samt vikariatsersättning.

Kungl. Maj:t har den 28 maj 1948 fastställt följande avlöningsstat för arbetsdomstolen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1948/49.

Avlöningsstat.

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	kronor	59 000
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	37 500
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	3 500
Summa förslagsanslag		kronor 100 000

I skrivelse den 27 augusti 1948 har *arbetsdomstolen* framlagt beräkningar angående medelsbehovet för budgetåret 1949/50.

Beträffande auslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar bestämda av Kungl. Maj:t, föreslår domstolen icke någon ändring.

Under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal föreslår domstolen uppflyttning av befattningen som sekreterare från Ce 27 till Ce 30, inrättande av en befattning som biträdande sekreterare i Ce 27 samt uppflyttning av det i Ce 12 placerade kameralbiträdet till kansliskrivare i Ce 15.

Beträffande sekreterarbefattningen har domstolen — som utgår ifrån att befattningen även framdeles bör uppehållas av hovrättsfiskal, vilken bör uppbära fiskalslön jämte vikariatsersättning — anfört, att de med befattningen förenade arbetsuppgifterna äro så krävande, att endast äldre hovrättsfiskaler torde besitta den erfarenhet, som fordras för befattningen. Sådan fiskal har tidigare varit placerad i Ce 25 men har fr. o. m. den 1 juli 1948 uppflyttats till Ce 27. Det arbete, som åligger sekreteraren, är enligt domstolen väsentligt mera krävande än det arbete, som åvilar fiskal vid tjänstgöring i hovrätt. Angivna förhållande motiverade en uppflyttning av sekreteraren till högre lönegrad, förslagsvis lönegrad 30. Vidare har domstolen anfört, att fiskal i allmänhet efter omkring två år kan påräkna att i hovrätten erhålla adjunktion såsom ledamot, varvid han erhåller vikariatsersättning eller vikariatslön såsom vid förordnande å assessorstjänst i Ce 32. Då det uppenbarligen är en stor olägenhet med täta ombyten å sekreterartjänsten, föreslår domstolen, att fiskal, vilken tjänstgör som sekreterare, skall under tid, då han skulle haft adjunktionsförordnande om han tjänstgjort i hovrätt, komma i åtnjutande av samma löneförmåner som ett sådant förordnande innebär.

Till stöd för förslaget att inrätta en befattning som biträdande sekreterare har arbetsdomstolen åberopat, att behovet av sekreterarhjälp vuxit efter rättgångsreformen. Domstolen anför, att det under år 1948 i högre grad än tidigare varit nödvändigt att anlita extra arbetskraft för sekreterargöromål. Under de sju första månaderna år 1948 hade av domstolen handlagts 63 mål, av vilka 10 avskrivits. Förslag till domar i de icke avskrivna målen hade — förutom att i 5 mål ordföranden själv i första hand uppsatt dom — upprättats i 19 fall av sekreteraren, i 6 fall av en tillfälligt anställd amanuens samt i 23 fall av andra personer. Detta visade, att behovet av en biträdande sekreterare vore trängande. Befattningen borde liksom sekreterarbefattningen icke tillsättas utan uppehållas av vikarie. Domstolen hade för avsikt att i första hand söka få befattningen bestridd av en fiskal i Svea hovrätt, vilken skulle

kunna efterträda sekreteraren vid dennes avgång. Fiskal, som kunde ifrågakomma såsom biträdande sekreterare, torde tillhöra lönegrad Ce 25. Domstolen föreslår, att befattningen som biträdande sekreterare placeras i Ce 27.

Domstolen beräknar, att därest förslaget om inrättande av en befattning som biträdande sekreterare bifalles särskilda medel för avlönande av semestervikarie för sekreteraren icke erfordras.

Arbetsdomstolen har vidare anfört, att kameralbiträdet, som är placerat i Ce 12, fullgör de åligganden, vilka vanligen åligga en registrator, ombesörjer de synnerligen viktiga göromål, som äro förbundna med de av nya rättegångsbalken föreskrivna kallelse- och delgivningsförfarandena, verkställer expedition av domar samt under sekreterarens tillsyn sköter domstolens räkenskaper m. m. De göromål, som sålunda åvila kameralbiträdet, måste enligt domstolen anses till vikt och omfattning snarast överträffa dem som åligga hovrätternas kansliskrivare. Domstolen föreslår, att befattningen uppflyttas till kansliskrivarbefattning i Ce 15.

Kostnaderna för sekreteraren, biträdande sekreteraren och kansliskrivaren ävensom för domstolens kontorsbiträde och expeditiönsvakt beräknar domstolen under nu ifrågavarande post till 44 407 kronor 50 öre, vilket belopp föreslås avrundat till 45 000 kronor.

Arbetsdomstolen har slutligen anfört, att under icke-ordinarieposten för innevarande budgetår beräknats medel dels för amanuenspersonal med 3 300 kronor, dels för övertid ersättningar och ersättningar till tillfälliga skrivbiträden med 2 500 kronor och dels för vakthållning under domstolens sessioner med 800 kronor. Domstolen anser, att vid bifall till förslaget om inrättande av en befattning som biträdande sekreterare de för amanuenspersonal avsedda medlen kunna begränsas till 1 500 kronor. För övertid ersättningar m. m. borde fortfarande beräknas 2 500 kronor. Utgifterna för vakthållning under domstolens sessioner beräknar domstolen till 900 kronor.

Hela icke-ordinarieposten beräknas sålunda av arbetsdomstolen till (45 000 + 1 500 + 2 500 + 900) 49 900 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg upptar arbetsdomstolen till oförändrat 3 500 kronor.

Hela avlöningsanslaget beräknas sålunda av domstolen till (59 000 + 49 900 + 3 500) 112 400 kronor.

Statskontoret har i avgivet utlåtande anfört följande.

Den av arbetsdomstolen föreslagna uppflyttningen av sekreterartjänsten från lönegraden Ce 27 till lönegraden Ce 30 kan statskontoret icke tillstyrka. Även med hänsyn tagen till de arbetsuppgifter, som numera ansetts böra åvila denne befattningshavare, kan ämbetsverket icke finna anledning föreligga att inplacera tjänsten i högre lönegrad än den 29:e, som är den för kvalificerade sekreterartjänster gängse.

I fråga om den begärda befattningen som biträdande sekreterare i lönegraden Ce 27 vill statskontoret erinra, att Kungl. Maj:t genom beslut den 27 augusti 1948 medgivit, att vid domstolen finge under tiden 1 september—31 december 1948 vara anställd en biträdande sekreterare med placering i lönegraden Cg 25. Innan närmare erfarenhet vunnits angående behovet i fortsättningen av denna befattning, torde det icke böra ifrågakomma att för här avsedda arbets-

uppgifter inrätta en pensionsberättigande befattning. I enlighet härmed anser statskontoret, att tjänsten tills vidare bör inplaceras i lönegraden Cg 25.

Den föreslagna uppflyttningen i högre lönegrad av kameralbiträdesbefattningen torde i enlighet med statsmakternas beslut vid 1948 års riksdag böra anstå, till dess pågående utredning angående anställningsförhållandena för viss biträdespersonal i statens tjänst slutförts.

I övrigt har arbetsdomstolens förevarande framställning icke givit statskontoret anledning till erinran.

Statens lönenämnd har anfört följande.

Med hänsyn till vad som anförts rörande arbetsuppgifterna för sekreteraren hos arbetsdomstolen, har statens lönenämnd icke något att erinra mot att befattningen uppflyttas till högre lönegrad än den 27:e. Lönenämnden anser dock icke erforderligt, att befattningen placeras i 30:e lönegraden, vilken gäller för vattenrättssekreterare. Sistnämnda befattning är avsedd att under längre tidsperiod uppehållas även av äldre hovrättsjurist än sådan, som ännu icke nått adjunktion. Lönenämnden får för sin del förorda, att befattningen som sekreterare i arbetsdomstolen placeras i Ce 29.

Lönenämnden kan icke biträda förslaget att sekreterare, som kan påräkna adjunktion i hovrätt, skulle erhålla samma förmåner, som skulle följa med tjänstgöring i hovrätt, d. v. s. lön enligt 32:a löneklassen. Lönenämnden får erinra, att endast vattenrättssekreterare, som är hovrättsassessor, uppbär lön som assessor (Ce 32) men att eljest lön utgår enligt 30:e löneklassen.

Med hänsyn till att den föreslagna befattningen som biträdande sekreterare är avsedd att besättas allenast med vikariatsförordnande för hovrättsfiskal i Ce 25, får lönenämnden ifrågasätta lämpligheten av att inrätta en särskild extra ordinarie tjänst för ändamålet. Ifrågavarande personalbehov synes hellre böra tillgodoses på samma sätt som behovet av biträdande sekreterare vid vattendomstol, d. v. s. att vederbörande anställs som extra tjänsteman. Då befattningshavaren är avsedd att efterträda sekreteraren och alltså bör kunna behållas i befattningen som biträdande sekreterare intill dess ombyte av sekreterare äger rum, synes böra tillämpas de lönegrader, som ingå i beföringsgången för fiskal vid hovrätt.

Frågan om uppflyttning av kameralbiträdet från Ce 12 till Ce 15 torde böra upptagas till avgörande i samband med pågående utredning angående anställningsförhållandena för viss högre biträdespersonal i statens tjänst.

Departementschefen. Befattningen som sekreterare hos arbetsdomstolen har sedan åtskilliga år uppehållits av hovrättsfiskaler, som därvid åtnjutit fiskalslön jämte vikariatsersättning å sekreterartjänsten. Fr. o. m. innevarande budgetår placeras fiskal vid hovrätt 1½ år efter antagande till extra ordinarie fiskal i Ce 27 eller samma lönegrad som den nu ifrågavarande sekreterartjänsten tillhör. Denna tjänst torde fortfarande böra vara placerad i något högre lönegrad än sådan fiskaltjänst, från vilken densamma rekryteras. I enlighet med statskontorets och statens lönenämnds förslag förordar jag, att tjänsten placeras i Ce 29. I överensstämmelse med den av lönenämnden uttalade uppfattningen anser jag, att särskild erättning för mistad adjunktion som ledamot i hovrätt icke bör utgå till den som uppehåller sekreterartjänsten.

Sedan arbetsdomstolen anmält, att för fullgörande av de på domstolens kansli ankommande uppgifterna efter rättegångsreformens genomförande erfordrades anställande av en biträdande sekreterare, har Kungl. Maj:t den

27 augusti 1948 medgivit, att vid domstolen finge under tiden 1 september 31 december 1948 finnas anställd en biträdande sekreterare med placering som extra tjänsteman i 25 lönegraden. Sedermera har Kungl. Maj:t den 17 december 1948 medgivit, att den biträdande sekreteraren må vara anställd även under återstående del av budgetåret. I annat sammanhang föreslår Kungl. Maj:t denna dag, att riksdagen måtte medgiva med anledning av nämnda beslut erforderligt överskridande av den för innevarande budgetår fastställda anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Då det för en snabb handläggning av arbetsdomstolens mål visat sig erforderligt att förstärka sekretariatet, torde medel böra beräknas för avlöande av en biträdande sekreterare jämväl under nästa budgetår. Befattningen bör avses för hovrättsfiskal. Såsom statens lönenämnd föreslagit bör den biträdande sekreteraren anställas som extra tjänsteman med placering i den lönegrad han tillhör i egenskap av fiskal. Kostnaden för nästa budgetår torde böra beräknas under antagande, att den biträdande sekreteraren kommer att tillhöra lönegraden Cg 25.

I samband med sina medelsäskanden för innevarande budgetår föreslog arbetsdomstolen, att domstolens kameralbiträde (Ce 12) skulle uppflyttas till kansliskrivare (Ce 15). Med hänsyn till att frågan om tjänstens lönegradsplacering borde komma under bedömande av 1947 års biträdesutredning, ansåg jag mig icke kunna tillstyrka förslaget (1948 års statsverksprop., femte lt, s. 34). Av samma skäl kan jag icke nu förorda bifall till domstolens ånyo framförda förslag om tjänstens uppflyttning.

Jag övergår härefter till att beräkna medelsbehovet under de särskilda anslagsposterna.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, beräknar jag till oförändrat belopp, 59 000 kronor.

Vad angår anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal beräknar jag kostnaderna under denna post för sekreteraren, biträdande sekreteraren, kameralbiträdet samt domstolens kontorsbiträde och expeditivsvakt till 41 800 kronor. Mot domstolens uppskattning av medelsbehovet till amanuenshjälp, övertidsersättningar och ersättningar till tillfälliga skrivbiträden samt vakthållning vid domstolens sessioner har jag intet att erinra. Jag beräknar alltså för dessa ändamål sammanlagt 4 900 kronor. Hela anslagsposten skulle sålunda utgöra (41 800 + 4 900) 46 700 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg torde böra upptagas till 5 300 kronor.

Då den befattningshavare, som innehar den å personalförteckningen för arbetsdomstolen uppförda ordinarie kontorsbiträdestjänsten, är förordnad å högre tjänst, ha medel för avlöning å angivna ordinarie befattning icke beräknats för innevarande budgetår. Av samma skäl torde medel till detta ändamål icke böra beräknas för nästa budgetår. Jag beräknar därför det sammanlagda medelsbehovet för arbetsdomstolens avlöningar till (59 000 + 46 700 + 5 300) 111 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) besluta, att å personalförteckningen för arbetsdomstolen skall upptagas en befattning som sekreterare i lönegraden Ce 29 i stället för en befattning som sekreterare i lönegraden Ce 27;

b) fastställa följande avlöningsstat för arbetsdomstolen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1949/50:

Avlöningsstat.

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	kronor	59 000
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal »		46 700
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	5 300
Summa förslagsanslag		kronor 111 000;

c) till *Arbetsdomstolen*: *Avlöningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 111 000 kronor.

[11.] 9. **Arbetsdomstolen: Omkostnader.** Under denna rubrik har för budgetåret 1948/49 anvisats ett förslagsanslag av 4 200 kronor.

Enligt av Kungl. Maj:t den 28 maj 1948 för domstolen fastställd omkostnadsstat ha för budgetåret utgifterna för sjukvård m. m. beräknats till 100 kronor och utgifterna för lyse likaledes till 100 kronor, medan för övriga expenser upptagits ett belopp av högst 4 000 kronor.

I skrivelse den 27 augusti 1948 har *arbetsdomstolen* hemställt om anvisande av oförändrat anslag för nästa budgetår.

Departementschefen. I enlighet med arbetsdomstolens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Arbetsdomstolen*: *Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 4 200 kronor.

[12.] 10. **Förlikningsmän för medling i arbetstvister m. m.: Avlöningar.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	85 000	179 987
1948/49 (statsliggaren s. 304) ..	100 000	—
1949/50 (förslag)	140 000	—

Från detta anslag bestridas arvoden till förlikningsmännen inom de sju förlikningsmannadistrikten ävensom ersättningar till särskilda förlikningsmän och till ledamöter av förlikningskommissioner. Från anslaget gäldas härutöver dels sådan ersättning till opartisk ordförande, ledamot av kommission eller ledamot av skiljenämnd, som avses i lagen den 11 september 1936 (nr 506) om förenings- och förhandlingsrätt, dels ock arvoden till särskilda förlikningsmän eller ledamöter av förlikningskommissioner för medling i hyrestvister.

En av Kungl. Maj:t den 28 maj 1948 fastställd stat för anslagets användning upptar en post till arvoden till distriktsförlikningsmän å 47 000 kronor och en post till arvoden till särskilda förlikningsmän, ledamöter av förlikningskommissioner m. m. å 53 000 kronor.

Sedan riksdagen i skrivelse den 12 maj 1945, nr 240, under åberopande av vad som anförts i andra lagutskottets av riksdagen godkända utlåtande nr 41, anhållit, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om utredning rörande förstärkning av förlikningsväsendet samt vidtaga de åtgärder, vartill utredningen kunde föranleda, uppdrog Kungl. Maj:t genom beslut den 12 juli 1946 åt socialstyrelsen att, med beaktande av vad i utskottets utlåtande anförts, verkställa den av riksdagen begärda utredningen.

Med skrivelse den 30 september 1948 har *socialstyrelsen* med anledning av nämnda uppdrag överlämnat betänkande med utredning och förslag i fråga om förstärkning av förlikningsväsendet.

I betänkandet föreslår socialstyrelsen, såvitt angår förlikningsorganisationen, att nuvarande antal förlikningsmannadistrikt och därmed också antalet distriktsförlikningsmän skall ökas från 7 till 10. Det årliga arvodel till distriktsförlikningsman, vilket nu utgår med 6 500 eller, i tre distrikt, 7 000 kronor, föreslås skola höjas till 8 000 kronor, lika för alla distrikt.

Härjämte har socialstyrelsen föreslagit bl. a., att styrelsen skall erhålla ökade befogenheter i vissa hänseenden. Sålunda skall styrelsen, i syfte att bereda möjligheter att snabbt kunna lätta arbetsbördan för viss distriktsförlikningsman, enligt förslaget äga befogenhet att vid behov förordna annan distriktsförlikningsman eller också annan lämplig person att såsom tillfällig förlikningsman handlägga visst eller vissa ärenden i det arbetstvingda distriktet. Vidare föreslås, att socialstyrelsen, om så befinnes behövt, skall äga medgiva distriktsförlikningsman, som är särskilt arbetstvingad och kan erhålla tjänstledighet från sin ordinarie tjänst, ersättning under högst 60 dagar per år för de löneförmåner, som han visar sig ha fått avstå under sin tjänstledighet.

Socialstyrelsen har anført, att enligt gällande ordning förlikningsman, som velat åtnjuta semester som sådan, beviljats ledighet med bibehållen lön enligt särskilt beslut av Kungl. Maj:t, som samtidigt förordnat en annan distriktsförlikningsman att under denna semesterledighet sköta arbetet ej blott i sitt eget distrikt utan även i den semesterledige kollegans distrikt. Enligt styrelsens mening borde distriktsförlikningsman vara berättigad att erhålla semesterledighet med en månad per år utan att behöva vidkännas avdrag på sitt arvode. Vikarie borde få förordnas av styrelsen. Denna borde även äga bestämma ersättningen åt vikarien, dock att fråga om ersättning med högre belopp än som motsvarade distriktsförlikningsmannens arvode för semestertiden borde avgöras av Kungl. Maj:t.

Ersättningar till särskilda förlikningsmän och ledamöter av medlingskommissioner förutsättas fortfarande komma att bestämmas av Kungl. Maj:t efter prövning i varje särskilt fall. Socialstyrelsen föreslår dock, att styrelsen skall erhålla bemyndigande att utanordna ersättning för mistade avlöningsförmåner utan att uppdragets slutförande behöver avvaktas.

Vad beträffar kostnaderna för genomförande av socialstyrelsens förslag har styrelsen anført, att förslaget om höjning av årsarvodena för de nuvarande distriktsförlikningsmännen medför en kostnadsökning å 9 000 kronor för år.

Kostnaderna för årsarvoden till de föreslagna nya förlikningsmännen utgjorde ($3 \times 8\,000$) 24 000 kronor. Anslagsposten till arvoden till distriktsförlikningsmän skulle sålunda behöva ökas med ($9\,000 + 24\,000$) 33 000 kronor eller till 80 000 kronor. Under anslagsposten till arvoden till särskilda förlikningsmän, ledamöter av förlikningskommissioner m. m. beräknar styrelsen en kostnadsökning å 6 600 kronor för arvoden åt semestervikarier för distriktsförlikningsmännen. Härtill komme kostnader för förordnande av andra tillfälliga förlikningsmän samt för ersättningar för mistade avlöningsförmåner i fall, då distriktsförlikningsman åtnjuter tjänstledighet för fullgörande av åligganden i denna egenskap. Då en närmare beräkning av sistnämnda kostnader knappast vore möjlig, har styrelsen begränsat sig till att föreslå uppräknings av nu ifrågavarande delpost med 7 000 kronor eller från 53 000 till 60 000 kronor. Hela avlöningsanslaget föreslås sålunda uppfört med ($80\,000 + 60\,000$) 140 000 kronor.

Departementschefen. Socialstyrelsens förslag till förstärkning av förlikningsväsendet har varit föremål för remissbehandling. Jag har ännu icke tagit ställning till frågan, huruvida detsamma bör föranleda proposition till innevarande års riksdag om ändring av medlingslagen. I vad förslaget avser förstärkning av förlikningsorganisationen genom ökning av antalet förlikningsmannadistrikt m. m. är jag i vart fall icke beredd att föreslå proposition till denna riksdag.

Socialstyrelsen har emellertid bl. a. föreslagit, att distriktsförlikningsman skall tillförsäkras årlig semester om 30 dagar. Denna detaljfråga torde böra lösas redan nu. Jag finner styrelsens förslag rimligt och förutsätter, att medel skola få disponeras för ersättning till semestervikarier i erforderlig utsträckning.

I detta sammanhang torde ytterligare en fråga böra upptagas. Under de senaste åren ha i ett icke obetydligt antal fall av Kungl. Maj:t efter föredragning av andra departement än socialdepartementet förordnats opartiska ordförande eller förlikningskommissioner i tvister mellan parter, å vilka medlingslagen icke är tillämplig. Sålunda ha t. ex. på inrikesdepartementets föredragning dylika förordnanden meddelats i tvister mellan å ena sidan kommuner och å andra sidan organisationer för polis- och sjukvårdspersonal. Kostnader för ersättningar i dylika fall torde i regel ha bestritts från vederbörande departements anslag till extra utgifter. Det synes lämpligt, att nu ifrågavarande anslag får tagas i anspråk för ersättningar av detta slag. Därest riksdagen icke anför erinran häremot, har jag för avsikt att förordna en sådan anordning. Det må erinras om att från anslaget redan nu må bestridas arvoden till särskilda förlikningsmän eller ledamöter av förlikningskommissioner för medling i hyrestvister.

Utgifterna under ifrågavarande anslag utgjorde under budgetåret 1947/48 ca 180 000 kronor. Med hänsynstagande härtill samt till det förhållandet att de av mig i det föregående förordade förslagen torde komma att medföra viss ökning av kostnaderna under anslaget, föreslår jag, att anslaget för nästa budgetår uppräknas till 140 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förlikningsmän för medling i arbetstvister m. m.: Arlöningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 140 000 kronor.

[13.] 11. **Förlikningsmän för medling i arbetstvister m. m.: Omkostnader.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	25 000	42 478
1948/49 (statsliggaren s. 305)...	30 000	—
1949/50 (förslag)	30 000	—

Enligt en av Kungl. Maj:t den 28 maj 1948 fastställd omkostnadsstat för budgetåret 1948/49 ha 28 000 kronor avsetts för reseersättningar och 2 000 kronor för expenser.

Enligt från riksräkenskapsverket inhämtade uppgifter ha nettoutgifterna under budgetåren 1946/47 och 1947/48 uppgått till 36 630 resp. 39 538 kronor för reseersättningar och 4 912 resp. 2 940 kronor för expenser.

Socialstyrelsen har, såsom under nästföregående punkt nämnts, den 30 september 1948 avgivit förslag till åtgärder för förlikningsväsendets förstärkning. Med hänsyn till att styrelsen föreslagit att antalet förlikningsmannadistrikt skall ökas med tre har styrelsen härvid beräknat ett med 1 000 kronor ökat medelsbehov till expenser. Styrelsen har föreslagit, att nu ifrågasvarande anslag skall uppföras med (30 000 + 1 000) 31 000 kronor.

Departementschefen. Såsom jag anført under nästföregående punkt har jag icke för avsikt att föreslå proposition till innevarande års riksdag med anledning av socialstyrelsens förslag, i vad detsamma avser ökning av antalet förlikningsmannadistrikt. Någon uppräknning av anslaget erfordras sålunda icke av denna anledning. Från anslaget böra bestridas resekostnader och expenser för av Kungl. Maj:t förordnade opartiska ordförande och kommissioner i tvister mellan parter, å vilka medlingslagen icke är tillämplig. I arvidan på närmare erfarenhet anser jag mig emellertid icke heller av denna anledning böra föreslå uppräknning av anslaget. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förlikningsmän för medling i arbetstvister m. m.: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 30 000 kronor.

Mödrahjälp m. m.

[14.] 12. **Mödrahjälp.**

	Anslag	Nettoutgift
1946/47	13 000 000	14 230 656
1947/48	13 600 000	12 998 097
1948/49 (statsliggaren s. 306)...	15 000 000	—
1949/50 (förslag)	13 000 000	—

[Förordning den 11 juni 1937 (nr 339) om mödrahjälp, ändrad genom förordningar nr 786/1940 och 228/1944; kungörelse den 22 oktober 1937 (nr 848) med tillämpningsföreskrifter till förordningen den 11 juni 1937 (nr 339) om mödrahjälp, ändrad genom kungörelser nr 790/1940, 631/1945 och 718/1947.]

Enligt förordningen om mödrahjälp kan kvinna, som i anledning av havandeskap eller barnsbörd är i uppenbart behov av understöd, tillerkännas mödrahjälp av statsmedel. Hjälpen lämnas i den form, som för varje särskilt fall finnes lämpligast, i en eller flera poster, till ett sammanlagt värde av högst 400 eller, vid flerbörd, högst 500 kronor.

I skrivelse den 19 augusti 1948 har *socialstyrelsen* framlagt förslag till beräkning av medelsbehovet under förevarande anslag. Styrelsen har härvid lämnat följande uppgifter angående antal hjälpfall m. m.

Budgetår	Antal levande födda barn	Beviljade ansökningar om mödrahjälp	Genomsnittligt belopp per beviljad ansökan Kronor
1944/45	133 853	65 774	204
1945/46	133 752	64 129	217
1946/47	128 236	64 105	225

Socialstyrelsen har anfört, att minskningen av nettoutgifterna för mödrahjälp under budgetåret 1947/48 torde sammanhänga med nedgången i antalet födelser. Det genomsnittliga beviljade beloppet hade däremot ökat och hade utgjort 234 kronor under andra halvåret 1947.

Socialstyrelsen föreslår, att anslaget för nästa budgetår beräknas till oförändrat belopp, 15 000 000 kronor.

Statskontoret har i avgivet utlåtande uttalat, att medelsanvisningen i vart fall bör begränsas till 13 000 000 kronor.

I detta sammanhang torde följande få anmälas.

Såväl 1945 som 1946 års *riksdagsrevisorer* ha påtalat vissa brister i kontrollen över barnavårdsnämudernas handhavande av mödrahjälsmedel. Härvid har framhållits, att svårigheterna att åstadkomma en tillfredsställande kontroll över mödrahjälsmedlen bl. a. torde sammanhänga med avsaknaden av föreskrifter beträffande kommuns skyldighet att i sin revision inbegripa jämväl dessa medel. 1946 års revisorer ha vidare för sin del anfört bl. a. följande.

Revisorerna förutsätta, att frågan om den kommunala kontrollen av mödrahjälsmedlen finner sin slutliga lösning i samband med nu pågående utredning om bl. a. den kommunala revisionen (1946 års kommunallagskommitté). I avvaktan härå synes emellertid provisoriska åtgärder böra vidtagas. I sådant hänseende synes kunna ifrågasättas, om icke såsom villkor för erhållande av mödrahjälsmedel kommun borde förpliktas vidtaga anordningar för betryggande kontroll över medlen.

I skrivelse den 5 juli 1947, nr 329, har *riksdagen* härefter under punkt 6:o anfört bl. a. följande.

I sitt utlåtande i anledning av riksdagens år 1945 församlade revisorers berättelse framhöll riksdagens statsutskott beträffande här avsedda spörsmål, att utskottet förutsatte att detta skulle komma att finna sin lösning i sam-

band med det åt 1946 års kommunallagskommitté lämnade utredningsuppdraget. Genom vissa på senare tid inträffade fall av oredlighet vid handhavandet av mödrahjälpmedel ha de av revisorerna gjorda uttalandena fått förnyad aktualitet. I likhet med revisorerna finner riksdagen det påkallat att, i avvaktan på utredningens resultat, provisoriska åtgärder på förevarande område snarast vidtagas. Lämpligt synes vara att förslag härom utarbetas av socialstyrelsen.

Riksdagen får sålunda anhålla, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om skyndsamma åtgärder i det av revisorerna angivna syftet.

Sedan Kungl. Maj:t i anledning av vad riksdagen anfört uppdragit åt socialstyrelsen att skyndsamt utreda frågan om provisoriska åtgärder till åstadkommande av bättre kontroll över barnavårdsnämndernas handhavande av mödrahjälpmedel, har *socialstyrelsen* i skrivelse den 18 februari 1948 framlagt utredning i ämnet. Styrelsen har härvid utgått ifrån att ifrågavarande spörsmål om möjligt borde lösas utan författningsändring. Styrelsen har därför tänkt sig följande åtgärder. Styrelsen skulle ånyo ge barnavårdsnämnderna anvisningar att låta den kommunala revisionen även omfatta mödrahjälpmedel. Samtidigt skulle svenska landskommunernas förbund och svenska stadsförbundet enligt med styrelsen träffad överenskommelse utsända rekommendationer härom. Till följd av dessa åtgärder skulle statens fattigvårds- och barnavårdskonsulenter samt länsstyrelsernas barnavårdsassistenter ävensom landskommunernas förbunds och stadsförbundets konsulenter följa ifrågavarande revisionsverksamhet.

Riksräkenskapsverket har i utlåtande över socialstyrelsens förslag förklarat sig dela styrelsens uppfattning, att en effektivare kontroll över barnavårdsnämndernas handhavande av mödrahjälpmedel om möjligt borde åvägbringas utan författningsändringar. Ämbetsverket har därför biträtt socialstyrelsens förslag samt anfört, att ämbetsverket ämnade vidtaga vissa åtgärder för att övervaka länsstyrelsernas kontroll över barnavårdsnämndernas redovisningar. Sålunda ämnade riksräkenskapsverket årligen från länsstyrelserna infordra uppgift å de barnavårdsnämnder, som icke fullgort sin redovisningsskyldighet för erhållna mödrahjälpmedel m. m. Därest uppenbara missförhållanden befunes föreligga, hade verket för avsikt att i samråd med vederbörande länsstyrelse söka komma till rätta med desamma. Vidare komme riksräkenskapsverket att föreskriva, att länsstyrelserna fr. o. m. ingången av budgetåret 1948/49 skola utanordna mödrahjälpmedel från särskilt förskottskonto. Härigenom skulle den fördelen ernås, att verket i länsstyrelsernas räkenskaper kan avläsa de utestående förskottens storlek och därigenom beredas möjlighet att utöva en skärpt kontroll över dessa medel.

Departementschefen. Vid anmälan av frågan om anslag till mödrahjälp för innevarande budgetår (1948 års statsverksprop., femte ht., s. 37) utgick jag ifrån att proposition icke komme att föreläggas 1948 års riksdag med anledning av socialvårdskommitténs betänkande med förslag angående moderskapsbidrag (SOU 1946: 23). Jag har icke heller för avsikt att föreslå framläggande av någon sådan proposition för 1949 års riksdag. Medel böra därför

beräknas till mödrahjälp, moderskapshjälp och moderskapspenning även för nästa budgetår.

Vid beräkningen av medelsbehovet till mödrahjälp för innevarande budgetår antog socialstyrelsen, att en kraftig ökning av medelsbehovet skulle inträda samt uppskattade det erforderliga anslaget till 17 000 000 kronor. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag anvisade riksdagen ett anslag å 15 000 000 kronor. De numera tillgängliga uppgifterna rörande medelsåtgången för ändamålet under budgetåret 1947/48 — ca 13 000 000 kronor — bestyrka icke antagandet att medelsbehovet är i stigande. Under framhållande av den osäkerhet, som måste vidlåda beräkningen av medelsbehovet till mödrahjälp, anser jag lämpligast att vid beräkningen av det för nästa budgetår erforderliga anslaget utgå från medelsåtgången under budgetåret 1947/48. Med hänsyn härtill föreslår jag, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 13 000 000 kronor.

Vad härefter angår frågan om provisoriska åtgärder för stärkande av kontrollen över barnavårdsnämndernas handhavande av mödrahjälpssmedel får jag anföra följande. Socialstyrelsen och riksräkenskapsverket ha ansett önskvärt, att kontrollen stärkes genom åtgärder, som icke fordra författningsändring. Då de av ämbetsverken angivna åtgärderna synas vara ändamålsenliga, torde man tills vidare böra åtnöjas därmed. Jag har sålunda icke f. n. för avsikt att föreslå införande i mödrahjälpsförordningen av bestämmelse om skyldighet för kommun att svara för revision av barnavårdsnämndernas mödrahjälpsskassar. Härvid har jag beaktat, att frågan om revision av kommunala organs handhavande av hjälpformer, som helt bekostas av statsmedel — främst de allmänna barnbidragen — enligt vad jag inhämtat är föremål för övervägande inom finansdepartementet.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Mödrahjälp* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 13 000 000 kronor.

[15.] 13. **Mödrahjälpssnämnderna.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	200 000	189 018
1948/49 (statsliggaren s. 306).....	200 000	—
1949/50 (förslag)	200 000	—

Enligt förordningen den 11 juni 1937 (nr 339; ändr. 786/1940 och 228/1944) åtnjuta ordförande och ledamöter i mödrahjälpssnämnd ersättning enligt grunder, som bestämmas av Kungl. Maj:t. Jämlikt instruktionen den 22 oktober 1937 (nr 847; ändr. 792/1940) för mödrahjälpssnämnderna må mödrahjälpssnämnd enligt medgivande av socialstyrelsen antaga sekreterare. Denne åtnjuter ersättning enligt grunder, som bestämmas av Kungl. Maj:t. Socialstyrelsen bestämmer, efter framställning av mödrahjälpssnämnd, det belopp, som nämnden må för viss tid använda till expenser.

För användningen av det för innevarande budgetår anvisade anslaget till mödrahjälpnsnämnderna har Kungl. Maj:t den 28 maj 1948 fastställt följande stat:

Stat.

1. Arvoden till ordförande, ledamöter och suppleanter samt ersättningar till sekreterare, <i>förslagsvis</i>	kronor 140 000
2. Resekostnads- och traktamentsersättningar, <i>förslagsvis</i> ..	» 25 000
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	» 35 000
Summa kronor 200 000	

I skrivelse den 19 augusti 1948 har *socialstyrelsen* föreslagit, att anslagsposten till expenser skall uppräknas med 5 000 kronor samt att övriga anslagsposter skola beräknas till oförändrade belopp. Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget beräknas sålunda av styrelsen till (200 000 + 5 000) 205 000 kronor.

Departementschefen. Tillräcklig anledning till uppräkning av anslaget föreligger enligt min mening icke. Jag förordar, att anslaget upptages med samma belopp som för innevarande budgetår och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Mödrahjälpnsnämnderna* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 200 000 kronor.

Social hemhjälp.

[16.] 14. Bidrag till avlönande av hemvårdarinnor.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	2 400 000	1 480 220
1948/49 (statsliggaren s. 307)	3 735 000	—
1949/50 (förslag)	2 735 000	—

Enligt kungörelsen den 31 december 1943 (nr 947, ändr. 769/1945, 21/1946, 361/1947, 358/1948 och 740/1948) må statsbidrag för avlönande av hemvårdarinna utgå till kommun eller, där kommun ej bedriver social hemhjälpssverksamhet, till enskild sammanslutning, som anordnat dylik hjälpverksamhet. Statsbidrag utgår — under förutsättning att hemvårdarinnan åtnjuter vissa i kungörelsen angivna löneförmåner — för heltidsanställd befattningshavare med 1 400 kronor för år samt fr. o. m. den 1 januari 1949 för deltidanställd befattningshavare med 4 kronor för hel arbetsdag eller, då arbete pågår endast del av arbetsdag, med 50 öre för arbetstimme. Därjämte skola av statsmedel utgå stadgade ålderstillägg. Till heltidsanställd hemvårdarinna inom kallortsområde skall fr. o. m. den 1 januari 1949 utgå kallortstillägg. Oavsett vad sålunda stadgas må statsbidrag, oberäknat bidrag till ålderstillägg och kallortstillägg, ej utgå till någon kommun med högre sammanlagt belopp än som motsvarar, vad angår stad, 35 kronor för varje påbörjat hundratal av stadens folkmängd och, vad angår annan kommun, 70 kronor för varje på-

börjat hundratal av kommunens folkmängd. Om synnerliga skäl därtill äro, må socialstyrelsen dock medgiva förhöjning av sagda belopp. Statsbidrag må utgå för såvitt det av landsting eller av stad, som ej deltagar i landsting, lämnade bidraget uppgår till minst halva statsbidraget, ålderstillägg och kallortstillägg oberäknade. Statsbidragsansökan, som avser bedrivande av hemhjälpssverksamhet i kommun på landet, skall äga företräde framför ansökan, som avser bedrivande av sådan verksamhet i stad.

Statsbidrag till social hemhjälpssverksamhet har utgått fr. o. m. kalenderåret 1944. Enligt riksdagens medgivande fick för nämnda år utgå bidrag till avlönande av högst 500 heltidsanställda eller ett däremot svarande antal deltidsanställda hemvårdarinnor. Nämnda antal har sedermera t. o. m. 1948 ökats med ytterligare 500 för varje kalenderår och utgör för år 1948 högst 2 500. År 1949 må enligt riksdagens medgivande statsbidrag utgå för högst 2 800 hemvårdarinnor.

Enligt av socialstyrelsen lämnade uppgifter har antalet ansökningar och beviljade statsbidrag för åren 1944—1949 utgjort följande.

År	Ansökningar				Beviljade statsbidrag				
	från		avseende		till		för antal hemvårdarinnor		
	huvud- män i allt	därav städer	hem- vårda- rinnor i allt	därav deltidsan- ställda	huvud- män i allt	därav städer	heltidsan- ställda	deltidsan- ställda	summa
1944	631	93	913	77	448	1	494	18	512
1945	904	99	1 314	112	820	23	984	54	1 038
1946	1 126	110	1 701	111	1 125	110	1 479	63	1 542
1947	1 240	112	2 057	132	1 234	114	1 912	128	2 040
1948	1 346	119	2 343	136	1 343	120	2 206	136	2 342
1949	1 391	120	2 542	148	1 390	120	2 392	144	2 536

I skrivelse den 19 augusti 1948 har *socialstyrelsen* anført bl. a. följande angående det antal hemvårdarinnor, för vilket statsbidrag bör utgå år 1950.

Då antalet ansökningar om statsbidrag för kalenderåret 1949 icke ökat i takt med de första uppbyggnadsåren, till väsentlig del helt visst beroende på den ovisshet, som ännu råder inom kommunerna inför verkningarna av den nya kommunindelningen, föreslår socialstyrelsen, att utbyggandet från år 1949 till år 1950 liksom från 1948 till 1949 måtte ske med endast 300 hemvårdarinnor, så att verksamheten under 1950 kommer att omfatta högst 3 100 heltidsanställda hemvårdarinnor eller ett däremot svarande antal deltidsanställda.

Därest den av 1948 års riksdag beslutade provverksamheten med ambulerande hemvårdarinnor, vilken är avsedd att bedrivas under senare halvåret 1948 samt under år 1949, skulle utfalla väl, anhåller socialstyrelsen, att av de för år 1950 föreslagna 3 100 hemvårdarinnobefattningarna högst 50 måtte få disponeras för den ambulerande verksamheten.

Beträffande medelsbehovet under budgetåret 1949/50 har socialstyrelsen anført följande.

Med beaktande av att statsbidragen till den sociala hemhjälpssamheten utbetalas årsvis i efterskott, skulle medelsbehovet för hemvårdarinnornas grundlön kunna beräknas till 3 920 000 kronor ($2\,800 \times 1\,400$).

Antalet hemvårdarinnor, som under år 1949 äro berättigade till ett första ålderstillägg, torde kunna uppskattas till omkring 1 500. Då enligt gällande bestämmelser ålderstillägget skall utgöra 150 kronor och helt bekostas av statsmedel, erfordras för detta ändamål 225 000 kronor ($1\,500 \times 150$). Ca 330 befattningshavare äro berättigade till kallortstillägg av statsmedel och för bestridande av dessa kostnader erfordras ett belopp av 71 000 kronor.

Anslagsbehovet för budgetåret 1949/50 skulle enligt de beräkningsgrunder, som tillämpats vid föregående anslagsäskande, uppgå till 4 216 000 kronor ($3\,920\,000 + 225\,000 + 71\,000$). Emellertid ha erfarenheterna visat, att de förut begärda anslagen icke behövt tagas i anspråk i full utsträckning, beroende på att alla huvudmän för den sociala hemhjälpssamheten på grund av kommunernas folkmängd icke erhålla fullt bidrag d. v. s. 1 400 kronor per år och hemvårdarinna samt att en del befattningar till följd av bristen på hemvårdarinnor stå obesatta hela året eller viss del av året. Ett belopp av 3 000 000 kronor torde vara tillräckligt för budgetåret 1949/50 som bidrag till avlönande av hemvårdarinnor.

Statskontoret har icke haft något att erinra med anledning av socialstyrelsens framställning.

Departementschefen. Utbyggnaden av den sociala hemhjälpn har under de senaste åren skett i något långsammare takt än under statsbidragsverksamhetens första tid. Riksdagen har medgivit, att statsbidrag må utgå till avlönande under kalenderåret 1949 av högst 2 800 heltidsanställda hemvårdarinnor eller ett däremot svarande antal deltidsanställda hemvårdarinnor; emellertid har enligt socialstyrelsen statsbidrag för nämnda år hittills beviljats endast för 2 536 hemvårdarinnor, varav 144 deltidsanställda. Av tillgängliga uppgifter avseende budgetåret 1947/48 framgår vidare, att summan av utbetalade statsbidrag icke oväsentligt understiger summan av beviljade statsbidrag, vilket synes tyda på att kommuner, som sökt och beviljats statsbidrag, i åtskilliga fall icke kunnat anställa hemvårdarinna. Socialstyrelsen har tillskrivit kommunernas ovisshet inför den nya kommunindelningen en väsentlig del av anledningen till den minskade utbyggnadstakten. Såsom framgår av vad jag nyss anfört torde även andra orsaker, främst bristande tillgång på hemvårdarinnor, ha spelat in.

Socialstyrelsen har föreslagit, att antalet heltidsanställda hemvårdarinnor, till vilkas avlönande statsbidrag högst må utgå, skall fastställas till 3 100 för år 1950 eller 300 flera än det för 1949 medgivna högsta antalet. Det synes icke troligt, att den föreslagna maximisiffran kan uppnås under år 1950. Då det är önskvärt, att utbyggnaden fortsättes och då utbyggnadstakten är svår att exakt förutse, anser jag mig emellertid böra tillstyrka förslaget.

Riksdagen har medgivit, att statsbidrag må utgå för viss försöksverksamhet med ambulerande hemvårdarinnor (prop. nr 135/1948, statsutskottets utl. nr 90 1948, riksdagens skr. nr 185/1948). Det torde böra få ankomma på Kungl. Maj:t att med ledning av erfarenheterna från denna försöksverksamhet pröva, huruvida statsbidrag för detta ändamål må utgå jämväl under år 1950.

Med hänsyn till att utbetalningarna från anslaget avsevärt understigit de anvisade beloppen, har socialstyrelsen föreslagit, att anslaget för nästa budgetår skall upptagas till ett belopp som med 735 000 kronor understiger det för innevarande budgetår anvisade anslaget, 3 735 000 kronor. Jag finner det sannolikt, att medelsbehovet kan beräknas ännu lägre än socialstyrelsen antagit. Jag förordar, att anslaget för nästa budgetår nedräknas med 1 000 000 kronor i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget eller till 2 735 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att under kalenderåret 1950 statsbidrag må utgå för högst 3 100 heltidsanställda eller däremot svarande antal deltidanställda hemvårdarinnor;

b) till *Bidrag till avlönande av hemvårdarinnor* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 2 735 000 kronor.

[17.] 15. Prov- och kompletteringskurser för hemvårdarinnor.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	210 000	192 300
1948/49 (statsliggaren s. 307) ..	190 000	—
1949/50 (förslag)	196 000	—

Utbildningen av hemvårdarinnor sker *dels* vid utbildningsanstalter, till vilka statsbidrag utgår från anslag under åttonde huvudtiteln, *dels ock* vid 3-månaderskurser, till vilka medel utgå under här ifrågavarande anslag. Sistnämnda kurser anordnas av socialstyrelsen efter samråd med överstyrelsen för yrkesutbildning och lantbruksstyrelsen. Kurserna äro avsedda för dem som, utan att ha genomgått särskild utbildning för hemvårdarinneyrket, önska förvärva kompetens som hemvårdarinnor.

I skrivelse den 19 augusti 1948 har *socialstyrelsen* beräknat medelsbehovet för nästa budgetår under ifrågavarande anslag. Därvid har styrelsen anfört bl. a. följande.

Nu befintliga permanenta utbildningsanstalter för hemvårdarinnor med kurser om 15 månader beräknas vid full beläggning hava en kapacitet av högst 175—200 utexaminerade elever årligen. Detta motsvarar icke ens den normala avgången från kåren under ett år. Den föreslagna utökningen med 300 hemvårdarinnor måste därför säkras genom kompletteringskurser. Då det dessutom f. n. föreligger en brist på ca 200 befattningshavare, bör det uppsättas som ett önskemål att ca 500 elever kunna utbildas genom kompletteringskurser. För utbildning av varje elev beräknas i likhet med föregående år 300 kronor vara tillräckligt, varför medelsbehovet för bestridande av undervisningskostnaderna är 150 000 kronor.

Till stipendier för deltagare i kompletteringskurserna har de senaste åren utgått ett belopp av högst 90 kronor per elev och månad. Socialstyrelsen föreslår, att i likhet med vad som är fallet för elever vid statsunderstödda kommunala och enskilda anstalter detta belopp måtte höjas till högst 115 kronor per månad för elev från annan ort än skolorten, som icke kan bere-

das inackordering i elevhem och vars kostnader mer väsentligt överstiga kostnaderna för inackordering i elevhem. De elever, för vilka detta kan bli fallet, torde uppgå till högst 100 årligen. Ett belopp av 142 500 kronor ($3 \times 90 \times 400 + 3 \times 115 \times 100$) avsett till stipendier är därför önskvärt.

För budgetåret 1948/49 har ett belopp av 6 000 kronor ställts till förfogande för annonsering. Enär tillströmningen till kompletteringskurserna märkbart avtagit och då en minskning i de kvinnliga åldersgrupper, som kunna komma ifråga för hemvårdarinneyrket, är att vänta de närmaste åren, måste allt göras för att säkra den goda rekrytering, av vilken verksamhetens hela framtid är beroende. Ett belopp av minst 7 500 kronor måste därför beräknas för annonseringsändamål.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget beräknas sålunda av socialstyrelsen till ($150\,000 + 142\,500 + 7\,500$) 300 000 kronor.

Statskontoret har i utlåtande över socialstyrelsens framställning avstyrkt höjning av det för annonsering beräknade beloppet.

Departementschefen. Fr. o. m. budgetåret 1945/46 ha till prov- och kompletteringskurser för hemvårdarinnor anvisats anslag, som beräknats för utbildning av 500 hemvårdarinnor per år. Antalet elever har de senare åren icke obehövt understigit nämnda antal, till följd varav betydande reservationer uppkommit å anslaget. Enligt vad jag inhämtat anser sig socialstyrelsen dock under hösten 1948 ha funnit tecken till ökad elevtillströmning. Då det råder brist på utbildade hemvårdarinnor anser jag önskvärt att medel till ifrågavarande kursverksamhet även under nästa budgetår stå till förfogande i samma omfattning som tidigare.

Jag kan däremot f. n. icke tillstyrka, att stipendiemaximum höjes i enlighet med socialstyrelsens förslag. Ej heller kan jag tillstyrka, att det för annonsering avsedda beloppet höjes. Jag beräknar därför kostnaderna till samma belopp som avsetts för innevarande budgetår eller 291 000 kronor. Medelsanvisningen bör emellertid kunna begränsas med hänsyn till den å anslaget befintliga reservationen. Denna utgjorde vid utgången av förra budgetåret enligt riksräkenskapsverkets budgetredovisning 197 899 kronor. Härav ha 101 000 kronor beräknats åtgå under innevarande budgetår. Med hänsyn till storleken av den återstående reservationen, 96 899 kronor, torde anslaget för nästa budgetår kunna uppföras med endast 196 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Prov- och kompletteringskurser för hemvårdarinnor* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 196 000 kronor.

Fattigvård och barnavård m. m.**[18.] 16. Fattigvård i allmänhet.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48.....	1 750 000	1 763 801
1948/49 (statsliggaren s. 308).	1 750 000	—
1949/50 (förslag).....	1 750 000	—

Från anslaget bestridas i huvudsak dels statsverkets kostnader, enligt lagen den 14 juni 1918 om fattigvården, för fattigvård åt icke svenska medborgare, med undantag av danskar, finnar och norrmän, samt åt personer, som längre tid vistats utom sin hemortskommun eller vilkas hemorts rätt ej kunnat utrönas, dels ock ett antal sedan lång tid tillbaka utgående bestämda belopp till vissa fattigvårdsändamål i Stockholm och några landsortskommuner, vilka belopp tillhoppa utgöra omkring 9 500 kronor för år. Kungl. Maj:t äger vidare i fall, där så finnes av särskilda omständigheter motiverat, av anslaget tillerkänna kommun gottgörelse för vård, som jämlikt 2 § fattigvårdslagen lämnats åt utländska flyktingar.

I skrivelse den 19 augusti 1948 har *socialstyrelsen* beräknat medelsbehovet för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår och därvid anført följande. För nästkommande budgetår torde en ökad belastning å anslaget vara att räkna med till följd av att den av statens flyktingsnämnd tidigare omhändertagda hjälpverksamheten bland flyktingarna fr. o. m. ingången av år 1948 i huvudsak överförts på de ordinarie socialvårdande organen, däribland fattigvårdsstyrelserna. Styrelsen finner det emellertid ej möjligt att nu göra en uppskattning av den ökning, som kan föräntas härav. Med hänsyn härtill föreslår styrelsen, att anslaget för budgetåret 1949/50 upptages med oförändrat belopp, 1 750 000 kronor.

Departementschefen. Såsom socialstyrelsen anført torde utgifterna under nu ifrågavarande anslag komma att ökas på grund av att viss hjälpverksamhet bland flyktingar överförts på de ordinarie socialvårdande organen. Vidare har Kungl. Maj:t den 17 december 1948 fastställt ny vårdtaxa (SFS 1948: 742) med höjda ersättningsbelopp. Det är emellertid vanskligt att bedöma den uppkommande ökningen av medelsbehovet. Jag ansluter mig därför till socialstyrelsens förslag att anslaget upptages med oförändrat belopp.

Under hänvisning till det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fattigvård i allmänhet* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 1 750 000 kronor.

[19.] 17. Barnavård i allmänhet.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48.....	190 000	192 348
1948/49 (statsliggaren s. 308) ..	190 000	—
1949/50 (förslag).....	190 000	—

Från detta anslag bestrides sådan ersättning av statsmedel, som enligt 63 § första stycket lagen den 6 juni 1924 om samhällets barnavård och ungdomsskydd skall lämnas kommun för utgift för omhändertaget barn i fall motsvarande dem, då enligt fattigvårdslagen ersättning utgår från statsverket, dock med undantag av utgift för barn av dansk, finsk eller norsk nationalitet.

I skrivelse den 19 augusti 1948 har *socialstyrelsen* — som ännu icke kunnat bedöma i vilken utsträckning medelsbehovet ökats genom överflyttandet till ordinarie socialvårdsorgan av viss tidigare av statens flyktingsnämnd bedriven verksamhet — föreslagit, att anslaget upptages oförändrat till 190 000 kronor.

Departementschefen. I likhet med anslaget till Fattigvård i allmänhet torde detta anslag komma att röna inverkan av att viss hjälpverksamhet för flyktingar överförts till de ordinarie socialvårdsorganen samt av att vårdtaxans ersättningsbelopp höjts. Svårigheter att bedöma utvecklingen beträffande medelsbehovet tala även i fråga om barnavårdsanslaget mot en uppräknig. I avvidan på ytterligare erfarenhet förordar jag, att anslaget upptages med oförändrat belopp och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barnavård i allmänhet* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 190 000 kronor.

[20.] 18. Fattigvård och barnavård enligt den nordiska fattigvårdskonventionen m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1946/47	800 000	478 396
1947/48	700 000	990 073
1948/49 (statsliggaren s. 309) ..	500 000	—
1949/50 (förslag)	500 000	—

Från detta anslag gäldas statsverkets kostnader enligt den nordiska fattigvårdskonventionen och den i anslutning därtill utfärdade kungörelsen den 24 november 1928 (nr 447; ändr. 85/1931 och 556/1947), nämligen dels utgifter för fattigvård och samhällsvård här i riket åt dansk, finsk eller norsk medborgare samt utgifter för sådan medborgares hemsändande, dels ock ersättning för fattigvård, som i Danmark, Finland eller Norge lämnats svensk medborgare. Å andra sidan tillgodoföres anslaget de ersättningar, som enligt fattigvårdskonventionen inflyta från nämnda länder. Från anslaget bestridas vidare dels kostnader för från utrikes ort hemvändande nödställda svenska medborgare enligt förordningen den 14 juni 1918 (nr 456; ändr. 86/1931), dels kostnader för hemsändande från Sverige av utländska medborgare, vilka icke äro av dansk, finsk eller norsk nationalitet och vilka fallit fattigvården till last eller omhändertagits jämlikt barnavårdslagen, dels ock vissa understöd, som enligt Kungl. Maj:ts särskilda beslut utgå till nödställda svenskar i utlandet.

I skrivelse den 19 augusti 1948 har *socialstyrelsen* framhållit, att den

starkt växlande belastningen å anslaget främst beror därpå, att tillfälliga omständigheter bli avgörande för huruvida vissa större utgifter komma att verkställas under det ena eller det andra budgetåret. För innevarande budgetår hade anslaget minskats med 200 000 kronor. Medan belastningen å anslaget under det senast förflutna budgetåret ej obetydligt överstigit det anvisade beloppet, hade anslaget under de två närmast föregående budgetåren varit avsevärt underbelastat. I avbidan på ytterligare erfarenhet rörande utgifterna för ifrågavarande ändamål föreslår socialstyrelsen, att anslaget för budgetåret 1949/50 upptages med oförändrat belopp, 500 000 kronor.

Departementschefen. Jag ansluter mig till socialstyrelsens uppfattning, att anslaget bör upptagas med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fattigvård och barnavård enligt den nordiska fattigvårdskonventionen m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 500 000 kronor.

[21.] 19. **Fattigvård och barnavård för lappar.**

	Anslag	Nettoutgift
1946/47	90 000	11 445
1947/48	90 000	120 207
1948/49 (statsliggaren s. 309) ..	90 000	—
1949/50 (förslag)	90 000	—

[Kungörelse den 27 juni 1927 (nr 277) med tillägg och ändringar genom kungörelser nr 133/1928, 238/1933, 1018/1937 och 264/1948.]

Beträffande gällande bestämmelser angående statsbidrag till fattigvård och barnavård för lappar — vårdbidrag samt byggnadsbidrag — får jag hänvisa till den redogörelse, som lämnats i 1935 års statsverksproposition (V ht, s. 143—144).

I skrivelse den 19 augusti 1948 har *socialstyrelsen* uttalat, att anslaget under det senast förflutna budgetåret visserligen varit ganska överbelastat, men att den genomsnittliga belastningen å anslaget under budgetåren 1942/43—1947/48 stannar vid ca 90 000 kronor. Med hänsyn härtill föreslår socialstyrelsen, att anslaget för nästa budgetår upptages med oförändrat belopp, 90 000 kronor.

Departementschefen. Jag har icke något att erinra mot socialstyrelsens förslag. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fattigvård och barnavård för lappar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 90 000 kronor.

[22.] 20. **Bidrag till svenska socialvårdsförbundet.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	22 000	22 000
1948/49 (statsliggaren s. 309) ..	25 000	—
1949/50 (förslag)	25 000	—

Detta anslag har i riksstaten för innevarande budgetår upptagits under rubriken Bidrag till svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet. Av anslaget har ett belopp å 20 200 kronor avsetts såsom bidrag till den av förbundet bedrivna utbildningen av ålderdomshemsföreståndarinnor och 4 800 kronor såsom bidrag till förbundets verksamhet i övrigt.

I skrivelse den 24 augusti 1948 har *svenska socialvårdsförbundet* — vilken benämning svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet numera antagit — gjort framställning om statsbidrag för nästa budgetår. Vid framställningen har bl. a. fogats ett av förbundets styrelse godkänt förslag till stat för år 1948, enligt vilket inkomsterna, inberäknat statsbidrag å 25 000 kronor, beräknas komma att täcka utgifterna.

Beräknat statsbidrag för nästa budgetår. Beträffande utbildningen av ålderdomshemsföreståndarinnor anför förbundet, att kostnaderna härför under år 1947 utgjort 23 696 kronor och att de — huvudsakligen beroende på höjda löner och föreläsningsarvoden — i statsförslaget för 1948 upptagits med ett till 27 500 kronor förhöjt belopp. I dessa kostnader hade förbundet icke inräknat s. k. byråkostnader, vilka uppgingo till minst 6 000 kronor om året. Rörande omfattningen av utbildningsverksamheten har förbundet anført, att någon större utökning av utbildningen icke beräknas kunna ske innevarande budgetår. För den händelse sådan utökning skulle kunna äga rum under budgetåret 1949/50 avser förbundet att inkomma med ansökan om tilläggsbidrag.

Förbundet hemställer, att statsbidraget till förbundets utbildning av ålderdomshemsföreståndarinnor ökas till 27 500 kronor samt att bidraget till förbundets verksamhet i övrigt beräknas till oförändrat 4 800 kronor. Hela statsbidraget skulle sålunda utgöra 32 300 kronor.

Över framställningen ha utlåtanden avgivits av socialstyrelsen och statskontoret. *Socialstyrelsen* anför, att staten bör lämna bidrag till utbildningen av ålderdomshemsföreståndarinnor med belopp, som täcker förbundets kostnader. Styrelsen tillstyrker därför den av socialvårdsförbundet begärda höjningen av statsbidraget. *Statskontoret* avstyrker däremot höjningen.

Departementschefen. Vid anmälan av svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundets hemställan om statsbidrag för innevarande budgetår anförde jag (1948 års statsverksprop., femte ht., s. 46), att jag icke ansåg mig böra taga ställning till frågan om staten skall åtaga sig att svara för hela kostnaden för utbildningen av ålderdomshemsföreståndarinnor, innan en inom socialstyrelsen pågående utredning om rekryteringen och utbildningen av personal vid ålderdomshemmen framlagts. Denna utredning är ännu icke slutförd. Vid sådant förhållande och då någon ökning av antalet elever nu icke beräknats, kan jag icke förorda höjning av anslaget till ifrågakommande utbildningsverksamhet. Även bidraget till socialvårdsförbundets verksamhet i övrigt bör beräknas till oförändrat belopp. Anslaget bör sålunda även för nästa budgetår anvisas med 25 000 kronor. Med hänsyn till förbundets namnbyte bör emellertid anslagets rubrik ändras.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till svenska socialvårdsförbundet* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 25 000 kronor.

[23.] 21. **Stipendier för utbildning av ålderdomshemsföreståndarinnor.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	3 000	2 970
1948/49 (statsliggaren s. 309—310) ..	3 000	—
1949/50 (förslag)	3 000	—

Anslaget är avsett för stipendier åt obemedlade eller mindre bemedlade elever vid den teoretiska kurs, som ingår i den av svenska socialvårdsförbundet anordnade utbildningen av ålderdomshemsföreståndarinnor.

I skrivelse den 19 augusti 1948 har *socialstyrelsen* hemställt om anvisande av oförändrat anslag för nästa budgetår.

Departementschefen. I enlighet med socialstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stipendier för utbildning av ålderdomshemsföreståndarinnor* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 3 000 kronor.

[24.] 22. **Bidrag till driftkostnaderna vid arbetshem.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	80 000	45 916
1948/49 (statsliggaren s. 310) ..	60 000	—
1949/50 (förslag)	40 000	—

[Kungörelse den 9 juli 1920 (nr 607), ändrad genom kungörelser nr 213/1927, 1017/1937 och 716/1947.]

Statsbidrag utgår halvårsvis med 250 kronor för envar av det antal understödstagare eller försörjningspliktiga, som i medeltal för dag under nästföregående halvår varit intagna å arbetshemmet.

I skrivelse den 19 augusti 1948 har *socialstyrelsen* föreslagit, att förevarande anslag, med hänsyn till belastningssiffrornas sjunkande tendens, nedsättes till 40 000 kronor för budgetåret 1949/50.

Departementschefen. Med biträdande av socialstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driftkostnaderna vid arbetshem* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 40 000 kronor.

[25.] 23. **Allmänna barnbidrag.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	208 000 000	210 482 629
1948/49 (statsliggaren s. 310) ..	420 000 000	—
1949/50 (förslag)	442 000 000	—

Enligt lagen den 26 juli 1947 (nr 529) utgår — med vissa undantag — fr. o. m. den 1 januari 1948 för barn, som är svensk medborgare och bosatt

i riket, av allmänna medel såsom bidrag till barnets uppehälle och uppföstran allmänt barnbidrag med 260 kronor om året. Sådant bidrag utgår även för här i riket bosatt barn, som icke är svensk medborgare, såframt barnet fostras av någon som är bosatt och mantalsskriven i riket. Allmänt barnbidrag utgår fr. o. m. kvartalet efter det, varunder barnet fötts eller rätt till sådant bidrag eljest uppkommit, t. o. m. det kvartal, varunder barnet fyller sexton år. Bidraget utbetalas kvartalsvis genom vederbörande barnavårdsnämnds försorg.

I skrivelse den 19 augusti 1948 har *socialstyrelsen* beräknat medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår. Styrelsen anför, att enligt inhämtade statistiska uppgifter antalet barn i åldern 0—16 år kunde beräknas till 1 670 000 vid slutet av år 1948 och till 1 720 000 vid slutet av år 1949. Med hänsyn till erfarenheten av utbetalningarna under första och andra kvartalen 1948 syntes medelsbehovet för budgetåret 1949/50 böra beräknas genom att det uppskattade barnantalet vid budgetårets mitt multiplicerades med barnbidragsbeloppet. I enlighet härmed har styrelsen beräknat medelsbehovet till $(1\,720\,000 \times 260)$ 447 200 000 kronor. Styrelsen föreslår därför ett till 447 000 000 kronor höjt anslag för budgetåret 1949/50.

Socialstyrelsen har samtidigt anmält, att styrelsen ännu icke slutfört en av riksdagen begärd utredning av frågan i vilken utsträckning för barn i åldern 16—18 år, som på grund av fortsatt utbildning eller sjukdom icke kunna bidra till sitt uppehälle, kompensation i form av stipendier eller på annat sätt erhållits för barnavdragens bortfallande.

Enligt av *generalpoststyrelsen* lämnade uppgifter ha under de tre första kvartalen år 1948 utbetalts resp. ca 104 522 000, 106 126 000 och 106 682 000 kronor i allmänna barnbidrag, motsvarande resp. ca 1 608 000, 1 632 600 och 1 641 200 bidrag.

Departementschefen. För innevarande budgetår beräknades medelsbehovet å anslaget till allmänna barnbidrag (1948 års statsverksprop., femte ht., s. 48) till 420 000 000 kronor, vilket belopp av riksdagen anvisades. De uppgifter om de faktiska utbetalningarna under de tre första kvartalen år 1948, vilka lämnats av generalpoststyrelsen, ge vid handen, att ifrågavarande anslagsbelopp icke torde komma att förslå.

Då antalet barn i åldern 0—16 år alltjämt är stigande, komma kostnaderna för de allmänna barnbidragen att växa de närmaste åren. Socialstyrelsen har beräknat medelsbehovet för nästa budgetår till ca 447 000 000 kronor. Med ledning av de senast tillgängliga nativitetssiffrorna samt nyssnämnda uppgifter från generalpoststyrelsen anser jag mig dock kunna räkna med ett något lägre medelsbehov än socialstyrelsen. Jag beräknar härvid antalet bidragsberättigade barn vid utgången av år 1949 till 1 700 000. Med denna utgångspunkt förordar jag, att anslaget för nästa budgetår uppföres med ett belopp av 442 000 000 kronor.

I sin skrivelse (nr 498/1947) i anledning av propositionen nr 220/1947 med förslag till lag om allmänna barnbidrag, m. m., anhöll riksdagen, att Kungl. Maj:t ville till omprövning upptaga frågan om ersättning till kom-

munerna för kostnader i anledning av de allmänna barnbidragen och för riksdagen framlägga förslag härom. Vid anmälan av frågan om anslag till allmänna barnbidrag för innevarande budgetår anförde jag, att förutsättningar för att taga ställning till angivna spörsmål enligt min mening icke förelågo, förrän bestämmelserna angående de allmänna barnbidragen varit i tillämpning någon tid och erfarenhet därigenom vunnits beträffande kommunernas kostnader för administrationen av bidragsverksamheten. I detta sammanhang vill jag anmäla, att socialstyrelsen på mitt föranstaltande verkställer en utredning angående kostnaderna inom ett antal kommuner för ifrågavarande verksamhet. Styrelsen har ännu icke framlagt resultatet av denna utredning. Jag är därför icke beredd att nu taga ställning till denna ersättningsfråga.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Allmänna barnbidrag* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 442 000 000 kronor.

[26.] 24. **Ersättning till postverket för utbetalning av allmänna barnbidrag.**

	Anslag	Nettoutgift
1948/49 (statsliggaren s. 311) ..	1 100 000	—
1949/50 (förslag)	1 100 000	—

Enligt kungörelsen den 25 augusti 1947 (nr 660) med vissa bestämmelser angående tillämpningen av lagen om allmänna barnbidrag skall sådant bidrag utbetalas genom barnbidragsanvisning. Barnavårdsnämnd har att kvartalsvis utfärda anvisningar å de bidrag, som skola utbetalas genom nämndens försorg. Anvisningarna avlämnas av nämnden till postverket, som ombesörjer utbetalningen. Ersättning för postverkets bestyr utbetalas halvårsvis i efterskott från detta anslag.

Det för innevarande budgetår anvisade anslaget har beräknats efter ett ersättningsbelopp av 30 öre per utbetalning. Det har emellertid ansetts böra ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma beloppet av ersättningen per utbetalning med ledning av uppgifter från generalpoststyrelsen rörande postverkets kostnader för utbetalningarna (1948 års statsverksprop., femte ht., s. 50; statsutskottets utl. nr 5/1948, p. 22; riksdagens skr. nr 5/1948).

I skrivelse den 19 augusti 1948 har *socialstyrelsen* beräknat antalet bidragsmottagare vid 1949 års utgång till ca 983 000. Ersättningen för varje utbetald barnbidragsanvisning har beräknats till 30 öre. Medelsbehovet för budgetåret 1949/50 har med dessa utgångspunkter uppskattats till $(983\,000 \times 0:30 \times 4)$ 1 179 600 kronor eller i runt tal 1 180 000 kronor.

Generalpoststyrelsen har i skrivelse den 10 november 1948 erinrat, att styrelsen tidigare beräknat den ersättning, som böi tillkomma postverket för bestyret med folkpensionsutbetalningarna, till minst 25 öre för varje utbetald folkpensionsanvisning samt motsvarande ersättning för utbetalningen av allmänna barnbidrag till 30 öre för varje utbetald barnbidragsanvisning. Härefter har generalpoststyrelsen anfört i huvudsak följande.

De av generalpoststyrelsen tidigare gjorda beräkningarna äro approximativa. Några noggrannare beräkningar ha ännu icke kunnat göras, men generalpoststyrelsen ämnar så snart ske kan beräkna postverkets verkliga kostnader för dessa bestyr. Frågan om storleken av dessa kostnader hänger emellertid intimt samman med frågan om kostnaderna för postverkets övriga rörelsegrenar, framför allt de penningförmedlande såsom postanvisnings- och postgiörörelsen. Undersökningen av kostnaderna för utbetalningen av folkpensioner och barnbidrag synes därför böra ingå som ett led i en allsidig utredning angående kostnaderna för postverkets olika rörelsegrenar. Denna utredning, som f. n. håller på att planeras på styrelsens driftavdelning, torde komma att taga avsevärd tid i anspråk och kan i varje fall icke beräknas bli slutförd under innevarande budgetår.

Intill dess den planerade utredningen utförts, torde det vara nödvändigt att grunda ersättningen till postverket för utbetalning av folkpensioner och barnbidrag på ovan nämnda approximativa beräkningar, enligt vilka ersättningen bör utgå med 25 öre per utbetald folkpensionsanvisning och 30 öre per utbetald barnbidragsanvisning. Dessa ersättningsbelopp torde med säkerhet icke vara för höga; tvärtom talar mycket för att de vid den blivande utredningen komma att visa sig vara för låga. I frågans nuvarande läge anser sig generalpoststyrelsen emellertid icke böra ifrågasätta någon ändring av nyssnämnda, approximativt beräknade ersättningsbelopp.

Till förklaring av skillnaden i de beräknade ersättningsbeloppen för utbetalning av folkpensioner och allmänna barnbidrag har generalpoststyrelsen upplyst, att pensionsstyrelsen vid utbetalningen av folkpensioner utför vissa arbetsmoment som när det gäller utbetalningen av allmänna barnbidrag få utföras av postverket. Sålunda beräknades enbart revisionskostnaden bli omkring 4.5 öre högre per barnbidragsanvisning än motsvarande kostnad per folkpensionsanvisning.

Departementschefen. Vid beräkningen av detta anslag för innevarande budgetår förutsattes, att generalpoststyrelsen relativt snart skulle kunna tillhandahålla sådan utredning att postverkets kostnader för bestyret med utbetalningen av de allmänna barnbidragen skulle kunna närmare bestämmas. Generalpoststyrelsen har nu upplyst, att en omfattande undersökning rörande kostnaderna för olika grenar av verkets drift planeras men att resultatet av denna undersökning icke kan beräknas föreligga under innevarande budgetår. Styrelsen har samtidigt anfört, att det tidigare approximativt beräknade ersättningsbeloppet, 30 öre per utbetalning, med säkerhet icke är för högt. Kungl. Maj:t har med anledning härav på mitt förslag medgivit generalpoststyrelsen att tills vidare tillgodogöra sig ersättning för utbetalningen av allmänna barnbidrag med 30 öre per utbetald barnbidragsanvisning. Även för nästa budgetår torde beloppet böra godtagas intill dess att resultatet av kostnadsundersökningen inom postverket föreligger. Anslaget bör sålunda beräknas med utgångspunkt från nämnda ersättningsbelopp.

Under nästa budgetår erfordras medel för ersättning till postverket för dess bestyr med de allmänna barnbidragen under kalenderåret 1949. Socialstyrelsen, som räknat med förenämnda ersättningsbelopp å 30 öre, har föreslagit, att anslaget skall uppräknas från 1 100 000 kronor till 1 180 000 kronor. I brist på närmare erfarenhet rörande medelsåtgången finner jag icke till-

räckliga skäl för uppräknig av anslagsbeloppet föreligga utan föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till postverket för utbetalning av allmänna barnbidrag* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 1 100 000 kronor

[27.] 25. **Ersättning till barnavårdsnämnderna för bidragsförskott.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	2 600 000	2 110 729
1948/49 (statsliggaren s. 311) ..	3 000 000	—
1949/50 (förslag)	2 500 000	—

Enligt bidragsförskottslagen den 11 juni 1943 (nr 382; ändr. 532/1947) bestrides utgift för bidragsförskott, i den mån ersättning ej kunnat uttagas av den underhållsskyldige, till tre fjärdedelar av statsverket och till en fjärdedel av den kommun, vars barnavårdsnämnd beviljat förskottet.

I skrivelse den 19 augusti 1948 har *socialstyrelsen* föreslagit, att anslaget skall upptagas till oförändrat belopp, 3 000 000 kronor.

Departementschefen. Med hänsyn till den relativt låga belastningen å anslaget under budgetåret 1947/48 synes anslaget för nästa budgetår kunna nedsättas till 2 500 000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till barnavårdsnämnderna för bidragsförskott* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 2 500 000 kronor.

[28.] 26. **Bidrag till barnavårdsnämnderna för vissa kostnader enligt barnavårdslagen m.m.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	150 000	158 744
1948/49 (statsliggaren s. 311) ..	160 000	—
1949/50 (förslag)	160 000	—

[Kungörelse den 24 september 1937 (nr 862) om statsbidrag till vissa kostnader enligt barnavårdslagen m. m., ändrad genom kungörelser nr 130/1938, 717/1947 och 739/1948.]

Från förevarande anslag gäldas framför allt bidrag till barnavårdsnämnderna för vissa barn, som av nämnderna överlämnats till enskilda hem eller barnhem. Från anslaget utgår därjämte till barnavårdsnämnderna bidrag för arvoden, som av nämnderna utbetalats till vissa övervakare, ävensom ersättning för utgifter för skyddsuppfostran av personer i åldern 18—21 år, i de fall då dessa personer icke intagits å ungdomsvårdsskola.

I skrivelse den 19 augusti 1948 har *socialstyrelsen* föreslagit, att anslaget upptages oförändrat till 160 000 kronor.

Departementschefen. Jag biträder socialstyrelsens förslag och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till barnavårdsnämnderna för vissa kostnader enligt barnavårdslagen m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanlag av 160 000 kronor.

[29.] 27. **Bidrag till uppförande eller inrättande av barnhem.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	6 000 000	449 028
1948/49 (statsliggaren s. 311) ..	100	—
1949/50 (förslag)	100	—

Enligt 40 och 80 a §§ barnavårdslagen skall Kungl. Maj:t, efter förslag av vederbörande landsting eller stad, som icke deltagit i landsting, fastställa plan för barnhemsvårdens ordnande inom varje landstingsområde resp. stad. I kungörelse den 22 juni 1945 (nr 507; ändr. 246/1947) ha bestämmelser meddelats om statsbidrag till uppförande eller inrättande av barnhem.

I skrivelse den 19 augusti 1948 har *socialstyrelsen* anfört i huvudsak följande.

På grund av rådande förhållanden å byggnadsmarknaden har utbyggnaden av barnhemmen i enlighet med barnhemsplanerna icke kunnat fullföljas. Dessa planer ha icke längre blivit normerande för utbyggnaden utan i stället har storleken av den sociala byggnadskvoten blivit utbyggnadens regulator. Endast ett fåtal av de i planerna upptagna nya barnhemmen ha kunnat uppföras. På grund härav ha under tidigare budgetår anvisade medel icke utnyttjats mer än till en ringa del.

Den 30 juni 1948 uppgingo outnyttjade medel från tidigare budgetår till 7 723 472 kronor. Summan av redan beviljade men icke utbetalade statsbidrag, som skola bestridas av nämnda behållning, uppgick samtidigt till 1 841 000 kronor.

Enligt den av styrelsen uppgjorda fördelningen av 1948 års byggnadskvot för sociala ändamål skulle under innevarande kalenderår nyinrättas ca 300 barnhemsplatser. Då de flesta av dessa platser beräknas tillkomma genom nybyggnader, har styrelsen beräknat bidraget till 9 000 kronor per vårdplats eller tillhoppa ca 2 700 000 kronor. Därest dessa barnhemsföretag påbörjas under 1948 torde utbetalning av statsbidrag ske under budgetåret 1949/50. I statsbidrag för inrättande av barnhem i redan befintliga byggnader kan ett belopp av högst 1 000 000 kronor tänkas utgå under budgetåret 1949/50.

Då utgifterna 1 juli 1948—30 juni 1950 torde komma att bli avsevärt lägre än redan beviljade men icke utnyttjade medel, föreslår styrelsen, att anslaget uppföres med ett formellt belopp av 100 kronor.

Departementschefen. Man torde böra räkna med att möjligheterna att bygga ut barnhemmen komma att vara starkt begränsade under åtskillig tid framåt. Behållningen å detta anslag torde därför komma att förslå till täckande av utgifterna även under nästa budgetår. På samma sätt som skett för innevarande budgetår bör för nästa budgetår anvisas endast ett formellt

belopp av 100 kronor. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till uppförande eller inrättande av barnhem* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

[30.] 28. **Bidrag till driften av barnhem.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	3 000 000	2 659 680
1948/49 (statsliggaren s. 311)	3 000 000	—
1949/50 (förslag)	3 000 000	—

Detta anslag har för innevarande budgetår anvisats med ett belopp av 3 000 000 kronor. Från anslaget bestridas kostnaderna för statsbidrag jämlikt kungörelsen den 22 juni 1945 (nr 508) om statsbidrag till driften av barnhem, vilken kungörelse trätt i kraft den 1 januari 1946. Enligt denna kungörelse utgår statsbidrag till barnhem med en krona 50 öre för dag och i barnhemmet intaget barn på villkor att vårdavgift icke uttages med högre belopp än, beträffande å spädbarnshem eller mödrahem intagna ensamma spädbarn, två kronor för dag och barn samt i övriga fall en krona 50 öre för dag och barn. För mödrahem, å vilket meddelas särskild utbildning i barnavård och husligt arbete som står under tillsyn av överstyrelsen för yrkesutbildning, må statsbidrag utgå med tre kronor 50 öre för dag och barn på villkor att vårdavgift icke uttages.

I skrivelse den 19 augusti 1948 har *socialstyrelsen* föreslagit, att anslaget för nästa budgetår skall upptagas med oförändrat belopp, 3 000 000 kronor.

Departementschefen. I likhet med socialstyrelsen anser jag, att detta anslag bör för nästa budgetår beräknas till samma belopp som för innevarande budgetår. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av barnhem* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 3 000 000 kronor.

[31.] 29. **Bidrag till driften av anstalter för halvvöppen barnavård.** Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 1 500 000 kronor. Vidare har under rubriken Bidrag till utbildning av personal inom den halvvöppna barnavården anvisats ett reservationsanslag av 210 000 kronor.

I skrivelse den 19 augusti 1948 har *socialstyrelsen*, med utgångspunkt från nu gällande bidragsgrunder, beräknat medelsbehovet under ifrågavarande båda anslag till 1 920 000 resp. 210 000 kronor för nästa budgetår.

I skrivelse den 12 november 1948 har *1946 års kommitté för den halvvöppna barnavården* anfört bl. a., att den generalplan för småbarnsinstitutionernas framtida utveckling och utformning i vårt land, som kommittén avser att inom en nära framtid framlägga, tar sikte på att mera definitivt inränga dessa institutioner bland övriga familjesociala reformer för barnens och

familjernas bästa. Det nya system för anläggnings- och driftbidrag m. m., som kommittén ämnar föreslå, beräknas draga avsevärda kostnader. Då kommittén anser det föreligga allvarlig risk för att dess blivande förslag på grund av det statsfinansiella läget icke omedelbart kunna föreläggas riksdagen och det är uppenbart, att småbarnsinstitutionerna och förskoleseminarierna äro i behov av vissa förbättringar och stödåtgärder snarast möjligt, har kommittén ansett det nödvändigt att framlägga vissa provisoriska förslag avsedda för budgetåret 1949/50. Kommittén har föreslagit, att anslaget till bidrag till driften av anstalter för halvöppen barnavård skall för nästa budgetår anvisas med 2 200 000 kronor, att bidraget till utbildning av personal inom den halvöppna barnavården skall höjas till 332 000 kronor samt att i bidrag till en praktikhandledarkurs skall anvisas ett belopp å 14 400 kronor.

Departementschefen. Det av 1946 års kommitté för den halvöppna barnavården framlagda förslaget till provisoriska åtgärder inom den halvöppna barnavårdens område har varit föremål för remissbehandling. Jag har ännu icke kunnat taga ställning till förslagets detaljer. Jag har emellertid för avsikt att föreslå Kungl. Maj:t att förelägga riksdagen vissa förslag i ämnet. Anslagen till bidrag till den halvöppna barnavården torde därför bära i statsverkspropositionen upptagas med allenast preliminärt beräknade belopp. Härvid synes anslaget till bidrag till driften av anstalter för halvöppen barnavård bära i enlighet med socialstyrelsens förslag beräknas till 1 920 000 kronor, medan anslaget till bidrag till utbildning av personal för den halvöppna barnavården bör beräknas till ett belopp, som ungefär motsvarar förenämnda av kommittén föreslagna bidrag eller 346 000 kronor.

Under nästföljande punkt gör jag hemställan beträffande sistnämnda anslag. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till driften av anstalter för halvöppen barnavård* för budgetåret 1949/50 beräkna ett reservationsanslag av 1 920 000 kronor.

[32.] 30. **Bidrag till utbildning av personal inom den halvöppna barnavården.** Under återopande av vad jag under nästföregående punkt anförte hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till utbildning av personal inom den halvöppna barnavården* för budgetåret 1949/50 beräkna ett reservationsanslag av 346 000 kronor.

[33.] 31. **Fria resor för barn.** Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 5 500 000 kronor. Vidare har under rubriken Bidrag till husmoderssemestern anvisats ett förslagsanslag av 2 100 000 kronor. Enligt för användningen av sistnämnda anslag fastställd stat ha 700 000 kronor avsetts till fria resor för husmödrar till enskilda

hem, 500 000 kronor till driftbidrag till semesterhem, 100 000 kronor till fria resor till semesterhem samt 800 000 kronor till stipendier för underlättande av husmoderssemestern.

I skrivelse den 19 augusti 1948 har *socialstyrelsen* föreslagit, att anslaget till fria resor för barn för nästa budgetår skall upptagas till oförändrat belopp samt att anslaget till bidrag till husmoderssemestern skall utgå med ett till 2 550 000 kronor ökat belopp.

Departementschefen. Enligt Kungl. Maj:ts i 1948 års statsverksproposition framlagda förslag (s. 62) skulle till stipendier för underlättande av husmoderssemestern anvisas ett belopp av 600 000 kronor. Statsutskottet föreslog, att detta belopp skulle höjas till 800 000 kronor (utl. nr 5/1948, s. 15). Utskottet förklarade sig ha övervägt möjligheterna att åstadkomma en mot denna utgiftsstegring svarande besparing under reseanslaget. Utskottet anförde, att den åtgärd, som låge närmast till hands, vore att begränsa den väglängd, för vilken resan är avgiftsfri. En sänkning av den högsta ålder, nu tio år, vid vilken barn anses vara i behov av vårdare under resan, borde jämväl övervägas. Utskottet förklarade sig ej berett att framlägga förslag i ämnet men förutsatte, att Kungl. Maj:t skulle taga frågan i övervägande. Utskottets utlåtande godkändes av riksdagen (skr. nr 5/1948).

Med hänsyn härtill och på grund av att 1947 års skattelagstiftning torde böra föranleda nya bestämmelser om inkomststreck för de avgiftsfria resorna, har jag jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1948 tillkallat sakkunniga för utredning rörande de avgiftsfria resorna m. m. De sakkunniga ha i november 1948 avgivit betänkande i ämnet. Detta betänkande har varit föremål för remissbehandling och prövas nu inom socialdepartementet.

Med anledning av vad sålunda förekommit torde nu ifrågavarande båda anslag i statsverkspropositionen böra upptagas med allenast preliminärt beräknade belopp. Då antalet avgiftsfria resor för barn enligt tillgängliga uppgifter icke ökats i den omfattning som tidigare beräknats, torde härvid anslaget till fria resor för barn kunna upptagas med ett till 4 000 000 kronor nedsatt belopp. Anslaget till bidrag till husmoderssemestern synes däremot med hänsyn till medelsåtgången under budgetåret 1947/48 böra uppräknas till 2 350 000 kronor. Härvid har jag räknat med oförändrad medelsanvisning till husmodersstipendier.

Under följande punkt gör jag hemställa rörande anslaget till bidrag till husmoderssemestern. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Fria resor för barn* för budgetåret 1949/50 beräkna ett förslagsanslag av 4 000 000 kronor.

[34.] 32. **Bidrag till husmoderssemestern.** Under åberopande av vad jag under nästföregående punkt anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till husmoderssemestern* för budgetåret 1949/50 beräkna ett förslagsanslag av 2 350 000 kronor.

[35.] 33. **Bidrag till driften av barnkolonier m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1946/47	1 000 000	852 862
1947/48	1 100 000	1 214 573
1948/49 (statsliggaren s. 314) ..	1 100 000	—
1949/50 (förslag)	1 500 000	—

Från detta anslag bestridas kostnaderna för bidrag till andra driftkostnader än resor vid barnkolonier och feriebarnsverksamhet.

I skrivelse den 19 augusti 1948 har *socialstyrelsen* anfört i huvudsak följande.

Driftsbidrag till kolonierna utgår i regel med 1 krona för barn och dag, dock att det i särskilda undantagsfall kan utgå med högst 2 kronor. På grund av den stora tillströmningen av ansökningar har bidraget dock i vissa fall fått nedskäras till 85, 75 eller 50 öre för barn och dag.

Antalet ansökningar om driftsbidrag till barnkolonier är i ständigt stigande. Under budgetåret 1947/48 inkommo ansökningar om driftsbidrag till 526 koloniers verksamhet under sommaren 1947. Av dessa ansökningar blevo 496 bifallna. Bidrag utgick till två kolonier med 2 kronor för barn och dag, till 323 kolonier med 1 krona för barn och dag, till en koloni med 85 öre för barn och dag, till en koloni med 75 öre för barn och dag samt till 168 kolonier med 50 öre för barn och dag. Till en koloni lämnades bidrag med dels 1 krona för barn och dag, avseende småbarn, och dels 50 öre för barn och dag, avseende skolbarn. Sammanlagt utbetalades 855 556 kronor 40 öre till barnkoloniernas drift, dock att i denna summa ingår ett belopp om 17 172 kronor, avseende bidrag till koloniverksamhet under sommaren 1946.

Ansökningar om bidrag för budgetåret 1948/49 ha hitintills inkommit för ungefär 535 kolonier och avseende omkring 1 220 000 varddagar. Det må här nämnas, att det inom landet finnes ca 750 kolonier.

Vid fördelningen av anslagna medel tages i möjligaste mån hänsyn till kolonianordnarnas och kommunernas ekonomiska situation. Detta är dock förknipat med stora svårigheter. De flesta kolonierna drivas av enskilda föreningar, organisationer och stiftelser etc. och endast ett mindre antal av kommuner. Kommunernas bidrag till de enskilda kolonierna variera också betydligt. Somliga kolonier erhålla huvudparten av bidraget från sina kommuner, medan andra däremot endast få ett mindre bidrag och därför äro nödsakade att genom insamlingar och dylikt anskaffa erforderliga medel för sin verksamhet.

Med hänsyn till att driftskostnaderna för kolonierna under de senaste åren i hög grad stegrats, ha kolonianordnarna icke så sällan stora ekonomiska bekymmer att brottas med, vilket ibland medför att koloniernas standard icke kan hållas på önskad nivå.

Socialstyrelsen anser, att det skulle vara betydelsefullt för strävandet att få till stånd en förbättring av koloniernas standard, om bidrag kunde lämnas så gott som till alla kolonier med 1 krona för dag och barn.

Bidraget till andra driftskostnader än för resor vid feriebarnsverksamhet är maximerat till 1 krona för barn och dag.

Under de senaste åren har feriebarnsverksamheten väsentligt utvidgats.

Under budgetåret 1946/47 lämnades bidrag till 15 organisationer med sammanlagt 99 999 kronor 80 öre för 107 483 varddagar. För budgetåret 1947/48

har bidrag lämnats till 40 organisationer med tillhoppa 359 567 kronor för 359 567 vård dagar.

För innevarande budgetår ha hitintills 51 organisationer ansökt om driftsbidrag för tillhoppa ca 693 500 vård dagar.

Erfarenheterna av ferie barns verksamheten ha varit enbart goda. Det kan utan tvekan sägas, att för barnen en vistelse i ett enskilt hem i de flesta fall är bättre än en vistelse på koloni. För barnen betyder denna verksamhet bättre vila och rekreation än vad de kunna få genom vistelse på stora och tröttnande kolonier. Ekonomiskt sett blir ferie barns verksamheten om den jämföres med koloniverksamheten mindre kostsam. Stora kapital behöva icke investeras i byggnader, som endast komma till användning under en kortare tid av året, och driftskostnaderna bli icke oväsentligt mindre.

Styrelsen har därför stärkts i sin uppfattning, att ur barnens synpunkt och även rent ekonomiskt sett denna verksamhet bör understödjas i största möjliga utsträckning.

Under budgetåret 1947/48 har driftsbidrag lämnats till kolonier och ferie barns verksamhet med sammanlagt 1 215 123 kronor. Detta innebär, att hela det anvisade anslaget för året förbrukats ävensom 115 123 kronor av de anslag, som tidigare år anvisats men icke till fullo förbrukats. För innevarande budgetår finnes förutom anvisat anslag å 1 100 000 kronor ett från tidigare år inbesparat belopp å 102 132 kronor.

Styrelsen föreslår, att anslaget för budgetåret 1949/50 ökas till 1 500 000 kronor, samt upprepar sitt vid tidigare tillfällen framförda förslag, att anslaget får förslagsanslags natur.

Statskontoret har i avgivet yttrande avstyrkt såväl höjning av anslaget som ändring av detsamma till förslagsanslag.

Departementschefen. Under de senaste åren har ferie barns verksamheten starkt utvidgats. Enligt vad jag under hand inhämtat hade i december 1948 till socialstyrelsen inkommit ansökningar om bidrag avseende tillhoppa 759 500 vård dagar för ferie barn. Barnkoloniverksamheten har icke utvecklats i samma takt men bidrag av statsmedel ha sökts för allt flera kolonier. För att kunna bevilja bidrag med en krona per barn och dag till institutioner för ferie barns verksamhet har socialstyrelsen varit nödsakad att kännbart begränsa bidragen till barnkolonierna. Frågan om en definitiv reglering av statsbidragsverksamheten för ifrågavarande ändamål torde fortfarande böra anstå. Jag finner det emellertid liksom socialstyrelsen under nuvarande förhållanden angeläget, att ferie barns verksamheten erhåller stöd i huvudsaklig överensstämmelse med de hittills följda riktlinjerna. Bidragen till koloniverksamheten böra å andra sidan icke begränsas alltför strängt. Jag anser mig därför böra förorda, att nu ifrågavarande anslag för nästa budgetår höjes till det av socialstyrelsen föreslagna beloppet, 1 500 000 kronor. Anslaget bör fortfarande ha reservationsanslags natur.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av barnkolonier m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 1 500 000 kronor.

[36.] 34. **Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Avlöningar.** Till de statliga ungdomsvårdsskolorna har för innevarande budgetår anvisats ett avlöningsanslag av förslagsvis 2 234 700 kronor och ett omkostnadsanslag av förslagsvis 1 445 000 kronor. Vidare har till bidrag till driften av icke statliga skolor tillhörande barna- och ungdomsvården anvisats ett förslagsanslag av 1 200 000 kronor, till fortbildningskurs för befattningshavare vid skolor tillhörande barna- och ungdomsvården ett reservationsanslag av 9 600 kronor ävensom till ersättningar till inackorderingshem för driftförluster ett reservationsanslag av 3 000 kronor.

På framställning av Stockholms stad och Göteborgs stad har Kungl. Maj:t den 21 november 1947 uppdragit åt särskilda förhandlingsmän att upptaga förhandlingar angående revision av gällande, mellan Kungl. Maj:t och kronan samt nämnda städer slutna avtal beträffande verksamheten vid städernas skolor tillhörande barna- och ungdomsvården. Vid förhandlingarna ha i dagarna träffats preliminära avtal av innebörd, att staten på vissa villkor skall övertaga ifrågavarande av städerna hittills bedrivna verksamhet. Med anledning härav torde anslagen till ungdomsvårdsskolorna i statsverkspropositionen böra upptagas med allenast preliminärt beräknade belopp samt anslagsfrågan senare i särskild proposition få underställas riksdagen.

På grundval av från socialstyrelsen lämnade uppgifter och med visst hänsynstagande till medelsåtgången under budgetåret 1947/48 har jag, under förutsättning att frågan om den av Stockholms och Göteborgs städer inom ifrågavarande område bedrivna verksamheten vinner sin lösning i huvudsaklig enlighet med de preliminärt träffade avtalen, preliminärt beräknat medelsbehovet till avlöningar för de statliga ungdomsvårdsskolorna till 2 700 000 kronor. Till omkostnader för dessa skolor beräknar jag under samma förutsättning preliminärt 2 000 000 kronor. Anslaget till bidrag till driften av icke statliga skolor tillhörande barna- och ungdomsvården synes under angivna förutsättning kunna nedsättas till 750 000 kronor. Till fortbildningskurs för befattningshavare vid ifrågavarande skolor torde böra beräknas ett medelsbehov av 10 200 kronor.

För innevarande budgetår har icke anvisats något anslag till byggnadsarbeten vid de statliga ungdomsvårdsskolorna. För budgetåret 1947/48 anvisades däremot för nämnda ändamål ett reservationsanslag av 1 573 000 kronor. För nästa budgetår torde i detta sammanhang böra beräknas ett medelsbehov av 500 000 kronor för angivna ändamål.

Något anslag till ersättningar till inackorderingshem för driftförluster torde icke behöva beräknas för nästa budgetår.

Under de fyra nästföljande punkterna gör jag hemställan rörande övriga ifrågavarande anslag. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Avlöningar* för budgetåret 1949/50 beräkna ett förslagsanslag av 2 700 000 kronor.

[37.] 35. **Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Omkostnader.** Under åberopande av vad jag under nästföregående punkt anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 beräkna ett förslagsanslag av 2 000 000 kronor.

[38.] 36. **Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Byggnadsarbeten m. m.** På grund av vad jag anfört under punkten 36 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Byggnadsarbeten m. m.* för budgetåret 1949/50 beräkna ett reservationsanslag av 500 000 kronor.

[39.] 37. **Bidrag till driften av icke statliga skolor tillhörande barna- och ungdomsvården.** I enlighet med vad jag under punkten 36 anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till driften av icke statliga skolor tillhörande barna- och ungdomsvården* för budgetåret 1949/50 beräkna ett förslagsanslag av 750 000 kronor.

[40.] 38. **Fortbildningskurs för befattningshavare vid skolor tillhörande barna- och ungdomsvården.** Åberopande vad jag förut under punkten 36 anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Fortbildningskurs för befattningshavare vid skolor tillhörande barna- och ungdomsvården* för budgetåret 1949/50 beräkna ett reservationsanslag av 10 200 kronor.

C. Arbetsmarknadsstyrelsen med dithörande verksamhet.

[41.] 1. Arbetsmarknadsstyrelsen: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48 (andra halvåret)	1 310 000	1 170 041
1948/49 (statsliggaren s. 319)..	2 810 000	—
1949/50 (förslag).....	2 775 000	—

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1948 fastställt följande avlöningsstat för arbetsmarknadsstyrelsens permanenta organisation, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1948/49.

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	830 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	85 600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	1 593 000
4. Ersättningar till experter och sakkunniga, <i>förslagsvis</i> ..	»	25 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	276 400
Summa kronor		2 810 000

I skrivelse den 18 november 1948 har *arbetsmarknadsstyrelsen* framlagt beräkningar av medelsbehovet under detta anslag för nästa budgetår.

Styrelsen har inledningsvis anfört bl. a. följande.

I november 1948 uppgår antalet inom styrelsens permanenta organisation anställda befattningshavare till 299, men av dessa befattningshavare åtnjuta 23 tjänstledighet. Det totala antalet befattningshavare hos styrelsen — inom såväl normal- som krisorganisationen — uppgår f. n. till 437, varav 404 äro i tjänst, medan antalet i arbetsmarknadskommissionen anställda den 31 december 1947 utgjorde 462. Totalantalet anställda har alltså nedgått, och inom styrelsens krisdel beräknas ytterligare personalminskningar kunna göras under återstoden av innevarande budgetår.

Enligt numera vunna erfarenheter måste personalorganisationen för styrelsens normaldel något ökas, för att styrelsen skall kunna på tillfredsställande sätt och i rätt tid fullgöra densamma åliggande uppgifter, vilka äro praktiskt taget desamma som vid tidpunkten för arbetsmarknadskommissionens omorganisation till styrelse; några uppgifter ha blivit mindre, men nya uppgifter ha tillkommit. Personalstyrkan har emellertid som av det föregående framgår minskat betydligt. Vid omorganisationen av arbetsmarknadskommissionen till vanligt ämbetsverk fordrade skälighetshänsyn, att åtskilliga personer, som innehåft mångårig anställning hos arbetsmarknadskommissionen och i vissa fall även hos dess föregångare, arbetslöshetskommissionen, bereddes fortsatt anställning inom styrelsen, ehuru det med hänsyn till styrelsens i förhållande till arbetsmarknadskommissionen ändrade ställning skulle varit önskvärt att kunna anställa personer, som förvärvat erfarenhet från administrativt arbete genom anställning inom annat statligt verk eller, i vart fall, genomgått fullständig juridisk utbildning. Detta har fått till följd att brist råder på personal, som besitter lämplighet för verkställande av utredningar, utarbetande av förslag till instruktioner, förvaltningsföreskrifter, anvisningar

o. dyl., och särskilt gör sig denna brist kännbar inom kansli- och kameralbyråerna.

Styrelsen har föreslagit, att två inom yrkesvägledningsbyråns sektion för yrkesvägledning och ungdomsförmedling inrättade arvodesbefattningar skola ändras till extra ordinarie befattningar i 24 lönegraden. Härom har styrelsen anfört i huvudsak följande.

Inom yrkesvägledningsbyrån finnas två assistenter med uppgift att vara biträdande läroverkskonsulenter, vilka äga uppbära arvoden motsvarande högst löneförmånerna i 24 lönegraden. Assistenterna anställdes på sin tid med hänsyn till behov att äga tillgång till ytterligare personal för yrkesvägledning i läroverken. Det ansågs vara möjligt att genom deras anställande hålla personalorganisationen för arbetsförmedlingen, i vad gällde ungdomsförmedling och yrkesvägledning, mindre. Behovet föreligger alltså i samma utsträckning. Befattningshavarna ha emellertid till styrelsen anmält, att de icke kunna någon längre tid kvarstanna i tjänst med nuvarande anställningsform och de ha därför gjort framställning om att deras befattningar måtte förändras till extra ordinarie tjänster. Styrelsen anser det finnas fog härför och vill icke underlåta framhålla, att det skulle vara förenat med nackdelar, om ombyte skulle komma att ske alltför ofta på befattningarna i fråga. Det bör beaktas, att storleken av arvudet är lägre än som tillkommer ordinarie lärare i allmänt läroverk.

Beträffande yrkesvägledningsbyråns sektion för partiellt arbetsföra har styrelsen anfört, att inom sektionen finnes, förutom annan personal, ett antal befattningshavare, som handha ärenden angående omskolning av i militärtjänst skadade. Dessa befattningshavare ha hittills hänförts till styrelsens krisorganisation. Då riksdagen numera beslutat, att omskolning i erforderliga fall jämväl skall tillkomma värnpliktiga, som skadats i militärtjänst efter försvarsberedskapens upphörande, kommer verksamheten att fortsätta ehuru i mindre omfattning än tidigare. Personalbehovet borde därför i framtiden tillgodoses inom ramen för normalorganisationen. Det borde beaktas, att även verksamheten rörande partiellt arbetsföra i övrigt vore under utveckling. För att styrelsen skulle kunna åstadkomma önskvärda resultat i nämnda verksamhet måste den utrustas med erforderliga personalresurser. Styrelsen har under återopande härav föreslagit, att under nu ifrågavarande anslag — i stället för anslaget till styrelsens krisorganisation — skola beräknas medel för 10 befattningshavare, varav 4 biträden i den reglerade befordringsgången. Tre av de nuvarande extra befattningarna borde inrättas som extra ordinarie i nuvarande lönegrader (en Ce 22 och två Ce 19). De tre återstående befattningshavarna borde fortfarande ha extra anställning.

Beträffande försäkringsbyrån föreslår styrelsen, att en befattning som förste byråsekreterare i Cg 27 å administrativa sektionen skall ändras till befattning i Ce 29. Styrelsen har vidare anfört, att på grund av otillräcklig personal revisionsuppgifterna enligt styrelsens mening ej kunnat fullgöras på ett ur säkerhetssynpunkt fullt tillförlitligt sätt. Styrelsen har därför föreslagit, att en befattning som förste revisor i Ca 27 skall inrättas. Innehavaren av denna tjänst avses vara chef för byråns revisionspersonal.

Härutöver föreslår styrelsen, att en befattning som kanslibiträde uppflyttas till kansliskrivartjänst i Ce 15.

För sociala byrån föreslås inrättande av en befattning som förste byråsekreterare i Ce 27 å sektionen för ärenden rörande arkivarbetare m. m. Styrelsen anför härom bl. a. följande.

Styrelsen har nödgats att under större delen av år 1948 förstärka personalen vid nu ifrågavarande sektion genom att från andra byråer beordra befattningshavare i förste byråsekreterares ställning till tjänstgöring å sektionen, under de första månaderna av året på så sätt att en förste byråsekreterare inom styrelsens krisdel, med placering å utlänningsbyrån, beordrades att å halvtid tjänstgöra vid sektionen och i övrigt vid utlänningsbyrån och därefter å heltid, därvid för tjänstgöringen tagits i anspråk förste byråsekreteraren å kanslibyråns administrativa avdelning. Det har nämligen visat sig oundgängligen erforderligt med samma personaluppsättning å sektionen som den, som fanns för densamma under tiden före arbetsmarknadskommissionens omorganisation till vanligt ämbetsverk. Det må här framhållas, att det icke är uteslutet, att den förste byråsekreterare å utlänningsbyrån, som tidigare tjänstgjort å sektionen och som beordrades till halvtidstjänstgöring där, överanstängde sig genom denna uppdelade tjänstgöring, ty under tiden för denna tjänstgöring insjuknade han, och har därefter måst beviljas sjukledighet, som alltjämt varar. Styrelsen skulle med hänsyn till de gjorda erfarenheterna icke stå till svars med att nu underlåta att ånyo anhålla om inrättande av en befattning för förste byråsekreterare i Ce 27 för tjänstgöring vid denna sektion. Det låter sig icke utan men för arbetet inom kanslibyrån göra att i längden utlåna nyssnämnda förste byråsekreterare till sektionen. Här må emellertid framhållas, att styrelsen i det följande föreslår, att en förste byråsekreterarbefattning å utlänningsbyrån i samma lönegrad skall utgå ur organisationen, då detta visat sig möjligt med hänsyn till minskning i sistnämnda byrås arbetsuppgifter och genom att vissa uppgifter överförs från denna byrå till sociala byrån, nämligen handläggningen av arbetslöshetsärenden för inom landet varande utlännningar.

Beträffande sektionen för social planläggning föreslår styrelsen, att en kontorsbiträdesbefattning ersättes med en kanslibiträdestjänst.

I fråga om tekniska byrån har styrelsen anført, att en befattning som byråingenjör i Ce 27 är vakant, enär tjänstens innehavare förordnats att uppehålla en byrådirektörsbefattning. Då det visat sig svårt att erhålla lämplig vikarie å byråingenjörstjänsten, hemställer styrelsen, att nämnda tjänst tills vidare måtte få upprätthållas genom anställande av en byråingenjör i Cg 29.

Vidkommande kanslibyrån har styrelsen anført, att styrelsen för större utredningar och för utövande av ombudsmannaskapet disponerar endast en erfaren jurist, chefen för kanslibyrån. Denne måste därjämte leda och övervaka ärendena rörande överträdelse av gällande byggnadstillståndsbestämmelser, vilka ärenden under tiden januari—oktober 1948 uppgingo till 2 588. Styrelsen hade därför nödgats bereda kanslibyråchefen lättnad beträffande andra arbetsuppgifter, som i stället måst övertagas av styrelsens överdirektör. Innehavaren av den å administrativa sektionen inrättade förste byråsekreterarbefattningen i 29 lönegraden hade måst utlånas till sociala byrån. Ifrågavarande befattningshavare anser styrelsen i fortsättningen ej kunna avvaras från kanslibyrån,

varjämte ytterligare en tjänst som förste byråsekreterare enligt styrelsens uppfattning bör inrättas. Styrelsen anför härom bl. a. följande.

För att åstadkomma erforderlig lättnad i kanslibyråchefens och överdirektörens arbetsbördor böra snarast möjligt och senast vid ingången av budgetåret 1949/50 två förste byråsekreterare disponeras å kanslibyråns administrativa sektion, varav den ene skall ha att företrädesvis handlägga administrativa ärenden i allmänhet, såsom utredningar, utarbetande av utlåtanden och framställningar i t. ex. organisations- och anslagsärenden samt för handläggning av ärenden rörande den privata arbetsförmedlingen, medan den andre förste byråsekreteraren företrädesvis tages i anspråk för tjänstgöring såsom verkets ombudsman. Kanslibyråchefen kan då få erforderlig tid för att ägna sig åt de större uppgifter, som skäligen böra ankomma på honom, och detta kommer också att medföra lättnad i överdirektörens arbetsbörda. Det kunde möjligen övervägas, huruvida icke den nya byråsekreterarbefattningen i stället borde inrättas vid byggnadstillståndsbyrån, enär byggnadstillståndsärendena kunna anses i så hög grad belasta den administrativa avdelningen, att det är av denna anledning, som avdelningens arbetskrafter, i vad gäller kvalificerad personal, måste förstärkas. Även om detta i och för sig kan vara riktigt, är det dock av vikt, att samtliga ombudsmannaärenden sammanföras till handläggning på ett och samma ställe, och i tveksamma fall bör kanslibyråchefen deltaga i deras handläggning. Med hänsyn härtill är det naturligt, att ombudsmannabefattningen hänföres till kanslibyrån. Vidkommande lönegradsplaceringen för den nye förste byråsekreteraren synes denna böra bestämmas till 29 lönegraden och befattningen uppföras såsom extra ordinarie. Endast under förutsättning att lönen bestämmes till lägst nämnda lönegrad torde möjligheter förefinnas att säkerställa en tillfredsställande rekrytering av befattningen.

Styrelsen föreslår alltså, att en ny förste byråsekreterarbefattning i lönegrad Ce 29 inrättas med placering å kanslibyrån.

För kamerala byrån föreslås inrättande av en befattning som biträdande kamrerare i Ce 27. Till stöd för detta förslag har styrelsen anført bl. a. följande.

I sina anslagsäskanden för budgetåret 1948/49 hemställde styrelsen, att en befattning för förste byråsekreterare måtte inrättas inom kameralbyrån, men departementschefen fann, innan ytterligare erfarenhet vunnits, detta behov böra tillgodoses genom anställande av extra befattningshavare, där-est befattningshavaren oundgängligen måste finnas. Riksdagen motsatte sig helt, att befattningen i fråga inrättades.

Inom byråns kamerala sektion har nödvändigheten av den tidigare begärda särskilda befattningen framstått allt tydligare. Förekommande sekreterargöromål äro av sådan omfattning att nu befintlig personal erhållit en onormal arbetsbelastning, vilken föranlett betydande övertidsarbete samt sjukledighet på grund av överansträngning. Utöver förutnämnda sekreterargöromål erfordras även en förstärkning av den kamerala sektionen beroende på mångfalden och omfattningen av kamreraruppgifterna. Styrelsens med förhållandena på arbetsmarknaden skiftande verksamhet föranleder en särskild påfrestning vid handläggningen av de kamerala arbetsuppgifterna, då den kontinuitet, som annars brukar känneteckna ifrågavarande verksamhetsområde, ständigt brytes. Till följd av den oundvikliga eftersläpningen i likvideringen av räkningar kräves den största vaksamhet för att icke en sammanblandning av de olika rörelsegrenarnas kostnader äger rum. Därjämte med-

för det stora antalet underställda lokalförvaltningar — länsarbetsnämnder, beredskapsarbets- och arkivarbetsplatser — en ytterligare belastning av styrelsens kamrerare i förhållande till flertalet motsvarande befattningshavare inom övriga statsförvaltningar, i synnerhet som kameralt skolad personal vid lokalförvaltningarna i stor utsträckning saknas. Ett siffermässigt uttryck för anordningsväsendets storlek utgör det förhållandet att utgifter och inkomster enbart under första kvartalet av innevarande budgetår belöpte sig till 12 788 444 resp. 1 625 141 kronor. Därvid må särskilt framhållas, att på grund av verksamhetens art ifrågavarande belopp fördelade sig på in- och utbetalningar av i de flesta fall mycket ringa storleksordning, vilket väsentligt ökar arbetsbördan inom den kamerala sektionen. Därtill varierar antalet utbetalningar betydligt under olika tidsperioder, vilket orsakar en ojämn arbetsbelastning med därav följande organisatoriska svårigheter. Såsom ett oundgängligt krav framstår en uppdelning av arbetsgöromålen, vilken uppdelning i stort sett synes böra göras så, att en biträdande kamrer ombesörjer handläggningen av ärenden rörande länsarbetsnämnderna och uppehåller den direkta kontakten med länsarbetsnämndernas kamerala personal, medan kamreraren övervakar styrelsens kamerala angelägenheter. I detta sammanhang må erinras om att denna personal tidigare ägt kännedom om bokföring enbart av sådan beskaffenhet, som förelåg under arbetsmarknadskommissionens tid och således var fullkomligt främmande för de bokföringsmetoder och redovisningsföreskrifter, som gälla för statliga ämbetsverk. Detta förhållande har hitintills nödvändiggjort och kommer också utan tvekan att en lång tid framåt nödvändiggöra en omfattande direkt kontakt från styrelsens sida samt ett nogsamt aktgivande på utförlighet vid avfattandet av ekonomiska förvaltningsföreskrifter till nämnderna för största möjliga undvikande av missuppfattningar och därav uppkommande felaktigheter.

För bokföringsgöromål föreslår styrelsen vidare inrättandet av två befattningar som kontorsskrivare i Ce 19 resp. Ce 17. Styrelsen framhåller härom bl. a., att det visat sig omöjligt medhinna arbetsgöromålen inom föreskrivna tider, trots att övertidsarbete i synnerligen hög grad förekommit.

Styrelsen har vidare föreslagit ordinariesättning av ett antal extra ordinarie tjänster, nämligen 4 byråsekreterar- och 2 revisorsbefattningar i 24 lönegraden, 5 kansliskrivartjänster i 15 lönegraden och 6 kanslibiträdestjänster i 11 lönegraden. Härjämte har styrelsen upplyst, att 12 extra ordinarie kontorsbiträden vid ingången av nästa budgetår beräknas fylla villkoren för att erhålla ordinarie kontorsbiträdestjänst. Under förutsättning att framställningen om ordinariesättning av förenämnda kansliskrivar- och kanslibiträdestjänster bifölles, skulle dock endast 4 nya tjänster i Ca 8 erfordras.

Styrelsen har härefter framlagt beräkning av medelsbehovet under de särskilda anslagsposterna.

Styrelsen beräknar, att till avlöningar till ordinarie tjänstemän erfordras 896 500 kronor, varvid inräknats 14 500 kronor till vikariatsersättningar eller samma belopp som för innevarande budgetår.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, beräknas av styrelsen till samma belopp som för innevarande budgetår eller 85 600 kronor.

Medelsbehovet till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal uppskattar styrelsen till 1 601 000 kronor, varvid kostnaden för samtliga tjänster beräknats efter näst lägsta löneklassen i ifrågakommande lönegrad. I nämnda belopp har styrelsen inräknat 25 000 kronor till kostnader för tillfälligt anställd personal samt likaledes 25 000 kronor till vikariatsersättningar och övertidsersättningar. Däremot har styrelsen ej inräknat kostnader för dels de befattningar, som föreslås bli ordinariesatta, dels två tjänster som extra expeditionsvakt samt två skrivbiträdesbefattningar, vilka befattningar anses kunna undvaras, om styrelsen, såsom planeras, kommer att flytta in i nya ämbetslokaler.

Ersättningar till experter och sakkunniga ha av styrelsen upptagits till oförändrat belopp, 25 000 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg beräknar styrelsen till 299 700 kronor.

Sammanlagda medelsbehovet under nu ifrågavarande anslag skulle således enligt styrelsens beräkningar för nästa budgetår uppgå till (896 500 + 85 600 + 1 601 000 + 25 000 + 299 700) 2 907 800 kronor.

Statskontoret har i avgivet utlåtande framhållit, att ytterligare erfarenhet torde vara erforderlig innan ändring vidtages av den vid 1947 och 1948 års riksdagar beslutade organisationen för arbetsmarknadsstyrelsen. Ämbetsverket har härefter anfört bl. a. följande.

Därest oavvisligt behov av ytterligare arbetskraft skulle visa sig uppstå, torde detta, i den mån det ej kan avhjälpas genom omflyttning av personal mellan de olika avdelningarna, böra tillgodoses med anlåtande av tillfälliga befattningshavare.

Av styrelsen framförda önskemål, som redan varit föremål för riksdagens prövning, kan statskontoret i anslutning härtill icke tillstyrka. Vidare torde överflyttande på ordinarie stat av icke-ordinarie befattningar och inrättande av nya tjänster endast i undantagsfall böra medgivas. Ämbetsverket kan sålunda icke finna tillräckliga skäl anförda för de föreslagna nya tjänsterna på yrkesvägledningsbyrån. För de biträdande läroverkskonsulenterna torde pensionsberättigande tjänster ännu icke böra inrättas och beträffande sektionen för partiellt arbetsföra lärar den fortsatta behandlingen av de förslag, som framlagts av kommittén för partiellt arbetsföra, böra avvaktas.

Vad styrelsen anfört i fråga om behovet av revision av arbetslöshetskassorna är värt beaktande. Att nu inrätta en särskild förste revisorstjänst, vars innehavare skulle vara chef för revisionspersonalen, torde dock ej böra ifrågakomma.

Den av styrelsen påtalade bristen på juridiskt och administrativt utbildade befattningshavare är givetvis till men för verksamheten. Denna brist torde dock ej böra avhjälpas genom inrättande av nya tjänster för ändamålet utan genom att i mån av avgång befintliga tjänster besättas med befattningshavare med erforderliga kvalifikationer.

Den begärda utökningen av antalet befattningshavare på kameralbyrån föranleder statskontoret allenast att erinra om den prövning av byråns personalbehov, som ägde rum vid 1948 års riksdag. Med hänsyn härtill och då den s. k. länsstyrelseutredningen, enligt vad som framgår av framställningen, överväger att föreslå en gemensam kameralförvaltning för olika statliga organ i varje län, synes med inrättande av nya tjänster på denna avdelning böra anstå.

Statens lönenämnd har anfört bl. a. följande.

Lönenämnden finner sig icke böra framställa erinran mot inrättandet av en förste revisorstjänst i Ca 27 å försäkringsbyråns inspektions- och revisionssektion och en tjänst som förste byråsekreterare i Ce 29 å kanslibyrån, avsedd företrädesvis för ombudsmannagöromål. Däremot förefaller det lönenämnden tveksamt, om en uppflyttning till sistnämnda lönegrad är tillräckligt motiverad i fråga om den förste byråsekreterartjänst å försäkringsbyråns administrativa sektion, som nu tillhör lönegraden Cg 27.

På grund av uppgifter, som lämnats i framställningen eller under hand delgivits lönenämnden, har nämnden kommit till den uppfattningen, att en översyn av styrelsens kamerala organisation snarast möjligt bör komma till stånd. I avvaktan härpå kan lönenämnden icke tillstyrka någon sådan utbyggnad av denna organisation, som skulle vara ägnad att föregripa utredningsresultatet. Å andra sidan synes det angeläget, att den ledande personalen redan nu förstärkes. För tillgodoseende av detta behov anser sig lönenämnden såsom ett provisorium böra föreslå, att en för ändamålet lämplig tjänsteman erhåller förordnande att å byrån bestrida göromål, som eljest ankomma på tjänsteman i 27 lönegraden.

Vad i framställningen anföres beträffande förändring eller inrättande av olika biträdestjänster föranleder lönenämnden allenast att erinra om pågående utredning rörande löneställningen för biträdespersonal i högre lönegrader.

Riksräkenskapsverket har anfört bl. a. följande.

Riksräkenskapsverket har vid en närmare undersökning av förhållandena inom arbetsmarknadsstyrelsens kamerala sektion funnit, att åtminstone en tillfällig förstärkning av ledningen inom sektionen i nuvarande läge är erforderlig. Framhållas må, att vid arbetsmarknadskommissionens ombildning till ett ämbetsverk redovisningsväsendet måst omläggas i enlighet med de principer, som gälla inom den permanenta statsförvaltningen. Då den för de kamerala arbetsuppgifterna avsedda personalen, vilken till övervägande del övertagits från kommissionen, saknat tillräcklig erfarenhet på den statliga medelsförvaltningens område, ha svårigheter uppstått vid organiseringen av redovisningsväsendet inom det nya ämbetsverket. Enligt riksräkenskapsverkets mening kan definitiv ställning f. n. icke tagas till frågan om den kamerala sektionens framtida organisation. En översyn av denna organisation är enligt riksräkenskapsverkets mening av behovet påkallad. Såsom en provisorisk förstärkningsåtgärd vill riksräkenskapsverket emellertid förorda, att en särskild tjänsteman förordnas att tills vidare bestrida göromål, som eljest ankomma på kamrerare i Ca 29. En sådan anordning synes riksräkenskapsverket böra komma till stånd redan under innevarande budgetår.

Vad beträffar den begärda förstärkningen av bokföringspersonalen har riksräkenskapsverket inhämtat, att ifrågavarande personal redan nu förstärks med två tjänstemän, en i Cg 17 och en i Cg 13, samt att styrelsens förslag allenast avser ett uppförande av ifrågavarande tjänster såsom extra ordinarie i Ce 19 resp. Ce 17. Frågan om lönegradsplaceringen för biträdespersonalen inom arbetsmarknadsstyrelsen torde emellertid komma att omprövas av 1947 års biträdesutredning. Med hänsyn härtill synes tills vidare någon ändring i fråga om tjänsternas lönegradsplacering och anställningsformen icke böra ske.

Departementschefen. I fråga om yrkesvägledningsbyrån har arbetsmarknadsstyrelsen föreslagit, att två biträdande läroverkskonsulenter med arvode motsvarande 24 lönegraden skola erhålla extra ordinarie anställning

i nämnda lönegrad. Jag delar styrelsens uppfattning om olämpligheten av täta ombyten å dessa befattningar. Då befattningarna vidare synas erforderliga i vart fall så länge organisationen för yrkesvägledning icke göres till föremål för en väsentlig omläggning, biträder jag styrelsens förslag i denna del. Styrelsen har härjämte föreslagit, att den personal, som handlägger ärenden rörande omskolning av i militärtjänst skadade, skall överföras från styrelsens krisdel till normalorganisationen. Ifrågavarande verksamhet omfattar numera även efter beredskapstiden skadade värnpliktiga och kan därför förväntas komma att utgöra en bestående arbetsuppgift, ehuru dess omfattning torde minskas sedan omskolningen av de skadade från beredskapstiden slutförts. Avgörande vikt vill jag emellertid tillmäta den omständigheten, att åtgärderna för inordnande av de partiellt arbetsföra i produktionslivet under de senaste åren utvecklats icke oväsentligt och kunna förväntas bli av än större omfattning i framtiden. Jag anser mig därför kunna tillstyrka styrelsens förslag även i denna del. Jag förordar alltså, att till extra ordinarie stat överflyttas en extra befattning i 22 lönegraden och två extra befattningar i 19 lönegraden samt att i övrigt till normalorganisationen överföras tre extra tjänstemän och fyra biträden.

Beträffande försäkringsbyrån har styrelsen föreslagit inrättande av en befattning som förste revisor i Ca 27 samt förändring av en förste byråsekreterartjänst i Cg 27 till befattning i Ce 29. Dessa förslag kan jag f. n. icke biträda. Vidare har styrelsen hemställt, att en kanslibiträdesbefattning skall utbytas mot en tjänst som kansliskrivare i Ce 15. Prövningen av detta förslag torde böra anstå intill dess att 1947 års biträdesutredning granskat placeringen av de högre biträdestjänsterna inom styrelsen.

För sociala byrån har arbetsmarknadsstyrelsen föreslagit inrättandet av en befattning som förste byråsekreterare i Ce 27 å sektionen för ärenden rörande arkivarbetare m. m. Med hänsyn till att styrelsen måst taga i anspråk befattningshavare från andra byråer för tjänstgöring å ifrågavarande sektion, synes denna förstärkning nödvändig. Emellertid är arbetsbelastningen å ifrågavarande sektion till stor del betingad av ärenden angående utländska arkivarbetare, vilka kommit till Sverige som flyktingar men — många gånger bl. a. på grund av bristande språkkunskap — ej kunnat beredas arbete på öppna marknaden. Då det är angeläget, att strävandena att inordna dessa arkivarbetare i arbetslivet fortsättas och om möjligt intensifieras, torde behovet av ytterligare personal å sektionen tills vidare icke böra betraktas som permanent. Styrelsen har anfört, att en inom styrelsens krisorganisation inrättad befattning som förste byråsekreterare i Ce 27 anses kunna indragas, bl. a. på grund av att till sociala byrån överflyttas arbetslöshetsärenden rörande inom landet varande utlänningar. Jag anser lämpligast, att denna inom krisorganisationen inrättade förste byråsekreterarbefattning tills vidare får överföras från utlänningsbyrån till sociala byrån.

Med hänsyn till att biträdesutredningens arbete ej avslutats, kan jag icke tillstyrka styrelsens förslag om uppflyttning av en kontorsbiträdestjänst å byrån till kanslibiträdesbefattning.

Jag kan f. n. icke heller förorda styrelsens förslag att en vakant befattning som byråingenjör i Ce 27 å tekniska byrån tills vidare skall få uppehållas av en befattningshavare i Cg 29.

Styrelsens förslag om inrättande å kanslibyrån av en befattning som förste byråsekreterare i Ce 29 för främst ombudsmannagöromål finner jag med hänsyn till antalet ärenden rörande överträdelse av gällande byggnadstillståndsbestämmelser välmotiverat. Då behovet av denna tjänst emellertid måste anses vara föranlett av styrelsens krisuppgifter, kan jag icke tillstyrka, att tjänsten skall hänföras till styrelsens permanenta organisation. Jag föreslår sålunda, att befattningen inrättas inom styrelsens krisdel.

För kamerala byrån har styrelsen föreslagit inrättande av dels en befattning som biträdande kamrerare i Ce 27 och dels två tjänster som kontorsskrivare i Ce 19 resp. Ce 17. Statens lönenämnd och riksräkenskapsverket ha framhållit behovet av en översyn av styrelsens kamerala organisation. Det är min avsikt att föranstalta om en sådan översyn. I överensstämmelse med lönenämndens förslag tillstyrker jag, att tills vidare endast ett förordnande meddelas att å byrån bestrida göromål, som eljest ankomma på tjänsteman i 27 lönegraden. Det har upplysts, att styrelsen numera å byrån anställt en befattningshavare i Cg 17 och en i Cg 13. Tills vidare synas dessa tjänster böra kvarstå som extra.

Av styrelsen föreslagen ordinariesättning av vissa byråsekreterar-, revisors-, kansliskrivar- och kanslibiträdestjänster kan jag f. n. icke tillstyrka. Vid sådant förhållande beräknar jag behovet av nya ordinarie kontorsbiträdestjänster till 12.

Jag övergår härefter till beräkningen av medelsbehovet för nästa budgetår.

Under anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän beräknar jag, på grundval av från styrelsen inhämtade närmare uppgifter, kostnaderna för nu befintliga ordinarie tjänster samt 12 nya ordinarie kontorsbiträdestjänster till sammanlagt 705 000 kronor. Härvid har beräknats, att 30 ordinarie kontorsbiträden under nästa budgetår komma att tjänstgöra å sina befattningar, medan de övriga beräknas komma att uppehålla högre icke-ordinarie tjänster. Till nämnda belopp, 705 000 kronor, bör läggas det av styrelsen till 14 500 kronor uppskattade medelsbehovet till vikariatersättning. Hela anslagsposten skulle sålunda utgöra (705 000 + 14 500) 719 500 kronor, vilket belopp torde böra avrundas till 720 000 kronor.

Till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, bör, såsom styrelsen föreslagit, beräknas oförändrat belopp, 85 600 kronor.

Under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal torde, enligt vad jag inhämtat från styrelsen, avlöningskostnaderna under nästa budgetår för den nu anställda icke-ordinarie personalen — frånsett dels två expeditionsvakter och två kontorsbiträden, vilka styrelsen till följd av inflyttning i nya lokaler beräknar kunna draga in, dels ock 12 kon-

torsbiträden, vilka beräknas erhålla ordinarie befattning fr. o. m. nästa budgetår — uppgå till ca 1 543 500 kronor. Detta belopp bör ökas med kostnaderna, 66 500 kronor, för den personal å yrkesvägledningsbyrån, som föreslås överförd från styrelsens krisorganisation, nämligen en befattningshavare i Ce 22, två i Ce 19, tre extra tjänstemän samt fyra biträden. Vidare tillkommer kostnaden för ett förordnande å kamerala byrån att bestrida göromål, som eljest ankomma på tjänsteman i 27 lönegraden, vilken kostnad kan beräknas till 12 000 kronor.

Mot styrelsens beräkning av medelsbehovet för avlönande av tillfälligt anställd personal, 25 000 kronor, samt för vikariatsersättningar och övertidsersättningar, likaledes 25 000 kronor, har jag intet att erinra.

Det sammanlagda medelsbehovet under posten skulle sålunda utgöra (1 543 500 + 66 500 + 12 000 + 25 000 + 25 000) 1 672 000 kronor.

Anslagsposten till ersättningar till experter och sakkunniga torde böra beräknas till oförändrat belopp, 25 000 kronor.

Till rörligt tillägg beräknar jag 272 400 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget beräknar jag alltså till (720 000 + 85 600 + 1 672 000 + 25 000 + 272 400) 2 775 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) besluta, att å personalförteckningen för arbetsmarknadsstyrelsens permanenta organisation antalet kontorsbiträden i lönegrad Ca 8 skall ökas med 12;

b) fastställa följande avlöningsstat för arbetsmarknadsstyrelsens permanenta organisation, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1949/50:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	720 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	85 600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	1 672 000
4. Ersättningar till experter och sakkunniga, <i>förslagsvis</i>	»	25 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	272 400
Summa		kronor 2 775 000;

c) till *Arbetsmarknadsstyrelsen*: Avlöningar för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 2 775 000 kronor.

[42.] 2. Arbetsmarknadsstyrelsen: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48 (andra halvåret)	390 000	227 682
1948/49 (statsliggaren s. 321)	620 000	—
1949/50 (förslag)	615 000	—

Kungl. Maj:t har för användningen av det för innevarande budgetår anvisade anslaget den 30 juni 1948 fastställt följande stat.

Omkostnadsstat.

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	16 000
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	124 000
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	345 000
4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	»	60 000
5. Särskilda kurser m. m. för arbetsförmedlingstjänstemän, <i>förslagsvis</i>	»	75 000
Summa kronor		620 000

Av anslagsposten till expenser ha 18 000 kronor avsetts till bränsle, lyse och vatten samt 327 000 kronor till övriga expenser.

Under anslaget till Arbetsmarknadsstyrelsen: Krisorganisationen har för innevarande budgetår till omkostnader beräknats ett belopp av 100 000 kronor.

I skrivelse den 18 november 1948 har *arbetsmarknadsstyrelsen* framlagt beräkning av medelsbehovet under budgetåret 1949/50. Styrelsen har upplyst, att medelsförbrukningen under anslagen till omkostnader för arbetsmarknads-kommissionen och arbetsmarknadsstyrelsen — såväl normal- som krisorga-nisation — under budgetåret 1947/48 utgjort 662 042 kronor. För nästa budgetår anger styrelsen medelsbehovet för den normala verksamheten till 650 000 kronor samt för krisorganisationen till 183 000 kronor.

Vad angår de särskilda anslagsposterna uppskattar styrelsen kostnaderna för sjukvård m. m., vilka under hela budgetåret 1947/48 (d. v. s. för såväl arbetsmarknads-kommissionen som arbetsmarknadsstyrelsen) uppgått till sam-manlagt 17 840 kronor, till 16 000 kronor för normalorganisationen. För den med krisuppgifter sysselsatta personalen beräknas 4 000 kronor.

Medelsbehovet till reseersättningar beräknar styrelsen till 129 000 kronor för normalorganisationen och till 25 000 kronor för krisorganisationen. Under budgetåret 1947/48 hade för ändamålet åtgått 148 171 kronor.

Under anslagsposten till expenser har styrelsen beräknat 15 000 kronor till bränsle, lyse och vatten för normalorganisationen. Motsvarande medels-behov för krisorganisationen har uppskattats till 6 000 kronor. Medelsåt-gången för ändamålet utgjorde under hela förra budgetåret tillhoppa 15 373 kronor.

Till övriga expenser, som under hela budgetåret 1947/48 dragit en kostnad av 408 013 kronor, har styrelsen för nästa budgetår beräknat 300 000 kronor för normalorganisationen och 106 000 kronor för krisorganisationen. Styrelsen har anfört, att styrelsen med hänsyn till den erfarenhet i fråga om kostna-dernas fördelning på normal- och krisorganisationerna, som numera vunnits,

beräknat kostnaderna för krisorganisationen till högre belopp än tidigare. Medelsbehovet för båda organisationerna gemensamt hade däremot uppskattats till samma belopp som av styrelsen tidigare beräknats för innevarande år, dock med följande undantag. Till inköp av möbler, skriv- och räknemaskiner m. fl. inventarier hade styrelsen, till följd av att styrelsen räknar med inflyttning i nya lokaler under nästa budgetår, upptagit ett med 15 000 kronor förhöjt belopp. Vidare hade medelsbehovet till annonsering samt deltagande i utställningar beräknats höjt med 1 000 kronor.

Styrelsen har föreslagit, att å omkostnadsstaten för nästa budgetår skall uppföras en särskild anslagspost till kostnader i samband med inflyttning i nya tjänstelokaler. Under denna post har styrelsen för normalorganisationen upptagit ett belopp å 55 000 kronor. Styrelsen anför härom i huvudsak följande.

För egentliga flyttningskostnader beräknas ett belopp av 15 000 kronor. Flyttning av styrelsens telefonväxel jämte utbyggnad för styrelsens totala behov har av telegrafverket angivits till 37 000 kronor. Flyttning av en s. k. sökaranläggning samt snabbtelefonanläggningen beräknas till 12 000 kronor. Sannolikt komma nya anordningar för uppsättning av gardiner, anskaffning av någon ny belysningsarmatur (lysämnesrör) m. m. att erfordras; styrelsen beräknar härför ett belopp av 23 000 kronor. Styrelsen uppskattar således kostnaderna för inflyttning i nya tjänstelokaler till inalles 87 000 kronor, varav 32 000 kronor äro hänförliga till krisorganisationen.

För publikationstryck, som under budgetåret 1947/48 dragit en kostnad av 46 326 kronor, beräknas samma belopp som för innevarande budgetår eller 60 000 kronor för normalorganisationen och 10 000 kronor för krisorganisationen.

Beträffande anslagsposten till särskilda kurser m. m. för arbetsförmedlingstjänstemän har styrelsen upplyst, att kostnaderna för ändamålet under budgetåret 1947/48 uppgått till endast 23 533 kronor till följd av den under året genomförda omorganisationen av arbetsförmedlingen m. m. För nästa budgetår beräknar styrelsen medelsbehovet till samma belopp som för innevarande år eller 75 000 kronor.

I avgivet utlåtande har *statskontoret* erinrat, att vissa engångskostnader inräknats under den för innevarande budgetår upptagna anslagsposten till särskilda kurser m. m. för arbetsförmedlingstjänstemän. Det av styrelsen för ändamålet begärda beloppet syntes därför kunna nedsättas.

Departementschefen. Till sjukvård m. m. beräknar jag oförändrat belopp, 16 000 kronor. Jag finner icke tillräcklig anledning att föreslå uppräknig av anslagsposten till resekostnader. Denna post bör sålunda fortfarande uppföras med 124 000 kronor. Beträffande anslagsposten till expenser beräknar jag enligt styrelsens förslag till bränsle, lyse och vatten 15 000 kronor. Till övriga expenser beräknar jag 290 000 kronor. Hela expensposten skulle alltså utgöra (15 000 + 290 000) 305 000 kronor. Jag har icke något att erinra mot förslaget att beräkna ett belopp av 55 000 kronor till kostnader i samband med inflyttning i nya tjänstelokaler. Anslagsposten till publikationstryck torde, såsom styrelsen föreslagit, böra

uppföras med oförändrat belopp, 60 000 kronor. Då i det till särskilda kurser för arbetsförmedlingstjänstemän för innevarande budgetår anvisade beloppet inräknats vissa engångskostnader, bör medelsbehovet för angivna ändamål under nästa budgetår enligt min mening beräknas till endast 55 000 kronor.

Jag uppskattar sålunda det sammanlagda medelsbehovet till omkostnader för arbetsmarknadsstyrelsens permanenta organisation till (16 000 + 124 000 + 305 000 + 55 000 + 60 000 + 55 000) 615 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Arbetsmarknadsstyrelsen*: *Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 615 000 kronor.

[43.] 3. **Arbetsmarknadsstyrelsen: Krisorganisationen.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48 (andra halvåret)	325 000	648 227
1948/49 (statsliggaren s. 322).....	900 000	—
1949/50 (förslag).....	900 000	—

Enligt av Kungl. Maj:t den 30 juni 1948 fastställd stat har av det för innevarande budgetår anvisade anslaget 800 000 kronor beräknats till avlöningar och 100 000 kronor till omkostnader.

Från detta anslag bestridas bl. a. kostnaderna för en jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 5 december 1947 inrättad befattning som överingenjör med arvode motsvarande lön enligt lönegrad Cs 15. Genom beslut den 27 augusti 1948 har Kungl. Maj:t förordnat, dels att överingenjören skall ha överinseendet över byggnadstillståndsbyrån, tekniska byrån och kamerala byråns intendentursektion samt beträffande där handlagda ärenden utöva den beslutanderätt, som enligt instruktionen för arbetsmarknadsstyrelsen eljest skulle ha ankommit på överdirektören, dels ock att överingenjören vid förfall för överdirektören skall övertaga dennes arbetsuppgifter i den mån icke generaldirektören annorlunda bestämmer.

I skrivelse den 18 november 1948 har *arbetsmarknadsstyrelsen* framlagt beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår. Under tiden 1 januari—30 juni 1948 — den första period, under vilken kostnaderna för normal- och krisorganisationen redovisats skilda — uppgingo avlöningarna till 567 166 kronor samt omkostnaderna till 81 061 kronor eller tillhopa 648 227 kronor. Utgifterna under de tre första månaderna innevarande budgetår ha enligt styrelsens uppgift utgjort 324 040 kronor, varav för avlöningar 287 289 kronor och för omkostnader 36 751 kronor. Medelsbehovet beräknades emellertid bli lägre under återstoden av budgetåret, varför kostnaderna enligt styrelsens uppfattning i vart fall icke torde komma att överstiga det belopp, som av styrelsen upptagits i dess anslagsberäkningar för innevarande budgetår eller 1 105 000 kronor.

Arbetsmarknadsstyrelsen har lämnat i huvudsak följande redogörelse för styrelsens krisorganisation.

Under de första månaderna av år 1948 uppgick antalet krisbefattningar i styrelsen — överingenjörsbefattningen ej inräknad — till 154, varav 71 å byggnadstillståndsbyrån, 58 å utlänningsbyrån samt 25 med placering å andra byråer än de egentliga krisbyråerna. Sistnämnda 25 befattningar voro erforderliga med hänsyn främst till de egentliga krisbyråernas uppgifter, vilka ökade t. ex. kameralbyråns och kanslibyråns (främst statistiksektionens) samt sociala byråns arbete, men också på grund av att styrelsen ålagts uppgifterna att vara centralt arbetsvårdsorgan för omskolning av beredskapsinvalider samt att vidtaga särskilda åtgärder för tillgodoseende av skogsbruket med arbetskraft för brännvedsavverkning i större omfattning än normalt och att utrusta skogsarbetskraft med verktyg m. m. Under huvudsakligen andra kvartalet 1948 var det emellertid nödvändigt öka antalet befattningar på byggnadstillståndsbyrån till 78.

Under den hittills gångna delen av budgetåret 1948/49 har antalet befattningshavare kunnat nedbringas å *byggnadstillståndsbyrån*, och såvitt nu kan beräknas erfordras i fortsättningen allenast 62 befattningshavare. Minskningen har möjliggjorts genom att handläggningen av vissa byggnadstillståndsärenden decentraliserats. Även om någon ytterligare decentralisering av dessa ärendens handläggning måhända kan komma till stånd, anser sig styrelsen, ehuru varje möjlighet att nedbringa antalet befattningshavare självfallet kommer att utnyttjas, likväl icke böra nu räkna med en mindre personaluppsättning å byrån. Vid minskad arbetsbelastning å byrån bör snabbare och grundligare granskning och prövning av på densamma ankommande ärenden eftersträvas. En grundlig granskning och utredning av inkommande ansökningar blir så mycket viktigare i och med att ytterligare restriktivitet med hänsyn till skärpt investeringsbegränsning måste iakttagas. Dessutom är det omöjligt att ännu förutsäga, i vilken omfattning styrelsen kommer att få pröva besvär i tillståndsärenden, i vilka länsarbetsnämnderna genom decentraliseringen fått befogenhet att besluta.

Vid *utlänningsbyrån* har antalet befattningshavare också kunnat nedbringas, och nu för byrån gällande personalplan upptager 38 befattningshavare. Detta antal beräknas bli erforderligt även under nästa budgetår.

Antalet inom *andra byråer* placerade befattningshavare med krisuppgifter utgör 26 i november 1948. Av dessa beräknas 10 befattningshavare, som nu tjänstgöra å arbetsvårdssektionen inom yrkesvägledningsbyrån med uppgift att handlägga ärenden rörande beredskapsinvalider, fr. o. m. nästa budgetår överföras till normalorganisationen, under förutsättning att det av styrelsen i det föregående framlagda förslaget rörande ökning av antalet befattningshavare vid nämnda sektion vinner bifall. Två befattningshavare, som hittills erfordrats för ärenden rörande överflyttning av arbetskraft till skogsbruket, beräknas under innevarande budgetår kunna indragas liksom också en extra expeditionsvakt. Inom personalsektionen har det visat sig föreligga ständigt behov av dels en befattningshavare i löneställning som tillkommer befattningshavare i den reglerade befodringsgången för amanuenser, dels ock något biträde med löneställning, motsvarande den reglerade befodringsgången för skriv- och kontorsbiträden; personalsektionens arbetsböda är nämligen väsentligt ökad på grund av handläggningen av ärenden rörande personal inom krisorganisationerna för styrelsen och den offentliga arbetsförmedlingen. Inom kanslibyråns statistiska sektion, kamerala byrån och sociala byrån erfordras i stort sett allttjämt samma antal krisbefattningar som hittills. Antalet befattningshavare inom styrelsens krisorganisation med placering å andra byråer än byggnadstillstånds- och utlänningsbyråerna beräknas i enlighet härmed för nästa budgetår komma att uppgå till 14.

Styrelsen har föreslagit, att arvodesbefattningen som överingenjör skall ändras till en befattning med förordnande för viss tid, förslagsvis 3 år, samt placeras i Cp 15. Härom har styrelsen anfört bl. a. följande.

Så länge styrelsen har sig ålagt att handha samma krisuppgifter som f. n., är överingenjörsbefattningen oundgängligen erforderlig, då generaldirektören och överdirektören eljest skulle komma att bindas vid handläggningen m. m. av framför allt byggnadstillståndsärenden i så stor omfattning, att övriga arbetsuppgifter, som normalt ankomma på dem, bleve allvarligt eftersatta. Såvitt nu kan bedömas kommer byggnadsregleringen att bibehållas under de närmaste åren. Med hänsyn härtill och till nödvändigheten att få såsom överingenjör bibehålla samma person under längre tid, är det angeläget, att hans anställningsförhållanden regleras. Möjligheterna att ha befattningen tillsatt med väl kvalificerad person och att kunna såsom överingenjör bibehålla denne ökas självfallet, om befattningen blir förenad med pensionsrätt och övriga med ordinarie och extra ordinarie befattning förenade förmåner. Styrelsen får därför anhålla, att befattningen för överingenjör uppföres såsom sådan befattning, vars innehavare förordnas för viss tid, d. v. s. med beteckningen Cp. Någon ändrad lönegradsplacering föreslås icke.

I fråga om antalet extra ordinarie befattningar inom styrelsens krisorganisation föreslås ej annan ändring än att — vid bifall till ett av styrelsen framlagt förslag om inrättande av en ny förste byråsekreterarbefattning å sociala byrån — en motsvarande befattning i Ce 27 å utlänningsbyrån indrages.

Kostnaderna för avlöningar, inberäknat rörligt tillägg m. m., för den sålunda beräknade personalen uppskattas av styrelsen till 925 000 kronor för nästa budgetår.

Utgifterna för omkostnader ha av styrelsen — i enlighet med de beräkningar, som anmälts under omkostnadsanslaget till styrelsens normalorganisation — uppskattats till 183 000 kronor. Styrelsen föreslår dock, att posten jämkas till 175 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under ifrågavarande anslag beräknas alltså av styrelsen till (925 000 + 175 000) 1 100 000 kronor.

Statskontoret har i utlåtande över arbetsmarknadsstyrelsens framställning anfört, att även om svårigheter möta att beräkna ifrågavarande anslag syntes med hänsyn till bl. a. vidtagna förenklings- och decentraliseringsåtgärder ett lägre belopp, förslagsvis 800 000 kronor, tillräckligt.

Mot den för styrelsens överingenjör föreslagna lönegradsplaceringen har *statens lönenämnd* ej gjort erinran.

Departementschefen. Arbetsmarknadsstyrelsens förslag att arvodesbefattningen som överingenjör skall ombildas till en befattning i Cp 15 kan jag f. n. icke tillstyrka.

Såsom framgår av vad styrelsen anfört har personalen inom styrelsens krisorganisation innevarande budgetår kunnat minskas något. Ytterligare ett fåtal befattningar beräknas kunna indragas innevarande och nästa budgetår. En minskning av medelsbehovet under anslaget till krisorganisationen uppkommer vid bifall till det av mig vid behandlingen av styrelsens avlöningsanslag förordade förslaget att kostnaderna för viss personal inom sektionen för

ärenden rörande partiellt arbetsföra fr. o. m. nästa budgetår skola bestridas från anslagen till styrelsens permanenta organisation. Å andra sidan har jag i det föregående förordat dels att en befattning som förste byråsekreterare i Ce 29 skall inrättas inom krisorganisationen för tjänstgöring å kanslibyrån dels ock att en nu inom krisorganisationen inrättad befattning som förste byråsekreterare i Ce 27 skall överflyttas från utlänningsbyrån till sociala byrån i stället för att indragas. Härigenom uppkomma kostnader för krisorganisationen utöver vad styrelsen beräknat.

Det synes icke sannolikt, att arbetsmarknadsstyrelsens krisorganisation — vilken till allra största delen handhar ärenden rörande byggnadsregleringen samt inplacering å den svenska arbetsmarknaden av flyktingar och legalt inkommande utlännningar — under nästa budgetår skall kunna minskas avsevärt mera än styrelsen beräknat. Självfallet bör dock en sådan minskning genomföras i den mån förutsättningar härför befinnas föreligga.

Ehuru det för innevarande budgetår anvisade anslaget till styrelsens krisorganisation icke torde komma att förslå till bestridande av kostnaderna för organisationen, finner jag icke tillräckliga skäl föreligga för en uppräknings av anslaget. Jag föreslår därför, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, 900 000 kronor, varav liksom för innevarande budgetår 800 000 kronor böra beräknas till avlöningar och 100 000 kronor till omkostnader.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) besluta, att å personalförteckningen för arbetsmarknadsstyrelsens krisorganisation antalet förste byråsekreterare i lönegrad Ce 29 skall ökas med en;

b) till *Arbetsmarknadsstyrelsen*: *Krisorganisationen* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 900 000 kronor.

[44.] 4. Den offentliga arbetsförmedlingen: **Avlöningar.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48 (andra halvåret).....	6 154 000	5 941 659
1948/49 (statsliggaren s. 323) ..	12 995 000	—
1949/50 (förslag)	13 075 000	—

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1948 fastställt följande avlöningsstat för den offentliga arbetsförmedlingens permanenta organisation, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1948/49.

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	3 350 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	260 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	8 020 000
4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	»	1 500

5. Pensionskostnader för av förutvarande huvudmän pensionerade befattningshavare, <i>förslagsvis</i>	»	116 000
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	1 247 500
Summa förslagsanslag kronor		12 995 000

Kungl. Maj:t har samtidigt förklarat, att anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar skall disponeras på följande sätt.

Arvoden till ordförande samt till ledamöter och ersättare för dessa i länsarbetsnämnderna, <i>förslagsvis</i>	kronor	215 000
Arvoden till läkare hos länsarbetsnämnderna, <i>högst</i>	»	45 000

Arbetsmarknadsstyrelsen har i skrivelse den 18 november 1948 framlagt beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår.

Beträffande kontorsorganisationen har styrelsen anført, att en översyn av samtliga kontors och expeditioners fördelning å olika klasser bör göras under år 1950. I avvaktan på denna översyn tillstyrker styrelsen nu endast, att expeditionerna av klass 5 i Bureå och Dorotea fr. o. m. nästa budgetår uppflyttas till avdelningskontor i klass 4 samt att nya expeditioner i klass 6 inrättas i Huddinge, Karlsholmsbruk och Töre.

I fråga om personalorganisationens omfattning har styrelsen inledningsvis framhållit, att av det totala antalet befattningar, 1 526, som enligt riksdagsbeslut må vara inrättade, enligt Kungl. Maj:ts förordnande 62 tjänster skola hållas vakanta. Härjämte må en befattning, vars innehavare förordnats å högre tjänst, ej uppehållas utan Kungl. Maj:ts särskilda medgivande. De disponibla befattningarna uppgå sålunda till 1 463. Härtill komma 20 extra befattningar, som inrättats till följd av lokalsvårigheter för arbetsförmedlingskontoren i Stockholm och Göteborg.

Styrelsen har härefter framlagt vissa allmänna synpunkter beträffande arbetsförmedlingens personalbehov. Härvid har styrelsen anført bl. a. följande.

Då det ej sällan göres gällande, att arbetsförmedlingen måste ha mindre att göra under nuvarande förhållanden på arbetsmarknaden med dess brist på arbetskraft, enär arbetssökande då själva kunna utan svårighet skaffa sig arbete, må det här framhållas, att denna uppfattning grundar sig på missuppfattning om det faktiska förhållandet. Det är i stället så, att nuvarande läge på arbetsmarknaden kräver mera av arbetsförmedlingen och dess tjänstemän än vid mindre tillgång på arbete men större tillgång på arbetskraft. Då är den arbetssökande intresserad av en anställning över huvud taget, men i nuvarande arbetsmarknadsläge vill den sökande ha möjligheter att överväga, vilket arbete som är det för hans eller hennes del lämpligaste. Förmedlingsarbetet är därför mera arbetskrävande, och anskaffningen av arbetskraft till viktiga delar av näringslivet bjuder många gånger stora svårigheter för befattningshavarna.

Styrelsen har vidare framhållit, att vissa nya tjänster måste få inrättas och några av de vakantsatta få tillsättas om arbetsförmedlingen skall kunna lämna erforderlig medverkan för framskaffande av ytterligare arbetskraft till exportindustrierna och andra viktiga arbetsområden. Styrelsen föreslår, att fr. o. m. nästa budgetår tio av de vakantsatta befattningarna skola få tillsättas samt fjorton nya befattningar för arbetsförmedlingsverksamhet inrättas.

Styrelsens förslag i vad gäller de vakantsatta tjänsterna innebär följande.

En befattning som förste assistent i Ca 22 med uppgift att samordna arbetsförmedlingsverksamheten m. m. föreslås få tillsättas vid huvudkontoret i *Västerås*, då industriens fortgående utbyggnad i Västmanlands län gjort behovet av befattningen trängande. För det kvinnliga arbetsmarknadsområdet erfordrades en förste assistent i Ce 22 att av styrelsen placeras i *Kronobergs*, *Kalmar* eller *Blekinge län*.

Vid avdelningskontoret i *Norrköping* föreslås en befattning som förste assistent. Härom anför styrelsen bl. a. följande.

Arbetsbördan vid ungdomsförmedlingen där har under senare år vuxit avsevärt och är orimligt stor för de nuvarande två befattningshavarna, av vilka en är hänförd till lönegraden 19 och en till lönegraden 16. Antalet ansökningar om arbete utgjorde å expeditionen under tiden den 1 juli 1947—30 juni 1948 5 140 och antalet tillsatta platser 4 057. Då expeditionen endast har två tjänstemän, är detta förmedlingsresultat synnerligen gott. En kvalitativt fullgod yrkesvägledning kan däremot ej förväntas f. n., då personalen är för knapp och föreståndarbefattningen vid avdelningen i för låg löneställning. Det är på grund av angivna omständigheter icke tillräckligt med att den vakanta tjänsten i 16 lönegraden får tillsättas. Denna bör ntgå ur organisationen och i stället bör en ny tjänst få inrättas i lönegraden Ce 22.

Vidare har föreslagits, att en assistent i Ce 19 skall få tillsättas dels i *Uppsala* å avdelningen för industri och hantverk och dels i *Umeå* för förmedling av arbete inom skogsbruket. Beträffande förmedlingen i Uppsala framhåller styrelsen, att föreståndaren för expeditionen för industri och hantverk tagits i anspråk för en särskild avdelning för byggnadsarbetskraftfrågor, som har måst inrättas. Å avdelningen för industri och hantverk funnes endast en tjänsteman i 16 lönegraden, vilket ej vore tillräckligt med hänsyn till verksamhetens omfattning.

För ärenden angående partiellt arbetsföra föreslås en assistent i Ce 19 för vartdera av kontoren i *Hälsingborg*, *Sundsvall* och *Luleå*. I förväntan att en dylik tjänst skulle inrättas, hade Hälsingborgs stad anvisat anslag för arbetsvårdsbehövande partiellt arbetsföra. Med hänsyn till sistnämnda stads storlek samt där belägna vanföreanstalt, sinnessjukhus och sanatorium anser styrelsen det nödvändigt med en tjänsteman, som helt kan ägna sig åt ifrågavarande arbetsuppgifter. Befattningen i *Luleå* behövdes bl. a. för de talrika tuberkulossjuka i Norrbottens län.

Slutligen föreslår styrelsen, att en halvtidstjänst i Ce 14 tillsättes vid ettvarrt av kontoren i *Ulricehamn* och *Hällefors*.

De föreslagna fjorton nya befattningarna för arbetsförmedlingsverksamhet ha av styrelsen motiverats på i huvudsak följande sätt.

Vid arbetsnämnden i *Stockholm* råda, anför styrelsen, i fråga om ungdomsförmedlingen och yrkesvägledningen synnerligen pressande arbetsförhållanden. Under hösten 1948 hade två tjänstemän måst sjukskrivas till följd av överansträngning och dessutom en tjänsteman, en aspirant och ett kontorsbiträde begärt sitt entledigande, vilket delvis motiverats med de alltför ansträngande arbetsuppgifterna. Styrelsen tillstyrker inrättande av en tjänst i Ce 19, avsedd för yrkesvägledningsuppgifter för kvinnlig arbetskraft, samt

två i Ce 16 för manlig ungdomsförmedling, resp. biträde åt övriga tjänstemän med vissa uppgifter. Vidare föreslås två befattningar i Ce 19, en å expeditionen för hotell- och restaurantpersonal samt en å sjömansförmedlingen. Slutligen förordas för ärenden rörande partiellt arbetsföra en tjänst i Ce 19 (för ärenden angående psykiskt sjuka), en i Ce 16 (för vanföra m. fl.) samt en likaledes i Ce 16 (för missanpassade, d. v. s. straffade och alkoholister). Till stöd härför anför styrelsen i huvudsak följande.

Arbetsförmedlingen för de psykiskt sjuka handhaves — med visst biträde — endast av en tjänsteman, varför ytterligare en tjänst är ofrånkomlig. Å sektionen för vanföra, blinda, döva och vissa sjuka har arbetet på grund av personalbrist ej kunnat bedrivas rationellt och bör utbyggas med mottagningar å anstalter och sjukhus. För de missanpassade planeras mottagningar vid vissa fängvårdskolonier och alkoholistavdelningar å sjukhus, vilket ej kan medhinnas av sektionens nuvarande två tjänstemän, som äro överlupna av arbete.

Av de övriga tjänster, som föreslås nyinrättade, avser styrelsen en befattning som assistent i Ce 16 för ungdoms- och tjänstemannaförmedlingsverksamhet vid kontoret i *Köping*. I samma lönegrad föreslås en befattning för tjänstemannaförmedling och ärenden angående partiellt arbetsföra vid kontoret i *Karlskoga*. För arbetsvårdsexpeditioner beräknar styrelsen för att kunna intensifiera verksamheten en befattning i Ce 19 i *Malmö* och en i Ce 16 i *Kalmar*. Beträffande kontoret i *Gävle* hade styrelsen tidigare räknat med att stuveriförmedlingen, som genom särskild överenskommelse övertagits av den offentliga arbetsförmedlingen, skulle kunna skötas gemensamt med sjömansförmedlingen. Berörda parter hade emellertid krävt en fristående stuveriexpedition, för vilken lokal numera anskaffats. Med hänsyn härtill och till de särskilda tjänstgöringstiderna för denna expedition kunde ingen annan befattningshavare avstås för uppgiften. Styrelsen hemställer, att för stuveriförmedlingen inrättas en ny befattning i lönegraden Ce 16. Slutligen tillstyrkes, att en ny tjänst för halvtidsanställt biträde i Ce 14 får inrättas vid avdelningskontoret i *Skelleftehamn*.

Styrelsen har vidare föreslagit, att vissa befattningar skola uppflyttas i högre lönegrad. Sålunda föreslås uppflyttning till Ce 19 av fyra assistenttjänster vid ungdomsförmedlingarna i *Västervik*, *Trollhättan*, *Haparanda* och *Kiruna*, varjämte föreståndarbefattningen vid sjömansförmedlingen i *Sundsvall* likaledes föreslås uppflyttad från Ce 16 till Ce 19. Styrelsen anmäler samtidigt, att den så snart tillfälle uppkommer avser att utbyta den för kontoret i *Alnö* disponerade tjänsten i 19 lönegraden mot en tjänst i 16 lönegraden.

Härutöver föreslår styrelsen för kamerala uppgifter inrättande av en befattning som kamrerare i Ce 22 vid varje länsarbetsnämnd. I fråga om Gotlands län anses dock en befattning som kontorsskrivare i Ce 19 tillräcklig och vid arbetsnämnden i Stockholm borde en inspektörstjänst i Ce 24 ombildas till en kamrerartjänst i samma lönegrad. Den nuvarande personalorganisationen för dessa ärenden — ett kanslibiträde under överinseende av förste assistenten för kansliärenden — vore enligt styrelsens uppfattning icke tillfredsställande. Styrelsen framhåller tillika, att länsarbetsnämndernas

kamerala avdelningar borde från styrelsen övertaga vissa ytterligare uppgifter i fråga om uträkning och utbetalning av avlöningar m. m.

Arbetsmarknadsstyrelsen erinrar, att vakanssättningarna av högre tjänster medfört sämre beföringsmöjligheter för aspiranterna samt att arbetsuppgifter, för vilka beräknats assistenter i 16 lönegraden, måst fullgöras av aspiranter. Så länge högre befattningar skola hållas vakanta föreslås därför, att 50 aspiranttjänster förändras till assistenttjänster i Ce 16.

Beträffande antalet aspiranttjänster upplyser styrelsen, att av utbildnings-skül antagning endast sker en gång om året, varvid större antal aspiranter ej kan antagas än som svarar mot vid tiden för anställandet befintliga vakanser å dylika tjänster. Med hänsyn till behovet av personal i förmedlingsarbete måste emellertid tillfälliga befattningshavare tid efter annan anställas, som kanske icke kunna utväljas med samma omsorg som aspiranterna. För att befrämja ett gott urval av personal föreslår styrelsen, att antalet aspiranter vid antagning en gång om året måtte få tillfälligt överstiga antalet befintliga vakanser med så stort antal som svarar mot under det närmaste halvåret uppkommande ledigheter. Merkostnaden härför beräknar styrelsen till 20 000 kronor. Styrelsen beräknar emellertid en utgiftsminskning med samma belopp genom att det nuvarande systemet att antaga praktikanter för ungdomsförmedlingen slopas, bortsett från elever vid socialinstitut, som för sin utbildning tjänstgöra vid arbetsförmedlingen.

Arbetsmarknadsstyrelsen har vidare framlagt beräkning av medelsbehovet under de särskilda anslagsposterna.

Rörande anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän anför styrelsen, att grundavlöningar till 415 tjänstemän enligt personalplanen — vakantsatta befattningar därvid icke inräknade — draga en kostnad av 3 330 000 kronor. Härutöver beräknar styrelsen kostnader dels för den föreslagna tjänsten i Ca 22 i Västerås med 8 500 kronor och dels för 5 biträden, vilka enligt grunderna för den reglerade beföringsgången nästa budgetår böra uppnå ordinarie anställning, med 23 000 kronor. Till kallortstillägg samt vikariatsersättningar och kallortstraktamenten m. m. föreslår styrelsen samma belopp som för innevarande budgetår eller 6 600 resp. 37 600 kronor. Anslagsposten har således av styrelsen upptagits till (3 330 000 + 8 500 + 23 000 + 6 600 + 37 600) 3 405 700 kronor.

Under anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, beräknar styrelsen för arvoden till ordförande, ledamöter och ersättare i länsarbetsnämnderna oförändrat 215 000 kronor. Beträffande arvoden till förtroendeläkare vid länsarbetsnämnderna har styrelsen anført, att sådana arvoden böra utgå hela nästa budgetår, varför styrelsen räknat upp beloppet till 60 000 kronor. Anslagsposten föreslås sålunda uppförd med ett förslagsvis beräknat belopp av (215 000 + 60 000) 275 000 kronor.

Under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har styrelsen beräknat kostnaderna för grundavlöningar till 597 extra ordinarie tjänstemän med heltidstjänstgöring, 178 icke-ordinarie skriv- eller

kontorsbiträden, 166 aspiranter samt 102 deltidсанställda föreståndare och biträden vid avdelningskontor till 6 774 000 kronor.

Kostnaderna för grundlöner till de icke-ordinarie tjänster, som föreslagits nyinrättade eller ombildade, har styrelsen beräknat till 426 700 kronor. Därest sjuksköterskeförmedlingen överföres till den offentliga arbetsförmedlingen nästa budgetår, beräknar styrelsen kostnaden för denna förmedlingsgren till 73 000 kronor. För tillfälliga avdelningskontor vid pågående kraftverksbyggen föreslår styrelsen oförändrat 20 300 kronor. Jämväl för viss extra personal vid arbetsnämnden i Stockholm och länsarbetsnämnden i Göteborg föreslås oförändrat belopp, 99 000 kronor. För extra befattningshavare för kamerala och statistiska m. fl. göromål samt tillfällig personal för allmänna arbetsuppgifter beräknar styrelsen vid bifall till förslaget om inrättande av extra ordinarie kamrerartjänster ett från 261 000 till 121 600 kronor minskat medelsbehov. Styrelsen föreslår en ökning av medelsanvisningen till kontaktmän för yrkesvägledningen med 5 000 kronor till 60 000 kronor för att möjliggöra viss uppräkning av arvoden i anslutning till genomförda höjningar av timlärarsättningar samt större antal tjänstgöringstimmar. Kostnaderna för praktikanter beräknas, såsom förut anförts, minska med 20 000 kronor till 65 000 kronor. Kostnaderna för ombudsorganisationen, kallortstillägg samt vikariatsersättningar m. m. har styrelsen upptagit till oförändrade belopp eller 600 000 resp. 14 000 och 75 000 kronor.

Anslagsposten till arvlöningar till övrig icke-ordinarie personal beräknar styrelsen sålunda till (6 774 000 + 426 700 + 73 000 + 20 300 + 99 000 + 121 600 + 60 000 + 65 000 + 600 000 + 14 000 + 75 000) 8 328 600 kronor.

Anslagsposten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän uppskattar styrelsen till oförändrat 1 500 kronor.

Styrelsen upplyser, att pågående utredning rörande pensioneringens ordnande för arbetsförmedlingens från tidigare huvudmän övertagna befattningshavare beräknas bli slutförd inom sådan tid, att förslag i ämnet skall kunna föreläggas 1949 års riksdag. Styrelsen förutsätter därför, att anslagsposten till pensionskostnader för av förutvarande huvudmän pensionerade befattningshavare fr. o. m. nästa budgetår ej skall uppföras under detta anslag samt att kostnaderna skola bestridas från pensionsväsendets huvudtitel. Vid oförändrade grunder för utbetalning av statsbidrag beräknar styrelsen emellertid ifrågavarande utgifter för nästa budgetår till 125 000 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg har av styrelsen upptagits till 1 290 000 kronor.

I yttrande över framställningen har statskontoret återopat vad ämbetsverket anført om ifrågasatta ändringar av personalorganisationen inom arbetsmarknadsstyrelsen. Härefter har statskontoret yttrat bl. a. följande.

Under hänvisning till de överväganden, som pågå inom länsstyrelseutredningen, kan statskontoret icke tillstyrka förslaget att nu inrätta särskilda kamrerartjänster hos länsarbetsnämnderna. Vidare kan statskontoret icke finna skäl föreligga att för vinnande av ökade befordringsmöjligheter ändra vissa aspirantbefattningar till assistenttjänster. Ämbetsverket kan icke heller

anse de motiv styrelsen anfört för en ökning av antalet aspiranter bärande. I varje fall torde ytterligare erfarenhet av den nuvarande anordningen böra avvaktas, innan ändring överväges i detta hänseende.

Statskontoret har biträtt arbetsmarknadsstyrelsens förslag att medel till pensionskostnader för den offentliga arbetsförmedlingen under budgetåret 1949/50 skola anvisas från anslag under XIII huvudtiteln. Med utgångspunkt från statsbidrag enligt nuvarande grunder har ämbetsverket intet att erinra mot den beräknade summan av pensionsavgifterna.

Statens lönenämnd har anfört, att den av nämnden förordade översynen av arbetsmarknadsstyrelsens kamerala organisation torde böra avse jämväl de lokala arbetsförmedlingsorganen. Med hänsyn härtill kunde lönenämnden icke tillstyrka förslaget om inrättande av kamrerartjänster vid länsarbetsnämnderna.

Riksräkenskapsverket har framhållit, att ur kostnadssynpunkt och med hänsyn till vikten av handläggning efter enhetliga grunder vore en decentralisering av bl. a. avlöningsärendena från arbetsmarknadsstyrelsen till länsarbetsnämnderna ej ändamålsenlig. Av denna anledning och i avvaktan på närmare erfarenheter av länsarbetsnämndernas kamerala organisation borde enligt ämbetsverkets uppfattning någon ändring av denna organisation ej genomföras.

Departementschefen. Såsom arbetsmarknadsstyrelsen anfört bör klassindelningen av arbetsförmedlingens kontor och expeditioner överses med vissa års mellanrum. Däremellan bör ändring av indelningen endast i undantagsfall äga rum. Jag finner det lämpligt, att den första allmänna översynen av den av 1947 års riksdag fastställda indelningen äger rum under år 1950 i enlighet med arbetsmarknadsstyrelsens förslag. De av styrelsen nu föreslagna ändringarna beträffande kontorsorganisationen synas kunna anstå i avbidan på nämnda översyn.

Arbetsmarknadsstyrelsen har föreslagit en relativt omfattande förstärkning av arbetsförmedlingens personalorganisation. Sålunda skulle enligt styrelsens förslag 10 vakantsatta befattningar få tillsättas fr. o. m. nästa budgetår förutom de för sjuksköterskeförmedlingarna beräknade befattningarna. Vidare skulle inrättas 14 nya befattningar för arbetsförmedlingsärenden ävensom 23 kamrerarbefattningar och en för kamerala göromål avsedd kontorsskrivartjänst. Med hänsyn till bristen på arbetskraft torde det vara angeläget att i synnerhet sådana grenar av arbetsförmedlingsverksamheten, vilka kunna bidra till att inplacera förefintliga arbetskraftsreserver i produktionen, ägnas uppmärksamhet och att deras personalbehov i görligaste mån tillgodoses. Jag tänker härvid på ungdomsförmedlingen, arbetsvårds-expeditioner för partiellt arbetsföra och den kvinnliga arbetsförmedlingen. Det torde dock ytterligare böra prövas om icke den personalförstärkning, som kan vara av nöden, i viss utsträckning kan ske inom ramen av den nuvarande organisationen genom omflyttning av redan inrättade befattningar. Jag kan därför i detta sammanhang endast tillstyrka en mycket begränsad utvidgning av arbetsförmedlingens personalorganisation. Jag förordar sålunda, att 4 nya befattningar få inrättas, varav 2 befattningar som förste assistent

i Ce 22 och 2 befattningar som assistent i Ce 19. Det bör få ankomma på arbetsmarknadsstyrelsen att avgöra, hur dessa befattningar skola utnyttjas.

F. n. pågår inom arbetsmarknadsstyrelsen en undersökning rörande effektiviteten av den nuvarande organisationen för arbetsvård åt partiellt arbetsföra. Skulle denna undersökning ge vid handen, att det föreligger behov av extra personal för detta ändamål, torde frågan få i särskild ordning föreläggas riksdagen.

De av styrelsen föreslagna uppflyttningarna av vissa assistenttjänster i högre lönegrad kan jag icke tillstyrka.

Beträffande aspiranttjänsterna har styrelsen föreslagit dels att 50 tjänster skola tills vidare få förändras till assistenttjänster i Ce 16 dels ock att antalet aspiranter vid antagning en gång årligen skall få tillfälligt överstiga antalet befintliga vakanser med så stort antal, som svarar mot antalet under det närmaste halvåret uppkommande ledigheter. Jag kan endast biträda det senare förslaget, vilket synes vara av värde för säkerställande av bästa möjliga rekrytering av aspiranter.

Såsom styrelsen anført bör antalet ordinarie kontorsbiträdestjänster fr. o. m. nästa budgetår ökas med 5.

Jag övergår härefter till beräkning av medelsbehovet under de särskilda anslagsposterna.

Under anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän har styrelsen beräknat ett medelsbehov av 3 405 700 kronor. Häri har inräknats kostnaden för 5 kontorsbiträden, som enligt gällande befordringsgång böra erhålla ordinarie anställning fr. o. m. nästa budgetår. Nämnda belopp bör minskas med kostnaden, 8 500 kronor, för den nu vakantsatta tjänsten som förste assistent i Ca 22 vid länsarbetsnämnden i Västerås, vilken såsom framgår av vad jag i det föregående anført fortfarande icke bör få tillsättas. Anslagsposten bör sålunda beräknas till (3 405 700 — 8 500) 3 397 200 kronor, vilket belopp bör avrundas till 3 390 000 kronor.

Till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har styrelsen beräknat ett medelsbehov av 275 000 kronor, vilket innebär en ökning i förhållande till den för innevarande budgetår anvisade posten med 15 000 kronor. Ökningen hänför sig till delposten till arvoden till förtroendeläkare vid länsarbetsnämnderna, vilken post för nästa budgetår beräknas till 60 000 kronor mot 45 000 kronor för innevarande budgetår. Styrelsen har åberopat, att ökningen betingas av att arvoden till förtroendeläkare böra beräknas för hela nästa budgetår, medan för innevarande budgetår arvoden avsetts skola utgå endast under tre kvartal. Jag har icke något att erinra mot styrelsens beräkning i denna del och förordar alltså, att posten uppföres med 275 000 kronor.

Under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har styrelsen beräknat kostnaden för den fasta lönegradsplacerade personalen enligt gällande personalplaner till 6 774 000 kronor. Till angivna belopp bör läggas dels kostnaden för de av mig föreslagna 4 nya tjänsterna eller 32 400 kronor dels ock merkostnaden med anledning av det av mig

förordade förslaget att antalet aspiranttjänster tillfälligt skall få ökas eller 20 000 kronor. Vidare bör för tre tillfälliga avdelningskontor beräknas oförändrat belopp, 20 300 kronor, samt till extra personal vid arbetsnämnden i Stockholm och länsarbetsnämnden i Göteborg likaledes oförändrat belopp eller 99 000 kronor. Då jag icke kunnat tillstyrka inrättande av kamrerarbefattningar vid länsarbetsnämnderna, bör vidare till extra befattningshavare för kamerala och statistiska m. fl. göromål samt tillfällig personal för allmänna arbetsuppgifter avses samma belopp som innevarande budgetår eller 261 000 kronor. Till kostnader för kontaktmän för yrkesvägledningen har styrelsen beräknat ett från 55 000 till 60 000 kronor höjt medelsbehov. Jag kan icke f. n. tillstyrka höjd medelsanvisning för ändamålet. Till kostnader för praktikanter bör i enlighet med styrelsens förslag beräknas 65 000 kronor eller 20 000 kronor lägre belopp än det för innevarande budgetår anvisade. Kostnaden för arbetsförmedlingsombud bör i enlighet med styrelsens förslag upptagas till oförändrat belopp 600 000 kronor. Slutligen bör till kallortstillägg samt till vikariatsersättningar m. m. beräknas oförändrade belopp eller 14 000 resp. 75 000 kronor.

Arbetsmarknadsstyrelsen har beräknat 73 000 kronor till sjuksköterskeförmedlingen under förutsättning, att denna verksamhet under det kommande budgetåret överföres till den offentliga arbetsförmedlingen. För denna förmedlingsgren beräknades vid arbetsförmedlingens omorganisation år 1947 10 tjänster, vilka f. n. äro vakantsatta. Det har ansetts böra få ankomma på Kungl. Maj:t att, om så befinnes lämpligt, besluta om överflyttning av sjuksköterskeförmedlingen till den offentliga arbetsförmedlingen. För innevarande budgetår har till denna förmedlingsgren beräknats endast 25 000 kronor med hänsyn till att en överflyttning icke ansågs kunna äga rum tidigare än fr. o. m. den 1 januari 1949 och till att organisationen beräknades icke från början bli fullt utbyggd. Kungl. Maj:t har ännu icke tagit ställning till frågan om en överflyttning. På grund härav anser jag mig icke nu böra beräkna medel till sjuksköterskeförmedlingen för nästa budgetår. Därest Kungl. Maj:t beslutar om överflyttning av denna förmedlingsgren, torde frågan om eventuellt erforderligt överskridande av icke-ordinarieposten få i särskild ordning underställas riksdagen.

Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal bör sålunda beräknas till (6 774 000 + 32 400 + 20 000 + 20 300 + 99 000 + 261 000 + 55 000 + 65 000 + 600 000 + 14 000 + 75 000) 8 015 700 kronor, vilket belopp torde böra avrundas till 8 015 000 kronor.

Anslagsposten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän bör såsom styrelsen föreslagit upptagas till oförändrat belopp, 1 500 kronor.

Arbetsmarknadsstyrelsen har föreslagit, att pensionskostnader för av förutvarande huvudmän pensionerade befattningshavare under nästa budgetår icke skola beräknas under nu ifrågakarande anslag utan under pensionsväsendets huvudtitel. Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1948 har jag tillkallat särskilda sakkunniga för att utreda bl. a.

frågan om statens övertagande av vissa pensionsförpliktelser beträffande angivna befattningshavare. Då dessa sakkunniga ännu icke framlagt sitt förslag, anser jag mig icke nu böra räkna med att denna fråga kan vinna sin lösning under innevarande riksdagssession. Med hänsyn härtill anser jag lämpligast, att medel till ifrågavarande pensionskostnader även under nästa budgetår beräknas under anslaget till avlöningar för arbetsförmedlingen. Då jag icke har något att erinra mot arbetsmarknadsstyrelsens beräkning av kostnaderna för ändamålet, förordar jag, att till pensionskostnaderna under nästa budgetår beräknas ett belopp av 125 000 kronor under detta anslag.

Anslagsposten till rörligt tillägg torde böra uppföras med 1 268 500 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget beräknar jag sålunda till (3 390 000 + 275 000 + 8 015 000 + 1 500 + 125 000 + 1 268 500) 13 075 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) besluta att å personalförteckningen för den offentliga arbetsförmedlingen antalet kontorsbiträden i lönegrad Ca 8 skall ökas med fem;

b) fastställa följande avlöningsstat för den offentliga arbetsförmedlingen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1949/50:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	3 390 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	275 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	8 015 000
4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	»	1 500
5. Pensionskostnader för av förutvarande huvudmän pensionerade befattningshavare, <i>förslagsvis</i>	»	125 000
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	1 268 500

Summa förslagsanslag kronor 13 075 000;

c) till *Den offentliga arbetsförmedlingen*: Avlöningar för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 13 075 000 kronor.

[45.] 5. Den offentliga arbetsförmedlingen: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48 (andra halvåret)	1 765 000	1 363 027
1948/49 (statsliggaren s. 326) ..	3 630 000	—
1949/50 (förslag)	3 440 000	—

Den 30 juni 1948 har Kungl. Maj:t fastställt följande stat för användningen av det för innevarande budgetår anvisade anslaget.

Omkostnadsstat.

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	48 000
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	300 000
3. Underhåll och drift av tjänstebilar, <i>förslagsvis</i>	»	90 000
4. Lokalkostnader för den offentliga arbetsförmedlingens permanenta organisation, <i>förslagsvis</i>	»	1 125 000
5. Expenses, <i>förslagsvis</i>	»	1 937 000
6. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	»	70 000
7. Länsarbetsnämndernas utbildningsverksamhet, <i>förslagsvis</i>	»	60 000
Summa kronor		3 630 000

Under anslaget till Den offentliga arbetsförmedlingen: Krisorganisationen har för innevarande budgetår till omkostnader beräknats 500 000 kronor.

I skrivelse den 18 november 1948 har *arbetsmarknadsstyrelsen* framlagt beräkning av medelsbehovet till omkostnader för nästa budgetår. Styrelsen har härvid till en början anfört i huvudsak följande.

För budgetåret 1947/48 anvisades dels till Länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna: Omkostnader ett förslagsanslag av 1 965 000 kronor, avsett för bestridande av omkostnader belöpande å tiden före den 1 januari 1948 såväl för den permanenta organisationen som krisorganisationen, dels till Den offentliga arbetsförmedlingen: Omkostnader ett förslagsanslag av 1 765 000 kronor, avsett till omkostnader för den permanenta organisationen under tiden 1 januari—30 juni 1948, dels ock under anslaget till Den offentliga arbetsförmedlingen: Krisorganisationen ett belopp av 170 000 kronor för bestridande av på tiden 1 januari—30 juni 1948 belöpande omkostnader för arbetsförmedlingens krisorganisation. Medelsförbrukningen under budgetåret 1947/48 under nämnda anslag uppgick till 2 020 987 resp. 1 346 782 och 399 594 kronor eller till sammanlagt 3 767 363 kronor.

Numera framgår, att normalorganisationens andel av de totala utgifterna för omkostnader i fråga om vissa utgiftsslag torde komma att bli något lägre än tidigare beräknats. Såvitt nu kan bedömas, torde sålunda medelsåtgången under innevarande budgetår under anslaget till Den offentliga arbetsförmedlingen: Omkostnader komma att med bortåt 70 000 kronor understiga det för budgetåret anvisade beloppet å 3 630 000 kronor. Den för innevarande budgetår anvisade anslagsposten till omkostnader för arbetsförmedlingens krisorganisation kommer däremot med säkerhet att visa sig otillräcklig.

Medelsbehovet för nästa budgetår under anslagsposten till sjukvård m. m. har styrelsen beräknat till 44 000 kronor för normalorganisationen och 3 000 kronor för krisorganisationen. De sammanlagda utgifterna för ändamålet utgjorde under hela budgetåret 1947/48 enligt styrelsens uppgift 41 546 kronor.

Styrelsen har upplyst, att till reseersättningar under budgetåret 1947/48 åtgått sammanlagt 607 589 kronor. Kostnaderna under innevarande budgetår beräknas numera av styrelsen till 290 000 kronor för normalorga-

nisationen och 262 000 kronor för krisorganisationen. Medelsbehovet för nästa budgetår beräknas till 287 000 resp. 242 000 kronor. Anslagsposten till reseersättningar under nu ifrågakvarande anslag föreslås sålunda uppförd med 287 000 kronor.

Beträffande medelsbehovet för inköp, underhåll och drift av tjänstebilar — för vilket ändamål kostnaderna under budgetåret 1947/48 enligt vad styrelsen upplyst belöpt sig till 210 875 kronor, varav 43 727 kronor avsett inköp av bilar — har styrelsen anført i huvudsak följande.

För normalorganisationen beräknas oförändrat belopp, 90 000 kronor, till underhåll och drift av tjänstebilar. För krisorganisationen beräknas 220 000 kronor, varav för utbyte av tjänstebilar 90 000 kronor.

Länsarbetsnämnderna disponera f. n. 50 tjänstebilar, av vilka 24 under år 1946 inköpts i begagnat skick från armén. Av sistnämnda bilar voro flera relativt hårt förslitna redan vid övertagandet och befinna sig nu i sådant skick, att kostnaderna för såväl underhåll och reparationer som drivmedel ställa sig orimligt höga. För innevarande budgetår stå 35 000 kronor till förfogande för utbyte av tjänstebilar. Med hänsyn till att omfattningen av länsarbetsnämndernas uppgifter i samband med byggnadsregleringen beräknas icke komma att nedgå under budgetåret 1949/50, räknar styrelsen med att ytterligare 10 bilar måste utbytas. Anskaffningskostnaderna för de nya bilarna beräknas till 90 000 kronor och försäljningen av motsvarande antal förslitna bilar torde inbringa omkring 10 000 kronor. Genom nyan-skaffningen beräknas kostnaderna för underhåll och drift för nästa budgetår kunna nedbringas med ca 20 000 kronor.

Lokalkostnaderna för den offentliga arbetsförmedlingen ha av styrelsen för nästa budgetår beräknats till 1 150 000 kronor för normalorganisationen och 85 000 kronor för krisorganisationen. Beträffande normalorganisationen har sålunda förutsatts en utgiftshöjning, jämfört med innevarande budgetår, med 25 000 kronor till följd av ökade hyreskostnader i samband med inflyttande i nya lokaler. För krisorganisationen beräknas en minskning med 20 000 kronor.

Styrelsen har beträffande lokalkostnaderna vidare erinrat om sitt i samband med medelsäskandena för innevarande budgetår framlagda förslag angående ordningen för bestridande i framtiden av ifrågakvarande kostnader, vilket förslag i huvudsak återgivits i propositionen nr 232/1948 (s. 29). Såväl arbetsmarknadsstyrelsen som byggnadsstyrelsen hade, erinrar styrelsen, föreslagit ett bibehållande av den nuvarande ordningen — enligt vilken lokalkostnaderna bestridas från arbetsförmedlingens omkostnadsmedel — medan statskontoret ansett, att hyreskostnaderna av redovisningstekniska skäl borde redovisas över statens allmänna fastighetsfond. Styrelsen förklarar sig vidhålla sin uppfattning att den nu gällande ordningen bör bibehållas.

Anslagsposten till expenser beräknar styrelsen för nästa budgetår till 1 815 000 kronor för normalorganisationen. Motsvarande medelsbehov för krisorganisationen uppskattas till 256 000 kronor. I följande uppställning lämnas närmare uppgifter rörande styrelsens beräkningar m. m.

	1947/48 Medelsåtgång	1948/49 Beräknad medels- åtgång		1949/50 Medelsbehov	
		Normal- org.	Kris- org.	Normal- org.	Kris- org.
Renhållning och städning	351 464	290 000	60 000	300 000	55 000
Skrivmaterialier, papper, blankettryck och dylikt	84 162	200 000	45 000	135 000	35 000
Telegram, telefon och annonsering					
Telefonabonnemang	344 072	390 000	60 000	385 000	55 000
Telegram och telefonsamtal	788 725	735 000	90 000	735 000	90 000
Annonsering	67 543	75 000	1 000	75 000	1 000
Inköp och underhåll av möbler, skriv- och räknemaskiner m. fl. inventarier	97 077	100 000	18 000	100 000	10 000
Bokinköp, bindning av böcker och handlingar m. fl. ändamål	161 872	93 000	11 000	85 000	10 000
Summa expenser	1 894 915	1 883 000	285 000	1 815 000	256 000

Då styrelsen överväger att ersätta distriktsvakanslistorna med länsvakanslistor beräknar styrelsen en minskning av anslagsposten till publikationstryck från 70 000 till 60 000 kronor.

För länsarbetsnämndernas utbildnings- och inspektionsverksamhet föreslås oförändrat belopp, 60 000 kronor.

Omkostnadsanslaget för arbetsmarknadsstyrelsens permanenta organisation har sålunda av styrelsen beräknats till (44 000 + 287 000 + 90 000 + 1 150 000 + 1 815 000 + 60 000 + 60 000) 3 506 000 kronor, vilket belopp föreslås avrundat till 3 500 000 kronor. För omkostnader inom krisorganisationen har styrelsen beräknat ett medelsbehov av 806 000 kronor.

I avgivet utlåtande har *statskontoret* framhållit, att det väsentliga i ämbetsverkets förslag i fråga om redovisningen av lokalkostnaderna vore, att statens samtliga lokalkostnader redovisades över statens allmänna fastighetsfond och att detta borde vara möjligt att ordna, även om själva bestyret med lokalanskaffningen av praktiska skäl anses böra ankomma på arbetsmarknadsstyrelsen.

Departementschefen. Anslagsposten till sjukvård m. m. torde såsom arbetsmarknadsstyrelsen föreslagit böra nedsättas till 44 000 kronor. Styrelsen har föreslagit, att medelsbehovet till resekostnader skall nedräknas till 287 000 kronor. Jag anser mig böra förorda en ytterligare nedräkning till 280 000 kronor. Kostnaderna för underhåll och drift av tjänstebilar ha av styrelsen beräknats till oförändrat belopp, 90 000 kronor. Häremot har jag icke något att erinra.

Sedan Kungl. Maj:t uppdragit åt arbetsmarknadsstyrelsen att i samråd med byggnadsstyrelsen utreda frågan om ordningen för bestridande av lokalkostnaderna för den offentliga arbetsförmedlingen, föreslog styrelsen i samband med sina medelsäskanden för innevarande budgetår, att kostnaderna skulle, såsom tidigare skett, bestridas från anslagen till arbetsförmedlingen.

I yttrande över förslaget anförde statskontoret, att kostnaderna av redovisningstekniska skäl borde redovisas över statens allmänna fastighetsfond. Då stat för denna fond redan fastställts vid tidpunkten för behandlingen av anslagen för innevarande budgetår till arbetsförmedlingen, ansåg jag, att med prövningen av arbetsmarknadsstyrelsens förslag borde anstå (prop. nr 232/1948, s. 31). Medel till lokalkostnaderna ha för innevarande budgetår till följd härav beräknats under anslagen till arbetsförmedlingen. På de av arbetsmarknadsstyrelsen anförda skälen finner jag emellertid, att kostnaderna tills vidare böra få bestridas i den nu tillämpade ordningen. Under nu ifrågavarande anslag böra medel sålunda beräknas till lokalkostnader för arbetsförmedlingens permanenta organisation. Mot arbetsmarknadsstyrelsens beräkning av medelsbehovet för detta ändamål har jag icke något att erinra. Jag förordar därför, att för ändamålet beräknas ett belopp av 1 150 000 kronor.

Arbetsmarknadsstyrelsen har föreslagit, att anslagsposten till expenser skall nedsättas till 1 815 000 kronor. Med visst hänsynstagande till medelsåtgången under budgetåret 1947/48 förordar jag en ytterligare nedräkning till 1 756 000 kronor.

Mot beräkningen av anslagsposterna till publikationstryck samt till länsarbetsnämndernas utbildnings- och instruktionsverksamhet har jag icke något att erinra. Jag beräknar sålunda envar av posterna till 60 000 kronor.

Hela omkostnadsanslaget skulle alltså enligt mitt förslag beräknas till (44 000 + 280 000 + 90 000 + 1 150 000 + 1 756 000 + 60 000 + 60 000) 3 440 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Den offentliga arbetsförmedlingen*: *Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 3 440 000 kronor.

[46.] 6. Den offentliga arbetsförmedlingen: Krisorganisationen.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48 (andra halvåret).....	795 000	1 532 413
1948/49 (statsliggaren s. 326)	2 500 000	—
1949/50 (förslag)	2 500 000	—

Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget ha 2 000 000 kronor avsetts till avlöningar och 500 000 kronor till omkostnader.

Arbetsmarknadsstyrelsen har i skrivelse den 18 november 1948 anfört bl. a. följande.

Hittills under innevarande budgetår har krisorganisationen handhaft följande uppgifter nämligen byggnadsreglering, utlänningsverksamhet, omflyttning av arbetskraft till skogsarbete och jordbrukshjälp i form av s. k. ungdomsberedskap, biträde vid s. k. fritidshuggning, tillhandahållande från hos länsarbetsnämnderna anordnade förråd av skogsverktyg och annan för skogsarbete erforderlig utrustning m. m. samt handläggning av ärenden rörande omskolning av s. k. beredskapsinvalider. F. n. uppgår antalet befattningshavare för de olika uppgifterna till: för byggnadsregleringen 132 befattnings-

havare (härav äro 51 byggnadskontrollanter och 68 utredare), 36 befattningshavare med uppgift att handlägga utlänningsärenden, 22 befattningshavare för s. k. omflyttningsärenden, 21 befattningshavare för förrädsärenden samt 4 för ärenden rörande omskolning av beredskapsinvalider ävensom 142 biträden eller tillsammans 357 befattningshavare. Tidigare under budgetåret ha jämväl funnits ett antal befattningshavare för handläggning av ärenden rörande den s. k. ungdomsberedskapen.

Antalet med byggnadsregleringsärenden sysselsatta befattningshavare har under året måst ökas med i stort sett en befattningshavare per länsarbetsnämnd, beroende dels på den genomförda decentraliseringen av handläggningen av vissa ärenden dels ock på den ytterligare skärpningen av regleringen, vilken ställer ökade krav på de lokala myndigheterna. De nya befattningshavarna ha i regel hänförts till lönegraderna Cg 13 eller Cg 11.

Under återstoden av detta och följande budgetår skall, såvitt nu kan bedömas, någon ytterligare ökning av personalen icke bliva erforderlig. Styrelsen räknar tvärtom med att det skall bliva möjligt att något minska antalet med utlänningsärenden sysselsatta befattningshavare, möjligen också att det låter sig göra att indraga de befattningar, som nu äro inrättade för handläggning av ärenden rörande beredskapsinvaliderna, enär dessa ärenden numera beräknas komma att minska i antal. I vart fall beräknas större delen av de befattningar, som hitintills varit föranledda av behovet av att få fram arbetskraft till skogsbruket, framför allt för brännvedshuggning kunna indragas. I samband härmed pågår också undersökning av möjligheterna att i varje fall väsentligt minska förrådshållningen: styrelsen har upptagit överläggningar med arbetsmarknadens båda parter om att arbetsmarknadsorganen skola upphöra med att tillhandahålla skogsverktyg m. m., och därest denna plan kan genomföras, följer härav, att förrädspersonalen, som nu finnes anställd inom krisorganisationen, skall kunna väsentligt inskränkas. Det må nämnas, att antalet befattningar för omflyttnings- och materielärenden hittills under innevarande budgetår minskat med 7.

På grundval av vad sålunda anförts föreslår styrelsen, att till avlöningar för arbetsförmedlingens krisorganisation under budgetåret 1949/50 beräknas 2 000 000 kronor.

I överensstämmelse med de förslag, som anmälts under anslaget till omkostnader för arbetsförmedlingens permanenta organisation, beräknar styrelsen medelsbehovet till omkostnader till 806 000 kronor, vilket belopp föreslås avrundat till 800 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget till arbetsförmedlingens krisorganisation uppskattar styrelsen sålunda till (2 000 000 + 800 000) 2 800 000 kronor.

Departementschefen. Den för ärenden angående byggnadsregleringen avsedda delen av arbetsförmedlingens krisorganisation har innevarande budgetår måst något ökas till följd av att beslutanderätten i dessa ärenden i stor utsträckning överflyttats från arbetsmarknadsstyrelsen till länsarbetsnämnderna. Inom krisorganisationen i övrigt har personalbehovet däremot något minskat och ytterligare indragningar i begränsad utsträckning av personal förutses bli möjliga. Jag finner det icke sannolikt, att krisorganisationen kan mera avsevärt begränsas utöver vad styrelsen räknat med. Självfallet bör dock en sådan minskning genomföras i den mån förutsättningar härför befinnas föreligga.

Jag har i och för sig icke något att erinra mot styrelsens beräkning av kostnaderna för arbetsförmedlingens krisorganisation. Anslaget torde emellertid för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Med hänsyn till att omkostnaderna för krisorganisationen, enligt vad arbetsmarknadsstyrelsen upplyst, befunnits utgöra större del av de sammanlagda omkostnaderna för arbetsförmedlingen än tidigare beräknats, synes anslagets fördelning på avlönings- och omkostnadsposterna böra ändras. Jag förordar, att avlöningsposten beräknas till 1 800 000 kronor och omkostnadsposten till 700 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Den offentliga arbetsförmedlingen: Krisorganisationen* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 2 500 000 kronor.

[47.] 7. **Bidrag till erkända arbetslöshetskassor.**

	Anslag	Nettoutgift
1946/47	6 000 000	4 761 720
1947/48	8 000 000	6 289 722
1948/49 (statsliggaren s. 326)	5 500 000	—
1949/50 (förslag)	6 800 000	—

[Förordning den 15 juni 1934 (nr 264) om erkända arbetslöshetskassor, som ändrats genom förordningar nr 227/1937, 99/1938, 494/1941, 185/1943, 405 och 777/1944, 332 och 712/1946 samt 245 och 368/1947; förordning den 15 juni 1934 (nr 265) om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor, som ändrats genom förordningar nr 495/1941, 186/1943, 713/1946 och 43/1948; kungörelse den 20 februari 1948 (nr 62) angående handläggningen av frågor om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor.]

Enligt gällande bestämmelser utgår statsbidrag till erkänd arbetslöshetskassa såsom daghjälsbidrag, familjetilläggsbidrag och förvaltningsbidrag. I familjetilläggsbidraget innefattas bidrag till utgifter för barntillägg samt maketillägg och husföreståndarinnetillägg.

Daghjälsbidrag utgår med viss procentuell andel av kassans sammanlagda kostnader för daghjälp. Procenttalet är beroende av antalet understödda dagar per medlem. Barntillägget utgår med 1 krona per barn och dag samt maketillägget och husföreståndarinnetillägget vardera med 1 krona 25 öre per dag. Familjetilläggsbidraget utgår med 75 procent av kassans utgifter för dylika tillägg. Förvaltningsbidrag utgår dels med ett i förhållande till antalet årsmedlemmar i kassan beräknat belopp (medlemsbidrag) dels med belopp motsvarande vad som utgivits i arvode till styrelseledamot, som utsetts av tillsynsmyndigheten. Medlemsbidrag utgår till kassa med veckavgifter med 4 kronor per årsmedlem för de första 3 000 årsmedlemmarna, med 3 kronor för antalet årsmedlemmar mellan 3 000 och 25 000 samt med 2 kronor för antalet årsmedlemmar över 25 000. Till kassa med avgifter för månad eller längre tidsperiod utgår medlemsbidrag med $\frac{2}{3}$ av nu angivna

belopp, dock med rätt för Kungl. Maj:t att medgiva höjning intill dessa belopp. Statsbidrag utbetalas årsvis i efterskott. Förskott kan dock utgivas för kortare tid.

I skrivelse den 18 november 1948 har *arbetsmarknadsstyrelsen* hemställt om anslag till bidrag till erkända arbetslöshetskassor för nästa budgetår och därvid anför i huvudsak följande.

Antalet erkända arbetslöshetskassor är f. n. 37 med ett medlemsantal av ca 1 020 000. Nya kassor ifrågasätts för bl. a. murare, tobaksarbetare och pappersindustriarbetare. Den planerade kassan för murare beräknas få ett medlemsantal av omkring 12 000; en kassa för pappersindustriarbetare torde få ett medlemsantal av ca 30 000.

Antalet medlemmar i de erkända arbetslöshetskassorna kan, under förutsättning att de planerade kassorna inrättas och träda i verksamhet under budgetåret 1949/50, beräknas komma att uppgå till i medeltal 1 100 000. Även om ökningen av antalet medlemmar icke blir så stor, som nu nämnts, torde man böra beräkna anslagsbehovet för budgetåret 1949/50 efter ett genomsnittligt medlemsantal under budgetåret av ca 1 060 000.

Under angivna förutsättning kan förvaltningsbidraget för ifrågavarande budgetår beräknas till ungefär 2 700 000 kronor.

Som utgångspunkt för uppskattningen av medelsbehovet för understödsbidrag må anföras följande uppgifter om arbetslöshetsprocent och antal understödsdagar per årsmedlem i genomsnitt för de erkända arbetslöshetskassorna 1943—1947.

År	Arbetslöshetsprocent	Antal understödsdagar per årsmedlem	Daghjälpsbidraget i % av utgiven daghjälp
1943	4,9	2,7	29,4
1944	5,1	2,7	20,3
1945	5,1	3,0	28,0
1946	4,0	1,9	17,2
1947	3,9	1,7	18,8

Vissa omständigheter komma vid en oförändrad konjunktur att verka i riktning mot en ökning av den relativa understödsfrekvensen inom arbetslöshetsförsäkringen. Bl. a. torde man få räkna med förbättringar i kassornas understödsförmåner med avseende på högsta möjliga antal understödsdagar över huvud taget eller under dödsäsangtid, vilka förbättringar möjliggöras genom kassornas förstärkta försäkringsfonder och arbetsmarknadens förändringar. På grund av arbetslöshetskassornas stora medlemsantal kan det emellertid antagas, att denna ökning av understödsförmånerna endast i begränsad omfattning skall komma till synes i siffror, som gälla samtliga kassors verksamhet. Under sådana förhållanden finner arbetsmarknadsstyrelsen det försvarligt att beräkna anslagen till arbetslöshetskassorna under antagande av en understödsfrekvens — uttryckt i antal understödsdagar under året per medlem — av 2,0 understödda dagar. Med stöd av de uppgifter rörande statsbidragets andel av understödssumman, som anförts i ovanstående tabell, kan det beräknas, att i daghjälsbidrag kommer att utbetalas 20 % av den i daghjälp för ett år utbetalade summan.

De genomsnittliga beloppen per understödsdag för daghjälp samt familjetillägg torde kunna beräknas till 5: 80 kronor resp. 1: 55 kronor. Som jämförelse må nämnas, att daghjälp för februari 1948 uppgick till 5: 78 kronor samt familjetillägg till 1: 54 kronor. Beloppet för daghjälp påverkas emellertid dels av de höjningar, som sedan februari beslutats och under de närmaste tolv månaderna kunna beslutas av kassorna, dels av den automa-

tiska uppflyttning av medlemmarna i klasser med högre daghjälp, som äger rum till följd av inträffande löneförbättringar.

Från dessa utgångspunkter har arbetsmarknadsstyrelsen uppskattat medelsbehovet för daghjälsbidrag till 2 500 000 kronor och för familjetilläggsbidrag till likaledes 2 500 000 kronor. Då förvaltningsbidraget beräknas till 2 700 000 kronor, skulle det totala medelsbehovet under budgetåret 1949/50 enligt styrelsens beräkning komma att utgöra 7 700 000 kronor.

I avgivet utlåtande har *statskontoret* anfört, att det vill synas ämbetsverket som om ifrågavarande anslag, även med beaktande av beräknad ökning av antalet medlemmar i kassorna, skulle kunna upptagas med icke oväsentligt lägre belopp än det föreslagna.

Departementschefen. Socialvårdskommittén har i september 1948 avgivit betänkande med utredning och förslag angående lag om obligatorisk arbetslöshetsförsäkring (SOU 1948:39). Betänkandet, som f. n. är föremål för remissbehandling, torde icke kunna föranleda åtgärder med tillämpning redan under nästa budgetår. Ifrågavarande anslag bör därför för nästa budgetår beräknas på grundval av nu gällande statsbidragsbestämmelser.

Arbetslöshetsprocenten bland de erkända arbetslöshetskassornas medlemmar samt det genomsnittliga antalet understödsdagar per årsmedlem i kassorna har under åren 1945—1947 oavbrutet minskats. Antalet understödsdagar per årsmedlem, som 1945 utgjorde 3,0 och 1946 1,9, sjönk sålunda 1947 ytterligare till 1,7. Detta oaktat stego kostnaderna för bidrag till kassorna — oberäknat kristillägg — från ca 4 762 000 kronor under budgetåret 1946/47 till ca 6 290 000 kronor under budgetåret 1947/48. Utgiftsökningen torde främst vara att tillskriva kassornas hastigt ökade medlemsantal samt förbättringen beträffande de av kassorna lämnade understöden. Den relativt stora belastningen å anslaget för budgetåret 1947/48 synes ge vid handen, att det för innevarande budgetår anvisade anslaget å 5 500 000 kronor kommer att överskridas.

Arbetsmarknadsstyrelsen har beräknat medelsbehovet för nästa budgetår under antagande av en understödsfrekvens å 2,0 dagar per årsmedlem. Med hänsyn till att motsvarande siffra för år 1947 uppgick till endast 1,7 finner jag försvarligt, att anslaget icke uppräknas i den omfattning, som styrelsen föreslagit. Ehuru osäkerheten i beräkningarna måste starkt understrykas, förordar jag, att anslaget för nästa budgetår uppföres med ett belopp av 6 800 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till erkända arbetslöshetskassor* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 6 800 000 kronor.

[48.] 8. **Kristillägg till erkända arbetslöshetskassor.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48.....	2 000 000	1 386 043
1948/49 (statsliggaren s. 327) ..	1 400 000	—
1949/50 (förslag).....	1 500 000	—

Jämlikt förordningen den 15 december 1944 (nr 779; ändr. 714/1946) om kristillägg å daghjälp från erkända arbetslöshetskassor, vilken enligt förordningen den 30 juni 1948 (nr 416) gäller t. o. m. den 30 juni 1949, skall å daghjälp, som utgives från erkänd arbetslöshetskassa, utgå kristillägg med 75 öre för varje dag, för vilken daghjälp erhålles. Sammanlagda beloppet av daghjälp och kristillägg må dock icke överstiga 7 kronor om dagen. Statsbidrag till kristillägg utgår med tilläggets hela belopp.

Kungl. Maj:t uppdrog genom beslut den 9 maj 1947 åt dåvarande arbetsmarknadscommissionen att i samråd med socialstyrelsen verkställa en allmän översyn av gällande grunder för beräkning av arbetslöshetsnämndernas kontantunderstöd i syfte att åstadkomma en lämplig anpassning mellan de erkända arbetslöshetskassornas och arbetslöshetsnämndernas understödsverksamhet ävensom mellan dessa båda hjälpformer och övriga socialhjälpformer. I den samtida propositionen nr 256/1947 med förslag till förordning angående fortsatt giltighet av förordningen den 15 december 1944 (nr 779) om kristillägg å daghjälp från erkända arbetslöshetskassor uttalade föredragande statsrådet, att jämväl bestämmelserna om kristillägg borde bli föremål för omprövning i samband med den anbefallda utredningen.

I anledning av detta utredningsuppdrag framlade arbetsmarknadsstyrelsen i skrivelse den 17 mars 1948 förslag till en provisorisk förbättring av kontantunderstöden. Detta förslag anmälde för 1948 års riksdag genom propositionen nr 249. Det förutsattes härvid, att i det fortsatta utredningsarbetet borde undersökas i vad mån höjningen av dagunderstödsbeloppen borde inverka på utformningen av bestämmelserna om daghjälp och tilläggen därå.

I skrivelse den 30 september 1948 har arbetsmarknadsstyrelsen på anförda skäl hemställt, att styrelsen måtte befrias från det arbetsmarknadscommissionen givna och på styrelsen överförda utredningsarbetet samt att detta i stället måtte överlämnas åt särskilda, av socialdepartementet tillkallade sakkunniga. Det har sedermera uppdragits åt en särskild utredningsman att inom socialdepartementet fortsätta utredningen. Resultatet av detta arbete föreligger ännu icke.

I skrivelse den 18 november 1948 har *arbetsmarknadsstyrelsen*, under förutsättning av oförändrade bidragsgrunder, beräknat medelsbehovet till kristillägg under budgetåret 1949/50 till 1 600 000 kronor.

Departementschefen. Innan förenämnda utredning är slutförd, är jag icke beredd att ta ställning till huruvida tillräckliga skäl finnas för att i nuvarande läge framlägga förslag, som innebära en ändring av bestämmelserna om kristillägg. Det finns anledning att senare återkomma till denna fråga, enär nu gällande bestämmelser äga tillämpning endast t. o. m. den 30 juni 1949 och följaktligen spörsmålet om kristilläggen måste underställas riksdagen under innevarande års vårsession.

Jag finner emellertid lämpligt, att en beräkning av medelsbehovet redan nu framlägges med utgångspunkt från antagandet att kristillägg även under

nästa budgetår kommer att utgå enligt nu gällande regler. Av det skäl som jag anført vid behandlingen av medelsbehovet under anslaget till bidrag till erkända arbetslöshetskassor förordar jag, att kostnaderna för kristillägg till kassorna beräknas till ett något lägre belopp än arbetsmarknadsstyrelsen föreslagit eller till 1 500 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kristillägg till erkända arbetslöshetskassor* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 1 500 000 kronor.

[49.] 9. **Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m.**

Under rubriken Arbetsmarknadsstyrelsen med dithörande verksamhet ha å riksstaten för innevarande budgetår anvisats bl. a. följande reservationsanslag.

Anslag	Belopp kronor
Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m.	4 000 000
Kostnader för överflyttning av arbetskraft	7 000 000
Kostnader för arbetsmarknadsstyrelsens förrådsverksamhet	1 300 000
Kostnader för främjande av företagsverksamhet m. m.	1 500 000

I skrivelse den 18 november 1948 har *arbetsmarknadsstyrelsen* framlagt preliminära beräkningar av medelsbehovet för nästa budgetår under de tre förstnämnda anslagen.

Styrelsen har härvid lämnat en redogörelse för arbetsmarknadsläget under de tre första kvartalen av år 1948. I anslutning till denna redogörelse framhåller styrelsen, att det icke är möjligt att nu med någon säkerhet kunna bedöma sysselsättningsutvecklingen under 1949. Styrelsen avsåg att i samband med den slutliga medelsframställningen återkomma till denna fråga. Styrelsen anför vidare.

F. n. synes det sannolikt att en hög sysselsättning kommer att känneteckna arbetsmarknaden även under det kommande året och att ett otillfredsställt behov av arbetskraft alltjämt kommer att föreligga inom vissa områden. Detta hindrar icke att sysselsättningssvårigheter kunna uppstå på en del orter och inom vissa yrken. Särskilt kunna störningar som föranleda driftsinskränkningar inträffa på grund av nödvändigheten att nedskära importen från vissa länder. Å andra sidan torde importbegränsningen stimulera till ersättningsproduktion och därmed ökad sysselsättning. I de fall sysselsättningsminskningen drabbar företag på orter med ett icke differentierat näringsliv, kunna vissa svår bemästrade sysselsättningsproblem uppstå.

Beträffande anslaget till kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m. har arbetsmarknadsstyrelsen anført, att enligt kommissionens beräkningar ett sammanlagt belopp av 17 629 000 kronor kommer att stå till förfogande under innevarande budgetår. I propositionen nr 249/1948 hade kostnaderna under budgetåret uppskattats till i runt tal 17 500 000 kronor. Vid utgången av budgetåret 1948/49 skulle enligt denna beräkning återstå endast en mindre reservation. Styrelsen hade utgått ifrån att behovet av

arbetslöshetsbekämpande åtgärder under nästa budgetår kommer att bli ungefär detsamma som under innevarande budgetår. Medelsbehovet för nästa budgetår kunde därför tills vidare beräknas till 17 500 000 kronor. Däri inginge emellertid medel för statliga stenbeställningar med samma belopp som beräknats för innevarande budgetår eller 2 600 000 kronor. Då medel för sistnämnda ändamål enligt styrelsens mening borde ställas till förfogande under anslag å riksstatens sjätte huvudtitel, har styrelsen avräknat angivna belopp från medelsbehovet under nu ifrågavarande anslag. Vidare har styrelsen räknat med att omkring 600 000 kronor komma att stå till förfogande i form av s. k. intressentbidrag. Medelsbehovet under anslaget till kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m. har i enlighet härmed av styrelsen preliminärt beräknats till (17 500 000—2 600 000—600 000) 14 300 000 kronor för budgetåret 1949/50.

Styrelsen beräknar, att under anslaget till kostnader för överflyttning av arbetskraft ett belopp av 12 890 000 kronor kommer att stå till förfogande under innevarande budgetår. Då medelsförbrukningen förväntas komma att stanna vid ca 6 000 000 kronor, räknar styrelsen med en behållning å anslaget av 6 000 000—7 000 000 kronor vid utgången av budgetåret 1948/49. Denna behållning anses kunna förslå till bestridande av utgifterna under nästa budgetår, varför styrelsen föreslår, att under anslaget preliminärt beräknas endast ett formellt belopp av 100 kronor.

För bestridande av kostnaderna för arbetsmarknadsstyrelsens förrådsverksamhet beräknas under innevarande budgetår stå till förfogande ett sammanlagt belopp å 2 660 000 kronor. Utgifterna ha uppskattats till 1 140 000 kronor, varför behållningen å anslaget vid budgetårets slut beräknas till omkring 1 520 000 kronor. Då denna behållning jämte de inkomster av förrådsverksamheten, som kunna påräknas, antagas komma att förslå till bestridande av utgifterna under nästa budgetår, föreslår styrelsen, att även detta anslag tills vidare uppföres endast med ett formellt belopp å 100 kronor.

Departementschefen. Med hänsyn till svårigheten att vid denna tidpunkt beräkna behovet av medel till arbetsmarknadsreglerande åtgärder under nästa budgetår, torde anslagen till kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m. samt till kostnader för överflyttning av arbetskraft böra — på samma sätt som tidigare skett beträffande motsvarande anslag — i statsverkspropositionen uppföras med allenast preliminärt beräknade belopp. Jämväl anslagen till kostnader för arbetsmarknadsstyrelsens förrådsverksamhet och till kostnader för främjande av företagsverksamhet m. m. böra under sådana förhållanden nu endast beräknas preliminärt.

Såvitt angår medelsbehovet till kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m. har arbetsmarknadsstyrelsen utgått ifrån att under nästa budgetår från anslaget icke skola bestridas kostnader för statens steninköp. Jag vill erinra, att dåvarande chefen för handelsdepartementet jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 4 januari 1946 tillkallat sakkunniga — 1946 års stenindustriutredning — med uppdrag att utreda frågan om stenindustriens framtida ställning. Dessa sakkunniga ha ännu icke avgivit sitt betänkande. Med

hänsyn härtill kan jag icke f. n. taga någon ställning till frågan huruvida en annan ordning än den nu gällande bör tillämpas beträffande statens stenköp under nästa budgetår. Utan att på denna punkt godtaga grunden för arbetsmarknadsstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår, anser jag mig emellertid kunna förorda, att det sammanlagda medelsbehovet under anslaget preliminärt beräknas till det av styrelsen angivna beloppet, 14 300 000 kronor.

Mot styrelsens förslag att anslagen till kostnader för överflyttning av arbetskraft och till kostnader för arbetsmarknadsstyrelsens förrådsverksamhet i detta sammanhang uppföras endast med formella belopp har jag icke något att erinra. Anslaget till kostnader för främjande av företagsverksamhet m. m. torde böra beräknas till oförändrat belopp, 1 500 000 kronor.

Under punkterna 50—52 gör jag hemställan rörande övriga ifrågavarande anslag. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m.* för budgetåret 1949/50 beräkna ett reservationsanslag av 14 300 000 kronor.

[50.] 10. **Kostnader för överflyttning av arbetskraft.**

Under återopande av vad jag under nästföregående punkt anfört, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Kostnader för överflyttning av arbetskraft* för budgetåret 1949/50 beräkna ett reservationsanslag av 100 kronor.

[51.] 11. **Kostnader för arbetsmarknadsstyrelsens förrådsverksamhet.** Åberopande vad jag under punkten 49 anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Kostnader för arbetsmarknadsstyrelsens förrådsverksamhet* för budgetåret 1949/50 beräkna ett reservationsanslag av 100 kronor.

[52.] 12. **Kostnader för främjande av företagsverksamhet m. m.** I enlighet med vad jag anfört under punkten 49 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Kostnader för främjande av företagsverksamhet m. m.* för budgetåret 1949/50 beräkna ett reservationsanslag av 1 500 000 kronor.

[53.] 13. **Planering av allmänna arbeten.** Under återopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående planering av allmänna arbeten hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Planering av allmänna arbeten* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

D. Förbättrande av bostadsförhållandena m. m.

[54.] 1. **Bostadsstyrelsen: Avlöningar.** För bestridande av utgifterna för bostadsstyrelsen och länsbostadsnämnderna ha för budgetåret 1948/49 följande anslag anvisats.

	Belopp kronor
Bostadsstyrelsen: Avlöningar, förslagsanslag	2 400 000
Bostadsstyrelsen: Omkostnader, förslagsanslag	300 000
Länsbostadsnämnderna: Avlöningar, förslagsanslag	723 000
Länsbostadsnämnderna: Omkostnader, förslagsanslag	335 000

För förbättrande av bostadsförhållandena ha för budgetåret 1948/49 anvisats anslag dels under driftbudgeten (femte huvudtiteln) och dels under kapitalbudgeten (statens utlåningsfonder och fonden för låneunderstöd). De anslag, som sålunda anvisats, framgå av följande uppställning.

Anslag		Belopp kronor
	<i>Under femte huvudtiteln.</i>	
Kapitalmedelsförluster och ränteeftergifter å tertiärlån för vissa bostadsbyggnadsföretag, förslagsanslag		325 000
Hysesrabatter för mindre bemedlade, barnrika familjer, förslagsanslag		21 000 000
Särskilda bostadsrabatter, reservationsanslag		1 000 000
Bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden, reservationsanslag		2 500 000
Bidrag till inrättande av pensionärshem, reservationsanslag		6 000 000

Under statens utlåningsfonder.

Lånefonden för bostadsbyggande, investeringsanslag	240 000 000
--	-------------

Under fonden för låneunderstöd.

Tilläggs lån till viss bostadsbyggnadsverksamhet, investeringsanslag	34 000 000
Lån till uppförande och förbättring av lantarbetsarbostäder, investeringsanslag	6 000 000

För lån till anordnande av kollektiva tvätterier har för budgetåret 1948/49 under kapitalbudgeten (fonden för låneunderstöd) anvisats ett investeringsanslag av 750 000 kronor.

I skrivelse den 13 september 1948 har *bostadsstyrelsen* behandlat frågan om anslag för nästa budgetår beträffande styrelsens verksamhetsområde. Styrelsen har under hänvisning till omständigheter sammanhängande med såväl omläggningen den 1 juli 1948 av väsentliga delar av låne- och bidragsverksamheten som fr. o. m. angivna tidpunkt företagna förändringar i den bostadspolitiska organisationen ansett sig endast kunna preliminärt beräkna

medelsbehovet för nästa budgetår; styrelsen ämnade emellertid sedermera framlägga slutliga förslag i ämnet. Styrelsen har sålunda kommit till följande preliminära beräkningar av medelsbehovet för nästa budgetår, nämligen under femte huvudtiteln: styrelsens avlöningar 2 300 000 kronor, styrelsens omkostnader 300 000 kronor, länsbostadsnämndernas avlöningar 1 400 000 kronor, nämndernas omkostnader 335 000 kronor, kapitalmedelsförluster och ränteeftergifter å tertiärlån för vissa bostadsbyggnadsföretag 325 000 kronor, hyresrabatter för mindre bemedlade, barnrika familjer 25 000 000 kronor, särskilda bostadsrabatter 1 500 000 kronor, bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden 2 500 000 kronor, bidrag till inrättande av pensionärshem 6 000 000 kronor. Härjämte har styrelsen beträffande kapitalbudgeten tills vidare beräknat, att till lånefonden för bostadsbyggande skall anvisas ett investeringsanslag av 400 000 000 kronor, till tilläggs lån till viss bostadsbyggnadsverksamhet ett investeringsanslag av 34 000 000 kronor, till lån till uppförande och förbättring av lantarbetarbostäder ett investeringsanslag av 6 000 000 kronor samt till lån till anordnande av kollektiva tvätterier ett investeringsanslag av 750 000 kronor.

Departementschefen. Riksdagen har under de tre senaste åren antagit förslag till genomgripande förändringar av de statliga åtgärderna till förbättrande av bostadsförhållandena. Huvudparten av de sålunda beslutade nya grunderna för lån- och bidragsgivningen till förmån för bostadsförsörjningen har börjat tillämpas först fr. o. m. den 1 juli 1948, från vilken tidpunkt jämväl en omfattande omorganisation av de bostadspolitiska organen genomförts. Till följd härav är det f. n. svårt att erhålla säkra hållpunkter för bedömning av behovet av medel för nästa budgetår å bostadsanslagen. Med hänsyn härtill böra dessa i statsverkspropositionen upptagas med allenast preliminärt beräknade belopp. Följande anslag torde i detta sammanhang böra upptagas och anslagens belopp beräknas i enlighet med vad som framgår av denna sammanställning.

Anslag	Belopp kronor
<i>Under femte huvudtiteln.</i>	
Bostadsstyrelsen: Avlöningar, förslagsanslag	2 300 000
Bostadsstyrelsen: Omkostnader, förslagsanslag	300 000
Länsbostadsnämnderna: Avlöningar, förslagsanslag	1 400 000
Länsbostadsnämnderna: Omkostnader, förslagsanslag	335 000
Kapitalmedelsförluster och ränteeftergifter å tertiärlån för vissa bostadsbyggnadsföretag, förslagsanslag	400 000
Hyresrabatter för mindre bemedlade, barnrika familjer, förslagsanslag	21 000 000
Särskilda bostadsrabatter, reservationsanslag	1 500 000
Bidrag till inrättande av pensionärshem, reservationsanslag	6 000 000

Under fonden för låneunderstöd.

Tilläggs lån till viss bostadsbyggnadsverksamhet, investeringsanslag.....	15 000 000
Lån till uppförande och förbättring av lantarbetarbostäder, investeringsanslag.....	5 000 000
Lån till anordnande av kollektiva tvätterier, investeringsanslag	2 000 000

Vid beräkning av anslaget till länsbostadsnämndernas avlöningar har förutsatts, att den personalorganisation, som enligt beslut av 1948 års riksdag skall skapas under innevarande budgetår, kommer att under nästa budgetår förbli i stort sett oförändrad. Ökningen av medelsbehovet från 723 000 kronor innevarande budgetår till 1 400 000 kronor nästa budgetår betingas alltså så gott som uteslutande därav, att medelsbehovet för innevarande år beräknats under antagande av att den erforderliga personalen komme att anställas successivt under budgetåret.

Vad härefter angår anslaget till kapitalmedelsförluster och ränteeftergifter å tertiärlån för viss bostadsbyggnadsverksamhet må erinras, att enligt beslut av 1946 års riksdag redan beviljade ränteeftergifter, som icke överstego en procent av fastighetens avkastning, borde avvecklas efter frivillig överenskommelse med resp. låntagare genom engångsutbetalning med belopp motsvarande eftergifternas beräknade nuvärde. I skrivelse den 14 mars 1947 anmälde byggnadslånebyrån bl. a., att beräkningen av ifrågasvarande nuvärden måste komma att bli en ganska tidsödande procedur, eftersom beräkningarna sammanlagt torde komma att avse inemot 40 000 poster. Byrån hyste på grund härav den uppfattningen, att det knappast vore möjligt att medhinna de för avvecklingsförfarandet nödvändiga förberedelserna före den betalningstermin, som inföll den 15 februari 1948. Under budgetåret 1947/48 hann byggnadslånebyrån på grund av anhopningen av såsom mera angelägna bedömda arbetsuppgifter icke genomföra den åsyftade avlösningen av de s. k. bagatelleftergifterna. Med förmälan härav framhöll byggnadslånebyrån i sin skrivelse den 8 mars 1948 angående förslag till anslagsäskanden för budgetåret 1948/49, att enär ännu betydande administrativa svårigheter återstode att lösa — bl. a. måste medgivande till den avsedda åtgärden inhämtas av låntagarna — byrån icke ansåg sig böra i vad det gällde budgetåret 1948/49 begära medel för ändamålet. Enligt vad jag under hand inhämtat från bostadsstyrelsen kan beräknas, att möjligheter komma att föreligga att avveckla i varje fall någon del av här förevarande eftergifter under nästa budgetår. En viss mindre avveckling har beräknats komma att tillsammans med löpande ränteeftergifter föranleda ett medelsbehov av cirka 400 000 kronor under nästa budgetår.

Till grund för beräkningarna av behovet av medel för nästa budgetår å övriga bostadsanslag ligger antagandet, att bostadsbyggandet kommer att begränsas på sådant sätt att tillskottet av lägenheter under såväl år 1949 som år 1950 kommer att uppgå till högst 45 000, varav cirka 35 000 förutsättas tillkomma i orter med s. k. bostadsbyggnadskvot och återstående 10 000 lägenheter i övriga delar av landet.

För innevarande budgetår har till hyresrabatter för mindre bemedlade, barnrika familjer anvisats ett anslag av 21 000 000 kronor. Medelsbehovet är bl. a. beroende av ny- och ombyggnadsverksamhetens omfattning. Man torde kunna förutsätta, att behovet under innevarande budgetår — bl. a. till följd av begränsningen av bostadsbyggandet — kommer att något understiga det anvisade beloppet. Ovisshet råder emellertid f. n. beträffande den utsträckning i vilken ny- och ombyggda bostäder komma att bebos av bidragsberättigade familjer, varför säkra hållpunkter saknas för en bedömning av medelsbehovet under såväl innevarande som nästa budgetår. Med hänsyn till det anförda torde tills vidare ett oförändrat belopp av 21 000 000 kronor böra beräknas för förevarande ändamål.

Med utgångspunkt från bostadsförbättringsverksamhetens nuvarande omfattning kan beräknas, att av anvisade medel till bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden vid innevarande budgetårs utgång kommer att finnas odisponerat ett belopp av cirka 18 000 000 kronor. Då här förevarande långivning under nästa budgetår torde få samma omfattning som under innevarande budgetår, d. v. s. avse ett sammanlagt belopp av cirka 10 miljoner kronor, föreligger för nästa budgetår icke behov av ytterligare anslag för ändamålet.

Vad härefter angår anslaget till lånefonden för bostadsbyggande kan under beaktande bl. a. av den i det föregående berörda begränsningen av bostadsbyggandet beräknas, att långivningen under nästa budgetår kommer att avse ett sammanlagt belopp av 300 000 000 kronor, varav ca 85 000 000 kronor beräknas avse tertiärlån till flerfamiljshus, ca 130 000 000 kronor egnahemslån till enfamiljs- och tvåfamiljshus, för vilka statliga lån och bidrag icke beviljats före den 1 juli 1948, 75 000 000 kronor egnahemslån enligt övergångsbestämmelserna till den nya kungörelsen om egnahemslån och förbättringslån och återstående 10 000 000 kronor förbättringslån. Härvid har förutsatts, att fördjupning av tertiärlån till att omfatta även krediten i sekundärläneläge och av egnahemslån till att omfatta även krediten i bottenläneläge icke behöver tillgripas i nämnvärt större utsträckning än hittills.

Förevarande långivning leder emellertid icke omedelbart till utbetalning av de beviljade lånebeloppen. Beslut om lån fattas innan eller i anslutning till igångsättandet av vederbörande bostadsbyggnadsföretag. Utbetalning av beviljade belopp sker däremot med visst undantag — vid förskott å egnahemslån och förbättringslån — först sedan företaget slutförts och slutbesiktigats. Mellan beslut om lån och utanordning av beviljat belopp förflyter därför i regel ett par år. Till följd härav uppkomma vid tillämpande av hittillsvarande regler för anvisande av medel med nödvändighet avsevärda reservationer å anslaget. Detta förhållande är ur budgettekniska synpunkter förenat med betydande olägenheter, då i riksstaten upptagna belopp avsevärt kunna skilja sig från den beräknade anslagsbelastningen. Med hänsyn bl. a. härtill torde fr. o. m. nästa budgetår anslag till lånefonden för bostadsbyggande böra anvisas endast i den mån medel erfordras

för utbetalning av beviljade belopp. Vid innevarande budgetårs utgång torde komma att föreligga en reservation å anslaget av cirka 300 000 000 kronor. Utbetalningarna av beviljade lån under nästa budgetår kunna beräknas komma att uppgå till ungefär samma belopp, varför med hänsyn till vad nyss sagts ytterligare anslag icke torde böra anvisas för sagda budgetår.

De i det föregående för nästa budgetår preliminärt upptagna beloppen å bostadsanslagen under fonden för låneunderstöd ha beräknats på hittills tillämpat sätt.

I fråga om tillägglån till viss bostadsbyggnadsverksamhet har medelsbehovet för nästa budgetår beräknats till i runt tal 30 000 000 kronor. Emedan f. n. beräknas, att vid innevarande budgetårs utgång kommer att finnas ett odisponerat belopp av ca 15 000 000 kronor, har anslaget för nästa budgetår preliminärt beräknats till 15 000 000 kronor.

Vad slutligen angår investeringsanslaget till lån till anordnande av kollektiva tvätterier har jag under hand erhållit uppgifter från bostadsstyrelsen, vilka tyda på att omfattningen av nyanläggningar för kollektiva tvätterier inom ramen för byggnadsregleringen föranleder ett lånebehov, som icke obetydligt överstiger det för innevarande år anvisade anslaget. Medelsbehovet har för nästa budgetår beräknats till 2 000 000 kronor.

Medan jag under de sju nästföljande punkterna och under kapitalbudgeten gör framställning om beräkning av övriga anslag för ifrågavarande ändamål, vilka jag finner påkallade för nästa budgetår, hemställer jag här, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Bostadsstyrelsen: Avlöningar* för budgetåret 1949/50 beräkna ett förslagsanslag av 2 300 000 kronor.

[55.] 2. **Bostadsstyrelsen: Omkostnader.** Under åberopande av vad jag under nästföregående punkt anför, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Bostadsstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 beräkna ett förslagsanslag av 300 000 kronor.

[56.] 3. **Länsbostadsnämnderna: Avlöningar.** På grund av vad jag anför under punkten 54, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Länsbostadsnämnderna: Avlöningar* för budgetåret 1949/50 beräkna ett förslagsanslag av 1 400 000 kronor.

[57.] 4. **Länsbostadsnämnderna: Omkostnader.** På grund av vad jag anför under punkten 54, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Länsbostadsnämnderna*: *Omkostnader* för budgetåret 1949/50 beräkna ett förslagsanslag av 335 000 kronor.

[58.] 5. **Kapitalmedelsförluster och ränteeftergifter å tertiärlån för vissa bostadsbyggnadsföretag.** I enlighet med vad jag under punkten 54 anført, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Kapitalmedelsförluster och ränteeftergifter å tertiärlån för vissa bostadsbyggnadsföretag* för budgetåret 1949/50 beräkna ett förslagsanslag av 400 000 kronor.

[59.] 6. **Hyresrabatter för mindre bemedlade, barnrika familjer.** Åberopande vad jag förut under punkten 54 anført, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Hyresrabatter för mindre bemedlade, barnrika familjer* för budgetåret 1949/50 beräkna ett förslagsanslag av 21 000 000 kronor.

[60.] 7. **Särskilda bostadsrabatter.** Under hänvisning till vad jag anført under punkten 54, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Särskilda bostadsrabatter* för budgetåret 1949/50 beräkna ett reservationsanslag av 1 500 000 kronor.

[61.] 8. **Bidrag till inrättande av pensionärshem.** Under åberopande av vad jag anført under punkten 54, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till inrättande av pensionärshem* för budgetåret 1949/50 beräkna ett reservationsanslag av 6 000 000 kronor.

[62.] 9. **Statens nämnd för samlingslokaler.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	26 000	25 246
1948/49 (statsliggaren s. 334) ..	29 700	—
1949/50 (förslag)	27 500	—

[Instruktion den 4 juni 1943 (nr 279, ändr. 355/1945) för statens nämnd för samlingslokaler.]

För användningen av det för innevarande budgetår anvisade anslaget har Kungl. Maj:t den 26 juni 1948 fastställt följande stat.

Stat.

A. *Avlöningar.*

1. Arvoden till ordförande och ledamöter, <i>förslagsvis</i>	kronor	2 000	
2. Ersättning till ordförande och ledamöter för mistade avlöningsförmåner, <i>förslagsvis</i>	»	500	
3. Arvode till sekreterare	»	3 000	
4. Ersättningar till övrig kanslipersonal, .. <i>högst</i>	»	12 000	
5. Ersättningar till sakkunniga, <i>högst</i> , ...	»	9 200	kronor 26 700

B. *Omkostnader.*

1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	kronor	700	
2. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	2 300	» 3 000
		Summa kronor	29 700

I skrivelse den 10 september 1948 har *statens nämnd för samlingslokaler* framlagt beräkningar av medelsbehovet för nämndens verksamhet under nästa budgetår.

De under A1—A3 i staten upptagna anslagsposterna beräknar nämnden till oförändrade belopp.

Nämnden framhåller, att posten under A4, som budgetåret 1947/48 belastades med utgifter å 11 958 kronor, till följd av att hos nämnden inrättats en e. o. kanslibiträdestjänst torde böra uppdelas i två poster, nämligen en post till avlöningar till icke-ordinarie personal och en post till rörligt tillägg. Vid bifall till ett av nämnden avgivet förslag skulle nämndens kanslibiträde fr. o. m. ingången av nästa budgetår placeras i löneklass 13 med en årslön av, fränsett rörligt tillägg, 6 084 kronor. Utöver detta belopp beräknar nämnden under anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal ersättning dels till semestervikarie för kanslibiträdet med 400 kronor, dels till tillfällig skrivhjälp med 300 kronor, dels ock till två deltidanställda medhjälpare åt sekreteraren med tillhoppa 4 800 kronor. I enlighet härmed uppskattar nämnden denna anslagspost till (6 084 + 400 + 300 + 4 800) avrundat 11 600 kronor.

Posten till rörligt tillägg föreslås av nämnden till 800 kronor.

Kostnaderna för ersättningar till sakkunniga ha, anför nämnden, under budgetåret 1947/48 uppgått till 6 426 kronor, varav 4 800 kronor utgjort arvode till nämndens arkitekt samt återstoden ersättning till experter för teknisk rådgivning och kostnadsgranskning. Nämnden uttalar, att denna anslagspost borde kunna ej obetydligt reduceras, om det antages, att nämndens löpande arbetsuppgifter av ifrågavarande art under nästa budgetår bli av ungefär samma omfattning som under budgetåret 1947/48. Emellertid borde man, med hänsyn till omfattningen av de planeringsarbeten, som utfördes hos riksorganisationerna för samlingslokaler, räkna med att antalet förhands-

granskningsärenden under budgetåret 1949/50 kommer att bli större än under budgetåret 1947/48. Härtill komme, att upplagan av nämndens år 1943 utarbetade upplysningsskrift beträffande de till nämndens verksamhetsområde hörande frågorna snart vore slut. Den ifrågavarande skriften hade enligt nämndens mening varit till stort gagn för såväl de lokalbehövande organisationerna som för nämnden. Skriftens innehåll vore emellertid i behov av överarbetning och komplettering. Med hänsyn härtill finge det betraktas som angeläget, att en reviderad upplaga av skriften kommer till stånd. Då sakkunskap utanför nämnden härvid borde anlitas särskilt för en del tekniska frågor, borde man räkna med expertarvoden på sammanlagt 6 000 à 8 000 kronor. På grund härav föreslår nämnden, att posten till ersättningar till sakkunniga för budgetåret 1949/50 höjes till 15 000 kronor.

Till följd av inrättandet av förenämnda extra ordinarie kanslibiträdesbesfattning föreslår nämnden upptagande av en anslagspost till sjukvård m. m. å 100 kronor.

Anslagsposten till reseersättningar beräknar nämnden till oförändrat belopp.

Expensposten belastades, anför nämnden, under föregående budgetår med 1 817 kronor. Utgifterna för nästa budgetår uppskattar nämnden till 2 100 kronor, vartill nämnden lägger den beräknade kostnaden, 6 100 kronor, för nytryckning i 10 000 exemplar av nämndens upplysningsskrift. Nämnden föreslår alltså, att anslagsposten uppräknas till $(2\,100 + 6\,100)$ 8 200 kronor.

I enlighet härmed beräknar nämnden det för budgetåret 1949/50 erforderliga anslaget till $(2\,000 + 500 + 3\,000 + 11\,600 + 800 + 15\,000 + 100 + 700 + 8\,200)$ 41 900 kronor.

Statskontoret har i utlåtande över framställningen anført, att därest särskilda skäl föreligga för utgivande av ny upplaga av upplysningsskriften erforderliga medel för utarbetande och tryckning av densamma torde böra ställas till förfogande under en särskild post å omkostnadsstaten, förslagsvis å 12 000 kronor. Anslagsposterna till ersättningar till sakkunniga och till expenser kunde vid sådant förhållande med hänsyn till belastningen under föregående år sänkas till 7 000 resp. 2 100 kronor.

Departementschefen. Såsom nämnden föreslagit bör delposten till ersättningar till övrig kanslipersonal, vilken för innevarande budgetår upptagits till 12 000 kronor, uppdelas i två poster. Den ena posten, vilken bör betecknas avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, bör med hänsyn till av Kungl. Maj:t meddelat beslut rörande löneklassplacering för nämndens kanslibitråde upptagas till 11 400 kronor. Den andra posten, vilken bör avses till rörligt tillägg, bör beräknas till 700 kronor. Härigenom uppkommer en kostnadsökning å $(11\,400 + 700 - 12\,000)$ 100 kronor. Jag kan icke förorda, att särskilda medel för omarbetning och nytryckning av nämndens upplysningsskrift nu beräknas. Vid sådant förhållande bör medelsbehovet till ersättningar till sakkunniga nedräknas med 2 200 kronor till 7 000 kronor. Under

anslagsposten till avlöningar skulle alltså medelsbehovet minska med (2 200—100) 2 100 kronor.

Med hänsyn till mitt ställningstagande beträffande upplysningsskriften bör delposten till expenser nedräknas med 200 kronor. Å andra sidan bör under omkostnadsposten uppföras en delpost till sjukvård m. m. med det av nämnden beräknade beloppet 100 kronor. Hela medelsbehovet till omkostnader kan sålunda beräknas till ett med 100 kronor nedsatt belopp.

De sammanlagda kostnaderna under anslaget kunna i enlighet härmed beräknas till (29 700 — 2 100 — 100) 27 500 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens nämnd för samlingslokaler* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 27 500 kronor.

[63.] **Bidrag till anordnande av allmänna samlingslokaler.** För att tillgodose behovet inom en ort av allmänna samlingslokaler må enligt kungörelsen nr 913/1942 (ändr. 354/1945) på vissa villkor bidrag av statsmedel beviljas kommun eller lån av dylika medel beviljas bolag, förening eller stiftelse. Till bidrag för angivna ändamål ha för budgetåren 1942/43 och 1945/46 anvisats reservationsanslag av 1 500 000 resp. 1 000 000 kronor. Anslag till lån för ändamålet ha anvisats å kapitalbudgeten under fonden för låneunderstöd.

Jämlikt 1928 års riksdags beslut angående dispositionsrätten till äldre reservationsanslag (riksdagens skr. nr 20) må sådant anslag i intet fall stå till förfogande längre tid än t. o. m. tredje budgetåret efter det, å vars stat anslaget blivit sist uppfört. Utan riksdagens medgivande står sålunda anslaget till bidrag till anordnande av allmänna samlingslokaler till förfogande endast t. o. m. utgången av löpande budgetår.

Vid utgången av budgetåret 1947/48 uppgick reservationen å bidragsanslaget till 2 443 090 kronor.

I skrivelse den 10 september 1948 har *statens nämnd för samlingslokaler* anfört, att ytterligare medel till bidrag till anordnande av allmänna samlingslokaler icke behöva anvisas under förutsättning att riksdagens medgivande inhämtas till att å anslaget befintlig reservation får disponeras jämväl under budgetåret 1949/50.

Departementschefen. Medan efterfrågan på lån till allmänna samlingslokaler har varit betydande, ha däremot bidrag sökts endast i ett relativt litet antal fall. I december 1948 hade Kungl. Maj:t beviljat bidrag å tillhopa cirka 448 000 kronor.

Då endast kommuner kunna erhålla bidrag, medan lån beviljas till enskilda sammanslutningar, torde förklaringen till den olika belastningen av bidrags- och låneanslagen ligga däri, att kommunerna i allmänhet överlåta åt föreningar att lösa samlingslokalfrågan. Detta förhållande torde emellertid icke behöva föranleda någon omprövning i särskild ordning av bidragsgrunderna.

Jag vill erinra om att jag enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1948 tillkallat sakkunniga för att utreda frågan om gemensamma anordningar för bostadsområden. De sakkunniga torde vid fullgörandet av sitt uppdrag även komma att pröva formerna för stödet åt samlingslokaler. Medel torde alltså böra stå till förfogande dels för utbetalning av tidigare beviljade bidrag dels ock för beviljande, i den mån sådant ifrågakommer, av nya bidrag enligt gällande regler. Det synes därför lämpligt, att nu ifrågasvarande anslag får disponeras för det med anslaget avsedda ändamålet jämväl under nästa budgetår.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva, att det senast å riksstaten för budgetåret 1945/46 uppförda reservationsanslaget till *Bidrag till anordnande av allmänna samlingslokaler* må disponeras jämväl under budgetåret 1949/50.

[64.] 10. **Bidrag till vissa riksorganisationer för samlingslokaler.** Under denna rubrik har för ettvarit av budgetåren 1947/48 och 1948/49 anvisats ett obetecknat anslag av 15 000 kronor, varav 5 000 kronor utgått till envar av följande sammanslutningar, nämligen bygdegårdarnas riksförbund, folkets husföreningarnas riksorganisation och ordenshusens riksförening såsom bidrag till vederbörande sammanslutnings verksamhet under budgetåret.

Statens nämnd för samlingslokaler har i skrivelse den 10 september 1948 — med förmälan att anslaget visat sig vara till stort gagn för den av nämnden bedrivna verksamheten — föreslagit, att anslaget för nästa budgetår skall uppföras med oförändrat belopp.

Departementschefen. Jag har icke något att erinra mot nämndens förslag. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa riksorganisationer för samlingslokaler* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 15 000 kronor.

Bosättningslån.

[65.] 11. **Statens bosättningslån: Ersättning åt ortsombud.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	75 000	57 640
1948/49 (statsliggaren s. 335) ..	65 000	—
1949/50 (förslag)	65 000	—

Enligt kungörelsen den 30 september 1937 (nr 810; ändr. 571/1946) äger ortsombud åtnjuta ersättning av statsmedel med i regel 5 kronor för varje ansökan, varöver ombudet yttrat sig.

I skrivelse den 11 november 1948 ha *fullmäktige i riksbanken* föreslagit, att anslaget jämväl för budgetåret 1949/50 skall upptagas till 65 000 kronor.

Departementschefen. Med biträdande av fullmäktiges förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens bosättningslån: Ersättning åt ortsombud* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 65 000 kronor.

[66.] 12. **Statens bosättningslån: Ersättning åt riksbanken.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	270 000	228 306
1948/49 (statsliggaren s. 335) ..	215 000	—
1949/50 (förslag)	215 000	—

Från förevarande anslag bestrides den ersättning, som riksbanken erhåller för sitt bestyr med statens bosättningslån. Beträffande gällande bestämmelser i ämnet torde få hänvisas till statsliggaren.

I skrivelse den 11 november 1948 ha *fullmäktige i riksbanken* hemställt om anvisande av medel under anslaget för nästa budgetår. Härvid ha fullmäktige inledningsvis anført, att utlåningen från statens bosättningslånefond vid utgången av budgetåret 1947/48 uppgick till 42 832 944 kronor. Om hänsyn toges till gjorda avskrivningar kvarstode vid nämnda tidpunkt outnyttjat ett belopp å 10 835 530 kronor av de till fonden anvisade medlen. Antalet utestående lån, som tidigare snabbt stigit, hade de senaste budgetåren varit i stort sett konstant eller t. o. m. något fallande. Vid utgången av förra budgetåret hade antalet varit 62 059. Medelbeloppet av utestående lån hade däremot ständigt ökat och utgjorde vid nämnda tidpunkt 1 541 kronor. För innevarande och nästa budgetår räknade fullmäktige med i stort sett oförändrat antal utestående lån men viss ytterligare höjning av lånens medelbelopp.

Fullmäktige ha härefter framhållit, att den till riksbanken utgående ersättningen icke ens tillnärmelsevis uppgår till bankens verkliga kostnader för bosättningslåneverksamheten. Vid en år 1943 företagen undersökning hade lönekostnaderna för den personal inom riksbanken, som sysselsattes med bosättningslånen, belöpt sig till 340 000 kronor per år. Därvid hade icke till någon del inräknats löneutgifter för sådan personal, som riksbanken skulle haft att avlöna oberoende av bosättningslåneverksamheten. Vid en i oktober 1948 företagen motsvarande undersökning hade lönekostnaderna stigit till 430 000 kronor per år. Kostnaderna för aviseringsporto, telefon och blanketter i anledning av låneverksamheten hade vid sistnämnda tidpunkt beräknats till 67 200 kronor och vissa direkta utlägg till 53 000 kronor per år. Riksbankens kostnader för handhavandet av bosättningslåneverksamheten hade sålunda uppgått till ca 550 000 kronor för år, medan ersättningen enligt nuvarande normer endast utgjorde ca 200 000 kronor. Fullmäktige ha ifrågasatt, om det med hänsyn till statliga redovisningsprinciper kan anses riktigt, att riksbanken även i fortsättningen skall nödgas använda en del av sin vinst å andra rörelsegrenar för att täcka en så stor del av utgifterna för dess bestyr med statens bosättningslån, som riksbanken måste göra.

Fullmäktige ha därför föreslagit, att riksbanken framdeles skall få ersättning med visst belopp för varje vid mitten av budgetåret utestående lån. För nästa budgetår skulle ersättningen utgå med 9 kronor per lån. Då antalet lån vid utgången av år 1949 av fullmäktige beräknas till omkring 60 000, skulle ersättningsbeloppet för nästa budgetår utgöra ($60\,000 \times 9$) 540 000 kronor.

Departementschefen. Av vad fullmäktige anfört framgår, att den ersättning, som enligt nu tillämpade regler utgår till riksbanken för dess bestyr med statens bosättningslån, icke täcker kostnaderna för verksamheten. Det finns sålunda skäl för att bestämma ersättningen så att den bättre svarar mot de faktiska förhållandena. Efter samråd med chefen för finansdepartementet har jag emellertid kommit till den uppfattningen, att en ändring av ersättningsbestämmelserna bör kunna anstå, till dess att frågan om riksbankens framtida uppgifter och organisation prövats i samband med ett väntat förslag från 1945 års bankkommitté. Under förutsättning att riksdagen icke har något att erinra häremot, bör ersättning sålunda under nästa budgetår utgå enligt oförändrade grunder. Vid sådant förhållande torde anslaget böra beräknas till samma belopp som anvisats för innevarande budgetår eller 215 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens bosättningslån: Ersättning åt riksbanken* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 215 000 kronor.

[67.] 13. **Statens bosättningslån: Viss upplysningsverksamhet.** Fr. o. m. budgetåret 1942/43 har för upplysningsverksamhet i samband med bosättningslånen anvisats ett obetecknat anslag av 15 000 kronor. De senaste budgetåren ha anslagsbeloppen disponerats för propaganda- och kursverksamhet genom svenska slöjdföreningen.

I skrivelse den 25 september 1948 har *svenska slöjdföreningen* framhållit, att föreningens upplysningsverksamhet, som bedrivs genom studieledarkurser, studiecirklar och bostadsutställningar, under senare år betydligt ökat. Det vore emellertid enligt föreningens mening synnerligen värdefullt att kunna upptaga nya verksamhetsgrenar, vilket icke vore möjligt med nuvarande anslag. Då den föreslagna utbildningen av bosättningskonsulenter ännu ej börjat, planerade föreningen en försökskurs på tre månader för personer, som skulle bedriva upplysande och konsulterande verksamhet rörande val av bostad och bohag. Föreningen avsåg vidare att iordningställa material för smärre vandring utställningar, avsedda för landsbygden, vilket krävde en betydande engångsutgift. Föreningen föreslår, att anslaget för nästa budgetår höjes till 25 000 kronor.

Fullmäktige i riksbanken ha i yttrande över framställningen anfört, att med hänsyn till den återhållsamhet beträffande statsutgifterna, som nuvarande läge påkallade, en höjning av anslaget icke kunde tillstyrkas.

Departementschefen. Vid anmälan av detta anslag för innevarande budgetår anförde jag (1948 års statsverksprop., femte ht., p. 93), att vissa av utredningen för hem- och familjefrågor framlagda förslag rörande upplysningsverksamheten i samband med de statliga bosättningslånen voro under prövning. På dessa förslag grundad proposition torde tills vidare icke komma att föreläggas riksdagen. Under sådana förhållanden synas medel för upplysningsverksamhet genom svenska slöjdföreningens eller annat lämpligt organs försorg fortfarande böra anvisas.

Vad angår anslagets belopp biträder jag den uppfattning, varåt fullmäktige i riksbanken givit uttryck, och förordar, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, 15 000 kronor.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens bosättningslån: Viss upplysningsverksamhet* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 15 000 kronor.

E. Olycksfallsförsäkring och arbetarskydd.

[68.] 1. Försäkringsrådet: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	500 000	523 848
1948/49 (statsliggaren s. 336) ..	530 000	—
1949/50 (förslag)	543 000	—

Kungl. Maj:t har den 28 maj 1948 fastställt följande avlöningsstat för försäkringsrådet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1948/49.

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 240 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	» 59 100
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 183 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 47 400

Summa förslagsanslag kronor 530 000

I skrivelse den 27 augusti 1948 har *försäkringsrådet* framlagt beräkning av medelsbehovet till avlöningar för budgetåret 1949/50.

Försäkringsrådet har lämnat bl. a. följande uppgifter rörande antalet under de sista åren inkomna ärenden (dock ej förvaltnings- m. fl. ärenden) samt arbetsbalansen.

Tidsperiod	Antal inkomna ärenden	Arbetsbalans vid periodens slut
År 1943	6 346	2 379
» 1944	6 718	2 731
» 1945	6 863	3 223
» 1946	6 442	2 946
» 1947	6 601	2 758
$\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 1948	3 337	2 645

Försäkringsrådet har härefter behandlat möjligheterna att öka antalet av rådet årligen avgjorda ärenden. Rådet har härvid anført, att rådet med den budgetåret 1947/48 gällande organisationen beräknades kunna avgöra 6 872 ärenden per år. Rådet hade kommit till den uppfattningen, att vissa ärenden av medicinsk natur, vilka hittills handlagts såsom femmannaärenden (3 jurister och 2 representanter), skulle kunna avgöras som fyramannaärenden (2 jurister och 2 representanter). Härigenom och genom den fr. o. m. innevarande budgetår ökade föredragningskyldigheten för rådets tredje läkarledamot beräknades rådets juristledamöter kunna frigöras i sådan utsträckning, att antalet avgjorda ärenden skulle kunna ökas med 240 per år. En förutsättning för att denna ökning skulle kunna ernås vore dock att ytterligare biträde vid föredragningen erhöles. Härför erfordrades, att antalet amanuenser hos rådet finge ökas från nuvarande 4 till 5.

Försäkringsrådet har vidare anført, att det är ovisst vad den nya lagstiftningen om försäkring för olycksfall i arbete eller andra förhållanden kan medföra i fråga om antalet besvärsmål och ansökningar om utbyte av

livränta mot kapital för en gång. Om detta antal skulle visa en betydande stegring, vore det värdefullt, att rådet ägde resurser att bemästra en dylik situation. Såsom beredskapsanordning tänker sig rådet, att en extra avdelning med särskild uppgift att avgöra ärenden av medicinsk natur skulle fungera vissa veckor. Till denna avdelning skulle överflyttas vissa befattningshavare från övriga avdelningar, och de luckor, som därigenom komme att uppstå, skulle fyllas genom vikariatsförordnanden för lägre befattningshavare. Detta skulle i sin tur nödvändiggöra en viss tillfällig förstärkning av amanuenspersonalen.

Försäkringsrådet har härjämte föreslagit, att de i personalförteckningen upptagna två extra ordinarie försäkringsrådsbefattningarna och den extra ordinarie assessorsbefattningen skola ordinariesättas. Rådet har anført, att då skyldighet att avgå med pension inträder för tre försäkringsråd åren 1952 och 1953 antalet ordinarie tjänster då kan nedbringas, om så mot all förmodan skulle synas påkallat.

Medelsbehovet för nästa budgetår under anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän beräknas av rådet till 287 845 kronor.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, beräknar försäkringsrådet till oförändrat belopp, 59 100 kronor.

Posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har av försäkringsrådet minskats med kostnaderna för de tre befattningshavare, vilka enligt rådets förslag skulle överflyttas till ordinarie stat. Å andra sidan har posten ökats med kostnaderna för avlönande av den i det föregående omnämnde nye amanuensen samt ett nytt expeditionsvaktbiträde. Behovet av sistnämnda befattning har av rådet motiverats väsentligen med den ökning av arbetsuppgifterna för rådets nuvarande expeditionsvakter, som uppkommit sedan rådets personalorganisation och lokalinnehav ökats fr. o. m. budgetåret 1947/48. Vidare har under posten beräknats ett belopp av 2 496 kronor för avlöning åt ett kontorsbiträde under första hälften av budgetåret, då den hos rådet inrättade ordinarie kontorsbiträdestjänsten beräknats vara vakant. Lönekostnaderna för den icke-ordinarie personalen, inberäknat nämnda nya befattningshavare, ha av rådet beräknats till 148 167 kronor under nästa budgetår. Härtill ha lagts dels kostnader för vikariatsersättningar, dels kostnader för ersättningar till tillfälliga biträden, övertidsersättningar m. m. dels ock kostnader för tillsyn över rådets lokaler. Dessa kostnader beräknas av rådet till resp. 4 900, 1 500 och 400 kronor eller tillhopa 6 800 kronor. Sammanlagda kostnaden under nu ifrågavarande anslagspost beräknas sålunda av rådet till $(148\,167 + 6\,800)$ 154 967 kronor.

Under anslagsposten till rörligt tillägg beräknar försäkringsrådet ett medelsbehov av 49 600 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet till avlöningar beräknas sålunda av försäkringsrådet till $(287\,845 + 59\,100 + 154\,967 + 49\,600)$ 551 512 kronor. Härvid har rådet icke räknat in kostnader för den föreslagna extra avdelningen. Dessa kostnader beräknar rådet till sammanlagt omkring 3 950 kronor. Därav skulle cirka 300 kronor komma att belasta posten till avlöningar till ordi-

narie tjänstemän, cirka 3 250 kronor posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal samt cirka 400 kronor posten till rörligt tillägg. Dessa poster skulle då efter vissa avrundningar komma att uppgå till resp. 288 100, 158 200 och 50 000 kronor. Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, skulle icke behöva höjas. Sammanlagt borde således enligt försäkringsrådets beräkningar, därest förslaget att anvisa medel till en extra avdelning godkändes, anslaget till avlöningar upptagas till $(288\,100 + 59\,100 + 158\,200 + 50\,000)$ 555 400 kronor.

Statskontoret har i avgivet utlåtande anfört följande.

Av de lämnade uppgifterna angående försäkringsrådets verksamhet framgår att antalet inkomna ärenden under senaste åren visat en tendens till nedgång samt att arbetsbalansen årligen ej oväsentligt minskats. Enligt under hand inhämtade upplysningar bliva ärendena till största delen avgjorda inom sex månader efter det de inkommit till rådet. I betraktande härav kan statskontoret icke finna, att särskilt starka skäl föreligga att vidtaga ytterligare utökning av rådets arbetskrafter, innan närmare erfarenhet vunnits av den väsentliga utökning av personalen, som vidtagits vid 1947 års riksdag. Då emellertid den av rådet föreslagna ändringen av arbetsprogrammet skulle medföra, att antalet avverkade ärenden skulle öka med icke mindre än 240 ärenden årligen, därest för ökat biträde vid föredragningen ytterligare en amanuens anställdes, vill statskontoret icke motsätta sig framställningen i denna del.

Däremot kan ämbetsverket icke förorda den föreslagna beredskapsanordningen med en extra avdelning för den händelse antalet besvärsmål och ansökningar om utbyte av livränta mot kapital på en gång skulle visa betydande stigning i anledning av den nya lagstiftningen om försäkring för olycksfall i arbete. Därest av rådet befarad ökning av dylika ärenden skulle inträda, torde frågan om inrättande av en dylik avdelning utan olägenhet då kunna upptagas till prövning.

Den föreslagna överflyttningen på ordinarie stat av 2 extra ordinarie befattningar som försäkringsråd och en extra ordinarie assessorstjänst kan statskontoret biträda med hänsyn till vad rådet därutinnan anfört.

Enligt statskontorets mening torde det expeditionsbiträde, som ansetts erforderligt, böra inplaceras i lönegraden Cf 4 i stället för den föreslagna lönegraden Cf 7.

I övrigt har föreliggande framställning icke givit statskontoret anledning till särskilt uttalande.

Försäkringsrådets framställning har icke föranlett någon erinran från *statens lönenämnds* sida.

Departementschefen. Ehuru försäkringsrådets arbetsbalans under de senaste åren minskat något, finner jag det angeläget, att åtgärder vidtagas för att ytterligare minska balansen i den mån detta kan ske utan mera avsevärda merkostnader. Då antalet avgjorda ärenden beräknas kunna ökas med 240 per år, därest ytterligare en amanuens anställes, anser jag mig böra förorda, att medel beräknas för denna befattning. Jag finner det vidare lämpligt, att särskilda åtgärder vidtagas för att kunna öka rådets arbetskaper i den händelse antalet besvärsmål och ansökningar om utbyte av livränta mot kapital för en gång stiger mera avsevärt. I överensstämmelse med den av statskontoret uttalade uppfattningen anser jag emellertid icke erforderligt att nu beräkna särskilda medel för detta ändamål.

Med hänsyn till vad rådet upplyst angående möjligheten att, om så mot förmodan skulle visa sig erforderligt, minska antalet ordinarie tjänster hos rådet, kan jag biträda rådets förslag om ordinariesättning av två försäkringsrådsbefattningar och en assessorsbefattning.

Däremot kan jag f. n. icke tillstyrka bifall till rådets hemställan att få anställa ett expeditionsvaktbiträde.

Medelsbehovet under de särskilda anslagsposterna beräknar jag på följande sätt.

Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän, vilken för innevarande budgetår är uppförd med 240 000 kronor, bör vid bifall till det av mig förordade förslaget om ordinariesättning av vissa befattningar ökas med ett belopp av 46 500 kronor och upptagas till (240 000 + 46 500) 286 500 kronor.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, beräknar jag till oförändrat belopp, 59 100 kronor.

Försäkringsrådet har beräknat medelsbehovet under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal till 154 967 kronor, bortsett från kostnaderna för den av rådet föreslagna extra avdelningen. Detta belopp synes böra tagas till utgångspunkt för beräkningen av ifrågavarande post. Beloppet bör minskas med 2 496 kronor utgörande kostnaden under posten för ett kontorsbiträde under ett halvt år, då en ordinarie kontorsbiträdesbefattning förutses komma att vara vakant. Särskilda medel för angivna ändamål böra icke beräknas under denna post. Vidare bör det av rådet beräknade beloppet minskas med kostnaden, 4 476 kronor, för det av rådet föreslagna expeditionsvaktbiträdet. Posten skulle alltså upptagas till (154 967 — 2 496 — 4 476) 147 995 kronor. Detta belopp bör avrundas till 148 000 kronor.

Till rörligt tillägg beräknar jag 49 400 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under avlöningsanslaget skulle sålunda utgöra (286 500 + 59 100 + 148 000 + 49 400) 543 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) besluta, att å personalförteckningen för försäkringsrådet skola uppföras ytterligare två befattningar som försäkringsråd i Ca 33 och ytterligare en befattning som assessor i Ca 30, medan motsvarande extra ordinarie befattningar skola utgå;

b) fastställa följande avlöningsstat för försäkringsrådet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1949/50:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 286 500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	» 59 100
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 148 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 49 400

Summa förslagsanslag kronor 543 000;

c) till *Försäkringsrådet*: *Avlöningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 543 000 kronor.

[69.] 2. **Försäkringsrådet: Omkostnader.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	29 000	30 995
1948/49 (statsliggaren s. 337) ..	21 900	—
1949/50 (förslag)	23 500	—

Den 28 maj 1948 har Kungl. Maj:t fastställt följande stat för användningen av det för innevarande budgetår anvisade anslaget.

Omkostnadsstat.

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	900
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	4 000
3. <i>Expenser, förslagsvis</i>	»	17 000
Summa kronor		21 900

Av det för *expenser* avsedda beloppet ha 800 kronor avsetts för lyse och 16 200 kronor för övriga *expenser*.

I skrivelse den 27 augusti 1948 har *försäkringsrådet* gjort framställning rörande anslag för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår.

Anslagsposterna till sjukvård m. m. och till reseersättningar böra enligt försäkringsrådet upptagas till samma belopp som för innevarande budgetår eller 900 resp. 4 000 kronor.

Beträffande anslagsposten till *expenser* hemställer rådet, att till lyse beräknas oförändrat 800 kronor. Till övriga *expenser* har rådet beräknat 19 200 kronor. Av kostnadsökningen, 3 000 kronor i förhållande till det för innevarande budgetår beräknade beloppet, avses 1 400 kronor till vissa engångsutgifter samt 1 600 kronor till kostnadsökningar för telefonabonnemang och städning.

Hela expensposten beräknas sålunda till (800 + 19 200) 20 000 kronor och hela omkostnadsanslaget till (900 + 4 000 + 20 000) 24 900 kronor.

Statskontoret har icke haft något att erinra mot försäkringsrådets framställning i denna del.

Departementschefen. Jag förordar, att expensposten uppräknas med ett belopp av 1 600 kronor och beräknar med anledning härav anslaget till (21 900 + 1 600) 23 500 kronor. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försäkringsrådet*: *Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 23 500 kronor.

[70.] 3. **Riksförsäkringsanstalten: Avlöningar.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	5 015 000	5 387 275
1948/49 (statsliggaren s. 340) ..	5 320 000	—
1949/50 (förslag)	5 355 000	—

Kungl. Maj:t har den 26 juni 1948 fastställt följande avlöningsstat för riks-försäkringsanstalten, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1948/49.

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 1 550 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 36 350
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 3 180 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 553 650
Summa förslagsanslag kronor 5 320 000	

Kungl. Maj:t har samtidigt föreskrivit, att anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, under budgetåret 1948/49 skall disponeras på följande sätt.

Arvode till generaldirektörens ställföreträdare	kronor 1 200
Arvode till en överläkare	» 5 000
Personligt arvodestillägg till överläkare	» 650
Arvoden å 3 500 kronor till fem biträdande läkare eller arvoden å 3 500, 3 500, 3 500 och 7 000 kronor till fyra biträdande läkare	» 17 500
Personligt arvodestillägg till en av de biträdande läkarna	» 450
Arvode för tiden 1 juli—31 december 1948 till en läkare för arbetarskyddsärenden	» 2 500
Arvode för tiden 1 juli—31 december 1948 till en biträdande läkare för arbetarskyddsärenden	» 1 750
Ersättningar till semestervikarier för läkarna, <i>högst</i>	» 3 200
Arvoden å 1 500 kronor till två ledamöter vid behandlingen av frågor rörande fondförvaltningen samt ersättning till suppleanter för nämnda ledamöter	» 3 200
Ersättning för utförande av portvaktsgöromål till den hos anstalten anställde värmeledningsskötaren, tillika reparatör, av 1:a klass	» 900
Summa kronor 36 350	

I skrivelse den 31 augusti 1948 har *riksförsäkringsanstalten* framlagt beräkning av medelsbehovet till avlöningar för nästa budgetår.

Anstalten har till en början lämnat vissa uppgifter angående omfattningen av de på anstalten ankommande arbetsuppgifterna. Här om har anstalten anfört i huvudsak följande.

Antalet i riks-försäkringsanstaltens arbetsgivarförteckningar uppförda arbetsgivare, vilket tidigare under en lång följd av år varit stätt i oavbruten tillväxt, har de senaste åren minskat, nämligen från ca 790 000 år 1945 till ca 735 000 år 1946 och ca 716 000 år 1947. Orsakerna till minskningen torde vara bl. a. att de lokala skattemyndigheterna ej kunna ägna erforderlig tid åt granskning och komplettering av mantalsuppgifterna, att många personer på grund av arbetskraftsbristen upphört att vara arbetsgivare samt att vissa

personer som upptagits såsom arbetsgivare trots att de ej använt lejd arbetskraft, numera bortfallit ur förteckningarna.

Antalet anmälningar om olycksfall, som drabbat i anstalten försäkrade, undergick en fortsatt ökning 1947. Ifrågavarande antal utgjorde sålunda nämnda år 174 330 mot 172 128 år 1946 och 160 833 år 1945. År 1948 har en mindre nedgång i antalet kunnat konstateras.

Antalet yrkessjukdomsärenden har minskat från 3 203 år 1945 till 2 830 år 1946 och 2 586 år 1947. Minskningen har fortsatt år 1948.

Antalet militärsättningsärenden har likaledes minskat de senaste åren. Antalet utgjorde 6 453 år 1945, 3 165 år 1946 och 2 924 år 1947. Under år 1948 har antalet nedgått ytterligare.

Rörande omfattningen av personalbehovet inom anstaltens byråer har anstalten anfört, att viss ökning av amanuens- och biträdespersonalen beräknas bli erforderlig inom försäkringsbyrån samt första och andra skaderegleringsbyråerna. Anledningen härtill vore bl. a., att antalet större arbetsgivare (med i regel minst 5 årsarbetare) i motsats mot hela antalet arbetsgivare ökats avsevärt samt att visst tidigare eftersatt revisionsarbete nu borde upptagas. Vidare beräknades de av 1948 års riksdag beslutade ändringarna i olycksfallsförsäkringslagen medföra icke ringa merarbete för anstalten. Däremot komme personalbehovet inom tredje skaderegleringsbyrån (militärsättningsbyrån) sannolikt att minska ytterligare. Nettoökningen av personalen beräknas av anstalten till en kontorsskrivare, 3 kanslibiträden och 3 skrivbiträden.

Riksförsäkringsanstalten har härefter anfört i huvudsak följande allmänna synpunkter beträffande lönegradsplacering och anställningsform för vissa grupper av anstaltens personal.

Alltsedan anstalten för ett trettiotal år sedan började sin nuvarande verksamhet har anstalten befunnit sig i ett mycket ogynnsamt läge med avseende på antalet befattningar i högre lönegrader. Visserligen har anstalten — vars arbetsbörda, inte minst i fråga om kvalificerade göromål, undergått en fortlöpande kraftig stegring — vid olika tillfällen tillfört nya befattningar, men därvid har anstaltens behov av tjänster i, såvitt här är fråga, högre lönegrader förblivit långt ifrån täckt. Enär anstaltens arbetsuppgifter äro av sådan beskaffenhet, att med deras fullgörande icke kan anstå, har anstalten i avsaknad av erforderliga högre befattningar varit nödsakad att efter hand delegera kvalificerade arbetsuppgifter på befattningshavare i allt lägre lönegrader. Uppenbarligen måste detta ur befattningshavarnas synpunkt te sig i högsta grad orättvist och i övrigt otillfredsställande. Lika kraftigt bör emellertid understrykas, att bristen på högre befattningar är synnerligen skadlig ur anstaltens egen synpunkt. Med de begränsade befodringsutsikter, anstalten har att bjuda, har det visat sig icke vara möjligt att i önskvärd utsträckning förvärva och behålla befattningshavare med lämplig utbildning och erforderliga kvalifikationer i övrigt. En avgång av den omfattning, varom för anstaltens del är fråga, kan endast förklaras av anstaltens särskilt ofördelaktiga läge i fråga om högre tjänster i förhållande till andra verk. Detta förhållande torde på ett åskådligt sätt belysas av nedanstående tablå, innefattande en jämförelse mellan riksförsäkringsanstalten och pensionsstyrelsen. Siffrorna inom parentes angiva, huru många av de i tablåen redovisade befattningshavarna, som innehava ordinarie befattning och jämväl uppehålla den samma.